

การศึกษาวិเคราะห์ลัทธิมูลสรวาสติวาทินยวสตุ ศึกษาเฉพาะกฐินวสตุ โกศามุททวสตุ ปาณฯ
โลहितกวสตุ ปุททลวสตุ ปารีวาลิกวสตุ โปษฐสถาปนวสตุ และศยนาสนวสตุ

โดย
นายสำราญ ชูระตา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาสันสกฤตศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

ภาควิชาภาษาตะวันออก

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การศึกษาวิเคราะห์กัมภีร์มูลสรวาสติวาทินยวสตุ ศึกษาเฉพาะกฐินวสตุ โกสามุพกวสตุ
ปาณทุโลหิตกหวสตุ ปุททลวสตุ ปารีวาสีกหวสตุ โปษฐธูปนวสตุ และศยนาสนวสตุ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาสันสกฤตศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
ภาควิชาภาษาตะวันออก
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

A CRITICAL STUDY OF THE MŪLASARVĀSTIVĀDAVINAYAVASTU WITH
SPECIAL REFERENCE TO KAṬHINAVASTU KOŚĀMBAKAVASTU
PĀṆḌULOHITAKAVASTU PUDGALAVASTU PĀRIVĀSIKAVASTU
POṢADHASTHĀPANA VASTU AND ŚAYANĀSANAVASTU

By
MR. Samran DHURATA

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for Doctor of Philosophy (SANSKRIT STUDIES)

Department of Oriental Languages

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2019

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ การศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์มูลสรวาสติวาทีวินยวสุตฺต ศึกษาเฉพาะ
กฐินวสุตฺต โภกสัมพทวสุตฺต ปาณทุโลหิตกวสุตฺต ปุทฺทลวสุตฺต ปารีวา
ลิกวสุตฺต โปษยสุถาปนวสุตฺต และศยนาสนวสุตฺต
โดย สำราญ ชูระตา
สาขาวิชา สันสกฤตศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาคุชฎีบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัยณรงค์ กลิ่นน้อย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปรัชญาคุชฎีบัณฑิต

..... คณะบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ มั่งมีสุขศิริ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยณรงค์ กลิ่นน้อย)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรพัฒน์ ประพันธ์วิทยา)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พระราชปรีดิมนี (เทียบ) มาลัย)

57116804 : สันสกฤตศึกษา แบบ 2.1 ปรัชญาคุญฐิบัณฑิต

คำสำคัญ : คัมภีร์มूलสรวาสตีวาทินยวสุต, การศึกษาวิเคราะห์, พุทธพจน์, สันสกฤต, มหายาน

นาย ตำราญ ชุระตา: การศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์มूलสรวาสตีวาทินยวสุต ศึกษาเฉพาะ
กฐินยวสุต โภคยวมพกยวสุต ปาณญุโลहितกยวสุต ปุทกलयวสุต ปารีวาสีกยวสุต โปษชสุถาปนยวสุต และ
ศยนาสนยวสุต อาจารย์ที่ปรักษาวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัยฉรงค์ กลิ่นน้อย

57116804 : Major (SANSKRIT STUDIES)

Keyword : Murasarvastivadavinayavastu, Critical Study, Words of Buddha, Sanskrit, Mahayana

This thesis entitled “A Critical Study of the Mūlasarvāstivāda vinayavastu with Special Reference to Kaṭṭhinavastu Kośāmbakavastu Pāṇḍulohitakavastu Pudgalavastu Pārivāśikavastu Poṣadhasthāpanavastu and Śāyanāsanavastu” aimed to transliterate and to translate the just mentioned Buddhist Sanskrit text in order to compare the similarity and the difference between this text and Tipitaka of Early Theravada Buddhism. From the analysis study comparing with Sanskrit and Pali scripture, not only knowing about the Conflicts of monks who stayed at Kosambi in Mulasarvastivadavinayavastu, but also finding the content relation of the 2 scriptures in 3 aspects: 1. the causes of the conflicts of KosambiBhikkhu, 2. Buddha’s permission for monks to punish to Kosambibhikkhu, and 3. The comparison of contents from Pali version. Also, it was found different from the Pali version in 3 aspects: 1. The differences on the composition style, 2. The lost of some contents, 3. The composition of more contents. It presents the conflicts of monks who stayed at Kosambi in Buddha’s lifetime made the dissension expanded to all Buddhists widely. Such conflict was arisen from Ditthi (Opinion) and differently behavior, which finally led to Buddha’s permission for punishing groups of bhikkhu who caused the conflicts and their fellows.

The concept of Mahayana Buddhism of the fable entitled “4 Animals” in the Mulasarvastivadavinayavastu is similar to Mahayana Buddhism in term of principle; that is, it aims to help a number of people to be out of suffering. The practice to be free from suffering or practice for going to heaven paradise is the principle which people can take into account easier. the Mulasarvastivadavinayavastu had added and adopted the words of Buddha into its teachings as the same as Mahayana; that is to say, the stories which are similar to jataka of Theravada were added with more contents and characters by using the original plot.

กิตติกรรมประกาศ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยณรงค์ กลิ่นน้อย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรพัฒน์ ประพันธ์
วิทยาผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำอย่างดียิ่ง

กราบขอบพระคุณ พระเดชพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พระราชปริยัติมุนี ผู้ช่วย
ศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ มั่งมีสุขศิริ รองศาสตราจารย์ ดร.สำเนียง เลื่อมใส และคณาจารย์ทุกท่านที่
เมตตาอนุเคราะห์สั่งสอนด้านวิชาการและให้กำลังใจมาโดยตลอด ผู้ศึกษารัฐศึกษาซึ่งและขอกราบ
ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

สำราญ ฐระดา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
ขั้นตอนการวิจัย.....	7
วิธีการวิจัย.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	8
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	9
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
บทที่ 2 การปริวรรต และแปลคัมภีร์มูลสรวาสติวาทีนยวัสตุ	15
บทที่ 3 การเปรียบเทียบเนื้อหาในคัมภีร์มูลสรวาสติวาทีนยวัสตุกับคัมภีร์วินัยปิฎก	204
กฐินวัสตุ.....	204
โกศามพกวัสตุ	207
ความขัดแย้งของภิกษุชาวเมือง โกศามพี ในคัมภีร์มูลสรวาสติวาทีนยวัสตุ ต่อการรับรู้ของ สาธารณชน.....	208
ความสอดคล้องด้านเนื้อหาเรื่องความขัดแย้งของภิกษุชาวเมือง โกศามพี ในคัมภีร์ มูลสรวาสติวาทีนยวัสตุ กับ โกศัมพีขันธกะ.....	209

ความแตกต่างด้านเนื้อหาเรื่องความขัดแย้งของภิกษุชาวเมืองโกสุมพิณในคัมภีร์ มุลสรวาสติวาทวินยวัสดุกับ โกสุมพิณขันธกะ.....	211
การเสด็จออกจากเมืองโกสุมพิณ ไปสู่เมืองศราวาสติของพระพุทธเจ้า.....	214
พระพุทธเจ้าแสดงวิธีปฏิบัติต่อภิกษุชาวเมืองโกสุมพิณ	215
ปาณฑุโลหิตกวัสดุ.....	217
ปุตตลวัสดุ	219
ปาริวาสิกวัสดุ	220
โปยธสถาปนวัสดุ.....	222
ศยนาสนวัสดุ	223
บทที่ 4 วิเคราะห์องค์ความรู้ที่ปรากฏในคัมภีร์มุลสรวาสติวาทวินยวัสดุ.....	229
รูปแบบการประพันธ์ และการใช้ภาษาในคัมภีร์มุลสรวาสติวาทวินยวัสดุ.....	229
วิเคราะห์นิทานเรื่องสัตว์ 4 สหาย : แนวคิดมหายานในคัมภีร์มุลสรวาสติวาทวินยวัสดุ	235
วิเคราะห์คุณค่าของคัมภีร์มุลสรวาสติวาทวินยวัสดุ.....	237
ด้านการศึกษาพระวินัย	237
ด้านหลักธรรม	243
ด้านเศรษฐกิจ.....	247
ด้านสังคมและประเพณีวิถีชีวิต.....	248
คุณค่าด้านเป็นแบบแผนการแต่งเรื่องเล่าประเภทอวทาน	253
บทที่ 5 บทสรุป และข้อเสนอแนะ.....	257
บทสรุป.....	257
ข้อเสนอแนะ	263
รายการอ้างอิง	265
ประวัติผู้เขียน	268

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระพุทธศาสนาในครั้งพุทธกาลนับว่าเจริญรุ่งเรืองอยู่ในขอบเขตแห่งมัชฌิมชนบท หลังพุทธปรินิพพานแล้ว ในรัชสมัยของพระเจ้าอโศกพระพุทธศาสนาจึงเริ่มแพร่หลายไปถึงเขตปัจฉิมชนบท ในปัจจุบันพระพุทธศาสนาได้แยกเป็นนิกายใหญ่ๆ 2 นิกาย คือ นิกายเถรวาท และนิกายมหายาน เหตุที่แยกนั้นก็เหมือนศาสนาทั่วไป คือเพราะศีล ความประพฤติด่างกัน และเพราะทิวภูมิ ความเห็นต่างกัน นอกจากนั้นภาษาที่ใช้ในการบันทึกคัมภีร์ก็มีความแตกต่างกัน คือหลักธรรมวินัย หรือพระไตรปิฎก ฝ่ายเถรวาท หรือฝ่ายทักษิณนิกาย (Southern Buddhism) ได้แก่ นิกายที่แพร่หลายไปทางทิศใต้ของอินเดียจนถึงเกาะลังกา บันทึกด้วยภาษามาคธี (บาลี) ส่วนฝ่ายมหายาน (มหาสังฆิกะ) หรืออุตตรนิกาย (Northern Buddhism) ได้แก่ นิกายที่แพร่หลายไปทางภาคเหนือของอินเดียมีคัมภีร์ที่บันทึกด้วยภาษาสันสกฤต¹ แต่เมื่อพิจารณาตามหลักฐานการแตกแยกนิกายในพระพุทธศาสนาแล้วเห็นได้ว่าฝ่ายเถรวาทก็มีคัมภีร์ที่บันทึกหลักธรรมเป็นภาษาสันสกฤตเช่นกัน นอกจากสองภาษาที่ถูกใช้เป็นภาษาหลักในการบันทึกหลักธรรม และคัมภีร์ต่างๆแล้ว ในเวลาต่อมาพระพุทธศาสนานิกายต่างๆที่แตกแยกออกจากนิกายเถรวาท และนิกายมหายาน ซึ่งเป็นนิกายหลักแล้ว นิกายที่แตกแยกออกไปเหล่านั้นก็มีภาษาเป็นของตนเองในการบันทึกคัมภีร์และเผยแผ่คำสอนของตนถึง 96 ภาษา²

ในบรรดานิกายน้อยใหญ่ที่แตกแยกออกไปนั้น มีเพียง 6 นิกายเท่านั้นที่มีพระไตรปิฎกยังเหลืออยู่ครบทั้ง 3 ปิฎก คือ นิกายเถรวาท นิกายมหายาน นิกายธรรมคุปตะ นิกายสรวาสตีวาท นิกายมหิสาสกะ และนิกายกาศยปิยะ ส่วนนิกายอื่นนอกจากนี้ มีคัมภีร์ที่ยังหลงเหลืออยู่เพียง 2 - 3 คัมภีร์เท่านั้น และมีอีกหลายนิกายที่ไม่มีคัมภีร์หลงเหลืออยู่เลย ทั้งนี้น่าจะเนื่องมาจากกาลเวลาทำให้บางนิกาย และคัมภีร์เสื่อมสูญไป³

ในการสังคายนาพระไตรปิฎกสมัยพระเจ้าอโศกมหาราชนั้น บรรดาพระสูตรพระวินัยที่รู้จักกันเป็นระบบเรียบร้อยในปัจจุบันยังไม่ได้จารึกเป็นลายลักษณ์อักษร คงใช้วิธีท่องบ่นแบบ

¹ R.Kimura, *A Historical Study of the term Hīnayāna and Mahāyāna and the origin of Mahāyāna Buddhism* (New Delhi : Indological Book Corporation, 1978), 1-2.

² Etienne Lamotte, *History of Indian Buddhism*, Trans. by Sara Boin Webb (Louvain: Peters Press, 1988), 555.

³ อภิชาติ โปธิ์ประสิทธิ์ศาสตร์. พระพุทธศาสนามหายาน (พิมพ์ครั้งที่ 2). 2527 : 27 – 28.

เดียวกับคัมภีร์พระเวท หลังสมัยของพระเจ้าอโศกถึง 200 กว่าปีพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า จึงได้พิมพ์เป็นหนังสือ

ในราวปี พ.ศ.653 กษัตริย์ในพระราชวงศ์กุษาณ ทรงพระนามว่าพระเจ้ากนิษกมหาราช ทรงเลื่อมใสอย่างมากในพระพุทธศาสนานิกายสรวาสติวาท มีอาจารย์ชื่อปาริศวะ เป็นพระเถระอยู่ในนิกายนั้นและขอให้พระเจ้ากนิษกะเป็นผู้อุปถัมภ์ในการทำสังคายนา ซึ่งนับว่าเป็นครั้งแรกของนิกายนี้ โดยใช้ภาษาสันสกฤตในการบันทึก ในขณะที่ทำสังคายนานี้ นิกายเถรวาทนิกายย่อยอื่น ๆ ก็ยังคงมีอยู่ในอินเดีย และนิกายมหายานก็เริ่มก่อตั้งขึ้น ในช่วงนี้ ซึ่งภายหลังนิกายสรวาสติวาท แยกแยกออกไปเป็นนิกายมูลสรวาสติวาท

พระพุทธศาสนานิกายมูลสรวาสติวาทเป็นนิกายที่แตกแยกออกมาจากนิกายสรวาสติวาทเดิม อันมีสาเหตุมาจากการที่ภิกษุสรวาสติวาทบางกลุ่ม เกิดข้อขัดแย้งกันในเรื่องพระวินัยและมีความเห็นไม่ตรงกัน โดยสรวาสติวาทบางกลุ่ม ยอมรับแนวความคิดใหม่ซึ่งแปลกไปจากแนวคิดเดิม ทำให้ฝ่ายอนุรักษนิยมเกาะกลุ่มแยกตัวไปเป็นมูลสรวาสติวาท ไม่ยอมประพฤติตามแนวความคิดใหม่ของสรวาสติวาทบางกลุ่ม ซึ่งแนวความคิดใหม่นั้นสันนิษฐานว่าน่าจะเป็นแนวความคิดแบบมหายาน นิกายสรวาสติวาท มีคำสอนสำคัญบางเรื่อง ที่สอดคล้องกับเถรวาท บางเรื่องก็ขัดแย้งกับเถรวาท เช่นเรื่องขันธ 5 เชื่อว่าสิ่งทั้งปวงได้แก่ขันธ 5 มีอยู่ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต แต่ฝ่ายเถรวาทถือว่าไม่มีขันธใน 3 กาล⁴ ซึ่งใกล้เคียงกับแนวคิดของพระมหาทเวเมื่อครั้งหลังเหตุการณ์สังคายนาครั้งที่ 1 ที่ได้เสนอไว้ 5 ข้อเพียงแต่ยุคนั้นยังไม่มีผู้ใดเห็นคล้อยตามมากนัก แต่ครั้งนั้นก็กลับได้รับความเชื่อถือมากถึงขนาดเป็นแนวคิดหลักของนิกายนี้ อย่างไรก็ตามนิกายสรวาสติวาท ได้สร้างแบบแผน แนวทางให้ยึดถือปฏิบัติตาม อันเป็นข้อดี คือการสังคายนา และจารึกพระธรรมวินัยไว้เป็นหลักฐาน พระพุทธศาสนานิกายมูลสรวาสติวาท ได้บันทึกคำสอนด้วยภาษาสันสกฤต สาเหตุที่ใช้ภาษาสันสกฤตบันทึกคำสอนน่าจะมาจากอาจารย์คนแรกของนิกายนี้ คือท่านราหุลภัทร ซึ่งเกิดในวาระกษัตริย์ ดังนั้น จึงเลือกใช้ภาษาสันสกฤตอันเป็นภาษาของผู้เกิดในวาระสูงบันทึกคำสอน⁵

ในขณะที่ ศาสตราจารย์ เอส เลวี (S. Levi) สันนิษฐานว่า “คัมภีร์มูลสรวาสติวาทวินยวัสตุ น่าจะถูกแต่งขึ้นก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 3 หรือพุทธศตวรรษที่ 8 แต่แต่งไม่เสร็จ” และไม่ปรากฏว่า

⁴ เรื่องเดียวกัน, 62.

⁵ เสถียร โพธิ์นันทะ. **ปรัชญามหายาน**. 2543 : 296, อภิชาติ โพธิ์ประสิทธิศาสตร์. **พระพุทธศาสนา มหายาน**. 2534: 62-63, พระมหาฉัตรชัย มูลสาร. **การศึกษาเปรียบเทียบคัมภีร์มูลสรวาสติวาทวินยวัสตุกับพระวินัยปิฎกศึกษาเฉพาะกรณีจิรววัสตุและกรรมวัสตุ**. 2552 : 11.

เกิดที่ใด เวลาใด ใครเป็นผู้แต่ง แต่สันนิษฐานว่า น่าจะแต่งขึ้นในราวคริสต์ศตวรรษที่ 5-6 คัมภีร์มูลสารวาทวินยวัสตุ เป็นคัมภีร์ว่าด้วยเรื่องวินัย มีเนื้อหาสอดคล้องกับวินัยปิฎกของฝ่ายเถรวาทภาษาที่ใช้ เป็นภาษาสันสกฤตแบบพุทธ คือ สันสกฤตพันทาง (Hybrid Sanskrit) หรือสันสกฤตผสมกับภาษาบาลี (Mixed Sanskrit) ไม่ใช่สันสกฤตแบบแผน (Classical Sanskrit) ซึ่งสันสกฤตพันทางนี้เป็นภาษาสันสกฤตที่ใช้ในการรจนาลักษณะคำสอน และเรื่องราวทางพระพุทธศาสนาของ 2 นิกาย คือ นิกายสรวาสติวาท และนิกายมหายาน⁷

มูลสารวาทวินยวัสตุ (Buddhist Sanskrit Texts No.16) เป็นคัมภีร์ว่าด้วยเรื่องวินัย โดยมี ศีตางศุเศขร วากจี (Śītamśūsekhar Vagchi) เป็นบรรณาธิการ ตีพิมพ์เผยแพร่ในปี ค.ศ.1967 แบ่งออกเป็น 2 ชั้นๆ (เล่ม) คือ

ชั้นๆที่ 1 ประกอบด้วยเนื้อหา 5 เรื่อง คือ

1. ไภษชยวัสตุ (Bhaiṣajyavastu) (บาลี : เกสัชชขันธกะ)
2. จีวรวัสตุ (Cīvaravastu) (บาลี : จีวรขันธกะ)
3. กฐินวัสตุ (Kaṭṭhinavastu) (บาลี : กฐินขันธกะ)
4. โกศามพกวัสตุ (Kośāmbakavastu) (บาลี : โกสัมพิกขันธกะ)
5. กรรมวัสตุ (Karmavastu) (บาลี : กัมมขันธกะ)

เนื่องจากคัมภีร์มูลสารวาทวินยวัสตุ ชั้นๆที่ 1 ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา 5 เรื่อง ได้แก่ 1. ไภษชยวัสตุ 2. จีวรวัสตุ 3. กฐินวัสตุ 4. โกศามพกวัสตุ 5. กรรมวัสตุ ซึ่งเสกสรรค์ สว่างศรี⁸ ได้ทำการศึกษาในหัวข้อว่า “การศึกษาเชิงวิเคราะห์คัมภีร์มูลสารวาทวินยวัสตุ ศึกษาเฉพาะ ‘ไภษชยวัสตุ’ ในขณะที่พระมหาจักร มุลสาร” ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบคัมภีร์มูลสารวาทวินยวัสตุกับพระวินัยปิฎกศึกษาเฉพาะกรณีจีวรวัสตุและกรรมวัสตุ” ในชั้นๆที่ 1 จึงมีเพียง 2 เรื่อง คือ กฐินวัสตุ และ โกศามพกวัสตุที่ยังไม่มีผู้ศึกษาค้นคว้า ดังนั้น เพื่อให้เกิดความ

⁶Vagchi, S., Edit. **Mūlasarvāstivādinayavastu**.Vol. II (Darbhanga : The Mithila Institute, 1967), XIII.

⁷จำลอง สารพัดนึก, **ประวัติวรรณคดีสันสกฤต**. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2530 : 143.

⁸เสกสรรค์ สว่างศรี. **การศึกษาเชิงวิเคราะห์คัมภีร์มูลสารวาทวินยวัสตุ ศึกษาเฉพาะไภษชยวัสตุ**. 2560.

⁹พระมหาจักร มุลสาร. **การศึกษาเปรียบเทียบคัมภีร์มูลสารวาทวินยวัสตุกับพระวินัยปิฎกศึกษาเฉพาะกรณีจีวรวัสตุและกรรมวัสตุ**. 2552.

สมบูรณ์ด้านเนื้อหาในชั้นตอนที่ 1 ผู้ศึกษาจึงเห็นสมควรศึกษาวิเคราะห์เรื่องกฐิน วัสดุ และ โภคสามภควัตถุ เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจศึกษาต่อไป

ส่วนชั้นตอนที่ 2 ประกอบด้วยเนื้อหา 11 เรื่อง คือ

1. ปาณฑุโลหิตกวัตตุ (Pāṇḍulohitakavastu)	(บาลี : ปันฑุโลหิตวัตตฺถุ)
2. ปุทกถวัตตุ (Pudgalavastu)	(บาลี : สมุจจยขันธกะ)
3. ปารีวาสีกวัตตุ (Pārivāsikavastu)	(บาลี : ปรีวาสิกขันธกะ)
4. โปษธสถาปนวัตตุ (Poṣadhasthāpanavastu)	(บาลี : ปาฐโหมกัจจูปปนขันธกะ)
5. ศยนาสนวัตตุ (Śayanāsanavastu)	(บาลี : เสนาสนขันธกะ)
6. ประวรัชยวัตตุ (Pravrajyāvastu)	(บาลี : ปัพพชชาวัตตฺถุ)
7. โปษธวัตตุ (Poṣadhavastu)	(บาลี : อุโปสถขันธกะ)
8. ประวารณาวัตตุ (Pravāranāvastu)	(บาลี : ปวารณาขันธกะ)
9. วรรษวัตตุ (Varṣāvastu)	(บาลี : วัสสุปนายิกขันธกะ)
10. จรมวัตตุ (Carmavastu)	(บาลี : จัมมกขันธกะ)
11. สังฆเภทวัตตุ (Samghabhedavastu)	(บาลี : สังฆเภทขันธกะ)

คัมภีร์มูลสารวาสติวาทินยวัตตุ ชั้นตอนที่ 2 พระมหามุนีเกิด เจริญแนว¹⁰ ได้ศึกษาค้นคว้าแล้ว 6 เรื่อง ยังไม่มีผู้ศึกษาอีก 5 เรื่อง คือ 1. ปาณฑุโลหิตกวัตตุ 2. ปุทกถวัตตุ 3. ปารีวาสีกวัตตุ 4. โปษธสถาปนวัตตุ 5. ศยนาสนวัตตุ ดังนั้น เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ด้านเนื้อหาในชั้นตอนที่ 2 ผู้ศึกษาจึงเห็นสมควรศึกษาวิเคราะห์ส่วนที่เหลือทั้งหมด เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจศึกษาต่อไป

รูปแบบการประพันธ์ของคัมภีร์มูลสารวาสติวาทินยวัตตุ เป็นแบบผสมกันระหว่างร้อยแก้ว ผสมกับร้อยกรอง โดยใช้บทร้อยกรองเป็นบทนำเข้าเรื่องราว หรืออุทเทศคาถา ซึ่งในคัมภีร์นี้ใช้คำว่า อุทานม (uddānam) เพื่อแสดงให้เห็นว่า ต่อไปนี้จะกล่าวถึงเรื่องนี้ ๆ เช่น

ปารีวาสีกวสุตฺตฺทานม |

อภิวาหนํ จักรมณมาสนานิ กุลานิ จ |

เอกจกฺกนเน น สั่วเสตฺต น ปรวุราชเยทปิ |

น กจฺเจทปิ, อภิกุญฺหมาวาสม โชเทศฺตจฺจ สรวุลาภิกมฺ ||1||¹¹

อุทานในปารีวาสีกวัตตุ |

¹⁰ พระมหามุนีเกิด เจริญแนว. การศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์มูลสารวาสติวาทินยวัตตุ ศึกษาเฉพาะประวัชยวัตตุ โปษธวัตตุ ประวารณาวัตตุ วรรษวัตตุ จรมวัตตุและสังฆเภทวัตตุ. 2556

¹¹ MSV.Vol. 2 : 47.

การไหว้ การจกรม อาสนะ ตระกูล |
 ไม่ควรอยู่ร่วมในที่มุงบังเดียวกัน ไม่ควรให้บรรพชา |
 ไม่ควรไป อาวาสที่ไม่มีภิกษุ ที่ต่ำ มีส่วนได้ลาภทั้งหมด ||1||

นอกจากนั้น ยังใช้บทร้อยแก้วเป็นตัวเสนอเนื้อหาหลักเป็นส่วนใหญ่ เช่น
 ภูตปุรุวั ภิกษุวะ กาศิษุ ชนปเท อนุยตมสุมินุวณคหเน จตุวาระ ปุราณิยะ ปุริตวสนติ
 กปิณชละ ศโศ มรกโณ กษาศุจะ |...¹²

ภิกษุทั้งหลาย เรื่องเคยมีมาแล้ว ในกาศิชนบท มีสัตว์สี่ตัว คือ นกกระทา กระต่าย ลิง และ
 ช้าง อาศัยอยู่ร่วมกันในราวป่าแห่งหนึ่ง |...เป็นต้น

พุทฺโธ ภควานํ สุราวสตุยํ วิหริติ เขตฺวเน อนนถปิณททสุยารามे | เตน ชลฺ สมเยน สุราวสตุ
 ยํ ปาณฺฑุโลหิติกา ภิกษุวะ ปุริตวสนติ กลหการกา ภูณฺทนการกา วิครหการกา วิวาทการการกา
 อาทิกธมิกะ | เต สัมเม อภิกษุณฺมธมฺมิกธมฺมายุตฺตปาทยนฺติเยน สัมมะ กลหชาโต วิหริติ |¹³

พระผู้มีพระภาคเจ้า ประทับในพระเชตะวัน อารามของเศรษฐีอนนถปิณทท
 (Anāthapiṇḍada) ในเมืองศราวาสติ (Śrāvastī) | ในสมัยนั้น ภิกษุชื่อว่าปาณฑุกะ และ
 โลหิตกะ ผู้มีปกติกล่าวเท็จ สร้างความแตกร้าง สร้างความแตกแยก ก่อให้เกิดการทะเลาะวิวาทที่
 อาศัยในเมืองสาวตลินันด้วย | ปัญหาอันใหญ่หลวงได้เกิดขึ้นแก่หมู่ภิกษุและอยู่ด้วยความวุ่นวาย |

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ศึกษาเน้นการปริวรรต และแปลคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัสสุ
 เฉพาะส่วนที่ยังไม่มีผู้ศึกษาวิจัย 7 เรื่อง ประกอบด้วย กฉินวสุตฺต โทคามพทวสุตฺต ปาณฑุโลหิตกวสุตฺต
 ปุทฺทลวสุตฺต ปารีวาสิกวสุตฺต โปษธสุตฺตปนวสุตฺต และศยนาสนวสุตฺต จากอักษรเทวนาครี เป็นอักษรไทย
 แล้วศึกษาวิเคราะห์ลักษณะภาษา และเนื้อหาในเรื่องนั้น ๆ ตามที่ปรากฏในคัมภีร์ พร้อมทั้งแสดงให้เห็น
 เห็นลักษณะที่คล้ายคลึง และแตกต่างกันของเนื้อหาทั้งคัมภีร์พระวินยปิฎกของนิกายเถรวาทด้วย

เนื้อหาโดยสังเขปของคัมภีร์ส่วนที่ผู้ศึกษาจะศึกษาวิเคราะห์นั้น มีดังนี้

1. กฉินวสุตฺต เป็นเรื่องเกี่ยวกับการกรณกฉิน อนิสงส์ของภิกษุผู้ได้กรณกฉินแล้ว 5
 ประการ คือ เทียวไปไม่ต้องบอกลา ไม่ต้องถือจีวร ไปครบสำหรับ ฉันทณ โภชนได้ เก็บอดิเรกจีวรไว้
 ได้ตามปรารธนา ควรได้จีวรลาภที่เกิดขึ้น รวมถึงการถวายกฉิน การเคาะกฉิน เป็นต้น

2. โทคามพทวสุตฺต เป็นเรื่องเกี่ยวกับการที่ภิกษุชาวเมือง โกสัมพีทะเลาะวิวาทกัน การลง
 อุกเขปนียกรรมเพราะเหตุเล็กน้อย การแสดงอาบัติ การให้เสนาสนะที่ว่าง รวมทั้งเรื่องการแบ่ง
 อามิส เป็นต้น

¹² MSV.Vol. 2 : 62.

¹³ MSV.Vol. 2 : 1.

3. ปาณทั โลहितกวดสูต เป็นเรื่องเกี่ยวกับภิกษุทะเลาะวิวาทกัน วิธีการลงโทษภิกษุผู้ทำความผิด เป็นต้น

4. ปุทกวดสูต เป็นเรื่องเกี่ยวกับภิกษุชื่ออุทายีต้องอาบัติสังฆาทิเสสแล้วแสดงต่อสงฆ์ การให้มนต์ และการให้อัฒปานแก่ภิกษุผู้อยู่ปริวาสแล้ว เป็นต้น

5. ปาริวาสีกวดสูต เป็นเรื่องเกี่ยวกับการอยู่กรรมเพื่อออกจากอาบัติสังฆาทิเสส ทั้ง 13 ลิกขาบท ลิกขาบทใดลิกขาบทหนึ่ง ตลอดจนเรื่องเกี่ยวกับข้อวัตรปฏิบัติสำหรับผู้กำลังอยู่ปริวาส เช่น ภิกษุผู้กำลังอยู่ปริวาส จะอยู่ร่วมหรือนอนร่วมกับภิกษุอื่นในที่อยู่หลังเดียวกันไม่ได้ เป็นพระอุปัชฌาย์ให้บรรพชาอุปสมบทไม่ได้ ตลอดจนการห้ามทำสังฆกรรมทุกอย่าง

6. โปษธสุถาปนาวสูต เป็นเรื่องเกี่ยวกับการงดสวดปาฏิโมกข์ ในเบื้องต้นพระพุทธเจ้าทรงยกพระปาฏิโมกข์ขึ้นแสดงแก่พระภิกษุสงฆ์ด้วยพระองค์เอง ต่อมาเมื่อมีพระสาวกมากขึ้น และอยู่ในที่ห่างไกล พระองค์มอบหมายให้สงฆ์เป็นผู้ดำเนินการแทน แต่เมื่อภิกษุผู้มีอาบัติติดตัวเข้าร่วมในอุโบสถสังฆกรรม จึงเป็นเหตุให้ต้องงดหรือหยุดแสดงปาฏิโมกข์

7. ศยนาสนาวสูต เป็นเรื่องเกี่ยวกับการทำความเคารพของภิกษุ โดยจำแนกออกเป็นบุคคลที่ควรไหว้ 4 จำพวก คือ พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า บรรพชิตนักรบวชเป็นที่เคารพของคฤหัสถ์ ภิกษุใหม่ควรไหว้ภิกษุเก่า และอนุสัมบัน (สามเณร, ผู้ไม่ได้รับการอุปสมบท) ควรไหว้ภิกษุทุกรูป และบุคคลที่ไม่ควรไหว้อีก 10 ประเภท เช่น ภิกษุผู้อยู่ปริวาส เป็นต้น รวมถึงประวัติของอนาถปิณฑิกเศรษฐี และการสร้างเขตวันมหาวิหาร

ปัจจุบันการศึกษา และการแปลคัมภีร์พระพุทธศาสนาภาษาสันสกฤตในประเทศไทย ยังไม่แพร่หลายนัก ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเห็นสมควรอย่างยิ่งที่จะศึกษาค้นคว้า และแปลคัมภีร์มูลสรวาสติวาทวินยวสูต ภาษาสันสกฤตเป็นภาษาไทย พร้อมทั้งเปรียบเทียบกับคัมภีร์วินยปิฎกภาษาบาลี ของนิกายเถรวาทด้วย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเกิดประโยชน์ต่อการศึกษา ค้นคว้า ในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อปริวรรต และแปลคัมภีร์มูลสรวาสติวาทวินยวสูต เฉพาะเรื่อง กฐินาวสูต โกสามพกวสูต ปาณทั โลहितกวดสูต ปุทกวดสูต ปาริวาสีกวดสูต โปษธสุถาปนาวสูต และศยนาสนาวสูต เป็นภาษาไทย

2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาที่ปรากฏในคัมภีร์มูลสรวาสติวาทวินยวสูต เฉพาะเรื่อง กฐินาวสูต โกสามพกวสูต ปาณทั โลहितกวดสูต ปุทกวดสูต ปาริวาสีกวดสูต โปษธสุถาปนาวสูต

และศยนาสนวสตุ พร้อมทั้งศึกษาลักษณะที่คล้ายคลึงและแตกต่าง กับพระวินัยปิฎกของนิกาย เถรวาท

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้คัมภีร์มูลสรวาสติวาทวินยวสตุ ฉบับภาษาสันสกฤต อักษรเทวนาครี ซึ่งมี ศีตางศุเศขร วากจิ (Śitāmsūśekhara Bagchi) เป็นบรรณาธิการ ตีพิมพ์เผยแพร่ในปี ค.ศ. 1967 โดยจะทำการศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์มูลสรวาสติวาทวินยวสตุ ในส่วนที่ยังไม่มีผู้ศึกษาวิจัย คือ ชั้นหะที่ 1 ประกอบด้วยเนื้อหา 2 เรื่อง คือ กฐินวสตุ และโกสามพกวสตุ และชั้นหะที่ 2 ประกอบด้วยเนื้อหา 5 เรื่อง คือ ปาณทุโลหิตกหวสตุ ปุททลวสตุ ปารีวาสิกหวสตุ โปษฐสถาปนวสตุ และศยนาสนวสตุ เปรียบเทียบเนื้อหาส่วนที่ตรงกัน และแตกต่างกันในพระวินัยปิฎก โดยใช้ พระไตรปิฎกฉบับสยามรัฐ ภาษาบาลี และภาษาไทย พ.ศ. 2525 เป็นหลัก

ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ปรึวรรตคัมภีร์มูลสรวาสติวาทวินยวสตุ เฉพาะส่วนว่าด้วย กฐินวสตุ โกสามพกวสตุ ปาณทุโลหิตกหวสตุ ปุททลวสตุ ปารีวาสิกหวสตุ โปษฐสถาปนวสตุ และศยนาสนวสตุ จากอักษรเทวนาครีเป็นอักษรไทย
2. แปลความคัมภีร์มูลสรวาสติวาทวินยวสตุ เฉพาะส่วนว่าด้วย กฐินวสตุ โกสามพกวสตุ ปาณทุโลหิตกหวสตุ ปุททลวสตุ ปารีวาสิกหวสตุ โปษฐสถาปนวสตุ และศยนาสนวสตุ จากภาษาสันสกฤตเป็นภาษาไทย
3. รวบรวมและตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ
4. จัดลำดับและเรียบเรียงข้อมูลที่ได้รับ
5. วิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผลการศึกษา
6. สรุปผลการศึกษาและนำเสนอผลการศึกษา

วิธีการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาลักษณะทางภาษา พร้อมทั้งปริวรรตและแปล
3. ศึกษาเนื้อหาพระวินัยที่ปรากฏในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัสตุ และเปรียบเทียบกับพระวินัยปิฎกของนิกายเถรวาท
4. วิเคราะห์เนื้อหาที่ปรากฏในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัสตุ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ปริวรรตคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัสตุ เฉพาะเรื่องกฐินวสุต โกสามพกวสุต ปาณทุโลหิตกวสุต ปุททลวสุต ปารีวาสิกวสุต โปษฐสถาปนวสุต และศยนาสนวสุต เป็นอักษรไทย และแปลเป็นภาษาไทย
2. ได้เข้าใจเนื้อหาสาระที่ปรากฏในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัสตุ เฉพาะเรื่องกฐินวสุต โกสามพกวสุต ปาณทุโลหิตกวสุต ปุททลวสุต ปารีวาสิกวสุต โปษฐสถาปนวสุต และศยนาสนวสุต เห็นความคล้ายคลึง ความแตกต่าง และวิวัฒนาการของเนื้อหาในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัสตุกับคัมภีร์พระไตรปิฎกของนิกายเถรวาท

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การใช้หมายเลข

1.1 ในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัสตุ จะเขียนคำย่อเป็นอักษรโรมัน ตามด้วยหมายเลขหน้า ตัวอย่างเช่น MSV.Vol. 2 : 47 หมายถึง คัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัสตุ เล่ม 2 หน้า 47

1.2 ในการปริวรรต และแปล จะใช้หมายเลข และเครื่องหมายกำกับเพื่อให้เกิดความสะดวกเมื่อต้องการตรวจสอบคำแปลภาษาไทยเปรียบเทียบกับอักษรต้นฉบับในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัสตุ ตัวอย่างเช่น (1) [2.49] หมายถึง ย่อหน้าที่ 1 คัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัสตุ ชั้นตะ (เล่ม) 2 หน้า 49

2. การเขียนคำอ่านภาษาสันสกฤต

2.1 การเขียนคำอ่านภาษาสันสกฤตที่เป็นชื่อเฉพาะ เช่น ชื่อบุคคล คัมภีร์ สถานที่ ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเขียนคำอ่านแบบภาษาไทย และถ่ายถอดเป็นอักษรโรมันไว้ในวงเล็บเมื่อกล่าวถึงชื่อเฉพาะนั้น ๆ ในครั้งแรกเพื่อแสดงให้เห็นระบบเสียงในภาษาเดิม เช่น อนาถปิณฑตะ (Anāthapiṇḍada) โกสามที (Kośāmbaka) อุทาลี (Udālī) สราวาสตี (Śrāvastī) เป็นต้น

2.2 คำศัพท์ทางพระพุทธศาสนา ที่คุ้นเคยในภาษาไทย จะใช้ตามแบบที่ปรากฏใน พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน เช่น อัphan ขันติ เป็นต้น ส่วนชื่อเฉพาะและคำศัพท์ทาง พระพุทธศาสนาที่ไม่ปรากฏในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 ผู้ศึกษาจะยึดตามที่ ปรากฏในพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ และพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวล ธรรม ของ ป.อ.ปยุตโต เช่น วรรคบท กาศิ กิฎกาคิริ เป็นต้น

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีการแปล

ศุภวรรณ ทองวัน แบ่งวิธีการแปลออกเป็น 2 วิธี¹⁴ คือ

1. การแปลโดยพยัญชนะ แบ่งเป็น 2 วิธี คือ

1.1 การแปลคำต่อคำ คือ การแปลที่นิยมใช้ในการแปลพระคัมภีร์ไบเบิลในระยะแรก ผู้แปลจะรักษาโครงสร้างและความหมายของภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปลอย่างเคร่งครัด ทำให้ เข้าใจเนื้อหาของภาษาฉบับแปลได้ยากมาก

1.2 การแปลตรงตัว คือ การแปลที่พยายามคงความหมาย ท่วงทำนอง รูปแบบ และ โครงสร้างของต้นฉบับไว้ให้มากที่สุด มุ่งความถูกต้องครบถ้วน และแม่นยำแน่นอนของต้นฉบับ เป็นสำคัญ ไม่นิยมตัดทอน หรือแต่งเติมคำ ข้อความใด ๆ ทั้งสิ้น การแปลแบบนี้ยังคงใช้อยู่ใน ปัจจุบัน มักเป็นการแปลเพื่อจุดประสงค์เฉพาะอย่าง

2. การแปลโดยอรรถ คือ การแปลที่ไม่ได้มุ่งรักษาโครงสร้างความหมาย ท่วงทำนอง หรือ รูปแบบของต้นฉบับอย่างเคร่งครัด มีการโยกย้ายขยายความ ตัดทอน เปลี่ยนแปลงรูปคำ หรือ ข้อความด้านไวยากรณ์ การแปลแบบนี้ ใช้กับเรื่องที่ไม่จำเป็นต้องรักษาความถูกต้องแน่นอนของ ต้นฉบับนัก

ความหมายของการแปล

สำเนียง เลื่อมใส ให้นิยามของการแปลไว้ว่า การแปลเป็นการถ่ายทอดความหมายจาก ภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่ง โดยมีองค์ประกอบหลัก 3 ส่วน คือ ส่วนแรก คือ ภาษาต้นฉบับ (Source Language) ส่วนที่สอง คือ ภาษาฉบับแปลหรือภาษาเป้าหมาย (Target Language) และส่วน สุดท้าย คือ นักแปล (Translator) หรือผู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดข้อความจากภาษาหนึ่งไปสู่อีก ซึ่งผู้แปล ต้องมีความรู้ด้านภาษาศาสตร์ การสื่อสาร วัฒนธรรม ตลอดจนประสบการณ์ และความรู้เฉพาะทาง

¹⁴ ศุภวรรณ ทองวัน. กลวิธีการแปลชื่อภาพยนตร์ตลกอเมริกันเป็นภาษาไทย. 2555 : 14.

เพื่อที่จะได้แปลความหมายให้ผู้รับสารเข้าใจได้ตรงตามเจตนาของผู้ส่งสาร โดยภาษาฉบับแปลยังคงความถูกต้องแม่นยำทั้งความหมาย ความเป็นธรรมชาติ อารมณ์ความรู้สึกและลีลาการเขียน¹⁵

สุพรรณิ ปิ่นมณี กล่าวถึงนิยามการแปลว่า หมายถึง การแทนที่สาร หรือข้อความในภาษาหนึ่งด้วยสารหรือข้อความในอีกภาษาหนึ่ง เป็นงานที่ต้องทำอย่างประณีต¹⁶

Larson กล่าวถึงนิยามของการแปล โดยเน้นเรื่องความหมายของการแปลว่า บทแปลจะต้องมีความหมายเดียวกันกับต้นฉบับ แม้อันภาษาแปลจะไม่มีคำใดตรงกับคำในภาษาต้นฉบับ ผู้แปลต้องพยายามหาวิธีแปลให้ได้ความหมายเท่าเทียมกัน¹⁷

อัจฉรา ไส้ศัตรูไกล กล่าวถึงกระบวนการแปลที่มุ่งเน้นการแปลตามทฤษฎีหมายความว่า การแปล คือ การถ่ายทอดความหมาย ไม่ใช่การถ่ายภาษาเพียงอย่างเดียว¹⁸

ลักษณะการแปลที่ดี

อัจฉรา ไส้ศัตรูไกล กล่าวถึงลักษณะการแปลที่ดีไว้ 3 ประการ¹⁹ คือ

1. เชื่อถือได้ นำไปใช้ได้ ไม่ผิดข้อเท็จจริง ไม่ผิดความหมาย ความครบถ้วน ไม่ตัดต่อ
ดัดแปลงให้ผิดไปจากต้นฉบับ ชื่อตรงต่อต้นฉบับ

2. ชัดเจน ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ไม่กำกวม ไม่มีร่องรอยของภาษาเดิม

3. เป็นธรรมชาติ งานแปลที่ดี ภาษาต้องสละสลวย ไม่ฝืนหลักภาษาของผู้อ่าน

ในขณะที่ สัญญวี สายบัว กล่าวถึงคุณสมบัติของงานแปลที่ดีว่า ต้องสามารถทำให้ผู้อ่านฉบับแปลเกิดผลสนองตอบได้ใกล้เคียงกับผู้อ่านต้นฉบับ ซึ่งนับว่าสำคัญต่อการพิจารณาคุณภาพของงานแปล หากขาดคุณสมบัติข้อนี้ นับว่าเป็นงานแปลที่มีคุณภาพต่ำ²⁰

¹⁵ สำเนียง เลื่อมใส. มหาวิสตอุวทานแปล เล่ม 3. 2561 : 33.

¹⁶ สุพรรณิ ปิ่นมณี. 2555. แปลผิด แปลถูก. 2555 : 8.

¹⁷ Larson, M.L. 1984. *Meaning-Based Translation : A Guide to Cross-Language Equivalence*. 1984.

¹⁸ อัจฉรา ไส้ศัตรูไกล. 2554. จุดมุ่งหมาย หลักการ และวิธีแปล. เอกสารประกอบการสอน รายวิชา EN 322. 2555 : 16.

¹⁹ เรื่องเดียวกัน. 20.

²⁰ สัญญวี สายบัว. 2553. หลักการแปล (พิมพ์ครั้งที่ 8). 2553 : 14.

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเปรียบเทียบคัมภีร์มูลสรวาสติวาทวินยวัตตกับพระวินัยปิฎก ศึกษาเฉพาะกรณี จีวรวัตตและกรรมวัตต (2552) ของพระมหาฉัตรชัย มูลสาร เสนอเป็นวิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิตต่อมหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการศึกษาเปรียบเทียบทำให้ทราบว่า จีวรวัตตในคัมภีร์มูลสรวาสติวาทวินยวัตต ถูกเขียนขึ้นราว 300-400 ปีหลังคริสตกาลซึ่งน่าจะคัดลอกมาจากจีวรขันธกะในพระวินัยปิฎกที่ถูกบันทึกไว้ก่อน 600 ปีก่อนคริสตกาล แต่โครงสร้างของคัมภีร์ทั้งสองแตกต่างกันเล็กน้อยและคล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้น อุททาน หมายถึง สารบัญเรื่อง ซึ่งคัมภีร์สันสกฤตได้จัดไว้ตอนเริ่มต้นเนื้อหา ขณะที่คัมภีร์บาลีถูกจัดไว้ตอนท้ายเนื้อหา ส่วนกรรมวัตตในคัมภีร์มูลสรวาสติวาทวินยวัตต มีลักษณะโครงสร้างเหมือนจัมเปยขันธกะ และ โกสัมพิกขันธกะในพระวินัยปิฎก แต่เนื้อหาแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยคัมภีร์สันสกฤตจะมีเนื้อหาที่สั้นกว่าคัมภีร์บาลี รายละเอียดทั้งในจีวรวัตตและจีวรขันธกะประกอบไปด้วยความเป็นมาของจีวร การใช้จีวรและการดูแลรักษา คัมภีร์ทั้งสองต่างกล่าวถึงประวัติหมอชิวโกมารภัจจ์ หมอหลวงผู้ยิ่งใหญ่ ซึ่งทูลขอพระพุทธเจ้าให้ทรงอนุญาตคหบดีจีวร และชีวประวัตินางวิสาขาผู้ทูลขอให้ทรงอนุญาตผ้าอาบน้ำฝน นอกจากนี้ยังพบว่า เนื้อหาใกล้เคียงกับอรรถกถาธรรมบท อรรถกถาชาดก และนิทานปัจจุตันตระในนิทานคติธรรมสันสกฤตหลายเรื่อง ส่วนจัมเปยขันธกะ และ โกสัมพิกขันธกะ แสดงเนื้อหาของสังฆกรรมอันเป็นวินัยบัญญัติสำหรับพระสงฆ์ชัดเจนกว่ากรรมวัตตที่ให้รายละเอียดเพียงบางประเด็น จึงทำให้เนื้อหาในจัมเปยขันธกะและโกสัมพิกขันธกะมีมากกว่ากรรมวัตต ทั้งจีวรและสังฆกรรมต่างมีความสำคัญต่อภิกษุสงฆ์ ในฐานะที่จีวรถูกวางไว้ให้เป็นระเบียบชีวิตเป็นภาพลักษณ์ภายนอกที่สื่อถึงความเรียบร้อยของพระสงฆ์ ส่วนสังฆกรรมถูกวางไว้ให้เป็นระบบสังคมเพื่อการดำเนินชีวิตและการบริหารคณะสงฆ์ให้เป็นไปภายใต้กรอบธรรมาภิบาล

เนื่องจากคัมภีร์มูลสรวาสติวาทวินยวัตต ชั้นฑะที่ 1 ประกอบด้วยเนื้อหา 5 เรื่อง ประกอบด้วย 1. โภชยวัตต 2. จีวรวัตต 3. กฐินวัตต 4. โกสามพกวัตต 5. กรรมวัตต แต่มีเพียง 2 เรื่อง คือ กฐินวัตต และ โกสามพกวัตตที่ยังไม่มีผู้ศึกษาค้นคว้า ดังนั้น เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ด้านเนื้อหาในชั้นฑะที่ 1 ผู้ศึกษาจึงเห็นสมควรศึกษาวิเคราะห์เรื่องกฐินวัตต และโกสามพกวัตต เพื่อให้ทราบข้อมูลในชั้นฑะที่ 1 ทั้งหมด และเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจศึกษาต่อไป

การศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์มูลสรวาสติวาทวินยวัตต ศึกษาเฉพาะประวัชชาวัตต โปชยวัตต ประวารณาวัตต วรชาวัตต จรมวัตตและสังฆเภทวัตต (2556) ของพระมหาบุญเกิด เจริญแนว เสนอเป็นวิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิตต่อมหาวิทยาลัยศิลปากร งานวิจัยนี้มุ่งแปลคัมภีร์มูลสรวาสติวาทวินยวัตต ชั้นฑะที่ 2 เฉพาะส่วนที่ว่าด้วยประวัชชาวัตต โปชยวัตต ประวารณาวัตต วรชาวัตต จรมวัตตและสังฆเภทวัตต โดยศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาในคัมภีร์พร้อมทั้ง

ศึกษาความคล้ายคลึงและความแตกต่างกับคัมภีร์พระไตรปิฎกของนิกายเถรวาท ผลการศึกษาพบว่า ภาษาสันสกฤตที่ใช้ในการประพันธ์มูลสารวาสติวาทวินยวัตตุนั้นส่วนใหญ่เป็นภาษาสันสกฤตแบบแผน แต่มีการผสมของภาษาปรากฤตหรือภาษาถิ่นอยู่ ซึ่งปรากฏอยู่ในรูปของคำศัพท์ที่ผสมอยู่ทั้งในร้อยแก้วและร้อยกรองที่กระจัดกระจายอยู่ทั่วคัมภีร์ ในส่วนที่เป็นเนื้อหาพระวินัยพบว่า เนื้อหาพระวินัยส่วนใหญ่มีความคล้ายคลึงกับคัมภีร์อรรถกถาพระวินัยมากกว่าพระวินัยปิฎก และมีการจัดเนื้อหาที่ไม่ตรงกับคัมภีร์อื่น ๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ประพันธ์ตั้งใจเรียงลำดับอย่างนี้เอง ในด้านสภาพสังคมพบว่า สังคมที่เริ่มเข้าสู่การเปลี่ยนแปลงทุกด้าน แต่ภายในสังคมมีระบบวรรณะเข้ามามีบทบาทในสังคมทุกภาคส่วน ผลสรุปของวิทยานิพนธ์แสดงให้เห็นว่าคัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวัตตุดังเป็นคัมภีร์พระวินัยที่มีความสำคัญต่อภิกษุสงฆ์ ทั้งกล่าวถึงเรื่องราวอื่น ๆ ทั้งนี้ ด้วยจุดประสงค์หลักมุ่งเน้นแสดงให้เห็นถึงหลักคำสอนอันเป็นหัวใจหลักของพุทธศาสนา คือ การไม่ทำบาปทั้งปวง การบำเพ็ญกุศล และการทำจิตใจให้บริสุทธิ์ผ่องแผ้ว

คัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวัตตु ชัณฐะที่ 2 ประกอบด้วยเนื้อหา 11 เรื่อง พระมหาบุญเกิด เจริญแนว ได้ศึกษาค้นคว้าแล้ว 6 เรื่อง ยังไม่มีผู้ศึกษาอีก 5 เรื่อง คือ 1. ปาณญุ โลหิตกวัตต 2. ปุทลววัตต 3. ปารีวาสิกวัตต 4. โปษธสถาปนวัตต 5. ศยนาสนวัตต ดังนั้น เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ด้านเนื้อหาในชัณฐะที่ 2 ผู้ศึกษาจึงเห็นสมควรศึกษาวิเคราะห์ส่วนที่เหลือทั้งหมด เพื่อให้ทราบข้อมูลในชัณฐะที่ 2 ทั้งหมด และเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจศึกษาต่อไป

การศึกษาเรื่องอวทาน-กัลปตาของเกษเมนทระ : ความสัมพันธ์ของเรื่องสุธน-กนิรีกับวรรณคดีไทย (2550) ของสุมาลี ลิ้มประเสริฐ เสนอเป็นวิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ต่อมหาวิทยาลัยศิลปากร งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาที่มา ความหมาย ลักษณะของเรื่องอวทาน ความสัมพันธ์ระหว่างอวทานกับชาดก และลักษณะเฉพาะอวทานกัลปตา ตลอดจนมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ของอวทานกัลปตากับวรรณคดีไทยที่มีอนุภาคตรงกันและมีการปรับเปลี่ยนให้เป็นกาวะเหมือนกัน เฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับอวทานได้เสนอไว้ว่า อวทานเป็นวรรณคดีคำสอนของพระพุทธศาสนานิกายสารวาสติวาทและนิกายโลโกตตรวาท สำนักมหาสังฆิกะซึ่งเป็นนิกายที่เริ่มตีความคำสอนต่างจากฝ่ายเถรวาทและแนวคิดของนิกายเหล่านี้ได้พัฒนามาเป็นแนวคิดของพุทธศาสนาแบบมหายานในที่สุด อวทานกับชาดกมีทั้งส่วนที่คล้ายกันและที่ต่างกัน ส่วนที่คล้ายกันที่สุดคือ องค์ประกอบหลักจากการศึกษาเห็นว่าอวทานมีองค์ประกอบหลัก 3 ส่วนคือ 1. ปัจจุบันวัตต 2. อดีตวัตต/พยากรณ์ 3. สโมธาน และอวทานจะเน้นเหตุการณ์ในปัจจุบันครั้งพุทธกาล ในขณะที่ชาดกก็มีองค์ประกอบหลัก คือ 1. ปัจจุบันวัตต 2. อดีตวัตต 3. สโมธาน แต่ชาดกจะเน้นเหตุการณ์ในอดีตก่อนพุทธกาล โดยที่เรื่องประกอบของชาดกนี้ สุมาลีเห็นว่า องค์ประกอบดั้งเดิมของชาดกที่มี 5 ส่วนนั้น คาถาและไวยากรณ์ได้แทรกอยู่ในส่วนของอดีตวัตต อย่างไรก็ตามผลการศึกษาสรุปได้ว่า เมื่อพิจารณา

ส่วนประกอบแต่ละส่วนโดยละเอียดแล้วอวทานและชาดกจัดเป็นวรรณคดีพระพุทธศาสนาต่างประเภทกัน และอวทานส่วนใหญ่น่าจะได้รับอิทธิพลรูปแบบการเล่าเรื่องมาจากชาดก รวมถึงน่าจะได้รับอิทธิพลบางส่วนมาจากอปทานด้วย ในส่วนที่ศึกษาลักษณะเฉพาะของอวทานกัลปदानั้นในงานมุ่งศึกษา 3 ประเด็น คือ ประเภทของเรื่อง โครงเรื่อง และแก่นเรื่อง ประเด็นแรกพบว่า อวทานกัลปदानั้นเป็นวรรณคดีรวมเรื่องอวทานความหมายกว้างแยกประเภทของเรื่องเป็น 5 ประเภท คือ ชาดก 40 เรื่อง อวทาน 50 เรื่อง อวทานผสมชาดก 13 เรื่อง พุทธประวัติ 3 เรื่อง และหลักธรรม 1 เรื่อง รวมทั้งสิ้น 107 เรื่อง ในประเด็นของโครงเรื่องได้นำเอาทฤษฎีโครงสร้างนิทานส่วนที่เกี่ยวกับเกณฑ์การจำแนกพฤติกรรมของ วลาดิเมียร์ พรอพพ์ มาประยุกต์ใช้ ในการศึกษาโครงเรื่องโดยพบว่า ทั้งชาดก อวทานและอวทานผสมชาดกนั้นจะมีโครงสร้างหลักเหมือนกันคือมีส่วนนำเรื่อง ส่วนเนื้อเรื่อง และส่วนท้าย โดยเฉพาะส่วนเนื้อเรื่องได้ใช้ทฤษฎีโครงสร้างนิทานและเกณฑ์การจำแนกพฤติกรรมของพรอพพ์มาประยุกต์ใช้และสรุปว่า ชาดกมีโครงเรื่อง 2 ลักษณะคือโครงเรื่องที่สร้างแบบชาดก และ โครงเรื่องที่สร้างแบบอวทาน และอวทานผสมชาดกมีโครงเรื่อง 2 ลักษณะ คือ โครงเรื่องที่มีการเชื่อมโยงอดีตแบบชาดก และ โครงเรื่องที่มีการเชื่อมโยงอดีตทั้งแบบชาดกและแบบอวทาน ส่วนแก่นเรื่องนั้นพบว่าเป็นการเน้นถึงความศรัทธาในพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องกรรมและผลของกรรม

การศึกษาเชิงวิเคราะห์คัมภีร์มูลสารวาสติวาทีนยวัสตุ ศึกษาเฉพาะ ไภษัชยวัสตุ (2560) ของ เสกสรรค์ สว่างศรี เสนอเป็นวิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิตต่อมหาวิทยาลัยศิลปากร งานวิจัยนี้มุ่งปริวรรตและแปลคัมภีร์ จากนั้นนำเนื้อหาามาศึกษาวิเคราะห์ ผลการศึกษาวิเคราะห์พบว่า คัมภีร์มูลสารวาสติวาทีนยวัสตุ ส่วนที่เป็นร้อยแก้ว ประพันธ์ด้วยภาษาสันสกฤตมาตรฐาน ส่วนที่เป็นบทร้อยกรอง หรือคาถาเท่านั้นที่ประพันธ์ด้วยภาษาสันสกฤตมาตรฐาน ส่วนของเนื้อหาปรากฏชื่อสมุนไพรรักษาที่ใช้เป็นเภสัชหลายชนิด อีกทั้งยังปรากฏข้อมูลวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในสมัยพุทธกาล และช่วงหลังพุทธกาล ด้านการปกครอง บทบาทหน้าที่ของคนในสังคมแบ่งตามระบบวรรณะทั้ง 4 อย่างชัดเจน คือ พราหมณ์ กษัตริย์ แพศย์ และศูทร อาชีพหลักของผู้คนในสมัยนั้นแบ่งเป็น 5 ประเภท คือ 1. งานเกษตรกรรม 2. งานอุตสาหกรรม 3. งานธุรกิจ 4. งานคหกรรม 5. งานศิลปกรรม ด้านการศึกษา ส่วนใหญ่ปรากฏการศึกษาพระไตรปิฎกและพระธรรมวินัยของพระภิกษุ รวมไปถึงศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเวทมนตร์ และการศึกษาของพราหมณ์ที่เรียนจบเวททศาสตร์ การศึกษาของกษัตริย์เกี่ยวข้องกับอักษรศาสตร์ และวิชาทักษะทางด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรมประเพณี สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมการบริโภค การแต่งกาย อาหาร เครื่องดื่ม เครื่องประดับ

แม้คัมภีร์มูลสารวาสติวาทีนยวัสตุ โภษชยวัสตุ จะมุ่งเน้นหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา แต่ยังคงสะท้อนวิถีชีวิตแบบพราหมณ์-ฮินดู โดยเฉพาะพิธีที่จะต้องปฏิบัติในแต่ละช่วงของชีวิต หรือพิธีสังสการ ด้านหลักคำสอนทางศาสนา กล่าวถึงหลักความเชื่อเรื่องพระพุทธรเจ้ามีอยู่จริง เชื่อ การตรัสรู้ของพระพุทธรเจ้า และเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม อีกทั้งยังกล่าวถึงวิถีชีวิตของพุทธศาสนิกชน พุทธศาสนสถาน และรูปแบบของการสักการะในสมัยนั้น เช่น การสวดบทสวดดี การระลึกถึง การ ถวายก้อนดินเหนียว ดอกไม้ พวงมาลัย ประทีป เป็นต้น

เอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นผู้ศึกษาจะนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการศึกษา คัมภีร์มูลสารวาสติวาทีนยวัสตุ ต่อไป

บทที่ 2

การปริวรรต และแปลคัมภีร์มูลสรวาสติวาทีนยวัสตุ

ในบทที่ 2 นี้ ผู้ศึกษาจะนำเสนอการปริวรรตและการแปลคัมภีร์มูลสรวาสติวาทีนยวัสตุ เฉพาะส่วนที่ว่าด้วยกฐินวสตุ โกศามุททวสตุ ปาณูโลहितกฐวสตุ ปุททวสตุ ปารีวาสิกฐวสตุ โปษฐถาปนวสตุ และศยนาสนวสตุ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักประการหนึ่งของการศึกษาวิจัยใน บทนี้ ไปตามลำดับดังต่อไปนี้

(1) [1.248] กฐินวสตุ

กฐินวสตุนิ ปิณโฑททานม |

สาเกตเนน हि กสยจิตฺ วิจาริตํ มรุตํ จ อปี กาเลน ปุทฺทละ |

มาตุถกาปทานิ อกฺกเตน (हि) วิสฺติหะ กรณียะ (ตุ) ทฺวาทศิกะ ||

(อุทฺทานม)

สาเกตเนน วรุโฆปคตา ศาสฺตฺวะ ทฺรศนคามุชฺยา |

กรทเม อุชฺเณน กุลาณตํานํ จิวริ ตฺตร สํตม || 1 ||

(2) พุทฺโธ ภควานํ สุราวสฺตฺยํ วรุษา อุปลโต เชตฺวเน อนาถปิณฺฑ (ท) สุยาราม | เตน ขลุสมเยน สํพฺหฺลา ภิกฺษวะ สาเกตเว วรุษา อุปลคตํ | ตฺรยาคณํ วารุณิกานํ มาसानามํ อตฺตยาคฺ กุตฺตจิวรา นิยฺฐิตจิวราเส สมาทาย ปาตฺรจิวริ พหุตฺตฺเถ พหุกรทเม อุชฺเณน กุลาณมฺยนฺตํ สุเวทปฺรยาคฺกุลิกฺกฤตฺตฺริรา เยน สุราวสฺตี เตน จาริกํ จรฺนตํ สุราวสฺตีมฺ อณฺุปรูปตํ | อถ สํพฺหฺลา ภิกฺษวะ ปาตฺรจิวริ ปฺรติสมฺชฺย ปาเทา ปฺรยาลุชฺ เยน ภควาสฺ เตน อุปลฺกฺรฺวณตํ | อุปลฺกฺรฺสฺย ภควตํ ปาเทา ศิรสา วนฺทิตฺวา เอกานฺตํ นิษฺณมฺ | ฐรมตํ ขลุ พุทฺธา ภควนฺตํ อากนฺตฺกานํ ภิกฺษุณฺ อณฺยา ปฺรติสํโมทนฺยา ปฺรติสํโมทนฺเต กุโต ชฺยํ ภิกฺษว เอตฺรฺหิ อากจฺณ | กุตฺร วาสถ | วรุษา อุชฺิตา อิติ | ปฺรติสํโมทนฺเต ภควานํ อากนฺตฺกานํ ภิกฺษุณฺ อณฺยา ปฺรติสํโมทนฺยา สฺขํ สฺปฺรศํ วรุษา เนยํ | กุโต ชฺยํ ภิกฺษว เอตฺรฺหิ อากจฺณ | กุตฺร วาสถ | วรุษา อุชฺิตํ | เต กถฺยนฺติ | สาเกตาทํ วยํ ภทฺนตํ เอตฺรฺหิ อากจฺณม | สาเกตเว วาสุม | วรุษา อุชฺิตํ | กจฺจิตฺ ชฺยํ ภิกฺษวะ สาเกตเว สฺขสฺปฺรศํ วรุษา อุชฺิตํ | น วาสุม กุลาณตํ ปิณฺฑเกน | ตถฺยม | วยํ ภทฺนตํ สาเกตเว สฺขสฺปฺรศํ วรุษา อุชฺิตํ | น วาสุม กุลาณตํ ปิณฺฑเกน | อปี ตํ วยํ สมาทาย ปาตฺรจิวริ พหุตฺตฺเถ พหุกรทเม อุชฺเณน กุลาณมฺยนฺตํ สุเวทปฺรยาคฺกุลิกฺกฤตฺตฺริรา ชนปทจาริกํ จรฺนตํ กุตฺตฺเจรฺเนหํปรูปตํ | ภควานํ สํลฺกฺษยติ | กุลาณมฺยนฺติ พต เม สุราวเก | สมาทาย ปาตฺรจิวริ พหุตฺตฺเถ พหุกรทเม อุชฺเณน กุลาณมฺยนฺติ สุเวทปฺรยาคฺกุลิกฺกฤตฺตฺริรา ชนปทจาริกํ จรฺนตํ ยตฺตฺวอหํ ภิกฺษุณํ สฺปฺรศฺวiharารุถํ ทาทฺตฺถาณํ จ เทยฐรมปฺริ โภการุถํ ภิกฺษุณํ กฐินมฺ อณฺุชานียํ ยสมฺมาตฺ ปิจานุศฺสํ กฐินาสฺตฺเร | น ทศาทปฺรมํ น มาสปฺรมํ น ราตฺริปฺรวาสํ สาณตฺร อุตฺตเรณ จิวเรณ ชนปทจาริกา ปฺรกรมณํ ยาวทาปฺติ วิกฺลปฺกจิวรฐารณมฺ อิติ | อปเร อปี ปิจานุศฺสํ | น คณโภชนํ น ปฺริปฺรโภชนํ น กุเลชฺวณิมนฺตฺริตจาริกา ยาวทาปฺติ จิวรปฺเรชณมฺ | การุติกาณฺุมาสาทํ ยาวตฺตฺพาลุคฺโน มาโส อตฺรฺวณฺุตราทาสุตฺตฺกฐิ (นา) นํ ลาก อิติ วิทิตฺวา ภิกฺษุณามนฺตฺรยเต สุม | ตสมฺมาตฺตฺรฺหิ ภิกฺษโว อณฺุชานามิ ภิกฺษุณํ สฺปฺรศฺวiharารุถํ ทาทฺตฺถาณํ จ เทยฐรมปฺริ โภการุถมฺ วรุโฆมิ ไตรภิกฺษุภิกะ กฐินมาสฺตฺรตฺวณฺุ ยสมฺมาตฺ ปิจานุศฺสํ กฐิน | น ทศาทปฺรมํ ปฺรวทฺยวาทาสฺตฺตฺกฐินานํ (ลาภะ) ชฺยต อิติ |

(3) [1.249] อุกต์ ภควตา กฐินมาสตฺรตฺวຍ် อิติ | ภิกฺษ โว น ชานเต กถံ อาสฺตฺรตฺวຍ် อิติ | ภควา
 นาท | ยทวฺโรโยมิตฺตฺสย สံมฺสย จีวรลาภะ สံปทฺยเต ตสฺมาทฺ อาสฺตฺรตฺวຍມ | เວ် จ ปຸນະ อาສຕຣຕວຍມ |
 ປຸຣວວຕ ສາມຄຸຍໍ ອາໂຣຈຍີຕວຍມ | ອີທໍ ຈີວຣມ | ວຣ໌ ັຍອມິຕສຸຍ ສໍ່ມສຸຍ ຈີວຣລາຮະ ສມປນຸນະ | ຍທິ ສໍ່ມສຸຍ
 ອກິຣຸຈິຕມເນນ ຈີວເຣນ ສໍ່ມສຸຍ ກຸຣິນໍ່ ອາສຕຣິຣຍຍຕິ | ຕຕະ ປຸຈຈາຕ ອປຣສຸມິນຸ ທິວເສ ສຍນາສນປຣຸຣຸປຣຕິ
 ກຸຕຸວາ ກຸນທິມາໂກຈຸຍ ປຸຣຸຣຸວາຈິກຍາ ກິກຸຣຸຣ ສມນຸຍຸຮຍ ສຣວສໍ່ເມ ສໍ່ນິຍຸເນເນ ສນຸນິປຕິເຕ ເອເກນ
 ກິກຸຣຸຣ ຮຸຣຸປຣຕິ ກຸຕຸວາ ກຣມ ກຣຕວຍມ |

(4) ສຸຕໂນຕຸ ກທນຸຕະ ສໍ່ມະ | ອີທໍ ຈີວຣມ | ວຣ໌ ັຍອມິຕສຸຍ ສໍ່ມສຸຍ ຈີວຣລາຮະ ສມປນຸນະ | ສໍ່ມສຸຍ
 ກຸຣິນໍ່ ອກິຣຸຈິຕມເນນ ຈີວເຣນ ກຸຣິນໍ່ ອາສຕຣິຣຕຸມ | ເຍນ ອາສຕິຣຸກກຸຣິນາທຸ ອາວາສາຕປຣຸກຣາມຕະ ປຸຣາຣ
 ຈີວຣາຣາມ ອປິ ວິປຣວາໂສ ກວິຣຍຕິ ປຸຣາເວ ນວກາຣາມ | ສເຈຕສໍ່ມສຸຍ ປຸຣາປຣຕກາລະ ກຸຣເມຕານຸຮານິຍາຕ
 ສໍ່ໂມຍຕຸສໍ່ມະ ອີທໍ ຈີວຣິ ກຸຣິນາຣຸຕໍ່ ສໍ່ມນຸຍເຕ | ອເນນ ຈີວເຣນ ສໍ່ມສຸຍ ກຸຣິນໍ່ ອາສຕຣິຣຍຍຕິ | ເຍນ
 ອາສຕິຣຸກກຸຣິນາທຸ ອາວາສາຕປຣຸກຣາມຕະ ປຸຣາຣຈີວຣາຣາມ ອປິ ວິປຣວາໂສ ກວິຣຍຕິ ປຸຣາເວ ນວກາຣາມ ອຕິ
 ເອຮາ ຮຸຣຸປຣຕະ | ເວ້ ຈ ກຣມ ກຣຕວຍມ |

(5) ສຸຕໂນຕຸ ກທນຸຕະ ສໍ່ມະ | ອີທໍ ຈີວຣມ | ວຣ໌ ັຍອມິຕສຸຍ ສໍ່ມສຸຍ ຈີວຣລາຮະ ສໍ່ປນຸນະ | ສໍ່ມສຸຍ ຈ
 ອກິຣຸຈິຕໍ່ ກຸຣິນໍ່ ສຸຕຣຸຕຸມ | ຕຕສໍ່ມ ອີທໍ ຈີວຣິ ກຸຣິນາຣຸຕໍ່ ສໍ່ມນຸຍເຕ | ອເນນ ຈີວເຣນ ສໍ່ມສຸຍ ກຸຣິນໍ່ ອາສຕຣິຣຍຍຕິ |
 ເຍນ ອາສຕິຣຸກກຸຣິນາທຸ ອາວາສາຕ ປຣຸກຣາມຕະ ປຸຣາຣຈີວຣາຣາມ ອປິ ວິປຣວາໂສ ກວິຣຍຕິ ປຸຣາເວ ນວ
 ກາຣາມ | ເຍຮາມ ອຍຸຣຸມຕໍ່າ ກຸຣເມເຕ ອີທໍ ຈີວຣິ ກຸຣິນາຣຸຕໍ່ ສໍ່ມນຸຕຸມເນນ ຈີວເຣນ ສໍ່ມສຸຍ ກຸຣິນໍ່ ອາສຕຣິຣຍຍຕິ |
 ເຍນ ອາສຕິຣຸກກຸຣິນາທຸ ອາວາສາຕ ປຣຸກຣາມຕະ ປຸຣາຣຈີວຣາຣາມ ອປິ ວິປຣວາໂສ ກວິຣຍຕິ ປຸຣາເວ
 ນວກາຣາມ | ສ ຕຸຣຸຣິມຸ | ນ ກຸຣເມເຕ ກາຍຕາມ | ສໍ່ມຕະ ສໍ່ເມນ ອີທໍ ຈີວຣິ ກຸຣິນາຣຸຕຸມ | ອເນນ ຈີວເຣນ ກຸຣິນໍ່
 ອາສຕຣິຣຍຍຕິ | ເຍນ ອາສຕິຣຸກກຸຣິນາທຸ ອາວາສາຕ ປຣຸກຣາມຕະ ປຸຣາຣຈີວຣາຣາມ ອປິ ວິປຣວາໂສ ກວິຣຍຕິ
 ປຸຣາເວ ນວກາຣາມ | ກຸຣາຣາຣາມນຸຣຸຣຸຣາຕໍ່ ສໍ່ເມນ ຍສຸມາຕ ຕຸຣຸຣິມຸ ເວ້ ເອຕທຸ ຮາຣາຍາມິ |

(6) [1.250] ຕຕະ ປຸຈຈາຕ ກຸຣິນາສຸຕາຣໂກ ກິກຸຣຸຣ ສໍ່ມນຸຕວຍະ | ປຸຣຸຣຸຣຸຣ໌ ສມນຸວາຄະ
 ກຸຣິນາສຸຕາຣໂກ ກິກຸຣຸຣ ສໍ່ມໂຕ ນ ສໍ່ມນຸຕວຍະ ສໍ່ມຕຸຈາວາກາສິຕວຍະ | ກຕໂມະ ປຸຣຸຣຸຣ໌ | ອວາຣຸຣິໂກ
 ວຣຸຣາຈຸຣິນຸນະ ປຸຈຸຈິມກໍາ ວຣຸຣາມ ອຸປໂຕ ອນຸຍຕຸຣ ວຣ໌ ັຍອມິຕະ ສິກຸຣາທຕຕະ | ອປໂຣະ ອປິ ປຸຣຸຣຸຣ໌ ນ
 ສໍ່ມນຸຕວຍະ | ປາຣິວາສິໂກ ມຸລປາຣິວາສິໂກ ມານາປຸຍ (ຈາໂຣ) ມຸລມານາປຸຍຈາຣ ອຸຕຸກຸຣິປຸຕະ | ອປເຣ ປິ່ງ ນ
 ສໍ່ມນຸຕວຍະ | ລຸນທາທຸ ກຈຸຣຕິ ກຍາທຸ ທຸວຍານຸ ໂມຫາທຸ ກຍາທຸ ກຈຸຣຕິ | ອາສຸຕຸຕຕໍ່ ຈານາສຸຕຸຕຕໍ່ ກຸຣິນໍ່ ນ
 ຮານາຕິ | ປຸຣຸຣຸຣ໌ ຮ໌ໂມະ ສມນຸວາຄະ ກຸຣິນາສຸຕາຣໂກ ກິກຸຣຸຣ ສໍ່ມຕຸຈ ສໍ່ມນຸຕວຍະ ສໍ່ມຕຸຈ (ນາ)
 ວາກາສິຕວຍະ | ກຕໂມະ ປຸຣຸຣຸຣ໌ | ນ ຈຸຣຸນທາທຸ ກຈຸຣຕິ ນ ທຸວຍານຸ ໂມຫານຸ ກຍາທຸ ກຈຸຣຕິ | ອາສຸຕຸຕຕາ
 ນາສຸຕຸຕຕໍ່ ຈ ກຸຣິນໍ່ ຮານາຕິ | ເວ້ ຈ ປຸນະ ສໍ່ມນຸຕວຍະ | ສຍນາສນປຣຸຣຸຣ໌ ກຸຕຸວາ ປຸຣຸຣຸຣ໌ ຍາວາທ
 ອຸຕຸສາຫິຕວຍະ | ອຸຕຸສເສ ຕຸວໍ ເວ້ ນາມາ ສໍ່ມສຸຍ ກຸຣິນໍ່ ອາສຸຕຸຕຕຸມ ອຕິ | ສເຈທຸ ອຸຕຸສເສ ນ ວກຸຕຸຍໍ່
 ອຸຕຸສເທທຸ ອຕິ | ຕຕະ ປຸຈຈາທຸ ເອເກນ ຮຸຣຸຣຸຣ໌ ກຸຕຸວາ ກຣມ ກຣຕວຍມ |

(7) ศุภโณตฺ ภาทนฺตสฺ สัมฆะ | อัย เอวันามา กฐินาสตารโก ภิกษุสฺ อุตฺสหเต สัมสฺย กฐินํ
 อาสฺตรตฺมฺ | สเจตฺ สัมสฺย ปฺราปฺตกาถ กุชฺเมตานุชานียาตฺ สัมโฆ ยตฺรฺสัมฆะ เอวันามานํ กฐินาสตารกมฺ |
 สัมสฺย กฐินํ อาสฺตริชฺยติ | เขษามํ อายุษฺมตํ กุชฺมนฺเต เอวันามานํ กฐินาสตารกํ สัมมฺตํ | เอวันา
 มา กฐินาสตารกสฺ สัมสฺย กฐินํ อาสฺตริชฺยติ | เต คฺชณฺมิมฺ | น กุชฺมนฺเต ภาษนฺตามฺ | สัมตสฺ สัมเณ เอวันา
 มา กฐินาสตารกสฺ สัมสฺย กฐินํ อาสฺตริชฺยติ | กุชฺยานตฺมฺนุชฺญาตํ สัมเณ | ยสฺมาตฺ คฺชณฺมิมฺ เอเวเตท
 ธารยามิ |

(8) ตตสฺ กฐินาสตารกสฺย ภิกฺโขสฺ ชฺญปฺตฺยา กฐินํ อาสฺตริตฺวํยมฺ | ศุภโณตฺ ภาทนฺตสฺ สัมฆะ | อิทํ
 จีวรํ สัมเณ กฐินารุถํ สัมมตํ | อัย จ เอวันามา กฐินาสตารโก ภิกษุสฺ สัมตสฺ | สเจตฺ สัมสฺย ปฺราปฺตกาถ
 กุชฺเมตานุชานียาตฺ สัมโฆ ยตฺรฺสัมฆะ อิทํ จีวรํ กฐินารุถํ เอวันามโน ภิกฺโขสฺ อนุปฺรทฺทฺยาท อิติ เขษา
 ชฺญปฺตฺิสฺ |

(9) กฐินาสตารกสฺย อหํ ภิกฺโขสฺ สมฺมาจาริกานํ ธรรมานํ ปฺรชฺญปฺยิชฺยามิ | กฐินาสตารเกณ
 ภิกษุณา กฐินเณ สรวํตฺ ปฺรวกเณ ภาทิตฺวํยมฺ | ชาวตา วิตรตา อจฺฉินฺทตา สีวตา รชฺชตา | อนฺตโต ทฺเว
 ตฺโร ย วา สฺวฉีปฺทกา ทาตฺวํยสฺ | ทเว ตฺโร ย วา จิตฺโตตฺตปาทา อุตฺปาทยิตฺวํยสฺ | ตตสฺ ปศฺจาท
 อาศฺจยฺชฺมาเส สุกฺลปฺกษเย ปังทศฺยามํ อาโรจยิตฺวํยมฺ | สฺโจ'หํ อายุษฺมนฺตสฺ กฐินํ อาสฺตริชฺยามิ |
 ยฺชฺมาภิสฺ สวกสฺวกานิ จิวฺราณิ ปฺรตฺยทฺวํรตฺวํยนิติ | ตตสฺ กฐินาสตารเกณ ภิกษุณา กฐินํ
 คนฺธปฺยุปฺนาวิตํ สฺรภฺธิธฺมฺปฺรปฺตํ กุถฺตฺวา สยนาสนปฺรชฺญปฺตํ กุถฺตฺวา คณฺฑิมฺ อาโกภฺย ปฺฤชฺญาจิกฺขา
 ภิกษุณํ สมฺนุชฺชย สรวํสฺเม สันนิษฺณเณ สันปฺติเต วุทฺทฺธานเต สฺถาปยิตฺวํยมฺ | ตโต วุทฺทฺธานเต สฺถิตฺวา
 กฐินํ คฺฤทฺทิตฺวา วกฺตฺวํยมฺ |

(10) [1.251] ศุภโณตฺ ภาทนฺตสฺ สัมฆะ | อิทํ จีวรํ สัมเณ กฐินํ สัมมตํ | อหํ จ เอวันามา ภิกษุสฺ
 กฐินาสตารกสฺ | โส'หํ เอวันามา กฐินาสตารกสฺเตน จิวฺเรณ สัมสฺย กฐินํ อาสฺตริชฺยามํ อิติ | เอวัน
 ทฺวิรฺปี ตฺริรฺปี | ตต อาสฺตริชฺย สัมสฺถวिरฺสฺย ปฺรเสตาทฺ สฺถิตฺวา เอวันํ วกฺตฺวํยมฺ | สมฺนฺวาทฺร สฺถวिर อิทํ จีวรํ
 สัมเณ กฐินํ สัมมตํ | อหํ จ เอวันามา กฐินาสตารกสฺ | ตนฺมฺยา อนเณ จิวฺเรณ สัมสฺย กฐินํ อาสฺตริตฺวํ อิติ
 | เตน วกฺตฺวํยมฺ | สาธุ อาสฺตริตฺวํ สฺชฺชฺ อาสฺตริตฺวํ | โยตฺร ลากฺศฺยานุสฺสฺจ โส'สฺมาทํ อิติ | เอวันํ ทฺวิรฺปี
 ตฺริรฺปี ยาวตฺสํนวกสฺย สรวํวํวํวํ | สาธุ อาสฺตริตฺวํ สฺชฺชฺ อาสฺตริตฺวํ | โย'ตฺร ลากฺศฺยานุสฺสฺจ
 โส'สฺมาทํ อิติ |

(11) กฐินาสตารเกณ ภิกษุณา กฐินํ คฺฤทฺทิตฺวา น ปฺรสรฺวากฺขิณํ น วรฺจสฺกฺขิณํ น ฐปฺการํ
 ปฺรเวษฺญํยมฺ | นาภยวกาเส สฺถาตฺวํยมฺ | น พหิสฺสีมํ คนฺตฺวํยมฺ | สเจทฺ คจฺฉติ น ตสฺยํ วสฺตฺวํยมฺ |
 กฐินาสตารโก ภิกษุสฺ ยถาปฺรชฺญปฺตฺยานาสมฺมาจาริกานํ ธรรมานํ น สมฺมาทฺย วรฺตเต | สาทิสฺสโร ภาทิตฺวา |

(12) ตตะ กฐินาสตารเกณ ภิกษุณา ฬาลุคฺนมาเส ปังทศยํ ปุณฺราโรจยิตฺวํมฺ | ศฺจ
 อายุขมฺนตะ กฐินํ อุทฺทริชฺชามิ | ยฺยํ สุวคฺสฺวกาณิ จีวรานิ อธิติชฺชฺเตติ | ยศฺจ ตตฺร ลากะ สंपฺนนะ
 ส สัมเมน ภาชยิตฺวํเย |

(13) อายุขฺมาณํ อุทฺทลํ พุทฺธํ ควบฺลํ ปุณฺจจติ | กตฺตินํ ภาวตฺต กฐินํ นาสฺตฤตฺตมฺ | ปังจํนาม
 อุทฺทลินํ | อวารมฺภิกฺษุชฺช วรฺษาจฺฉินฺนคฺษุชฺช ปศฺจิมกาวฺรโชปคตฺตยํนยตฺร วรฺโชปคตฺตยํ ตสฺมिณฺ กฐินे
 อาสฺตีรฺยมาณํ อสฺมมฺภิกฺษุชฺช | อปเรชามํ อปี ปังจํนาม นาสฺตฤตฺตมฺ | ปารีวาสิกฺษุชฺช ปฺรยฺยิตฺตปรีวาสฺช
 มานาปฺยจาริกฺษุชฺช จริตฺตํ อานาปฺยชฺช ศิกฺษาทตฺตคฺษุชฺช จ | กตฺตินํ ภาทฺต นโวน ลาโก นานุศฺสา | ปังจํนาม
 อุทฺทลินํ | อทศฺนาโยตฺตกฺษุชฺชปตฺตคฺษุชฺช อปฺรติกรฺมณาย อุตฺตกฺษุชฺชปตฺตคฺษุชฺช อปฺรติณิสฺสฤชฺช ฺปาปเก ทฺถุชฺชกฺษุชฺช
 อุตฺตกฺษุชฺชปตฺตคฺษุชฺช อนฺยตฺร วรฺโชชิตฺตยํ ภินฺเน จ สัมเมน อชฺรุมฺปาภิกฺษุชฺช |

(14) สัมพฺหฺลา ภิกฺษโว ชนปทจาริกํ จรฺนตฺตศฺโฆโรรฺมฺมิตาเส อนฺุปฺรเวณํ ศฺราวสฺติมํ
 อนฺุปฺราปฺตํ | ภิกฺษุชฺช ทฺถุชฺช | สุวคฺตํ สุวคฺตํ อายุขมฺนตะ | กจฺจิตฺตฺตยจฺรฺยา | กิถฺตยํ อายุขมฺนตะ
 สฺชจฺรฺยา | โฆโรระ มฺมิตาเส สฺมะ | อสฺมมํ อายุขมฺนตะ ปฺรภูโต ลากะ สัมปนฺนะ | ยถิ กฐินมฺพุทฺทริชฺช
 จีวรํ ยฺยํ สัมพฺหํ อธิติ | เอตฺตปฺรกรฺมํ ภิกฺษโว ภควตฺ อาโรจยฺนติ | ภควานาห | ตสฺมาท
 อนฺุชานามิ โฆโรระ มฺมิตกานํ ภิกฺษุชฺช อรฺถาย กฐินํ อุทฺทริชฺช | เอวํ จ ปุณฺนะ อุทฺทริชฺช |
 ศยนาสนปฺรชฺชยปฺตี กุฏฺตวา คณฺฑิมํ อาโกฏฺย ปุณฺญวาทิกายา ภิกฺษุชฺช สมนฺุชฺช สรวสสัม สัมปนฺนํ
 สัมปติเต เอเกณ ภิกฺษุชฺช ชฺชญาปฺตี กุฏฺตวา กรฺม กรฺตวํม |

(15) [1.252] ศฺฤโณตฺต ภาทฺตตะ สัมเมน | ยาวเทว อสฺมิมฺนํ อววาเส สมนฺุเรณ สัมเมน กฐินํ
 อาสฺตฤตฺตมฺ | สัมพฺหฺลาคฺจ ภิกฺษุชฺช จีโรระมฺมิตา อาคตฺต | ส เจตฺต สัมชฺช ปฺราปฺต กาลํ กุชฺชเมตานุชานียาต
 สัมโฆ ยตฺต สัมชฺช โฆโรระมฺมิตกานํ ภิกฺษุชฺช อรฺถาย กฐินํ อุทฺทริชฺช อธิติ เอชฺชา ชฺชญาปฺตํ | เอวํ จ กรฺม
 กรฺตวํม |

(16) ศฺฤโณตฺต ภาทฺตตะ สัมเมน | ยาวเทว อสฺมิมฺนํ อววาเส สมนฺุเรณ สัมเมน กฐินํ อาสฺตฤตฺตํ
 สัมพฺหฺลาคฺจ ภิกฺษุชฺช โฆโรระมฺมิตกา อาคตฺต สัมชฺช โฆโรระมฺมิตกานํ ภิกฺษุชฺช อรฺถาย กฐินํ อุทฺทริชฺช
 | เอชฺชามํ อายุขมฺนตํ กุชฺชมนฺเต จีโรระมฺมิตกานํ ภิกฺษุชฺช อรฺถาย กฐินํ อุทฺทริชฺช | เต ชฺชณฺฑิมํ | น กุชฺชมนฺเต
 ภาชฺชตามํ | อุทฺทริชฺช สัมเมน โฆโรระมฺมิตกานํ ภิกฺษุชฺช อรฺถาย | กฐินํ กุชฺชานตฺตมฺชฺชญาตํ สัมเมน ยสฺมาต
 ชฺชณฺฑิมํ เอวํ เอตฺต ชฺชารยามิ | ยสฺมาท โย ลากะ สัมปนฺนะ ส ภาชยิตฺวํเย | ภาชิตฺต ยศฺชยา(ภิ)ปฺเรตฺตํ เตน
 สุวคตฺต ปฺรตฺยศฺต โฆโรระมฺมิตกานํ ภิกฺษุชฺช สัมพฺหํ กรฺตวํม |

อุทฺททานม |

วิตฺตํ วิลิตฺตํ พนฺธนํ คณฺฑนํ ปุณฺญิกํ |

อุปฺริชฺช ปฺริชฺชชฺช ปฺราณํ สัมพฺหํ สุปฺปสฺม || 2 ||

(17) อายุษฺมาณ อุทาลี พุทฺธ ภาควนฺต์ ปุถุจติ | ลภฺย ภาทนฺต วิตริเตน จีวรเกณ กฐินํ อาสุตรฺตุมฺ |
น ลภฺย อุทาลินฺ | ลภฺย ภาทนฺต วิลิจิเตน ทกศาฎฺฐิกาจิวรเณ คณฺชฺย จีวรเณ ปฏฺฐกาจิวรเณ
ปฺโลติกาจิวรเณ ปริษณฺทจิวรเณ ปฺราณจิวรเณ สนิหิตจิวรเณ ผุสฺสจิวรเณ กฐินํ อาสุตรฺตุมฺ | น ลภฺย
อุทาลินฺ |

อุททานมฺ |

มรฺทิตํ จ อปี กालเณ ปุทฺทลสฺย ตฺริจีวรม
อกฺลปิํกํ สํฉินฺนํ น กุรฺยาท อุณฺปิํจกมฺ |
อสมฺตํ นาสุตฺตฤตํ พหิเสสิเม น โรหติ || 3 ||

(18) อายุษฺมาณ อุทาลี พุทฺธ ภาควนฺต์ ปุถุจติ | ลภฺย ภาทนฺต มทิตเณ จีวรเณ กฐินํ อาสุตรฺตุมฺ |
น ลภฺย อุทาลินฺ | ลภฺย ภาทนฺต อกาลจิวรเณ เปาทุคฺลิกยา สํชาฎฺฐยา อุตฺตรสํเคน อนฺตรวาทเณ อกฺลปิเณ
จีวรเณ อจฺฉินฺนเณ อุณฺปิเณ อสมฺเตน กฐินาสฺตารเกณ พหิเสสิมาสมฺเตน กฐินจิวรเณ พหิเสสิมาสมฺ
เตน กฐินาสฺตารเกณ กฐินํ อาสุตรฺตุมฺ | น ลภฺย อุทาลินฺ |

อุททานมฺ |

กาลิกํ จาปี ไตรมาสฺย อหฺตํ จ เอว กฺลปิตมฺ |
อาคฺยยิกํ ปฺโลติกํ ปุทฺทลสฺย ตฺริจีวรม || 4 ||

(19) [1.253] ลภฺย ภาทนฺตกาลิเณ จีวรเณ สํชฺสย กฐินํ อาสุตรฺตุมฺ | ลภฺย อุทาลินฺ โย ภาทนฺต
ไตรมาสฺยาคฺยยาคฺยยาสํชฺสย จีวรลาภะ สํปทฺยเต (เตน) กฐินํ อาสุตรฺตุมฺ | ลภฺย อุทาลินฺ | อหฺตจิวรเณ
ลภฺยมฺ | อหฺตกฺลปิเตน ลภฺยมฺ | อาคฺยยิกจิวรเณ ลภฺยมฺ | ปฺโลติกจิวรเณ ลภฺยมฺ | เปาโลติกยา
สํชาฎฺฐยา น ลภฺยมฺ | (ลภฺย ภาทนฺต เปาทุคฺลิกยา สํชาฎฺฐยา กฐินํ อาสุตรฺตุมฺ | ลภฺย) ส เจตฺตสํเณ
นิสฺสยฺโฆ ภาวติ | เอวํ อุตฺราสํเคน อนฺตรวาทเณ |

อุททานมฺ |

เปาทุคฺลิกํ คารุหฺปติกํ ปิํจกํ สาทิกปิํจกมฺ |
สํมตํ อาสุตฺตฤตํ จ เอว อนฺตะสิเม วโรหติ || 5 ||

(20) ลภฺย ภาทนฺต เปาทุคฺลิกเณ จีวรเณ กฐินํ อาสุตรฺตุมฺ | น ลภฺย อุทาลินฺ | ลภฺย ส เจตฺตสํเณ(น)
นิสฺสยฺโฆ ภาวติ | คฤหฺปติ จีวรเณ น ลภฺยมฺ | ลภฺย ส เจตฺตสํเณ นิสฺสยฺโฆ ภาวติ | ปิํจเณ ลภฺยมฺ |
สาทิเณ ปิํจเณ ลภฺยมฺ | สํมเตน กฐินจิวรเณ กฐินาสฺตารเกณ ลภฺยมฺ | อนฺตะ สิมา สํมเตน กฐินจิวรเณ
ลภฺยมฺ | อนฺตะสิมา สํมเตน กฐินาสฺตารเกณ ลภฺยมฺ |

(21) อษฺฎฺฐา มาตฺถกาปทานิ กฐินอฺทฺธาธาเย สํวฺรตฺนเต | กตเม อษฺฎฺฐา | ปฺรกรฺมณํ นิษฺฐาปนํ
สํนิษฺฐาปนํ นาคิตํ สฺรวณํ สีมaticานุตํ อาสาจเจทกํ กฐินอฺทฺธาเร เอว อษฺฎฺฐามมฺ | ปฺรกรฺมณานฺติกะ

กฐิโนทฐารอ นิชฐาปนานุติกะ สันนิฐาปนานุติโก นาคิตานุติกะ ศรวณานุติกะ สีมานุติกรานุติกะ
 อาสาจเจทกะ กฐิโนทฐาร เอว อษฎฐมะ |

(22) ปรุกรมณานุติกะ กฐิโนทฐาระ กตมะ | ยถาปี ตทุภิกษุอะ อาสุติริณกฐินาทุ อาวาสาท
 อกุกตจิวิโร อนนิฐิตจิวิระ สมหาทาย ปาตุรจิวิโร พหิะสีมา ปรุกรามติ ปุณะ อาคมนาเย | ตสย
 ปรุกรมณานุติกะ กฐิโนทฐาระ || 1 ||

(23) นิชฐาปนา(นุติกะ) กฐิโนทฐาระ กตมะ | ยถาปี ตทุภิกษุอะ อาสุติริณกฐินาทุ อาวาสาท
 อกุกตจิวิโร อนนิฐิตจิวิโร พหิะสีมา ปรุกรามติ | ปรตุเขษยามิ จิวิโร กริชยามิ อิติ | ตสย เอวั ภาติ | น หิ
 เอว ปรตุเขษยามิ | อปีตุ จิวิโร กริชยามิ อิติ | ตสย นิชฐาปนานุติกะ กฐิโนทฐาระ || 2 ||

(24) ยถาปี ตทุภิกษุอะ อาสุติริณกฐินาทุ อาวาสาท อกุกตจิวิโร อนนิฐิตจิวิโร พหิะ สีมา
 ปรุกรามติ | ปรตุเขษยามิ จิวิโร กริชยามิ อิติ | ส ตทุ อารภเต | อารพฐ จ อสย นศยติ | ตสย นาคิกาน
 ติกะ กฐิโนทฐาระ || 3 ||

(25) [1.254] ยถาปี ตทุภิกษุอะ อาสุติริณกฐินาทุ อาวาสาท อกุกตจิวิโร อนนิฐิตจิวิโร พหิะ
 สีมา ปรุกรามติ | ปรตุเขษยามิ จิวิโร กริชยามิ อิติ | สมเกรณ จ สัมเนน กฐินัน อุกุทธตม | ส ศตุ โณติ
 สมเกรณ สัมเนน กฐินัน อุกุทธต อิติ | ศรุตวา จาภยनु โมทเต | สาธุ อุกุทธต สุษจุ อุกุทธต อิติ | ตสย
 ศรวณานุติกะ กฐิโนทฐาระ อิติ || 4 ||

(26) ยถาปี ตทุภิกษุอะ อาสุติริณกฐินาทุ อาวาสาท อกุกตจิวิโร อนนิฐิตจิวิโร พหิะ สีมา
 ปรุกรามติ | ปรตุเขษยามิ จิวิโร กริชยามิ อิติ | ตสย ตตร คตสย เอวั ภาติ | สมเกรณ จ สัมเนน กฐินัน
 อุกุทธต อิติ ศรุตวา จาภยनु โมทเต | สาธุ อุกุทธต สุษจุ อุกุทธต อิติ | ตสย ศรวณานุติกะ กฐิโนทฐาระ
 || 5 ||

(27) สีมานุติกรานุติกะ กฐิโนทฐาระ กตมะ | ยถาปี ตทุภิกษุอะ อาสุติริณกฐินาทุ อาวาสาท
 อกุกตจิวิโร อนนิฐิตจิวิโร พหิะ สีมา ปรุกรามติ | ปรตุเขษยามิ น ปรตุเขษยามิ อิติ สีมา จ อติกรามติ |
 ตสย สีมานุติกรานุติกะ กฐิโนทฐาระ || 6 ||

(28) อาสาจเจทกะ กฐิโนทฐาระ กตมะ | ยถาปี ตทุภิกษุอะ อาสุติริณกฐินาทุ อาวาสาท
 อกุกตจิวิโร อนนิฐิตจิวิโร พหิะ สีมา ปรุกรามติ | ปรตุเขษยามิ จิวิโร กริชยามิ อิติ | ตสย ยา सा
 จิวิโรปรตุยาसा सा सरवेण सरुवं समुच्चित्तये | ตสยอาสาจเจทกะ (กฐิโนทฐาระ) || 7 ||

(29) กฐิโนทฐาร เอว อษฎฐมะ กตมะ | ยถาปี ตทุภิกษุอะ อาสุติริณกฐินาทุ อาวาสาท
 อกุกตจิวิโร อนนิฐิตจิวิโร พหิะ สีมา ปรุกรามติ จ อาคตย กฐิโนทฐาร ปรตุยनुภาติ | ตสย
 กฐิโนทฐาร เอว อษฎฐมะ || 8 ||

อุททานม |

อกฤตเตน हि वीक्षी वि (प्र) गृहतेन हि वीक्षिम |

आस्या वीक्षी कुर्यात्तानास्या जाव वीक्षिम || 6 ||

(30) ยถาปี ตทภิกษุอะ อาสุตฺริณกฐินาทุ อาวาสาทุ อกฤตจิวโร อนินฺหฺฐิตจิวโร พหิหะสีมํ
 ปฺรกรามติ | ปฺรตฺเชษฺยามิ จิวโร กริษฺยามิ อิติ | ตสฺย เอวํ ภวติ | น हि เอว ปฺรตฺเชษฺยามิ | อปีตุ จิวโร
 กริษฺยามิ อิติ | ตสฺย นินฺหฺฐาปนानุติกะ กฐินทฺธาระ || 1 || ยถาปี ตทภิกษุอะ อาสุตฺริณกฐินาทุ อาวาสาทุ
 อกฤตจิวโร อนินฺหฺฐิตจิวโร พหิหะสีมํ ปฺรกรามติ | ปฺรตฺเชษฺยามิ จิวโร กริษฺยามิ อิติ | ตสฺย เอวํ ภวติ | น हि
 เอว ปฺรตฺเชษฺยามิ น อปี จิวโร กริษฺยามิ อิติ | ตสฺย สํนินฺหฺฐาปนानุติกะ กฐินทฺธาระ || 2 || ยถาปี ตท
 ภิกษุอะ อาสุตฺริณกฐินาทุ อาวาสาทุ อกฤตจิวโร อนินฺหฺฐิตจิวโร พหิหะ สีมํ ปฺรกรามติ | ปฺรตฺเชษฺยามิ
 จิวโร กริษฺยามิ อิติ | ส ตท อารภเต | อารพฺฐํ จ อสฺย นสฺยติ | ตสฺย นาสฺตานุติกะ กฐินทฺธาระ || 3 ||
 ยถาปี ตทภิกษุอะ อาสุตฺริณกฐินาทุ อาวาสาทุ อกฤตจิวโร อนินฺหฺฐิตจิวโร พหิหะ สีมํ ปฺรกรามติ | ปฺรต
 เชษฺยามิ จิวโร กริษฺยามิ อิติ | สมกฺเรณ จ สํเมณ กฐินํ อุทฺธฤตม | ส ศฤโณติ สมกฺเรณ สํเมณ กฐินํ
 อุทฺธฤตํ อิติ | สฺรฺตฺวา จาภฺยनुโมทเต | สาธุ อุทฺธฤตํ สฺยจฺ อุทฺธฤตํ อิติ | ตสฺย สฺรวณานุติกะ กฐि
 นทฺธาระ อิติ || 4 ||

(31) [1.255] ยถาปี ตทภิกษุอะ อาสุตฺริณกฐินาทุ อาวาสาทุ อกฤตจิวโร อนินฺหฺฐิตจิวโร
 พหิหะ สีมํ ปฺรกรามติ | ปฺรตฺเชษฺยามิ จิวโร กริษฺยามิ อิติ | ตสฺย ตตฺร คตสฺย เอวํ ภวติ | น हि เอว
 ปฺรตฺเชษฺยามิ | อปีตุ จิวโร กริษฺยามิ อิติ | ตสฺย นินฺหฺฐาปนानุติกะ กฐินทฺธาระ || 5 || ยถาปี ตทภิกษุอะ
 อาสุตฺริณกฐินาทุ อาวาสาทุ อกฤตจิวโร อนินฺหฺฐิตจิวโร พหิหะสีมํ ปฺรกรามติ | ปฺรตฺเชษฺยามิ จิวโร
 กริษฺยามิ อิติ | ตสฺย ตตฺร คตสฺย เอวํ ภวติ | น हि เอว ปฺรตฺเชษฺยามิ จิวโร กริษฺยามิ อิติ | ตสฺย
 สํนินฺหฺฐาปนानุติกะ กฐินทฺธาระ || 6 || ยถาปี ตทภิกษุอะ อาสุตฺริณกฐินาทุ อาวาสาทุ อกฤตจิวโร
 อนินฺหฺฐิตจิวโร พหิหะสีมํ ปฺรกรามติ | ปฺรตฺเชษฺยามิ จิวโร กริษฺยามิ อิติ | ส ตตฺร คต อารภเต | อารพฺฐํ
 จาสฺย นสฺยติ | ตสฺย นาสฺตานุติกะ กฐินทฺธาระ || 7 || ยถาปี ตทภิกษุอะ อาสุตฺริณกฐินาทุ อาวาสาทุ
 อกฤตจิวโร อนินฺหฺฐิตจิวโร พหิหะสีมํ ปฺรกรามติ | ปฺรตฺเชษฺยามิ จิวโร กริษฺยามิ อิติ | สมกฺเรณ สํเมณ
 กฐินํ อุทฺธฤตม | ต ศฤโณติ สมกฺเรณ สํเมณ กฐินํ อุทฺธฤตํ อิติ | ส สฺรฺตฺวา จ อนุโมทเต | สาธุ
 อุทฺธฤตจาคคฺย กฐินทฺธารํ ปฺรตฺยनुภวติ | ตสฺย กฐินทฺธาร เอวามฺภฺมมะ || 8 ||

(32) ยถาปี ตทภิกษุอะ อาสุตฺริณกฐินาทุ อาวาสาทุ อกฤตจิวโร อนินฺหฺฐิตจิวโร ปลิโฆสฺตฺติหะ
 พหิหะสีมํ ปฺรกรามติ | ปฺรตฺเชษฺยามิ จิวโร กริษฺยิ อิติ | ตสฺย เอวํ ภวติ | น हि เอว ปฺรตฺเชษฺยามิ จิวโร
 ปฺรตฺเชษฺยามิ | อปีตุ จิวโร กริษฺยามิ อิติ | ตสฺย นินฺหฺฐาปนानุติกะ กฐินทฺธาระ || 9 || ยถาปี ตทภิกษุอะ
 อาสุตฺริณกฐินาทุ อาวาสาทุ อกฤตจิวโร อนินฺหฺฐิตจิวโร ปลิโฆสฺตฺติหะ พหิหะสีมํ ปฺรกรามติ |
 ปฺรตฺเชษฺยามิ จิวโร กริษฺยามิ อิติ | ตสฺย เอวํ ภวติ | น हि เอว ปฺรตฺเชษฺยามิ น อปี จิวโร กริษฺยามิ อิติ | อปีตุ

ภิกษุ อาสุตริณกฐินาทุ อวาสาทุ อกฤตจิวโร อนิฆฐิตจิวโร พหิหะ สีม่า ปุรุกรามติ | ปุรตุเขษยามิ จิวรั
กริษยามิ อิติ | ตสฺย เอวั ภวติ | น หิ เอว ปุรตุเขษยามิ | อปี ตฺ จิวรั กริษยามิ อิติ | ตสฺย นิฆฐาปนนานติกะ
กฐิโนทฺธาระ | ปุรวุสฺยํ วิจิกิตฺสาयามุ อกฤตจิวโร อนิฆฐิตจิวโร อิติ อตุร อนิฆฐิตจิวโร อิติ
ปณีย วิปฺกฤตจิวโร อิติ ทตฺตฺวา นานากาเรณ อปรา วีศติะการุยา || 1 - 20 ||

(35) [1.257] ยถาปี ตทฺภิกษุ อาสุตริณกฐินาทุ อวาสาทุ อกฤตจิวโร อนิฆฐิตจิวโร
พหิหะ สีม่า ปุรุกรามติ อาศยา ปุรตุเขษยามิ อิติ | ตสฺย เอวั ภวติ | น หิ เอว ปุรตุเขษยามิ | อปี ตฺ จิวรั
กริษยามิ อิติ | ตสฺย นิฆฐาปนนานติกะ กฐิโนทฺธาระ | อาศยเอตฺยเนน วิเสเขณ ปุรววทุ อปรา วีศติะ
การุยา || 1 - 20 ||

(36) ยถาปี ตทฺภิกษุ อาสุตริณกฐินาทุ อวาสาทุ อกฤตจิวโร อนิฆฐิตจิวโร พหิหะ สีม่า
ปุรุกรามติ | (อ)นาศยา ปุรตุเขษยามิ จิวรั กริษยามิ อิติ | ตสฺย เอวั ภวติ | น หิ เอว ปุรตุเขษยามิ | อปี ตฺ
จิวรั กริษยามิ อิติ | ตสฺย นิฆฐาปนนานติกะ กฐิโนทฺธาระ | อนาศย(ตฺยเน)น วิเสเขณ อปรา วีศติะ
การุยา || 1 - 20 ||

อุทฺทานมฺ |

กรณิเณ ทฺวาทสิกา ปุรเขษณาตฺตถา ตถา |

เทเสน ปัจจํ กฤตฺวา อวาเสณ จ ปัจจามฺ || 7 ||

(37) ยถาปี ตทฺภิกษุ อาสุตริณ กฐินาทุ อวาสาทุ อกฤตจิวโร อนิฆฐิตจิวโร พหิหะ สีม่า
ปุรุกรามติ | กรณิเณ ปุรตุเขษยามิ จิวรั กริษยามิ อิติ | ตสฺย เอวั ภวติ | น หิ เอว ปุรตุเขษยามิ | อปี ตฺ
จิวรั กริษยามิ อิติ | ตสฺย นิฆฐาปนนานติกะ กฐิโนทฺธาระ || 1 || ยถาปี ตทฺภิกษุ อาสุตริณกฐินาทุ
อวาสาทุ อกฤตจิวโร อนิฆฐิตจิวโร พหิหะ สีม่า ปุรุกรามติ | กรณิเณ ปุรตุเขษยามิ จิวรั กริษยามิ อิติ |
ตสฺย เอวั ภวติ | น หิ เอว ปุรตุเขษยามิ | อปี ตฺ น อปี จิวรั กริษยามิ อิติ | ตสฺย สนิฆฐาปนนานติกะ
กฐิโนทฺธาระ || 2 || ยถาปี ตทฺภิกษุ อาสุตริณ กฐินาทุ อวาสาทุ อกฤตจิวโร อนิฆฐิตจิวโร พหิหะ สีม่า
ปุรุกรามติ | กรณิเณ ปุรตุเขษยามิ จิวรั กริษยามิ อิติ | ส ตทฺ อารภเต | อารพฺธํ จ อสฺย นศฺยติ | ตสฺย
นาศิตานติกะ กฐิโนทฺธาระ || 3 || ยถาปี ตทฺภิกษุ อาสุตริณกฐินาทุ อวาสาทุ อกฤตจิวโร
อนิฆฐิตจิวโร พหิหะ สีม่า ปุรุกรามติ | กรณิเณ ปุรตุเขษยามิ จิวรั กริษยามิ อิติ | สมกฺุเรณ จ สํเขณ กฐินํ
อุทฺทตฺตมฺ | ส ศฺโณติ สมกฺุเรณ สํเขณ กฐินํ อุทฺทตฺตํ อิติ | ศฺรุตฺวา จ อภินฺโมทเต | สาธุ อุทฺทตฺตํ
สฺยจฺ อุทฺทตฺตํ อิติ | ตสฺย ศฺรวณานติกะ กฐิโนทฺธาระ || 4 || ยถาปี ตทฺภิกษุ อาสุตริณกฐินาทุ
อวาสาทุ กฤตจิวโร อนิฆฐิตจิวโร พหิหะ สีม่า ปุรุกรามติ | กรณิเณ ปุรตุเขษยามิ จิวรั กริษยามิ อิติ |
ตสฺย ตฺตฺร คตฺสฺย เอวั ภวติ | น หิ เอว ปุรตุเขษยามิ | อปี ตฺ จิวรั กริษยามิ อิติ | ตสฺย นิฆฐาปนนานติกะ
กฐิโนทฺธาระ || 5 || ยถาปี ตตฺร คตฺสฺย เอตฺยเนน วิเสเขณ นิฆฐาปนนานติกะ อุกฺตะ | เอวั
สนิฆฐาปนนานติกะ || 6 || นาศิตานติกะ || 7 || ศฺรวณานติกะ || 8 || ยถาปี ตทฺภิกษุ อาสุตริณกฐินาทุ

อวาสาท กฤตจิวโร อนิฆฐิตจิวโร พหิหะสีมำ ปุรุกรามติ | กรณิเณน ก็ นุ ปุรตุเขษยามิ | จิวโร กริษยามิ
 อิติ | อาโหสฺวินฺน ปุรตุเขษยามิ อิติ | ตสฺย เอว ภาติ | น हि เอว ปุรตุเขษยามิ | อปี तु จิวโร กริษยามิ อิติ |
 (ตสฺย) นิฆฐापनानुतिकะ กฐिโนทธาระ || 9 || ยถา วิจิกิตฺสา ส(ตฺติริคฺยเนน วิเศษेณ) นิฆฐापनानุतिक
 อุกฺตะ | เอวํ สํนิฆฐापनानุतिकะ || 10 || नाकिनानुतिकะ || 11 || स्रवणानुतिकะ || 12 ||

(38) [1.258] ยถาปี ตทฺภิกฺษุ อาสฺตฺริณฺกฐिनाท อวาสาท กฤตจิวโร (อนิฆฐิตจิวโร) พหิหะ
 สีมำ ปุรุกรามติ | ปุรฺเขษณาย ปุรตุเขษยามิ กรณิเณน จิวโร กริษยามิ อิติ | ตสฺย เอว ภาติ | น हि เอว
 ปุรตุเขษยามิ | อปี तु จิวโร กริษยามิ อิติ | ตสฺย นิฆฐา(ป)นानุतिकะ กฐิโนทธาระ ||1|| ปุรฺเขษณฺเต อเนน
 ปุรวทฺ อปโร ทฺวาทฺศิกะ ||2-12||

(39) ยถาปี ตทฺภิกฺษุ อาสฺตฺริณฺกฐิनाท อวาสาท กฤตจิวโร อนิฆฐิตจิวโร พหิหะสีมำ
 ปุรุกรามติ เทสนุเปรฺกษิ อปฺนะ อากฺมฺนาย | ตสฺย ปุรฺกรฺมนานุतिकะ กฐิโนทธาระ || 1 ||

(40) ยถาปี ตทฺภิกฺษุ อาสฺตฺริณฺกฐิनाท อวาสาท กฤตจิวโร อนิฆฐิตจิวโร วิจิกิตฺสา
 สฺตฺติหะ เทสนุเปรฺกษิ พหิหะสีมำ ปุรุกรามติ | อาโหสฺวินฺน ปุรตุเขษยามิ อิติ | ตสฺย เอว ภาติ | น हि เอว
 ปุรตุเขษยามิ | อปี तु จิวโร กริษยามิ อิติ | ตสฺย นิฆฐापนानุतिकะ กฐิโนทธาระ || 2 || เอวํ
 สํนิฆฐापนानุतिकะ || 3 || नाकिनानุतिकะ || 4 || स्रवणानुतिकะ || 5 ||

ยถา เทสนุเปรฺกษณฺปีจิกา | เอวมฺวาสเปรฺกษณฺปีจิกา || 1 – 5 ||

|| กฐินวสฺตุ สฺมาปฺตมฺ ||

(1) [1.248] กฐินวัสตุ

อุททานหัวข้อกฐินวัสตุ |

บุคคลผู้อยู่ในเมืองสาเกต (Sāketena)

บางคน เดินทางไปในฤดูฝน |

บทมาตถกา (Mātrkāpadā) 20 ประการ

ที่ภิกษุไม่ควรทำ และบทมาตถกา

12 ประการ ที่ภิกษุควรทำ ||1||

อุททานว่า |

ภิกษุผู้อยู่จำพรรษาแล้วที่เมืองสาเกต

มีความปรารถนาจะเข้าเฝ้าพระศาสดา |

ผู้มีจิวรเปื้อน โคลน เปียกน้ำ และเหน็ดเหนื่อย

เดินทางมาถึงที่นั่นแล้ว ||

(2) พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าประทับจำพรรษาในอารามชื่อว่าเชตวัน (Jetavana) ของเศรษฐีชื่อว่าอนาถปิณฑะ (Anāthapiṇḍada) เมืองศราวาสตี (Śrāvastī) | ได้ยินว่า สมัยนั้น พระภิกษุจำนวนมากจำพรรษาที่เมืองสาเกต | ได้จำพรรษาตลอด 3 เดือนแล้ว มีจิวรอันทำแล้ว มีจิวรอันทำเสร็จแล้ว ถือบาตรและจิวร มีหญ้ามาก มีโคลนมาก จิวรเปียกน้ำ ร่างกายเหนื่อย ล้า เปียกชุ่มด้วยเหงื่อ เทียวจาริกไปถึงเมืองศราวาสตีแล้ว | ลำดับนั้น ภิกษุจำนวนมาก วางบาตรและจิวรแล้ว เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคแทบเบื้องพระบาท | ครั้นเข้าไปเฝ้าแล้ว ถวายบังคมแทบพระบาทของพระผู้มีพระภาคเจ้าด้วยเศียรเกล้า แล้วจึงนั่งในที่เหมาะสมแห่งหนึ่ง | ได้ยินว่า เป็นธรรมดาที่พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าทรงสนทนาปราศรัยกับอาคันตุกะภิกษุ ว่า ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอมาจากที่ไหนหนอ | พวกเธออยู่ที่ไหน | พวกเธอจำพรรษาแล้วหรือ | ครั้นพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงสนทนาปราศรัยกับอาคันตุกะภิกษุ ผู้อยู่จำพรรษาด้วยความผาสุก ว่า ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอมาจากที่ไหนหนอ | พวกเธออยู่ที่ไหน | พวกเธอจำพรรษาแล้วหรือ ดังนี้ | ภิกษุเหล่านั้น กราบทูลว่า | ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พวกข้าพระองค์ มาจากเมืองสาเกต | พวกข้าพระองค์ อยู่ที่เมืองสาเกต | พวกข้าพระองค์ จำพรรษาแล้ว | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสถามว่า ภิกษุทั้งหลาย พวกเธออยู่จำพรรษาในเมืองสาเกต ด้วยความผาสุก หรือไม่ | พวกเธออยู่โดยไม่ลำบากด้วยวิณฑบาทหรือไม่ | ภิกษุเหล่านั้นกราบทูลว่า เป็นเช่นนั้นพระเจ้าข้า | ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ทั้งหลาย อยู่จำพรรษาในเมืองสาเกต ด้วยความผาสุก | อยู่โดยไม่ลำบากด้วยวิณฑบาท | แต่ข้าพระองค์ทั้งหลาย ถือ

บาตรและจีวร มีหญ้ามืด มีโคลนมาก จีวรเปียกน้ำ ร่างกายเหนียวล้าเปียกชุ่มด้วยเหงื่อ เที่ยวจาริกไปในชนบท ประสบความลำบาก | พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงกำหนดได้ว่า | ศรวาก (Śrāvaka)ทั้งหลายของเรา ประสบความลำบาก จริงหนอ | ถือบาตรและจีวร มีหญ้ามืด มีโคลนมาก จีวรเปียกน้ำ ร่างกายเหนียวล้าเปียกชุ่มด้วยเหงื่อ เที่ยวจาริกไปในชนบท เพราะฉะนั้น เราจะอนุญาตกฐินแก่ภิกษุที่อยู่จำพรรษาครบถ้วนแล้ว และแก่ภิกษุผู้ปรารถนาไทยธรรมและเครื่องบริโภค อนึ่ง อานิสงส์ในการกรานกฐิน²¹ มี 5 ประการ คือ | เที่ยวไปยังชนบท โดยไม่ต้องนำจีวรไปครบสำหรับ เป็นเวลา 10 วัน 1 เดือน หรือล่วงราตรี จนกว่าจะได้รับการจัดหาจีวรที่เหมาะสม | อานิสงส์ 5 ประการอื่นอีก คือ ทรายที่ยังไม่ได้หาจีวร สามารถฉนคณ โภชน์ ปรมปร โภชน์ เที่ยวรับภิกษุในมณฑลในตระกูลได้ | พระผู้มีพระภาคเจ้าเมื่อทราบว่าจะได้กรานกฐิน ระหว่างเดือนการตีกา²² จนถึงเดือนพฤษภาคม จึงตรัสกะภิกษุทั้งหลายว่า | ภิกษุทั้งหลาย เพราะฉะนั้น เราจึงอนุญาต การอยู่ร่วมกันของภิกษุทั้งหลาย และการใช้สอยไทยธรรมของพวกทายก กฐินอันภิกษุที่อยู่จำพรรษาครบถ้วนแล้ว มีอานิสงส์กฐิน 5 ประการ | ผ่ากฐิน อันภิกษุผู้แก่กว่า 10 ปี ควรได้ก่อน |

(3) [1.249] กรานกฐินอันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสแล้วนั้น | ภิกษุทั้งหลาย ยังไม่รู้ว่าการกรานกฐินนั้น เป็นเช่นไร | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | จีวรลาภเกิดขึ้นแก่สงฆ์ผู้จำพรรษาแล้ว ดังนั้นจึงกรานกฐิน | ส่วนการกรานกฐินควรทำอย่างไร | สงฆ์ทั้งหมด กล่าวโดยพร้อมเพรียงกันว่า | จีวรนี้เกิดขึ้นแล้ว | จีวรลาภ ถึงพร้อมแก่สงฆ์ผู้จำพรรษาแล้ว | ให้กรานกฐินแก่สงฆ์ ด้วยจีวรนั้นอันเกิดขึ้นแล้วแก่สงฆ์ | ในวันอื่นหลังจากนั้น ภิกษุรูปหนึ่งปูลาดเสนาสนะ เคาะระฆัง นิมนต์ภิกษุมาร่วมเพรียงกัน เมื่อสงฆ์ทั้งปวงมาประชุมพร้อมกันแล้ว ให้ตั้งขณูปติ กระทำกรรมว่า |

(4) ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | จีวรนี้ เกิดขึ้นแล้วแก่สงฆ์ | จีวรลาภ ถึงพร้อมแก่สงฆ์ผู้จำพรรษาแล้ว | การได้กฐินเกิดขึ้นแก่สงฆ์ จงกรานกฐินด้วยจีวรนั้น | กฐินจะสำเร็จได้ด้วยภิกษุใด ภิกษุนั้นต้องเป็นผู้จำพรรษาแล้ว เป็นผู้มีจีวรเก่า กฐินย่อมสำเร็จได้ แก่ผู้มีจีวรใหม่เช่นเดียวกัน | ถ้าสงฆ์พร้อมเพรียงกันแล้ว ฟังสมมติภิกษุผู้ควรแก่กฐินจีวรนี้ในท่ามกลางสงฆ์ ตามที่

²¹ กรานกฐิน คือ การเอาผ้าที่จะเย็บเป็นจีวรซึ่งเข้ากับไม้สะดึง เย็บเสร็จแล้วบอกกับภิกษุทั้งหลายผู้ร่วมใจกัน ยกผ้าให้ในนามของสงฆ์ เพื่ออนุโมทนา ภิกษุผู้เย็บจีวรเช่นนั้น เรียกว่า ผู้กราน คำว่า กราน เป็นภาษาเขมร แปลว่า จึง คือทำให้ตั้ง กฐิน เป็นภาษาบาลี แปลว่า ไม้สะดึง คือเอาผ้าที่จะเย็บเป็นจีวร ซึ่งเข้ากับไม้สะดึง เขียนว่า กราลกฐิน ก็มี ดูเพิ่มเติมใน ดูเพิ่มใน พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์. 2560 : 6-7.

²² เดือนในภาษาสันสกฤตเปรียบเทียบกับเดือนของไทยทั้ง 12 เดือน ดังนี้ 1. มกราคม ตรงกับเดือนอ้ายไทย 2. เมษายน ตรงกับเดือนยี่ไทย 3. พฤษภาคม ตรงกับเดือน 3 ไทย 4. พฤษภาคม ตรงกับเดือน 4 ไทย 5. ใจครุมาศ ตรงกับเดือน 5 ไทย 6. ไวกษมาศ ตรงกับเดือน 6 ไทย 7. เชษฐมาศ ตรงกับเดือน 7 ไทย 8. อาษาฒมาศ ตรงกับเดือน 8 ไทย 9. ศรวาณมาศ ตรงกับเดือน 9 ไทย 10. ภาทุรปมาศ ตรงกับเดือน 10 ไทย 11. อาศวิณมาศ (บาลีใช้ อัสสุชมาศ) ตรงกับเดือน 11 ไทย 12. การุติคมาศ ตรงกับเดือน 12 ไทย .ปฐมพงษ์ โพธิ์ประสิทธิ์นันท์. (บรรณาธิการ). บาลีสันสกฤตวิชากร เดือนและฤดูในวรรณคดีสันสกฤต. วิทยุ นุษยกุล (เขียน) 2536 : 161.

สงฆ์เห็นชอบ | ภิกษุหนึ่ง ย่อมกรานกฐินแก่สงฆ์ ด้วยจิวรนั้น | กฐินจะสำเร็จได้ด้วยภิกษุใด ภิกษุหนึ่ง
ต้องเป็นผู้อยู่จำพรรษาแล้ว เป็นผู้มีจิวรเก่า กฐินย่อมสำเร็จได้ แก่ผู้มีจิวรใหม่ เช่นเดียวกัน
นี้เป็นขณูปติ | และพึงทำกรรมอย่างนี้ว่า |

(5) ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | จิวรนี้ เกิดขึ้นแล้วแก่สงฆ์ | จิวรลาก ถึงพร้อมแก่สงฆ์ผู้
อยู่จำพรรษาแล้ว | การได้จิวรเกิดขึ้นแก่สงฆ์ สงฆ์จึงกรานกฐิน | ดังนั้น ขอสงฆ์จงสมมติภิกษุผู้ควร
แก่กฐินจิวรนี้ ตามที่สงฆ์เห็นชอบ | ภิกษุหนึ่ง ย่อมกรานกฐินแก่สงฆ์ ด้วยจิวรนั้น | กฐินจะสำเร็จได้
ด้วยภิกษุใด ภิกษุหนึ่งต้องเป็นผู้อยู่จำพรรษาแล้ว เป็นผู้มีจิวรเก่า กฐินย่อมสำเร็จได้ แก่ผู้มีจิวรใหม่
เช่นเดียวกัน | จิวรเหมาะสมแก่ท่านผู้มีอายุรูปใด จงสมมติภิกษุผู้ควรแก่กฐินจิวรนี้ ภิกษุหนึ่งย่อม
กรานกฐินแก่สงฆ์ด้วยจิวรนี้ | กฐินจะสำเร็จได้ด้วยภิกษุใด ภิกษุหนึ่งต้องเป็นผู้อยู่จำพรรษาแล้ว เป็น
ผู้มีจิวรเก่า กฐินย่อมสำเร็จได้ แก่ผู้มีจิวรใหม่ เช่นเดียวกัน | ท่านที่เห็นชอบ ของหนึ่ง | ท่านรูปใดไม่
เห็นชอบ จงทักท้วง | ขอสงฆ์จงสมมติ ภิกษุผู้ควรแก่กฐินจิวรนี้ | กฐินจะสำเร็จได้ด้วยภิกษุใด ภิกษุ
นั้นต้องเป็นผู้อยู่จำพรรษาแล้ว เป็นผู้มีจิวรเก่า กฐินย่อมสำเร็จได้ แก่ผู้มีจิวรใหม่ เช่นเดียวกัน |
ตามที่สงฆ์เห็นชอบแล้ว เหตุนี้พึงนั่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอาการอย่างนี้ |

(6) [1.250] ต่อจากนั้น ควรสมมติภิกษุผู้รู้การกรานกฐิน | เมื่อจะสมมติ ไม่ควรสมมติภิกษุ
ผู้รู้การกรานกฐิน ซึ่งประกอบด้วยธรรม 5 ประการ หากสมมติแล้ว ควรถอดออก | ภิกษุผู้
ประกอบด้วยธรรม 5 ประการ เป็นโจน | ภิกษุผู้ประกอบด้วยธรรม 5 ประการ คือ ภิกษุผู้ไม่เข้าจำ
พรรษา ภิกษุผู้ขาดพรรษา ภิกษุผู้เข้าพรรษาหลัง ภิกษุผู้ชำระหว่างพรรษา ภิกษุผู้ไม่ศึกษา | ไม่ควร
สมมติภิกษุผู้ประกอบด้วยธรรม 5 ประการ เหล่าอื่นอีก คือ | ภิกษุผู้อยู่ปริวาส ภิกษุผู้ประพฤติตาม
ภิกษุผู้อยู่ปริวาส ภิกษุผู้ไอ้อวด ภิกษุผู้ประพฤติตามภิกษุผู้ไอ้อวด ภิกษุผู้ถูกกวัตร | ไม่ควรสมมติ
ภิกษุผู้ประกอบด้วยธรรม 5 ประการ เหล่าอื่นอีก คือ | ภิกษุผู้ประกอบด้วยฉันทาคติ ภยากติ ทเวชา
คติ โมหาคติ ภยากติ | ภิกษุหนึ่ง ย่อมไม่รู้ว่กฐินเป็นอันกราน หรือไม่เป็นอันกราน | เมื่อจะสมมติ
ควรสมมติภิกษุผู้รู้การกรานกฐิน ซึ่งประกอบด้วยธรรม 5 ประการ หากสมมติแล้ว ไม่ควรถอดออก
| ภิกษุผู้ประกอบด้วยธรรม 5 ประการ เป็นโจน | ภิกษุผู้ไม่ประกอบด้วยฉันทาคติ ภยากติ ทเวชา
คติ โมหาคติ | และภิกษุหนึ่ง ย่อมรู้ว่กฐินเป็นอันกราน หรือไม่เป็นอันกราน | ควรสมมติอีกครั้ง อย่างนี้ |
ภิกษุรูปหนึ่ง ผู้มีความสามารถเป็นเบื้องต้น พึงปลาดศยนาสนะ | กล่าวว่า ท่านผู้มีชื่ออย่างนี้
สามารถกรานกฐินเพื่อสงฆ์หรือไม่ | ถ้าหากภิกษุหนึ่งสามารถ ย่อมกล่าวว่า สามารถ | ต่อจากนั้น
ภิกษุรูปหนึ่งตั้งขณูปติ กระทำกรรมว่า |

(7) ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ภิกษุรูปนี้ มีชื่ออย่างนี้ รู้วิธีการกรานกฐิน สามารถกราน
กฐินแก่สงฆ์ได้ | ถ้าสงฆ์พร้อมเพรียงกันแล้ว พึงสมมติการกรานกฐินแก่ภิกษุชื่อนี้ ในท่ามกลาง
สงฆ์ | ภิกษุหนึ่ง ย่อมกรานกฐิน แก่สงฆ์ | การกรานกฐินเหมาะสมแก่ท่านผู้มีอายุรูปใด จงสมมติการ

กรานกฐินแก่ภิกษุผู้มีชื่ออย่างนี้เกิด | ภิกษุผู้รู้วิธีการกฐินชื่ออย่างนี้ ย่อมกรานกฐินแก่สงฆ์ | ท่านที่เห็นชอบ ของจง | ท่านรูปใดไม่เห็นชอบ จงทักท้วง | ภิกษุผู้รู้วิธีการกฐินชื่ออย่างนี้ อันสงฆ์สมมติแล้ว ย่อมกรานกฐินแก่สงฆ์ | ตามที่สงฆ์เห็นชอบแล้ว | เหตุนี้พึงนั่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอาการอย่างนี้ |

(8) จากนั้น พึงตั้งชฎูปติ การกรานกฐิน แก่ภิกษุผู้รู้วิธีการกฐินว่า | ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | จีวรนี้ อันสงฆ์สมมติว่า เหมาะสมแก่กฐิน | และภิกษุรูปนี้ มีชื่ออย่างนี้ รู้วิธีการกฐิน อันสงฆ์สมมติแล้ว | ถ้าสงฆ์พร้อมเพรียงกันแล้ว พึงสมมติ ภิกษุชื่อเช่นนี้ ผู้ควรแก่กฐินจีวรนี้ ให้เป็นผู้รับจีวรในท่ามกลางสงฆ์ นี้เป็นชฎูปติ |

(9) พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า เราจะบัญญัติธรรมเนียม อันเป็นข้อปฏิบัติ แก่ภิกษุผู้รู้วิธีการกฐิน | อันภิกษุผู้รู้วิธีการกฐิน ควรมาถึงก่อนภิกษุทั้งปวง | ซักผ้าแล้ว ตากให้แห้ง ตัด เย็บ ย้อม | ไซ้เข็มเย็บชายผ้า สองหรือสามครั้ง | ความตั้งใจ เกิดขึ้นแล้ว สองหรือสามครั้ง | หลังจากนั้น ควรแจ้งแก่สงฆ์ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือนยุมมาสว่า ข้าแต่ท่านผู้มีอายุ ข้าพเจ้าย่อมกรานกฐิน | ข้าแต่ท่านผู้มีอายุทั้งหลาย จีวรอันเป็นของตนเอง มีจำนวนมาก | ลำดับนั้น ภิกษุผู้รู้วิธีการกฐิน ทำการบูชาผ้ากฐิน ด้วยของหอมดอกไม้รูปเทียน ปลูกเสนาสนะ เคาะระฆัง นิมนต์ภิกษุมาร่วมเพรียงกัน เมื่อสงฆ์ทั้งปวงมาประชุมพร้อมกันแล้ว วางผ้ากฐินไว้ในท่ามกลางสงฆ์ | ครั้นวางไว้ในท่ามกลางสงฆ์แล้ว จากนั้นให้ถือเอาผ้ากฐินแล้วกล่าวว่า |

(10) [1.251] ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | จีวรนี้ อันสงฆ์สมมติให้เป็นผ้ากฐิน | ข้าพเจ้าผู้มีชื่ออย่างนี้ และเป็นผู้รู้วิธีการกฐิน | ข้าพเจ้าผู้มีชื่ออย่างนี้ ย่อมกรานกฐินแก่สงฆ์ ด้วยจีวร ตามที่รู้วิธีการกฐิน | แม้ครั้งที่สอง แม้ครั้งที่สาม ก็กล่าวอย่างนี้ | ลำดับนั้น วางผ้ากฐินด้านหน้าของพระสังฆเถระ ผู้นั่งในที่นั้น แล้วกล่าว อย่างนี้ว่า | ข้าแต่พระเถระผู้เจริญ จีวรผืนนี้ อันสงฆ์สมมติให้เป็นผ้ากฐิน | ข้าพเจ้าผู้มีชื่ออย่างนี้ และเป็นผู้รู้วิธีการกฐิน | ข้าพเจ้าได้กรานกฐินแก่สงฆ์ ด้วยจีวรนี้ | อันภิกษุนั้น กล่าวแล้ว | สงฆ์พึงรับว่า ดีแล้ว ถูกต้องแล้ว | ในหมู่สงฆ์นั้น ภิกษุรูปใด ประารถนา จะได้ ภิกษุรูปนั้นย่อมได้ | ควรแจ้งอย่างนี้ แก่ภิกษุทั้งปวง รวมถึงผู้ใหม่ในหมู่สงฆ์ แม้ครั้งที่สอง แม้ครั้งที่สาม | สงฆ์พึงรับว่า ดีแล้ว ถูกต้องแล้ว | ในหมู่สงฆ์นั้น ภิกษุรูปใด ประารถนาจะ ได้ ภิกษุรูปนั้นย่อมได้ |

(11) ผ้ากฐินอันภิกษุผู้รู้วิธีการกฐิน ถือเอาแล้ว ไม่ควรนำไปฝังในกฐิ ไม่ควรนำเข้าไปตากในกฐิ ไม่ควรนำเข้าไปในโรงไฟ | ไม่ควรวางไว้บนที่สูง | ไม่ควรไปภายนอกสีมา | ถ้าภิกษุนั้นไปภายนอกสีมา ย่อมไม่ควรแก่ภิกษุนั้น | ภิกษุผู้รู้วิธีการกฐิน ไม่สมათานประพฤติดตามธรรมเนียมอันควรประพฤติ | ย่อมมีโทษ |

(12) จากนั้น ภิกษุผู้รู้วิธีการนาคฐิน ควรแจ้งแก่สงฆ์อีกครั้ง ในวัน 15 ค่ำ แห่งเดือนผาลกุน ว่า | ข้าแต่ท่านผู้มีอายุ ผ้ากฐิน อันข้าพเจ้ายกขึ้นแล้ว | จีวรทั้งหลายอันเป็นของตนเอง อันข้าพเจ้าวางไว้แล้ว | ในที่นี้ ลากถึงพร้อมแก่ภิกษุใด ภิกษุรูปนั้น อันสงฆ์แบ่งลาภให้แล้ว |

(13) พระอุทาลี ผู้มีอายุ ทูลถาม พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า ว่า | ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ กฐินไม่เป็นอันกราน ย่อมมีแก่ภิกษุกี่ประเภท | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า มีภิกษุ 5 ประเภท อุทาลี | ภิกษุผู้ไม่เข้าจำพรรษา ภิกษุผู้ขาดพรรษา ภิกษุผู้เข้าพรรษาหลัง ภิกษุผู้เข้าระหว่างพรรษา กฐินที่เป็นอันกรานั้น ไม่ควรอยู่ต่อหน้า | กฐินไม่เป็นอันกราน ย่อมมีแม้แก่ภิกษุ 5 ประเภทเหล่านี้คือ | ภิกษุผู้อยู่ปริวาส ภิกษุผู้ประพฤติตามภิกษุผู้อยู่ปริวาส ภิกษุผู้ไ้อวด ภิกษุผู้ประพฤติตามภิกษุผู้ไ้อวด ภิกษุผู้ไม่ศึกษา | ภิกษุผู้ถูกกวัตร

(14) ภิกษุจำนวนมาก จาริกไปในชนบท เข้าไปสู่เมืองศราวาสตี ซึ่งมีโจรลักขโมยอาศัยอยู่ก่อนแล้ว | พวกภิกษุ เห็นโจรนั้นแล้ว | โจรกล่าวว่า ท่านผู้มีอายุมาดีแล้ว มาดีแล้ว | ท่านมีความสุขดีหรือ | ท่านผู้มีอายุ ทำให้มีความสุขได้อย่างไร | พร้อมกันนั้น โจรลักขโมยก็กล่าวว่า | ข้าแต่ท่านผู้มีอายุ ลากเป็นอันมาก เกิดแก่ข้าพเจ้าแล้ว | จงแบ่งจีวรที่เก็บไว้ทำผ้ากฐินของท่านผู้มีอายุ แก่ข้าพเจ้า | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลเหตุนี้ แก่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสแล้วว่า | เพราะเหตุนี้ เราจึงอนุญาต การเก็บผ้ากฐิน เพื่อประโยชน์แก่ภิกษุผู้ถูกโจรลักขโมย | พึงสมมติภิกษุผู้เก็บผ้ากฐินอีกครั้ง อย่างนี้ | ภิกษุรูปหนึ่งปูลาดเสนาสนะ เคาะระฆัง นิมนต์ภิกษุมาร่วมเพรียงกัน เมื่อสงฆ์ทั้งปวงมาประชุมพร้อมกันแล้ว ให้ตั้งชฎูปติ กระทำกรรมว่า |

(15) [1.252] ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ตั้งแต่กฐินเป็นอันกราน อันสงฆ์ผู้ร่วมเพรียงกันในอาวาสนี้ กรานแล้ว | ภิกษุจำนวนมาก ถูกขโมยจีวร มาแล้ว | ถ้าสงฆ์ร่วมเพรียงกันแล้ว พึงสมมติภิกษุผู้เก็บรักษาผ้ากฐินในท่ามกลางสงฆ์ ตามที่สงฆ์เห็นชอบ เพื่อประโยชน์แก่ภิกษุผู้ถูกขโมยจีวร นี้เป็นชฎูปติ | และพึงทำกรรมอย่างนี้ ว่า |

(16) ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ตั้งแต่กฐินเป็นอันกราน อันสงฆ์ผู้ร่วมเพรียงกันในอาวาสนี้ กรานแล้ว ภิกษุจำนวนมาก ถูกขโมยจีวร มาแล้ว ดังนั้น ขอให้สงฆ์เก็บรักษาผ้ากฐิน เพื่อประโยชน์แก่ภิกษุผู้ถูกโจรขโมยจีวร | ขอสงฆ์จงสมมติภิกษุผู้เก็บรักษาผ้ากฐิน เพื่อประโยชน์แก่ภิกษุผู้ถูกโจรขโมยจีวร เหล่านั้น | ท่านที่เห็นชอบ ของหนึ่ง | ท่านรูปใดไม่เห็นชอบ จงทักท้วง | สงฆ์ได้สมมติ ภิกษุผู้เก็บรักษาผ้ากฐิน เพื่อประโยชน์แก่ภิกษุผู้ถูกโจรขโมยจีวรแล้ว | ตามที่สงฆ์เห็นชอบภิกษุผู้เก็บรักษาผ้ากฐิน เหตุนี้ พึงนี้ ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอาการอย่างนี้ | เพราะฉะนั้น ลากเกิดขึ้นแก่ผู้ใด ควรแบ่งลาภแก่ผู้นั้น | เมื่อจะแบ่ง ควรพิจารณาแบ่งให้แก่ภิกษุผู้ถูกโจรขโมยจีวรก่อน |

อุทาน |

ผ้าที่ซัก ผ้าที่ขัด ผ้าที่ใส่คลุม ผ้าที่เนา |

ผ้าเพิ่มเข้ามา เศษผ้า ผ้าเก่า ผ้าที่กะไว้ ผ้าที่ขอมมา ผ้าตาม ||2||

(17) พระอุทาลีผู้มีอายุ ทูลถามพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าว่า | ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ภิกษุ
 กรานกฐินด้วยจีวรที่ซักแล้ว ได้หรือไม่ | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า ไม่ได้ อุทาลี | พระอุทาลี ทูล
 ถามว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ภิกษุจะกรานกฐิน ด้วยผ้าจีวรที่ซักไว้แล้ว ด้วยจีวรที่ใส่คลุมไว้แล้ว ด้วย
 จีวรที่เนาไว้แล้ว ด้วยจีวรที่เพิ่มเข้ามา ด้วยเศษจีวร ด้วยจีวรเก่า ด้วยจีวรที่กะไว้ ด้วยจีวรที่ตามแล้ว
 ได้หรือไม่ | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า ไม่ได้ อุทาลี |

อุทาน |

ผ้าที่เก็บไว้ ไตรจีวรที่บุคคลได้นอกกาล ผ้าที่ขอมมา ผ้าขาด

ผ้าของภิกษุผู้ไม่ได้อันสงฆ์ 5 ประการ กรานกฐินไม่ได้ |

ภิกษุผู้ไม่ถูกสมมติ ภิกษุผู้ถูกสมมติภายนอกสีมา กรานกฐินไม่ได้ || 3 ||

(18) พระอุทาลีผู้มีอายุ ทูลถามพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าว่า | ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ภิกษุ
 กรานกฐินด้วยจีวรที่เก็บไว้ ได้หรือไม่ | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า ไม่ได้ อุทาลี | พระอุทาลี ทูล
 ถามว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ภิกษุจะกรานกฐิน ด้วยจีวรที่ได้นอกกาล ด้วยจีวรและสบงจำนวนมาก
 ที่ขอได้จากบุคคล ด้วยจีวรขาดด้วยภิกษุที่ไม่ได้อันสงฆ์ 5 ประการ ภิกษุผู้ไม่ได้ถูกสมมติ ภิกษุผู้ถูก
 สมมติภายนอกสีมา ภิกษุผู้ถูกสมมตินอกสีมามีจีวรเพื่อกฐิน กรานกฐินได้หรือไม่ | พระผู้มีพระภาค
 เจ้า ตรัสว่า ไม่ได้ อุทาลี |

อุทาน |

ไตรจีวรของบุคคลอันเนื่องด้วยกาล ผู้จำพรรษาครบ 3 เดือน

และผ้าที่ไม่เบียดเบียนได้มา ผ้าที่ไม่เป็นอุปมงคล ผ้าตัดเป็นชิ้น

กรานกฐินได้ || 4 ||

(19) [1.253] พระอุทาลีผู้มีอายุ ทูลถามพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าว่า | ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ
 ภิกษุกรานกฐินด้วยจีวรอันเนื่องในกาล ได้หรือไม่ | พระอุทาลี ทูลถามอีกว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ
 ภิกษุผู้จำพรรษาครบ 3 เดือน มีจีวรลาภเกิดขึ้น จะกรานกฐินเพื่อสงฆ์ ได้หรือไม่ | พระผู้มีพระภาค
 เจ้า ตรัสว่า ได้ อุทาลี | ภิกษุผู้ได้จีวรโดยไม่เบียดเบียน กรานกฐินได้ | ภิกษุผู้ไม่ได้ขอจีวร กรานกฐิน
 ได้ | ภิกษุผู้ได้จีวรอันไม่เป็นอุปมงคล กรานกฐินได้ | ภิกษุผู้มีจีวรตัดเป็นชิ้น กรานกฐินได้ | ภิกษุผู้มี
 ตั้งฆาฏิตัดเป็นชิ้น กรานกฐินไม่ได้ | พระอุทาลี ทูลถามว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ภิกษุผู้ได้รับการ
 ถวายสังฆาฏิจากบุคคล กรานกฐินได้หรือไม่ | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า ภิกษุนั้น ชื่อว่าเป็นผู้อัน
 สงฆ์ให้กรานกฐินได้สำเร็จ | การกรานกฐินด้วยจีวร และสบง ก็มีเนื้อหาอย่างนี้ |

อุทาน |

จิ๋วที่เป็นของบุคคล จิ๋วของคฤหบดี
 ผู้ได้อานิสงส์ 5 ประการ ผู้นับเนื่องในผู้ได้อานิสงส์ 5 ประการ |
 และผู้ที่สงฆ์สมมติในสีมา กรานกฐินได้ || 5 ||

(20) พระอุทาลีผู้มีอายุ ทูลถามพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ภิกษุกรานกฐินด้วยจิ๋วที่เป็นของบุคคล ได้หรือไม่ | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า ไม่ได้ อุทาลี | ภิกษุนั้น ชื่อว่าเป็นผู้อันสงฆ์ให้กรานกฐินได้สำเร็จ | ภิกษุกรานกฐินด้วยจิ๋วของคฤหบดี ไม่ได้ | ภิกษุนั้น ชื่อว่าเป็นผู้อันสงฆ์ให้กรานกฐินได้สำเร็จ | ภิกษุผู้ได้อานิสงส์ 5 ประการ กรานกฐินได้ | ภิกษุผู้อยู่ในระหว่างได้อานิสงส์ 5 ประการ กรานกฐินได้ | ภิกษุผู้ที่สงฆ์สมมติให้รับจิ๋วเพื่อกฐิน กรานกฐินได้ | ภิกษุผู้ที่สงฆ์สมมติให้รับจิ๋วเพื่อกฐิน ภายในสีมา กรานกฐินได้ | ภิกษุผู้ถูกสมมติในสีมา กรานกฐินได้ |

(21) บทมตिका 8 ประการ อันสงฆ์ควรรื้อผ้ากฐิน | บทมตिका 8 ประการ เพื่อรื้อกฐิน เป็นไฉน | คือ เพราะหลีกหนีไป ทำจิ๋วเสร็จ ตกลงใจ ผ่าเสียหาย ได้ยิน ล่วงเขตสีมา สิ้นหวัง และเพระรื้อกฐินนั่นเอง เป็นประการที่ 8 | การรื้อกฐิน มีการหลีกหนีไปเป็นที่สุด มีการทำจิ๋วเสร็จเป็นที่สุด มีการตกลงใจเป็นที่สุด มีผ่าเสียหายเป็นที่สุด มีการได้ยินข่าวเป็นที่สุด มีการล่วงเขตสีมาเป็นที่สุด มีการสิ้นหวังเป็นที่สุด และเพระรื้อกฐินนั่นเอง เป็นประการที่ 8 |

(22) การรื้อผ้ากฐิน เพราะมีการหลีกหนีไปเป็นที่สุด เป็นเช่นไร | ถ้าภิกษุผู้กรานกฐินแล้ว ถือบาตรและจิ๋วที่ยังทำไม่เสร็จ ออกไปสู่อาวาสอื่น แล้วจึงกลับมาอีก | การรื้อผ้ากฐินของภิกษุนั้น ชื่อว่า มีการหลีกหนีไปเป็นที่สุด ||1||

(23) การรื้อผ้ากฐิน เพราะทำจิ๋วเสร็จเป็นที่สุด เป็นเช่นไร | ถ้าภิกษุผู้กรานกฐินแล้ว มีจิ๋วที่ทำยังไม่เสร็จ ออกไปสู่อาวาสอื่น | คิดว่า เราจะกลับมาทำจิ๋ว ดังนี้ | ภิกษุนั้น มีความคิดอย่างนี้อีกว่า | เราจะไม่กลับไปอีก | แต่เราจะทำจิ๋วให้เสร็จ | การรื้อผ้ากฐินของภิกษุนั้น ชื่อว่า มีการทำจิ๋วเสร็จเป็นที่สุด ||2||

(24) การรื้อผ้ากฐิน เพราะการตกลงใจเป็นที่สุด เป็นเช่นไร | ถ้าภิกษุผู้กรานกฐินแล้ว มีจิ๋วที่ทำยังไม่เสร็จ ออกไปสู่อาวาสอื่น | คิดว่า เราจะกลับมาทำจิ๋ว ดังนี้ | ภิกษุนั้น มีความคิดอย่างนี้อีกว่า | เราจะไม่กลับไปอีก | และเราจะไม่ทำจิ๋ว | การรื้อผ้ากฐินของภิกษุนั้น ชื่อว่า เพราะมีการตกลงใจเป็นที่สุด ||3||

(25) [1.254] การรื้อผ้ากฐิน เพราะมีผ่าเสียหายเป็นที่สุด เป็นเช่นไร | ถ้าภิกษุผู้กรานกฐินแล้ว มีจิ๋วที่ทำยังไม่เสร็จ ออกไปสู่อาวาสอื่น | คิดว่า เราจะกลับมาทำจิ๋ว ดังนี้ | ภิกษุนั้น คิดดังนี้

| ฝ่าย่อมเสียหาย ตั้งแต่ความคิดเกิดขึ้น | การรื้อฝักฐินของภิกษุ นั้น ชื่อว่าเพราะมีฝ่ายเสียหายเป็นที่สุด ||4||

(26) การรื้อฝักฐิน เพราะมีการพึงเป็นที่สุด เป็นเช่นไร | และการรื้อฝักฐิน อันสงฆ์พร้อมเพรียงกันทำแล้ว | ภิกษุ นั้น ได้ยินว่า การรื้อฝักฐิน อันสงฆ์พร้อมเพรียงกันทำแล้ว | ครั้น ได้ฟังเช่นนั้นแล้ว กล่าวอนุโมทนาว่า | การรื้อฝักฐินอันสงฆ์พร้อมเพรียงกันทำดีแล้ว ทำดียิ่งแล้ว ดังนี้ | การรื้อฝักฐินของภิกษุ นั้น ชื่อว่าเพราะ ได้ฟังมาเป็นที่สุด ||5||

(27) การรื้อฝักฐิน เพราะล่วงเขตสีมาเป็นที่สุด เป็นเช่นไร | ถ้าภิกษุผู้กรานกฐินแล้ว มีจิวรที่ทำยังไม่เสร็จ ออกไปสู่อาวาสอื่น | คิดว่า เราจะกลับมา หรือเราจะไม่กลับมา ดังนี้แล้ว ออกไปจากสีมา | การรื้อฝักฐินของภิกษุ นั้น ชื่อว่า มีการล่วงเขตสีมาเป็นที่สุด ||6||

(28) การรื้อฝักฐิน เพราะมีความสิ้นหวังเป็นที่สุด เป็นเช่นไร | ถ้าภิกษุผู้กรานกฐินแล้ว มีจิวรที่ทำยังไม่เสร็จ ออกไปสู่อาวาสอื่น | คิดว่า เราจะกลับมาทำจิวร ดังนี้ | ภิกษุมีความหวังว่าจะได้จิวร แต่ความหวังว่าจะได้จิวรของภิกษุ นั้น ถูกตัดขาดแล้ว โดยประการทั้งปวง | การรื้อฝักฐินของภิกษุ นั้น ชื่อว่ามีความสิ้นหวังเป็นที่สุด ||7||

(29) การรื้อฝักฐิน ประการที่ 8 เป็นเช่นไร | ของภิกษุ นั้น มีอยู่ ทำจิวร ดังนี้ | ถ้าภิกษุผู้กรานกฐินแล้ว มีจิวรที่ทำยังไม่เสร็จ ออกไปสู่อาวาสอื่น และกลับมาทำรื้อฝักฐิน | การรื้อฝักฐินของภิกษุ นั้นนั่นเอง เป็นประการที่ 8 ||8||

อุทาน |

การรื้อฝักฐิน 20 ประการ ภิกษุไม่ควรทำ และควรทำอีก 20 ประการ |
ควรทำความหวัง 20 ประการ และความสิ้นหวังอีก 21 ประการ ||6||

(30) ถ้าภิกษุผู้กรานกฐินแล้ว มีจิวรที่ทำยังไม่เสร็จ ออกไปสู่อาวาสอื่น | คิดว่า เราจะกลับมาทำจิวร ดังนี้ | ภิกษุ นั้น มีความคิดอย่างนี้ว่า | เราจะไม่กลับมา | แต่เราจะทำจิวร ดังนี้ | การรื้อฝักฐินของภิกษุ นั้น ชื่อว่ามีการทำจิวรเสร็จเป็นที่สุด ||1|| ถ้าภิกษุผู้กรานกฐินแล้ว มีจิวรที่ทำยังไม่เสร็จ ออกไปสู่อาวาสอื่น | คิดว่า เราจะกลับมาทำจิวร ดังนี้ | ภิกษุ นั้น มีความคิดอย่างนี้ว่า | เราจะไม่กลับมา | แม้แต่จิวร เราก็จะไม่ทำ ดังนี้ | การรื้อฝักฐินของภิกษุ นั้น ชื่อว่ามีการตกลงใจเป็นที่สุด ||2|| ถ้าภิกษุผู้กรานกฐินแล้ว มีจิวรที่ทำยังไม่เสร็จ ออกไปสู่อาวาสอื่น | คิดว่า เราจะกลับมาทำจิวร ดังนี้ | ภิกษุ นั้น มีความคิดอย่างนี้ว่า | เราจะกลับมาทำจิวร ดังนี้ | ภิกษุเริ่มทำจิวรนั้น | จิวรที่ภิกษุ นั้นทำย่อมเสียหาย | การรื้อฝักฐินของภิกษุ นั้น ชื่อว่าเพราะมีฝ่ายเสียหายเป็นที่สุด ||3|| ถ้าภิกษุผู้กรานกฐินแล้ว มีจิวรที่ทำยังไม่เสร็จ ออกไปสู่อาวาสอื่น | คิดว่า เราจะกลับมาทำจิวร ดังนี้ | และการรื้อฝักฐินอันสงฆ์พร้อมเพรียงกันทำแล้ว | ภิกษุ นั้น ได้ยินว่า การรื้อฝักฐิน อันสงฆ์พร้อมเพรียงกันทำแล้ว |

กฐินแล้ว มีจีวรที่ทำยังไม่เสร็จ ยังทำค้างไว้ ออกไปสู่สีมาอื่น | คิดว่า เราจะกลับมาทำจีวร ดังนี้ | ความคิดอย่างนี้ ย่อมมีแก่ภิกษุ นั้นว่า | เราจะไม่กลับมาอีก | และเราจะไม่ทำจีวร ดังนี้ | การรื้อผ้า กฐินของภิกษุ นั้น ชื่อว่ามีการตกลงใจเป็นที่สุด ||14|| ถ้าภิกษุผู้กรานกฐินแล้ว มีจีวรที่ทำยังไม่เสร็จ ยังทำค้างไว้ ออกไปสู่สีมาอื่น | คิดว่า เราจะกลับมาทำจีวร ดังนี้ | ภิกษุ นั้น ไปนอกสีมานั้นแล้ว เริ่มทำจีวร | จีวรที่ภิกษุ นั้นทำ ย่อมเสียหาย | การรื้อผ้ากฐินของภิกษุ นั้น ชื่อว่าเพราะมีผ้าเสียหายเป็น ที่ที่สุด ||15|| ถ้าภิกษุผู้กรานกฐินแล้ว มีจีวรที่ทำยังไม่เสร็จ ยังทำค้างไว้ ออกไปสู่สีมาอื่น | คิดว่า เราจะกลับมาทำจีวร ดังนี้ | และการรื้อผ้ากฐิน อันสงฆ์พร้อมเพรียงกันทำแล้ว | ภิกษุ นั้น ได้ยินว่า การรื้อผ้า กฐิน อันสงฆ์พร้อมเพรียงกันทำแล้ว ดังนี้ | ครั้นได้ฟังเช่นนั้นแล้ว กล่าวอนุโมทนาว่า | การรื้อผ้า กฐินอันสงฆ์พร้อมเพรียงกันทำแล้ว ทำดีแล้ว ดังนี้ | การรื้อผ้ากฐินของภิกษุ นั้น ชื่อว่ามีการฟัง เป็นที่สุด ||16||

(34) ถ้าภิกษุผู้กรานกฐินแล้ว มีจีวรที่ทำยังไม่เสร็จ มีความสงสัย ออกไปสู่สีมาอื่น | คิดว่า เราจะกลับมาหรือไม่หนอ | หรือว่าเราจะไม่กลับมา | ความคิดอย่างนี้ ย่อมมีแก่ภิกษุ นั้นว่า | เราจะไม่กลับมาอีก | แต่เราจะทำจีวร ดังนี้ | การรื้อผ้ากฐินของภิกษุ นั้น ชื่อว่ามีการทำจีวรเสร็จเป็นที่สุด ||17|| ถ้าภิกษุผู้กรานกฐินแล้ว มีจีวรที่ทำยังไม่เสร็จ มีความสงสัย ออกไปสู่สีมาอื่น | คิดว่า เราจะกลับมาหรือไม่หนอ | หรือว่าเราจะไม่กลับมา | ความคิดอย่างนี้ ย่อมมีแก่ภิกษุ นั้นว่า เราจะไม่กลับมาอีก | แต่เราจะทำจีวร ดังนี้ | การรื้อผ้ากฐินของภิกษุ นั้น ชื่อว่ามีการตกลงใจเป็นที่สุด ||18|| ถ้าภิกษุผู้กราน กฐินแล้ว มีจีวรที่ทำยังไม่เสร็จ มีความสงสัย ออกไปสู่สีมาอื่น | คิดว่า เราจะกลับมาหรือไม่หนอ | หรือว่าเราจะไม่กลับมา | ความคิดอย่างนี้ ย่อมมีแก่ภิกษุ นั้นว่า เราจะไม่กลับมาอีก | ภิกษุ นั้น ไปนอก สีมานั้นแล้ว เริ่มทำจีวร | จีวรที่ภิกษุ นั้นทำ ย่อมเสียหาย | การรื้อผ้ากฐินของภิกษุ นั้น ชื่อว่าเพราะมี ผ้าเสียหายเป็นที่สุด ||19|| ถ้าภิกษุผู้กรานกฐินแล้ว มีจีวรที่ทำยังไม่เสร็จ มีความสงสัย ออกไปสู่สีมา อื่น | คิดว่า เราจะกลับมาหรือไม่หนอ | หรือว่าเราจะไม่กลับมา ดังนี้ | และการรื้อผ้ากฐิน อันสงฆ์ พร้อมเพรียงกันทำแล้ว | ภิกษุ นั้น ได้ยินว่า การรื้อผ้ากฐิน อันสงฆ์พร้อมเพรียงกันทำแล้ว ดังนี้ | ครั้นได้ฟังเช่นนั้นแล้ว กล่าวอนุโมทนาว่า | การรื้อผ้ากฐินอันสงฆ์พร้อมเพรียงกันทำดีแล้ว ทำดียัง แล้ว ดังนี้ | การรื้อผ้ากฐินของภิกษุ นั้น ชื่อว่ามีการฟังเป็นที่สุด ||20|| ถ้าภิกษุผู้กรานกฐินแล้ว มีจีวรที่ ทำยังไม่เสร็จ ออกไปสู่สีมาอื่น | คิดว่า เราจะกลับมาทำจีวร ดังนี้ | ความคิดอย่างนี้ ย่อมมีแก่ภิกษุ นั้น ว่า | เราจะไม่กลับมาอีก | แต่เราจะทำจีวร ดังนี้ | การรื้อผ้ากฐินของภิกษุ นั้น ชื่อว่ามีการทำจีวรเสร็จ เป็นที่สุด | กิจที่พึงทำ 20 มีประการอื่นๆอีก ท่านแสดงไว้ดังนี้ว่า ภิกษุผู้ทำจีวรยังไม่เสร็จ มีความ สงสัย เป็นเบื้องต้น จีวรยังทำไม่เสร็จในระหว่าง จีวรทำเสร็จแล้ว เป็นที่สุด ||1-20||

(35) [1.257] ถ้าภิกษุผู้กรานกฐินแล้ว มีจีวรที่ทำยังไม่เสร็จ ออกไปสู่สีมาอื่น มีความหวังว่า เราจะกลับมา ดังนี้ | ความคิดอย่างนี้ ย่อมมีแก่ภิกษุ นั้นว่า | เราจะไม่กลับมาอีก | แต่เราจะทำจีวร

ดังนี้ | การรื้อผ้ากฐินของภิกษุหนึ่ง เชื่อว่ามีการทำจิ๋วเสร็จเป็นที่สุด | กิจที่พึงทำ 20 ประการ เหล่าอื่น จากเบื้องต้น ท่านแสดงให้วิเศษ ด้วยการมีความหวัง ||1-20||

(36) ถ้าภิกษุผู้กรานกฐินแล้ว มีจิ๋วที่ยังไม่เสร็จ ออกไปสู่สีมาอื่น ไม่มีความหวังว่า เรา จะกลับมา ทำจิ๋ว ดังนี้ | ความคิดอย่างนี้ ย่อมมีแก่ภิกษุหนึ่งว่า | เราจะไม่กลับมาอีก | แต่เราจะทำจิ๋ว ดังนี้ | การรื้อผ้ากฐินของภิกษุหนึ่ง เชื่อว่ามีการทำจิ๋วเสร็จเป็นที่สุด | กิจที่พึงทำ 20 ประการ เหล่าอื่น อีก ท่านแสดงให้วิเศษ ด้วยการไม่มีความหวัง ||1-20||

อุทาน |

กิจที่พึงทำ 12 ประการ อันท่านแสดงแล้ว อย่างนั้น อย่างนั้น |

ท่านให้ทำใน สถานที่ 5 ประการ และอาวาส 5 ประการ ||7||

(37) ถ้าภิกษุผู้กรานกฐินแล้ว มีจิ๋วที่ยังไม่เสร็จ ออกไปสู่สีมาอื่น | คิดว่า เราจะกลับมา ทำจิ๋ว ด้วยกิจอันพึงทำ ดังนี้ | ความคิดอย่างนี้ ย่อมมีแก่ภิกษุหนึ่งว่า | เราจะไม่กลับมาอีก | แต่เราจะ ทำจิ๋ว ดังนี้ | การรื้อผ้ากฐินของภิกษุหนึ่ง เชื่อว่ามีการทำจิ๋วเสร็จเป็นที่สุด ||1|| ถ้าภิกษุผู้กรานกฐิน แล้ว มีจิ๋วที่ยังไม่เสร็จออกไปสู่สีมาอื่น | คิดว่า เราจะกลับมาทำจิ๋ว ดังนี้ | ความคิดอย่างนี้ ย่อม มีแก่ภิกษุหนึ่งว่า | เราจะไม่กลับมาอีก | และเราจะไม่ทำจิ๋ว ดังนี้ | การรื้อผ้ากฐินของภิกษุหนึ่ง เชื่อว่ามี การตกลงใจเป็นที่สุด ||2|| ถ้าภิกษุผู้กรานกฐินแล้ว มีจิ๋วที่ยังไม่เสร็จ ออกไปสู่สีมาอื่น | คิดว่า เรา จะกลับมาทำจิ๋ว ด้วยกิจที่พึงทำ ดังนี้ | ภิกษุหนึ่ง เริ่มทำจิ๋วบนอกสีมานั้นแล้ว | จิ๋วที่ภิกษุหนึ่งทำ ย่อม เสียหาย | การรื้อผ้ากฐินของภิกษุหนึ่ง เชื่อว่าเพราะมีผ้าเสียหายเป็นที่สุด ||3|| ถ้าภิกษุผู้กรานกฐินแล้ว มีจิ๋วที่ยังไม่เสร็จ ออกไปสู่สีมาอื่น | คิดว่า เราจะกลับมาทำจิ๋ว ด้วยกิจที่พึงทำ ดังนี้ | การรื้อผ้า กฐิน อันสงฆ์พร้อมเพรียงกันทำแล้ว | ภิกษุหนึ่ง ได้ยินว่า การรื้อผ้ากฐิน อันสงฆ์พร้อมเพรียงกันทำ แล้ว ดังนี้ | ครั้นได้ฟังเช่นนั้นแล้ว กล่าวอนุโมทนาว่า | การรื้อผ้ากฐินอันสงฆ์พร้อมเพรียงกันทำดี แล้ว ทำดีอยู่แล้ว ดังนี้ | การรื้อผ้ากฐินของภิกษุหนึ่ง เชื่อว่ามีการพึงเป็นที่สุด ||4|| ถ้าภิกษุผู้กรานกฐิน แล้ว มีจิ๋วที่ยังไม่เสร็จ ออกไปสู่สีมาอื่น | คิดว่า เราจะกลับมาทำจิ๋ว ด้วยกิจอันพึงทำ ดังนี้ | เมื่อ ภิกษุหนึ่งไปภายนอกสีมานั้นแล้ว เกิดความคิด อย่างนี้ ว่า | เราจะ ไม่กลับมาอีก | แต่เราจะทำจิ๋ว ดังนี้ | การรื้อผ้ากฐินของภิกษุหนึ่ง เชื่อว่ามีการทำจิ๋วเสร็จเป็นที่สุด ||5|| การทำจิ๋วเสร็จเป็นที่สุด ท่าน แสดงให้วิเศษ ด้วยการที่ภิกษุไปทำจิ๋วภายนอกสีมานั้น | การรื้อผ้ากฐินมีการตกลงใจเป็นที่สุด ก็ เป็นเช่นนี้เหมือนกัน ||6|| การรื้อผ้ากฐินเพราะผ้าเสียหายเป็นที่สุด ก็เป็นเช่นนี้เหมือนกัน ||7|| การรื้อ ผ้ากฐินเพราะมีการพึงเป็นที่สุด ก็เป็นเช่นนี้เหมือนกัน ||8|| ถ้าภิกษุผู้กรานกฐินแล้ว มีจิ๋วที่ยังไม่ เสร็จ ออกไปสู่สีมาอื่น | คิดว่า เราจะกลับมาทำกิจที่พึงทำหรือไม่หนอ | เราจะทำจิ๋วหรือไม่หนอ | หรือว่าเราจะ ไม่กลับมาที่นี่ | ความคิดอย่างนี้ ย่อมมีแก่ภิกษุหนึ่งว่า | เราจะไม่กลับมาอีก | แต่เราจะทำ จิ๋ว ดังนี้ | การรื้อผ้ากฐินของภิกษุหนึ่ง เชื่อว่ามีการทำจิ๋วเสร็จเป็นที่สุด ||9|| การทำจิ๋วเสร็จเป็น

ที่สุด ท่านแสดงให้วิเศษ ด้วยการที่ภิกษุมีความสงสัยไปทำจีวรภายนอกสีมานั้น | การรื้อผ้ากฐินมีการตกลงใจเป็นที่สุด ก็เป็นเช่นนี้เหมือนกัน ||10|| การรื้อผ้ากฐินเพราะผ้าเสียหายเป็นที่สุด ก็เป็นเช่นนี้เหมือนกัน ||11|| การรื้อผ้ากฐินเพราะมีการฟังเป็นที่สุด ก็เป็นเช่นนี้ เหมือนกัน ||12||

(38) [1.258] ถ้าภิกษุผู้กรานกฐินแล้ว มีจีวร (ที่ทำยังไม่เสร็จ) ออกไปสู่สีมาอื่น | คิดว่า เมื่อกลับมา เราจะกลับมาทำจีวร ด้วยกิจอันพึงทำ ดังนี้ | ความคิดอย่างนี้ ย่อมมีแก่ภิกษุนั้นว่า | เราจะไม่กลับมาอีก | แต่เราจะทำจีวร ดังนี้ | การรื้อผ้ากฐินของภิกษุนั้น ชื่อว่ามีการทำจีวรเสร็จเป็นที่สุด ||1|| กิจที่พึงทำ 12 ประการ เหล่าอื่นจากเบื้องต้น ท่านแสดงให้วิเศษ ด้วยการกลับมา ||2-12||

(39) ถ้าภิกษุผู้กรานกฐินแล้ว มีจีวรที่ทำยังไม่เสร็จ ออกไปสู่สีมาอื่น มุ่งหน้าสู่สถานที่อื่น ไม่กลับมาอีก | การรื้อผ้ากฐินของภิกษุนั้น ชื่อว่ามีการเลิกไปเป็นที่สุด ||1||

(40) ถ้าภิกษุผู้กรานกฐินแล้ว มีจีวรที่ทำยังไม่เสร็จ มีความสงสัย มุ่งหน้าไปสู่สถานที่อื่น ออกไปสู่สีมาอื่น | คิดว่า เราจะไม่กลับมาอีกหนอ | ความคิดอย่างนี้ ย่อมมีแก่ภิกษุนั้นว่า | เราจะไม่กลับมาอีก | แต่เราจะทำจีวร ดังนี้ | การรื้อผ้ากฐินของภิกษุนั้น ชื่อว่ามีการทำจีวรเสร็จเป็นที่สุด ||2|| การรื้อผ้ากฐินมีการตกลงใจเป็นที่สุด ก็เป็นเช่นนี้เหมือนกัน ||3|| การรื้อผ้ากฐินเพราะผ้าเสียหายเป็นที่สุด ก็เป็นเช่นนี้เหมือนกัน ||4|| การรื้อผ้ากฐินเพราะมีการฟังเป็นที่สุด ก็เป็นเช่นนี้ ||5||

การแสดงสถานที่ทำจีวร 5 ประการ เป็นเช่นใด | การแสดงอาวาส 5 ประการ ก็เป็นเช่นนั้นเหมือนกัน ||1-5||

||กฐินวัสดุ จบ||

(1) [1.259] โภคสามพกวาสุต

(โภคสามพกวาสุตนิ) อุททานม |

โภคสามพกานำ กลโห นานาวาทศจ ภิกษุภะ |

ปาฐุ วิวทานานำ ทิระมิกสย จ จาริกา ||1||

ภุกุศจ ลวณาคาเร รกษิโต วนษณทหสุตินา |

อนิรุทศเจติ กถตวา สรวาสุตยำ วุปลสามยติ ||2||

(2) พุทโธ ภควานุ โภคสามพขำ วิหริติ โฆษิตาราม | เตน ขลु สมเยน โภคสามพโก
ภิกษุวรูยาโท วิกรานตะ สุตรรโโร วินยธโร มาตถกาธระ | พหุสจาสย ภิกษวะ สหายกา วุยาทา
วิกรานตะ วินยธรา มาตถกาธระ | ไวศาลยำ ไวศาลโก ภิกษุวรูยาโท วิกรานตะ สุตรรโโร วินยธโร
มาตถกาธระ พหุสจาสย ภิกษวะ สหายกา วุยาทา วิกรานตะ สุตรรธา วินยธรา มาตถกาธระ |

(3) อถ ไวศาลโก ภิกษุ อปเรณ สมเยน ชนปทจาริกำ จรณ โภคสามพิมุ นุปรำปตะ |
ส มารคศรมุ ปุริตีวินทย กสามพกสย ภิกษโษะ สกาศึ อุปัสกรานตะ | อุปัสกรมย ปรสุปริ
ปุริตีวินทย สุตรวินยธาภิธรเมษุ วินศจยั กรตุม อารพเชา | ตตุร เอกะ กถยติ | เอวิ เอว ตต สุตริ
ปฐิตวยม | อยั อสย สุตรสยารตะ | กถยติ | น อิทั สุตริ เอวิ ปฐิตวยม | น อสย สุตรสยายมรตะ | (ตว)
อชุกตม | มม ชุกตม | ตว สหิตม | มม อสหิตม | ตว อิติ | ตต อสโตโยะ ปรสุปริ ไวรุทศยั อชุกปนุนม |
โภคสามพโก ภิกษุ ไวศาลกสย รัตนรานเวษณ ตต ปรสติษฐเต |

(4) สัเมณ จ อัย เอวรูปะ กิริยาการะ กถตะ | ยะ ปศุเขทววจสุกมุภิกำ ริกค้ำ ตจุนำ นิรุทก้ำ
เตน อุทกสย ปุริยิตวา ยถาสถาเน สธา(ปย)ิตวา อุปธิวาริกสย วาโรจยิตวา | ววจสุกมุภิกำ ริกค้ำ
ติษฐติ อิติ | น จ เอพาตมณา ปุริยติ น อปี อุปธิวาริกสย วาโรจยติ ตสย อนาทรโ ภวติ | อนาทรจจ ตั
วยั ปายนุติกาม อาปตตี เทศยิชยาม อิติ |

(5) ยาวทนยตเมณ กถนปตินา พุทฐปรมุโข ภิกษุสั โฆ'นตฺรกถเห ภกเต โนปนินนตฺริตะ |
ตตุร เกจิตุ-ภิกษเว โภกตุ คตะ | เกจิตุ คนตุกามะ | ไวศาลกสตุ ภิกษุรววจสุกมุภิกำมาทาย ววจสุ
กมุ ปุริยิชฐะ | ตสย สารุชั วิหารี ตวริตคติปุจจารตยา สพทยิตุม คตะ | อุปาธยาย เกจิตุ ภิกษโว
โภกตุม คตะ เกจิตุ คนตุกามะ | อาคจจติ คจจาม อิติ | [1.260] ส เตน สารุชั ววจสุกมุภิกำเมกสมิน
สธาเน สธาปิตวา สัปฺรสุติตะ | ส จ โภคสามพโก ภิกษุสตุ ปุริเทศมนุปรำปตะ | ตโต'เสา ไวศาลโก
ภิกษุ ปุริสตาทววจสุกมุภิกำ กถิตวา วิหารี ปุริเวษณุม อารพชะ | สารุชัวิหารินา อชุกเต |
อุปาธยาย ที ภูยะ ปุริวิศติ | ส กถยติ | ปุตุร มมายั โภคสามพโก ภิกษุรวตาร-ปุริกษิ | ววจสุกมุภิกำ
ปุริยิตุม ปุริวิศมิ | กิมิยั สรวณ สรวั ริกค้ำ | น สรวณ สรวม | อปี ตุน ลกมเนโนทเกโนทกถกถยั
กรตุม | อุปาธยาย เกวลั สรวณ สรวั ริกค้ำ ภวตุ | วยมุปาธยายสย ปกั โษ พลั สหายกา | อาคจจต |
คจจามะ | ส ตำ ตตไรว สธาปิตวา เตน สารุชั คตะ | โภคสามพเกณ ภิกษุณา ทถษฐา ส่า จ กุมภิกำ

ปรัมมฤชญา | ตตะ สัชาตามรุโษ หุมิติ กฤตวา วรจสุกมฺภิก้า ปุริยิตวา อุตทการยั กฤตวา คตะ | ตโต
 กฤเต ฤกษุสัเม วิหาร-มากเต ฤกษุณุ ปุรจารยิตุมารพุชะ | आयुष्मन्नुตะ อนเนน ฤกษุณา ไวศาลเกน
 สัสมสุย ฤริยาการโร ภคฺน อิติ | ตโต ยถาวฤทฺธิกา สามิจี ฤรวาโณ'นุปุรวณ ตสุย สกาสมฺปสักรานตะ |
 กถยติ | आयुष्मन्नु อวกาศั ฤรู | กฤโต ภาตฺ | อาปตฺติรสฺยาปฺนนา | ยถา ธรรมั ฤรู | น ปศฺยามยาปตฺติม |
 นนฺ สัเมเน ฤริยาการะ กฤโต ยะ ปศฺยทฺวารจสุกมฺภิก้า ฤริกตํ ตฺจจฺña นิรุทก้า เตนาตฺมना อุตทสุย
 ปุริยิตวา ยถาสฺถาเน สฺถาปยิตฺวา | อุปฺธิวาริกสุย วาโรจยิตฺวา | อา-ยुष्मन्नु วรจสุกมฺภิก้า ฤริกตา
 ติษฺฐตีติ | น เจทาตฺมना ปุริยติ | นาปฺยुปฺธิวาริกสุยวโรจยติ | ตสุยานาทโร ภาติ | อานาทฺราจจ ตั วยั
 ปายนฺติกามาปตฺตี เทศฺยิษฺยาม อิติ | ส กถยติ | น สารีกฺตา | มา ภาตฺ ฤริกตา | น ลภฺย เตโนทเกโนทก
 การยั | ส ตฺยณฺนิมวสฺถิตะ |

(6) โกสามภโก ฤกษุชะ โกสามภุชํ ไนวาสิโก พหุปฺริวารศฺจ | เตน ตสุย พลาตฺตฺกฺเชปณฺณิยั
 กฤตฺมิติ | ไวศาลกา ฤกษุชะ ฤษุพฺธา อิติ | ตตฺริ โกสามภกานํ ไวศาลกานํ จ ฤกษุณามตฺปฺนนะ
 กลโห ภาณฺชนํ วิครโห วิวาโท ยทฺต อาปฺนน อิติ วา อนาปฺนน อิติ วา | ยตฺปฺนราปฺนโน นานาปฺนนะ |
 อุตฺกฺษิปฺโต นานตฺกฺษิปฺตกะ | ยตฺ ปฺนรตฺกฺษิปฺตะ อชรฺเมเน ฤรมณา โกปฺเยเน สฺถาปฺนารุहेเนติ |
 เอตตฺปรกรรมั ฤกษุโว ภาควต อาโรจยนฺติ | ตโต ภาควา นตฺกฺษิปฺตกั ฤกษุมนตฺกฺษิปฺตกานูวฺรตกั ฤกษุ
 มตฺกฺษิปฺตกานูวฺรตกา (นุวฺรตก้า) ศฺจ ทฺูเตน ปฺรโกรศฺยทฺมไวจตฺ | สตฺยั ยฺษฺมากั ฤกษุว อุตฺปฺนนะ
 กลโห ภาณฺชนํ วิครโห วิวาโท ยทฺ ตาปฺนน อิติ ปุรววทฺยวตฺ โกปฺเยเน สฺถาปฺ-นารุहेเนติ | สตฺยั
 ภาทฺต | มา กลโห มา ภาณฺชนํ มา วิครโห มา วิวาทะ | อปี ตฺตฺกฺษิปฺต (ก) สฺยหา ฤกษุวโรราสมฺทาจา
 ฤริกานุ ธรรมานุ ปฺรชฺญูปยามี | อุตฺกฺษิปฺตเกน ฤกษุณา เอวั จิตฺตฺมตฺปาทยิตฺวฺยมฺ | อยฺมตฺกฺเชปโก [1.261]
 ฤกษุวฺรฺยาโท ฤริรานตะ สฺตฺรฺโร วินยฺโร มาตฺฤกาธระ | พหฺวศฺจาสุย ฤกษุชะ สหายกา วฺยาทา ฤริ
 รานตะ สฺตฺรฺรธา วินยฺรธา มาตฺฤกาธระ | อหึ เจทาปตฺตี ยถาธรรมั น ปฺรติกรฺยาม | เตน สัฆะ ส
 กลหฺซาโต วิหเรทฺ ภาณฺชนฺซาโต วิคฺฤตีโต วิวาทมาปฺนนะ | ยตฺตวหฺมาปตฺตี ยถาธรรมั ปฺรติกรฺยา
 มิติ | อุตฺกฺษิปฺตโก ฤกษุรฺยธาปฺรชฺญูปฺตานาสมฺทาจาริกานุ ธรรมานุ สฺมาทาย วฺรตเต | สาคิสฺวาโร ภาติ
 |

(7) อถ ภาควานตฺกฺษิปฺตกั ฤกษุมนตฺกฺษิปฺตกานูวฺรตกานุ ฤกษุมนตฺกฺษิปฺตกานูวฺรตกานูวฺรตก้าศ
 โจทฺโยชฺยอุตฺกฺเชปกั ฤกษุมนตฺกฺเชปกานูวฺรตกานุ ฤกษุมนตฺกฺษิปฺตกานูวฺรตกานูวฺรตก้าศจ ทฺูเตน
 ปฺรโกรศฺยทฺมไวจตฺ | สตฺยั ยฺษฺมากั ฤกษุว อุตฺปฺนนะ กลโห ภาณฺชนํ วิครโห วิวาโท ยทฺตาปฺนน อิติ วา
 ปุรววทฺยวตฺ สฺถาปฺนารุहेเนติ | สตฺยั ภาทฺต | มา ฤกษุชะ กลโห มา ภาณฺชนํ มา วิครโห มา วิวาทะ |
 อปี ตฺตฺกฺษิปฺตกฺสุยหา ฤกษุวโรราสมฺทาจาริกานุ ธรรมานุ ปฺรชฺญูปยิษฺยามิ | อุตฺกฺเชปเกน ฤกษุณา เอวั
 จิตฺตฺมตฺปาทยิตฺวฺยมฺ | อยฺมตฺกฺษิปฺโตก ฤกษุวฺรฺยาโท ฤริรานตะ สฺตฺรฺโร วินยฺโร มาตฺฤกาธระ |
 พหฺวศฺจาสุย ฤกษุชะ สหายกา วฺยาทา ฤริรานตะ สฺตฺรฺรธา วินยฺรธา มาตฺฤกาธระ | อหึ เจเทนมกามั

โจทยะยํ สุมารเยยํ เตน สัมมะ กลหชาโต วิหเรท ภูณฺชนชาโต วิคฺฤหิตโต วิวาทมาปฺนุเน | ยควหํ เตน
กามกํ (น) โจทยะยํ (น) สุมารเยยํ | อุตฺถกฺขิปตโก ภิกฺขุชฺรยธวาปฺรชฺฌปฺตนาสมาทฺจาปฺหรนฺติ
ภูณฺชนชาตา วิคฺฤหิตตา วิวาทมาปฺนุเน | อฺปะเยทานี โปษเช ํปฺยโปษชฺมาคฺมยฺนฺติ | เอตฺตปฺรกรณํ
ภิกฺขโว ภควต อโรจยฺนฺติ |

(8) อถ ภควานฺตฺถกฺขิปตกํ ภิกฺขุมนฺตฺถกฺขิปตกานฺวฺรตฺกํศย ภิกฺขุมนฺตฺถกฺขิปตกานฺวฺรตฺกํศย ทฺูเตน
ปฺร โกรศฺเยทฺมวโจตฺ | สฺตยํ ยฺยํ ภิกฺขว เอมฺจฺยมานา อปี มยา กลหชาตา เอว วิหฺรธ ภูณฺชนชาตา
วิกฺฤหิตตา วิวาท-มาปฺนุเน | อฺปะเยทานี โปษเช ํปฺยโปษชฺมาคฺมยฺนฺติ | สฺตยํ ภทฺนฺต | มา ภิกฺษะ กลโห มา
ภณฺชนํ มา วิคฺโร วิหฺรตํมา มา-วิวาท | กลหชาตํมา ยฺยมาภํ ภิกฺษโวรตํ ภูณฺชนชาตํมา วิกฺฤหิตํมา
วิวาทมาปฺนุเน | ยานี กรฺมาณิ กุ-ริยฺนฺเต –โปษชะ ปฺรวารณาชฺฌปฺติรฺชฺฌปฺติทฺวิตียํ ชฺฌปฺติจฺจฺจฺรณํ
กรฺมกฺฤตํมา ยฺยกฺฤตํมา ภูณฺติ โภปฺยานิ |

(9) นานาสํวาสิกา ยฺยํ ภิกฺษวสฺสฺเตยํภิกฺษุณฺนาม | เต จ ยฺยมาภมฺ | ตตฺถสฺย เห โตะ | ทฺวาวิเมา
ภิกฺษโว นานาสํวาสิกา | ยศฺโวจฺวาตฺมณิ จาตฺมานํ นานาสํวาสิกํ สฺถาปฺยติ | โย วา สํเขน ชฺรฺมตฺยา
สฺถาปฺยเต | ถมาตฺมโนวาทฺมานํ นานาสํวาสิกํ สฺถาปฺยติ | ยถาปี ตทฺภิกฺษุรฺภิกฺษุณฺา [1.262] กลหชาตา
นํ วิหฺรตํ ภูณฺชนชาตํมา วิกฺฤหิตํมา วิวาทมาปฺนุเน | ปกฺษาปฺรปฺกษวฺยวสฺถิตํมา
สํจฺนิตฺยชฺรฺมปฺกษาทชฺรฺมปฺกษํ สํกรํมติ เอมฺมาตฺมโนวาทฺมานํ นานาสํวาสิกํ สฺถาปฺยติ | ถ สํเขน
สฺถาปฺยชะ | ยถาปี ตตฺสํเขนาตฺมณา (ทฺรสนา) โยตฺถกฺขิปฺยเต | อปฺติกรฺมณิ อปฺรติณิสฺถยฺนฺเต ปาปเก
ทฺฤชฺฐิกเต อุตฺถกฺขิปฺยเต | เอวํ สํเขนชฺรฺมตฺยา |

(10) ทฺวาวิเมา ภิกฺษวะ สฺमानสํวาสิกา | กตฺเมทฺ ทฺวา | ยศฺโวจฺวาตฺมณาตฺมานํ สฺमानสํวาสิกํ
สฺถาปฺยติ | โย วา สํเขน ชฺรฺมตฺเน สฺถาปฺยเต | ถมาตฺมโนวาทฺมานํ สํวาสิกํ สฺถาปฺยติ | ยถาปี ตทฺ
ภิกฺษุรฺภิกฺษุณฺา กลหชาตํมา วิหฺรตํ ภูณฺชนชาตํมา วิกฺฤหิตํมา วิวาทมาปฺนุเน | ปกฺษาปฺรปฺกษวฺยวสฺถิตํมา
สํจฺนิตฺย (อ) ชฺรฺมปฺกษาท ชฺรฺมปฺกษํ สํกรํมติ | เอมฺมาตฺมโนวาทฺมานํ
สฺमानสํวาสิกํ สฺถาปฺยติ | ถ สํเขน ชฺรฺมตฺยา สฺถาปฺยเต | ยถาปี ตตฺสํเขนาทฺรสนาโยตฺถกฺขิปฺต
โอสารฺยเต | อปฺติกรฺมณิ อปฺรติณิสฺถยฺนฺเต ปาปเก ทฺฤชฺฐิกเต อุตฺถกฺขิปฺยเต | เอวํ สํเขนชฺรฺมตฺยา |

(11) อถ ภควานฺตฺถกฺขิปตกํ ภิกฺขุมนฺตฺถกฺขิปตกานฺวฺรตฺกานํ ภิกฺขุมนฺตฺถกฺขิปตกานฺวฺรตฺกํศย
โยชฺย อุตฺถกฺษะปํภํ ภิกฺขุมนฺตฺถกฺขิปตกานฺวฺรตฺกานํ ภิกฺขุมนฺตฺถกฺษะกานฺวฺรตฺกานฺวฺรตฺกํศย ทฺูเตน ปฺร โกรศฺเย
ทฺมวโจตฺ | สฺตยํ ยฺยํ ภิกฺขว เอมฺจฺยมานา อปี มยา กลหชาตา วิหฺรธ ภูณฺชนชาตา วิกฺฤหิตตา
วิวาทมาปฺนุเน | อปีทานี โปษเช ํปฺยโปษชฺมาคฺมยฺนฺติ | สฺตยํ ภทฺนฺต | ปฺรววทฺยวาทฺวมฺจฺยมานา อปี เต
ภิกฺษโว ภควตา กลหชาตา เอว วิหฺรนฺติ ภูณฺชนชาตา วิกฺฤหิตตา วิวาทมาปฺนุเน |

(12) อนฺยตฺเมน กฺฤทฺทปฺตีนา พุทฺธปฺรมฺโข ภิกฺษุสํโฆ ํนฺตฺรฺกฺฤเท ภกฺเต โนปฺนิมฺนฺตฺริเต |
ภิกฺษุสํมะ ปฺวิชฺญชะ | ภควาเนปฺธิเก ํสฺถาทภินฺรฺหุตฺปิณฺทปฺาตชะ | ปฺลจฺภชะ การฺไณรฺพุทฺธา ภควนฺต

เอาปฐิเก คิชยฐนตยภินิรุหตปิณฑปาตาะ | ปุรววทุยวาทสุมีสุตวรุเถ ภควานุ สุราวากาณำ วินเย
 ภิกษาปทํ ปุระชญูปยิตุกาม เอาปฐิเก'สธาทภินิรุหตปิณฑปาตาะ | ตตฺร จารุถิ (ก) ปุระตยธฺธิกานำ
 ภิกษุณำ โภกตฺต ปุระวิษฎฺฐานามนฺตรคฺคฺฤเห อุตฺปนฺนะ กลโห ภณฺฑนํ วิคฺรโห วิวาโท ยทฺตฺวาปนฺน อธิ
 ปุรววทุยวาทฺ สธฺปาปนารุเหณ | อปุเยทานิมุ ปุระสฺปรปุระหาริกามปฺยาคมยฺนฺติ |

(13) อถ ปิณฑปาตาทภินิรุหารโก ภิกษุฆะ ปิณฑปาตมาทาย เยน ภควาสฺเตโนปสฺถิกรานุตตะ |
 อุปสฺถิกรมฺย ปิณฑปาตเมกานฺเต สธฺปาปยิตฺวา ภควตตะ ปาทา ศิริสา วินทิตฺวา ปุระสฺตาทสฺสธฺต | ฐรมฺตา
 ขลฺล พุทฺธา ภควนฺตตะ (ปิณฑ) ปาตนิรุหารกํ ภิกษุมนยา ปุระติสฺโมทนายา ปุระติสฺโมทฺนเต | กณฺฐจิทฺธิภิกฺโข
 ปุระณิํทํ ภกฺตํ สนฺตฺรปิโต ภิกษุสฺม อธิ | ปุระติสฺโมทเต พต ภควานุ ปิณฑปาตนิรุหารกํ ภิกษุมนยาปฺ
 ปุระติสฺโมทนา | กณฺฐจิทฺธิภิกฺโข ปุระณิํทํ ภกฺตํ สนฺตฺรปิโต [1.263] ภิกษุสฺม อธิ | ตถฺย ภทฺนต | ปุระณิํทํ
 ภกฺตํ สนฺตฺรปิโต ภิกษุสฺม | กิ สฺวธฺธิกปุระตยธฺธิกานำ ภิกษุณามนฺตรคฺคฺฤเห อุตฺปนฺนะ กลโห ภณฺฑนํ
 วิคฺรโห วิวาโท ยทฺตฺวาปนฺน อธิ ปุรวว (ทฺยวาท) สธฺปาปนารุเหณ | อปิ อิทานิมุ ปุระสฺปรปุระหาริกามปิ
 อากมิตตะ |

(14) อถ ภควานุ ภกฺตคฺคฺฤตี กุถฺตฺวา พหิรวินารุสฺย ปาทา ปุระกฺษาลย วิหาริ ปุระาวิภยต
 ปุระติสฺลยนาถ | ตโต ภควานุ สาธาหเน ปุระติสฺลยนาท วฺยตฺถาย ปุระสฺตาทภิกษุสฺมสฺย ปุระชญูปต
 เอวาสเน นิษณฺณะ | นิษทฺย ภควานุ ภิกษุณามนฺตรยเต สฺม | สตฺย ยฺมฺมกํ ภิกษวะ อนฺตรคฺคฺฤเห โภกตฺม
 ปุระวิษฎฺฐานามุตฺปนฺนะ กลโห ภณฺฑนํ วิคฺฤโห วิวาโท ยทฺตฺวาปนฺน อธิ วา ปุรววทุยวาทปุเยทานิมุ
 ปุระสฺปรปุระหาริกามปฺยาคมิตตะ | สตฺย ภทฺนต | มา ภิกษวะ กลโห มา ภณฺฑนํ มา วิคฺรโห มา วิวาทะ |
 อปิ ตวฺรฺธิ (ก) ปุระตยธฺธิกานามหิ ภิกษุณามนฺตรคฺคฺฤเห ปุระวิษฎฺฐานามาสฺมทาจาริกานุ ฐรมานุ
 ปุระชญูปยิษฺยามิ | อธฺธิกปุระตยธฺธิโกระภิกษุภินฺตรคฺคฺฤเห ปุระวิษฎฺฐานานฺตริไตฺรนิษตฺตวฺย
 ยตฺไรวุรูปสฺยา (น) นฺโลมิกสฺย กายสมฺมทาจาริกสฺยวากาโส น ภวติ | อธฺธิ (ก) ปุระตยธฺธิกา ภิกษโว'
 นฺตรคฺคฺฤเห ปุระวิษฎฺฐา ยธาปุระชญูปตานาสฺมทาจาริกานุ ฐรมานุ สฺมาทาย วฺรตฺนเต | สาทิสารา ภวฺนติ |
 เอวมุจฺยมานา อปิ ภิกษโว ภควตา กลหฺชาตา วิหรนฺติ ภณฺฑนฺชาตา วิคฺฤทฺตีตา วิวาทมาปนฺนาระ |
 เอตตฺปุระกรณิ ภิกษโว ภควต อาโรจฺยนฺติ | ตตฺร ภควานุ ภิกษุณามนฺตรยเต สฺม | มา ภิกษวะ กลโห มา
 ภณฺฑนํ มา วิคฺรโห มา วิวาทะ | กลหฺชาตา ยฺยํ ภิกษโว วิหรนฺโต ภณฺฑนฺชาโต วิคฺฤทฺตีตา
 วิวาทมาปนฺนา อุตฺปนฺโนตฺปนฺนानุชริกรณานิ ทมยิษฺยต วฺยปฺสมยิษฺยต ฐรมณฺณ วินเยน ศาสฺตฺตะ
 ศาสเนน เนทํ สฺถานํ วิทฺยเต | อกล (ห) ชาตาสฺตฺย ยฺยํ ภิกษโว วิหรนฺตตะ อภณฺฑนฺชาตา อวิคฺฤทฺตีตา
 อวิวาทมาปนฺนา อุตฺปนฺโนตฺปนฺนानุชริกรณานิ ทมยิษฺยต สฺมยิษฺยต วฺยปฺสมยิษฺยต ฐรมณฺณ วินเยน
 ศาสฺตฺตะ ศาสเนน สฺถานเมตทฺวิทฺยเต |

(15) ภูตปุรุวั ภิกษโว พุรหุมทตโตนาม กาศิราโซ ที่รุฉิลศุจ โกศตราโซ'นุโยนุย์ ปฺรติ
 วิรุทฺธาาภวตาม | วิสุตเธณ ที่รุฉิลศุตฺริ มชฺชมาคเม สมาริสิยฺกุกาเก | ต เอวมานุหะ กิ จาปี |
 ภควาเนวมาห |

ทฺุขํ ราชา พุรหุมทตโต โภคานา จ ปริกฺษเย |
 วิเทสมรณํ ทฺุขํ ชฺญาตีนา จาปฺยทฺุสนม ||3||

อด ภควาสฺตสฺสยํ เวลายํ ภายเต |

ปฺฤถกฺศพฺทาะ สมชฺนา เนทํ เศรษฐุมิติ มนฺยตาม |
 สึเม ทิ ภิกฺษุมาเน ทิ นาพลํ กิณฺจิมนฺยตาม ||4||

[1.264] อสฺถิจฺจิทา ปฺราณภฺฤตฺตา ภวาสุวชนหาริณาม |

ราชภฺฐํ วิลุมฺปตา ไจว ปฺรุภวติ สึคฺติะ |

ยฺชฺมากั น ภเวต กสฺมาทิมิ ฐรมิ วิชานตาม ||5||

ปฺริมุชฺฐาะ ปณฺชิตามาสา วาณิโคจรวาทินะ |

วฺยายจฺจตฺตา มุขานวฺยามา ยททา นิตา น ตํ วิทฺุะ ||6||

ปเร'ตฺร น วิชานนฺติ วยมตฺโรทฺุยมามเห |

อตุรฺ เย ตฺุ วิชานนฺติ เตยฺมา สามฺยนฺติ เมธกาะ ||7||

อาภฺโรศฺนมามไวจฺนฺนามชฺยนฺนามหาปฺยน |

อตุรฺ เย อฺปนฺหฺยนฺติ ไวรํ เตยฺมา น สามยติ ||8||

อาภฺโรศฺนมามไวจฺนฺนามชฺยนฺนามมหาปฺยน |

อตุรฺ เย โนปฺนฺหฺยนฺติ ไวรํ เตยฺมา ปฺรสามยติ ||9||

นทิ ไว เรณ ไวรานิ สามยฺนฺติห กทาจน |

กฺษยานฺตุยา ไวรานิ สามยฺนฺติ เอว ฐรมะ สนาตนะ ||10||

ไวรํ น ไวเรณ ทิ ชาตฺุ สามยเต สามยฺนฺติ ไวรานิ อไวริตาภิะ |

ไวรปฺรสิเม หฺยหิตาย เทหิเนา ตสฺมาทฺุชิ ไวรํ น กโรนฺติ ปณฺชิตาะ ||11||

ส เจลฺลเกต นิปกํ สหายิกํ สारुชํ จริ สारุวิหาริธีรม |

อภิกฺภูย สรวาณิ ปฺริสรวาณิ จเรต เตนาตฺตมฺนาะ ปฺรติสุมฺฤตะ ||12||

โน เจลฺลเกต นิปกํ สหายิกํ สारุชํจริ สारุวิหาริธีรม |

ราชว ราชภฺฐํ วิปลํ ปฺรหฺย เอกศฺจเรณฺน จ ปาปาณิ กุรฺยาตฺุ ||13||

จริศฺเจนนฺนาธิคฺจเจต ศฺเรเยะ สทฺุสฺมาตฺมฺนะ |

เอกจฺรฺยา ทฺุถมฺมา กุรฺยานฺนาสฺติ พาเล สหายตา ||14||

เอกสฺย จริตํ ศฺเรโย น ตฺุ พาเล สหายตา |

อลุโปตฺตสฺกสฺจเรเทโก มาตฺงคารณฺยนาควตฺ ||15||

(16) เอวมฺกเต โโกสํพกา ภิกฺขโว ภควนฺตภิทมโวจนฺ | ธรรมสฺวามี ภควานฺ ธรรมสฺวามี สฺกตตะ
 |เอต’สฺมาภํ วกฺษยฺนฺติ ทฺรฺกฺตานิ ทฺรฺภานิตานิ | วยเมภํ กิมนฺถํ มรฺชยामฺ อิติ | อด ภควาสฺเตษํ ภิกฺษุณฺณา
 ตยา อีรยฺยา จรฺยยา วิปริตฺติปตฺตยา อนาตฺตมฺนา อนภิราทฺชสฺตตฺ เอว ฤทฺฐยา อุปริ วิหายสา
 ปฺร (กรฺรานฺโต) เยน สฺรราวสฺตี เตน จาริกํ ปฺรกรฺรานฺโต’นฺปุรฺเวณ สฺรราวสฺตีมฺนฺปุรฺาปตฺตะ | สฺรราวสฺตีชํ
 วิหฺรติ เชตฺวเน’นาถปิณฺฑทฺตสฺยาราม | ตตฺร สุวิทฺทกฺวติ ปฺรกรฺรานฺเต โโกสํพกานํ ภิกฺษุณฺณา
 ไวศาลกานํ ภิกฺษุณฺนามะวฺรูปะ อีรฺยาปถะ สํวถฺตตะ | ปฺรฺวภกฺเต’ปี ปิณฺฑปาตํ ปฺรวิศฺนฺติ ปศฺจาทฺภกฺเต
 ทฺวาร์ พทฺฐวา กลหํ กฺรวฺนฺติ | ตถา เอษํ ตยา อีรฺยยา จรฺยยา วิปริตฺติปตฺตยา ทฺวาทสฺวรฺษานิ
 สมฺติกรฺรานฺตานิ | โโกสํพกาพฺราหฺมณฺคฤหฺปตฺตะ สํสฺถาคาเร ปฺรสุปฺริ สํสฺลปฺ กฺรตฺมมารพฺุชชะ | วย
 กฺวนฺโต’คฺยรฺถํ ภควโต’ภิปรฺสนฺนาศฺจิวฺรปิณฺฑทฺตสฺยนาสฺนฺกฺลานปฺรตฺตย’โภชฺชยปฺริชฺคาโรชะ | อด จ
 ปฺนฺรภควตาสฺย โคจฺรสฺย ทฺวาทสฺวรฺษานิ ปฺรตฺตยฺกตฺสฺยาทฺยตฺเวนาปี นาคจฺจตีติ | อปฺเร กถยฺนฺติ | กฺวน
 โต ภควานิหาคมิชฺยตีติ ยตฺตเรทานิมฺ โโกสํพกานํ ภิกฺษุณฺนามะวฺรูปะ อีรฺยา จรฺยา วิปริตฺติปตฺติชะ |
 ปฺรฺวภกฺเต ปิณฺฑปาตํ ปฺรวิศฺนฺติ ปศฺจาทฺภกฺเต ทฺวาร์ พทฺฐวา กาลี กฺรวฺนฺตีติ | อปฺเร ตฺวาหุชะ | นานํ
 กฺวนฺต เอษํ โทษะ ก็ ตฺวสฺมาภํ วยเมภชะ ปิณฺฑปาตํ ปฺรยจฺจามะ วากฺสํภายณฺ วา | เอตํ วย กฺริยา
 การํ วยวสฺถาปยามะ | ไนยํ เกนจิตฺปิณฺฑโก เทโย วากฺสํภายณฺ เจติ | เต กฺริยาการํ กุถฺตฺวา
 วยวสฺถิตาชะ | ยาวทปฺรสฺมินฺ ทิวเส โโกสํพกา ภิกฺษวะ ปิณฺฑปาตํ ปฺรวิชฺญาชะ | น เกนจิทาภานิตา นานํ
 ปิณฺฑโก ทตฺตะ | เต ยถา ชาตเก’ไนว ปาตฺเรณ ปิณฺฑปาตํ ปฺรวิชฺญาสฺตถา ชาตเก’ไนว นิชฺก
 รานฺตาชะ | อลพฺฐ’ไวกํ ภิกฺษามปี ตตฺส’โตะ สํภฺย โโกสํพกา พฺราหฺมณฺคฤหฺปตฺตย อุกฺตาชะ |
 กฺวนฺโต’ยฺกฺตํ ตาวทฺยตฺปิณฺฑปาตํ น ปฺรยจฺจถ | อรฺถปฺริกฺษย อิติ | กิมนฺมาภิรปฺราทฺชํ ยทฺวาจมปี น
 ปฺรยจฺจถเอติ | เต กถยฺนฺติ | ยฺยมปี สฺรณฺนชะ ศากฺยปฺตฺริยา อิตฺยาตฺมานํ ปฺรติชานินฺชเว | เยษํ ศาสฺตา อีรฺย
 ยา จรฺยยา วิปริตฺติปตฺตยา อนาตฺตมฺนา อนภิราทฺชชะ | อุปริ วิหายสา ปฺรกรฺรานฺตะ | ทฺวาท
 สฺวรฺษานิ สมฺติกรฺรานฺตานยฺทตฺเวนาปี นาคจฺจตีติ | เต ตฺยฺมณฺเมว สฺถิตาชะ | เตษํ ตฺ
 สกาสมฺปสํกรฺมย กถยฺนฺติ | อายฺยมนฺตชะ สฺถาเน วยเมภิรวสาทิตาชะ | ยะ ปฺฤถิวิยํ สขลติ ส ตาเนว
 นิชะสฺถตฺโยคฺตฺติชฺฐติ | สฺรวถา สฺรราวสฺตีชํ คจฺจามะ | ภควนฺตํ กฺษมฺยาโม ภิกฺษุสํฆํ เจติ |

(17) อด โโกสํพกา ภิกฺษวสฺตสฺยยา เอว ราตฺเรตฺตยฺยตฺ สฺมาทาย ปาตฺรจิวฺรปฺรวิศฺ’ไฮว
 โโกสํพมฺปิ เยน สฺรราวสฺตี เตน จาริกํ ปฺรกรฺรานฺตาชะ |

(18) อสฺุเรายิทยาชฺชฺมานานนฺทชะ โโกสํพกา ภิกฺษว อาคจฺจนฺติ กลหการกา ภณฺทนาการกา
 วิคฺรหารกา อาชฺิกรณิกชะ | ไยรวมานินฺโต ภควานิหาคชะ | เต’สฺมาศฺุจาทฺยิชฺชยฺนฺติ สฺมารยิชฺชยฺนฺติ
 อลชฺชิตฺเน วา ไวตฺริเกณ วา ยตฺตฺวหํ ภควต อาโรจเยยฺมิติ วิทิตฺวา เยน ภควาสฺเตโนปสํกรฺรานฺตะ |
 อุปสํกรฺมย ภควตชะ ปาเทท สิริสา วนฺทิตฺ’ไวกานฺเต’สฺถาตฺ | เอกานฺตสฺถิต อายฺยมนานนฺโท ภควนฺตํ

อิทํ อโวจตุ | สรุตํ มยา ภทนต์ โภสามพกา ภิกษว อิหาคจฺจนฺติ กลหการกา ภณฺฑนการกา
 วิครหการกา วิวาทการกา อาธิกรณิกาะ | ไยรภควานวมานิต อิหาคตะ | เต'สุมา'สฺโวจิทยิษฺยนฺติ
 สุมาริษฺยนฺติ [1.266] อลชฺชิเตน วา ๑ไวตเรณ วา | เอษามสุมาริเก ถถํ ปฺรติปตฺตวฺยม | เต อานนท
 ภิกษุภิกฺรนาลปฺตวฺยาน สลปฺตวฺยาน นาวโลกยิตวฺยาน วิโลกยิตวฺยาน นานยตฺตฺร หสฺตวฺยวหารเกณ
 ปฺรตฺยนฺติมานิ สยนาสนานิ อุตฺเทษฺญวฺยานิ | ยทิ กลยฺนฺติ วุฑฺฒวฺยา วยํ กสฺมาตฺตปฺรตฺยนฺตานิ สยนาสนานิ
 อุตฺทิสฺยนฺติ อิติ | วกฺตวฺยาะ | ยฺยมปี สฺรมณะะ สากฺยปฺตฺริยา อิตฺยาคฺมานํ ปฺรติชานีรฺเว เยษํ สาสฺตา
 อีรฺยยา จรฺยยา วิปฺรติปตฺต-ยา อนาตฺตมฺนา อนภิราทฺตสฺตฺต เอว ฤทฺธา อิหาคตะ การฺณิกะ สาสฺตา
 เย'ไนตทฺนุชฺญาตม | เอตทปี ยฺยมา'กํ น ปฺราปฺตฺยต อิติ |

(19) อสุเรานิ นุมหาปฺรชาปตี เคาตมิ โภสามพกา ภิกษว อากจฺจนฺติ กลหการกา
 ภณฺฑนการกา วิครหการกา วิวาทการกา อาธิกรณิกาะ อิติ สรุตฺวา จ ปฺนรสุ'ยิตทภวตฺ | คจฺจามิ
 ภควนฺตมวโลกยามีติ เตษํ มยา ถถํ ปฺรติปตฺตวฺยมิติ วิทิตฺวา เยน ภควํสฺเตโนปสํกรานฺตา |
 อุปสํกรมฺย ภควตะ ปาเทา สิริสา วนฺทิตฺ'ไวگانเต นิษฺณณะ | เอกานฺตนิษฺณณะ มหาปฺรชาปตี เคาตมิ
 ภควนฺตมิทมโวจตุ | สรุตํ มยา ภทนต์ โภสามพกา ภิกษว อากจฺจนฺติ กลหการกา ภณฺฑนการกา วิครห
 การกา วิวาทการกา อาธิกรณิกาะ อิติ | เตษํ มยา ถถํ ปฺรติปตฺตวฺยม | โภสามพกา ภิกษวสฺตวฺยา
 เคาตมิ นาลพฺตวฺยาน สลปฺตวฺยาน นาวโลกยิตวฺยาน นานยตฺตฺร สหทฺรสนาเทवासํ โภกตวฺยํ
 ชฺเชษฺฐปฺรชฺทิตฺ กุฑฺตวา |

(20) อสุเรานิ ทนาลปีณฺชาโท คฺฤทฺทปตีะ โภสามพกา ภิกษว อากจฺจนฺติ กลหการกา
 ภณฺฑนการกา วิครหการกา วิวาทการกา อาธิกรณิกาะ อิติ สรุตฺวา จ ปฺนรสุ'ยิตทภวตฺ | คจฺจามิ
 ภควนฺตมวโลกยามี เตษํ มยา ถถํ ปฺรติปตฺตวฺยมิติ วิทิตฺวา เยน ภควํสฺเตโนปสํกรานฺตะ | อุปสํกรมฺย
 ภควตะ ปาเทา สิริสา วนฺทิตฺ'ไวگانเต นิษฺณณะ | เอกานฺตนิษฺณ'โณ'นาลปีณฺชาโท คฺฤทฺทปตี'รภควนฺตมิ
 ทมโวจตุ | สรุตํ มยา ภทนต์ โภสามพกา ภิกษว อากจฺจนฺติ กลหการกา ภณฺฑนการกา วิครหการกา
 วิวาทการกา อาธิกรณิกาะ อิติ เตษํ มยา ถถํ ปฺรติปตฺตวฺยมิติ | โภสามพกา สฺตวฺยา คฺฤทฺทปเต ภิกษว
 นาลปฺตวฺยาน สลปฺตวฺยาน นาวโลกยิตวฺยาน วฺยวโลกยิตวฺยาน วนฺทิตวฺยาะ ปิณฺชาปตฺตฺตฺเตโย ทานํ
 น วิรฺชฺยเต อิติ |

(21) โภสามพกา ภิกษว'นุ'ปฺรุเวณ สฺรวาสฺติมนุ'ปฺราปฺตาะ | ตตฺร ปาตฺรจิวํ ปฺรติสมฺยฺย ปาเทา
 ปฺรภฺยาลย ปุจฺจจฺจนฺติ | กะ สยนาสโนทฺเทศก อิติ | กลุ'ปการ'โกะ สมารวฺยตม | อารยานนฺท อิติ | เต
 เยนายฺยฺมมานานนฺทสฺเตโนปสํกรานฺตาะ | อุปสํกรมฺยายฺยฺมมนฺตมานนฺทมิทมโวจตุ | อายฺยฺมมานานนฺท
 อสุมารํ สยนาสนานนฺททิสฺย อิติ | อายฺยฺมมานานนฺทสฺเตษํ [1.267] ปฺรตฺยนฺติมานิ สยนาสนานิ
 หสฺตวฺยวหารเ'โณ'ทฺเทษฺญวฺยวหาระ | เต กลยฺนฺติ | อายฺยฺมมานานนฺท วุฑฺฒวฺยา วยม | กสฺมาทสุมารํ
 ปฺรตฺยนฺติมานิ สยนาสนานิ อุตฺเทษฺยนฺต อิติ | ส กลยฺติ | ยฺยมปี สฺรมณะะ สากฺยปฺตฺริยา อิตฺยาคฺมานํ

ปุรววทททายาวเทตทปี ยุษมำกั น ปุราปทยต อิติ | เต สัวิคฺนาะ กุฏจเณณ ราตรีมดินามยฺหติ | อโถศ
 ภิทยปตกสฺย ภิโก โษ ราชูยาะ ปฺรตฺยุษสมยฺย สุวสนฺตตี วุยวโลกยต เอตทภวตฺ | ยทสมำกมฺตฺปนฺนະ
 กลโห ภณฺทณั วิคฺรโห วิวาโท ยทฺตาปนฺน อิติ วา อนาปนฺน อิติ วา อุตฺกฤษฺปิตก อิติ วา อนุตฺกฤษฺปิตก
 อิติ วา | โส'หมาปนฺโน นานาปนฺนະ | อุตฺกฤษฺปิโต นานุตฺกฤษฺปิตະ | ยตฺปนฺนรุตฺกฤษฺปิโต ฐรมณฺ กรรมนา
 อโกปยฺเนา สุถาปนารุเหณ | ยตฺตวหุ สฺนธิ กุรฺยำ สามคฺริมิติ วิทิตฺวา กลยเม โวตฺถาย ยฺโนตฺกฤษฺปิตกา
 นวฺรตฺกา ภิทยว อุตฺกฤษฺปิตกา (นวฺรตฺกาศฺจ) นวฺรตฺกาศฺจ เต โนปฺรສັกรฺนຕະ | อุปສັกรฺมฺโยตฺกฤษฺปิตกา
 นวฺรตฺกานุ ภิทยฺนุตฺกฤษฺปิตกานวฺรตฺกานวฺรตฺกำศฺเจทฺม โวจตฺ | อិห มมายฺยฺมฺนโต ราชูรยาะ ปฺรตฺยุษสม
 ยฺย สุวสนฺตตี วุยวโลกยตະ เอตทภวตฺ | ยฺนฺนิตานั มโมตฺปนฺนະ กลโห ภณฺทณั วิคฺรโห วิวาโท
 ยทฺตาปนฺน อิติ วา อนาปนฺน อิติ วา อุตฺกฤษฺปิตก อิติ วา อนุตฺกฤษฺปิตก อิติ | โส'หมาปนฺโน นานาปนฺนະ
 | อุตฺกฤษฺปิโต นานุตฺกฤษฺปิตະ | ยตฺปนฺนรุตฺกฤษฺปิโต ฐรมณฺ กรรมนา อโกปยฺเนาสุถาปนารุเหณ | สฺนธิ
 กุรฺยำ สามคฺริมิติ | ยฺยํ กิ กถยถ | เต กถยฺหติ | เอวံ ภวตฺ | โสภณมฺ | อโถศฤษฺปิตโก ภิทยฺนรุตฺกฤษฺปิตกา
 (นวฺรตฺกา) ภิทยว อุตฺกฤษฺปิตกานวฺรตฺกานวฺรตฺกำศฺจ ยฺโนตฺกฤษฺปิโต ภิทยฺนรุตฺกฤษฺปิตกา-นวฺรตฺกา ภิทยว
 อุตฺกฤษฺปิตกานวฺรตฺกานวฺรตฺกำศฺจ เต โนปฺรສັกรฺນຕະ | อุปສັกรฺมฺโยตฺกฤษฺปิตก ภิทยฺนรุตฺกฤษฺปิตกานวฺร
 ตกาน นวฺรตฺกาน นวฺรตฺกำศฺเจทฺม โวจตฺ | อិห มมายฺยฺมฺนโต ราชูรยาะ ปฺรตฺยุษสมยฺย สุวสนฺตตี
 วุยวโลกยต เอตทภวตฺ | ยฺนฺนิตานั มโมตฺปนฺนະ กลโห ภณฺทณั ปุรววทททายาวตฺสฺนธิ กุรฺยำ สามคฺริมิติ | ยฺย
 กิ กฤษฺยถ | เต กถยฺหติ | เอวံ ภวตฺ | โสภณมิติ | ส เต โนตฺกฤษฺปิตโก ภิทยฺนรุตฺกฤษฺปิตกานวฺรตฺกา ภิทยว
 อุตฺกฤษฺปิตกานวฺรตฺกานวฺรตฺกา อุตฺกฤษฺปิโต ภิทยฺนรุตฺกฤษฺปิตกานวฺรตฺกา ภิทยว อุตฺกฤษฺปิตกานวฺรตฺกา
 นวฺรตฺกาศฺจ ยฺน ภาควำสุเต โนปฺรສັกรฺນຕະ | อุปສັกรฺมฺย ภาควตະ ปาเทท ฐิรฺสา วนฺทิตฺไวกานฺเต ตฺสฺถະ
 | เอกานฺตฺสฺถิต อุตฺกฤษฺปิโต ภิทยฺนรุตฺกฤษฺปิตกานวฺรตฺกานวฺรตฺกำศฺจ | อិห มม ภาทฺนต ราชูรยาะ (ปฺรตฺยุษ) สมยฺ
 สุวสนฺตตี วุยวโลกยต เอตทภวตฺ | ปุรววตฺสฺนธิ กุรฺยำ สามคฺริมิติ | ตฺนฺมยฺย สรว อิม ภิทยวະ สามคฺ
 ยามฺทฺโยชิตา อิติ | ภาควานาห | สาธุ สาธุ ภิโก โษ พหุပ္ပญฺยํ ปฺรສູຍຕេ อบรมຍມສံຍຍມປຣິມាណံ โย
 ภิทยฺณำ กลหฺชาตାନā วิหฺรตā ภณฺทນฺชาตାନā วิคฺฤหิตାନā วิวาทฺมาปนฺนā ภิทยฺยปฺรပ္ภยฺยวฺยวສຸ
 ตାନā สັธิ กโรติ สามคฺริມ | ยถา หิ นาม กคฺຈិຈណຕສຸຈណນຸ ພາລ໌ ໂກຼຍາ ໂກຼຍາ ປຣຕິສນທຸຍາເຫວເມ
 ພູປູູຍ໌ ປຣສູຍຕ ອປຣເມຍມສໍຍຍມປຣິມາណံ ໂຍ ภิทยฺณำ กลหฺชาตାନā วิหฺรตā ปุรววทททายาวตฺสฺนธิ กโร
 ติ สามคฺริມ | [1.268] อปี ตฺ อุตฺกฤษฺปิตกສຸຍາหิ ภิทย໌ ວອຣາສມຸທາຈາຣິການ໌ ຫຣມານ໌ ປຣຸຣຸຍ໌ ປຣິຍຍາມິ |
 อุตฺกฤษฺปิตເກນ ภิทยฺณā ສໍຍາໂທສາຣນາ ຍາຈິຕວຍາ | ເວງ ຈ ປຸນຣຸຍາຈິຕວຍາ | ສຍນາສນປຣຸຣຸຍ໌ ປຣິຕິ ກຸຕຸວາ
 ຄນຸຸຸຸຸຸ ໂກຼຍ໌ ປຣຸຣຸຍ໌ ກຸວາຈິກຍາ ภิทย໌ ນຸສມນຸຸຸຸຸ ສຣວສໍຍ ສນຸນິຍມເນ ຍຕາວຸທຸທິກຍາ ສເຄາຣເວນ
 ສາມິຈິ ກຸຕຸວາ ວຸທຸທານເຕ ອຸຕຸກຸເກນ ນິຍທຸຍາຍສຸລິ ປຣຄຸທຸຍ ອິທ໌ ສຸຍາທຸວຈນິຍມ |

(22) ศฤ โณตุ ภาทฺนຕະ สံฆະ | ยฺนฺนิตานั มโมตฺปนฺนະ กลโห ภณฺทณั วิคฺรโห วิวาโท
 ยทฺตาปนฺน อิติ วา อนาปนฺน อิติ วา อุตฺกฤษฺปิตก อิติ วา อนุตฺกฤษฺปิตก อิติ วา โส'หมาปนฺโน

นानาปนนะ อุตกษิปโต นานุตกษิปตะ | ขตฺปนฺนรุตกษิปโต ฐรเมณ ฐรเมณา อโกปฺเขนาสุถาปนารุ
 เหน | โส'หเมวํนามา อุตกษิปโตโก ภิกฺษุสฺสํมาโทสธารณํ ยาเจ | โอสารยตุ มํ ภาทฺนตะ สํฆะ |
 ยถาฐรเมณ ยถา วินยํ ปฺรตฺติกริเย | อนุกมฺปยานุกมฺปามุปาทาย | เอวํ ทฺวิรปฺปี ตฺริรปฺปี | ตตะ ปศฺจาเทเคน
 ภิกฺษุณา ชฺญปฺตี กุถฺตวา ฐรม ฐรตฺวยมฺ |

(23) ศฺฤโณตฺถ ภาทฺนตะ สํฆะ | ยนฺนิทานมฺปายายุสมฺนตฺ อุตฺปนฺนะ กลโห ภาณฺทณํ วิคฺรโห
 วิวาโท ยทฺตาปนฺน อิติ วา | อนาปนฺน อิติ วา | อุตฺกษิปฺตก อิติ วา | อนุตฺกษิปฺตก อิติ วา |
 โส'ขมาปนฺโน นานาปนฺนะ | อุตฺกษิปฺโตโก นานุตฺกษิปฺตกะ | ขตฺปนฺนรุตกษิปโต ฐรเมณ ฐรเมณา โกปฺเข
 นาสุถาปนารุเหน | โส'ขเมวํนามา อุตฺกษิปฺโตโก ภิกฺษุสฺสํมาโทสธารณํ ยาเจ | ส เจตฺตํสฺมสฺย
 ปฺราปฺตกาถํ กุชฺเมตานุชานียาตฺสํโฆ ยตฺสํม เอวํนามานํ ภิกฺษุโมสธารเยทิตฺติ | เอชา ชฺญปฺตี | ฐรม
 ฐรตฺวยมฺ |

(24) ศฺฤโณตฺถ ภาทฺนตะ สํฆะ | ยนฺนิทานมฺปายายุสมฺนตฺ อุตฺปนฺนะ กลโห ภาณฺทณํ วิคฺรโห วิวาทะ
 ปฺรูวาทฺยวตฺ | โส'ขเมวํนามา ภิกฺษุสฺสํมาโทสธารณํ ยาเจ | ตตฺสํม เอวํนามานํ ภิกฺษุโมสธารยติ |
 เยชามายุสมฺตํ กุชฺเมตานุชานียาตฺสํโฆ ยตฺสํม เอวํนามานํ ภิกฺษุโมสธารเยทิตฺติ | เอชา ชฺญปฺตี | ฐรม
 ฐรตฺวยมฺ |

(25) ศฺฤโณตฺถ ภาทฺนตะ สํฆะ | ยนฺนิทานมฺปายายุสมฺนตฺ อุตฺปนฺนะ กลโห ภาณฺทณํ วิคฺรโห วิวาทะ
 ปฺรูวาทฺ(ยวตฺ) | โส'ขเมวํนามา อุตฺกษิปฺโตโก ภิกฺษุสฺสํมาโทสธารณํ ยาเจ | ตตฺสํม เอวํนามานํ ภิกฺษุ
 โมสธารยติ | เยชามายุสมฺตํ กุชฺมนฺเต เอวํนามานมฺตฺกษิปฺตกํ ภิกฺษุโมสธารยิตฺตุมฺ | เต ตฺยฺณิมฺ | น
 กุชฺมนฺเต | ภาษณฺตามฺ | โอยาริตะ สํเณน เอวํนามา อุตฺกษิปฺโตโก ภิกฺษุสฺสํมาโทสธารณํ | กุชฺยานตฺมณฺชฺญาตํ สํเณน |
 ยสฺมาตฺตฺยฺณิมฺเมวเมตทฺธารายมิ |

(26) โอสารณียํ ฐรม | ตสฺยหํ ภิกฺโขรสาสมฺทาทาจาริกานุ ฐรมานุ ปฺรชฺญปฺยามี | โอสารณีย
 ยกรรมกฺฤเตน ภิกฺษุณา สํมาตฺสามคฺรี ยาจิตฺวา | เอวํ จ ปฺนฺรยาจิตฺวา |

(27) [1.269] ศฺฤโณตฺถ ภาทฺนตะ สํฆะ | ยนฺนิทานํ มโมตฺปนฺนะ กลโห ภาณฺทณํ วิคฺรโห วิวาโท
 ยทฺตาปนฺน อิติ วา อนาปนฺน อิติ วา | อุตฺกษิปฺต อิติ วา อนุตฺกษิปฺต อิติ วา | โส'หมาปนฺโน
 นานาปนฺนะ | อุตฺกษิปฺโตโก นานุตฺกษิปฺตกะ | ขตฺปนฺนรุตกษิปโต ฐรเมณ ฐรเมณา อโกปฺเขนาสุถาป
 นารุเหน | เตน มยา เอวํนามานา อุตฺกษิปฺตเคน ภิกฺษุณา สํมาโทสธารณา ยาจิตา | กุถฺตํ มม สํเณน
 สारณียํ ฐรม | โส'หเมวํนามา โอสารณียกรรมกฺฤโต ภิกฺษุสฺสํมาตฺสามคฺรีมฺ ยาเจ | ททาตุ ภาทฺนตะ สํโฆ
 มไมวํนามนฺ โอสาริตสฺย ภิกฺโขสฺสํสามคฺรีมฺ | อนุกมฺปยานุกมฺปามุปาทาย | เอวํ ทฺวิรปฺปี | เอวํ ตฺริรปฺปี |
 ตตะ ปศฺจาเทเคน ภิกฺษุณา ชฺญปฺตี กุถฺตวา ฐรม ฐรตฺวยมฺ |

(28) ศฤโณตุ ภทนต์ะ สัมมะ | ยนุניתานมสุยาอุหมต อุตฺปนฺนะ กลโห ภณฺฑานํ วิคฺรโห วิวาโท
 ยทุตาปนฺน อิติ ปุรววทฺ (ยาวตฺ) | ส เจตฺสัสมฺสฺย ปฺราปฺตกาถํ กุชฺเมตฺตานุชานียาตฺสัโฆ ยตฺสัสมฺ เหวํนามฺนะ
 โอสารณียกรฺมกฺกุตฺตสฺย ภิกฺโขชะ สามคฺคิรฺม ททฺยาทิตฺติ | เอชา ชฺญาปฺติชะ | กรฺม กรฺตวฺยมฺ |

(29) ศฤโณตุ ภทนต์ะ สัมมะ | ยนุניתานมสุยาอุหมต อุตฺปนฺนะ กลโห ภณฺฑานํ วิคฺรโห
 วิวาโท ยทุตาปนฺน อิติ ปุรววทฺยาวทฺตฺตา สัณฺเณน เหวํนามฺนะ โอสารณียกรฺมกฺกุตฺตสฺย ภิกฺโขชะ สามคฺคิ
 | กุชฺยานุตฺมฺนุชฺญาตฺม | ยสฺมาตฺตฺมุขฺณิเมวเมตฺทฺชารยฺมิ | อิตฺยสฺย สัณฺเณน โอสารณียกรฺมกฺกุตฺตสฺย ภิกฺโขชะ
 สามคฺคิรฺ ทตฺตา ภวติ | ตสฺย สัณฺเณน สามคฺคิรฺ ทาทวฺยา | นาตฺร เกากฺกุตฺยํ กรณียมฺ |

(30) สัมสามคฺคิรฺทตฺตกฺกสฺยาหํ ภิกฺโขราสฺมฺทาจาริกานุ ฐรฺมานุ ปฺรชฺชฺยปฺยํมิ | สัมสามคฺคิรฺ
 ทตฺตเกณ ภิกฺษุณา โปษฺโฆ ยาจิตวฺยะ | เหวํ จ ปฺนุรฺยาจิตวฺยะ | ศยนาสนปฺรชฺชฺยปฺตี กฺกุตฺวา ปุรววทฺยาวตฺ
 | โส'หเมวํนามา สัมสามคฺคิรฺทตฺตกะ สัณฺมาตฺสามคฺคิรฺ โปษฺธํ ยาจ | ททาคู ภทนต์ะ สัมมะ ม'ไมวํนามฺนะ
 สามคฺคิรฺทตฺตกฺกสฺย ภิกฺโขชะ สามคฺคิรฺ โปษฺธมนฺนุกฺมปฺนามฺปาทาย | เหวํ ทฺวิรฺปี | ตฺริรฺปี | ตตชะ ปศฺจาเทเกณ
 ภิกฺษุณา ชฺญาปฺตี กฺกุตฺวา กรฺม กรฺตวฺยมฺ |

(31) ศฤโณตุ ภทนต์ะ สัมมะ | ยนุניתานมสุยาอุหมต อุตฺปนฺนะ กลโห ภณฺฑานํ วิคฺรโห วิวาโท
 ยทุตาปนฺน อิติ วา ปุรววทฺยาวตฺ | โส'ยเมวํนามา สัมสามคฺคิรฺทตฺตกะ สัณฺมาตฺสามคฺคิรฺ โปษฺธํ ยาจเต |
 ส เจตฺสัสมฺสฺย ปฺราปฺตกาถํ กุชฺเมตฺตานุชานียาตฺสัโฆ ยตฺสัสมฺ เหวํนามฺนะ สัมสามคฺคิรฺทตฺตกฺกสฺย ภิกฺโขชะ
 สามคฺคิรฺ โปษฺธํ ททฺยาทิตฺติ | เอชา ชฺญาปฺติชะ | กรฺม กรฺตวฺยมฺ |

(32) ศฤโณตุ ภทนต์ะ สัมมะ | ยนุניתานมสุยาอุหมต อุตฺปนฺนะ กลโห ภณฺฑานํ วิคฺรโห วิวาโท
 ยทุตา-ปนฺน อิติ วา อนาปนฺน อิติ วา ปุรววทฺยาวตฺ | โส'ยเมวํนามา สามคฺคิรฺทตฺตกะ [1.270] สัณฺมาตฺ
 สามคฺคิรฺ โปษฺธํ ยาจเต | ตตฺสัสมฺ เหวํนามฺนะ สามคฺคิรฺทตฺตกฺกสฺย ภิกฺโขชะ สามคฺคิรฺ โปษฺธํ ทาทมฺ | เต ตฺมุขฺณิมฺ |
 น กุชฺมนฺเต | ภาษฺนฺตาม | ทตฺตชะ สัณฺเณน เหวํนามฺนะ สัมสามคฺคิรฺทตฺตกฺกสฺย ภิกฺโขชะ สามคฺคิรฺ โปษฺธชะ |
 กุชฺยานุตฺมฺนุชฺญาตฺ สัณฺเณน ยสฺมาตฺตฺมุขฺณิเมวเมตฺทฺชารยฺมิ |

(33) ยสฺย สัณฺเณน สามคฺคิรฺทตฺตกฺกสฺย ภิกฺโขชะ สามคฺคิรฺ โปษฺโฆ ทตฺโต ภวติ เตน สารุชฺ สัณฺเณน กต
 เย นิชฺทฺย โปษฺธชะ กรฺตวฺยะ ปฺรวารณา ชฺญาปฺติชะ ชฺญาปฺติทฺวิตียํ ชฺญาปฺติจตฺตฺรธํ กรฺม | นาตฺร เกากฺกุตฺยํ
 กรณียมฺ | วุยาคราชะ กุรวฺนติ สาคิสาธา ภวฺนติ | น จ ปฺนุรฺภิกฺษุณา อโปษฺเช โปษฺธมาคฺมยติ | สาคิสาโร
 ภวติ | สฺถาปฺยิตฺวา มงฺกฺลยโปษฺธํ สามคฺคิรฺ โปษฺธํ วา |

||โกศามุทฺทวสุตฺต สฺมาปฺตมฺ||

(1) [1.259] โกสามพกวัสตุ

(เรื่องภิกษุชาวเมืองโกสามพกะ) (Kośāmbakavastūni) อุทาน |

ความโกลาหล และการถกเถียงกัน เกิดแก่ภิกษุชาวเมืองโกสามพกะ |

พวกภิกษุทะเลาะกันในเรื่องธรรมวินัย เป็นเวลานาน ||1||

พระ牟尼 อันช้างตัวอยู่ในราวป่าคุ้มครองแล้ว ในเรือนอันงดงาม |

พระอนิรุทธเถระ มาจากเมืองศราวาสติ ทำให้ความโกลาหลสงบลง ||2||

(2) พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า ประทับอยู่ที่ โฆสิตาราม (Ghoṣitārāma)

เมืองโกสามพกะ | ได้ฟังมาว่า สมัยนั้น ภิกษุผู้ทรงความรู้ในพระสูตร ผู้ทรงความรู้ในพระวินัย ผู้ทรงความรู้ในพระอภิธรรม ประพดล้วงละเมิดพระวินัย | ภิกษุผู้ประพดล้วงละเมิดพระวินัย ผู้ทรงความรู้พระวินัย พระอภิธรรม รูปนั้น มีพวกมาก | ภิกษุผู้ประพดล้วงละเมิดพระวินัย ผู้ทรงความรู้ในพระสูตร ผู้ทรงความรู้ในพระวินัย ผู้ทรงความรู้ในพระอภิธรรม เป็นผู้กว้างขวาง อยู่ในเมืองไวสาลี (Viśālī) ภิกษุผู้ทรงความรู้ในพระสูตร ผู้ทรงความรู้ในพระวินัย ผู้ทรงความรู้ในอภิธรรม รูปนั้น มีพวกมาก |

(3) ครั้นกาลต่อมา ภิกษุผู้กว้างขวาง เทียวจาริกไปในชนบท ถึงเมืองโกสามพกะ | ภิกษุนั้น เหน็ดเหนื่อยในการเดินทาง มีความยินดี เข้าไปหาภิกษุผู้เป็นพวกกันที่อยู่ในเมืองโกสามพกะ | ครั้นเข้าไปหาแล้ว ทักทายกันและกัน เริ่มทำการสาธยายพระสูตร พระวินัย และพระอภิธรรม | ในบรรดาภิกษุเหล่านั้น ภิกษุรูปหนึ่ง กล่าวว่า | พระสูตรนั้น กล่าวไว้แบบนี้ | นี้เป็นเนื้อหา ของพระสูตรนั้น | ภิกษุอีกรูปหนึ่ง กล่าวว่า | พระสูตรนั้น ไม่ได้กล่าวไว้แบบนี้ | นี้ไม่ใช่เนื้อหา ของพระสูตรนั้น | คำพูดของท่าน ไม่ถูกต้อง | คำพูดของข้าพเจ้า ถูกต้อง | นั่นเป็นคำพูดของท่าน | นั่นไม่ใช่คำพูดของข้าพเจ้า | ความเป็นศัตรูต่อกันและกัน เกิดขึ้น เพราะเหตุนี้ | ภิกษุชาวเมืองโกสามพกะ ไม่เชื่อฟัง เป็นฝ่ายตรงข้ามกับภิกษุผู้กว้างขวางนั้น |

(4) เรื่องอันมีเหตุเกิดขึ้นเช่นนี้ อันสงฆ์ กระทำแล้ว | ภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง เห็นขันในวัจจุกฎี วางเปล่า ไม่มีน้ำ จึงตักน้ำใส่ขัน แล้ววางไว้ที่เดิม เธออุกกล่าวโทษเพราะเรื่องน้ำเป็นเหตุว่า | ท่านวางขันน้ำที่เหลือไว้ในวัจจุกฎีหรือ ดังนี้ | ท่านไม่ได้ใส่น้ำในขัน ด้วยตนเอง แม้ไม่อุกกล่าวโทษ

เพราะเรื่องน้ำเป็นเหตุ ความไม่น่านับถือ ย่อมมี แก่ภิกษุนั้น | พวกเรา จะแสดงอาบัติในเพราะเรื่องน้ำ แก่ภิกษุผู้ไม่น่านับถือ ดังนี้ เป็นต้น |

(5) หมู่พระภิกษุสงฆ์ มีพระพุทธรูปเจ้าเป็นประมุข อันคฤหบดีคนใดคนหนึ่ง กราบทูลนิมนต์ให้เข้าไปฉันภัตตาหาร ภายในหมู่บ้าน | ในหมู่พระภิกษุสงฆ์เหล่านั้น บางรูป ไปเพื่อฉันภัตตาหาร | บางรูปปรารถนาเพียงเพื่อจะไป | ส่วนภิกษุผู้กว้างขวาง ถือน้ำเข้าไปในวัจจุกฎิ | ลูกศิษย์ของภิกษุผู้กว้างขวางนั้น รีบเพื่อจะไปบอก อาจารย์ ให้รู้ถึงความประพฤตินั้น ว่า | ข้าแต่อาจารย์ ภิกษุบางพวก ไปเพื่อฉันภัตตาหาร ภิกษุบางพวกปรารถนาเพียงเพื่อจะไป | ภิกษุนั้นมา พวกเรา จะไป ดังนี้ | [1.260] ภิกษุผู้กว้างขวางนั้น ครั้นวางขันน้ำไว้ในที่แห่งหนึ่งแล้ว จึงเข้าไปหาลูกศิษย์ | ภิกษุชาวเมืองโกสุมพิสัยนั้น เข้าไปสู่สถานที่นั้นภายหลัง | จากนั้น ภิกษุชาวเมืองโกสุมพิสัย ถือน้ำเข้าไปในวัจจุกฎิเข้าไปภายในวิหาร | ลูกศิษย์ กล่าวว่า | ข้าแต่อาจารย์ ท่านเข้าไปจริงหรือ | อาจารย์นั้นกล่าวว่า | ลูกก่อนบุตร ภิกษุชาวเมืองโกสุมพิสัยนั้น ทำให้เราไม่มีพวก | เราเข้าไปในวัจจุกฎิ เพื่อตักน้ำให้เต็มขัน | น้ำทั้งหมดนี้ อันท่านล้าง ไม่เหลือหรือ | หรือว่าน้ำทั้งหมด อันท่านล้างแล้วเหลือไว้ | แต่ว่า กิจอันควรทำในเรื่องน้ำ อันภิกษุผู้ไม่รู้ ควรทำ | ข้าแต่อาจารย์ ท่านเป็นผู้ล้างน้ำจนหมดสิ้นหรือ | ข้าแต่อาจารย์ เราทั้งหลาย เป็นพี่ชาย เป็นพวก เป็นสหาย ของท่าน | ภิกษุนั้นมา | เราทั้งหลายจะไป | ภิกษุนั้น วางขันน้ำไว้ในที่นั้นแล้ว ไปหาลูกศิษย์ | ขันน้ำ อันภิกษุชาวเมืองโกสุมพิสัย เห็นแล้วนั้น ตีเตียนแล้ว | เราทั้งหลาย | ตักน้ำใส่ขันในวัจจุกฎิจนเต็ม ทำกิจเรื่องน้ำแล้วจึงไป | จากนั้นเมื่อหมู่ภิกษุฉันภัตตาหารเสร็จแล้ว มาสู่วิหาร จึงเริ่มเพื่อจะกล่าวโทษว่า | ท่านผู้มีอายุทั้งหลาย กิจอันควรทำ อันภิกษุผู้กว้างขวางนั้น ทำผิดแล้ว แก่สงฆ์ | ภิกษุนั้น กล่าวว่า | ขอท่านผู้มีอายุ จงให้โอกาส | ข้าพเจ้า ทำอะไร | ท่านต้องอาบัติ | ท่านต้องทำให้เหมาะสม | ภิกษุผู้ถูกโทษ กล่าวว่า | ข้าพเจ้า ไม่เห็นว่าเป็นอาบัติ | กิจอันควรทำ อันสงฆ์ทำแล้ว มิใช่หรือ ภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง เห็นขันในวัจจุกฎิ วางเปล่า ไม่มีน้ำ จึงตักน้ำใส่ขันจนเต็ม ด้วยตนเอง แล้ววางไว้ที่เดิม | ถูกกล่าวโทษเพราะเรื่องน้ำเป็นเหตุ | ท่านกล่าวว่า ท่านผู้มีอายุ วางขันน้ำที่เหลือไว้ในวัจจุกฎิหรือ ดังนี้ | ข้าพเจ้ากล่าวว่า ไม่ได้ตักน้ำใส่ขันจนเต็ม ด้วยตนเอง | ท่านกล่าวว่า แม้ภิกษุนั้น ไม่ถูกกล่าวโทษ เพราะเรื่องน้ำเป็นเหตุ | ความไม่น่านับถือ ย่อมมี แก่ภิกษุนั้น | พวกเรา จะแสดงอาบัติในเพราะเรื่องน้ำ แก่ภิกษุผู้ไม่น่านับถือ ดังนี้ เป็นต้น มิใช่หรือ | ภิกษุผู้ถูกโทษนั้น กล่าวว่า | ขันในวัจจุกฎินั้น ไม่มีน้ำ | หรือจงอย่ามีน้ำ | กิจอันควรทำในเรื่องน้ำ อันภิกษุนั้น ไม่ควรได้รับ | ภิกษุผู้โทษนั้น เป็นผู้หนึ่ง |

(6) ภิกษุชาวเมืองโกสุมพิสัย มีลูกศิษย์ และมีบริวารมาก อยู่ในเมืองโกสุมพิสัย | ภิกษุชาวเมืองโกสุมพิสัยนั้น ได้ร่วมกันยกวัตรภิกษุชาวเมืองไวสาลี | ภิกษุชาวเมืองไวสาลี เป็นผู้ถูกยกวัตร ด้วยประการฉะนี้ | ความโกลาหล ความทะเลาะ ความบาดหมาง ความวิวาท เกิดขึ้นแก่ภิกษุชาวเมืองโกสุมพิสัย และภิกษุชาวเมืองไวสาลี เพราะเรื่องนั้นว่า เป็นอาบัติ หรือไม่เป็นอาบัติ | ต้องอาบัติหา

มิได้ ไม่ต้องอาบัติ | ไม่ต้องถูกยกวัตร ถูกยกวัตรหามิได้ | ถูกยกวัตรด้วยกรรมอันไม่เป็นธรรม เกินกว่าเหตุ ไม่ควรแก่ฐานะ | ภิกษุทั้งหลาย กราบพูลเรื่องที่เกิดขึ้นนั้น แก่พระผู้มีพระภาคเจ้า | ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ตรัส กะทนต์ผู้ถูกส่งไป ภิกษุผู้ถูกยกวัตร ผู้ประพฤติดำตามภิกษุผู้ถูกยกวัตร ผู้ประพฤติดำตามภิกษุผู้ประพฤติดำตามภิกษุผู้ถูกยกวัตร ว่า | ภิกษุทั้งหลาย เป็นเรื่องจริงหรือ ที่พวกเธอเกิดความโกลาหล ความทะเลาะ ความบาดหมาง ความวิวาท เพราะเรื่องต้องอาบัติ เกินกว่าเหตุ ไม่ควรแก่ฐานะ ตั้งแต่ต้น | ภิกษุทั้งหลายกราบพูลว่า เรื่องจริงพระเจ้าข้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า พวกเธออย่าก่อความโกลาหล อย่าทะเลาะ อย่าบาดหมาง อย่าวิวาท | ภิกษุทั้งหลาย แม้ตัวเราเอง ย่อมรู้ธรรมเป็นเครื่องประพฤติ แห่งการยกวัตร | ควรให้ภิกษุผู้ถูกยกวัตร เกิดความคิดอย่างนี้ | ภิกษุผู้ถูกยกวัตรรูปนี้ [1.261] ทรงความรู้ในพระสูตร ทรงความรู้ในพระวินัย ทรงความรู้ในพระอภิธรรม ประพฤติล่วงละเมิดพระวินัย | ภิกษุผู้ประพฤติล่วงละเมิดพระวินัย ทรงความรู้ในพระสูตร ทรงความรู้ในพระวินัย ทรงความรู้ในพระอภิธรรม รูปนั้น มีพวกมาก | ถ้าหากเราไม่ทำอาบัติ ให้สมควรแก่ธรรม | ความโกลาหล ความทะเลาะ ความบาดหมาง ความวิวาท ย่อมเป็นอันภิกษุนั้น ทำให้เกิดขึ้นแก่สงฆ์ | ดังนั้น เรา จะทำอาบัติ ให้สมควรแก่ธรรม | ภิกษุผู้ถูกยกวัตร ไม่สมาทานประพฤติดำตามธรรมเนียมอันควรประพฤติ | ย่อมมีโทษ |

(7) ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้โจทก์ ภิกษุผู้ถูกยกวัตร ผู้ประพฤติดำตามภิกษุผู้ถูกยกวัตร ผู้ประพฤติดำตามภิกษุผู้ประพฤติดำตามภิกษุผู้ถูกยกวัตร ได้ตรัส กับทนต์ผู้ถูกส่งไป ภิกษุผู้ถูกยกวัตร ผู้ประพฤติดำตามภิกษุผู้ถูกยกวัตร ผู้ประพฤติดำตามภิกษุผู้ประพฤติดำตามภิกษุผู้ถูกยกวัตร ว่า | ภิกษุทั้งหลาย เป็นเรื่องจริงหรือ ที่พวกเธอเกิดความวุ่นวาย ความทะเลาะ ความบาดหมาง ความวิวาท เพราะเรื่องต้องอาบัติ อันไม่ควรแก่ฐานะ ตั้งแต่ต้น | ภิกษุทั้งหลายกราบพูลว่า เรื่องจริงพระเจ้าข้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า พวกเธออย่าก่อความโกลาหล อย่าทะเลาะ อย่าบาดหมาง อย่าวิวาท | ภิกษุทั้งหลาย แม้ตัวเราเอง ย่อมรู้ธรรมเป็นเครื่องประพฤติ แห่งการยกวัตร | ควรให้ภิกษุผู้ถูกยกวัตร เกิดความคิดอย่างนี้ | ภิกษุผู้ถูกยกวัตรรูปนี้ ทรงความรู้ในพระสูตร ทรงความรู้ในพระวินัย ทรงความรู้ในพระอภิธรรม ประพฤติล่วงละเมิดพระวินัย | ภิกษุผู้ประพฤติล่วงละเมิดพระวินัย ทรงความรู้ในพระสูตร ทรงความรู้ในพระวินัย ทรงความรู้ในพระอภิธรรม รูปนั้น มีพวกมาก | อนึ่ง แม้เราต้องการ โจทก์ภิกษุ ผู้คงแก่เรียนนั้น ผู้ทำสงฆ์ให้เกิดความโกลาหล ก่อความทะเลาะ ก่อความบาดหมาง เกิดการวิวาท | แต่เรา ไม่โจทก์ ไม่ว่าจะกล่าว ภิกษุรูปนั้น ตามความต้องการ | ภิกษุผู้ถูกยกวัตร ไม่สมาทานประพฤติดำตามธรรมเนียมอันควรประพฤติ ก่อความทะเลาะ ก่อความบาดหมาง เกิดการวิวาท บัดนี้ ย่อมมาทำอุโบสถกรรม | ภิกษุทั้งหลาย กราบพูลเรื่องที่เกิดขึ้นนั้น แก่พระผู้มีพระภาคเจ้า |

(8) ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ตรัสคำนี้ กะภิกษุผู้ถูกยกวัตร ผู้ประพฤติตามภิกษุผู้ถูกยกวัตร ผู้สนับสนุนภิกษุผู้ประพฤติตามภิกษุผู้ถูกยกวัตร ว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย แม้ว่าเรากล่าวอยู่ อย่างนี้ พวกเขายังก่อความ โกลาหล ก่อความทะเลาะ ก่อความบาดหมาง เกิดการวิวาทกันอยู่ จริงหรือ | พวกเขอ ยังมาทำอุโบสถกรรม ภายในสีมาหรือ | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ ผู้เจริญ จริงพระเจ้าข้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย พวกเขออย่างก่อความ โกลาหล อย่างทะเลาะ อย่างบาดหมาง อย่างวิวาท | อุโบสถกรรม ปวารณา และชฎีปติ เป็นกรรมที่ควรทำแก่พวก เขอ และพวกภิกษุ ผู้ก่อความ โกลาหล ก่อความทะเลาะ ก่อความบาดหมาง เกิดการวิวาท กรรมนั้น เป็นชฎีปติวิบัติกรรม และชฎีปติจตุรกรรม ไม่ทำให้กำเริบ |

(9) ภิกษุทั้งหลาย นานาสังวาส ย่อมมีแก่ภิกษุเหล่านั้น | นานาสังวาสเหล่านั้น ย่อมมีแก่พวก เขอด้วย | ข้อนั้นมีอะไรเป็นเหตุ | ภิกษุทั้งหลาย นานาสังวาส มี 2 ประการ คือ | ภิกษุตั้งนานาสังวาส ด้วยตนเอง และภิกษุผู้ที่ถูกสงฆ์ตั้งนานาสังวาส ด้วยความเป็นธรรม | ภิกษุตั้งนานาสังวาส ด้วยตนเอง เป็นเช่นไร | ถ้าภิกษุรูปนั้น [1.262] อยู่ฝ่ายตรงข้ามจากฝ่ายภิกษุ ผู้ก่อความ โกลาหล ก่อความทะเลาะ ก่อความบาดหมาง เกิดการวิวาท เพราะคิดว่า จะเข้าร่วมกับฝ่ายที่เป็นธรรม จากฝ่ายไม่เป็นธรรม | เหตุอย่างนี้ เรียกว่า นานาสังวาสที่ภิกษุตั้งขึ้น ด้วยตนเอง | นานาสังวาส อัน สงฆ์ตั้งขึ้น เป็นเช่นไร | ถ้าภิกษุรูปใด เห็นความผิดของตนแล้ว ถูกสงฆ์ยกวัตร | ภิกษุรูปนั้น ไม่ทำ คินอาบัติ ไม่มีความยุติธรรม มีทิฏฐิลามก ถูกสงฆ์ยกวัตร | เหตุอย่างนี้ เรียกว่า นานาสังวาส ที่สงฆ์ ตั้งขึ้น ด้วยความเป็นธรรม |

(10) ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สมานสังวาส มี 2 ประการ | สมานสังวาส 2 ประการ เป็นไฉน | คือ ภิกษุตั้งสมานสังวาส ด้วยตนเอง | และภิกษุผู้ถูกสงฆ์ตั้งสมานสังวาส ด้วยความเป็นธรรม | สังวาสที่ภิกษุตั้งขึ้น ด้วยตนเอง เป็นเช่นไร | ถ้าภิกษุรูปนั้น อยู่ฝ่ายตรงข้ามจากฝ่ายของพวกภิกษุ ผู้ ก่อความ โกลาหล ก่อความทะเลาะ ก่อความบาดหมาง เกิดการวิวาท เพราะคิดว่า จะเข้าร่วมกับฝ่ายที่ เป็นธรรม จากฝ่ายไม่เป็นธรรม | เหตุอย่างนี้ เรียกว่า สมานสังวาสที่ภิกษุตั้งขึ้น ด้วยตนเอง | สมานสังวาส อันสงฆ์ตั้งขึ้น ด้วยความเป็นธรรม เป็นเช่นไร | ถ้าภิกษุรูปนั้น อันสงฆ์ความผิดแล้ว ถูกยกวัตร ให้ออกไปจากสีมา | ไม่ทำคินอาบัติ ไม่มีความยุติธรรม มีทิฏฐิลามก ถูกสงฆ์ยกวัตร | เหตุอย่างนี้ เรียกว่า สมานสังวาส ที่สงฆ์ตั้งขึ้น ด้วยความเป็นธรรม |

(11) ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ตรัสคำนี้ กะภิกษุผู้ถูกยกวัตร ผู้ประพฤติตามภิกษุผู้ ถูกยกวัตร ผู้สนับสนุนภิกษุผู้ประพฤติตามภิกษุผู้ถูกยกวัตร ว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย แม้ว่าเรากล่าว อยู่ อย่างนี้ พวกเขอยังก่อความ โกลาหล ก่อความทะเลาะ ก่อความบาดหมาง เกิดการวิวาทกันอยู่ จริงหรือ | พวกเขอ ยังมาทำอุโบสถกรรม ภายในสีมาหรือ | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์

ผู้เจริญ จริงพระเจ้าข้า | แม้พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสอยู่อย่างนั้น ภิกษุเหล่านั้นทั้งหมด ยังคงความ
โกลาหลอยู่ ยังคงทะเลาะ ยังคงบาดหมาง ยังคงวิวาทกันเช่นเดิม |

(12) หมู่พระภิกษุมิพระพุทธานุเจ้าเป็นประมุข อันคฤหบดีคนใดคนหนึ่ง นิมนต์ให้เข้าไปฉัน
ภัตตาหารที่บ้าน | หมู่พระภิกษุ เข้าไปแล้ว |

(13) ลำดับนั้น ภิกษุผู้ใดก่อนข้าอันเกิดขึ้นด้วยอภินิหาร ถือเอาก่อนข้าแล้ว เข้าไปเฝ้าพระ
ผู้มีพระภาคเจ้า ถึงที่ประทับ | ครั้นเข้าไปเฝ้าแล้ว วางก่อนข้าไว้ในที่ที่เหมาะสม ถวายบังคมแทบ
พระบาทพระผู้มีพระภาคเจ้า ด้วยเศียรเกล้าแล้ว นั่งต่อหน้าพระพักตร์ | ได้ฟังมาว่า ตามปกติ พระผู้
มีพระภาคพุทธเจ้า [1.263]

(14) ลำดับนั้น เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้า ฉันภัตตาหารเสร็จแล้ว ล้างพระบาทภายนอกวิหาร
เสด็จเข้าไปบรรทมในวิหาร | จากนั้น เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้า ตื่นจากการบรรทมในเวลาเย็น
ประทับนั่ง บนอาสนะที่ปูลาดไว้แล้ว ต่อหน้าหมู่ภิกษุสงฆ์ | ครั้นพระผู้มีพระภาคเจ้า ประทับนั่ง
ท่ามกลางสงฆ์แล้ว ตรัสว่า | ภิกษุทั้งหลาย เมื่อพวกเธอเข้าไปฉันภัตตาหาร ภายในหมู่บ้าน ความ
โกลาหล ความทะเลาะ ความบาดหมาง ความวิวาท เกิดขึ้น จริงหรือ หรือว่า ตั้งแต่นั้นจนถึงเวลานี้
พวกเธอถึงการประหารกันและกัน | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เป็นเรื่องจริง
พระเจ้าข้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอ อย่าก่อความโกลาหล อย่าทะเลาะ
อย่าบาดหมาง อย่าวิวาท | แต่ว่า เราจะบัญญัติธรรมนิยม อันเป็นข้อปฏิบัติ แก่ภิกษุผู้โง่เขลา และผู้ถูก
โง่เขลา ผู้เข้าไปภายในหมู่บ้าน | โอกาสอันควรประพฤติทางกาย โดยการนั่ง และนอน ตามลำดับ กับ
ภิกษุผู้โง่เขลาและผู้ถูกโง่เขลา ผู้เข้าไปในหมู่บ้าน ผู้ประพฤติเช่นนั้น ย่อมไม่มี | ภิกษุผู้โง่เขลาและผู้ถูก
โง่เขลา ผู้เข้าไป ภายในหมู่บ้าน สมทานประพฤติตามธรรมนิยมอันควรประพฤติ | ย่อมมีโทษ |
แม้ว่า พระผู้มีพระภาคเจ้า จะตรัสอยู่อย่างนี้ ภิกษุทั้งหลาย ยังคงความโกลาหล ความทะเลาะ ความ
บาดหมาง ความวิวาทให้เกิดอยู่ | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูล เรื่องที่เกิดขึ้นนั้น แก่พระผู้มีพระภาคเจ้า |
ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสในท่ามกลางหมู่ภิกษุนั้น ว่า | ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอ ก่อความ
โกลาหล ความทะเลาะ ความบาดหมาง ความวิวาทให้เกิดอยู่ | ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอ อย่าก่อความ
โกลาหล ความทะเลาะ ความบาดหมาง ความวิวาทให้เกิดอยู่ | เธอทั้งหลาย จงทำอิริยาบถที่เกิดขึ้น
แล้วและเกิดขึ้นแล้ว ให้สงบระงับพวกเธอไม่ศึกษา ปริจเฉทนั้น อันเป็นธรรม เป็นวินัย เป็นคำสอน
ของพระศาสดา | ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอ อย่าก่อความโกลาหล ความทะเลาะ ความบาดหมาง ความ
วิวาทให้เกิดอยู่ | เธอทั้งหลาย จงทำอิริยาบถที่เกิดขึ้นแล้วและเกิดขึ้นแล้ว ให้สงบ ระงับ เข้าไปสงบ
พวกเธอศึกษา ปริจเฉทนั้น อันเป็นธรรม เป็นวินัย เป็นคำสอน ของพระศาสดา |

(15) ภิกษุทั้งหลาย เรื่องเคยเกิดขึ้นแล้ว พระราชาแห่งแคว้นกาสิ พระนามว่าพรหมทัตตะ
และพระราชาแห่งแคว้นโกศล พระนามว่าทิมิลละ ทั้งสองเป็นศัตรูกัน | ทิมิลลบุตร กล่าวไว้โดย

พิสดาร ในมัชฌอคม สมาธิสังยุตต์ | เรื่องนั้น ท่านกล่าวไว้อย่างนี้ แม่โดยแท้ | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสไว้ดังนี้ว่า |

พระเจ้าพรหมทัตตะ เป็นผู้มีความทุกข์ เพราะยึดติดในทรัพย์สมบัติ |

มีความทุกข์ เพราะสิ้นพระชนม์ในต่างประเทศ และไม่ได้พบพระญาติ ||3||

ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสพระคำรสนี้ ในเวลานั้น ว่า |

ชนผู้โง่เขลา ไม่ปรากฏชื่อ ไม่คิดว่า นี่เป็นเศรษฐี |

ก็เมื่อสงฆ์แตกกัน ไม่คิดเลยว่า เป็นพวก ||4||

[1.264]

จับ และฆ่าราษฎรแล้ว |

เพราะฉะนั้น นี่เป็นกรรมที่พวกท่าน ไม่รู้ ||5||

(16) ครั้นพระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสอย่างนี้แล้ว ภิกษุชาวเมืองโกสคามพิ ได้กราบทูล คำนี้ กะพระผู้มีพระภาคเจ้า ว่า | ข้าแต่พระผู้มีพระภาค ผู้เป็นเจ้าของแห่งธรรม ข้าแต่พระสุคต ผู้เป็น เจ้าของแห่งธรรม | ภิกษุทั้งหลาย กล่าวให้ร้าย กล่าวถ้อยคำไม่ควร โกรธต่อพวกข้าพระองค์ | ข้าพระองค์ทั้งหลาย จะพยายาม เพื่อประโยชน์อะไร ดังนี้ | ลำดับนั้น เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้า ทำให้ ภิกษุเหล่านั้น ผู้ประพฤตขัดขืนคำสั่งสอน ให้ปฏิบัติตาม ไม่สำเร็จ จึงเหาะขึ้นบนท้องฟ้า ด้วยฤทธิ์ ไปทางเมืองศราวาสติ เสด็จถึงเมืองศราวาสติ ตามลำดับ | พระผู้มีพระภาคเจ้า ประทับอยู่ที่เขตวัน อารามของอนาถปิณฑาทเศรษฐี ในเมืองศราวาสติ | เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้า เสด็จเข้าไปในเมือง ศราวาสตินั้น ทรงปิดบังอิริยาบถเช่นนี้ แก่ภิกษุชาวเมืองโกสคามพิ และภิกษุผู้กว้างขวาง | ในเบื้องต้น ภิกษุเหล่านั้น เข้าไปสู่โรงฉันบิณฑบาต จากนั้นปิดประตู โรงฉันแล้ว ทำให้มืด ดังนี้ | ภิกษุเหล่านั้น ประพฤตขัดขืนคำสั่งสอน ก้าวล่วงเป็นเวลา 12 ปี | พราหมณ์คฤหบดี ชาวเมืองโกสคามพิ เริ่มปรึกษากันและกัน ในโรงสภา ว่า | ข้าแต่ท่านผู้เจริญ เราทั้งหลาย ไม่ได้จัดแจงจิวร บิณฑบาต ศยนาสนะ และคิลาน ไภษัช ให้พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงยินดี | อีกประการหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้า เสด็จหลีก เร้นไปจากที่โคจร ถึง 12 ปี จนถึงวันนี้ ก็ยังไม่เสด็จมา | พราหมณ์คฤหบดีเหล่านี้ กล่าวว่ | ท่านผู้เจริญ พระผู้มีพระภาคเจ้า ย่อมไม่เสด็จมา ในกาลบัดนี้ การประพฤตขัดขืนคำสั่งสอน เช่นนี้ ย่อมมี แก่ภิกษุชาวเมืองโกสคามพิ | ในเบื้องต้น ภิกษุเหล่านั้น เข้าไปสู่โรงฉันบิณฑบาต จากนั้นปิดประตู โรงฉันแล้ว ทำให้มืด ดังนี้ | พราหมณ์คฤหบดีเหล่านี้ กล่าวว่ | ท่านผู้เจริญ นี้ เป็นความผิดของ ภิกษุเหล่านั้น หรือไม่ แต่พวกเราจะไม่ถวายบิณฑบาต ไม่สอบถาม และไม่สนทนาพูดคุย | เราทั้งหลาย จะตั้งกิจที่ควรทำนั้น | บิณฑบาต อันใครๆ ไม่ควรให้ และไม่ควรถนากับภิกษุ เหล่านั้น | พราหมณ์คฤหบดี เหล่านั้น ทำกิจที่ควรทำ อยู่แล้ว | ในวันอื่น จากวันนั้น ภิกษุชาวเมือง โกสคามพิ เข้าไปบิณฑบาต | ใครๆ ไม่สนทนาด้วย และไม่มีใครถวายบิณฑบาต | ภิกษุชาวเมือง

โกศามพี เหล่านั้น เข้าไปบิณฑบาต ด้วยบาตรเปล่า ก็กลับออกมา ด้วยบาตรเปล่า เช่นเดิม | ลำดับนั้น พราหมณ์และคฤหบดีชาวเมืองโกศามพี ได้กล่าวต่อหน้าภิกษุเหล่านั้น ผู้ไม่ได้ศึกษาเลยว่า | ท่านผู้เจริญทั้งหลาย เป็นการสมควร ที่พวกท่านจะไม่ได้รับบิณฑบาต | พวกท่านเป็นผู้ไร้ประโยชน์ | ทำไมพวกท่านจึงไม่ยอมรับในความผิด | พราหมณ์และคฤหบดีเหล่านั้น กล่าวว่า | ถ้าหากพวกท่าน รู้ตัวว่า ยังเป็นสมณะศากยบุตรอยู่ไซ้ | พระศาสดา เมื่อทรงทำภิกษุเหล่าใด ผู้ประพฤติดังนี้ คำสั่งสอน ให้ปฏิบัติตามไม่สำเร็จแล้ว จึงเหาะขึ้นบนท้องฟ้า | เสด็จหลีกเร้นไปเป็นเวลาถึง 12 ปี จนถึงวันนี้ ก็ยังไม่เสด็จมา | ภิกษุเหล่านั้น เป็นผู้หนึ่ง | พราหมณ์และคฤหบดี เข้าไปหาภิกษุเหล่านั้น ถึงที่อยู่ กล่าวว่า | ท่านผู้มีอายุทั้งหลาย หากพวกท่านยังยินดีในสถานที่นี้ไซ้ | บุคคลใด ล้มลงบนพื้นดิน บุคคลนั้น ก็ควรลุกขึ้นยืนด้วยตนเอง | (พวกภิกษุกล่าวว่า) พวกเราทั้งหมดจะไปเมืองศราวาสติ | กราบทูลให้พระผู้มีพระภาคเจ้า และหมู่ภิกษุ ยกโทษให้ ดังนี้ |

(17) ลำดับนั้น ภิกษุชาวเมืองโกศามพี ครั้นล่วงราตรีนั้นแล้ว ถือบาตรและจีวร มุ่งหน้าเดินทางจาริกจากเมืองโกศามพี ไปสู่เมืองศราวาสติ |

(18) ท่านอานันทะ (Ānanda) ผู้มีน้ำตา ได้ฟังข่าวว่า ภิกษุชาวเมืองโกศามพี ผู้ก่อความโกลาหล ผู้ก่อความทะเลาะ ผู้ก่อความบาดหมาง ผู้ก่ออริกรรม ย่อมมา | ภิกษุเหล่าใด ผู้ลบหลู่พระผู้มีพระภาคเจ้า มาแล้วในที่นี้ | ภิกษุเหล่านั้น ย่อมประพฤติดีก ย่อมไม่เกรงกลัว ด้วยความไม่ละอาย หรือเพราะไม่เชื่อฟังก็ตาม เราจะกราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้า ดังนี้แล้ว ครั้นทราบข่าวพระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ที่ใด ก็เข้าไปเฝ้าพระองค์ในที่นั้น | ครั้นเข้าไปเฝ้าแล้ว ถวายบังคมแทบพระบาทพระผู้มีพระภาคเจ้า แล้วจึงนั่งในที่เหมาะสมด้านหนึ่ง | ครั้นนั่งในที่เหมาะสมด้านหนึ่งแล้ว ท่านอานันทะ ได้กราบทูลคำนี้ แก่พระผู้มีพระภาคเจ้าว่า | ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ ฟังมาว่า พวกภิกษุชาวเมืองโกศามพี ผู้ก่อความโกลาหล ผู้ก่อความทะเลาะ ผู้ก่อความบาดหมาง ผู้ก่ออริกรรม กำลังมาที่นี่ | ภิกษุเหล่าใด ผู้ลบหลู่พระผู้มีพระภาคเจ้า มาแล้วในที่นี้ | ภิกษุเหล่านั้น ย่อมประพฤติดีก ย่อมไม่เกรงกลัว (1.266) ด้วยความไม่ละอาย หรือเพราะไม่เชื่อฟังก็ตาม | พวกข้าพระองค์ จะปฏิบัติต่อภิกษุชาวเมืองโกศามพีเหล่านั้น อย่างไร พระเจ้าข้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า คุณอนานันทะ ภิกษุชาวเมืองโกศามพีเหล่านั้น อันภิกษุทั้งหลาย ไม่ควรสนทนา ไม่พูดคุย ไม่พบปะ ไม่เหลียวมอง ไม่ยิ้มให้ ในที่ไหนๆ และควรจำกัดขอบเขตศยนาสนะ | ถ้าหาก ภิกษุชาวเมืองโกศามพีเหล่านั้น กล่าวว่า พวกข้าพเจ้า เป็นผู้มีอายุ เพราะเหตุไร จึงถูกจำกัดขอบเขตศยนาสนะ | ท่านทั้งหลาย ควรกล่าวว่า | ถ้าหากพวกท่าน รู้ตัวว่า ยังเป็นสมณะศากยบุตรอยู่ไซ้ พระศาสดา เมื่อทรงทำภิกษุเหล่าใด ผู้ประพฤติดังนี้ คำสั่งสอน ให้ปฏิบัติตามไม่สำเร็จแล้ว พระศาสดา ผู้ทรงมีความกรุณา เสด็จมาที่นี่ ทรงอนุญาติเรื่องนั้น ด้วยประการฉะนี้ | ภิกษุชาวเมืองโกศามพี จะไม่เบียดเบียน เธอทั้งหลาย ด้วยประการฉะนี้ |

(19) พระนางมหาประชาปตี เคาตมี (Mahāprajāpatī Gāutamī) ผู้มีน้ำตา ฟังข่าวว่า ภิกษุชาวเมืองโกสุมพิ ผู้ก่อความวุ่นวาย ผู้ก่อความทะเลาะ ผู้ก่อความบาดหมาง ผู้ก่ออริกรรม ย่อมมา ดังนี้ ได้เป็นเช่นเดียวกันอีก | พระนางทรงดำริว่า เราจะเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า เราจะปฏิบัติต่อภิกษุชาวเมืองโกสุมพิเหล่านั้นอย่างไร ดังนี้ ครั้นทราบข่าวพระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ที่ใด ก็เข้าไปเฝ้าในที่นั้น | ครั้นเข้าไปเฝ้าแล้ว ถวายบังคมแทบพระบาทพระผู้มีพระภาคเจ้า แล้วจึงนั่งในที่เหมาะสมด้านหนึ่ง | ครั้นนั่งในที่เหมาะสมด้านหนึ่งแล้ว พระนางมหาประชาปตี เคาตมี ได้กราบทูลคำนี้ กะพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า | ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ ฟังมาว่า พวกภิกษุชาวเมืองโกสุมพิ ผู้ก่อความ โกลาหล ผู้ก่อความทะเลาะ ผู้ก่อความบาดหมาง ผู้ก่ออริกรรม กำลังมา ที่นี้ | หม่อมฉัน จะปฏิบัติต่อภิกษุชาวเมืองโกสุมพิเหล่านั้น อย่างไร พระเจ้าข้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า ดูก่อนเคาตมี ภิกษุชาวเมืองโกสุมพิ อันเธอ ไม่ควรสนทนา ไม่ควรพูดคุย ไม่พบปะ ไม่ทำความปรานีอันดียิ่ง ด้วยที่นั่ง และอาหาร พร้อมกับกรมองดู ในที่อื่น |

(20) คฤหบดีชื่อว่าอนาถปิณฑดา (Anāthapīṇḍada) ผู้มีน้ำตา ฟังข่าวว่า ภิกษุชาวเมืองโกสุมพิ ผู้ก่อความวุ่นวาย ผู้ก่อความแตกร้าง ผู้ก่อความบาดหมาง ผู้ก่อความทะเลาะ ผู้ก่ออริกรรม ย่อมมา ดังนี้ ได้เป็นเช่นเดียวกันอีก | อนาถปิณฑดา คฤหบดี คิดว่า เราจะเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า เราจะปฏิบัติต่อภิกษุชาวเมืองโกสุมพิเหล่านั้นอย่างไร ดังนี้ ครั้นทราบข่าวพระผู้มีพระภาคเจ้าประทับอยู่ที่ใด ก็เข้าไปเฝ้าในที่นั้น | ครั้นเข้าไปเฝ้าแล้ว ถวายบังคมแทบพระบาทพระผู้มีพระภาคเจ้า แล้วจึงนั่งในที่เหมาะสมด้านหนึ่ง | ครั้นนั่งในที่เหมาะสมด้านหนึ่งแล้ว อนาถปิณฑดา คฤหบดี ได้กราบทูลคำนี้ กะพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า | ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ ฟังมาว่า พวกภิกษุชาวเมืองโกสุมพิ ผู้ก่อความ โกลาหล ผู้ก่อความทะเลาะ ผู้ก่อความบาดหมาง ผู้ก่ออริกรรม กำลังมา ที่นี้ | หม่อมฉัน จะปฏิบัติต่อภิกษุชาวเมืองโกสุมพิเหล่านั้น อย่างไร พระเจ้าข้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า ดูก่อนคฤหบดี ภิกษุชาวเมืองโกสุมพิ อันท่าน ไม่ควรสนทนา ไม่พูดคุย ไม่พบปะ ไม่เหลียวมอง ไม่ไหว้ ไม่ให้ทานคือบิณฑบาต ด้วยประการฉะนี้ |

(21) ภิกษุชาวเมืองโกสุมพิ เดินทางมาถึงเมืองสรวาสตี ตามลำดับ | เก็บบาตรและจีวร ล้างเท้าแล้ว จึงถามว่า | ภิกษุรูปใด เป็นผู้แสดงศยนาสนะ ดังนี้ | ช่างตัดผม บอกว่า | ท่านอานันทะผู้เจริญ เป็นผู้แสดง ศยนาสนะ ดังนี้แล้ว | ท่านอานันทะอยู่ในที่ใด ภิกษุชาวเมืองโกสุมพิเหล่านั้น เข้าไปหาในที่นั้น | ครั้นเข้าไปหาแล้ว ได้กล่าวคำนี้ กะท่านอานันทะว่า | ท่านอานันทะผู้มีอายุ ขอท่านจงแสดงศยนาสนะ แก่พวกเราด้วยเถิด ดังนี้ | ท่านอานันทะผู้มีอายุ (1.267) เริ่มบอกการจำกัดขอบเขตศยนาสนะ แก่ภิกษุเหล่านั้น เพียงอาการยิ้ม | ภิกษุชาวเมืองโกสุมพิ เหล่านั้น กล่าววาทว่า | ท่านอานันทะ พวกข้าพเจ้า เป็นผู้มีอายุ | เพราะเหตุใด ท่านจึงแสดงการจำกัดขอบเขตศยนาสนะ แก่พวกข้าพเจ้า ดังนี้ | ท่านอานันทะ กล่าววาทว่า | นับตั้งแต่วันนี้ ถ้าหากตนเองยังเป็นสมณะ ศากยบุตร อยู่

ไชร์ ข้าพเจ้า จะไม่เบียดเบียน พวกท่าน | ภิขุชาวเมืองโกสุมพิเหล่านั่น ก้าวล่วงราตรี ด้วยความ
 ยากล่าบาก อย่างแรงกล้า | ลำดับนั้น ภิขุชาวเมืองโกสุมพิ คิดแล้วว่า ความโกลาหล ความทะเลาะ
 ความบาดหมาง ความทะเลาะ เกิดขึ้นแก่พวกเรา พวกเราต้องอาบัติ หรือว่าไม่ต้องอาบัติ ถูกยกวัตร
 หรือไม่ถูกยกวัตร ดังนี้ | เรานั้น ต้องอาบัติ ไม่ใช่ไม่ต้องอาบัติ | ถูกยกวัตร ไม่ใช่ไม่ถูกยกวัตร |
 เราถูกยกวัตร ด้วยกรรมที่ชอบธรรม ไม่ขุ่นเคือง ควรแก่การถูกยกวัตร | ดังนั้น ข้าพเจ้าจะทำการสืบ
 ต่อความสามัคคี ดังนี้ ครั้นรู้แล้ว เพื่อจะตั้งความถูกต้องให้เกิดขึ้น ภิขุผู้ประพฤติตามภิขุผู้ถูกยก
 วัตร อยู่ในที่ใด ภิขุผู้ถูกยกวัตร เข้าไปหา ภิขุผู้ประพฤติตามภิขุผู้ถูกยกวัตร และภิขุผู้ประพฤติ
 ตามภิขุผู้ประพฤติตามภิขุผู้ถูกยกวัตรในที่นั้น | ครั้นเข้าไปหาแล้ว ได้กล่าวคำนี้ กะภิขุผู้
 ประพฤติตามภิขุผู้ถูกยกวัตร และภิขุผู้ประพฤติตามภิขุผู้ประพฤติตามภิขุผู้ถูกยกวัตร ว่า |
 ท่านผู้มีอายุ บัดนี้ การมองหน้ากันและกัน ในเวลาเช้าตรู่ ได้มีแล้ว แก่ข้าพเจ้า | ความวุ่นวาย ความ
 แตร้าว ความบาดหมาง ความทะเลาะ เกิดขึ้นเพราะข้าพเจ้า ดังนั้น ข้าพเจ้า ต้องอาบัติ หรือว่าไม่
 ต้องอาบัติ ถูกยกวัตร หรือว่าไม่ถูกยกวัตร ดังนี้ | ข้าพเจ้านั้น ต้องอาบัติ ไม่ใช่ไม่ต้องอาบัติ | ถูกยก
 วัตร ไม่ใช่ไม่ถูกยกวัตร | ข้าพเจ้าถูกยกวัตร ด้วยกรรมที่ชอบธรรม ไม่ขุ่นเคือง ควรแก่การถูกยกวัตร
 | ข้าพเจ้าจะทำการสืบต่อความสามัคคี | ภิขุทั้งหลาย กล่าวว่า ท่านกล่าวจริงหรือ | ภิขุชาวเมือง
 โกสุมพิเหล่านั่น กล่าวว่า เป็นเช่นนั้น | ภิขุทั้งหลาย กล่าวว่า เป็นเรื่องที่ดี ดังนี้ | ลำดับนั้น ภิขุผู้
 ประพฤติตามภิขุผู้ถูกยกวัตร อยู่ในที่ใด ภิขุผู้ถูกยกวัตร เข้าไปหา ภิขุผู้ประพฤติตามภิขุผู้ถูก
 ยกวัตร และภิขุผู้ประพฤติตามภิขุผู้ประพฤติตามภิขุผู้ถูกยกวัตรในที่นั้น | ครั้นเข้าไปหาแล้ว ได้
 กล่าวคำนี้ กะภิขุผู้ประพฤติตามภิขุผู้ถูกยกวัตร และภิขุผู้ประพฤติตามภิขุผู้ประพฤติตามภิขุ
 ผู้ถูกยกวัตรว่า | ท่านผู้มีอายุ บัดนี้ การมองหน้ากันและกัน ในเวลาเช้าตรู่ ได้มีแล้ว แก่ข้าพเจ้า |
 ความวุ่นวาย ความแตร้าว ความบาดหมาง ความทะเลาะ เกิดขึ้นเพราะข้าพเจ้า ดังนั้น ข้าพเจ้า ต้อง
 อาบัติ หรือว่าไม่ต้องอาบัติ ถูกยกวัตร หรือว่าไม่ถูกยกวัตร ดังนี้ | ข้าพเจ้านั้น ต้องอาบัติ ไม่ใช่ไม่
 ต้องอาบัติ | ถูกยกวัตร ไม่ใช่ไม่ถูกยกวัตร | ข้าพเจ้าถูกยกวัตร ด้วยกรรมที่ชอบธรรม ไม่ขุ่นเคือง
 ควรแก่การถูกยกวัตร | ข้าพเจ้าจะทำการสืบต่อความสามัคคี | ภิขุทั้งหลาย กล่าวว่า ท่านกล่าวจริง
 หรือ | ภิขุชาวเมืองโกสุมพิเหล่านั่น กล่าวว่า เป็นเช่นนั้น | ภิขุทั้งหลาย กล่าวว่า เป็นเรื่องที่ดี
 ดังนี้ | ภิขุผู้ถูกยกวัตรรูปนั้น และภิขุผู้ประพฤติตามภิขุผู้ถูกยกวัตร และภิขุผู้ประพฤติตาม
 ภิขุผู้ประพฤติตามภิขุผู้ถูกยกวัตร และภิขุผู้ประพฤติตามภิขุผู้ประพฤติตามภิขุผู้ประพฤติ
 ตามภิขุผู้ถูกยกวัตร เข้าไปเฝ้า พระผู้มีพระภาคเจ้า ถึงที่ประทับ | ครั้นเข้าไปเฝ้าแล้ว ถวายบังคม
 แพบื้องบาทของพระผู้มีพระภาคเจ้า ด้วยเศียรเกล้า แล้วจึงนั่งในที่เหมาะสม | ภิขุผู้ถูกยกวัตร ผู้
 นั่งในที่เหมาะสมด้านหนึ่ง ได้กราบทูล คำนี้ กะพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า | ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ บัดนี้
 การมองหน้ากันและกัน ในเวลาเช้าตรู่ ได้มีแล้ว แก่ข้าพเจ้า | ข้าพระองค์ จะทำการสืบต่อความ

สามัคคีให้สมบูรณ์ ดังนี้ | ข้าพระองค์ จะทำให้ภิกษุเหล่านี้ทั้งหมด ประกอบด้วยความสามัคคี ดังนี้ | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ดูก่อนภิกษุ ดีแล้ว ดีแล้ว บุคคลผู้ทำภิกษุผู้ก่อความวุ่นวาย ก่อความแตกร้าง ก่อความบาดหมาง ก่อความทะเลาะ ดำรงอยู่ในฝ่ายที่เป็นศัตรูกัน ให้กลับมามีความสามัคคีต่อกัน ย่อมมีบุญมาก กำหนดไม่ได้ นับไม่ได้ หาประมาณไม่ได้ | อนึ่ง บุคคลใด แนะนำ ตักเตือน ภิกษุผู้เขลาให้เข้าใจชัดแจ้ง จากความสงสัย ทำภิกษุผู้ก่อความวุ่นวาย ก่อความแตกร้าง ให้กลับมามีความสามัคคีต่อกัน ย่อมมีบุญมาก กำหนดไม่ได้ นับไม่ได้ หาประมาณไม่ได้ | (1.268) แต่ว่า เราจะบัญญัติธรรมเนียม อันเป็นข้อปฏิบัติ แก่ภิกษุผู้ถูกยกวัตร | การรับเข้าเป็นพวก อันภิกษุผู้ถูกยกวัตร อ่อนวอนแล้วจากสงฆ์ | เมื่อภิกษุผู้ถูกยกวัตร อ่อนวอนเช่นนั้นอีก | พระผู้มีพระภาคเจ้า จึงตรัสว่า เมื่อจะทำศนาสนชญูปติ ให้ละระงัง นิมนต์ภิกษุมาร่วมเพรียงกัน เมื่อสงฆ์ทั้งปวงมาประชุมพร้อมกันแล้ว กระทำสามิจิกรรม ต่อภิกษุตามลำดับอายุพรรษา ด้วยความเคารพ แล้วนั่งพนมมือตรงข้ามใกล้กับภิกษุผู้แก่พรรษา กล่าวคำนี้ ด้วยตนเองว่า |

(22) ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ความวุ่นวาย ความแตกร้าง ความบาดหมาง ความทะเลาะ ต้นเหตุเกิดขึ้นเพราะข้าพเจ้า ดังนั้น ข้าพเจ้า ต้องอาบัติ หรือว่าไม่ต้องอาบัติ ถูกยกวัตร หรือว่าไม่ถูกยกวัตร ดังนี้ ข้าพเจ้านั้น ต้องอาบัติ ไม่ใช่ไม่ต้องอาบัติ ถูกยกวัตร ไม่ใช่ไม่ถูกยกวัตร | ข้าพเจ้าถูกยกวัตร ด้วยกรรมที่ชอบธรรม ไม่ขุ่นเคือง ควรแก่การถูกยกวัตร | ข้าพเจ้าผู้ถูกยกวัตร ผู้มีชื่ออย่างนี้ ขอการอนุญาตกลับเข้าหมู่ จากภิกษุสงฆ์ | ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอสงฆ์จงอนุญาตการกลับเข้าหมู่ แก่ข้าพเจ้า | สงฆ์ พึงกระทำตามสมควรแก่พระธรรมวินัย | รับเชอกลับเข้าหมู่สงฆ์ เพราะความปรานี | แม้ครั้งที่สอง แม้ครั้งที่สาม ก็ทำอย่างนี้ | หลังจากนั้น ให้ภิกษุรูปหนึ่ง ตั้งชญูปติกระทำกรรมว่า |

(23) ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ความวุ่นวาย ความแตกร้าง ความบาดหมาง ความทะเลาะ ต้นเหตุเกิดขึ้นเพราะท่านผู้มีอายุนี้ ดังนี้ ท่านผู้มีอายุรูปนี้ ต้องอาบัติ | หรือว่าไม่ต้องอาบัติ | ถูกยกวัตร | หรือว่าไม่ถูกยกวัตร ดังนี้ | ท่านผู้มีอายุรูปนี้นั้น ต้องอาบัติ ไม่ใช่ไม่ต้องอาบัติ | ถูกยกวัตร ไม่ใช่ไม่ถูกยกวัตร | ดังนั้น ท่านผู้มีอายุรูปนี้ ถูกยกวัตร ด้วยกรรมที่ชอบธรรม ไม่ขุ่นเคือง ควรแก่การถูกยกวัตร | ท่านผู้มีอายุผู้ถูกยกวัตรรูปนี้นั้น ผู้มีชื่ออย่างนี้ ขอการอนุญาตกลับเข้าหมู่ จากภิกษุสงฆ์ | ถ้าสงฆ์พร้อมเพรียงกันแล้วจงอนุญาตการกลับเข้าหมู่ แก่ภิกษุชื่อนี้ ในท่ามกลางสงฆ์ ดังนี้ | นี้เป็นชญูปติ | พึงทำกรรมว่า |

(24) ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ความวุ่นวาย ความแตกร้าง ความบาดหมาง ความทะเลาะ ต้นเหตุเกิดขึ้นเพราะท่านผู้มีอายุรูปนี้ ดังนี้ | | ท่านผู้มีอายุผู้ถูกยกวัตรรูปนี้นั้น ผู้มีชื่ออย่างนี้ ขอการอนุญาตกลับเข้าหมู่ จากภิกษุสงฆ์ | ดังนั้น ขอสงฆ์ จงอนุญาตการกลับเข้าหมู่ แก่ภิกษุผู้มีชื่อ

อย่างนี้ | การกลับเข้าห่มเหมาะสมแก่ท่านผู้มีอายุรูปใด จงอนุญาตการกลับเข้าห่ม แก่ภิกษุผู้มีชื่อ
อย่างนี้เถิด ดังนี้ | นี่เป็นชฎุปติ | พึงทำกรรมว่า |

(25) ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ความวุ่นวาย ความแตกร้าง ความบาดหมาง ความ
ทะเลาะ ต้นเหตุเกิดขึ้นเพราะท่านผู้มีอายุรูปนี้ ดังนี้ | ภิกษุผู้ถูกยกวัตรรูปนี้นั้น ผู้มีชื่ออย่างนี้ ขอการ
อนุญาตกลับเข้าห่ม จากสงฆ์ | ดังนั้น ขอสงฆ์ จงอนุญาตการกลับเข้าห่ม แก่ภิกษุผู้มีชื่ออย่างนี้ | การ
กลับเข้าห่มเหมาะสมแก่ท่านผู้มีอายุรูปใด จงอนุญาต ภิกษุผู้ถูกยกวัตร ผู้มีชื่ออย่างนี้ ให้กลับเข้าห่ม
เถิด | ท่านที่เห็นชอบ ของหนึ่ง | ท่านรูปใดไม่เห็นชอบ | จงทักท้วง | ภิกษุผู้ถูกยกวัตร ชื่ออย่างนี้ อัน
สงฆ์ให้กลับเข้าห่มแล้ว | ตามที่สงฆ์เห็นชอบ | เหตุนั้นพึงนิ่ง ข้าพเจ้า ทรงความนี้ไว้ ด้วยอาการ
อย่างนี้ |

(26) กิจคือการรับกลับเข้าห่ม อันสงฆ์ทำแล้ว | เราจะบัญญัติธรรมเนียม อันเป็นข้อปฏิบัติ
แก่ภิกษุรูปนั้น |

(27) [1.269] ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ความวุ่นวาย ความแตกร้าง ความบาดหมาง
ความทะเลาะ ต้นเหตุเกิดขึ้นเพราะข้าพเจ้า ดังนี้ ข้าพเจ้าต้องอาบัติ หรือว่าไม่ต้องอาบัติ | ถูกยกวัตร
หรือว่าไม่ถูกยกวัตร ดังนี้ | ท่านผู้มีอายุรูปนี้นั้น ต้องอาบัติ ไม่ใช่ไม่ต้องอาบัติ | ถูกยกวัตร ไม่ใช่ไม่
ถูกยกวัตร | ดังนั้น ข้าพเจ้าถูกยกวัตร ด้วยกรรมที่ชอบธรรม ไม่ขุนเคือง ควรแก่การถูกยกวัตร |
เพราะเหตุนั้น ข้าพเจ้า อันภิกษุผู้ถูกยกวัตร ผู้มีชื่ออย่างนี้ ขอการอนุญาตกลับเข้าห่ม จากสงฆ์ |
กรรมคือการอนุญาตให้กลับเข้าห่ม อันสงฆ์ กระทำแล้ว แก่ข้าพเจ้า | ข้าพเจ้านั้น ขอให้ทำสังฆ
สามครี แก่ภิกษุผู้ขออนุญาตกลับเข้าห่ม ชื่ออย่างนี้ว่า | ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอสงฆ์จงให้ทำสังฆ
สามครี แก่ภิกษุผู้ขออนุญาตกลับเข้าห่ม ผู้มีชื่ออย่างนี้ | สงฆ์รับเธอกลับเข้าห่ม เพราะความปราณี |
แม้ครั้งที่สอง ก็ทำอย่างนี้ | แม้ครั้งที่สาม ก็ทำอย่างนี้ | หลังจากนั้น ให้ภิกษุรูปหนึ่ง ตั้งชฎุปติ
กระทำกรรมว่า |

(28) ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ความวุ่นวาย ความแตกร้าง ความบาดหมาง ความ
ทะเลาะ ต้นเหตุเกิดขึ้นเพราะท่านผู้มีอายุนี้ ดังนี้ ท่านผู้มีอายุรูปนี้ ต้องอาบัติ ดังนี้ ปุรวาท |
ถ้าสงฆ์พร้อมเพรียงกันแล้วจงให้ ความสามครี แก่ภิกษุผู้ทำการขออนุญาตการกลับเข้าห่ม ผู้มีชื่อ
อย่างนี้ ในท่ามกลางสงฆ์ ดังนี้ | นี่เป็นชฎุปติ | พึงทำกรรมว่า |

(29) ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ความวุ่นวาย ความแตกร้าง ความบาดหมาง ความ
ทะเลาะ ต้นเหตุเกิดขึ้นเพราะท่านผู้มีอายุนี้ ดังนี้ ท่านผู้มีอายุรูปนี้ ต้องอาบัติ ดังนี้ ความสามครี
อันสงฆ์ พึงให้ แก่ภิกษุผู้ทำการขออนุญาตการกลับเข้าห่ม ผู้มีชื่ออย่างนี้ | ท่านที่เห็นชอบ จงอนุญาต
| เหตุนั้นพึงนิ่ง ข้าพเจ้า ทรงความนี้ไว้ ด้วยอาการอย่างนี้ | ความสามครี ชื่อว่าเป็นกรรมอันสงฆ์ ให้

แล้ว แก่ภิกษุผู้ทำการขออนุญาตการกลับเข้าหมู่ ด้วยประการฉะนี้ | ความสามครี อันสงฆ์ให้แล้ว แก่ภิกษุนั้น | กิจที่พึงทำในที่นี้ ไม่มี |

(30) เราจะบัญญัติธรรมเนียม อันเป็นข้อปฏิบัติ แก่ภิกษุผู้ได้รับสังฆสามครี | โปษะ (Posadha) อันภิกษุผู้ได้รับสังฆสามครี ควรขอ | ก็ โปษะอันภิกษุ ควรขออย่างนี้ว่า | ควรทำศยนาสนชฎุปติ เป็นอันดับแรกว่า | ข้าพเจ้านั้น ผู้ได้รับสังฆสามครี มีชื่ออย่างนี้ ย่อมขอ สามครี โปษะ จากสงฆ์ | ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอสงฆ์จงให้ความอนุเคราะห์ทำสามครีโปษะ แก่ภิกษุผู้ได้รับสังฆสามครี ผู้มีชื่ออย่างนี้ | แม้ครั้งที่สอง ก็กล่าวอย่างนี้ | แม้ครั้งที่สาม ก็กล่าวอย่างนี้ | หลังจากนั้น ให้ภิกษุรูปหนึ่ง ตั้งชฎุปติ กระทำกรรมว่า |

(31) ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ความวุ่นวาย ความแตกร้าง ความบาดหมาง ความทะเลาะ ดันเหตุเกิดขึ้นเพราะท่านผู้มีอายุนี้ ดังนี้ ท่านผู้มีอายุรูปนี้ ต้องอาบัติ ดังนี้ ปุรุวัตถุ ยาวุตตดา) | ภิกษุผู้ได้รับสังฆสามครี ผู้มีชื่ออย่างนี้ รูปนี้นั้น ย่อมขอ สามครีโปษะ จากสงฆ์ | ถ้าสงฆ์พร้อมเพรียงกันแล้วจงให้ สามครี โปษะ แก่ภิกษุผู้ได้รับสังฆสามครี ผู้มีชื่ออย่างนี้ ในท่ามกลางสงฆ์ ดังนี้ | นี้เป็นชฎุปติ | กระทำกรรมว่า |

(32) ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ความวุ่นวาย ความแตกร้าง ความบาดหมาง ความทะเลาะ ดันเหตุเกิดขึ้นเพราะท่านผู้มีอายุนี้ ดังนี้ ท่านผู้มีอายุรูปนี้ ต้องอาบัติ หรือไม่ต้องอาบัติ ดังนี้ ภิกษุผู้ได้รับความสามครี ผู้มีชื่ออย่างนี้ รูปนี้นั้น ย่อมขอ สามครีโปษะ จากสงฆ์ | เพราะฉะนั้น สงฆ์ เพื่อจะให้ สามครี โปษะ แก่ภิกษุผู้ได้รับความสามครี ผู้มีชื่ออย่างนี้ | ท่านที่เห็นชอบ ของจงนี้ | ท่านรูปใดไม่เห็นชอบ | จงทักท้วง | สามครีโปษะ ชื่อว่าอันสงฆ์ให้แล้ว แก่ภิกษุผู้ได้รับสังฆสามครี ผู้มีชื่ออย่างนี้ | ตามที่สงฆ์เห็นชอบ เหตุนี้พึงนี้ ข้าพเจ้า ทรงความนี้ไว้ ด้วยอาการอย่างนี้ |

(33) สามครีโปษะ ชื่อว่าเป็นกรรมอันสงฆ์ให้แล้ว แก่ภิกษุผู้ได้รับความสามครี นั่งร่วมกันกับสงฆ์ในที่นั้น ทำโปษะ และปวารณา ทำชฎุปติ ทั้งชฎุปติทวีติยกรรม และชฎุปติจตุรกรรม | ไม่ควรทำกิจที่ ไม่ดี ในที่นี้ | ภิกษุผู้ขึ้นทำ ย่อมมีโทษ |

(1) [2.1] ปาณทัฬหิตกวางสุตฺตาทานมฺ |

ปาณทัฬหิตกวางนำ ตฺรชนียํ สฺรยทสฺย จ นิกฺรหณียมฺ |
 อสฺวทปฺนรฺวสฺกานำ ปฺรวัส อตฺตร ปฺรติสฺหฺร ||1||
 อทฺรสนาย จฉนฺทสฺตโถวาปฺรติกรณมฺ
 อธิษฺฏะ ปาปีกา ทภฺษฏฺรทายี ปิจกรมกะ ||2||

(2) พุทฺโธ ภควานํ สฺรราวสฺตยำ วิหฺรติ เชตวนเณ อนาถปิณฺฑทสฺยารามเณ | เตน ขลฺล สมเยน
 สฺรราวสฺตยำ ปาณทัฬหิตกวาง ภิภฺษวะ ปฺรติวสนฺตํ กลหการกา ภณฺฑนการกา วิคฺรหการกา
 วิวาทการการกา อาทิกฺรณิกะ | เต สํฆे อภิภฺษณมฺริกรณานุยุตฺตปาทยนฺติ เยน สํฆะ กลหชาโต วิหฺรติ |
 ภณฺฑนชาโต วิคฺฤทฺธิโต วิวาทมาปฺนนะ | เอตตฺตปฺรกรณํ ภิภฺษโว ภกฺวต อาโรจยนฺติ | ภควานาห |
 กุรุตฺต ยุชฺชํ ภิภฺษวะ ปาณทัฬหิตกวางนำ ภิภฺษณำ กลหการกานำ ภณฺฑนการกานำ วิคฺฤทฺธิกานำ
 วิวาทมาปฺนนานามาธิกรณิกานำ ตฺรชนียํ กรเมติ | โย วา ปน ปฺนรฺนโยปฺเยวฺชาตียะ |

(3) ปิจภิกะ การไณสฺตฺรชนียํ กรมฺ กฤตฺมธฺรุมกรมฺ จ ตทวินยกรมฺ จ สํฆสฺจ เตน สาทิสาระ |
 กตฺไมะ ปิจภะ | อโงทยิตฺวา กุรฺวณฺติ | อสฺมารยิตฺวา อวสฺตฺกมฺปฺรติชฺฆยา อสํมุขีภฺภูตสฺย กุรฺวณฺติ |
 ปิจภิสฺสฺสฺส การไณสฺตฺรชนียํ กรมฺ กฤตฺมธฺรุมกรมฺ จ ตทวินยกรมฺ จ สํฆสฺสฺส เตน จ สาทิสาระ | กตฺไมะ
 ปิจภะ | โงทยิตฺวา กุรฺวณฺติ | สฺมารยิตฺวา สวสฺตฺกํ ปฺรติชฺฆยา สํมุขี (ภฺภูตสฺย) กุรฺวณฺติ |

(4) เอวํ จ ปฺนนะ กรตฺตวฺยมฺ | สฺยนาสนปฺรติชฺฆมฺปฺตํ กฤตฺวา คณฺฑิมาโงจฺย ปฤษฺภฺวาจิกยา
 ภิภฺษณฺ สมนฺนุชฺชย สฺรวสํฆे สํนิษฺณเณ สํนิปฺตีเต เอเกน ภิภฺษณา ชฺฆมฺปฺตํ กฤตฺวา กรมฺ กรตฺตวฺยมฺ |

(5) สฺรโณตฺต ภาทฺนตะ สํฆะ | อิมเณ ปาณทัฬหิตกวาง ภิภฺษวะ กลหการกา ภณฺฑนการกา
 วิคฺรหการกา วิวาทการกา อาทิกฺรณิกะ | ต เอเต อภิภฺษณํ สํฆे อธิกรณานุยุตฺตปาทยนฺติ เยน สํฆะ
 กลหชาโต วิหฺรติ ภณฺฑนชาโต วิคฺฤทฺธิโต วิวาทมาปฺนนะ | ส เจตฺตสํสฺยปฺราปฺตกาถํ กุชฺฌเมตฺตานุชานี
 ยาทฺตสํโฆ (กุชฺฌเมตฺตานุชานียาคฺ สํโฆ) ยตฺตสํฆะ ปาณทัฬหิตกวางนำ ภิภฺษณำ กลหการกานำ

ภณฺฑนาการกาณํ วิคฺครการกาณํ วิวาทการกาณามาทิกรณิกานํ ตฺรชนียํ กรุม กุรยาทิตฺติ | เอชา
ชฺฌปฺติ | ตตะ กรุม กรตฺตวฺยุม |

(6) สฺรฺโณตฺถ ภาทฺนตะ สํฆะ | อิม ภาณฺฑนุโลหิติกา ภิกฺษุวะ กลหการกา ภณฺฑนาการกา
วิคฺครการกา วิวาทการกา อาทิกการณิกะ | เต เอเต อภิกฺษุณฺํ สํฆะ อทิกरणานุยุตฺตปาทยนฺติ [2.2] เยน
สํฆะ กลหชาโต วิหฺรติ | ภณฺฑนชาโต วิหฺรติ วิคฺฤทฺธิโต วิวาทมาปฺนนะ | ตตฺสํฆะ ภาณฺฑนุโลหิติกานํ
ภิกฺษุณํ กลหการกาณํ ภณฺฑนาการกาณํ วิคฺครการกาณํ วิวาทการกาณามาทิกรณิกานํ ตฺรชนียํ
กรุม กโรตฺติ | เขยามายฺยุมตํ กุชฺฌนฺเต ภาณฺฑนุโลหิติกานํ ภิกฺษุณํ ปุรฺววทฺท ยาวตฺตฺรชนียํ กรุม กรตฺตุม |
เต ตฺตฺตฺตฺตฺต | น กุชฺฌนฺเต ภาชฺฌนฺตาม || อียํ ปุรฺถมา กรุมวาชฺนา | เอวํ ทฺวิตฺติยา ตถตฺติยา กรุมวาชฺนา
กตฺตฺตฺตฺตฺต | กถํ สํฆน ภาณฺฑนุโลหิติกานํ ภิกฺษุณํ ปุรฺววทฺท ยาวตฺตฺรชนียํ กรุม | กุชฺฌนตฺตฺตฺตฺต
สํฆน ยสฺมาตฺตฺตฺตฺตฺตเมวเมตฺตฺตฺตฺต

(7) ตฺรชเช นียกรุม กถตฺตฺตฺตฺต ภาทฺนุลาสาธาณํ ภาทฺนุลาสาธาณํ ภาทฺนุลาสาธาณํ ภาทฺนุลาสาธาณํ
ตฺรชเช นียกรุม กถเตน ภิกฺษุณานํ ปุรฺวราชยิตฺตวฺยุม | โนปฺสํปาทยิตฺตวฺยํ | น นิสฺสโร เทชะ | สฺรฺมโณทฺตฺต
อุปฺสฺถาปยิตฺตวฺยะ | น ภิกฺษุณฺยวาทิตฺตวฺยา | น ภิกฺษุณฺยวาทิกะ สํนฺตวฺยะ | นาปํ ปุรฺวสํมเตน
ภิกฺษุณฺยวาทิตฺตวฺยา | น ภิกฺษุสฺสจฺจยิตฺตวฺยะ สฺมาธยิตฺตวฺยะ สฺลวิปฺตฺตวฺยา ทฺตฺตฺตฺตฺตวิปฺตฺตวฺยา อาจฺจวิปฺตฺตวฺยา
อาชีววิปฺตฺตวฺยา อาชีววิปฺตฺตวฺยา สฺถาปยิตฺตวฺยะ | น โปชฺชโร น ปุรฺวารณานํ ชฺฌปฺติกรุม น ชฺฌปฺติจฺจฺจฺจ
กรุม | ตฺรชเช นียกถโต ภิกฺษุรยธาปฺรชฺฌปฺตานาสาธาณํ ภาทฺนุลาสาธาณํ ภาทฺนุลาสาธาณํ สฺมาทาย วรฺตเต สาทิสฺสโร
ภาทฺติ |

(8) (ต) เอวํ ตฺรชนียกรุม กถตฺตา อุตฺตกจฺจปฺรกจจะ สํฆะ โรม ปาทยนฺติ | นิชะสรณํ ปุรฺววตฺตยนฺติ |
สํมิจฺจิมฺปทฺรศยนฺติ | อนฺตตะสํมายํ สฺถิตฺตวฺยา โอสาธณํ ยาจฺนเต กลหการกถวาชฺจ ปฺรติวิรมาม อิติ
กถยนฺติ | เอตตฺต ปฺรกรณํ ภิกฺษโว ภควตฺต อาโรจยนฺติ | ภควานาห | โอสาเรตฺต ยฺยํ ภิกฺษุวะ ภาณฺฑนุโลหิตี
กาณํ ภิกฺษุณํ กลห (การ) กํสฺตฺรชนียกรุม กถตฺตานิติ | โย วา ปุณฺรณโย ปุเยวํชาตฺติยะ |

(9) ปิจฺจิริชฺชรํไมชะ สมนฺวาคตฺตฺตฺตฺตฺต นียกรุม กถโต โนสฺวารยิตฺตวฺยะ | กถไมชะ ปิจฺจิชะ |
โนตฺตกจฺจปฺรกจจะ สํฆะ โรม ปาทยติ | น นิชะสรณํ ปุรฺววตฺตยติ น สํมิจฺจิมฺปทฺรศยติ นานฺตตะสํมายํ สฺถิตฺตวฺยา
โอสาธณํ ยาจเต | ตสฺมาจฺจ กลหการกถวาชฺจ ปฺรติวิรมามิติ (กถยติ) | เอชะ ปิจฺจิริชฺชรํไมชะ สมนฺวาคตะ
ปุรฺววตฺต | อปฺไรโรปํ ปิจฺจิริชฺชรํไมชะ สมนฺวาคตฺตฺตฺตฺต นียกรุม กถโต โนสฺวารยิตฺตวฺยะ | กถไมชะ ปิจฺจิชะ |
ราชกถปฺรติสฺสโร โณ ภาทฺติ | ยุกตฺกถปฺรติสฺสโรชะ | ตฺริตฺถิกปฺรติสฺสโรชะ | ปุทฺทกถปฺรติสฺสโรชะ | น สํมปฺรติ
สฺสโรชะ | เอชะ ปิจฺจิริชฺชรํไมชะ สมนฺวาคตะ ปุรฺววตฺต | อปฺไรโรปํ ปิจฺจิริชฺชรํไมชะ สมนฺวาคตฺตฺตฺต นียกรุม
กถโต โนสฺวารยิตฺตวฺยะ | กถไมชะ ปิจฺจิชะ อาจฺจวิปฺตฺตวฺยํ ชฺจายติ | ตฺริตฺถิกชฺชรํไมชะ ชฺจายติ | ตฺริตฺถยานุเสวเต ปฺร
ยฺยาสาเต | อนฺตฺตยาจฺจมาจฺจเรต | ภิกฺษุสฺสิจฺจายาม (น) สิจฺจเต | เอชะ ปิจฺจิริชฺชรํไมชะ สมนฺวาคตฺตตะ ปุรฺววตฺต
| อปฺไรโรปํ ปิจฺจิริชฺชรํไมชะ สมนฺวาคตฺตฺตฺต นียกรุม กถโต [2.3] โนสฺวารยิตฺตวฺยะ | กถไมชะ ปิจฺจิชะ |

ภิกษุณฺณ อโอรสฺสตี | โรษยตี | ปริภายเต | สัมสฺย จ อลาภาย อปทาย เจตยตี | เอภีะ ปัจจิริธฺรฺไมะ ปุรววตฺ
|

(10) ปัจจิริธฺรฺไมะ สมณฺวาคตฺสฺตรฺชชะนียกรฺมกฺกตฺ โอสารยิตฺวฺยะ กตฺไมะ ปัจจิริธฺรฺไมะ |
อฺตุกฺกจปฺรฺกจจะ สัมเม โรม ปาตยตี | นิระสรณฺ์ ปุรววตฺยตี | สมิจิมฺปทฺรฺศยตี | อนฺตะสีมายำ สฺถิตฺวา
โอสารณฺ์ ยาจเต | กฺลหการกตฺวาจฺจ ปฺรติวิรมามิตี วทตี | เอภีะ ปัจจิริธฺรฺไมะ สมณฺวาคตฺสฺตรฺชชะนียกรฺม
กฺกตฺ โอสารยิตฺวฺยะ | กตฺไมะ ปัจจิริ | น ราชกฺลปฺรติสร โณ ภวตี | น ยุกฺตกฺลปฺรติสรณะ | น
ตีรติกปฺรติสรณะ | (น) สัมปฺรติสรณะ | น ปุทฺทกฺลปฺรติสรณะ | เอภีะ ปัจจิริธฺรฺไมะ สมณฺวาคตฺสฺตรฺชชะ
| อปฺโรรฺปี ปัจจิริธฺรฺไมะ สมณฺวาคตฺสฺตรฺชชะนียกรฺมกฺกตฺ โอสารยิตฺวฺยะ | กตฺไมะ ปัจจิริ | นาคาริกฺทวฺช
ธารยตี | น ตีรฺถยานุ เสวเต น ภขเต น ปฺรยฺยฺปาสุเต | น อธฺยาจรมาจรเต | ภิกฺษุภิกฺษายำ ภิกฺษเต | เอภีะ
ปฺลจฺจิริธฺรฺไมะ สมณฺวาคตฺสฺตรฺชชะนียกรฺมกฺกตฺ โอสารยิตฺวฺยะ | กตฺไมะ ปัจจิริ | ภิกฺษุณฺณ อโอรสฺสตี |
น โรษยตี | น ปริภายเต | สัมสฺย (จ) ลาภาย (ปทาย) จ เอตี อิติ | (เอภีะ) ปัจจิริ ธฺรฺไมะ ปุรววตฺ |

(11) เอวิ จ ปฺนฺโรสารยิตฺวฺยะ | ศยนาสนปฺรชฺมปฺตี กตฺตฺวา คณฺฑีมาโกจฺย ปญฺญฺภาวิจฺย
ภิกฺษุทฺสมนฺนุชฺย สรวฺสสัม สันนิษฺณณฺ์ สันนิปฺตเตต ปาณฺฑุโลหิตฺไกรภิกฺษุภิกฺษยถาวทฺธิกฺษา สมิจี้ กตฺตฺวา
วทฺทฺธานฺเต อฺตุกฺกฺกณฺ์ สฺถิตฺวา อังสิ ปฺรคฺคฺทฺหฺย อิทํ สฺยาทฺทวฺจฺนียมฺ |

(12) ศฺถฺไณตฺ ภาทฺนฺตะ สัมมะ | วยฺ ปาณฺฑุโลหิตกา ภิกฺษวะ กฺลหการกา ภณฺฑนการกา
วิคฺรหการกา วิวาทการกา อาธิกรณฺ์กาะ | เต วยฺมภิกฺษณฺ์ สัมมะ อธิกรณฺ์นฺยฺยฺตฺปาทยาม | เยน สัมมะ
กฺลหชาโต วิหฺรตี ภณฺฑนชาโต วิคฺรหฺตีโต วิวาทมาปฺนฺนนะ | เตชฺยามสฺมฺมากํ ปาณฺฑุโลหิตกานาม
ภิกฺษุณาม กฺลหการกานาม ภณฺฑนการกานาม วิคฺรหการกานาม วิวาทการกานามอาธิกรณฺ์กานาม
สัมเมน ตฺรชฺชนียํ กรฺม กตฺตฺม | เต วยฺ ตฺรชฺชนียกรฺมกฺกตฺวา อฺตุกฺกจปฺรฺกจจะ สัมเม โรม ปาตยามะ | นิระสรณฺ์
ปุรววตฺยามะ | สมิจิมฺปทฺรฺศยามะ | อนฺตะสีมายำ สฺถิตฺวา โอสารณฺ์ ยาจามเห | กฺลหการกตฺวาจฺจ ปฺรติ
วิรมามะ | โอสรยตฺวสฺมฺมากํ ภาทฺนฺตะ สัมมะ | ปาณฺฑุโลหิตกานฺ ภิกฺษุณฺ กฺลหการกานฺ วิวาทการกาน
อาธิกรณฺ์กํสฺตรฺชชะนียกรฺมกฺกตฺวาน-นฺกมฺปยานฺกมฺปามฺปาทาย | เอวิ ทฺวิรฺปี ตฺริรฺปี | ตตะ ปศฺจาเทกณ
ภิกฺษุณฺา ชฺญปฺตี กตฺตฺวา กรฺม กรฺตฺตฺวยฺม |

(13) ศฺถฺไณตฺ ภาทฺนฺตะ สัมมะ | อิมฺ ปาณฺฑุโลหิตกา ภิกฺษวะ กฺลหการกา ภณฺฑนการกา
วิคฺรหการกา วิวาทการกา อาธิกรณฺ์กาะ | ต เอเต อภิกฺษณฺ์ สัมมะ อธิกรณฺ์นฺยฺยฺตฺปาทยนฺตี เยน สัมมะ
กฺลหชาโต วิหฺรตี [2.4] ภณฺฑนชาโต วิคฺรหฺตีโต วิวาทมฺ อาปฺนฺนนะ | ตตฺ เอยฺยํ สัมมะ (น) กฺลหการกา อิติ
ตฺรชฺชนียก กตฺตฺม | ต เอเต ตฺรชฺชนียกรฺมกฺกตฺวา อฺตุกฺกจปฺรฺกจจะ สัมเม โรม ปาตยนฺตี | นิระสรณฺ์
ปุรววตฺยนฺตี | สมิจิมฺปทฺรฺศยนฺตี | อนฺตะสีมายำ สฺถิตฺวา โอสารณฺ์ ยาจนฺเต | กฺลหการวตฺวาจฺจ
ปฺรติวิรมาม อิติ วทนฺตี | ส เจตฺสสัมสฺย ปฺราราปฺตกาถํ กฺษเมตฺตานฺชานียาคฺสํโฆ ยตฺสํ ปาณฺฑุโลหิตกาน
ภิกฺษุณฺ โอสารยนฺตี | นิระสรณฺ์ ปุรววตฺยนฺตี | เอชา ชฺญปฺตี | ตตะกรฺม กรฺตฺตฺวยฺม |

(14) ศฤ โฉมฺ ตู ภทฺ นุตตะ สัมมะ | อิม ปาณฺฑุ โลหิตกา ภิกฺษวะ กลหการกา ยาวทุ อาธิกรณิกะ | ต เอเต อภิกฺษุณฺ อิม อธิกรณานุยุ อุตฺปาทยนฺติ เยน สัมมะ กลหชาโต วิหริติ ภณฺฑนชาโต วิคฤทฺทิตโต วิวาทมฺ อุปนฺนะ | ตทฺ เอยฺมา สัมเมน กลหการกา อิติ ตฺรชฺชนียกรมฺ กฤตฺ | ต เอเต ตฺรชฺชนียกรมฺกฤตา อุตฺกจฺปรกจาจะ สัมมะ โรม ปาตฺยนฺติ | นิระสรณฺ ปรวฺรตฺยนฺติ | สมิจิมฺ อุปทฺรศฺยนฺติ | อนตฺตะสิมายา สฺถิตฺวา โอสารณฺา ยาจฺนเต | กลหการกตฺวาจฺจ ปรตฺติวิรมาม อิติ วทฺนฺติ | ตตฺ สัมมะ ปาณฺฑุ โลหิตกาณฺ ภิกฺษุณฺ กลหการกาสฺ ตฺรชฺชนียกรมฺกฤตาณฺ โอสารยฺนฺติ | เยชามฺ आयุมฺมตฺมา กุชฺมเต ปาณฺฑุ โลหิตกาณฺ ภิกฺษุณฺ กลหการกาสฺ ตฺรชฺชนียกรมฺกฤตาณฺ โอสารยฺตฺตฺ เต ตฺฐมฺ | น กุชฺมมนฺเต ภาชฺนตฺตาม | โอสาริตาจะ สัมเมน ปาณฺฑุ โลหิตกา ภิกฺษวะ กลหการกา สฺ ตฺรชฺชนียกรมฺกฤตาจะ | กุชฺชานตฺมฺ อนุชฺญาตฺ สัมเมน ยสฺมาตฺ ตฺฐมฺนิมฺ เวมฺ เอตทฺ ธารยามิ |

(15) พุทฺโธ ภควานฺ สุราวสฺตฺยํ วิหริติ เซตฺวเน อนาถปิณฺฑาทสฺยารามे | เตन ขลฺล สมเยน เสฺรยโก ภิกฺษุรฺ อภิกฺษุณาปตฺติโก ภิกฺษุณฺ สัมมาเวชยามฺ อุปตฺติมฺ อุปทฺยเต | ตสฺย ภิกฺษวะ ปรีวาสฺ ททฺนโต มูลปรีवासฺ มานาปฺยมฺ आवฺรหนตฺสฺจ พหุภฺตฺตฺยา ภวฺนฺติ พหุภฺตฺตฺยา รีจฺนตฺย อุตฺเทสฺ ปาฐฺ สฺวาทฺชฺยํ โยคฺ มนสิการมฺ อชฺยาตฺมฺ เจตฺตะสมถมฺ | เอตตฺ ปรกรณฺ ภิกฺษโว ภควตฺ อาโรจฺยนฺติ | ภควานฺ อาห | กุรตฺ ชฺยํ ภิกฺษวะ เสฺรยกสฺย ภิกฺษุโร อภิกฺษุณาปตฺติกสฺย (นิ) ครุหณฺิยํ กรมฺ อิติ | โย วา ปฺนุรฺ อนฺโย ปฺย เวยฺชาตฺติยะ |

(16) ปจฺภิจะ การฺไณรฺ นิคฺรหณฺิยํ กรมฺ กฤตฺมฺ อชฺรรมชฺรรม จ ตทฺ อวินยกรมฺ จ สัมสฺจ จ เตน สาดิสฺสาระ | กตฺไมะ ปจฺภิจะ | อโทยิตฺวา กุรฺวณฺติ | อสฺมารยิตฺวา อวสฺตฺกมฺ อปรตฺติชฺชฺญา อสฺมฺปิภูตสฺย กุรฺวณฺติ | ปจฺภิสฺสฺ ตฺ การฺไณรฺ นิคฺรหณฺิยํ กรมฺ กฤตฺ ชฺรรมกรมฺ จ ตทฺ วินยกรมฺ จ สัมสฺจ จ เตน (น) สาดิสฺสาระ | กตฺไมะ ปจฺภิจะ | โทยิตฺวา กุรฺวณฺติ | สฺมารยิตฺวา กุรฺวณฺติ สวสฺตฺกํ ปรตฺติชฺชฺญา สัมปิภูตสฺย |

(17) เวยฺ จ ปฺนุระ กรตฺวฺยมฺ | ศยนาสนปรชฺชฺยปฺตฺติ กฤตฺวา คณฺฑิมฺ อาโกฏฺย ปณฺญทฺวาจิกฺยา ภิกฺษุณฺ สมฺนุชฺชฺย สฺรวสฺสํ สันนิชฺชเณ สันนิปตฺเต เอเกน ภิกฺษุณา ชฺชฺยปฺตฺติ กฤตฺวา กรมฺ กรตฺวฺยมฺ |

(18) [2.5] ศฤ โฉมฺ ตู ภทฺ นุตตะ สัมมะ | อยฺ เสฺรยโก ภิกฺษุรฺ อภิกฺษุณาปตฺติเก อภิกฺษุณฺ สัมมาเวชยามฺ อุปตฺติมฺ อุปทฺยเต | ตทฺ อสฺย ภิกฺษวะ ปรีवासฺ ททฺนโต มูลปรีवासฺ มานาปฺยมฺ आवฺรหนตฺสฺจ พหุภฺตฺตฺยา ภวฺนฺติ พหุภฺตฺตฺยา รีจฺนตฺย อุตฺเทสฺ ปาฐฺ สฺวาทฺชฺยํ โยคฺ มนสิการมฺ อชฺยาตฺมฺ เจตฺตะสมถมฺ | ส เจตฺ สัมสฺย ปราปฺตกาถฺ กุชฺเมตฺตานฺชานียาตฺ สโม ยตฺ สัมมะ เสฺรยกสฺย ภิกฺษุโร อภิกฺษุณาปตฺติกสฺย นิคฺรหณฺิยํ กรมฺ กุรฺยาทฺ อิติ | เอชา ชฺชฺยปฺตฺติ | เวยฺ จ กรมฺ กรตฺวฺยมฺ |

(19) ศฤ โฉมฺ ตู ภทฺ นุตตะ สัมมะ | อยฺ เสฺรยโก ภิกฺษุรฺ อภิกฺษุณาปตฺติเก อภิกฺษุณฺ สัมมาเวชยามฺ อุปตฺติมฺ อุปทฺยเต | ตทฺ อสฺย ภิกฺษวะ ปรีवासฺ ททฺนโต มูลปรีवासฺ มานาปฺยมฺ आवฺรหนตฺสฺจ พหุภฺตฺตฺยา ภวฺนฺติ พหุภฺตฺตฺยา รีจฺนตฺย อุตฺเทสฺ ปาฐฺ สฺวาทฺชฺยํ โยคฺ มนสิการมฺ อชฺยาตฺมฺ เจตฺตะสมถมฺ | ตตฺ สัมมะ เสฺรยกสฺย ภิกฺษุโร อภิกฺษุณาปตฺติกสฺย นิคฺรหณฺิยํ กรมฺ กโรติ | เยชามฺ आयุมฺมตฺมา กุชฺมเต

เศรษกศุข ภิกโขร อภิกษณาปตติกศุข นิครุหณียักรม กรตุเต ตุชณิมุ | น กษมเต ภาษนตาม | อัย ปุรต
 มา กรมววจนา | เอรุ ทูวติยา ตฤติยา กรมววจนา กรตุวยา | กฤตุ สัเมน เศรษกศุข ภิกโขร
 อภิกษณาปตติกศุข นิครุหณียักรม | กษานตม อนุชญาตุ สัเมน ยสุมาตุ ตุชณิมุ เอวมุ เอตตท ชารยามิ |

(20) นิครุหณียกรมกฤตศุขานั ภิกโขร อาสมุทาจาริกานุ (ชรุมานุ) ปุรชญุปยามิ |
 นิครุหณียกรมกฤเตน ภิกษณา น ปุรวราชยิตวุม | โนปสัปาทยิตวุม | น นิศุรโย เทยะ | (น)
 ศุรมโนทเทศ อุปสุถาปยิตวุยะ | ปุรววท ขาวตุ ตุชณียกรมกฤตศุข วฤตวุม | นิครุหณียกรมกฤโต
 ภิกษุรุ ยถา ปุรชญุปตานุ อาสมุทาจาริกานุ ชรุมานุ น สમાทาย วรุตเต สาดิสารุ ภาติ |

(21) ส เอรุ นิครุหณียกรมกฤต อตุกจปุรกจะ สัเม โรม ปาตยติ | ปุรววท ขาวตุ อนุตะสิมายั
 สติตุวา โอสารณั ยางเต | อภิกษณาปตติกตุวาจ จ ปุรติวิรมามิติ วทติ | เอตตุ ปุรกรณั ภิกษโว ภาวต
 อาโรจนติ | ภควานุ อาท | โอสารยตุ ยัย ภิกษวะ เศรษกศุข ภิกโขร นิครุหณียกรมกฤตุ อิติ | โย วา
 ปุนรุ อนุโย ‘ปุย เอรุ ชาติยะ |

(22) ปังภิริ ชรุไมะ สมนวาคโต นิครุหณียกรม กฤตตะ โอสารยิตวุยะ | กตไมะ ปังภิระ |
 อตุกจปุรกจะ สัเม โรม ปาตยติ | นิะสรณั ปุรวรุตยติ | สามีจิมุ อุปทุศยติ | อนุตะสิมายั สติตุวา
 โอสารณั ยางเต | อภิกษณาปตติกตุวาจ จ ปุรติวิรมามิติ วทติ |

(23) เอรุ จ ปุนรุ โอสารยิตวุยะ | ศยนาสนปุรชญุปตติ กฤตวา กณทัม อาโกภุย ปถญุฎวากิกยา
 ภิกษุนุ สมณุชชย สรวสัเม สันนิชณเณ สันปิเตเต เศรษเกน ภิกษณา วฤทธานเต อตุกกุเกน สติตุวา
 อังลั ปุรฤตหุย อิทุ สุยาท วณियม |

(24) [2.6] ศฤโนตุ ภาทนตาระ สัฆะ | อหิ เศรษโก ภิกษุรุ อภิกษณาปตติเก อภิกษณั
 สัฆาวเสฆามุ อาปตติมุ อาปทเย | ตนุ เม ภิกษวะ ปุริวาสั ททนุโต มุลปุริวาสั มานาปุยารุหณสุเจติ
 พนุกฤตยา ภาวนติ พนุกรณียา รังจนตุย อุตุเทศุ ปาฐุ สุวารชยายั โยคั มนสิการม อชยาคุมุ เจตะสมถั |
 มม สัเมน นิครุหณียักรม กฤตุ | โส ‘หิ นิครุหณียกรมกฤต อตุกจปุรกจะ สัเม โรม ปาตยามิ | นิะ
 สรณั ปุรวรุตยามิ | สามีจิมุ อุปทุศยามิ | อนุตะสิมายั สติตุวา โอสารณั ยางเต | อภิกษณาปตติกตุวาจ
 จ ปุรติวิรมามิ | โอสารยตุ มั ภาทนตาระ สัฆะ เศรษกั ภิกษุมุ อภิกษณาปตติกั นิครุหณียกรมก
 ฤตมุ อนุกัโป ‘นุกัปามุ อุปาทาย | เอรุ ทูวริ อปิ | ตุริรุ อปิ | ตตะ ปศุจาทุ เอเกน ภิกษณา ชญุปตติ กฤต
 วา กรม กรตุวุม |

(25) ศฤโนตุ ภาทนตาระ สัฆะ | อัย เศรษโก ภิกษุรุ อภิกษณาปตติเก ปุรววท ขาวตุ อชยาคุมุ
 เจตะสมถั | ตศุย สัเมนาภิกษณาปตติก อิติ นิครุหณียักรม กฤตมุ โอสารยตุ อิติ | เอชา ชญุปติยะ |

(26) เอรุ จ กรม กรตุวุม | นิครุหณียกรมกฤต อตุกจปุรกจะ สัเม โรม ปาตยติ | ปุรววท
 ขาวตุ อภิกษณาปตติกตุวาจ จ ปุรติวิรมามิติ วทติ | สเจตุ สัฆสย ปุราปตกาถั กษเมตานุชานียาตุ สัโฆ

ยตุ สัมมะ เศรษฐกัม ภิกขุญญ อภิกขุญญาปตติกัม นิคฺครหณียกรรมกถตมฺ โอสารเยทฺ อิติ | เอชา ชุญฺญปฺติเต | เอวํ จ
กรรม กรตฺวายม |

(27) ศฤโณตุ ภาทฺนตาเต สัมมะ | อโย ภาทฺนตฺ เศรษฐโก ภิกขุญฺร อภิกขุญญาปตฺติเก อภิกขุญฺณ
สัมมาเวเสชามฺ อาปตฺติมฺ อาปฺทฺยเต | ททตา (ม) สฺย ภิกษวะ ปรีวาสม | ภาทฺนตฺ ปุรววาทฺ ยาวทฺ อชฺยาตมฺ
เจตเตสมถํ | ตทฺ อสฺย สัมเมนาภิกษุญญาปตฺติเก อิติ นิคฺครหณียํ กรรม กถตม | โส ‘ยํ เศรษฐโก ภิกขุญฺร
อภิกษุญญาปตฺติโก นิคฺครหณียกรรมกถตฺ อุตฺตจปรกจจะ สัมเม โรม ปาตฺยติ | นิเชสรณํ ปุรววตฺยติ | สมิจิม
อุปทฺรศยติ | อนตฺเตสิมาโย สฺถิตฺวา โอสารณํ ยาจเต | อภิกษุญญาปตฺติกตฺวาจ จ ปฺรติวิรมามิตี วทติ | ตตฺ
สัมมะ เศรษฐกัม ภิกขุญญ อภิกษุญญาปตฺติกัม นิคฺครหณียกรรมกถตมฺ โอสารยติ | เยชามฺ आयุมมตฺมา กุชมเต
เศรษฐกัม ภิกขุญญ อภิกษุญญาปตฺติกัม นิคฺครหณียกรรมกถตมฺ โอสารยิตฺเต ตฺวณฺณิ | น กุชมเต ภาษนฺตาม | อโย
ปฺรตฺมา กรรมวาจนา | เอวํ ทฺวิตฺติยา ตฤติยา กรรมวาจนา กรตฺวया | โอสาริตเต สัมเม เศรษฐโก ภิกขุญฺร
อภิกษุญญาปตฺติโก นิคฺครหณียกรรมกถตเต | กุชานตมฺ อนุชฺญาตํ สัมเม ยสฺมาตฺ ตฺวณฺณิมฺ เอวมฺ เอตทฺ ชาร
ยามิ |

(28) พุทฺโธ ภควานํ สุรวาสฺตฺยํ วิหริตี เขตฺวเน นนาถปิณฺททสฺยาราม | เตนํ จลฺล สมนฺเยน กิฏฺฐา
คิริยกาเว อสฺวากปฺนรฺวสุเกา ภิกษุ ปฺรติวสฺเต | กุลทฺุชเกา ปาปชฺรุมสมฺมทาจาเร | ตาวํ อิมานฺยฺ เอวํ
ปาณฺย อสุรามณฺกานิ กรรมมาณิ กุรฺตเต การยเต | ตทฺยถา มาตฤกรรมเมณฺ สารุชํ สจฺจจฺจเต สจฺจกิริยเต
สจฺจกิริยเต | เอทฺทฺชฺยํ ทฺรวํ กายตฺนชฺยํ กุรฺตเต | อปี อิทานิมนฺ [2.7] เอกาสเน นียิตเต | เอกปฺกฺตฺยํ
ภุชเต | เอกสิรวาเก วิวิธานิ มทฺยปานานิ ปิวเต | ปุชฺยปาณฺยํ อจฺจจฺจเต อจฺจจายเต | มาลา คุรฺตฺนิตเต
คุรฺตฺนปยเต | อวตฺสกาณํ พฺรฺนิตเต พฺรฺนยเต | นถฺตยเต นรฺตยเต | กายเต คายาปยเต | วาทเต วา
ททาปยเต | สฺนถฺตยเมชฺ สุคิเตชฺ สุวาทีเตชฺ ลาลาฎีกามฺ อนุปรยจฺจเต | จีวรกานิ สจฺจจฺจเต ชวเต ทฺรวเต
ปฺรทฺรวเต | อูรฺปวฺรตฺมํ อปี กุรฺตเต พาทฺปวฺรตฺมํ อปี | โรหิตาวรตฺมํ อปี | ชลคฺทิกยกาปิ วิชยเต |
ชลยนฺตฺรํ ชลเกริกามํ อปี วาทยเต | หสฺติเกรฺวณฺจมํ อปี กุรฺตยเต | อสฺวเหษิตมํ อปี เหษเต |
ฤษภคฺรชิตมํ อปี คฺรชเต | มุชฺทฺนทฺกิกามํ อปี วาทยเต | มุชฺสจฺจํ มุชฺสเกรี | มยฺรวิรฺตมํ อปี เกกาเยเต
โกกิลวิรฺตมํ อปี วิชยเต | หสฺติยฺทฺมํ อปี กุรฺตเต | อสฺวยฺทฺมํ ฤษภยฺทฺมํ มหิษยฺทฺมํ อชฺยฺทฺมํ
ปิณฺทกยฺทฺมํ สฺตฺริยฺทฺมํ ปุชฺยยฺทฺมํ กุมารกยฺทฺมํ กุมาริกายฺทฺมํ กุกฺกยฺทฺมํ วรฺตกยฺทฺมํ ลาวกยฺทฺมํ กุรฺตเต
การยเต | อิมานิ จานฺยานิ จาสฺรามณฺกานิ กรรมมาณิ กุรฺตเต การยเต | ตโยสฺ ตยา อิริยยา จรฺยยา
ปฺรติปตฺตฺยา กิฏฺฐาคิริมฺ อนาคตาศฺ จ ภิกษุโว นาคจฺจนฺติ | อาคตาศฺ จ นาภิรมนฺเต ตยชฺนติ
กิฏฺฐาคิเร วาสม | กิฏฺฐาคิรินิวาสินสฺ จ พฺราหฺมณคฤหปตโย นาคตฺมนโส นาภิราทฺุชชะ | ในวาสิกานาม
อปี จิรानุคตानํ กถฺจฺจเรณ ปิณฺทกํ ทาทวํ กรตฺวํ มนฺเย | กะ ปฺนรฺ วาท อคฺนตฺกานาม |

(29) ยาวทฺ อปเรณ สมนฺเยนาชฺยุมานํ อานนฺทเต กาศิษฺย ชนปเทชฺ จาริกํ จริ กิฏฺฐาคิริม
อนุปรายเต | กิฏฺฐาคิเร วิหริตี กิฏฺฐาคิริเยท ทาว | อถายุมานํ อานนฺทเต ปุรวาหฺเน นิวาสย ปาตฺรจิวรม

อาทาย ภัฏาภิรี ภัฏทาย ปรวิญญะ | สยถา เชาเตน ปาเตรณ ภัฏาภิรี ภัฏทาย ปรวิญญสุ ตถา เชาเต
 ไนว ปาเตรณ ปรดิณิษฏรานุโต ‘ลพฐวา ทานม อลพฐวา ปรตยาชยานม | อนตต เอกภิกษาม อปี |
 อถายุมต อานนทสุ ไซตท อภวต | ปรูเว จายั ภัฏาภิรี ฎทศ จาฏต สฬิตศ จ กุเขมศ จ สฎภิกษศ
 จาภิรณพหุชนมนุชศ จ สุลภศ จารุภัฏทโก ยาจนเกน | เอตฺรหุย อปฺย อัย ภัฏาภิรี ฎทศ จ สฬิตศ จ
 กุเขมศ จ สฎภิกษศ จาภิรณพหุชนมนุชศ จ | อถ จ ปฺนร อหิ ยถา เชาเต ไนว ปาเตรณ ปรวิญญสุ ตถา
 เชาเตน ปาเตรณ ปรดิณิษฏรานุโต ‘ลพฐวา ทานม อลพฐวา ปรตยาชยานม | อนตต เอกภิกษาม อปี |
 มา ไหววตฺร เกนจิตฺ ภกฺวตตะ สฺรราวเกน มฺเฆนาวยภเตนา กุสเลน กุเลศวสาคฺ กุลสฺตฺริ วา กุลกุมารี วา
 อาภายิตา วา ภวิญญตฺย อามญฺญา วา ปริภายิตา วา |

(30) เตน ขลฺล สมเขน ภัฏาภิรียกานา พุราหุณคถปตีนา สัฏฐาคาเร ปังมาตฺราณิ พุราหุณค
 คถปตีศตานิ สันนิชฌณานิ สันนิปิตานิ เกนจิตฺ เอว กรณิเขน | อถายุมมานุ อานนุโท เขน
 ภัฏาภิรียกานา พุราหุณคถปตีนา สัฏฐาคารสฺ เตโนปสัฏฺธานตตะ | อุปสัฏฺกรมย [2.8] ภัฏาภิรียกาน
 พุราหุณคถปตีเน อิทมฺ อโวจตฺ | ปรูเว จายั ภวนตฺ ภัฏาภิรี ปรูววทฺ ยาวทฺ อลพฐวา เอกภิกษาม
 อปี | เอวมฺ อุกตตะ ภัฏาภิรียกา พุราหุณคถปตฺย อินฺทฺริยาณฺย อุตฺกษิปปิยาวสฺตฺติตะ เตน ขลฺล สมเขโน
 ทกฺปโลตติก อุปาสกสฺ ตสฺยามฺ เอว ปริยทิ สันนิชฌ โณ ‘ภูตฺ สันนิปิตตะ อโถทกปโลตติก อุปาสิก
 อายุมมนตฺม อานนุทํ พาทุ คถิตฺวา เอกานเต ปรกฺกรมยายุมมนตฺม อานนุทมฺ อิทมฺ อโวจตฺ | ยตฺ ขลฺล
 ภทฺนตฺตานนุท ชานียา อสฺมินิ ภัฏาภิราว อศวกปฺนรฺวสฺสเกา ภิกฺษุ ปรตีวสตะ กุลทฺฐเกา
 ปาปฺชรฺมสมฺทาจาเร เตมาตถุคฺราเมณ สารุํ สัจคมตะ ปรูววทฺ ยาวทฺ |

(31) อายุมมนุ อานนุท ปรูววทฺ ยาวทฺ ยถา สัฆาวเสเข กุลทฺฐกคิกฺษาปเท
 อศวกปฺนรฺวสฺสกุโยรฺ ภิกฺษุโวะ ปรววาสนียํ กรฺม กุรฺ | เอวํ จ ปฺนระ กรตฺวยมฺ | อนตฺรมารเค สฺตฺติวา
 โจทโก ภิกฺษุสํ สมนตฺวเย | ปัจภิรฺ ฐโรไมสฺ สมนวาคสฺ โจทโก ภิกฺษุสํ ปรูววทฺ ยาวทฺ กรฺม กุรฺวณฺติ |

(32) ศถโณตฺ ภทฺนตตะ สัฆะ | อิมาว อศวกปฺนรฺวสฺสเกา ภิกฺษุ กุลทฺฐเกา ปาปฺชรฺมสมฺทาจาเร
 | อาภุยา กุลาณิ ทฺฐิตานิ ทถุศฺยนฺเต ‘ปี สฺรฺยนฺเต ‘ปี ปรฺชฺญายนฺเต ‘ปี | ปาปกาศฺ จานโยสฺ สมฺทาจา
 ทถุศฺยนฺเต ‘ปี สฺรฺยนฺเต ‘ปี ปรฺชฺญายนฺเต ‘ปี | สเจตฺ สัฆสฺย ปรฺาปตฺกาลิ กฺษเมตฺตานุชานียาตฺ สัโฆ
 ยตฺ สัฆะ อศวกปฺนรฺวสฺสกุโยรฺ ภิกฺษุโวะ กุลทฺฐกโยสฺ ปาปฺชรฺมสมฺทาจาริโณสฺ ปรววาสนียํ กรฺม กุรฺยาท
 อิติ | เอสา ชฺญูปติสฺ | เอวํ จ กรฺม กรตฺวยํ ปรูววทฺ ยาวทฺ | เอวํ ทฺวตียา ตถุตียา กรฺมวาจนา กรตฺวยา |

(33) พุทฺโธ ภควา สฺรราวสฺตฺยํ วิหฺรติ เชตฺวเน ‘นาถปิณฺฑทสฺยารเม | เตน ขลฺล สมเขน
 สฺรราวสฺตฺยามฺ อนฺยตฺม เสฺรชฺฐิ ปรตีวสฺติ อาตฺม โย มหาชโน มหาโกกะ | เตน สทถุสาคฺ กุลาต
 กลตฺรุมฺ อานีตํ | ส ตยา สารุํ กุรีทติ รเมต ปริจารย์ติ | ตสฺย กุรีทโต รมมาณสฺย ปริจารย์ตตะ ปตฺติ
 อาปฺนฺนสฺตฺวา สัวตฺตฺตา | सा अथानां वा नवानां वा मासानाम् अद्यथा उदत्तरे नक्षत्रे प्रसूता |
 ทารโก ชาตตะ | ตสฺย ชฺญาตเย สัคมยฺ สมามกมฺย ตฺริณิ สปตฺกานฺยฺ เอกวิศฺติทิวสํ ชาตสฺย ชาติมํ

กฤตวา นามเชย์ วุยวสุถาปนุติ | กิ ภาตฺ ทารกสฺย นามเตติ | เตชามฺ เอตทฺ อภาตฺ | ยสฺมาทฺ อย์ ทารก
 อุตฺตเร นกฺษेत्रฺ ชาตสฺ ตสฺมาทฺ ภาตฺ ทารกสฺย อุตฺตร อิติ นามเตติ | ตสฺย อุตฺตร อิติ นามเชย์
 วุยวสุถาปนิตฺม | ส อุนฺนียเต วรฺชเต กุญฺเริม ทธฺนา นวฺนิตฺน สรฺปฺชา สรฺปฺริมฺณเทนาณฺไยศฺ โจตฺตปฺ
 โตตฺตปฺไตรฺ อูปกรณฺวิเศไชรฺ อาศฺรฺ วรฺชยเต หุรฺทสฺถมฺ อิว ปักขมฺ | ส ยทา มหानฺ สํวฤตฺตสฺ ตทา
 ลิปฺยามฺ อุนฺนยสฺตตะ | สํขยา ยํ คณฺนายํ มุทฺรยา ยํ อุทฺธาเร นฺยาเส นิระกฺษเยเป ลิปฺยาะ ปารี คตะ |
 อุกฺธาโก วาจกะ ปณฺทิตะ ปณฺุปรฺจาโร ‘มฺภูาสฺ ปรีกฺษาสฺ กฤตาวี สํวฤตฺตะ | ตทฺยถา รคฺนปรีกฺษายํ
 วสฺตรปรีกฺษายํ วสฺตรปรีกฺษายํ ทารฺปรีกฺษายํ หสฺติปรีกฺษายามฺ อศฺวปรีกฺษายํ สฺตฺริปรีกฺษายํ
 ปฺรุษปรีกฺษายํ จ กฤตาวี สํวฤตฺตะ | ยาวทฺ อสฺย [2.9] ปีตา กาลคตะ | อุตฺตรโร คฤทฺสวามี สํวฤตฺตะ |
 เตนาปณะ ประสาริตะ | กุรีณาติ วิกฺรีณิตะ | กุรฺยวิกฺรเยณ ชีวิกํ กल्पยติ | โส’ปเรณ สมเยน ภควตะ
 สกาสมฺ อุปสํกรานฺตะ | ตสฺย ภควทฺทฺรศฺนาตฺ สทฺธรฺมศฺรวณาจ จ ภควจฺฉาเสเน ปฺรสาโท ชาตะ |
 ปฺรสาทชาตศฺ จ ปฺรวรฺชยาภิตามิ สํวฤตฺตะ | ส มาตฺตะ สกาสมฺ อุปสํกรมฺย กถยติ | อมฺพ อุนฺชานีหิ
 สุวาขฺยาเต ฐรฺมวินเย ปฺรวรฺชามิติ | สา กถยติ | ตวํ มํไมกปฺตฺระ | ยาวทฺ อหํ ชีวามิ ตวานฺ น
 ปฺรวรฺชิตฺวยมฺ | มฤตายํ มยิ ยถेषฺฐํ กริษฺยสึติ | ส กถยติ | อมฺพ สมเยนาหํ น ปฺรวรฺชามิ | ยทิ ตวํ ทิวเส
 ทิวเส สํโฆทฺทิสฺฐกานฺ ภิกฺษุณฺ ภาชฺยสึติ | สา กถยติ | ปฺตฺระ เอวํ กโรมิติ | ส โจตฺตโร ยตฺ กิจฺท
 อุปารฺชยติ ตตฺ สรวํ มาเตร’นฺุปรฺยจฺนติ | อมฺพา อนเนน สฺรฺมณฺพฺราหฺมณานฺ ปฺรติปาทเยติ | สา อสฺย
 มาตา มตฺสรี กุญฺุกิจฺกา อาคฤทฺทิตฺปรียการา กากายาปิ พลฺ น ปฺรทาตฺ วุยวสุยติ ปฺรารุ เอว
 สฺรฺมณฺพฺราหฺมณานฺ ปฺรติปาทยิษฺยติ | เย ตฺ สฺรฺมณฺพฺราหฺมณะะ ปิณฺฑาทฺรฺดินฺสฺ ตํ คฤทฺ ปฺรวินฺสนฺติ
 ตานฺ ปรีกฺษาเต ตฺรชฺยติ จ | เปเรโตปฺนฺนา อิว ยฺยํ นิตฺยํ ปรีกฺฤเทภฺโย ภิกฺษามฺ อฏฺถตฺ อิติ | ตํ จ ปฺตฺริ
 วิปฺรลภยติ อทฺย มยา อियฺนฺโต ภิกฺษโว โภชิตา อियฺตานฺ สฺรฺมณฺพฺราหฺมณานํ ภิกฺษา ทตฺเตติ | สา เตน
 มาตฺสฺรเยณาเสวิตฺน ภาวิตฺน พหุสฺถิตฺน กาลํ กฤตฺวา เปเรตฺยูปฺนฺนา | อุตฺตรโร ‘ปี มาตฺรฺวิโยกาท
 ทานานิ ทตฺวา ปุณฺยานิ กฤตฺวา สุวาขฺยาเต ฐรฺมวินเย ปฺรวรฺชิตะ |

(34) โส’ปเรณ สมเยน มฺรฺกษฺษณฺฑายํ วุยวสุถิตะ | ตมฺ อากมฺย มฺรฺกษฺษณฺฑานิวาสี จิโตร
 คฤทฺปติะ ภควจฺฉาเสเน ปฺรสนฺนะ | โส’ตีว พุทฺธรฺมสํเมษฺ การานฺ กโรติ | มฺรฺกษฺษณฺฑา
 นานาเทสาภฺยาคตานํ ภิกฺษุณฺ ปฺรติสรณํ สํวฤตฺตะ | ยาวทฺ อปเรณ สมเยนายฺยุมตฺ อุตฺตรสฺยานุยตฺ
 อสฺมินฺ กรวฺภูเก กิจฺจิตฺ กรณฺิยมฺ อุตฺปฺนฺนํ | ส ตตฺร คตะ | आयฺยมําศฺ โจปเสโน วลฺคณฺตีปฺุโตร
 ปิจฺศตฺปรีวาริ ชนปทจาริกํ จรํ มฺรฺกษฺษณฺฑามฺ อุนฺปฺราปฺตะ | อเสฺรราชิ จิโตร คฤทฺปติรฺ ยถา
 อูปเสโน วลฺคณฺตีปฺุตระ ปิจฺศตฺปรีวาริ ชนปทจาริกํ จรณฺ อิทฺ อุนฺปฺราปฺต อิติ | สฺรฺตฺวา จ ปฺนฺร
 เยนายฺยุมานฺ อูปเสนสฺ เตโนปสํกรานฺตะ | อุปสํกรมฺยายฺยุมตฺ อูปเสนสฺย ปาเทา ศิรฺสา
 วนฺทิตฺไวกานฺเต นิษฺณณะ | เอกานฺตนิษฺณณํ จิตฺรํ คฤทฺปติมฺ आयฺยุมานฺ อูปเสโน ฐรฺมยฺยา กถยา
 สํทฺรศฺยติ | สสมาทาปยติ สมฺมตฺเตชฺยติ สंपฺรหฺรฺษฺยคฺย | อนेกปฺรฺยาเยณ ฐรฺมยฺยา กถยา สํทฺรศฺย สสมาทาปย

สมุตเตชย สัมพรหุชย ตุขุณิม | อถ จิโตร คถหปติร อุตถายาสนาทุ เอกำสม อุตตราสัค คถควา
 เชนายุขุมาณ อุปเสนสุ เตหน้าชลิ ปุณณมยช आयुขุมนุตม อุปเสนม อิทม อโวจตุ | อธิवासยตุ เม อารย
 อุปเสนสุ जानुत्तरकथे भगुतेन सारुथि गिगुसुसिमेनेदि | अधिवासयति आयुขุमानु อุปเสนะ จितुरसु [2.10]
 คถหปเตะ ตุขุณิภาเวณ | อถ จิโตร คถหปติร आयुขุमत อุปเสนสุ ตุขุณิภาเวणाธิवासना วิทิต्वा
 ศุจิปุณณิตัง ขาทนียโกชนียं สมุทธานีย กาลยม เอว อุตถาย आसनानि प्रचुष्यथदि |

(35) आयुขुमांसु जोत्तरसु तसुमात्तु क्वरुण्णगतु आकतो यवत्तु पसुยति न सยनासनप्रचुष्यप्ति
 न अपि आहारम उपाणुवाहतुत्तम | स आरामिगानु आमनुत्तरये | ग्वानुत्तु กิม ओลुโปत्तुสกาसु तिขุत्तु |
 नासनप्रचुष्यप्तिरे กुरियเต | न अपि आहार उपाणुवाहरुियเต | กิ गिगुसुसिमेने भगुत्तुเจत्ते กระณिय อิติ | เต
 กถยनुติ | จิเตรณ คถหปตินา गिगुसुसिमे 'नुत्तरकथे भगुतेโนปนิมนत्तरितะ | กิ มมาคกมย | น ตวया मा
 คกมย | अपि तु आरयम उप्सेโน प्लานตีप्पुरे पिंसत्तปริवाโร ชนपทजरिका जरनु อิทานुปรูปตะ | ส
 ศุรุตวา สัชาตามรุชะ กถยติ | อหิ ตสย สรวุตต ปุรวักมะ | กถม อเสา มำ ปุรุตยาขุยาอายุขุมนุตม
 อุปเสนัง วลคनुตีप्पुरิ गिगुसुसिमे उप्นิมนत्तरयति | กจจามิ ตาวत्तु ปศุยามิติ | ส เชน จิโตร คถหปติสุ
 เตโนปัสสิกรานุโต ยวत्तु ปศุยติ จิตริ คถหปติม आसनप्रचुष्यप्ति กुरियमाणม | ส กุยสุया มาตुरยา
 ปุรวุตติตะ | จิเตรณ คถหปตินาภितะ | อารย โสภणा आसनप्रचुष्यप्ति | โสภณสุ จาहार อิติ | จิโตร
 คถหปติสุ ตिलपुปลिकावณिक आसीत् | อุตตระ กถยติ | คถหปเต โสภणा आसनप्रचुष्यप्ति โสภณสุ
 จาहार | กิ तु तिलपुप्लिका नासति | ส กถยติ | ภทनुโตत्तर วิชुญาตม | เตन हि उपमा तावज्जถण | อุปมया
 จ पुनरु อิทเก วิชुणปุรยา ภายิตสยารุณม आचाननुติ | กุत्तปุรวุ ภทनुโตत्तर สัพहुลา ชำพุทวิปกา
 วณิชะ สามุทริ ยานปาตริ ปุริตีปาทย กากิ กุกกุฏี จาทาย มหาสมุทรม अवतिरुणा चनहारका | ยวत्त
 อเสา กุกกุฏี กุกกุฏม ओलภमाना गाकेन सारुथि सवासि कदा | ตโยชะ สवासจ จวโก ชาตะ | ส กากกุก
 กุกกิก วาสุเต | น กากो न कुकुठे | เอวม เอว ตว โมกษยารุติ ปุรวุชิตโต โมกษमारुคम ओलภमानो यत्त वा
 ตत्त वा प्रलप्ति อิติ | เอวม อุกเต आयुขุमानु อุตตราส दात्तगुक्तिกา ज तस्य प्रसुतात्तु อุตตชชย สัมพรสุ
 ตะ | เตन อุกตะ | ภทनुत्त อุตตรา กุत्तर กจจสิ | สรวาสตีม | สวจิตตัม ปุริตลภสุ | อิท เอว तिขุत्तु | มา
 คจจ | สุตานม เอตत् วิทयेเต ยत्ต ตวया पुनरु आकत्याहम เอव กุขมยิตวय อิติ | ตสย วจนม อวณิกถย
 สมาทาย ปาตริจิวริ เชน สรวาสตี เตน जरिका प्रुกรानुโต 'नुปุรเวณ जरिका जरि สรวาสตีม
 อनुปรูปตะ | ส गिगुसुगिरु तथ्यण्डे อุกตसु ज | สวาคค สวาคค आयुขุมนनु อุตตรา | ปุริตา वयं
 ตวत्तत्तरुสเนน | โน ตว आकमेनेน | กิ กระณม | ตวम आकमय जिโตร कथहपतिरु मरुगुष्यชญาया
 พุत्तरุชรมสัमेชु การานु กโรติ | आकनुत्तुगाना ज कामिगाना ज मरुगुष्यชญา प्रुतिस्तरण | อสุตย เอตत्
 เอว | มया जिโตร कथहपतिरु अवसुष्णत्तितะ | ยถา कถि तेन यถาวถत्तม आरौजितม | เอตत्ต प्रुकरणิ गिगु
 ภवाद आरौजयनुติ | ภควานु आह | กुरुत्त युधि गिगुชะ อุตตราสย गिगुโยरु คथहปเตरु अवसुष्णत्तगस्य
 प्रुติสัहरณियั กระณม อิติ | โย वा पुनरु ओन्โย 'पि เอवชาตีये |

(36) [2.11] ปังภีระ การไฉะ ปรีติสัทธิกรมกฤตม อชรมกรม จ ตท อวินยกรม จ ภวติ |
ปฐวาทุ ยาวท อสัมภีฏตสย กุรวนุติ |

(37) เอว จ ปุณะ กรตวยม | ศยนาสนปฐชยุปตี กฤตวา คณทัม อาโกฏย ปญญวาทิกยา
ภิกษุณุ สมณญชย สรวาสัเม สันนิชณเณ สันปีติเต เอเคน ภิกษุณา ชยุปตี กฤตวา กรม กรตวยม |

(38) ศถโณตุ ภทนุตาะ สัฆะ | อนเน โนตเตรณ ภิกษุณา จิโตร คฤหปติรุ อวสุมณทัตตะ | สเจต
สัฆสย ปุราปตกาถั กุชเมตานุชานียาต สัโฆ ยต สัฆ อุตตรสย ภิกโษรุ คฤหปติรุอวสุมณทัทกสย
ปรีติสัทธิกรม กุรวาทุ อิติ | เอชา ชยุปติะ | ตตะ กรม กรตวยม |

(39) ศถโณตุ ภทนุตาะ สัฆะ | อนเน อุตเตรณ ภิกษุณา มุรกุชษณชายา จิโตร คฤหปติรุ
อวสุมณทัตตะ | ตต สัฆ อุตตรสย ภิกโษรุ คฤหปเตรุ อวสุมณทัทกสย ปรีติสัทธิกรม กโรติ | เขยาม
อายุษมตา กุชเมเต อุตตรสย ภิกโษรุ คฤหปติรุอวสุมณทัทกสย ปรีติสัทธิกรม กรตุ เต ชุษณิม | น
กุชเมเต ภษณตาม | อัย ปุรธมา กรมวจาณา | เอว ทัวติยา ตฤติยา กรมวจาณา กรตวยา | กฤต สัฆเน
อุตตรสย ภิกโษรุ คฤหปติรุอวสุมณทัทกสย ปรีติสัทธิกรม | กษณนตม อนุชญาต สัฆเน ยสุมาต
ชุษณิม เอวม เอตท ชารยามิ |

(40) ปรีติสัทธิกรมกฤตสยหา ภิกโษรุ อาสมุททาจาริกานุ ชรมานุ ปฐชยุปยามิ |
ปรีติสัทธิกรมกฤเตน ภิกษุณาน ปฐวราชยิตวยม | ปฐวาทุ ยาวท |

(41) ส เอว ปรีติสัทธิกรมกฤต อุตกจปรกจะ สัฆะ โรม ปาตยติ | นิสรณั ปฐวราชยติ |
สมิจีม อุตทสยติ | อนตะสีมายา จ สติตวา โอสารณา ยาจเต | คฤหปติ อวสุมณทัทควาจ จ
ปรีติวิรมามีติ วทติ | เอตต ปุรกรณั ภิกษโว ภควต อาโรจยนุติ | ภควานุ อาห | โอสารยต ชุษ ภิกษว
อุตตร ภิกษุ ปรีติสัทธิกรมกฤตม อิติ | โย วา ปุณรุ อนุโย ปี เอวชาตียะ |

(42) ปังภีระ การไฉะ ปรีติสัทธิกรมกฤต โอสารยิตวยะ | กตมะะ ปังภีระ | อุตกจปรกจะ
ปฐวาทุ ยาวท คฤหปตยวสุมณทัทควาจ จ ปรีติวิรมามีติ วทติ |

(43) เอว จ ปุณรุ โอสารยิตวยะ | ศยนาสนปฐชยุปตี กฤตวา คณทัม อาโกฏย ปญญวาทิกยา
ภิกษุณุ สมณญชย สรวาสัเม สันนิชณเณ สันปีติเต เอเคน ภิกษุณา ชยุปตี กฤตวา กรม กรตวยม |

(44) [2.12] ศถโณตุ ภทนุตาะ สัฆะ | อนเน อุตเตรณ ภิกษุณา มุรกุชษณชายา จิโตร
คฤหปติรุ อวสุมณทัตตะ | ตท อสย สัฆเน คฤหปติรุ อวสุมณทัท อิติ กฤตวา ปรีติสัทธิกรม กฤตม |
โส ยม อุตโตร ภิกษุ ปรีติสัทธิกรมกฤต อุตกจปรกจะ ปฐวาทุ ยาวท คฤหปตยวสุมณทัทควาจ
จ ปรีติวิรมามีติ วทติ | สเจต สัฆสย ปุราปตกาถั กุชเมตานุชานียาต สัโฆ ยต สัฆ อุตตร ภิกษุ ปรีติสั
ทธิกรมกฤตม โอสารยิตว อิติ | เอชา ชยุปติะ | ตโต วกตวโย คจณ | ต คฤหปตี กุชมย | โอสาริต
ภวิษยสิ อิติ | ส ภิกษุภีระ เอวม อภีโต เชน มุรกุชษณชายา เชน จารีกา ปุรกรานุโต อนุปุระเวณ จารีกา
จธนุ มุรกุชษณชามุ อนุปุราปตะ | ตโต มารุคศรมั ปรีติวินทย เชน จิโตร คฤหปติส เตโนปัสกรานุตะ

| อุปสังกรมฺย ทกษิณฺณ พาทุมฺ อภิปรสารุย กถยติ | กุชมสุว มม คฤหปเต | กุชานตฺ ภาทฺนโตตฺตฺร ยทฺย
 เวมฺ อีโหว ปรตฺวิส | กจฺณามิ ตาวทฺ เยน มมาปรารุหํ ตสฺย นิคฺรหํ กโรมิ | กิํ มยาปราทุชมฺ | น ตว |
 เยน มมาปราทุชมฺ |

(45) อถายุขฺมานุ อุตฺตโร คํคาคีรี คตฺวา ตฺริภิสฺส ตาลวณฺุโทะ กุฎฺฐิกํ กถฺววา วรฺษา อุปคตฺะ |
 เตนฺ สวศึรฺ โษปมฺ ปาตฺรํ ฐาริตมฺ | ตสฺย นาดิทฺุเร มารุคฺะ | เตนฺ สตตฺ โคปํงคฺนา กจฺณนฺติ | ส ตาสํ
 ปาตฺรํ ปรฺสารยติ | ตสฺมินฺ ทธี วา กุษีรี วา อุทฺศฺวี วานฺุปรยจฺณนฺติ | ตตฺ ปรฺกฺุชย ฐยฺานสมฺาธิสมฺาปตฺติ
 สฺุขานิ อภินามยติ | ยาวทฺ อุปเรณฺ สมเยน ทฺเว โคปํงคฺเน กจฺณโต มาตา ทฺุหิตา จ | ทฺุหิตา มาตฺุะ กถยติ
 | อมฺพ เอย อารุโย มฺก อิติ | สฺา กถยติ | ปฺุตฺริ น เอย มฺกะ | นฺนํมฺ อเนนฺ กสฺยจิทฺุ วาจา อปราทุชมฺ |
 ตสฺยา เอย นิคฺรหํ กโรตฺติ | อมฺพ กิมฺ เอตทฺ เวั ภาวียยติ | ปฺุตฺริ สฺโว 'หํ ตว ปรฺตฺยกฺษิภฺริยยามิ | ยาวทฺ
 อปรสฺมินฺ ทิวเส มถิตมฺกฺุ กถฺหิตฺุวา ทฺุหิตฺุสเมตฺา ตํ ปรฺเทสมฺ อากตฺา | อายุขฺมตา อุตฺตเรณฺ ปาตฺรํ
 ปรฺสาริตมฺ | สฺา ตสฺย ปาตฺรํ มถิตสฺย ปรฺยิตมฺ อารุทฺธา | อายุขฺมานุ อุตฺตระ ปาตฺรํ จาลยติ | สฺา ททาติ
 เหว | น สํติษฺฐเต | อายุขฺมานุ อุตฺตระ กถยติ | อลฺ ภิกฺนิ | กิมฺ อเนนฺ นีรรุถเกนฺ โนริเตน | สนฺตฺยฺ อญฺเย '
 สฺุมทฺุวิธา ปรฺตฺติครฺาหกา อิติ | สฺา กถยติ | ปฺุตฺริ น ตฺวํ มยา ปรฺววมฺ อุกฺตา | นายํ มฺกะ | นฺนํมฺ อเนนฺ
 กสฺยจิทฺุ วาจา อปราทุชมฺ | ตสฺยา เหว นิคฺรหํ กโรตฺติ | อโวจสฺ ตฺวมฺ อมฺพ อิติ | ตตฺรฺายุขฺมตา อุตฺตเรณฺ
 ทฺุวาทฺุยามฺ อนฺตรวฺรฺษาทฺุยามฺ เอกา วาคฺ ภาษิตฺา | ตถฺตีเย 'นฺตรวฺรฺเช อิทมฺ เหว ปณฺจคณฺทกํ สํสารจกฺริ
 จลาจลํ วิทิตฺุวา สฺรวสํสฺการคตฺิเส สฺตนปตฺนวิกิรณฺวิธฺวสนฺธรมฺตยา ปรฺาหนฺย ตมะสฺกนฺธะ ปรฺทาลิตะ |
 อรุหนฺ สํวตฺตตะ | ปรฺววทฺ ยาวตฺ ปฺุชฺ โย มานฺ โย 'ภิวาทฺุยศฺ จ สํวตฺตตะ | อายุขฺมานุ
 อุตฺตโร 'รฺุหตฺวปรฺาปโต วิมฺกตฺิปฺริตฺิสฺุขสฺิเวทฺิ ตสฺยํ เวลยํ คาคํ ภาษเต |

ตฺุริภิรฺ มยา ตาลวณฺุโทรฺ คจฺคาคีเร กุฎฺฐิกํ กถฺวา |

สวศึรฺ โษปมฺ ปาตฺรํ ปํสฺกฺุถลํ จ จีวรํ ||3||

[2.13] ทฺุวาทฺุยามฺ อนฺตรวฺรฺษาทฺุยามฺ เอกา วาคฺ ภาษิตฺา มยา |

ตถฺตีเย 'นฺตรวฺรฺเช ตฺุ ตมะสฺกนฺธะ ปรฺทาลิตะ ||4||

คจฺคาคีรีนฺิวาสี ตฺุ อุตฺตระ สฺถวิโร วสฺี |

วิมฺกตฺิจิตฺุโต หิ อรุหนฺ อิมฺา คาคา อภายต ||5||

(46) พุทฺโธ ภควานฺ เกาสามฺพยํ วิหฺรติ โฆฆิลาารามे | เตนฺ ขลฺุ สมเขนายุขฺมํ ฌนฺทฺ อาปตฺติมฺ
 อาปฺนโน น ปศฺยติ | เอตตฺ ปรฺกรณฺ ภิกฺษวโ ภควตฺ อาโรจยนฺติ | ภควานฺ อาท | กุรฺตฺ ยฺุภฺ ภิกฺษวะ
 ฌนฺทฺสฺย ภิกฺุโยรฺ อาปตฺเตรฺ อทฺุรฺศนาโยตฺกฺุเชปณฺิยํ กรมฺ อิติ | โย วา ปฺุนฺรฺ อญฺโย 'ปฺุย เวัชาตฺิยะ |

(47) ปิจฺกิเ การฺไฉรฺ อาปตฺเตรฺ อทฺุรฺศนาทฺุ อุตฺกฺุเชปณฺิยํ กรมฺ กถฺตมฺ อชฺุรฺมกรมฺ จ ตทฺ
 (อวินย) กรมฺ จ สํสมฺ จ เตนฺ สาคิสาระ | กตฺไมะ ปิจฺกิเ | อโวจยิตฺุวา กุรฺวณฺติ ปรฺววทฺ ยาวทฺ เอน
 ภิกฺษุณา ชฺุณฺปฺตี กถฺววา กรมฺ กรตฺวยมฺ |

(48) ศฤโณตุ ภทนต์าะ สัมพะ | อัย ฉนุโท ภิกษุรุ อาปตติม อาปนุโน ยถาธรรม์ น ปุริตติโรติ | สเจต สัมสุขุ ปุราปตคากั กษเมตานุชานียาตุ สัม โขต สัมสุขุ ฉนุทสุขุ ภิกุโษรุ อาปตเตรุ อทรรุสนา โยตุกษะปณิธิ์ กรุม กุรยาทุ อิติ | เอชา ชญุปติะ | กรุม กรตุวยม |

(49) ศฤโณตุ ภทนต์าะ สัมพะ | อัย ฉนุโท ภิกษุรุ อาปตติม อาปนุโน ยถาธรรม์ น ปุริตติโรติ | ตตุ สัมสุขุ ฉนุทสุขุ ภิกุโษรุ อาปตเตรุ อทรรุสนา โยตุกษะปณิธิ์ กรุม กโรติ | ยถา จ อายุษุมตำ (กษมเต) ฉนุทสุขุ ภิกุโษรุ อาปตเตรุ อทรรุสนา ยตุกษะปณิธิ์ กรุม กรตุ เต ตุษณิม | น กษมเต ภาษนุตาม | อัย ปุริตติมา กรุมวาจนา | ปุริวาทุ ยาวทุ ยถา ปาณทุโลहितกานาม เอตทุ เอว นิทานม |

(50) อายุษุมำ สฉนุโท อาปตติม อาปนุโน ยถาธรรม์ น ปุริตติโรติ | ส สพุรหุมจาริทธิรุ อรุทธา โมะ ปุริวาทุ ยถา วิภงเค | เอตตุ ปุริกรณิ ภิกษุโว ภควต อาโรจยนุติ | ภควานุ อาท | กุรุต ยุย์ ภิกษุวะ ฉนุทสุขุ ภิกุโษรุ อาปตเตรุ อปุริตติกรุมมา โยตุกษะปณิธิ์ กรุม อิติ | โย วา ปุนรุ อนุโย 'ปยุ เอวัชาติยะ |

(51) ปังกะ การไฉรุ อาปตเตรุ อปุริตติกรุมมา โยตุกษะปณิธิ์ กรุม กฤตม อชรุมกรุม จ ตทุ อวินยกรุม (จ) สัมสุขุ จ เตน สาดิสาระ | กตโมะ ปังกะ | อโฆยิตวา กุรวนุติ | ปุริวาทุ ยาวทุ เอเกน ภิกษุณา ชญุปติ์ กฤตวา กรุม กรตุวยม |

(52) ศฤโณตุ ภทนต์าะ สัมพะ | อัย ฉนุโท ภิกษุรุ อาปตติม อาปนุโน ยถาธรรม์ น ปุริตติโรติ | ส เจต สัมสุขุ ปุราปตคากั กษเมตานุชานียาตุ สัม โขต สัมสุขุ ฉนุทสุขุ ภิกุโษรุ อาปตเตรุ อปุริตติกรุมมา โยตุกษะปณิธิ์ กรุม กุรยาทุ อิติ | เอชา ชญุปติะ | กรุม กรตุวยม |

(53) [2.14] ศฤโณตุ ภทนต์าะ สัมพะ | อัย ฉนุโท ภิกษุรุ อาปตติม อาปนุโน ยถาธรรม์ น ปุริตติโรติ / ตตุ สัมสุขุ ฉนุทสุขุ ภิกุโษรุ อาปตเตรุ อปุริตติกรุมมา โยตุกษะปณิธิ์ กรุม กโรติ | ยชาม อายุษุมตำ กษมเต ฉนุทสุขุ ภิกุโษรุ อาปตเตรุ อปุริตติกรุมมา โยตุกษะปณิธิ์ กรุม กรตุ เต ตุษณิม | น กษมนุเต ภาษนุตาม | อัย ปุริตติมา กรุมวาจนา | ปุริวาทุ ยาวทุ ปาณทุโลहितกานาม |

(54) พุทุโธ ภควา จฉุรวัสตุย่ำ วิหริติ เซตวน 'นาลปิณฑทสุขุยาราม | เตน จลु สมนย อริษฏุสุขุ ภิกุโษรุ อิทม เอวัรูป ปาปกั ทฤษฏิกตม อุตปนุนม | ตถาห ภควโต ธรรม์ เทสิตม อาชานามิ ยถา ย อานุตรายิกา ธรรมา อุกตา ภควตา เต จ ปุริตติเสวยมานา นาลม อนุตรายา อิติ | เอตตุ ปุริกรณิ ภิกษุโว ภควต อาโรจยนุติ | ภควานุ อาท | กุรุต ยุย์ ภิกษุวะ อริษฏุสุขุ ภิกุโษรุ อปุริตติสะถุญเฎ ปาปก ทฤษฏิกเต อุตกษะปณิธิ์ กรุม อิติ | โย วา ปุนรุ อนุโย 'ปยุ เอวัชาติยะ |

(55) ปังกะ การไฉรุ อปุริตติสะถุญเฎ ปาปก ทฤษฏิกเต อุตกษะปณิธิ์ กรุม กฤตม อชรุมกรุม จ ตทุ อวินยกรุม จ สัมสุขุ จ เตน สาดิสาระ | กตโมะ ปังกะ | อโฆยิตวา กุรวนุติ | ปุริวาทุ ยาวทุ เอเกน ภิกษุณา ชญุปติ์ กฤตวา กรุม กรตุวยม |

(56) ศฤโณตุ ภทนต์าะ สัมพะ | อสุยาริษฏุสุขุ ภิกุโษรุ อิทม เอวัรูป ปาปกั ทฤษฏิกตม อุตปนุนม | ตถา อห ภควโต ธรรม์ เทสิตม อาชานามิ ยถา ย อานุตรายิกา ธรรมา อุกตา ภควตา ปุริวาทุ

ยาวตุ สัมสุข ปราปตกาลั กษเมตานุชานีชาติ สัม ษตุ สัมชะ อริษฏุสข ภิกุโษรุ อปรดินิชะสฤษฏเฐ
ปาปเก ทฤษฏุคเต อุตฤษเปณิย์ กรุม กุรยาทุ อิติ | เอษา ชฤษฏุปะติชะ | กรุม กรตุวขม |

(57) สฤโณตุ ภทนตะ สัมชะ | อสุยาริษฏุสข ภิกุโษรุ อิทม เอวรूपึ ปาปกั ทฤษฏุคตม
อุตฤษณนม | ตถา อหึ ภควโต ฐรมั เทสิตม อาชานามิ ปุรววทุ ยาวตุ สัมชะ อริษฏุสข ภิกุโษรุ
อปรดินิชะสฤษฏเฐ ปาปเก ทฤษฏุคเต อุตฤษเปณิย์ กรุม กโรติ | เขษาม อาษุมต่า กษมนเต อริษฏุสข
ภิกุโษรุ อปรดินิชะสฤษฏเฐ ปาปเก ทฤษฏุคเต อุตฤษเปณิย์ กรุม กรตุ เต ฐษณิม | น กษมนเต ภาษน
ตาม | อัยั ปุระมา กรุมวาจนา ปุรววทุ ยาวตุ ปาณทุ โลหิตกานาม |

(58) ส เอษชะ อปรดินิชะสฤษฏเฐ ปาปเก ทฤษฏุคเต อุตฤษเปณิย์กรุมกฤตม อุตฤษจปรกชะ
สัมเข โรม ปาตยติ | ปุรววทุ ยาวทุ ทฤษฏุคตัม ปุริตนิสฤษามิ อิติ วทติ | เอตตุ ปุระกรณั ภิกุษโว ภควต
อาโรจยนติ | ภควานุ อาห | โอสารยตุ ฐยั ภิกุษวะ อริษฏุ ภิกุษุม อปรดินิสฤษฏเฐ ปาปเก ทฤษฏุคเต
อุตฤษเปณิย์กรุมกฤตม อิติ | โย วา ปุณรุ อนุโย 'ปิ เอวัชาติยะ |

(59) ปังภิชะ กรโณชะ อปรดินิชะสฤษฏเฐ ปาปเก ทฤษฏุคเต อุตฤษเปณิย์กรุมกฤต โอสารยิตวยะ
| กตโมะชะ ปังภิชะ | อุตฤษจปรกชะ สัมเข โรม ปาตยติ | ปุรววทุ ยาวทุ เอเกน ภิกุษณา ชฤษฏุปะติ **[2.15]**
กฤตวา กรุม กรตุวขม |

(60) สฤโณตุ ภทนตะ สัมชะ | อสุยาริษฏุสข ภิกุโษรุ อิทม เอวรूपึ ปาปกั ทฤษฏุคตม
อุตฤษณนม | ตถา อหึ ภควโต ฐรมั เทสิตม อาชานามิ ยถาเย อานตรายิกา ฐรมา อุกตา ภควตา เต ปุริติ
เสวยามานา นาลม อนุตรายาย อิติ | ตทุ อสุย สัมเขน อปรดินิสฤษฏเฐ ปาปเก ทฤษฏุคเต อุตฤษเปณิย์
กรุม กฤตม | โส 'ขม อริษฏุ ภิกุษุม อปรดินิชะสฤษฏเฐ ปาปเก ทฤษฏุคเต อุตฤษเปณิย์กรุมกฤต อุตฤษ
จปรกชะ ปุรววทุ ยาวทุ ทฤษฏุคตัม ปุริตนิสฤษามิ อิติ วทติ | ส เจต สัมสุข ปราปตกาลั กษเมตานุชานี
ชาติ สัม ษตุ สัมชะ อริษฏุ ภิกุษุม อปรดินิชะสฤษฏเฐ ปาปเก ทฤษฏุคเต อุตฤษเปณิย์กรุมกฤตม โอสาร
ยทุ อิติ | เอษา ชฤษฏุปะติชะ | เอวั จ กรุม กรตุวขม |

(61) สฤโณตุ ภทนตะ สัมชะ | อสุยาริษฏุสข ภิกุโษรุ อิทม เอวรूपึ ปาปกั ทฤษฏุคตม
อุตฤษณนม | ปุรววทุ ยาวตุ ตตุ สัม อริษฏุ ภิกุษุม อปรดินิชะสฤษฏเฐ ปาปเก ทฤษฏุคเต อุตฤษเปณิย์กร
มกฤตม โอสารยติ | เขษาม อาษุมต่า กษมนเต อริษฏุม อปรดินิชะสฤษฏเฐ ปาปเก ทฤษฏุคเต
อุตฤษเปณิย์กรุมกฤตม โอสารยิตุ เต ฐษณิม | น กษมนเต ภาษนตาม | อัยั ปุระมา กรุมวาจนา | เอวั
ทุวิติยา ตฤติยา กรุมวาจนา | ปุรววทุ ยาวตุ ฐษณิม เอวม เอตทุ ฐารยามี |

(62) พุทุ โธ ภควานุ สรวาสตุย้า วิหริติ เซตวเน อนาถปิณทุทสุยารามะ | เตน ชลु สมเขน
อาษุมมานุ อูทายี สัมฆาวเสษาม อาปตุติม อาปนุนะ สัมจินตุย สุกุรวิสฤษฏุ สมุตติตาม
อรุฐมาสปริติจณนนาม | ส เอตตุ ปุระกรณั ภิกุษณาม อาโรจยติ | อหุม อาษุมมนตุ สัมฆาวเสษาม
อาปตุติม อาปนุน สัมจินตุย สุกุรวิสฤษฏุ สมุตติต่า อรุฐมาสปริติจณนนาม | กัมยา กรณิยม | อิติ เอตตุ

ปรกรณํ ภิกษุโว ภควต อารโจะยนฺติ | ภควานํ อาท | ททต ฐยฺ ภิกษุว อุทายีโน ภิกฺโขรฺ อสุยาะ
 สํฆาวเสษายา อาปตฺเตะ สํจินฺตย สุกฺกรวิสตฺถุภฺมิสมฺมุติตยา อธฺรมาสปรตฺติจฺจนฺนายา อธฺรมาสํ ปรีวาสม
 อิติ | โย วา ปฺนรฺ อนุโย 'ปี เหวํชาติยะ |

(63) เหว จ ปฺนรฺ ทาทวยะ | อุทายีนา ภิกษุณา ศยนาสนปรชฺญปฺตี กถฺตฺวา คณฺฑิม
 อาโกฏฺย ปถฺยภูวาทิจยา ภิกษุณฺ สมนฺนุชฺชย สรวสํฆे สํนิษณฺเณ สํนิปฺติเต อุทายีนา ภิกษุณา วทฺทธานฺเต
 อุตฺตกฺกุเณ สฺติคฺวา อํชฺลี ปฺรคถฺหุย ปรีวาโส ยาจิตฺวยะ | เหว จ ปฺนรฺ ยาจิตฺวยะ |

(64) ศถ โฉตฺ ภาทฺนตฺเต สํฆะ | อหฺม อุทายี ภิกษุชะ สํฆาวเสษามฺ อาปตฺติมฺ อาปฺนฺนะ
 สํจินฺตยสฺกุรวิสตฺถุภฺมิสมฺมุติตมฺ อธฺรมาสปรตฺติจฺจนฺนาม | โส 'หฺม อุทายี ภิกษุรฺ อสุยาะ สํฆาวเสษายา
 อาปตฺเตะ สํจินฺตย สุกฺกรวิสตฺถุภฺมิสมฺมุติตยา อธฺรมาสปรตฺติจฺจนฺนายะ สํฆาทฺ อธฺรมาสํ ปรีวาสํ ยาจ |
 ท ทาทฺ เม ภาทฺนตฺเต สํโฆ มโหมทายีโน ภิกฺโขรฺ อสุยาะ สํฆาวเสษายา อาปตฺเตะ
 สํจินฺตยสฺกุรวิสตฺถุภฺมิสมฺมุติตยา อธฺรมาสปรตฺติจฺจนฺนายา อธฺรมาสํ ปรีवासมฺ อนุกํปโก 'นุกํปาม
 อุปาทาย | ตตฺเต ปศฺจาทฺ เอเกน ภิกษุณา ชฺญปฺตี กถฺตฺวา กรฺม กรฺตฺวยมฺ |

(65) [2.16] ศถ โฉตฺ ภาทฺนตฺเต สํฆะ | อหฺม อุทายี ภิกษุชะ สํฆาวเสษามฺ อาปตฺติมฺ อาปฺนฺนะ
 สํจินฺตยสฺกุรวิสตฺถุภฺมิสมฺมุติตมฺ อธฺรมาสปรตฺติจฺจนฺนาม | โส 'ยมฺ อุทายี ภิกษุรฺ อสุยาะ สํฆาวเสษายา
 อาปตฺเตะ สํจินฺตยสฺกุรวิสตฺถุภฺมิสมฺมุติตยา อธฺรมาสปรตฺติจฺจนฺนายะ สํฆาทฺ อธฺรมาสํ ปรีวาสํ ยาจเต |
 ส เจตฺ สํฆสฺย ปฺราปตฺกาทํ กษเมตฺตานฺชานียาทฺ สํโฆ ยตฺ สํฆ อุทายีโน ภิกฺโขรฺ อสุยาะ สํฆาวเสษายา
 อาปตฺเตะ สํจินฺตยสฺกุรวิสตฺถุภฺมิสมฺมุติตยา อธฺรมาสปรตฺติจฺจนฺนายา อธฺรมาสํ ปรีवासํ ททฺยาทฺ อิติ |
 เอชา ชฺญปฺตีชะ | เหว จ กรฺม กรฺตฺวยมฺ |

(66) ศถ โฉตฺ ภาทฺนตฺเต สํฆะ | อหฺม อุทายี ภิกษุชะ สํฆาวเสษามฺ อาปตฺติมฺ อาปฺนฺนะ
 สํจินฺตยสฺกุรวิสตฺถุภฺมิสมฺมุติตมฺ อธฺรมาสปรตฺติจฺจนฺนาม | โส 'ยมฺ อุทายี ภิกษุรฺ อสุยาะ สํฆาวเสษายา
 อาปตฺเตะ สํจินฺตยสฺกุรวิสตฺถุภฺมิสมฺมุติตยา อธฺรมาสปรตฺติจฺจนฺนายะ สํฆาทฺ อธฺรมาสํ ปรีवासํ ยาจเต |
 ตตฺ สํฆะ อุทายีโน ภิกฺโขรฺ อสุยาะ สํฆาวเสษายา อาปตฺเตะ สํจินฺตยสฺกุรวิสตฺถุภฺมิสมฺมุติตยา
 อธฺรมาสปรตฺติจฺจนฺนายา อธฺรมาสํ ปรีवासํ ททาทิ | เยษามฺ आयุสมฺตํ กษมฺนฺเต อุทายีโน ภิกฺโขรฺ
 อสุยาะ สํฆาวเสษายา อาปตฺเตะ สํจินฺตยสฺกุรวิสตฺถุภฺมิสมฺมุติตยา อธฺรมาสปรตฺติจฺจนฺนายา อธฺรมาสํ
 ปรีवासมฺ ทาทฺ เต ตฺถุณฺนิมฺ | น กษมฺนฺเต ภาษนฺตมฺ | อียํ ปฺรตฺมา กรฺมวาทฺนา | เหว ทฺวิตฺติยา ตถฺติยา
 กรฺมวาทฺนา กรฺตฺวยมฺ | ทตฺเต สํฆ (น) อุทายีโน ภิกฺโขรฺ อสุยาะ สํฆาวเสษายา อาปตฺเตะ สํจินฺตย
 สุกฺกรวิสตฺถุภฺมิสมฺมุติตยา อธฺรมาสปรตฺติจฺจนฺนายา อธฺรมาสํ ปรีวาสะ | กษานฺตมฺ อนุชฺญาตํ สํฆเณ
 (ยสฺมาตฺ) ตฺถุณฺนิมฺ เหวมฺ เอตฺทฺ ธารยามี |

(67) ส ปารีวาสิก เหว สํฆาวเสษามฺ อาปตฺติมฺ อาปฺนฺนะ อนุตฺราปตฺตี ปฺรูวาทฺติปฺรตฺติรฺปํ
 ปฺรตฺติจฺจนฺนาม | ส เอตฺตฺ ปฺรกรณํ ภิกษุณฺนามฺ อารโจะยติ | (อหฺม อสฺมิ) आयุสมฺนตฺ อุทายี ภิกษุชะ สํฆาว

เสขามุ อาปตฺติมิ อาปนฺนุเส สัจฺจินฺตฺย สฺกฺกรฺวีสถฺยภูมฺมุตฺติตามุ อรุทฺทมาสฺปฺรติจฺจนฺนามุ | เตน มยา อุทฺทายี
 นา ภิกฺขุณฺณา อสุยฺยาเส สํฆาวเสชยาสา อาปตฺเตเส สัจฺจินฺตฺย สฺกฺกรฺวีสถฺยภูมฺมุตฺติตฺตยาสา อรุทฺทมาสฺปฺรติจฺจน
 นายาเส สํฆาทุ อรุทฺทมาสํ ปฺริวาโส ยาจิตฺเต | ทตฺเตเส สํเฆน ม โมทฺทายีโน ภิกฺโขสุ อสุยฺยาเส สํฆาวเสชยาสา
 อาปตฺเตเส สัจฺจินฺตฺย สฺกฺกรฺวีสถฺยภูมฺมุตฺติตฺตยาสา อรุทฺทมาสฺปฺรติจฺจนฺนํยา อรุทฺทมาสํ (ปฺริวาเส) | โส 'หํ
 ปาโรวาสิก เอว สํฆาวเสชยามุ อาปตฺติมิ อาปนฺนุเส อนฺตรปตฺตี ปุรฺวปตฺติปฺรติรูปา ปฺรติจฺจนฺนามุ | กิ
 มยา กรณฺธิยมุ อิติ | เอตตฺต
 ภิกฺโขสุ อสุยฺยาเส สํฆาวเสชยาสา อาปตฺเตเส อนฺตรปตฺเตเส ปุรฺวปตฺติ (ปฺรติ) รูปายาเส ปฺรติจฺจนฺนํยา
 มุลปฺริวาสมุ อิติ | โย วา ปุณฺนุ อุนโย 'ปี เอวฺชาตีเย |

(68) เอวฺ จ ปุณฺนุ ทาทฺตฺยเย | สยนาสนปฺรชฺชฺยปฺตี กถฺตฺวา คณฺฑิมฺ อากฺโกฏฺย ปถฺยภูวาทิจฺจา
 ภิกฺขุณฺนุ สมนฺนุชฺชย สรวสํเฆ สํนิษฺณเณ สํนิปฺตีเต อุทฺทายีนา ภิกฺขุณฺณา วถฺทธานุเต อุตฺตฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺกฺก
 ปฺรคฺคหฺย อิทํ สฺยาทุ วจฺนียมุ |

(69) [2.17] สถฺ โณตฺตฺ ภาทฺนฺตฺเตเส สํฆะ | อหฺมฺ อุทฺทายี ภิกฺขุเส สํฆาวเสชยามุ อาปตฺติมิ อาปนฺนุเส
 สัจฺจินฺตฺย สฺกฺกรฺวีสถฺยภูมฺมุตฺติตามุ อรุทฺทมาสฺปฺรติจฺจนฺนํ | (เตน มยา) อุทฺทายีนา ภิกฺขุณฺณา อสุยฺยา
 สํฆาวเสชยาสา อาปตฺเตเส สัจฺจินฺตฺย สฺกฺกรฺวีสถฺยภูมฺมุตฺติตฺตยาสา อรุทฺทมาสฺปฺรติจฺจนฺนํยาเส สํฆาทุ อรุทฺทมาสํ
 ปฺริวาโส ยาจิตฺเต | ทตฺเตเส สํเฆน ม โมทฺทายีโน ภิกฺโขสุ อสุยฺยาเส สํฆาวเสชยาสา อาปตฺเตเส สัจฺจินฺตฺย สฺก
 กรฺวีสถฺยภูมฺมุตฺติตฺตยาสา อรุทฺทมาสฺปฺรติจฺจนฺนํยา อรุทฺทมาสํ ปฺริวาเส | โส 'หํ ปาโรวาสิก เอว สํฆาวเสชยามุ
 อาปตฺติมิ อาปนฺนุเส อนฺตรปตฺตี ปุรฺวปตฺติปฺรติรูปา ปฺรติจฺจนฺนามุ | โส 'หฺมฺ อุทฺทายี ภิกฺโขสุ อสุยฺยา
 สํฆาวเสชยาสา อาปตฺเตเส อนฺตรปตฺเตเส ปุรฺวปตฺติปฺรติรูปายาเส ปฺรติจฺจนฺนํยาเส สํฆานุ มุลปฺริวาสํ
 (ยาเจ) | ททาทฺ ภาทฺนฺตฺเตเส สํโฆ มม อุทฺทายีโน ภิกฺโขสุ อสุยฺยาเส สํฆาวเสชยาสา อาปตฺเตเส อนฺตรปตฺเตเส
 ปุรฺวปตฺติปฺรติรูปายาเส ปฺรติจฺจนฺนํยา มุลปฺริวาสมุ อุนฺกมฺปย อุนฺกมฺปาม อุปาทฺท | เอวฺ ทฺวิรุ อปี
 ตฺริรุ อปี | ตเตเส ปสฺจาทุ เอเกน ภิกฺขุณฺณา ชฺชฺยปฺตี กถฺตฺวา กรฺม กรฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 |

(70) สถฺ โณตฺตฺ ภาทฺนฺตฺเตเส สํฆะ | อหฺมฺ อุทฺทายี ภิกฺขุเส สํฆาวเสชยามุ อาปตฺติมิ อาปนฺนุเส
 สัจฺจินฺตฺย สฺกฺกรฺวีสถฺยภูมฺมุตฺติตามุ อรุทฺทมาสฺปฺรติจฺจนฺนํ | (เตน มยา) อุทฺทายีนา ภิกฺขุณฺณา อสุยฺยา
 สํฆาวเสชยาสา อาปตฺเตเส สัจฺจินฺตฺย สฺกฺกรฺวีสถฺยภูมฺมุตฺติตฺตยาสา อรุทฺทมาสฺปฺรติจฺจนฺนํยาเส สํฆาทุ อรุทฺทมาสํ
 ปฺริวาโส ยาจิตฺเต ทตฺเตเส สํเฆน อสุโยทฺทายีโน ภิกฺโขสุ อสุยฺยาเส สํฆาวเสชยาสา อาปตฺเตเส สัจฺจินฺตฺย
 สฺกฺกรฺวีสถฺยภูมฺมุตฺติตฺตยาสา อรุทฺทมาสฺปฺรติจฺจนฺนํยา อรุทฺทมาสํ ปฺริวาเส | โส 'ยํ ปาโรวาสิก เอว
 สํฆาวเสชยามุ อาปตฺติมิ อาปนฺนุเส อนฺตรปตฺตี ปุรฺวปตฺติปฺรติรูปา ปฺรติจฺจนฺนามุ | โส 'ยมฺ อุทฺทายี
 ภิกฺโขสุ อสุยฺยาเส สํฆาวเสชยาสา อนฺตรปตฺเตเส ปุรฺวปตฺติปฺรติรูปายาเส ปฺรติจฺจนฺนํยาเส สํฆานุ
 มุลปฺริวาสํ ยาจเต | ส เจตฺตํ สํฆสฺย ปฺราปฺตฺกถํ กฺขเมตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺต
 สํโฆ ยตฺตํ สํฆะ อุทฺทายีโน ภิกฺโขสุ

อสุยาะ สัฆาวเสษายา อาปตเตระ อนุตราปตเตระ ปุรวาปตติปริตริูปายาะ ปฺรติจฺจนฺนายา มุลปฺริวาสั
ททฺยาทุ อิติ | เษยา ชฺญปฺติระ | กรฺม กรฺตวฺยม |

(71) ศฺฉฺ โฉนฺตุ ภาทฺนฺตะ สัฆะ | อฺยมฺ อุทฺยํ ภัทฺษะ สัฆาวเสษามฺ อาปตฺติ (มาปฺนฺนะ) สัจฺนฺตฺย
ศฺกฺรฺวิสฺถฺยฺภูติสมฺตฺติตามฺ อฺรฺชฺมาสฺปฺรติจฺจนฺนํ | เตนฺ อฺเนนฺ อุทฺยํ ภาทฺษฺณา อฺสุยาะ สัฆาวเสษา (ยา)
อาปตฺเตระ สัจฺนฺตฺย ศฺกฺรฺวิสฺถฺยฺภูติสมฺตฺติตฺยา อฺรฺชฺมาสฺปฺรติจฺจนฺนํ ยาะ สัฆาทุ อฺรฺชฺมาสั ปฺริวาโส
ยาจิตะ | ทตฺตะ สัฆเนนาสุย อุทฺยํ โน ภัทฺษฺโร อฺสุยาะ สัฆาวเสษายา อาปตฺเตระ สัจฺนฺตฺย
ศฺกฺรฺวิสฺถฺยฺภูติสมฺตฺติตฺยา อฺรฺชฺมาสฺปฺรติจฺจนฺนํ ยาะ อฺรฺชฺมาสั ปฺริวาสะ | โส 'ยํ ปฺริวาสิกฺ อฺเว สัฆาว
เสษามฺ อาปตฺติมฺ อาปฺนฺนะ อนุตราปตฺติ ปุรวาปตติปริตริูปํ ปฺรติจฺจนฺนํ | โส 'ยมฺ อุทฺยํ ภัทฺษฺร
อฺสุยาะ สัฆาวเสษายา อาปตฺเตระ ปุรวาปตติปริตริูปายาะ ปฺรติจฺจนฺนํ ยาะ สัฆานํ มุลปฺริวาสั [2.18]
ยาจเต | ตตฺ สัฆ อุทฺยํ โน ภัทฺษฺโร อฺสุยาะ สัฆาวเสษายา อาปตฺเตระ อนุตราปตฺเตระ ปุรวาปตติปริตริู
ปายาะ ปฺรติจฺจนฺนํ ยาะ มุลปฺริวาสั ททฺติ | เยษามฺ อฺยฺยมฺ ตํ ภัทฺษฺเม อุทฺยํ โน ภัทฺษฺโร อฺสุยาะ สัฆาว
เสษายา (อาปตฺเตระ) อนุตราปตฺเตระ ปุรวาปตติปริตริูปายาะ ปฺรติจฺจนฺนํ ยาะ มุลปฺริวาสั ททฺตุ เต ชฺญมฺ
| น ภัทฺษฺเม ภาชฺนฺตามฺ | อฺยํ ปฺรตฺมา กรฺมวฺจฺนํ | อฺเว ทฺวิติยา ตฺถติยา กรฺมวฺจฺนํ วฺกฺตฺวฺยา | ทตฺตะ
สัฆเนนฺ อุทฺยํ โน ภัทฺษฺโร อฺสุยาะ สัฆาวเสษายา อาปตฺเตระ อนุตราปตฺเตระ ปุรวาปตติปริตริูปายาะ
ปฺรติจฺจนฺนํ ยาะ มุลปฺริวาสะ | ภัชฺนํ ตํ อนุชฺญาตํ สัฆเนนฺ ยสฺมาตฺ ชฺญมฺ อฺเวมฺ อฺตฺทฺ ธารฺยํ |

(72) ส มุลปฺริวาสิกฺ อฺเว สัฆาวเสษามฺ อาปตฺติมฺ อาปฺนฺนะ ปฺรตฺยอนุตราปตฺติมฺ
อนุตราปตติปริตริูปํ ปฺรติจฺจนฺนํ | ส อฺตฺตฺ ปฺรกรฺณํ ภัทฺษฺณํ อฺโรจฺยติ | อหฺมฺ อฺสฺมฺ อฺยฺยมนฺต
อุทฺยํ ภัทฺษะ สัฆาวเสษามฺ อาปตฺติมฺ อาปฺนฺนะ สัจฺนฺตฺย ศฺกฺรฺวิสฺถฺยฺภูติสมฺตฺติตามฺ
อฺรฺชฺมาสฺปฺรติจฺจนฺนํ | เตนฺ มฺยา อุทฺยํ ภาทฺษฺณา อฺสุยาะ สัฆาวเสษายา อาปตฺเตระ สัจฺนฺตฺย
ศฺกฺรฺวิสฺถฺยฺภูติสมฺตฺติตฺยา อฺรฺชฺมาสฺปฺรติจฺจนฺนํ ยาะ สัฆาทุ อฺรฺชฺมาสั ปฺริวาโส ยาจิตะ | ทตฺตะ สัฆเนน
มโมทฺยํ โน ภัทฺษฺโร อฺสุยาะ สัฆาวเสษายา อาปตฺเตระ สัจฺนฺตฺย ศฺกฺรฺวิสฺถฺยฺภูติสมฺตฺติตฺยา อฺรฺชฺมาสั
ปฺริวาสะ | โส 'หํ ปฺริวาสิกฺ อฺเว สัฆาวเสษามฺ อาปตฺติมฺ อาปฺนฺนะ อนุตราปตฺติ ปุรวาปตติปริตริูปํ
ปฺรติจฺจนฺนํ | เตนฺ มฺยา อุทฺยํ ภาทฺษฺณา อฺสุยาะ สัฆาวเสษายา อนุตราปตฺเตระ
ปุรวาปตติปริตริูปายาะ ปฺรติจฺจนฺนํ ยาะ สัฆานํ มุลปฺริวาโส ยาจิตะ | ทตฺตะ สัฆเนน มโมทฺยํ โน
ภัทฺษฺโร อฺสุยาะ สัฆาวเสษายา อนุตราปตฺเตระ ปุรวาปตติปริตริูปายาะ ปฺรติจฺจนฺนํ ยาะ มุลปฺริวาสะ | โส
'หํ มุลปฺริวาสิกฺ อฺเว สัฆาวเสษามฺ อาปตฺติมฺ อาปฺนฺนะ ปฺรตฺยอนุตราปตฺติมฺ (อนุตราปตติปริตริู) รุปํ
ปฺรติจฺจนฺนํ | กิ มฺยา กรณฺยํ อิติ | อฺตฺตฺ ปฺรกรฺณํ ภัทฺษฺโว ภาทฺทฺ อฺโรจฺยติ | ภาทฺทฺ อฺฮา | ททต
ยฺยํ ภัทฺษฺว อุทฺยํ โน ภัทฺษฺโร อฺสุยาะ สัฆาวเสษายา ปฺรตฺยอนุตราปตฺเตระ อนุตราปตติปริตริูปายาะ
ปฺรติจฺจนฺนํ ยาะ มุลปฺรชฺมฺ อิติ | โย วา ปฺนฺรฺ อฺนฺโย 'ปฺริ อฺวํชาติยะ |

(73) เอรัง จ ปุณรุ ทาตวยะ | ศยนาสนปรชชฎปต์ กฤตวา คณทัม อาโกภุย ปฤษฎววจิกยา
ภิกษุณุ สมณยุชชย สรวสัเม สันนิษณณเ สันปติเต อุทายินา ภิกษุณา วฤทธานุเต อุตกฏเณ สติติวา อังลี
ปรคฤหย อิท สยาท วจนियม |

(74) ศถโณตุ ฆทนุตะ สัฆะ | อหม อุทายี ภิกษุสะ สัฆาวเสษามุ อาปตติมิ อาปนุณะ สัจินุคย
ศุกรวิสฤษฐิสมุคติดิตาม อรุชมาสปรติจจนุนาม | เตน มยา อุทายินา ภิกษุณา อสุยาะ สัฆาวเสษายา
อาปตเตะ สัจินุคย [2.19] ศุกรวิสฤษฐิสมุคติดิตายา อรุชมาสปรติจจนุนายะ สัฆาท อรุชมาสั ปริวาโส
ยาจิตะ | ทตตะ สัฆเนน มม อุทายีโน ภิกษุโษรุ อสุยาะ สัฆาวเสษายา อาปตเตะ สัจินุคย
ศุกรวิสฤษฐิสมุคติดิตายา อรุชมาสปรติจจนุนายา อรุชมาสั ปริวาสะ | โส 'หุ ปาริวาสิก เหว
สัฆาวเสษามุ อาปตติมิ อาปนุณะ อนุตตราปตต์ ปุรวาปตติปรติรูปา ปติจจนุนาม | เตน มยา อุทายินา
ภิกษุณา อสุยาะ สัฆาวเสษายา (อนุตตรา) ปตเตะ ปุรวาปตติปรติรูปายะ ปติจจนุนายะ สัฆานุ
มุลปริวาโส ยาจิตะ | ทตตะ สัฆเนน มม อุทายีโน ภิกษุโษรุ อสุยาะ สัฆาวเสษายา อนุตตราปตเตะ
ปุรวาปตติปรติรูปายะ ปติจจนุนายา มุลปริวาสะ | โส 'หุ มุลปาริวาสิก เหว สัฆาวเสษามุ อาปตติมิ
อาปนุณะ ปติคยอนุตตราปตติมิ อนุตตราปตติปรติรูปา ปติจจนุนาม | โส 'หุ อสุยาะ สัฆาวเสษายะ
ปติคยอนุตตราปตเตะ อนุตตราปตติปรติรูปายะ ปติจจนุนายะ สัฆานุ มุลากฤษั ยาจ | ททาตุ
ฆทนุตะ สั โฆ มม อุทายี-โน ภิกษุโษรุ อสุยาะ สัฆาวเสษายะ ปติคยอนุตตราปตเตะ
อนุตตราปตติปรติรูปายะ ปติจจนุนายา มุลากฤษั มุณุกัปย อนุกัมปาม อุปาทาย | เอรัง ทูริ อปี
ตุริ อปี | ตตะ ปศจาท เอเกน ภิกษุณา ชฎปต์ กฤตวา กรม กรตวขม |

(75) ศถโณตุ ฆทนุตะ สัฆะ | อหม อุทายี ภิกษุสะ สัฆาวเสษามุ อาปตติมิ อาปนุณะ สัจินุคย
ศุกรวิสฤษฐิสมุคติดิตาม อรุชมาสปรติจจนุนาม | เตน อนเนน อุทายินา ภิกษุณา อสุยาะ สัฆาวเสษายา
อาปตเตะ สัจินุคย ศุกรวิสฤษฐิสมุคติดิตายา อรุชมาสปรติจจนุนายะ สัฆาท อรุชมาสั ปริวาโส ยาจิ
ตะ | ทตตะ สัฆเนน อสุยะ อุทายีโน ภิกษุโษรุ อสุยาะ สัฆาวเสษายา อาปตเตะ สัจินุคย ศุ
กรวิสฤษฐิสมุคติดิตายา อรุชมาส ปติจจนุนายา อรุชมาสั ปริวาสะ | โส 'ย ปาริวาสิก เหว สัฆาวเสษามุ
อาปตติมิ อาปนุณะ อนุตตราปตต์ ปุรวาปตติ (ปรติรูปา) ปติจจนุนาม | เตน อนเนน อุทายินา ภิกษุณา
(อสุยะ) สัฆาวเสษายา อนุตตราปตเตะ ปุรว อาปตติ ปติรูปายะ ปติจจนุนายะ สัฆานุ มุลปริวาโส
ยาจิตะ | ทตโต 'สข สัฆเนน อุทายีโน ภิกษุโษรุ อสุยาะ สัฆาวเสษายา อาปตเตะ อนุตตราปตเตะ
ปุรวาปตติปรติรูปายะ ปติจจนุนายา มุลปริวาสะ | โส 'ย มุลปาริวาสิก เหว สัฆาวเสษามุ อาปตติมิ
อาปนุณะ ปติคยอนุตตราปตติมิ อนุตตราปตติปรติรูปา ปติจจนุนาม | โส 'ย อสุยาะ สัฆาวเสษายะ
ปติคยอนุตตราปตเตะ อนุตตราปตติปรติรูปายะ ปติจจนุนายะ สัฆานุ มุลากฤษั ยาจเต | ส เจต
สัฆสข ปุราปตกาถั กษเมตานุชานียาค สั โฆ ขค สัฆ อุทายีโน ภิกษุโษรุ อสุยาะ สัฆาวเสษายะ

ปรตฺยนฺตรปตฺเตรฺ อนุตรปตฺติปรตฺริฎฺฐายะ ปรตฺิจจฺจนฺนํ มฺลปกรฺมํ ทพฺยาทฺ อิติ | เอชา ชฺญปฺติเต |
กรฺม กรฺตวํม |

(76) ศกฺ โฉตฺ ภาทฺนตฺเต สํฆะ | อยมฺ อุทายี ภิภฺษะ สํฆาวเสษามฺ อาปตฺติมฺ อาปฺนนะ
สํจฺนิตฺยศฺกฺรวิสฤๅษฺภฺสิมฺมุติตฺตามฺ อรฺชฺมาสปรตฺิจจฺจนฺนํ | เตนฺ อนนฺ อุทายีนา ภิภฺษณา อสฺยาะ
สํฆาวเสษายา อาปตฺเตเต สํจฺนิตฺย ศฺกฺรวิสฤๅษฺภฺสิมฺมุติตฺตํ อรฺชฺมาสปรตฺิจจฺจนฺนํ สํฆาทฺ อรฺชฺมาส
ปริวาโส ยาจิตฺเต | ทตฺเต สํฆนํ สฺย อุทายีโน ภิภฺษโร อสฺยาะ สํฆาวเสษายา อาปตฺเตเต สํจฺนิตฺย
ศฺกฺรวิสฤๅษฺภฺสิมฺมุติตฺตํ อรฺชฺมาสปรตฺิจจฺจนฺนํ อรฺชฺมาส ปริวาสะ | โส 'ยํ ปาริวาสิก เหว
สํฆาวเสษามฺ อาปตฺติมฺ อาปฺนนะ อนุตรปตฺติ ปรุวปตฺติปรตฺริฎฺฐปฺปา ปรตฺิจจฺจนฺนํ | เตนฺ อนนฺ
อุทายีนา ภิภฺษณา อสฺยาะ สํฆาวเสษายา อาปตฺเตเต อนุตรปตฺเตเต ปรุวปตฺติปรตฺริฎฺฐปฺปา
ปรตฺิจจฺจนฺนํ สํฆานํ มฺลปฺริวาโส ยาจิตฺเต | ทตฺเต สํฆนํ สฺย อุทายีโน ภิภฺษโร อสฺยาะ
สํฆาวเสษายา อนุตรปตฺเตเต ปรุวปตฺติปรตฺริฎฺฐปฺปา ปรตฺิจจฺจนฺนํ มฺลปฺริวาสะ | โส 'ยํ
มฺลปฺริวาสิก เหว [2.20] สํฆาวเสษามฺ อาปตฺติมฺ อาปฺนนะ ปรตฺยนฺตรปตฺติ (มนฺตรา) ปตฺติปรตฺริฎฺฐปฺปา
ปรตฺิจจฺจนฺนํ | โส 'ยมฺ อสฺยาะ สํฆาวเสษายะ ปรตฺยนฺตรปตฺเตรฺ อนุตรปตฺติปรตฺริฎฺฐปฺปา
ปรตฺิจจฺจนฺนํ สํฆานํ มฺลปกรฺมํ ยาจิตฺเต | ตตฺ สํฆะ อุทายีโน ภิภฺษโร อสฺยาะ สํฆาวเสษายะ
ปรตฺยนฺตรปตฺเตรฺ อนุตรปตฺติปรตฺริฎฺฐปฺปา ปรตฺิจจฺจนฺนํ มฺลปกรฺมํ ทพฺยาทฺ | เขษามฺ อายฺมมฺตํ
ภฺษมฺนเต อุทายีโน ภิภฺษโร อสฺยาะ สํฆาวเสษายะ ปรตฺยนฺตรปตฺเตรฺ อนุตรปตฺติปรตฺริฎฺฐปฺปา
ปรตฺิจจฺจนฺนํ มฺลปกรฺมํ ทพฺยาทฺ | น ภฺษมฺนเต ภาษนฺตํ | อียํ ปรตฺมา กรฺมวาจนา | เอวํ
ทฺวิติยา ตตฺติยา กรฺมวาจนา กรฺตวํ | ทตฺเต สํฆนํ อุทายีโน ภิภฺษโร อสฺยาะ สํฆาวเสษายะ
ปรตฺยนฺตรปตฺเตรฺ อนุตรปตฺติปรตฺริฎฺฐปฺปา ปรตฺิจจฺจนฺนํ มฺลปกรฺมํ | ภฺษานตฺมํ อนุชฺญาตํ สํฆน
ยสฺมาตฺ ตฺยณฺนิมฺ เอวํ เอตฺ ธารยมิ |

(77) โส 'ปรณฺ สมยฺนํ สํฆาวเสษายา อาปตฺเตเต สํจฺนิตฺย ศฺกฺรวิสฤๅษฺภฺสิมฺมุติตฺตํ
อรฺชฺมาสปรตฺิจจฺจนฺนํ ปรยฺยิตฺปฺริวาสะ อนุตรปตฺเตเต ปรยฺยิตฺมฺลปฺริวาสะ ปรตฺยนฺตรปตฺเตรฺ
มฺลปกรฺมํ ปรยฺยิตฺ ภิภฺษณามฺ อโรจยติ | อหฺมฺ อสฺมฺยฺ อายฺมมฺนตฺ อุทายี ภิภฺษะ สํฆาวเสษามฺ
อาปตฺติมฺ อาปฺนนะ สํจฺนิตฺย ศฺกฺรวิสฤๅษฺภฺสิมฺมุติตฺตามฺ อรฺชฺมาสปรตฺิจจฺจนฺนํ | เตนฺ มยา อุทายีนา
ภิภฺษณา อสฺยาะ สํฆาวเสษายา อาปตฺเตเต สํจฺนิตฺย ศฺกฺรวิสฤๅษฺภฺสิมฺมุติตฺตํ อรฺชฺมาสปรตฺิจจฺจนฺนํ
สํฆาทฺ อรฺชฺมาส ปริวาโส ยาจิตฺเต | ทตฺเต สํฆนํ มมฺ อุทายีโน ภิภฺษโร อสฺยาะ สํฆาวเสษายา อาปตฺเตเต
สํจฺนิตฺย ศฺกฺรวิสฤๅษฺภฺสิมฺมุติตฺตํ อรฺชฺมาสปรตฺิจจฺจนฺนํ อรฺชฺมาส ปริวาสะ | โส 'หํ ปาริวาสิก เหว
สํฆาวเสษามฺ อาปตฺติมฺ อาปฺนนะ อนุตรปตฺติ ปรุวปตฺติปรตฺริฎฺฐปฺปา ปรตฺิจจฺจนฺนํ | เตนฺ มยา อุทายีนา
ภิภฺษณา อสฺยาะ สํฆาวเสษายา อนุตรปตฺเตเต ปรุวปตฺติปรตฺริฎฺฐปฺปา ปรตฺิจจฺจนฺนํ สํฆานํ
มฺลปฺริวาโส ยาจิตฺเต | ทตฺเต สํฆนํ มมฺ อุทายีโน ภิภฺษโร อสฺยาะ สํฆาวเสษายา อนุตรปตฺเตเต

ปุรวาปตติปริตฺรึปายะ ปฺรติจฺจนฺนํยา มูลปริวาสะ | โส 'หํ มูลปารีวาสิก เอว สฺนุ สํฆาวเสฆาม
 อาปตฺติมฺ อาปฺนฺนะ ปฺรตฺยนฺตฺราปตฺติมฺ อนฺตฺราปตฺติปริตฺรึปํ ปฺรติจฺจนฺนํ | เตน มยา อุทายีนา
 ภิกฺขุณา อสุยาะ สํฆาวเสฆายะ ปฺรตฺยนฺตฺราปตฺเตรฺ อนฺตฺราปตฺติปริตฺรึปายะ ปฺรติจฺจนฺนํยาเย สํฆานุ
 มูลาปกรฺโษ ยาจิตะ | ทตฺตะ สํเฆน มม อุทายีโน ภิกฺโษโร อสุยาะ สํฆาวเสฆายะ ปฺรตฺยนฺตฺราปตฺเตรฺ
 อนฺตฺราปตฺติปริตฺรึปายะ ปฺรติจฺจนฺนํยา มูลาปกรฺษะ | โส 'หมฺ อสุยาะ สํฆาวเสฆายา อาปตฺเต
 สํจฺนิตฺย ศุภฺรวิสุตฺถุสฺมุตฺติตฺยา อรฺธมาสฺปฺรติจฺจนฺนํยาเย ปฺรยฺยิตฺปริวาสะ | อนฺตฺราปตฺเต
 ปุรวาปตฺติปริตฺรึปายะ ปฺรติจฺจนฺนํยา [2.21] มูลปริวาสปฺรยฺยิตะ | ปฺรตฺยนฺตฺราปตฺเตรฺ
 อนฺตฺราปตฺติปริตฺรึปายา มูลาปกรฺษปฺรยฺยิตะ | กิํ มยา กรณิยมฺ | เอตฺต ปฺรกรณํ ภิกฺษโว ภกฺวต
 อาโรจฺยนฺติ | ภกฺวานุ อห | ทตฺต ยฺยํ ภิกฺษว อุทายีโน ภิกฺโษโร อสุยาะ สํฆาวเสฆายา อาปตฺเต สํจฺนิตฺย
 ศุภฺรวิสุตฺถุสฺมุตฺติตฺยา อรฺธมาสฺปฺรยฺยิตฺปริวาสฺสฺยานฺตฺราปตฺเต มูลปริวาสปฺรยฺยิตฺสฺย ปฺรตฺยน
 ตฺราปตฺเตรฺ มูลาปกรฺษปฺรยฺยิตฺสฺย ฆทฺราตฺรฺ มานาปฺยมิ อิติ | โย วา ปฺนุโร อนฺโย อปี เอวํ ชาตียะ |

(78) เอวํ จ ปฺนุโร ทาตฺวยะ | สฺยนาสนปฺรชฺชฺยปฺตี กถฺตฺวา คณฺทิมฺ อาโกภฺย ปุณฺญฺวาทิกฺยา
 ภิกฺขุณฺ สมนฺยฺชฺย สรวํสํเฆ สํนิยฺณเณ สํนิปฺตีเต อุทายีนา ภิกฺขุณา วฤทฺธานฺเต อุตฺกฏฺเณ สฺถิตฺวา อํชฺลี
 ปฺรคฺคหฺย อิทํ สฺยาท วจฺนียมฺ |

(79) สจฺฉโณตฺตฺ กทฺนฺตะ สํฆะ | อหฺมฺ อุทายี ภิกฺษุสฺ สํฆาวเสฆามฺ อาปตฺติมฺ อาปฺนฺนะ สํจฺนิตฺย
 ศุภฺรวิสุตฺถุสฺมุตฺติตฺยา อรฺธมาสฺปฺรติจฺจนฺนํ | เตน มยา อุทายีนา ภิกฺขุณา อสุยาะ สํฆาวเสฆายา
 อาปตฺเต สํจฺนิตฺย ศุภฺรวิสุตฺถุสฺมุตฺติตฺยา อรฺธมาสฺปฺรติจฺจนฺนํยาเย สํฆาท อรฺธมาสํ ปรีวาโส
 ยาจิตะ | ทตฺตะ สํเฆน มม อุทายีโน ภิกฺโษโร อสุยาะ สํฆาวเสฆายา อาปตฺเต สํจฺนิตฺย
 ศุภฺรวิสุตฺถุสฺมุตฺติตฺยา อรฺธมาสฺปฺรติจฺจนฺนํยา อรฺธมาสํ ปรีวาสะ | โส 'หํ ปารีวาสิก เอว สฺนุ
 สํฆาวเสฆามฺ อาปตฺติมฺ อาปฺนฺนะ อนฺตฺราปตฺตี ปุรวาปตฺติปริตฺรึ-ปํ ปฺรติจฺจนฺนํ | เตน มยา อุทายีนา
 ภิกฺขุณา อสุยาะ สํฆาวเสฆายา อนฺตฺราปตฺเต ปุรวาปตฺติปริตฺรึปายะ ปฺรติจฺจนฺนํยาเย สํฆานุ
 มูลปริวาโส ยาจิตะ | ทตฺตะ สํเฆน มม อุทายีโน ภิกฺโษโร อสุยาะ สํฆาวเสฆายา อนฺตฺราปตฺเต
 ปุรวาปตฺติปริตฺรึปายะ ปฺรติจฺจนฺนํยา มูลปริวาสะ | โส 'หํ มูลปารีวาสิก เอว สฺนุ สํฆาวเสฆาม
 อาปตฺติมฺ อาปฺนฺนะ ปฺรตฺยนฺตฺราปตฺติมฺ อนฺตฺราปตฺติปริตฺรึปํ ปฺรติจฺจนฺนํ | เตน มยา อุทายีนา
 ภิกฺขุณา อสุยาะ สํฆาวเสฆายะ ปฺรตฺยนฺตฺราปตฺเตรฺ อนฺตฺราปตฺติปริตฺรึปายะ ปฺรติจฺจนฺนํยาเย สํฆานุ
 มูลาปกรฺโษ ยาจิตะ | ทตฺตะ สํเฆน มม อุทายีโน ภิกฺโษโร อสุยาะ สํฆาวเสฆายะ ปฺรตฺยนฺตฺราปตฺเตรฺ
 อนฺตฺราปตฺติปริตฺรึปายะ ปฺรติจฺจนฺนํยา มูลาปกรฺษะ |

(80) โส 'หมฺ อุทายี ภิกฺษุโร อสุยาะ สํฆาวเสฆายา อาปตฺเต สํจฺนิตฺย ศุภฺรวิสุตฺถุสฺมุตฺติตฺยา
 อรฺธมาสฺปฺรติจฺจนฺนํยาเย ปฺรยฺยิตฺปริวาสะ อนฺตฺราปตฺเตรฺ มูลปริวาสปฺรยฺยิตะ ปฺรตฺยนฺตฺราปตฺเตรฺ
 มูลาปกรฺษปฺรยฺยิตะ สํฆาตฺ ฆทฺราตฺรฺ มานาปฺยํ ยาจ | ททาตฺ กทฺนฺตะ สํโฆ มม อุทายีโน ภิกฺโษโร

อสุยาะ สัมมาเวเสชาเย อาปตเตชะ สัจฉินุตย สุกกรวิสตถุญญิสุมุตติตยา อธรรมาสปรตัจฉินุนายะ
 ปรยุมิตปริวาสสุย อนุตตราปตเตชะ มุลปริวาสปรยุมิตสุย ปรตยอนุตตราปตเตชะ มุลาปกรษปรยุมิตสุย ษท
 ราตรุ์ มานาปยัม อนุกมปย อนุกมปาม อุปาทาย | เอวั ทูวิรุ อปี ตริรุ อปี | ตตะ ปศุจาทู เอเคน ภิกษุณา
 ชญุปลตี กถควา กรम्म กรตวยัม |

(81) [2.22] ศถโณตฺต ภาทนฺตาะ สัมมะ | อยัม อุทายี ภิกษุชะ สัมมาเวเสชาม อาปตติม อาปนฺนะ
 สัจฉินุตย สุกกรวิสตถุญญิสุมุตติตตาม อธรรมาสปรตัจฉินุนาม | เตน อนเนน อุทายินา ภิกษุณา อสุยาะ
 สัมมาเวเสชาเย อาปตเตชะ สัจฉินุตย สุกกรวิสตถุญญิสุมุตติตยา อธรรมาสปรตัจฉินุนายะ สัมมาท อธรรมาส
 ปริวาโส ยาจิตะ | ทตฺโต 'สฺย สัมเมน อุทายินิ ภิกฺโขสุ อสุยาะ สัมมาเวเสชาเย อาปตเตชะ สัจฉินุตย
 สุกกรวิสตถุญญิสุมุตติตยา อธรรมาสปรตัจฉินุนายะ อธรรมาส ปริวาสะ | โส 'ยํ ปารีวาสิก เอว สนุ
 สัมมาเวเสชาม อาปตติม อาปนฺนะ อนุตตราปตตี ปุรวาปตติปริตฺติรูปา ปฺรตัจฉินุนา | เตน อนเนน อุทายินา
 ภิกษุณา อสุยาะ สัมมาเวเสชาเย อนุตตราปตเตชะ ปุรวาปตติปริตฺติรูปายะ ปฺรตัจฉินุนายะ มุลปริวาโส
 ยาจิตะ | ทตฺตะ สัมเมน อสุย อุทายินิ ภิกฺโขสุ อสุยาะ สัมมาเวเสชาเย อนุตตราปตเตชะ
 ปุรวาปตติปริตฺติรูปายะ ปฺรตัจฉินุนายะ (มุลปริวาสะ | โส 'ยํ) มุลปริวาสะ เอว สนุ สัมมาเวเสชาม
 อาปตติม อาปนฺนะ ปรตยอนุตตราปตติ (มณฺตราปตติ) ปฺรติรูปา ปฺรตัจฉินุนาม | เตน อนเนน อุทายินา
 ภิกษุณา อสุยาะ สัมมาเวเสชาเย ปรตยอนุตตราปตเตชะ อนุตตราปตติปริตฺติรูปายะ ปฺรตัจฉินุนายะ สัมมา
 มุลาปกรฺโษ ยาจิตะ | ทตฺตะ สัมเมน อสุย อุทายินิ ภิกฺโขสุ อสุยาะ สัมมาเวเสชาเย ปรตยอนุตตราปตเตชะ
 อนุตตราปตติปริตฺติรูปายะ ปฺรตัจฉินุนายะ มุลาปกรฺษะ |

(82) โส 'ยัม อุทายี ภิกษุรุ อสุยาะ สัมมาเวเสชาเย อาปตเตชะ สัจฉินุตย สุกกรวิสตถุญญิสุมุตติตยา
 อธรรมาสปรตัจฉินุนายะ ปรยุมิตปริวาส อนุตตราปตเตชะ ปุรวาปตติปริตฺติรูปายะ ปฺรตัจฉินุนายะ
 มุลปริวาสปรยุมิตะ ปรตยอนุตตราปตเตชะ อนุตตราปตติปริตฺติรูปายะ ปฺรตัจฉินุนายะ มุลาปกรษปรยุมิตะ
 ษทราตรุ์ มานาปยัม ยาจเต | ส เจตฺต สัมมสุย ปฺราปตกาถิ กุชเมตานุชานียาคฺ สัมโฆ ยตฺ สัมมะ อุทายินิ
 ภิกฺโขสุ อสุยาะ สัมมาเวเสชาเย อาปตเตชะ สัจฉินุตย สุกกรวิสตถุญญิสุมุตติตยา อธรรมาสปรตัจฉินุนายะ
 ปรยุมิตปริวาสสุย อนุตตราปตเตชะ ปุรวาปตติปริตฺติรูปายะ ปฺรตัจฉินุนายะ มุลปริวาสปรยุมิตสุย
 ปรตยอนุตตราปตเตชะ อนุตตราปตติปริตฺติรูปายะ ปฺรตัจฉินุนายะ มุลาปกรษปรยุมิตสุย ษทราตรุ์ มานาปยัม
 ททฺยาทู อิติ | เอชา ชญุปลตี | เอวั จ กรम्म กรตวยัม |

(83) ศถโณตฺต ภาทนฺตาะ สัมมะ | อยัม อุทายี ภิกษุชะ สัมมาเวเสชาม อาปตติม อาปนฺนะ สัจฉินุตย
 สุกกรวิสตถุญญิสุมุตติตตาม อธรรมาสปรตัจฉินุนาม | เตน อนเนน อุทายินา ภิกษุณา อสุยาะ สัมมาเวเสชาเย
 อาปตเตชะ สัจฉินุตย สุกกรวิสตถุญญิสุมุตติตยา อธรรมาสปรตัจฉินุนายะ สัมมาท อธรรมาส ปริวาโส
 ยาจิตะ | ทตฺโต 'สฺย สัมเมน อุทายินิ ภิกฺโขสุ อสุยาะ สัมมาเวเสชาเย อาปตเตชะ สัจฉินุตย สุก
 กรวิสตถุญญิสุมุตติตยา อธรรมาสปรตัจฉินุนายะ อธรรมาส ปริวาสะ | โส 'ยํ ปารีวาสิก เอว สนุ

สัฆวเสษามุ อาปตติมุ อาปนุณะ อนุตราปตติ ปุรวาปตติ (ปฺรติรูปา) ปฺรติจฺจนฺนาม | เตน อนเนน
 อุทายินา ภิกฺขุณา อสุยาะ สัฆวเสษายา อาปตเตะ ปุรวาปตติปฺรติรูปายะ (ปฺรติจฺจนฺนายะ) สัฆนุ
 มุลปฺริวาโส ยาจิตะ | ทตตะ สัฆเนน อสุย อุทายินิ ภิกฺโขสุ อสุยาะ สัฆวเสษายะ [2.23]
 อนุตราปตเตะ ปุรวาปตติปฺรติรูปายะ ปฺรติจฺจนฺนายา มุลปฺริวาสะ | โส 'ยั มุลปฺริวาสิกิ เอว สนุ
 สัฆวเสษามุ อาปตติมุ อาปนุณะ ปฺรตฺยอนุตราปตติมุ อนุตราปตติปฺรติรูปา ปฺรติจฺจนฺนาม | เตน อนเนน
 อุทายินา ภิกฺขุณา อสุยาะ สัฆวเสษายา อาปตเตะ ปฺรตฺยอนุตราปตเต (รฺนฺตราปตติ) ปฺรติรูปายะ
 ปฺรติจฺจนฺนายะ สัฆนุ มุลปกรุ โษ ยาจิตะ | ทตตะ สัฆเนน อสุย อุทายินิ ภิกฺโขสุ อสุยาะ
 สัฆวเสษายะ ปฺรตฺยอนุตราปตเตรุ อนุตราปตติปฺรติรูปายะ ปฺรติจฺจนฺนายา มุลปกรุชะ | โส 'ยมุ
 อุทายี ภิกฺขุรุ อสุยาะ สัฆวเสษายา อาปตเตะ สัจฺนิตฺย สุกฺกรวิสุถุญฺญิสฺสมุตฺติตฺยา
 อรุธฺมาสฺปฺรติจฺจนฺนายะ ปฺรยฺยิตฺปฺริวาสะ อนุตราปตเตะ ปุรวาปตติปฺรติรูปายะ ปฺรติจฺจนฺนายา
 มุลปฺริวาสฺปฺรยฺยิตะ ปฺรตฺยอนุตราปตเตรุ อนุตราปตติปฺรติรูปายะ ปฺรติจฺจนฺนายา มุลปกรุชะปฺรยฺยิตะ
 ษทฺราตฺริ มานาปฺยั ยาจเต | ตตฺ สัฆเน อุทายินิ ภิกฺโขสุ อสุยาะ สัฆวเสษายา อาปตเตะ สัจฺนิตฺย
 สุกฺกรวิสุถุญฺญิสฺสมุตฺติตฺยา อรุธฺมาสฺปฺรติจฺจนฺนายะ ปฺรยฺยิตฺปฺริวาสฺสย อนุตราปตเตะ
 ปุรวาปตติปฺรติรูปายะ ปฺรติจฺจนฺนายา มุลปฺริวาสฺปฺรยฺยิตฺสย ปฺรตฺยอนุตราปตเตรุ
 อนุตราปตติปฺรติรูปายะ ปฺรติจฺจนฺนายา มุลปกรุชะปฺรยฺยิตฺสย ษทฺราตฺริ มานาปฺยมุ ททาทิ | ษะฆามุ
 อายุฆฺมตฺตา กุฆฺมมฺเต อุทายินิ ภิกฺโขสุ อสุยาะ สัฆวเสษายา อาปตเตะ สัจฺนิตฺย
 สุกฺกรวิสุถุญฺญิสฺสมุตฺติตฺยา อรุธฺมาสฺปฺรติจฺจนฺนายะ ปฺรยฺยิตฺปฺริวาสฺสย อนุตราปตเตะ
 ปุรวาปตติปฺรติรูปายะ ปฺรติจฺจนฺนายา มุลปฺริวาสฺปฺรยฺยิตฺสย ปฺรตฺยอนุตราปตเตรุ
 อนุตราปตติปฺรติรูปายะ ปฺรติจฺจนฺนายา มุลปกรุชะปฺรยฺยิตฺสย ษทฺราตฺริ มานาปฺยั ทาคฺ เต ตฺยฆฺณิมุ |
 น กุฆฺมเต ภาษฺนตฺตาม | อัยฺ ปฺรตฺมา กรฺมวาจฺนา | เอวฺ ทฺวิตียา ตถฺติยา กรฺมวาจฺนา วกฺตฺวา | ทตฺตํ สัฆเน
 อุทายินิ ภิกฺโขสุ อสุยาะ สัฆวเสษายา อาปตเตะ สัจฺนิตฺย สุกฺกรวิสุถุญฺญิสฺสมุตฺติตฺยา
 อรุธฺมาสฺปฺรติจฺจนฺนายะ ปฺรยฺยิตฺปฺริวาสฺสย อนุตราปตเตะ ปุรวาปตติปฺรติรูปายะ ปฺรติจฺจนฺนายา
 มุลปฺริวาสฺปฺรยฺยิตฺสย ปฺรตฺยอนุตราปตเตรุ อนุตราปตติปฺรติรูปายะ ปฺรติจฺจนฺนายา
 มุลปกรุชะปฺรยฺยิตฺสย ษทฺราตฺริ มานาปฺยมุ | กุฆฺนตฺมฺ อุนฺชฺญาตฺ สัฆเน ยสฺมาตฺ ตฺยฆฺณิมุ เอวมฺ เอตท
 ธารายมิ |

(84) โส 'ปฺเรณ สฺมเยน สัฆวเสษายา อาปตเตะ สัจฺนิตฺย สุกฺกรวิสุถุญฺญิสฺสมุตฺติตฺยา
 อรุธฺมาสฺปฺรติจฺจนฺนายะ ปฺรยฺยิตฺปฺริวาสะ อนุตราปตเตะ ปุรวาปตติปฺรติรูปายะ ปฺรติจฺจนฺนายา
 มุลปฺริวาสฺปฺรยฺยิตะ ปฺรตฺยอนุตราปตเตรุ อนุตราปตติปฺรติรูปายะ ปฺรติจฺจนฺนายา มุลปกรุชะปฺรยฺยิตะ
 ษทฺราตฺริ จิรฺณํ มานาปฺยั ภิกฺขุณามุ อาโรจยติ | อหฺมฺ อสฺมฺยฺ อายุฆฺมมฺนุ อุทายี ภิกฺขุชะ สัฆวเสษามุ
 อาปตติมุ อาปนุณะ สัจฺนิตฺย สุกฺกรวิสุถุญฺญิสฺสมุตฺติตฺตาม อรุธฺมาสฺปฺรติจฺจนฺนาม | เตน มยา อุทายินา

ภิกษุณา อสุยาะ สัฆวเสษายา อาปตเตะ สัจฉินุตย สุภรวิสถุณฐิสุมตติตทายา อรชมาสั ปริวาโส ยาจิตะ |
 ทตตะ สัฆเนน มม อุทายิโน ภิกุโษรฺ อสุยาะ สัฆวเสษายา อาปตเตะ สัจฉินุตย สุภรวิสถุณฐิสุมตติตทายา
 อรชมาสปรดิฉฉนุนายา อรชมาสั ปริวาสะ | โส 'หุ [2.24] ปารีวาสิก เอว สนฺ สัฆวเสษาม อาปตติม
 อาปนนะ อนตราปตติ ปุรวาปตติปฺริฐุปายะ ปฺริฉฉนุนาม | เตน มยา อุทายินา ภิกษุณา อสุยาะ
 สัฆวเสษายา อาปตเตรฺ อนตราปตเตะ ปุรวาปตติปฺริฐุปายะ ปฺริฉฉนุนายะ สัฆวาน มุลปรีวาโส
 ยาจิตะ | ทตตะ สัฆเนน มม อุทายิโน ภิกุโษรฺ อสุยาะ สัฆวเสษายา อนตราปตเตะ
 ปุรวาปตติปฺริฐุปายะ ปฺริฉฉนุนายา มุลปรีวาสะ | โส 'หุ มุลปารีวาสิก เอว สนฺ สัฆวเสษาม
 อาปตติม อาปนนะ ปฺริศตยอนตราปตติ (มนตราปตติ) ปฺริฐุปายะ ปฺริฉฉนุนาม | เตน มยา อุทายินา
 ภิกษุณา อสุยาะ สัฆวเสษายา ปฺริศตยอนตราปตเตรฺ อนตราปตติปฺริฐุปายะ ปฺริฉฉนุนายะ สัฆวาน
 มุลปกรฺโย ยาจิตะ | ทตตะ สัฆเนน มม อุทายิโน ภิกุโษรฺ อสุยาะ สัฆวเสษายะ ปฺริศตยอนตราปตเตรฺ
 อนตราปตติปฺริฐุปายะ ปฺริฉฉนุนายา มุลปกรฺษะ | เตน มยา อุทายินา ภิกษุณา สัฆวเสษายา
 อาปตเตะ สัจฉินุตย สุภรวิสถุณฐิสุมตติตทายา อรชมาปฺริฉฉนุนายะ ปฺริศตยอนตราปตเต
 ปุรวาปตติปฺริฐุปายะ ปฺริฉฉนุนายา มุลปรีวาสะปฺริศตยอนตราปตเตรฺ
 อนตราปตติปฺริฐุปายะ ปฺริฉฉนุนายา มุลปกรฺษปฺริศตยอนตราปตเตรฺ สัฆวเสษายา มานาปฺโย ยาจิตม |
 ทตต สัฆเนน มม อุทายิโน ภิกุโษรฺ อสุยาะ สัฆวเสษายา อาปตเตะ สัจฉินุตย สุภรวิสถุณฐิสุมตติตทายา
 อรชมาสปรดิฉฉนุนายะ ปฺริศตยอนตราปตเต ปุรวาปตติปฺริฐุปายะ ปฺริฉฉนุนายา
 มุลปรีวาสะปฺริศตยอนตราปตเตรฺ อนตราปตติปฺริฐุปายะ ปฺริฉฉนุนายา
 มุลปกรฺษปฺริศตยอนตราปตเตรฺ มานาปฺยม | โส 'หุม อุทายิโน ภิกุโษรฺ อสุยาะ สัฆวเสษายา อาปตเตะ
 สัจฉินุตย สุภรวิสถุณฐิสุมตติตทายา อรชมาสปรดิฉฉนุนายะ ปฺริศตยอนตราปตเต
 ปุรวาปตติปฺริฐุปายะ ปฺริฉฉนุนายา มุลปรีวาสะปฺริศตยอนตราปตเต
 อนตราปตติปฺริฐุปายะ ปฺริฉฉนุนายา มุลปกรฺษปฺริศตยอนตราปตเตรฺ | มานาปฺยม | ก็ มยา
 กรณียม | เอตตฺ ปฺริกรณมฺ ภิกษุโว ภควตฺ อาโรจยนฺติ | ภควานฺ อห | อวารุหตฺ ยุํ ภิกษุว อุทายินํ
 ภิกษุมฺ อสุยาะ สัฆวเสษายา อาปตเตะ สัจฉินุตย สุภรวิสถุณฐิสุมตติตทายา อรชมาสปรดิฉฉนุนายะ
 ปฺริศตยอนตราปตเต ปุรวาปตติปฺริฐุปายะ ปฺริฉฉนุนายา มุลปรีวาสะปฺริศตยอนตราปตเต
 ปฺริศตยอนตราปตเตรฺ อนตราปตติปฺริฐุปายะ ปฺริฉฉนุนายา มุลปกรฺษปฺริศตยอนตราปตเต
 จริตมานาปฺยม | โย วา ปฺนรฺ อนฺโย 'ปิ เอวฺชาตียะ |

(85) เอว จ ปฺนรฺ อวารุหิตฺวะ | ศยนาสนปฺริศตยอนตราปตเต กถตฺวา คณฺฑิมฺ อาโกณฺฐย ปณฺณวฺจาจิกฺขา
 ภิกษุณฺ สมนฺนุชฺชย สรวฺสัฆเน สันิษณฺณ สันิปติเต อุทายินา ภิกษุณา วถฺทธานฺเต อุตฺกณฺฐเกน สฺติตฺวา
 อณฺชลี ปฺริศตยอนตราปตเต สฺยาท วณฺณียม |

(86) ศฤโกณตุ ภาทนตะ สัมพะ | อหุม อุทายี ภิกษุฆะ สัมฆาเวเสฆามุ อาปตติม อาปนนะ สัจฉินตุย
 ศุกรวิสุตฺถุสฺสมุตฺติตตามุ อรุทมาสปฺรติจฉนฺนามุ | เตน มยา อุทายีนา ภิกษุณฺณา อสุยาะ [2.25]
 สัมฆาเวเสฆายา อาปตเตะ สัจฉินตุย ศุกรวิสุตฺถุสฺสมุตฺติตตายา อรุทมาสปฺรติจฉนฺนายาะ สัมฆาทุ อรุทมาส
 ปฺริวาโส ยาจิตะ | ทตตะ สัมเณน มม อุทายีโน ภิกฺโขสุ อสุยาะ สัมฆาเวเสฆายา อาปตเตะ สัจฉินตุย ศุ (กร)
 วิสุตฺถุสฺสมุตฺติตตายา อรุทมาสปฺรติจฉนฺนายา อรุทมาส ปฺริวาสะ | โส 'หํ ปฺริวาสิก เอว สนุ
 สัมฆาเวเสฆามุ อาปตติม อาปนนะ อนุตฺราปตฺตํ ปุรวาปตฺติปฺรติรูปา ปฺรติจฉนฺนามุ | เตน มยา อุทายีนา
 ภิกษุณฺณา อสุยาะ สัมฆาเวเสฆายา อาปตเตะ ปุรวาปตฺติปฺรติรูปายะ ปฺรติจฉนฺนายะ สัมฆานุ มุลปฺริวาโส
 ยาจิตะ | ทตตะ สัมเณน มม อุทายีโน ภิกฺโขสุ อสุยาะ สัมฆาเวเสฆายา อาปตเตะ ปุรวาปตฺติปฺรติรูปายะ
 ปฺรติจฉนฺนายา มุลปฺริวาสะ | โส 'หํ มุลปฺริวาสิก เอว สนุ สัมฆาเวเสฆามุ อาปตติม อาปนนะ
 ปฺรตฺยอนุตฺราปตฺติม อนุตฺราปตฺติปฺรติรูปา ปฺรติจฉนฺนามุ | เตน มยา อุทายีนา ภิกษุณฺณา อสุยาะ
 สัมฆาเวเสฆายะ อาปตเตะ ปฺรตฺยอนุตฺราปตฺเตรฺ อนุตฺราปตฺติปฺรติรูปายะ ปฺรติจฉนฺนายะ สัมฆานุ
 มุลาปกรฺโย ยาจิตะ | ทตตะ สัมเณน มม อุทายีโน ภิกฺโขสุ อสุยาะ สัมฆาเวเสฆายะ ปฺรตฺยอนุตฺราปตฺเตรฺ
 อนุตฺราปตฺติปฺรติรูปายะ ปฺรติจฉนฺนายา มุลาปกรฺษะ | เตน มยา อุทายีนา ภิกษุณฺณา อสุยาะ
 สัมฆาเวเสฆายา อาปตเตะ สัจฉินตุย ศุกรวิสุตฺถุสฺสมุตฺติตตายา อรุทมาสปฺรติจฉนฺนายะ ปฺรยฺยิตฺตปฺริวาเสน
 อนุตฺราปตเตะ ปุรวาปตฺติปฺรติรูปายะ ปฺรติจฉนฺนายา มุลปฺริวาสปฺรยฺยิตฺเตน ปฺรตฺยอนุตฺราปตฺเตรฺ
 อนุตฺราปตฺติปฺรติรูปายะ ปฺรติจฉนฺนายา มุลาปกรฺษปฺรยฺยิตฺเตน มหฺรฺราตฺรฺ มานาปฺยํ ยาจิตมฺ | ทตฺตํ
 สัมเณน มม อุทายีโน ภิกฺโขสุ อสุยาะ สัมฆาเวเสฆายา อาปตเตะ สัจฉินตุย ศุกรวิสุตฺถุสฺสมุตฺติตตายา
 อรุทมาสปฺรติจฉนฺนายะ ปฺรยฺยิตฺตปฺริวาเสสฺย อนุตฺราปตเตะ ปุรวาปตฺติปฺรติรูปายะ ปฺรติจฉนฺนายา
 มุลปฺริวาสปฺรยฺยิตฺตสฺย ปฺรตฺยอนุตฺราปตฺเตรฺ อนุตฺราปตฺติปฺรติรูปายะ ปฺรติจฉนฺนายา
 มุลาปกรฺษปฺรยฺยิตฺตสฺย มหฺรฺราตฺรฺ มานาปฺยมฺ | โส 'หุม อุทายี ภิกษุฆุ อสุยาะ สัมฆาเวเสฆายา อาปตเตะ
 สัจฉินตุย ศุกรวิสุตฺถุสฺสมุตฺติตตายา อรุทมาสปฺรติจฉนฺนายะ ปฺรยฺยิตฺตปฺริวาสะ อนุตฺราปตเตะ
 ปุรวาปตฺติปฺรติรูปายะ ปฺรติจฉนฺนายา มุลปฺริวาสปฺรยฺยิตตะ ปฺรตฺยอนุตฺราปตฺเตรฺ
 อนุตฺราปตฺติปฺรติรูปายะ ปฺรติจฉนฺนายา มุลาปกรฺษปฺรยฺยิตตะ มหฺรฺราตฺรฺ จีรฺณมานาปฺยํ สัมฆาทุ
 อวารุหฺณํ ยาเจ | อวารุหฺนุ มํ ภาทนตตะ สัมพะ อุทายีนํ ภิกษุฆุมุ อสุยาะ สัมฆาเวเสฆายา อาปตเตะ สัจฉินตุย
 ศุกรวิสุตฺถุสฺสมุตฺติตตายา อรุทมาสปฺรติจฉนฺนายะ ปฺริวาสปฺรยฺยิตฺตมฺ อนุตฺราปตเตะ
 ปุรวาปตฺติปฺรติรูปายะ ปฺรติจฉนฺนายา มุลปฺริวาสปฺรยฺยิตฺตํ ปฺรตฺยอนุตฺราปตฺเตรฺ
 อนุตฺราปตฺติปฺรติรูปายะ ปฺรติจฉนฺนายา มุลาปกรฺษปฺรยฺยิตฺตํ มหฺรฺราตฺรฺ จีรฺณมานาปฺยมฺ อนุกฺปย
 อนุกฺปามุ อุปาทาย อิติ | เอวํ ทฺวิรฺ อปี ตฺริรฺ อปี | ตตะ ปศฺจาทุ เอเกน ภิกษุณฺณา ชฺญุปฺตี กถฺตฺวา กรฺม
 กรฺตฺวยมฺ |

(87) ศฤงคารุ กษัตริยา สัมมา | อยม อุทายี ภิกษุส สัมมาเสขาม อุปตติม อุปนนะ สัจจัตถ
 ศุภวิศฤงคารุสมุติตาม อรุณมาสปรดิจจนนาม | เตน อนเนน อุทายีนา ภิกษุณา อสุยาส สัมมาเสขายา
 อุปตเตส สัจจัตถ ศุภวิศฤงคารุสมุติตยา อรุณมาสปรดิจจนนายาส สัมมา อรุณมาส ปริวาโส [2.26]
 ยาจิตะ | ทตโต 'สย สัมเนน อุทายีโน ภิกษุโร อสุยาส สัมมาเสขายา อุปตเตส สัจจัตถ
 ศุภวิศฤงคารุสมุติตยา อรุณมาสปรดิจจนนายาส อรุณมาส ปริวาสะ | โส 'ยัม ปริวาสิก เอว สนุ
 สัมมาเสขาม อุปตติม อุปนนะ อนตราปตตี ปุรวาปตติปริตริฐป้า ปริดิจจนนาม | เตน อนเนน
 อุทายีนา ภิกษุณา อสุยาส สัมมาเสขายา อนตราปตเตส ปุรวาปตติปริตริฐปายาส ปริดิจจนนายา
 มุลปริวาโส ยาจิตะ | ทตโต 'สย สัมเนน อุทายีโน ภิกษุโร อสุยาส สัมมาเสขายา อนตราปตเตส
 ปุรวาปตติปริตริฐปายาส ปริดิจจนนายา มุลปริวาสะ | โส 'ยัม มุลปริวาสิก เอว สนุ สัมมาเสขาม อุปต
 ติม อุปนนะ ปรัตยอนตราปตเตส อนตราปตติปริตริฐป้า ปริดิจจนนาม | เตน อนเนน อุทายีนา ภิกษุณา
 อสุยาส สัมมาเสขายาส ปรัตยอนตราปตเตส อนตราปตติปริตริฐปายาส ปริดิจจนนายาส สัมมา
 มุลปกโร โย ยาจิตะ |

(88) ทตโต 'สย สัมเนน อุทายีโน ภิกษุโร อสุยาส สัมมาเสขายาส ปรัตยอนตราปตเตส
 อนตราปตติปริตริฐปายาส ปริดิจจนนายา มุลปกโร | เตน อนเนน อุทายีนา ภิกษุณา อสุยาส
 สัมมาเสขายา อุปตเตส สัจจัตถ ศุภวิศฤงคารุสมุติตยา อรุณมาสปรดิจจนนายาส
 ปรัตยอนตราปตเตส อนตราปตติปริตริฐปายาส ปริดิจจนนายา มุลปริวาสะปรัตยอน
 ปรัตยอนตราปตเตส อนตราปตติปริตริฐปายาส ปริดิจจนนายา มุลปกโรปรัตยอน สัมมาต ฆทราตริ
 มานาปรัต ยาจิตม | ทตตม อสย สัมเนน อุทายีโน ภิกษุโร อสุยาส สัมมาเสขายา อุปตเตส สัจจัตถ
 ศุภวิศฤงคารุสมุติตยา อรุณมาสปรดิจจนนายาส ปรัตยอนตราปตเตส ปรัตยอนตราปตเตส
 ปุรวาปตติปริตริฐปายาส ปริดิจจนนายา มุลปริวาสะปรัตยอน ปรัตยอนตราปตเตส
 อนตราปตติปริตริฐปายา มุลปกโรปรัตยอน ฆทราตริ จีรณมานาปรัต | โส 'ยัม อุทายี ภิกษุโร
 อสุยาส สัมมาเสขายา อุปตเตส สัจจัตถ ศุภ-วิศฤงคารุสมุติตยา อรุณมาสปรดิจจนนายาส ปรัตยอน
 ปริวาสะ อนตราปตเตส ปุรวาปตติปริตริฐปายาส ปริดิจจนนายา มุลปริวาสะปรัตยอน ปรัตยอนตราป
 ตเตส
 อนตราปตติปริตริฐปายาส ปริดิจจนนายา มุลปกโรปรัตยอน ฆทราตริ จิตมา
 นาปรัต สัมมาท อวารุณม ยาจเต | ส เจต สัมสย ปราบุตกาลัม กษเมตานุชานียาต สัมมยต สัมมา อุทายี
 ภิกษุโม อสุยาส สัมมาเสขายา อุปตเตส สัจจัตถ ศุภวิศฤงคารุสมุติตยา อรุณมาสป
 ริดิจจนนายาส ปรัตยอนตราปตเตส อนตราปตเตส ปุรวาปตติปริตริฐปายาส ปริดิจจนนายา มุลปริวาสะป
 รัตยอนตราปตเตส อนตราปตติปริตริฐปายาส ปริดิจจนนายา มุลปกโรปรัตยอน
 ฆทราตริ จิตมานาปรัต อวารุณม อิติ | เอสา ชญุปปีติ |

(89) ตตะ ปศุจาทุ อวสาทยิตวฺยะ | น สาธุ อุทายี (นุ) กถตมฺ | น สฺยฺจฺ กถตมฺ | กถมฺ อิทานี ฺควํ
ตสฺย ภาควตสฺ ตถาคตสฺย อรุหตตะ สมฺยกสฺพุทฺทสฺย เอวํ (ชรฺเม) รากวิราคาย เจโตวิมุกตะ |
ปฺรชฺญาวิมุกเต ชฺรเม เทศฺยมาเน ทฺเวหวิราคาย โมหวิราคาย เจโตวิมุกตะ ปฺรชฺญาวิมุกเต ชฺรเม
เทศฺยมาเน อิทมฺ เอวํรูปมฺ อปฺราสาทิกํ อการฺมึะ | วรํ ขลฺลฺเต [2.27] โมหปฺรชฺ อาศีวิโษ โฆรวิษะ
กถฺยณฺสรปฺสฺ ติกฺษณฺวิษะ อฺภาภฺยํ ปาณิกฺภฺยํ ปฺรตฺติคฺคหฺโต 'ภวิษฺยตฺ น ตฺวฺ เอวมฺ อิทมฺ เอวํรูปมฺ
อปฺราสาทิกํ กถตมฺ |

(90) ทฺวา ว อีเมา ชฺรโมลฺลกา นิรฺวาปฺยโต ชฺรมาโลกํ ชฺรมาภํ ชฺรมาปฺรภาสํ ชฺรมาปฺรทีปํ
ชฺรมาปฺรทฺโยตมฺ | กตเมา ทฺเวา | ยศฺ จ อปฺตติมฺ อปฺทฺยเต | ยศฺ จ อปฺตติมฺ อปฺนโน ยถาชรฺมํ น
ปฺรตฺติคฺโรติ | ทฺวา ว อมฺมฺลํ น ขนตตะ ปฺรติโสทรโต (น) วุยายจฺจโต น สฺริตํ ลตํ โศษฺยโต น มารี
โยชฺยโต น มารีชฺวชฺ ปาตฺยโต น ชฺรมาชฺวชฺ อฺจฺญาปฺยโต น ตถาคตสฺย ชฺมรฺยํ ชฺรมาจฺจํ ปฺรว (รตฺย) ตตะ
(น) ตมฺ อนฺุปฺรวรตฺยตตะ | กตเมา ทฺเวา | ยศฺ จ อปฺตติมฺ อปฺนโน ยถาชรฺมํ น ปฺรตฺติคฺโรติ |

(91) อนฺยา ตฺวมฺ อุทายินฺนฺ อปฺตฺตฺยา อเทฺสิตฺยา อปฺรตฺติเทฺสิตฺยา อภฺวโย 'นิตฺยสฺสฺชฺญายา
อนิตฺยเต ทฺุขสฺสฺชฺญายา ทฺุขเษ อนาตฺมสฺสฺชฺญายา ออาหาร ปฺรตฺติรูปสฺสฺชฺญาเย สฺรวโลเก อนภฺริตฺติสฺสฺชฺญายา
อาทินวสฺสฺชฺญาเย ปฺรหฺณสฺสฺชฺญายา วิราคสฺสฺชฺญายา นิโรชฺสฺชฺญายา มรณฺสฺสฺชฺญายา วินิลกสฺสฺชฺญายา
วิปฺยอกสฺสฺชฺญายา วุยาชฺมาตกสฺสฺชฺญายา วิปฺทฺมกสฺสฺชฺญายา วิชฺวาทิตกสฺสฺชฺญายา วิโลหิตกสฺสฺชฺญายา
อสุตฺติสฺสฺชฺญายา วิภฺยิปตกสฺสฺชฺญาเย สฺนฺยตฺยาปฺรคฺยเวกฺษณฺสฺสฺชฺญาเย | อภฺวเย ปฺรถมฺสฺย ชฺยานสฺย
ทฺวิตฺยสฺย ตถตฺยสฺย ชฺยานสฺย จตฺตฺรตฺยสฺย ไมตฺตฺรเย กรณฺยา มูทิตฺยา อฺเปกฺษฺยา อากาसानนฺตฺย
ตฺนสฺย วิชฺญานานนฺตฺยตฺนสฺย อากฺกัณฺยตฺนสฺย น เอว สฺสฺชฺญานาสฺสฺชฺญาตฺนสฺย โสฺรตฺอาปฺตฺติผลฺสฺย
สฺกถฺทาคามิผลฺสฺย อนาคามิผลฺสฺย กุทฺธิวิษฺยสฺย ทิวฺยสฺย โสฺรตฺรสฺย จ เอตตะ ปฺรฺยาสฺย ปฺรวนฺนิวาสฺย จ
ยฺตฺยฺปฺปาทสฺยาสฺรวกฺษฺยสฺย | อนฺยา เต อุทายินฺนฺ อปฺตฺตฺยา อเทฺสิตฺยา อปฺรตฺติเทฺสิตฺยา ทฺวโยรฺ กตฺโยรฺ
อนฺยตฺรานฺยตฺรา คตฺติะ ปฺรตฺติกาภฺยิตฺวฺยา | นรฺกา วา ตฺริยฺญ โจ วา | อุกฺตํ ภาควตา | ทฺเว
ปฺรตฺติจฺจนฺนกรฺมานตฺสฺย คตฺติ | นรฺกา วา ตฺริยฺญ โจ วา | เย เม ภายิตํ น สฺรทฺธาสฺยนฺติ เต ปฺรตฺติจฺจนฺนทฺยวฺ
มํสฺยนฺเต |

(92) ศฺถโณตฺ ภาทฺนฺตตะ สํฆะ | อมฺมฺ อุทายี ภิกฺษุสฺ สํฆาวเสษามฺ อปฺตฺติมฺ อปฺนฺนํ สํจฺินฺตฺย
ศฺุกรฺวิสุตฺถฺยภฺยิสฺมฺตฺติตฺตามฺ อรฺชฺมาสฺปฺรตฺติจฺจนฺนาม | เตนฺ อนฺเนนฺ อุทายินฺนา ภิกฺษุณฺนา อสฺยเย สํฆาวเสษายา
อปฺตฺเตตะ สํจฺินฺตฺย ศฺุกรฺวิสุตฺถฺยภฺยิสฺมฺตฺติตฺตฺยา อรฺชฺมาสฺปฺรตฺติจฺจนฺนํเย สํฆาทฺ อรฺชฺมาสํ ปฺริวาโส
ยาจิตตะ | ทตฺโต 'สฺย สํฆเนนฺ อุทายินฺโน ภิกฺโษรฺ อสฺยเย สํฆาวเสษายา อปฺตฺเตตะ สํจฺินฺตฺย
ศฺุกรฺวิสุตฺถฺยภฺยิสฺมฺตฺติตฺตฺยา อรฺชฺมาสฺปฺรตฺติจฺจนฺนํเย อรฺชฺมาสํ ปฺริวาสะ | โส 'ยํ ปฺริวาสิทฺ เอว สนฺ
สํฆาวเสษามฺ อปฺตฺติมฺ อปฺนฺนํ อนฺตฺราปฺตฺติ ปฺรวาปฺตฺติปฺรตฺติรูปา ปฺรตฺติจฺจนฺนาม | เตนฺ อนฺเนน
อุทายินฺนา ภิกฺษุณฺนา อสฺยเย สํฆาวเสษายา อปฺตฺเตตะ ปฺรวาปฺตฺติปฺรตฺติรูปายะ ปฺรตฺติจฺจนฺนํเย มฺลปฺริ

(93) [2.29] ตตะ ปศุจาทุ อุตสาหิตวยะ | สาธู อุทายินุ กฤตม | สุขุ จ กฤตม | ทเวา ปณฺหิตา
ทเวา วุยกเตา ทเวา สตุปฺรฺเยา | ยศุ จ อาปตฺติ นاپทฺยเต ยศุ จ อาปตฺติม อาปนฺโน ยถาธรมฺ ปฺรติกโรติ
| ทเวา ธฺโรมฺลกา ปฺรชวาลยโต ธฺรมาโลกํ ธฺรมากาํ ธฺรมปฺรกาํ ธฺรมาวภาสํ ธฺรมปฺรทีปํ ธฺรมปฺรทฺโยตม
| กตเมา ทเวา | ยศุ จ อาปตฺติ นاپทฺยเต | ยศุ จ อาปตฺติม อาปนฺโน ยถาธรมฺ ปฺรติกโรติ |

(94) ทวา ว อมฺมุลํ ขนตะ ปฺรติโสฺรโต วุยายจฺจนตะ สฺริตํ ลตํ โสษยโต มารี โยธยโต
मारुทวํ ปาตยโต ธฺรมธฺวชฺม อจฺจฺราปยตะ ปาปฺยสะ โสฺรตะ (เฉทยตะ) ตถาคตฺสย ธฺรมยํ ธฺรมจฺกรํ
ปฺรว(รุตย)โต 'นุปฺรวรุตยตะ | กตเมา (ทเวา) ยศุ จ อาปตฺติ นاپทฺยเต | ยศุ จ อาปตฺติม อาปนฺโน
ยถาธรมฺ ปฺรติกโรติ |

(95) อนยา ตวม อุทยินฺนุ อาปตฺตยา เทหิตยา ภวโย 'นิตฺยสํชฺญาตา อนิตฺยเต ทฺขสํชฺญาตา
ทฺเข อนาตฺมสํชฺญาตา อหาเร ปฺรติภูตสํชฺญาตา สรวโลเก อนภฺริตสํชฺญาตา อาทีนวสํชฺญาตา
ปฺรหาลสํชฺญาตา วิรากลสํชฺญาตา นิโรธสํชฺญาตา มรณสํชฺญาตา อสุภสํชฺญาตา วินีตสํชฺญาตา
วิปฺยอกสํชฺญาตา วิปทฺมกสํชฺญาตา วุยาธฺมาตกสํชฺญาตา วิขาทิตกสํชฺญาตา วิโลहितกสํชฺญาตา
วิกฺขิปตกสํชฺญาตา อสฺถิตสํชฺญาตา สฺนุยตาปฺรตฺยเวกฺษณสํชฺญาตา | ภวฺยเต ปฺรตฺมสฺย ธฺยานสฺย
ทฺวิตฺยสฺย ตถตฺยสฺย จตฺรุตสฺย ไมตรฺยเต กรณฺยา มุทิตายา อฺเพกฺษายา อากาसानนฺตฺยตฺนสฺย
วิชฺญาณานนฺตฺยตฺนสฺย อากิณฺจนฺตฺยตฺนสฺย ไนวสํชฺญานาสํชฺญาตฺนสฺย โสฺรตอาปตฺติผลสฺย
สภฺกทาคามิผลสฺย อนาคามิผลสฺย ริทฺธิวิยสฺย ทิวสฺย โสฺรตฺรสฺย จ เอตะ ปฺรยายสฺย ปฺรวนิวาสสฺย
จฺยตฺยปฺปาทสฺยาสรวภฺษยสฺย | อนยา เต อุทยินฺนุ อาปตฺตยา เทหิตยา ปฺรติเทหิตยา ทวโยธฺร กตโยธฺร
อนฺยตฺรานฺยตฺรา คตฺเต ปฺรติกาํภฺยิตฺวยา | เทวา วา เมฆฺยา วา |

(96) อุกฺตํ ภกฺวตา | ทเว อปฺรติจฺจนฺนกรฺมานตฺสย คตี | เทวา(วา) มนฺษฺยา วา | เข เม ภาษิตํ
อภิศฺรทฺธาตฺยนฺติ | น เต ปฺรติจฺณาทฺยิตฺวํ มนฺษนฺต อิติ | ปฺนนะ จ อุกฺตม |

ฉนฺนํ เอว อภิวรฺษติ วิวฺรุตํ นาภิวรฺษติ |
ตฺสฺมาจ ฉนฺนํ วิวฺรุตฺนฺยาทฺ เอวํ ตํ นาภิวรฺษติ ||6||

อวารุหิตสฺ ตวม อุทยินฺนุ สํเขน | อปฺรมาเทน สมฺปาทย |

|| ปาณฺฑุโลहितกฺวสฺตฺ สฺมาปฺตม ||

(1) [2.1] อุทาน ในปาณฑุโลहितกวีสูตร

ตรชนียกรรม ทำต่อพระปาณฑุและโลहितกะ
นิครนียกรรม ทำต่อพระเศรยกะ |

ปราสาทกรรม ทำต่อพระอัสวกะและปุนรวสุกะ

ปรตีสหริณียกรรม ทำต่อพระอุตตระ ||1||

การไม่ทำคืน เพราะไม่เห็นอาบัติ ย่อมมีแก่พระฉันทะ

พระอริษฏะ มีทฤษฎีบาป พระอุทายี ประกอบด้วยกรรม 5 ||2||

(2) พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า ประทับอยู่ที่เชตวัน อารามของคฤหบดีชื่อว่าอนาถปิณฑะ
ใกล้เมือง ศรวัสติ | ได้ยินว่า สมัยนั้น ภิกษุผู้เป็นพวกของพระปาณฑุ และพระโลहितกะ ผู้ก่อ
ความทะเลาะ ก่อความบาดหมาง ก่อความอื้อฉาว ก่อการวิวาท ก่ออริกรรม ก็อาศัยอยู่ในเมืองนั้น |
ภิกษุเหล่านั้น ก่ออริกรรม ให้เกิดขึ้นในสงฆ์ ก่อความทะเลาะ แก่สงฆ์ อยู่เป็นนิตย์ | เกิดความ
บาดหมาง เกิดความอื้อฉาว เกิดการวิวาท ในหมู่สงฆ์ | พวกภิกษุ กราบทูล เหตุการณ์นั้น แก่พระผู้
มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | คุณก่อนภิกษุทั้งหลาย จงทำตรชนียกรรม แก่ภิกษุพวก
พระปาณฑุ และพระโลहितกะ ผู้ก่อความทะเลาะ ก่อความบาดหมาง ก่อความอื้อฉาว ก่อการ
วิวาท ก่ออริกรรม ดังนี้ | หรือว่า ภิกษุอื่นใด ก่ออริกรรม จงทำ ตรชนียกรรม แก่ภิกษุนั้น เช่นกันเถิด |

(3) ทรชนียกรรม ประกอบด้วยเหตุ 5 ประการ อันทำแล้ว เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย ภิกษุทำ แก่สงฆ์ ย่อมมีโทษ | ทรชนียกรรม ประกอบด้วยเหตุ 5 ประการ เป็นโฉน | คือ ไม่โจทก์ก่อนทำ ทำเพราะไม่ต้องอาบัติ ไม่สอบถามก่อนทำ ไม่ทำตามปรีชฌยา ไม่ทำต่อหน้า | ทรชนียกรรม ประกอบด้วยเหตุ 5 ประการ อันทำแล้ว เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย ภิกษุทำแก่สงฆ์ ย่อมมีโทษ | ทรชนียกรรม ประกอบด้วยเหตุ 5 ประการ เป็นโฉน | ทรชนียกรรม ประกอบด้วยเหตุ 5 ประการ คือ โจทก์ก่อนทำ สอบถามก่อนทำ ทำเพราะต้องอาบัติ ทำเพราะยอมรับ ทำต่อหน้า |

(4) กิจอย่างนี้ อันภิกษุ พึงทำอีก คือ | ภิกษุรูปหนึ่ง ปลูกาศยนาสนะแล้ว เคาะระฆัง นิมนต์ ภิกษุมาพร้อมเพรียงกัน เมื่อสงฆ์ทั้งปวง มาประชุมพร้อมกันแล้ว ให้ตั้งชฎีปฏิบัติ ทำกรรมว่า |

(5) ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอสงฆ์จงฟัง | ภิกษุทั้งหลาย ผู้เป็นพวกของพระปาณชุกะและพระโลหิตกะ เป็นผู้ก่อความทะเลาะ ก่อความบาดหมาง ก่อความอื้อฉาว ก่อการวิวาท ก่ออริกรรม | ภิกษุเหล่านั้น ก่ออริกรรม ให้เกิดขึ้นในสงฆ์ ก่อความทะเลาะ ก่อความบาดหมาง ก่อความอื้อฉาว ก่อการวิวาท แก่สงฆ์ อยู่เป็นนิตย์ | ถ้าสงฆ์พร้อมเพรียงกันแล้ว พึงทำทรชนียกรรม แก่ภิกษุทั้งหลาย ผู้เป็นพวกของพระปาณชุกะและพระโลหิตกะ ผู้ก่อความทะเลาะ ก่อความบาดหมางกัน ก่อความอื้อฉาว ก่อการวิวาท ก่ออริกรรม ตามที่สงฆ์เห็นสมควรเถิด ดังนี้ | นี้เป็นชฎีปฏิบัติ | จากนั้น พึงทำกรรมว่า |

(6) ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอสงฆ์ จงฟัง | ภิกษุทั้งหลาย ผู้เป็นพวกของพระปาณชุกะและพระโลหิตกะเหล่านี้ เป็นผู้ก่อความทะเลาะ ก่อความบาดหมาง ก่อความอื้อฉาว ก่อการวิวาท ก่ออริกรรม | ภิกษุเหล่านั้น ก่ออริกรรม ให้เกิดขึ้นในสงฆ์ [2.2] ก่อความทะเลาะ แก่สงฆ์ อยู่เป็นนิตย์ | ผู้ก่อความบาดหมาง ก่อความอื้อฉาว ก่อการวิวาท แก่สงฆ์ ย่อมอยู่ | ดังนั้น สงฆ์ยอมทำทรชนียกรรม แก่ภิกษุทั้งหลาย ผู้เป็นพวกของพระปาณชุกะและพระโลหิตกะ ผู้ก่อความทะเลาะ ก่อความบาดหมาง ก่อความอื้อฉาว ก่อการวิวาท ก่ออริกรรม | ท่านผู้มีอายุรูปใด เห็นชอบว่าควรทำ ทรชนียกรรม แก่ภิกษุทั้งหลาย ผู้เป็นพวกของพระปาณชุกะ และพระโลหิตกะ ทั้งสิ้น | ท่านที่เห็นชอบเหล่านั้น ขอจงนั่ง | ท่านที่ไม่เห็นชอบ ขอจงทักท้วง | นี้เป็นปรถมกรรมวาจา | ทวิติยกรรมวาจา และตฤติยกรรมวาจา พึงทำอย่างนี้ เช่นกัน | ทรชนียกรรม ชื่อว่าสงฆ์ กระทำแล้ว แก่ภิกษุทั้งหลาย ผู้เป็นพวกของพระปาณชุกะ และพระโลหิตกะ ทั้งสิ้น | ตามที่สงฆ์เห็นชอบแล้ว เหตุนั้นพึงนั่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอาการอย่างนี้ |

(7) พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า เราจะบัญญัติธรรมเนียม อันเป็นข้อปฏิบัติ แก่ภิกษุผู้กระทำ ทรชนียกรรม | ภิกษุผู้ทำทรชนียกรรม ไม่พึงทำการขับไล่ | ไม่พึงให้อุปสมบท | ไม่พึงให้หนีศรัย | ไม่พึงให้สามเณรอุปฐาก | ไม่ให้ ภิกษุณี | ไม่สมมติให้สอนภิกษุณี | แม้ถูกสมมติ ก็ไม่ควรสอน

ภิกษุณี | ไม่ต้องอาบัติ ที่ถูกภิกษุโจทก์ ไม่ต้องอยู่ในศีลวิบัติ ทฤษฎีวิบัติ อาจารย์วิบัติ และอาชีวะวิบัติ |
 ไม่ควรห้ามโปษะ ไม่ควรห้ามปวารณา ไม่ควรห้ามชฎุปัตติกรรม ไม่ควรห้ามชฎุปัตติตุรุธกรรม |
 ภิกษุ ผู้ถูกทำตราชนียกรรม ไม่สมათานประพตติ ตามธรรมเนียมอันควรปฏิบัติ ย่อมมีโทษ |

(8) ภิกษุผู้ถูกทำตราชนียกรรม ผู้ประพตติถูกต้อง ประพตติอ่อนน้อม ในสงฆ์ | ประพตติ
 แก่ใจ | แสดงความจริงใจ | อยู่ภายในสีมา แล้วขอรังับโทษ ย่อมกล่าวว่า ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอหยุด
 ประพตติก่อการทะเลาะ ดังนี้ | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลเรื่องอันเป็นต้นเหตุ นั้น แก่พระผู้มีพระภาค
 เจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น พวกเธอ พึงทำการระงับ
 ตราชนียกรรม ของภิกษุทั้งหลาย ผู้เป็นพวกของพระปาลนุกะและพระโลหิตกะ ดังนี้ | ภิกษุรูปอื่น
 ควรรู้อย่างนี้เถิดว่า |

(9) ไม่ควรระงับตราชนียกรรม แก่ภิกษุ ผู้ประกอบด้วยธรรม 5 ประการ | ธรรม 5 ประการ
 เป็นไฉน | คือ ประพตติไม่ถูกต้อง 1 เยอหยังในสงฆ์ 1 | ไม่ประพตติแก่ใจ 1 ไม่แสดงความจริงใจ 1
 ไม่อยู่ในสีมา แต่ขอรังับโทษ 1 | เพราะฉะนั้น ภิกษุ ย่อมกล่าวว่า ข้าพเจ้า ขอหยุดประพตติก่อการ
 ทะเลาะ ดังนี้ | ผู้ประกอบด้วยธรรม 5 ประการเหล่านี้ บริบูรณ์ | ภิกษุ ไม่ควรระงับตราชนียกรรม แก่
 ภิกษุผู้ประกอบด้วยธรรม 5 ประการ แม้เหล่าอื่นอีก | ธรรม 5 ประการ แม้เหล่าอื่นอีก เป็นไฉน | คือ
 เป็นผู้คลุกคลีราชตระกูล 1 | คลุกคลีคฤหัสถ์ 1 | คลุกคลีเดียรฉัตร 1 | คลุกคลีบุคคล 1 | ไม่คลุกคลี
 สงฆ์ 1 | ไม่ควรระงับตราชนียกรรม แก่ภิกษุผู้ประกอบด้วยธรรม 5 ประการ เหล่านี้ บริบูรณ์ | [2.3]
 ไม่ควรระงับตราชนียกรรม แก่ภิกษุ ผู้ประกอบด้วยธรรม 5 ประการ แม้เหล่าอื่นอีก | ธรรม 5
 ประการ แม้เหล่าอื่นอีก เป็นไฉน คือ ใช้เครื่องนุ่งห่มอย่างคฤหัสถ์ 1 | ใช้เครื่องนุ่งห่มอย่างเดียรฉัตร
 1 | คบพวกเดียรฉัตร 1 | ไม่ประพตติอาจารย์ อันทรามกว่านั้น 1 | ไม่ศึกษา ศึกษาของภิกษุ 1 | ภิกษุผู้
 ประกอบด้วยธรรม 5 ประการ เหล่านี้ บริบูรณ์ | ไม่ควรระงับ ตราชนียกรรม แก่ภิกษุ ผู้ประกอบด้วย
 ธรรม 5 ประการ แม้เหล่าอื่นอีก | ธรรม 5 ประการ แม้เหล่าอื่นอีก เป็นไฉน | คือ ครหา ภิกษุ 1 | คำ
 ภิกษุ 1 | ปริภาษ ภิกษุ 1 | เจตนา ให้สงฆ์ ไม่ได้ลาภ 1 เจตนา ไม่ให้ทาน แก่สงฆ์ 1 | ภิกษุผู้บริบูรณ์
 ด้วยธรรม 5 ประการ เหล่านี้ |

(10) ควรระงับตราชนียกรรม แก่ภิกษุ ผู้ประกอบด้วยธรรม 5 ประการ ธรรม 5 ประการ เป็น
 ไฉน | คือ ประพตติถูกต้อง 1 ไม่เยอหยังในสงฆ์ 1 | ประพตติแก่ใจ 1 | แสดงความจริงใจ 1 | อยู่ใน
 สีมา แล้วขอรังับโทษ 1 | ย่อมกล่าวว่า ข้าพเจ้า ขอหยุดประพตติก่อการทะเลาะ ดังนี้ | ควรระงับ
 ตราชนียกรรม แก่ภิกษุผู้ประกอบด้วยธรรม 5 ประการ | ธรรม 5 ประการ เป็นไฉน | คือ เป็นผู้ไม่
 คลุกคลี ราชตระกูล 1 | ไม่คลุกคลีคฤหัสถ์ 1 | ไม่คลุกคลีเดียรฉัตร 1 | ไม่คลุกคลี สงฆ์ 1 | ไม่คลุกคลี
 บุคคล 1 | ควรระงับตราชนียกรรม แก่ภิกษุ ผู้ประกอบด้วยธรรม 5 ประการ เหล่านี้ | ควรระงับ

ตรชนียกรรม แก่ภิกษุ ผู้ประกอบด้วยธรรม 5 ประการ แม้เหล่าอื่นอีก | ธรรม 5 ประการ เป็นไฉน | คือ ไม่ใช่เครื่องนุ่งห่มอย่างคฤหัสถ์ 1 | ไม่เข้าไปคบ เดียรถีย์ 1 | ไม่เข้าไปบูชา เดียรถีย์ 1 | ไม่ประพฤติดาจาระ อันทรามกว่านั้น 1 | ผู้ศึกษา ศึกษาบทของภิกษุ | ควรระงับ ตรชนียกรรม แก่ภิกษุผู้ประกอบด้วยธรรม 5 ประการ เหล่านี้ | ธรรม 5 ประการ เป็นไฉน | คือ ไม่ครหา ภิกษุ 1 | ไม่ด่าภิกษุ 1 | ไม่ปริภาษภิกษุ 1 | เจตนา ให้สงฆ์ได้ลาภ 1 | เจตนา ให้ท่านแก่สงฆ์ 1 | ภิกษุผู้บริบูรณ์ด้วยธรรม 5 ประการ เหล่านี้ |

(11) อนึ่ง ควรระงับ ตรชนียกรรม อย่างนี้ คือ | ภิกษุรูปหนึ่ง ปูลาดศยนาสนะแล้ว เคาะระฆัง นิมนต์ภิกษุมาพร้อมเพรียงกัน เมื่อสงฆ์ทั้งปวง มาประชุมพร้อมกันแล้ว ครั้นภิกษุผู้เป็นพวกของพระปามฑุกะ และโลหิตกะ ให้อภิกษุผู้เป็นเถระในสงฆ์แล้ว นั่งกระหย่ง ประคองอัญชลี ในท่ามกลางสงฆ์ กล่าวคำนี้ว่า |

(12) ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ข้าพเจ้าทั้งหลาย เป็นภิกษุ ผู้เป็นพวกของท่าน ปามฑุกะและโลหิตกะ ผู้ก่อความทะเลาะ ก่อความบาดหมาง ก่อความอื้อฉาว ก่อการวิวาท ก่ออชักรณ | ข้าพเจ้าทั้งหลายเหล่านั้น ก่ออชักรณ ให้เกิดขึ้น ในสงฆ์ เนื่องนิตย | เป็นผู้ก่อความทะเลาะ ก่อความบาดหมาง ก่อความอื้อฉาว ก่อการวิวาท ย่อมอยู่ | สงฆ์ ได้ทำตรชนียกรรมแล้ว แก่ข้าพเจ้า เหล่านี้ ผู้เป็นภิกษุ พวกของท่านปามฑุกะและโลหิตกะ ผู้ก่อความทะเลาะ ก่อความบาดหมางกัน ก่อความอื้อฉาว ก่อการวิวาท ก่ออชักรณ | ข้าพเจ้าทั้งหลายเหล่านั้น ผู้ถูกสงฆ์ทำตรชนียกรรมแล้ว ประพฤติถูกต้อง ไม่เย่อหยิ่ง ในสงฆ์ | ประพฤติแก้ไข | แสดงความจริงใจ | อยู่ในสัมา แล้วขอระงับ โทษ | ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอหยุดประพฤติก่อการทะเลาะ | ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอสงฆ์ จงระงับ โทษ แก่พวกข้าพเจ้า | เพราะอาศัย ความเมตตาปราณี แก่ภิกษุทั้งหลาย ผู้เป็นพวกของท่านปามฑุกะและโลหิตกะ ผู้ก่อความทะเลาะ ก่อความบาดหมาง ก่อความอื้อฉาว ก่อการวิวาท ก่ออชักรณ | แม้ครั้งที่สอง แม้ครั้งที่สาม ก็พึงกล่าวอย่างนี้ | หลังจากนั้น ให้ภิกษุรูปหนึ่ง ตั้งชฎุปติแล้ว กระทำกรรมว่า |

(13) ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ภิกษุทั้งหลาย ผู้เป็นพวกของท่านปามฑุกะและโลหิตกะ เหล่านี้ ผู้ก่อความทะเลาะ ก่อความบาดหมาง ก่อความอื้อฉาว ก่อการวิวาท ก่ออชักรณ | พวกเขาเหล่านั้น ก่ออชักรณ ให้เกิดขึ้นในสงฆ์ เนื่องนิตย | เป็นผู้ก่อความทะเลาะ [2.4] ก่อความบาดหมาง ก่อความอื้อฉาว ก่อการวิวาท ย่อมอยู่ | ดังนั้น สงฆ์ จึงทำตรชนียกรรม แก่ภิกษุเหล่านั้น เพราะเหตุ คือ ก่อความทะเลาะ | พวกเขาเหล่านั้น ผู้ถูกสงฆ์ทำตรชนียกรรมแล้ว ประพฤติถูกต้อง ไม่เย่อหยิ่ง ในสงฆ์ | ประพฤติแก้ไข | แสดงความจริงใจ | อยู่ในสัมา แล้วขอระงับ โทษ | ภิกษุ เหล่านี้ กล่าวว่า ข้าพเจ้าทั้งหลาย จะงดเว้นก่อการทะเลาะ ดังนี้ | ถ้าสงฆ์ พร้อมเพรียงกันแล้ว พึง

ระงับโทษ แก่ภิกษุทั้งหลาย ผู้เป็นพวกของปาลณทุกะ และ โลหิตกะ ในท่ามกลางสงฆ์ ตามที่สงฆ์เห็นชอบ | ภิกษุเหล่านั้น ย่อมประพฤติกัฏฐิ | นี่เป็นชฎีปติ | จากนั้น ทำกรรมว่า |

(14) ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ภิกษุทั้งหลาย ผู้เป็นพวกของท่านปาลณทุกะและ โลหิตกะ เหล่านี้ ผู้ก่อความทะเลาะ จนถึงก่ออริกรรม | พวกเขาเหล่านั้น ก่ออริกรรม ให้เกิดขึ้นในสงฆ์ เนื่องนิตย เป็นผู้ก่อความทะเลาะ ก่อความบาดหมาง ก่อความอื้อฉาว ก่อการวิวาท ย่อมอยู่ | ดังนั้น สงฆ์ จึงทำตราชนียกรรม แก่ภิกษุเหล่านั้น เพราะเหตุ คือ ก่อความทะเลาะ | พวกเขาเหล่านั้น ผู้ถูกสงฆ์ทำตราชนียกรรมแล้ว ประพฤติถูกต้อง ไม่เย่อหยิ่ง ในสงฆ์ | ประพฤติกัฏฐิ | แสดงความจริงใจ | อยู่ในสีมา แล้วขอระงับโทษ | ภิกษุเหล่านั้น กล่าวว่า ข้าพเจ้าทั้งหลาย จะงดเว้นก่อการทะเลาะ ดังนี้ | ดังนั้น สงฆ์ ย่อมทำตราชนียกรรม แก่ภิกษุเหล่านั้น ผู้เป็นพวกของท่านปาลณทุกะและ โลหิตกะ ให้ระงับ | ข้าแต่ท่านผู้มีอายุ ท่านผู้เห็นชอบ เพื่อจะระงับ ตราชนียกรรม แก่ภิกษุทั้งหลาย ผู้เป็นพวกของพระปาลณทุกะและ โลหิตกะ ผู้ก่อความทะเลาะ ขอจงนั่ง | ท่านรูปใดไม่เห็นชอบ จงทักท้วง | ภิกษุผู้เป็นพวกของท่านปาลณทุกะและ โลหิตกะ ผู้ก่อความทะเลาะ ชื่อว่าเป็นผู้อันสงฆ์กระทำการระงับตราชนียกรรมแล้ว | ตามที่สงฆ์เห็นชอบแล้ว เหตุนี้พึงนั่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอาการอย่างนี้ |

(15) พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า ประทับอยู่ที่เชตวันอารามของอนาถปิณฑทกะคฤหบดี ใกล้เมืองศราวาสตี | ได้ยินว่า สมัยนั้นแล ภิกษุชื่อว่าเศรยกะ (Śreyaka) (บาลีใช้ เศยยสกะ) ต้องอาบัติอยู่เนื่องนิตย ต้องอาบัตินั่งฆราวาสะ (Samghāvaśeṣa) อยู่เนื่องนิตย | ภิกษุทั้งหลาย ให้ปริวาสชกเข้าหาอาบัติเดิม ให้มานัต อภทาน เป็นผู้กระทำมาก ขวนขวายกิจอันมาก กลับตัวได้แล้ว สาธยายอุเทศ ธรรม โยคะ มนสิการ ตรีกตรองตนเองโดยสงบ | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูล เรื่องอันเป็นต้นเหตุ นั้น แก่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลายจงทำนิครหณียกรรม²³ (Nigarhaṇīyakarma) แก่ภิกษุชื่อว่าเศรยกะ ผู้ต้องอาบัติเนื่องนิตยเกิด | หรือว่า ภิกษุอื่นใด ต้องอาบัติเนื่องนิตย จงทำนิครหณียกรรม แก่ภิกษุนั้น เช่นกันเถิด |

(16) นิครหณียกรรม ประกอบด้วยเหตุ 5 ประการ อันทำแล้ว เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย ภิกษุทำ แก่สงฆ์ ย่อมมีโทษ | นิครหณียกรรม ประกอบด้วยเหตุ 5 ประการ เป็นไฉน | คือ ไม่โจทก์ก่อนทำ 1 | ไม่สอบถามก่อนทำ 1 ทำเพราะไม่ต้องอาบัติ 1 ไม่ทำตามปรีติชฌยา 1 ไม่ทำต่อหน้า 1 | ส่วนนิครหณียกรรม ประกอบด้วยเหตุ 5 ประการ อันทำแล้วเป็นธรรม เป็นวินัย ภิกษุทำ

²³ กรรมอันสงฆ์ทำให้เป็นผู้ไร้ยศ ได้แก่ การถอดยศ เป็นชื่อนิครหณียกรรมที่สงฆ์ทำแก่ภิกษุผู้มีอาบัติมาก หรือคลุกคลีอันไม่สมควรกับคฤหัสถ์ โดยปรับให้ถือนิสัยใหม่ พระพรหมคุณาภรณ์ พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์, 2552 168

แก่สงฆ์ ย่อมไม่มีโทษ | นิครหณิยกรรม ประกอบด้วยเหตุ 5 ประการ เป็นไฉน | คือ โจทย์ก่อนทำ 1 | สอบถามก่อนทำ 1 ทำเพราะต้องอาบัติ 1 ทำตามประติขณยา 1 ทำต่อหน้า 1 |

(17) อนึ่ง ควรทำกฤตนิยกรรม อย่างนี้ คือ | ภิกษุรูปหนึ่ง ปลูกศยนาสนะแล้ว เคาะระฆัง นิมนต์ภิกษุมาพร้อมเพรียงกัน เมื่อสงฆ์ทั้งปวง มาประชุมพร้อมกันแล้ว ตั้งชฎูปติ กระทำกรรมว่า |

(18) [2.5] ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ภิกษุชื่อว่าเศรยกะนี้ ต้องอาบัติอยู่เนื่องนิตย์ ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ อยู่เนื่องนิตย์ | ดังนั้น ภิกษุทั้งหลาย ให้ปริวาส ชักเข้าหาอาบัติเดิม ให้มานัด อphan เป็นผู้กระทำมาก ขวนขวายกิจอันมาก สาธยายอุทเทศ ธรรม โยคะ มนสิการ ตรีกตรอง ตนเองโดยสงบ | ถ้าสงฆ์ พร้อมเพรียงกันแล้ว ฟังทำนิครหณิยกรรม แก่ภิกษุ ชื่อว่าเศรยกะ ผู้ต้องอาบัติอยู่เนื่องนิตย์ ในท่ามกลางสงฆ์ ตามที่สงฆ์เห็นชอบ ดังนี้ | นี้เป็นชฎูปติ | ฟังทำกรรม อย่างนี้ ว่า |

(19) ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ภิกษุชื่อว่าเศรยกะนี้ ต้องอาบัติอยู่เนื่องนิตย์ ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ อยู่เนื่องนิตย์ | ดังนั้น ภิกษุทั้งหลาย ให้ปริวาส ชักเข้าหาอาบัติเดิม ให้มานัด อphan เป็นผู้กระทำมาก ขวนขวายกิจอันมาก สาธยายอุทเทศ ธรรม ทำไว้ในใจ โดยแยกกาย ตรีกตรองตนเองโดยสงบ | ดังนั้น สงฆ์ จึงทำนิครหณิยกรรม แก่ภิกษุ ชื่อว่าเศรยกะ ผู้ต้องอาบัติอยู่เนื่องนิตย์ | ท่านผู้มีอายุ ผู้เห็นชอบ เพื่อจะทำนิครหณิยกรรม แก่ภิกษุชื่อว่าเศรยกะ ผู้ต้องอาบัติอยู่เนื่องนิตย์ ของจงนี้ | ท่านรูปใดไม่เห็นชอบ จงทักท้วง | นี้ เป็นปรถมกรรมวาจา | ฟังทำนิครหณิยกรรม ด้วยทวิติยกรรมวาจา ตฤติยกรรมวาจา อย่างนี้ | สงฆ์ ทำนิครหณิยกรรม แก่ภิกษุ ชื่อว่าเศรยกะ ผู้ต้องอาบัติอยู่เนื่องนิตย์ | ตามที่สงฆ์เห็นชอบแล้ว เหตุนี้พึงนั่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอาการอย่างนี้ |

(20) พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เรา จะบัญญัติธรรมเนียม อันเป็นข้อปฏิบัติ แก่ภิกษุผู้ทำนิครหณิยกรรม | ภิกษุผู้ทำนิครหณิยกรรม ไม่พึงทำการขับไล่ | ไม่พึงให้อุปสมบท | ไม่พึงให้หิสรย์ | ไม่พึงให้สามเณรอุปัฏฐาก | เนื้อความที่เหลือ ฟังกล่าว เช่นเดียวกับ การทำตวรรษนิยกรรม | ภิกษุ ผู้ถูกทำนิครหณิยกรรม ไม่สมทานประพตติ ตามธรรมเนียมอันควรปฏิบัติ ย่อมมีโทษ |

(21) ภิกษุผู้ถูกทำนิครหณิกรรม นั้น ประพตติถูกต้อง ประพตติอ่อนนุ่ม ในสงฆ์ | เนื้อความเช่นเดียวกับเบื้องต้น อยู่ในสีมา แล้วขอระงับโทษ ย่อมกล่าวว่า ข้าพเจ้า ขอหยุดประพตติ ละเมิดอาบัติเนื่องนิตย์ ดังนี้ | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลเรื่องอันเป็นต้นเหตุนี้ แก่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น พวกเธอ ฟังทำการระงับนิครหณิยกรรม แก่ภิกษุชื่อว่าเศรยกะเถิด ดังนี้ | ภิกษุรูปอื่น ควรรู้ อย่างนี้ดีกว่า |

(22) ควรทำการระงับนิครหณียกรรม แก่ภิกษุ ผู้ประกอบด้วยธรรม 5 ประการ | ธรรม 5 ประการ เป็นไฉน | คือ ประพฤติไม่ถูกต้อง 1 เย่อหยิ่งในสงฆ์ 1 | ประพฤติแก้ไข 1 แสดงความจริงใจ 1 อยู่ในสีมาแล้ว ขอรระงับโทษ 1 | ภิกษุนั้น ย่อมกล่าวว่า ข้าพเจ้า ขอหยุดประพฤติละเมิดอาบัติเนื่องนิตย์ ดังนี้ |

(23) อนึ่ง ควรระงับ นิครหณียกรรม อย่างนี้ คือ | ภิกษुरुปหนึ่ง ปลูกศยนาสนะแล้ว เคาะระฆัง นิมนต์ภิกษุมาร่วมเพรียงกัน เมื่อสงฆ์ทั้งปวง มาประชุมพร้อมกันแล้ว ครั้นภิกษุชื่อว่าเศรยกะ นั่งกระหย่ง ประคองอัญชลี ต่อหน้าพระเถระแล้ว กล่าวคำนี้ว่า |

(24) [2.6] ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ข้าพเจ้า เป็นภิกษุชื่อว่าเศรยกะ ผู้ต้องอาบัติอยู่เนื่องนิตย์ ต้องอาบัติสังฆาวศยะ อยู่เนื่องนิตย์ | ข้าพเจ้านั้น ถูกภิกษุทั้งหลาย ให้ปริวาส ชักเข้าหาอาบัติเดิม ให้มานัต อพทาน เป็นผู้กระทำมาก ขวนขวายกิจอันมาก สาขายอุทเทศ ธรรม โยคะ มนสิการ ตรีกตรองตนเองโดยสงบ | สงฆ์ จึงทำนิครหณียกรรม แก่ข้าพเจ้าแล้ว | ข้าพเจ้านั้น ผู้ถูกสงฆ์ทำนิครหณียกรรมแล้ว ประพฤติถูกต้อง ไม่เย่อหยิ่ง ในสงฆ์ | ประพฤติแก้ไข | แสดงความจริงใจ | อยู่ในสีมา แล้วขอรระงับโทษ | ข้าพเจ้า ขอหยุดประพฤติละเมิดอาบัติเนื่องนิตย์ | ข้าแต่ท่านผู้เจริญ เพราะอาศัย ความเมตตาปราณี ขอสงฆ์ จงระงับโทษ ข้าพเจ้า ผู้เป็นภิกษุชื่อว่าเศรยกะ ผู้ต้องอาบัติอยู่เนื่องนิตย์ ผู้ถูกทำนิครหณียกรรม | แม้ครั้งที่สอง ก็พึงกล่าวอย่างนี้ | แม้ครั้งที่สาม ก็พึงกล่าวอย่างนี้ | หลังจากนั้น ให้ภิกษुरुปหนึ่ง ตั้งชฎูปติแล้ว กระทำกรรมว่า |

(25) ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ภิกษุชื่อว่าเศรยกะนี้ ต้องอาบัติอยู่เนื่องนิตย์ ต้องอาบัติสังฆาวศยะ อยู่เนื่องนิตย์ | เนื้อความเช่นเดียวกับเบื้องต้น ตรีกตรองตนเองโดยสงบ | พึงระงับนิครหณียกรรม อันสงฆ์ทำแก่ภิกษุชื่อว่าเศรยกะนั้น เพราะว่า เป็นผู้ต้องอาบัติเนื่องนิตย์ ดังนี้ | นี้เป็นชฎูปติ |

(26) อนึ่ง ควรทำกรรม อย่างนี้ คือ | ภิกษุผู้ถูกทำนิครหณียกรรม ประพฤติถูกต้อง ประพฤติอ่อนน้อม ในสงฆ์ | เนื้อความเช่นเดียวกับเบื้องต้น ย่อมกล่าวว่า ข้าพเจ้า ขอหยุดประพฤติละเมิดอาบัติเนื่องนิตย์ ดังนี้ | ถ้าสงฆ์ พร้อมเพรียงกันแล้ว พึงทำภิกษุ ชื่อว่าเศรยกะ ผู้ต้องอาบัติอยู่เนื่องนิตย์ ให้ระงับนิครหณียกรรม ในท่ามกลางสงฆ์ ตามที่สงฆ์เห็นชอบ ดังนี้ | นี้เป็นชฎูปติ | พึงทำกรรม อย่างนี้ว่า |

(27) ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ภิกษุชื่อว่าเศรยกะ ผู้เจริญ นี้ ผู้ต้องอาบัติอยู่เนื่องนิตย์ ต้องอาบัติสังฆาวศยะ อยู่เนื่องนิตย์ | ภิกษุทั้งหลาย ให้ปริวาส แก่ภิกษุชื่อว่าเศรยกะ นั้น | นับจากนั้น ท่านเศรยกะผู้เจริญ เป็นผู้มีทุกข์ มีจิตไม่สงบ | ดังนั้น สงฆ์ จึงทำนิครหณียกรรม แก่ภิกษุชื่อว่าเศรยกะนั้น เพราะเหตุคือ ต้องอาบัติเนื่องนิตย์ | ภิกษุชื่อเศรยกะ นี้ นั้น ผู้ต้องอาบัติ

เนื่องนิตย์ ถูกสงฆ์ทำนิตยกรรมแล้ว ประพฤติถูกต้อง ไม่เย่อหยิ่ง ในสงฆ์ | ประพฤติแก้ไข | แสดงความจริงใจ | อยู่ในศีลมา แล้วขอระงับโทษ | ย่อมกล่าวว่า ข้าพเจ้า ขอหยุดประพฤติละเมิด อาบัติเนื่องนิตย์ ดังนี้ | ดังนั้น สงฆ์ จึงให้ภิกษุชื่อเศรยกะ ผู้ต้องอาบัติเนื่องนิตย์ ผู้ถูกทำนิตยกรรม ให้ระงับโทษ | ท่านผู้มีอายุ ผู้เห็นชอบ เพื่อจะทำนิตยกรรม แก่ภิกษุชื่อว่าเศรยกะ ผู้ต้องอาบัติเนื่องนิตย์ ของจงนิ่ง | ท่านรูปใดไม่เห็นชอบ จงทักท้วง | นี้เป็นปรตมกรรมวาจา | ทวิติยกรรมวาจา ตฤติยกรรม ก็พึงทำอย่างนี้ | ภิกษุชื่อเศรยกะ ผู้ต้องอาบัติเนื่องนิตย์ ผู้ถูกทำนิตยกรรม อันสงฆ์ ระงับโทษแล้ว | ตามที่สงฆ์เห็นชอบแล้ว เหตุนั้นพึงนิ่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอาการอย่างนี้ |

(28) พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า ประทับอยู่ที่เชตวัน อารามของอนาถปิณฑทศกถุหบดี เมืองศราวาสติ | สมัยนั้นแล ภิกษุชื่อว่าอัสวกะ (Aśvaka) (บาลีใช้ อัสสช) และภิกษุชื่อปุนรวสุกะ (Punarvasuka) อาศัยอยู่ที่ภูฏากิรี (Kitāgiri) | ภิกษุทั้งสองรูป เป็นผู้ประทุษร้ายตระกูล เป็นผู้ประพฤติธรรมอันลามก | ทำเอง และให้ผู้อื่นทำ กิจอันไม่ใช่กิจของสมณะ เหล่านี้ คือ | ภิกษุทั้งสอง เป็นผู้ร่วมหัวเราะ ร่วมเล่น สนุกสนานรื่นเริง ร่วมกับมาตฤกรม (Mātrgrāma)²⁴ | แม้เวลานั่ง [2.7] ย่อมนั่งบนที่นั่งเดียวกัน | ฉันทอาหาร ในภาชนะเดียวกัน | ดื่มน้ำเมาประเภทต่างๆ ในขันใบเดียวกัน | ปลูกดอกไม้เองบ้าง ใช้ให้ผู้อื่นปลูกดอกไม้บ้าง | ร้อยมาลัยเอง ใช้ให้ผู้อื่นร้อยมาลัย | ไล่ต่างหูเอง ใช้ให้ผู้อื่นไล่ต่างหู | เดินรำเอง ให้ผู้อื่นเดินรำ | ร้องเพลงเอง ใช้ให้ผู้อื่นร้องเพลง | ประโคมดนตรีเอง ใช้ผู้อื่นให้ประโคมดนตรี | ไล่เดินรำ ไล่ร้องเพลง ไล่ประโคมดนตรี ร่วมกับหญิงเดินรำ | ขโมยจีวร ชัก ตากเอง ให้ผู้อื่นตาก | เปิดฝ้าคลุม โคนขาบ้าง เปิดฝ้าคลุมแขนบ้าง | คลุมผ้าทั้งพื้นบ้าง | เล่นยิงธนู กับสตรีบ้าง | ประโคมดนตรี ท่ามกลางชนด์บ้าง ท่ามกลางกลองบ้าง | เล่นเสียงซ้างบ้าง | เล่นเสียงม้าบ้าง | เล่นเสียงโคบ้าง | บรรเลงกลองใหญ่ ร่วมกับสตรีบ้าง | บรรเลงสังข์ ร่วมกับสตรีบ้าง บรรเลงกลอง ร่วมกับสตรีบ้าง | ร้องเสียงนกยูงบ้าง ร้องเสียงนกกุเหว่าบ้าง | เล่นชนซ้างบ้าง | เล่นชนม้า ชนโค ชนกระบือ ชนแพะ เล่นต่อสู้ด้วยก้อนข้าว เล่นต่อสู้กับสตรี เล่นต่อสู้กับบุรุษ เล่นต่อสู้กับเด็กผู้ชาย เล่นต่อสู้กับเด็กผู้หญิง เล่นชนไก่ เล่นชนนกกระทา เล่นชนลาวก/ลาวิก กระบือตัวเมีย ทำกรรมเอง ให้ผู้อื่นทำกรรมทั้งหลาย อันไม่ใช่ของศรณะ เหล่านี้ด้วย เหล่าอื่นด้วย | เมื่อเธอประพฤติ ปฏิบัติเช่นนั้น ภิกษุทั้งหลาย ผู้ยังไม่มา ย่อมไม่มา สู่ภูฏากิรี | และผู้ที่มาแล้ว ย่อมไม่ยินดี ยกเลิกที่จะอยู่ ในภูฏากิรี | พราหมณ์กถุหบดี ผู้อยู่ในภูฏากิรี เป็นผู้ไม่มีความยินดี ไม่สมความตั้งใจ | การถวายก้อนข้าว หรือการบูชา แก่ภิกษุผู้อยู่ในภูฏากิรี หรือผู้คอยรับใช้ ย่อมมิได้ยาก | ไม่ต้องกล่าวถึง การถวายก้อนข้าว แก่ภิกษุผู้จรมมา |

²⁴ บาลีใช้ มาตุคาม หมายถึง สตรี หรือผู้หญิง)

(29) สมัยอื่นอีก พระอนันตทะ ผู้มีอายุ เดินทางจาริกไปในชนบท ชื่อว่ากาสิ (Kaśī) ถึง
 กิฏฐาคีรี ตามลำดับ | ในคราวเดี๋ยวนั้น เกิดแก่ภิกษุผู้อยู่ในกิฏฐาคีรี พระอนันตทะ ย่อมอยู่ในกิฏฐาคีรี |
 ลำดับนั้น ในเวลาเช้า ท่านอนันตทะผู้มีอายุ ถือบาตรและจีวร เข้าไปสู่เมืองกิฏฐาคีรี เพื่อบิณฑบาต |
 ท่านอนันตทะนั้น เข้าไปเมืองกิฏฐาคีรีเพื่อบิณฑบาต ด้วยบาตรเปล่า กลับออกมา ด้วยบาตรเปล่า
 เช่นเดิม ไม่ได้ทาน ไม่ได้สิ่งใดเลย | แม้ข้าวก้อนเดียว ก็ไม่ได้ | ลำดับนั้น ท่านอนันตทะผู้มีอายุ ได้มี
 ความคิดว่า | ในกาลก่อน เมืองกิฏฐาคีรีนี้ มีความเจริญ กว้างใหญ่ มีความสุข มีอาหารดี มีผู้คน
 มากมายขวกไขว่ เทียวขออาหารอันดีได้ง่าย | แม้ในกาลบัดนี้ เมืองกิฏฐาคีรีนี้ ยังคงมีความเจริญ
 กว้างใหญ่ มีความสุข มีอาหารดี มีผู้คนมากมายขวกไขว่ เทียวขออาหารอันดีได้ง่ายอยู่หรือ | แต่ว่า
 เรา เข้าไปเมืองกิฏฐาคีรีเพื่อบิณฑบาต ด้วยบาตรเปล่า เมื่อกลับออกมา มีบาตรเปล่าเช่นเดิม ไม่ได้
 ทาน ไม่ได้สิ่งใดเลย | แม้ข้าวก้อนเดียว ก็ไม่ได้ | อนึ่ง สตรีในตระกูล หรือว่าทาริกาในตระกูล อย่า
 เป็นผู้ไม่ถูกสั่งสอน เป็นผู้ไม่อดทน หรือเป็นผู้ถูกติเตียน เพราะศราวกะบางรูป ของพระผู้มีพระภาค
 เจ้า ในเมืองนี้ ตกอยู่ในอำนาจของกิเลส เพราะเวลา ไม่ศึกษา ไม่นฉลาด |

(30) ได้ฟังว่า สมัยนั้น พรหมณ์คฤหบดี ประมาณ 5 คน นั่งประชุมพร้อมเพรียงกัน ใน
 อาคารสภา ของพรหมณ์คฤหบดี ผู้อยู่ในเมืองกิฏฐาคีรี ด้วยกิจบางอย่าง | ลำดับนั้น ท่านอนันตทะผู้มี
 อายุ เข้าไปยังอาคารสภา ที่พรหมณ์คฤหบดี ผู้อยู่ในเมืองกิฏฐาคีรี ประชุมกันอยู่นั้น | ครั้นเข้าไป
 แล้ว ได้กล่าวคำนี้ แก่พรหมณ์คฤหบดี [2.8] ผู้อยู่ในเมืองกิฏฐาคีรี ว่า | ท่านผู้เจริญ ในกาลก่อน เมือง
 กิฏฐาคีรีนี้ ตามที่ได้กล่าวไว้แล้ว แม้ข้าวก้อนเดียว ก็ไม่ได้ | คำอย่างนี้ อันพระอนันตทะ กล่าวแล้ว
 ร่างกายพรหมณ์คฤหบดี ผู้อยู่ในเมืองกิฏฐาคีรี ดำรงอยู่ด้วยความเดือดร้อน ได้ฟังว่า เวลานั้น อุบาสก
 ชื่อว่าอุทกพลโตติกะ (Udakaplotika) ได้นั่งประชุมอยู่ในหมู่ของพรหมณ์คฤหบดีเหล่านั้น
 ลำดับนั้น อุบาสก ชื่อว่าอุทกพลโตติกะ จับแขนพระอนันตทะผู้มีอายุแล้ว ถอยออกไป ณ ที่เหมาะสม
 ได้กล่าวคำนี้ แก่ท่านอนันตทะผู้มีอายุว่า | ฟังว่า ขอท่านอนันตทะผู้มีอายุ จงรู้ว่า ภิกษุชื่ออัสวกะ และ
 ปุนรวสุกะ อาศัยอยู่ในเมืองกิฏฐาคีรีนี้ ภิกษุทั้ง 2 รูปนั้น ประทุษร้ายตระกูล ประพฤติธรรมอันลามก
 หัวเราะร่วมกับมาตุกรรม ตามที่ได้กล่าวไว้แล้ว |

(31) ท่านอนันตทะผู้มีอายุ ตามที่ได้กล่าวไว้แล้ว ทำปราวสนิยกรรม²⁵ แก่ภิกษุชื่อว่าอัสวกะ
 และปุนรวสุกะ ในกุลทุษะศึกษาบพ อันมีในสังฆาวุเสษะ | พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ฟังทำกรรม

²⁵ บาลีใช้ ปัพพานิยกรรม คือ กรรมที่สงฆ์ขับไล่ภิกษุออกจากวัด หรือจากหมู่ ทำแก่ภิกษุผู้ประทุษร้าย
 ตระกูล ประพฤติเลวทรามเป็นข่าวเซ่งแซ่ หรือภิกษุผู้เล่นคะนอง, อนาคต, ลบล้างพระบัญญัติ, มิจฉาชีพ.
 พระพรหมคุณาภรณ์. 2552. 234.

อย่างนี้อีก คือ | ภิกษุผู้โจทก์ ดำรงอยู่ในระหว่างทาง พึงระลึกว่า | ภิกษุผู้โจทก์ ประกอบด้วยกรรม 5 ประการ ย่อมทำกรรม ตามที่ได้กล่าวไว้แล้ว ว่า |

(32) ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ภิกษุ 2 รูป คือ อัสวเกและปุนรวสุกะ เป็นผู้ประทุษร้ายตระกูล ประพฤติธรรมอันลามก | ตระกูลทั้งหลาย เคยเห็นบ้าง เคยได้ยินบ้าง เคยรู้บ้าง ซึ่งชื่อเสียงอันไม่ดี ของท่านทั้ง 2 นั้น | ภิกษุทั้งหลาย เหล่าอื่น ผู้ประพฤติธรรมอันลามก อันตระกูลทั้งหลาย เคยเห็นบ้าง เคยได้ยินบ้าง เคยรู้บ้าง | ถ้าสงฆ์ พร้อมเพรียงกันแล้ว พึงทำปราวาสนียกรรม แก่ภิกษุชื่อว่าอัสวเกและปุนรวสุกะ ผู้ประทุษร้ายตระกูล ผู้ประพฤติธรรมอันลามก ในท่ามกลางสงฆ์ ตามที่สงฆ์เห็นชอบ ดังนี้ | นี้เป็นชฎุปัตติ | และพึงทำกรรม อย่างนี้ ตามที่ได้กล่าวไว้แล้ว | ทวิติยกรรม ตติยกรรม ก็พึงทำอย่างนี้ |

(33) พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า ประทับอยู่ที่เชตวัน อารามของอนาถปิณฑกะคฤหบดี ใกล้เมือง ศราวาสติ | ได้ฟังว่า สมัยนั้น เศรษฐีคนหนึ่ง ผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก มีโภคะมาก อาศัยอยู่ในเมือง ศราวาสติ | เศรษฐีนั้น นำภรรยา มาจากตระกูลที่เท่าเทียมกัน | เศรษฐีนั้น เล่นหยอกล้อกับภรณยานั้น พึงพอใจการอยู่ร่วมกัน | ภายในเวลาไม่นาน ภริยาของเศรษฐีนั้น ได้ตั้งครรภ์ เพราะการอยู่ร่วมกัน และพึงพอใจการอยู่ร่วมกัน | เมื่อล่วงไป 8 หรือ 9 เดือน ภริยานั้น คลอดบุตร ด้วยความลำบาก ในอุตตรนักษัตร | เกิดเป็นเด็กชาย | เมื่อทารกนั้น คลอดได้ 3 สัปดาห์ คือ 21 วัน ได้ทำพิธีฉลองการเกิดแก่ทารกผู้เกิดแล้ว และทำพิธีตั้งชื่อ โดยคิดกันว่า | ทารก ควรมีชื่อว่าอะไรหนอ ดังนี้ | ความคิดนั้น ได้มีแก่ญาติเหล่านั้น ว่า | ทารกนี้ เกิดในอุตตรนักษัตร ดังนั้น ทารกควรมีชื่อว่า อุตตระ ดังนี้ | ดังนั้น จึงตั้งชื่อ ทารกนั้นว่า อุตตระ | ทารกนั้น อันแม่นม เลี้ยงดูเอาใจใส่ ด้วยการป้อนนม นมสัมนยไส เนยข้น อาหารที่ปรุงด้วยเนยข้น และอุปกรณ์พิเศษสำหรับทำให้ร้อนและร้อนอยู่เสมอ ดูกดอกบัว ปลูกรักษาในห้วงน้ำลึก | เด็กชาวนั้น เมื่อเติบโตขึ้น ได้เข้ารับการศึกษา | เด็กชายสำเร็จการศึกษา ในวิชาการเขียน วิชาการนับ วิชาคำนวณ วิชาการทำเครื่องประดับ ในการยก ในการทิ้ง ในการชด | เขาเป็นผู้เปิดเผย เป็นนักพูด เป็นบัณฑิต มีความเชี่ยวชาญ ในการพิจารณา 8 อย่าง | คือ มีความเชี่ยวชาญในการพิจารณารัตนะ พิจารณาบ้าน พิจารณาผ้า พิจารณาไม้ พิจารณาข้าง พิจารณา ม้า พิจารณาสตรี พิจารณารูข | [2.9] ครั้นบิดาของเขา เสียชีวิตแล้ว | นายอุตตระ ได้เป็นหัวหน้าครอบครัว | นายอุตตระ ได้เดินทางไปตามตลาด | เขาประกอบอาชีพค้าขาย | เลี้ยงชีวิต ด้วยการซื้อขาย | สมัยอื่นอีก นายอุตตระนั้น เข้าไปเฝ้า พระผู้มีพระภาคเจ้า ถึงที่ประทับ | ความเลื่อมใส เกิดแก่เขา เพราะการเห็นพระผู้มีพระภาคเจ้า และเพราะการฟังพระสัทธรรม ในที่ใกล้พระผู้มีพระภาคเจ้า | นายอุตตระ ผู้เกิดความเลื่อมใส มีความต้องการที่จะบวช | เขาเข้าไปหา มารดา ถึงที่อยู่ กล่าวว่ | ข้าแต่แม่ ขอท่านจงอนุญาต ข้าพเจ้า จะบวช ในธรรมวินัย อันกล่าวดีแล้ว ดังนี้ | มารดานั้น กล่าวว่ |

เจ้า เป็นบุตรคนเดียว ของแม่ | ตราบใดที่ยังมีชีวิต แม่จะไม่ให้เจ้าบวช | เมื่อแม่ตาย เจ้าจึงทำตามความต้องการได้ | เขากล่าวว่า | ข้าแต่แม่ ข้าพเจ้า จะไม่บวช ตอนนี้ | หากว่า ท่าน จะนิมนต์ภิกษุผู้แสดงธรรมในสงฆ์ให้มาฉัน ทุกๆวัน | มารดา กล่าวว่า แน่ลูก เราจะทำเช่นนั้น | นายอุตตระนั้น หาทรัพย์สินมาได้ ก็มอบให้มารดาทั้งหมด | บุตรกล่าวว่า ข้าแต่แม่ ท่านจงอุปัฏฐาก สมณพราหมณ์ ด้วยทรัพย์นี้ | มารดาของนายอุตตระนั้น มีความตระหนี่ หวงแหนสมบัติ จึงนำไปเก็บงำไว้ ไม่ปรารถนาจะให้ท่าน แม้แก่กา ไม่ต้องกล่าวถึง การอุปัฏฐากเหล่าสมณะพราหมณ์ | ถ้าหาก สมณะพราหมณ์เหล่าใด เข้าไปยังเรือนนั้น เพราะต้องการก้อนข้าว มารดาของนายอุตตระ ย่อมด่า ย่อมตำหนิ สมณะพราหมณ์เหล่านั้นว่า | ท่านทั้งหลาย เหมือนเกิดเป็นเปรต เทียวขอภิกษา จากเรือนผู้อื่นเนื่องนิศย์ | แต่ว่า มารดา โทกบุตรนั้นว่า วันนี้ เราให้ภิกษุหมู่ใหญ่ ฉันทอาหาร แม่ถวายภิกษาแก่สมณะพราหมณ์ หมู่ใหญ่ | มารดานั้น เป็นผู้ประคบด้วยความหลอกลวง ทำกรรมไว้มาก ครั้นทำกาลแล้ว เกิดเป็นเปรต | ส่วนนายอุตตระ หลังจากมารดาเสียชีวิต ได้ให้ท่าน ทำบุญ บวชในธรรมวินัย อันกล่าวดีแล้ว |

(34) ในกาลต่อมา ท่านอุตตระนั้น ได้อาศัยอยู่ในเมืองชื่อว่ามรักษัณณะ | จิตระคฤหบดี ผู้มีปกติอาศัยอยู่ในเมืองมรักษัณณะ ซึ่งท่านอุตตระ มาถึงนั้น เป็นผู้เลื่อมใสในคำสอนของพระผู้มีพระภาคเจ้า | จิตระคฤหบดีนั้น ท่านกระทำความขวนขวายอย่างยิ่ง ในพระพุทธรเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ | ชาวเมือง มรักษัณณะ ได้ทำการต้อนรับ ภิกษุทั้งหลาย ที่เดินทางมาจากสถานที่ต่างๆ | ครั้นเวลาต่อมา ท่านอุตตระ มีกิจธุระบางอย่างเกิดขึ้น ในเมืองนั้น | ท่านอุตตระ จึงเดินทางไปเมืองนั้น | ท่านอุปเสนะ ผู้เป็นบุตรของวัดคันตี มีบริวาร 500 คน เดินทางจาริกไปในชนบท เดินทางมาถึง เมืองมรักษัณณะ | ท่านจิตระคฤหบดี ได้ยินว่า พระอุปเสนะผู้มีอายุ ผู้เป็นบุตรของวัดคันตี มีบริวาร 500 คน ผู้เดินทางจาริกไปในชนบท มาถึงสถานที่นั้น | ครั้นได้ฟังว่า ท่านอุปเสนะอยู่ที่ไหน ก็เข้าไปหาในที่นั้น | ครั้นเข้าไปหาแล้ว ไหว้แทบเท้าของท่าน อุปเสนะ ผู้มีอายุ ด้วยเศียรเกล้า แล้วจึงนั่งในที่เหมาะสมแห่งหนึ่ง | ท่านอุปเสนะผู้มีอายุ ทำท่านจิตระคฤหบดี ผู้นั่งในที่เหมาะสมแห่งหนึ่ง ให้เห็นแจ้ง ด้วยธรรมิกถา | ให้สมათาน อาจหาญ ร่ำเริง ด้วยธรรมิกถา | จิตระคฤหบดี ผู้ถูกทำให้เห็นแจ้ง สมათาน อาจหาญ ร่ำเริงแล้วด้วยธรรมกถา อันมีอนกปริยาย เป็นผู้หนึ่ง | ลำดับนั้น ท่านจิตระคฤหบดี ลุกจากที่นั่ง พาดผ้าอุตตราสงค์ เฉียงบ่า ประณมอัญชลี ต่อท่านอุปเสนะผู้มีอายุ ได้กล่าวคำนี้ กะท่านอุปเสนะผู้มีอายุว่า | ท่านอุปเสนะ ผู้เจริญ ขอท่านพร้อมด้วยหมู่ภิกษุ จงรับนิมนต์ฉันภัตตาหาร ในเรือนของข้าพเจ้าด้วยเถิด | ท่านอุปเสนะผู้มีอายุ รับคำนิมนต์ [2.10] ของจิตระคฤหบดี ด้วยอาการหนึ่ง | ลำดับนั้น จิตระคฤหบดี รู้ว่าท่านอุปเสนะผู้มีอายุ รับนิมนต์ด้วยอาการหนึ่ง จึงให้คนตระเตรียมน้ำบัววนปาก และของเคี้ยวของฉัน ตั้งแต่เช้าตรู่ ปลูกอาสาสนะ |

(35) ฝ่ายท่านอุตตระผู้มีอายุ กลับมาจากเมือง ไม่เห็นการปลูลาดยนาสนะ ไม่ตระเตรียมอาหารไว้ | ท่านอุตตระนั้น เรียกผู้ดูแลอาราม ให้มาหาแล้วถามว่า | ท่านผู้เจริญ พวกท่าน ดำรงอยู่ในความเป็นผู้ชวนชวนน้อยหรือ | ไม่ทำการปลูลาดยนาสนะ | และอาหารก็ไม่ถูกตระเตรียมไว้ | หมู ภิกษุ งคณภัคตาหารหรือ ดังนี้ | ผู้ดูแลอารามเหล่านั้น กล่าวว่า | จิตระคฤหบดี นิมนต์หมูภิกษุ ให้ไปฉนภัคตาหารที่เรือน | การมาของข้าพเจ้า จะมีประโยชน์อะไร | การห้ามท่านไม่ให้ไป ก็ไม่มีประโยชน์อะไร | แม้ท่านอุปเสนะผู้เจริญ ผู้เป็นบุตรของพลาตติ มีบริวาร 500 รูป ผู้เที่ยวจาริกไปในชนบท มาถึงสถานที่นี้ เช่นกัน | ท่านอุตตระนั้น ครั้นฟังแล้ว ผู้เกิดความโกรธ จึงกล่าวว่า | เรามาก่อนภิกษุนั้น ทั้งหมด | คฤหบดีนั้น ทอดทิ้ง เรา เชื่อเชิญ ท่านอุปเสนะผู้มีอายุ ผู้เป็นบุตรของวัลคันตะ และหมูภิกษุ ได้อย่างไร | เราจะไป จะเห็นก่อน ดังนี้ | จิตระคฤหบดีอยู่ในที่ใด ท่านอุตตระนั้นก็เข้าไปหาในที่นั้น เห็นจิตระคฤหบดี ผู้กำลังปลูลาดยนาสนะ | จิตระคฤหบดีนั้น อยู่ผู้เดียว | จิตระคฤหบดี ประกาศว่า | ท่านผู้เจริญ อาสนะปลูลาดยนาสนะเรียบร้อยแล้ว | อาหาร ตระเตรียมเรียบร้อยแล้ว | จิตระคฤหบดี นั่งทับ เศษขนมงาแล้ว | พระอุตตระจึงกล่าวว่า | ท่านคฤหบดี ปลูลาดยนาสนะเรียบร้อยแล้ว | ตระเตรียมอาหาร เรียบร้อยแล้ว | แต่ว่า ขนมงา ไม่มีหรือ | จิตระคฤหบดี กล่าวว่า | ท่านอุตตระผู้เจริญ เป็นผู้รู้แจ้ง | ท่านเปรียบเสมือนแสงสว่าง | และยังเปรียบเสมือน บุรุษฉลาดคนหนึ่ง ย่อมรู้เนื้อความแห่งภายิต | เรื่องเคยมีมาแล้ว ท่านอุตตระผู้เจริญ เป็นพ่อค้าอยู่ในชามพูทวีป อันกว้างใหญ่ ท่องเที่ยวไปในทะเล ด้วยเรือใบ ซื่อกาตัวผู้ และไก่ตัวเมีย ข้ามมหาสมุทร นำมาขายแลกเงินและทอง | ไก่ตัวเมียนั้น เมื่อไม่ได้ไก่ตัวผู้ ถึงการสืบพันธุ์กับกา | สัตว์ลูกอ่อน เกิดแล้ว เพราะการสืบพันธุ์นั้น | สัตว์ลูกอ่อนนั้น อยู่กับกาและไก่ | แต่ไม่ใช่กา ไม่ใช่ไก่ | ท่านเป็นปรวรชิต ผู้ปรารถนาความหลุดพ้น เมื่อไม่ได้ความหลุดพ้น ก็ถูกเรียกว่าอย่างนั้นเหมือนกัน | ท่านจิตระคฤหบดีนั้น กล่าวว่า | ท่านอุตตระผู้เจริญ ท่านจะไปที่ไหน | ท่านอุตตระตอบว่า จะไปเมืองศราวาสติ | จิตระคฤหบดี กล่าวว่า ท่านจะได้สิ่งที่ท่านต้องการ | ท่าน จงอยู่ที่นี้เถิด | จงอย่าไปเลย | ข้าพเจ้า รู้จักสถานที่นั้น แต่ท่านควรมาอีกเช่นเดิม | ท่านอุตตระ ไม่เอื้อเพื่อต่อคำของคฤหบดีนั้น ถือเอาบาตรและจีวร มุ่งหน้าจาริกไปสู่เมืองศราวาสติ ถึงเมืองศราวาสติ สถานที่ที่เที่ยวจาริกไปตามลำดับ | พวกภิกษุ เห็นท่านอุตตระ จึงพูดว่า | ท่านอุตตระผู้มีอายุ เดินทางมาถึงแล้ว | พวกกระผมยินดีที่ได้เห็นท่าน | แต่ว่า ไม่รู้ถึงการมาว่า | อะไร คือสาเหตุ | ท่าน เมื่อมา จิตระคฤหบดี ทำความชวนชวนในพระพุทธเจ้า พระธรรมและพระสงฆ์ ในเมืองมรักษัณณะ | ชาวเมืองมรักษัณณะ เป็นที่พึ่งของภิกษุผู้เดินทางมาถึง และผู้เดินทางไป | เรื่องนั้น เป็นเช่นนั้นหรือ | ท่านอุตตระ กล่าวว่า จิตระคฤหบดี เป็นผู้อน้ำพเจ้าล่วงเกินแล้ว | ท่านอุตตระ เล่าเรื่องราวตามที่เกิดแล้ว | พวกภิกษุ กราบทูลเรื่องอันเป็นเหตุเกิด แก่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้า

เช่นนั้น พวกเธอ พึงทำ ประติสัทธิยกรรม²⁶ แก่ภิกษุชื่อว่าอุตตระ ผู้เหยียดหยันคฤหบดีเกิด ดังนี้ | ภิกษุรูปอื่น ควรรู้อย่างนี้อีกว่า |

(36) [2.11] ประติสัทธิยกรรม ประกอบด้วยเหตุ 5 ประการ อันทำแล้ว เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย คือ | ไม่กระทำต่อหน้า เป็นต้น ดังที่กล่าวไว้แล้ว |

(37) และพึงทำอย่างนี้อีก คือ | ภิกษุรูปหนึ่ง ปลูกศยนาสนะแล้ว เคาะระฆัง นิมนต์ภิกษุมา พร้อมเพรียงกัน เมื่อสงฆ์ทั้งปวง มาประชุมพร้อมกันแล้ว ให้ตั้งชฎุปติ ทำกรรมว่า |

(38) ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอสงฆ์จงฟัง | จิตระคฤหบดี ถูกภิกษุชื่อว่าอุตตระ เหยียดหยันแล้ว | ถ้าสงฆ์พร้อมเพรียงกันแล้ว สงฆ์พึงทำประติสัทธิยกรรม แก่ภิกษุชื่อว่าอุตตระ ผู้กล่าวเหยียดหยันคฤหบดี ตามที่เห็นสมควรเกิด ดังนี้ | นี้เป็นชฎุปติ | จากนั้น พึงทำกรรมว่า |

(39) ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอสงฆ์ จงฟัง | จิตระคฤหบดี ถูกภิกษุชื่อว่าอุตตระนี้ เหยียดหยัน ในราวป่าอันเป็นที่อยู่ของลิง | ดังนั้น สงฆ์ ย่อมทำ ประติสัทธิยกรรม แก่ภิกษุชื่อว่าอุตตระ เพราะเหตุคือ เหยียดหยันคฤหบดี | ท่านผู้มีอายุรูปใด เห็นควรจะทำประติสัทธิยกรรม แก่ภิกษุชื่อว่าอุตตระ ผู้เหยียดหยันคฤหบดี ท่านที่เห็นชอบเหล่านั้น ของงนิง | ท่านที่ไม่เห็นชอบ ของงทักท้วง | นี้เป็นปรตมกรรมวาจา | ทวิติยกรรมวาจา และตฤติยกรรมวาจา พึงทำอย่างนี้ เช่นกัน | ประติสัทธิยกรรม ชื่อว่า สงฆ์ กระทำแล้ว แก่ภิกษุชื่อว่า อุตตระ ผู้เหยียดหยันคฤหบดีภิกษุ | ตามที่สงฆ์เห็นชอบแล้ว เหตุนี้พึง นิ่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอาการอย่างนี้ |

(40) พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า เรา จะบัญญัติธรรมนิยม อันเป็นข้อปฏิบัติ แก่ภิกษุ ผู้กระทำ ประติสัทธิยกรรม | ภิกษุผู้ทำประติสัทธิยกรรม ไม่พึงให้อุปสมบท | เนื้อความที่เหลือ เป็นดังที่กล่าวไว้แล้ว |

(41) ภิกษุผู้ถูกทำประติสัทธิยกรรม ผู้ประพตติถูกต้อง ประพตติอ่อนน้อม ในสงฆ์ | ประพตติแก้ไข | แสดงความจริงใจ | อยู่ภายในสีมา แล้วขอระงับโทษ | ย่อมกล่าวว่า ข้าพเจ้า ประพตติเหยียดหยัน ต่อคฤหบดี ดังนี้ | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลเรื่องอันเป็นต้นเหตุนี้ แก่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น พวกเธอ พึงทำ ประติสัทธิยกรรม ต่อภิกษุชื่อว่าอุตตระ ดังนี้ | ภิกษุรูปอื่น ควรรู้อย่างนี้อีกว่า |

²⁶บาลีใช้ว่า : ปฏิสัทธิยกรรม หรือปฏิสัรานิยกรรม คือ การที่สงฆ์ลงโทษให้ภิกษุขอขมาต่อคฤหบดี ทำแก่ภิกษุผู้ปากกล้า คำว่าคฤหบดีผู้ศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา เป็นทายกผู้บำรุงสงฆ์ด้วยปัจจัย 4 เป็นทาง ทำให้ผู้ยังไม่เลื่อมใสไม่ให้เลื่อมใส และทำให้ผู้เลื่อมใสอยู่แล้วเป็นอย่างอื่นไป. พระพรหมคุณาภรณ์. 2553. 198)

(42) ควรรระงับปฤติสัทธิขกรรม แก่ภิกษุ ผู้ประกอบด้วยธรรม 5 ประการ | ธรรม 5 ประการ เป็นโจน | คือ ประพฤติถูกต้อง เป็นต้น เนื้อความที่เหลือ เป็นดั่งที่กล่าวไว้แล้ว ภิกษุชื่อ อุตตระ ย่อมกล่าวว่า ข้าพเจ้าประพฤติเหยียดหยัน ต่อคฤหบดี ดังนี้ |

(43) ควรรระงับปฤติสัทธิขกรรม อย่างนี้อีก คือ | ภิกษุรูปหนึ่ง ปลูกศยนาสนะแล้ว เคาะระฆัง นิมนต์ภิกษุมาร่วมเพรียงกัน เมื่อสงฆ์ทั้งปวง มาประชุมพร้อมกันแล้ว ให้ตั้งชฎุปติ ทำกรรมว่า |

(44) [2.12] ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอสงฆ์ จงฟัง | จิตระคฤหบดี ถูกภิกษุชื่ออุตตระนี้ เหยียดหยัน ในเมืองมฤกษัณณะ | ดังนั้น สงฆ์ ย่อมทำ ปฤติสัทธิขกรรม แก่ภิกษุชื่ออุตตระ เพราะเหตุ คือเหยียดหยันคฤหบดี | ภิกษุชื่ออุตตระนี้นั้น ผู้ถูกทำปฤติสัทธิขกรรม ผู้ประพฤติถูกต้อง เนื้อความที่เหลือ เป็นดั่งที่กล่าวไว้แล้ว กล่าวว่ ข้าพเจ้าประพฤติเหยียดหยัน ต่อคฤหบดี ดังนี้ | ถ้าสงฆ์พร้อมเพรียงกันแล้ว สงฆ์พึงทำภิกษุชื่ออุตตระ ผู้ถูกทำปฤติสัทธิขกรรม ให้สงบระงับ ในท่ามกลางสงฆ์ ตามที่เห็นสมควรเถิด ดังนี้ | นี่เป็นชฎุปติ | จากนั้น ควรพูดว่า ท่านจงไป | ท่านจงให้คฤหบดีนั้น ยกโทษ | ท่านจึงจะเป็นผู้สงบระงับ ดังนี้ | ภิกษุชื่ออุตตระนั้น ถูกภิกษุทั้งหลายส่งไป แล้ว อย่างนี้ หลีกไปสู่ที่จาริก ในเมืองมฤกษัณณะ เดินทางท่องเที่ยวไปถึงเมืองมฤกษัณณะ ตามลำดับ | จากนั้น แม้เดินทางเหน็ดเหนื่อย แต่มีความยินดี เข้าไปหาจิตระคฤหบดี ถึงที่อยู่ | ครั้นเข้าไปหาแล้ว เหยียดแขนด้านซ้ายออกมา แล้วกล่าวว่า | ขอท่านคฤหบดี จงยกโทษให้ข้าพเจ้า | คฤหบดี กล่าวว่า ข้าแต่ท่านอุตตระผู้เจริญ ท่านจงอยู่ในที่นี้ให้สบายเถิด | ภิกษุชื่ออุตตระกล่าวว่า ข้าพเจ้าจะไปก่อน | ข้าพเจ้า จะทำการข่มความผิดของข้าพเจ้า ต่อท่าน | อะไร เป็นความผิดของเรา | ไม่ใช่ความผิดของท่าน | เป็นความผิดของเราเอง |

(45) ลำดับนั้น ท่านอุตตระผู้มีอายุ ไปสู่ฝั่งแม่น้ำ ทำกุฎิ ด้วยใบตาล 3 ใบ เข้าจำพรรษาแล้ว | วางไว้แล้ว ซึ่งบาตรที่มีรูปร่างเหมือนสิริชะของศพ | ถนน อยู่ไม่ไกลจากกุฎิของท่าน | หึงเลี้ยงวัวทั้งหลาย ย่อมไปตามถนนนั้น เป็นประจำ | ภิกษุชื่ออุตตระนั้น ขึ้นบาตรให้หึงเลี้ยงวัวเหล่านั้น | หึงเลี้ยงวัวทั้งหลาย ย่อมใส่เนยเหลวบ้าง น้ำมันบ้าง หางนมบ้าง ในบาตร | ภิกษุชื่ออุตตระ ถันอาหารนั้นแล้ว นั่งบำเพ็ญชยานสมาธิสมาบัติด้วยความสุข | สมัยอื่นอีก มารดาและลูกสาว ทั้ง 2 คน ไปเลี้ยงวัว | ลูกสาวพูดกับมารดาว่า | ข้าแต่มารดา ท่านผู้เจริญนี้ เป็นไปหรือ | มารดานั้น กล่าวว่า แน่ลูก ท่านผู้เจริญนี้ ไม่ได้เป็นไป | ความผิดทางวาจา อันท่านผู้เจริญนี้ ทำต่อบางคน แน่แท้ | ท่านผู้เจริญนี้ จึงทำการข่ม ต่อความผิดทางวาจานั้น | ลูกสาวกล่าวว่า ข้าแต่มารดา เรื่องอย่างนี้นั้น เป็นอย่างไร | มารดา กล่าวว่า แน่ลูก แม่จะทำให้ลูกเข้าใจเอง ดังนี้ | ในวันอื่นจากวันนั้น มารดา ถือเอาหม้อน้ำ มาสู่สถานที่นั้น พร้อมกับลูกสาว | ท่านอุตตระผู้มีอายุ ขึ้นบาตรออกมาแล้ว | มารดานั้น เท

น้ำ ใสบาตรของท่านอุตตระจนเต็ม | ท่านอุตตระ ย่อมขยับบาตร | มารดานั้น ยังคงเทน้ำใส่เช่นเดิม | น้ำจึงล้นออก | ท่านอุตตระผู้มีอายุ กล่าวว่า | พอแล้ว นื่องหญิง | น้ำที่เกินความต้องการนั้น จะมีประโยชน์อะไร | ผู้รับทาน อีก 2 คนมีอยู่ ดังนี้ | มารดานั้น กล่าวว่า | แน่ลูก เจ้าไม่ได้บอกกับแม่ก่อนว่า | ท่านผู้เจริญนี้ ไม่ได้เป็นใบ้ | เราจึงกล่าวว่า ความผิดทางวาจา อันท่านผู้เจริญนี้ ทำต่อบางคน แน่แท้ | ท่านผู้เจริญนี้ จึงทำการข่ม ต่อความผิดทางวาจานั้น ดังนี้ ใช่หรือไม่ | ลูกสาวกล่าวว่า ข้าแต่มารดา ท่านได้กล่าวแล้ว ดังนี้ | ในลำดับนั้น ท่านอุตตระผู้มีอายุ ผู้อยู่ในระหว่างพรรษาที่ 2 กล่าวคำภายิต 1 บท | ในระหว่างพรรษาที่ 3 ครั้นรู้ว่า ส่วนประกอบ 5 ประการ เป็นเครื่องหมุนไปในสสาร ทำให้หวั่นไหวและไม่หวั่นไหว ท่านอุตตระ ผู้ถึงความรู้ทั้งปวงว่า ร่างกายที่เหน็ดเหนื่อยในเวลาบ่าย ถูกทำลาย ให้พินาศไป ด้วยการลงล้างน้ำหนึ่งร้อยครั้ง | ท่านอุตตระ ประพฤติ สมควรแล้ว | ท่านอุตตระ ประพฤติบุชา นอบน้อม อภิวัต เนื้อความที่เหลือ เป็นดังที่กล่าวไว้แล้ว | ท่านอุตตระผู้มีอายุ บรรลุพระอรหัตแล้ว รู้พร้อมถึงความปิติและสุขอันเกิดจากความหลุดพ้น | ภายิตคาถา ในเวลานั้น ว่า |

เราสร้างกุฎิ ริมฝั่งแม่น้ำคงคา ด้วยใบตาล 3 ใบ |

มีบาตร เหมือนศิระของศพ และมีผ้าบังสุกุล เป็นจีวร ||3||

[2.13] เรากล่าวคำภายิตเพียง 1 คำใน 2 พรรษา |

แต่ว่า ลังขารที่เหนื่อยล้า ถูกทำลายแล้ว ในระหว่างพรรษาที่ 3 ||4||

ท่านอุตตระ ผู้มีปกติอยู่ริมฝั่งแม่น้ำคงคา ดำรงอยู่อย่างมั่นคง |

มีจิตหลุดพ้นแล้ว เป็นพระอรหันต์ ได้กล่าว คาถาเหล่านี้ ||5||

(46) พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า ประทับอยู่ใน โฆสิลาราม (บาลี : โฆสิตาราม) เมืองเกาสามพี (บาลี : โกสัมพี) | สมัยนั้นแล พระจันทะผู้มีอายุ ต้องอาบัติแล้ว ย่อมไม่เห็นว่าเป็นอาบัติ | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลเรื่องอันเป็นเหตุเกิดนั้น แด่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | คุณก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น พวกเธอ พึงทำ อุกเขปณียกรรม แก่ภิกษุชื่อว่าจันทะ ผู้ไม่เห็นว่าเป็นอาบัติเกิด ดังนี้ | ภิกษุรูปอื่น ควรรู้อย่างนี้ดีกว่า |

(47) อุกเขปณียกรรม ประกอบด้วยเหตุ 5 ประการ อันทำแล้ว เป็นกรรมไม่เป็นกรรม ไม่เป็นวินัย ภิกษุทำแก่สงฆ์ ย่อมมิโทษ | อุกเขปณียกรรม ประกอบด้วยเหตุ 5 ประการ เป็นไฉน | คือไม่โจทก์ก่อนทำ เป็นต้น เนื้อความที่เหลือ เป็นดังที่กล่าวไว้แล้ว ภิกษุรูปหนึ่ง ตั้งชฎูปติ ทำกรรมว่า |

(48) ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอสงฆ์จงฟัง | ภิกษุชื่อฉันทะ ต้องอาบัติแล้ว ไม่ทำคืน ให้อุกต้อง | ถ้าสงฆ์พร้อมเพรียงกันแล้ว สงฆ์พึงทำอุกเขปณียกรรม เพราะเหตุคือไม่เห็นว่าเป็นอาบัติ แก่ภิกษุชื่อฉันทะ ตามที่สงฆ์เห็นสมควรเถิด ดังนี้ | นี้เป็นขณฺฑปติ | พึงทำกรรมว่า |

(49) ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอสงฆ์จงฟัง | ภิกษุชื่อฉันทะนี้ ต้องอาบัติแล้ว ไม่ทำคืน ให้อุกต้อง | ดังนั้น สงฆ์จึงทำอุกเขปณียกรรม แก่ภิกษุชื่อฉันทะ ผู้ไม่เห็นว่าเป็นอาบัติ | ท่านผู้มีอายุรูปใด เห็นชอบว่าควรทำอุกเขปณียกรรม แก่ภิกษุชื่อฉันทะ ผู้ไม่เห็นว่าเป็นอาบัติ ท่านที่เห็นชอบเหล่านั้น ของหนึ่ง | ท่านที่ไม่เห็นชอบ ของงกทกัฏฐัง | นี้เป็นปรถมกรรมวาจา | เนื้อความที่เหลือ เป็นดั่งที่กล่าวไว้แล้ว เช่นเดียวกับเรื่องของภิกษุชื่อปาลกุกะและโลหิตกะนั้นนั่นเทียว |

(50) ภิกษุชื่อฉันทะผู้มีอายุนี้ ต้องอาบัติแล้ว ไม่ทำคืน ให้อุกต้อง | ภิกษุชื่อฉันทะนั้น ผู้ปรารธนาประโยชน์ ควรแยกออกจากเพื่อนพรหมจรรย์ เนื้อความที่เหลือ เป็นดั่งที่กล่าวไว้แล้ว |

(51) อุกเขปณียกรรม ประกอบด้วยเหตุ 5 ประการ อันทำแล้ว แก่ภิกษุผู้ไม่ทำคืนอาบัติ เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย ข่อมมิโทษ แก่สงฆ์ | อุกเขปณียกรรม ประกอบด้วยเหตุ 5 ประการ เป็นไฉน | คือ ไม่โจทก์ก่อนทำ เป็นต้น | เนื้อความที่เหลือ เป็นดั่งที่กล่าวไว้แล้ว ภิกษุรูปหนึ่ง ตั้งขณฺฑปติ ทำกรรมว่า |

(52) ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอสงฆ์จงฟัง | ภิกษุชื่อฉันทะนี้ ต้องอาบัติแล้ว ไม่ทำคืน ให้อุกต้อง | ถ้าสงฆ์พร้อมเพรียงกันแล้ว สงฆ์พึงทำอุกเขปณียกรรม เพราะเหตุคือไม่เห็นว่าเป็นอาบัติ แก่ภิกษุชื่อฉันทะ ตามที่สงฆ์เห็นสมควรเถิด ดังนี้ | นี้เป็นขณฺฑปติ | พึงทำกรรมว่า |

(53) [2.14] ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอสงฆ์จงฟัง | ภิกษุชื่อฉันทะนี้ ต้องอาบัติแล้ว ไม่ทำคืน ให้อุกต้อง | ดังนั้น สงฆ์จึงทำอุกเขปณียกรรม เพราะเหตุคือไม่เห็นว่าเป็นอาบัติ แก่ภิกษุชื่อฉันทะ | ท่านผู้มีอายุรูปใด เห็นชอบว่าควรทำอุกเขปณียกรรม เพราะเหตุคือไม่เห็นว่าเป็นอาบัติ แก่ภิกษุชื่อฉันทะ ท่านที่เห็นชอบเหล่านั้น ของหนึ่ง | ท่านที่ไม่เห็นชอบ ของงกทกัฏฐัง | นี้เป็นปรถมกรรมวาจา | เนื้อความที่เหลือ เป็นดั่งที่กล่าวไว้แล้ว เช่นเดียวกับเรื่องของภิกษุชื่อปาลกุกะและโลหิตกะ |

(54) พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า ประทับอยู่จำพรรษา ในเขตวัน อารามของอนาถปิณฑาทะ เศรษฐี | สมัยนั้นแล การถึงทฤฎีอันบาป อันมีรูปเช่นนี้ นี้ เกิดขึ้นแก่ภิกษุชื่ออริชฎะ²⁷ ว่า | ข้าพเจ้านั้น ข่อมรู้ทั่วถึงธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงแสดงแล้วว่า ธรรมเหล่าใด ที่พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงตรัสแล้วว่า เป็นธรรมทำอันตราย แต่ว่า ธรรมเหล่านั้น หาได้ทำอันตรายแก่ผู้เสพไม่ ดังนี้ | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลเรื่องอันเป็นเหตุเกิดนั้น แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า |

²⁷ บาลีใช้ว่า : อริชฎะ ชื่อภิกษุรูปหนึ่งในสมัยพุทธกาล เป็นภิกษุรูปแรกที่อุกสงฆ์ลงอุกเขปณียกรรม เพราะไม่สละทฤฎีบาป พระพรหมคุณาภรณ์. 2552. 515.

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น พวกเธอ พึงทำอุกเขปณียกรรม เพราะเหตุคือไม่สละทฤษฎีบาปที่ถึงแล้ว แก่ภิกษุชื่อว่าฉันทะ ดังนี้ | ภิกษุรูปอื่น ควรรู้อย่างนี้อีกว่า |

(55) อุกเขปณียกรรม ประกอบด้วยเหตุ 5 ประการ อันทำแล้ว แก่ภิกษุผู้ไม่สละทฤษฎีบาปที่ถึงแล้ว เป็นกรรมไม่เป็นธรรม ไม่เป็นวินัย ย่อมมีโทษ แก่สงฆ์ | อุกเขปณียกรรม ประกอบด้วยเหตุ 5 ประการ เป็นไฉน | คือ ไม่โจทก์ก่อนทำ เป็นต้น | เนื้อความที่เหลือ เป็นดั่งที่กล่าวไว้แล้ว อันภิกษุรูปหนึ่ง ตั้งชฎุปติ ทำกรรมว่า |

(56) ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอสงฆ์จงฟัง | ทฤษฎีอันบาป อันมีรูปเช่นนี้ นี้ เกิดขึ้นแก่ภิกษุชื่อ อริชฎะว่า | ข้าพเจ้านั้น ย่อมรู้ทั่วถึงธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงแสดงแล้วว่า ธรรมเหล่าใด ที่พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสแล้วว่า เป็นธรรมทำอันตราย เนื้อความที่เหลือ เป็นดั่งที่กล่าวไว้แล้ว ถ้าสงฆ์พร้อมเพรียงกันแล้ว สงฆ์พึงทำอุกเขปณียกรรม เพราะเหตุคือไม่สละทฤษฎีบาปที่ถึงแล้ว แก่ภิกษุชื่ออริชฎะ ตามที่สงฆ์เห็นสมควรเถิด ดังนี้ | นี้เป็นชฎุปติ | พึงทำกรรมว่า |

(57) ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอสงฆ์จงฟัง | ทฤษฎีอันบาป อันมีรูปเช่นนี้ นี้ เกิดขึ้นแก่ภิกษุชื่อ อริชฎะว่า | ข้าพเจ้านั้น ย่อมรู้ทั่วถึงธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงแสดงแล้วว่า ธรรมเหล่าใด ที่พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสแล้วว่า เป็นธรรมทำอันตราย เนื้อความที่เหลือ เป็นดั่งที่กล่าวไว้แล้ว สงฆ์ พึงทำอุกเขปณียกรรม เพราะเหตุคือไม่สละทฤษฎีบาปที่ถึงแล้ว แก่ภิกษุชื่ออริชฎะ | ท่านผู้มีอายุรูปใด เห็นชอบว่าควรทำอุกเขปณียกรรม เพราะเหตุคือไม่สละทฤษฎีบาปที่ถึงแล้ว แก่ภิกษุชื่ออริชฎะ ท่านที่เห็นชอบเหล่านั้น ของหนึ่ง | ท่านที่ไม่เห็นชอบ ของงกัทห้วง นี้เป็นปรตมกรรมวาจา | เนื้อความที่เหลือ เป็นเช่นเดียวกับที่กล่าวแล้ว เช่นเดียวกับเรื่องของภิกษุชื่อปามฑุกะและโลหิตกะ |

(58) ภิกษุชื่ออริชฎะนั้นนั้น ผู้ถูกทำอุกเขปณียกรรม เพราะเหตุคือไม่สละทฤษฎีบาปที่ถึงแล้ว ประพฤติถูกต้อง ประพฤติอ่อนน้อม ในสงฆ์ | เนื้อความที่เหลือ เป็นเช่นเดียวกับที่กล่าวแล้ว ย่อมกล่าวว่ ข้าพเจ้า ขอสละทฤษฎีอันถึงแล้ว ดังนี้ | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลเรื่องอันเป็นเหตุเกิดแก่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น พึงทำการระงับอุกเขปณียกรรม เพราะเหตุคือไม่สละทฤษฎีบาปที่ถึงแล้ว แก่ภิกษุชื่อว่าอริชฎะ เถิด ดังนี้ | ภิกษุรูปอื่น ควรรู้อย่างนี้อีกว่า |

(59) พึงทำการระงับอุกเขปณียกรรม เพราะเหตุคือไม่สละทฤษฎีบาปที่ถึงแล้ว แก่ภิกษุชื่อว่าอริชฎะ ผู้ประกอบด้วยธรรม 5 ประการ | ธรรม 5 ประการ เป็นไฉน | ภิกษุชื่ออริชฎะนั้น ประพฤติถูกต้อง ประพฤติอ่อนน้อม ในสงฆ์ | เนื้อความที่เหลือ เป็นดั่งที่กล่าวไว้แล้ว อันภิกษุรูปหนึ่ง ตั้งชฎุปติ [2.15] ทำกรรมว่า |

(60) ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอสงฆ์จงฟัง | ทฤษฎีอันบาป อันมีรูปเช่นนี้ นี้ เกิดขึ้นแก่ภิกษุชื่อ อริษฏะว่า | ข้าพเจ้านั้น ย่อมรู้ทั่วถึงธรรมที่พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงแสดงแล้วว่า ธรรมเหล่าใด ที่พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงตรัสแล้วว่า เป็นธรรมทำอันตราย แต่ว่า ธรรมเหล่านั้น หาได้ทำอันตราย แก่ผู้เสพไม่ ดังนี้ | ดังนั้น สงฆ์ พึงทำอุกเขปณียกรรม เพราะเหตุคือไม่สละทฤษฎีบาปที่ถึงแล้ว แก่ ภิกษุชื่ออริษฏะนั้น ดังนี้ | ภิกษุชื่ออริษฏะนั้น ผู้ถูกทำอุกเขปณียกรรม เพราะเหตุคือไม่สละทฤษฎี บาปที่ถึงแล้ว ประพฤติถูกต้อง เนื้อความที่เหลือ เป็นเช่นเดียวกับที่กล่าวไว้แล้ว ย่อมกล่าวว่า ข้าพเจ้า ขอสละทฤษฎีอันถึงแล้ว ดังนี้ | ถ้าสงฆ์ พร้อมเพรียงกันแล้ว พึงทำภิกษุชื่ออริษฏะ ผู้ถูกทำ อุกเขปณียกรรม เพราะเหตุคือไม่สละทฤษฎีบาปที่ถึงแล้ว ให้ระงับ ในท่ามกลางสงฆ์ ตามที่สงฆ์ เห็นชอบ ดังนี้ | นี้เป็นชนูปถัมภ์ | พึงทำกรรม อย่างนี้ว่า |

(61) ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอสงฆ์จงฟัง | ทฤษฎีอันบาป อันมีรูปเช่นนี้ นี้ เกิดขึ้นแก่ภิกษุชื่อ อริษฏะว่า | เนื้อความที่เหลือ เป็นเช่นเดียวกับที่กล่าวแล้ว ดังนั้น สงฆ์ยอมทำภิกษุชื่ออริษฏะ ผู้ถูก ลงอุกเขปณียกรรม เพราะเหตุคือ ไม่สละทฤษฎีบาปที่ถึงแล้ว ให้ระงับ ดังนี้ | ท่านผู้มีอายุรูปใด เห็นชอบว่าควรทำภิกษุชื่ออริษฏะ ผู้ถูกทำอุกเขปณียกรรม เพราะเหตุคือไม่สละทฤษฎีบาปที่ถึงแล้ว ให้ระงับ ท่านที่เห็นชอบเหล่านั้น ของหนึ่ง | ท่านที่ไม่เห็นชอบ ของงกัททัง | นี้เป็นปรถมกรรม วาจา | ทวิติยกรรมวาจา ตฤติยกรรมวาจา ก็พึงทำอย่างนี้ | เนื้อความที่เหลือ เป็นเช่นเดียวกับที่กล่าว ไว้แล้ว ตามที่สงฆ์เห็นชอบแล้ว เหตุนี้สงฆ์ พึงทำอย่างนี้ |

(62) พระผู้มีพระภาคเจ้า ประทับอยู่ในเขตวัน อารามของเศรษฐีชื่ออนาถปิณฑกะใกล้ เมืองศราวาสตี | สมัยนั้นแล พระอุทายีผู้มีอายุ ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อน จากฐาน ปกปิดไว้ครั้งเดือน | ท่านอุทายีนั้น บอกเรื่องอันเป็นเหตุเกิดนั้น แก่ภิกษุทั้งหลายว่า | ท่าน ผู้มีอายุทั้งหลาย ข้าพเจ้า ต้องอาบัติ สังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ ครั้งเดือน | ข้าพเจ้า ควรทำอย่างไร | เพราะฉะนั้น ภิกษุทั้งหลาย จึงกราบทูล เรื่องอันเป็นเหตุเกิดนั้น แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | คุณก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น ควรให้ปริวาส ครั้งเดือน แก่ภิกษุชื่อว่าอุทายีนั้น ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครั้งเดือน | ภิกษุรูปอื่น ควรรู้อย่างนี้ดีกว่า |

(63) ภิกษุรูปอื่น ควรให้ อย่างนี้ดีกว่า | ภิกษุชื่อว่าอุทายี ปลูกศยนาสนะแล้ว เคาชะระฆัง นิมนต์ภิกษุมาร่วมเพรียงกัน เมื่อสงฆ์ทั้งปวง มาประชุมพร้อมกันแล้ว ภิกษุชื่อว่าอุทายี นั่ง กระหัง ในที่ใกล้ พระเถระ พนมมือแล้ว พึงขอปริวาส | ภิกษุชื่อว่าอุทายี พึงขอ อย่างนี้ดีกว่า |

(64) ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ข้าพเจ้า เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครั้งเดือน | ข้าพเจ้านั้น เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี ย่อมขอ

ปริวาสครึ่งเดือน จากสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือนนั้น | ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอสงฆ์ยังความอนุเคราะห์เกื้อกูลให้เกิดขึ้น จงให้ปริวาสครึ่งเดือน แก่ข้าพเจ้า ผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือนนั้น | หลังจากนั้น อันภิกษุรูปหนึ่ง ตั้งชฎูปติ ทำกรรมว่า |

(65) [2.16] ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้ ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้ นั้น ย่อมขอปริวาสครึ่งเดือน จากสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือนนั้น | ถ้าสงฆ์พร้อมเพรียงกันแล้ว ขอสงฆ์ จงให้ปริวาสครึ่งเดือน แก่ภิกษุผู้มีชื่อว่าอุทายี ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | นี่เป็นชฎูปติ | และพึงทำกรรม อย่างนี้ |

(66) ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้ ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้ นั้น ย่อมขอปริวาสครึ่งเดือน จากสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือนนั้น | ดังนั้น สงฆ์ยอมให้ปริวาสครึ่งเดือน แก่ภิกษุผู้มีชื่อว่าอุทายี ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ท่านผู้มีอายุรูปใด เห็นชอบว่าควรให้ปริวาส ครึ่งเดือน แก่ภิกษุชื่อว่า อุทายี ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ท่านที่เห็นชอบเหล่านั้น ของหนึ่ง | ท่านที่ไม่เห็นชอบ ของทั้งหมดนี้ เป็นปรตมกรรมวาจา | ทวิติยกรรมวาจา ตฤติยกรรมวาจา พึงทำอย่างนี้ | ปริวาสครึ่งเดือน อันสงฆ์ ให้แล้ว แก่ภิกษุชื่อว่าอุทายี ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ตามที่สงฆ์เห็นชอบแล้ว เหตุนี้พึงนิ่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอาการอย่างนี้ |

(67) ภิกษุชื่อว่าอุทายีผู้อยู่ปริวาสนั้น ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ อันเป็นอาบัติตัวเดิม ในระหว่างปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ท่านอุทายีนั้น บอกเรื่องอันเป็นเหตุเกิดนั้น แก่ภิกษุทั้งหลายว่า | ท่านผู้มีอายุทั้งหลาย ข้าพเจ้า เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี ต้องอาบัติ สังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ปริวาสครึ่งเดือน อันข้าพเจ้า ผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายีนั้น ขอจากสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือนนั้น | ปริวาสครึ่งเดือน อันสงฆ์ ให้แล้ว แก่ข้าพเจ้าผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ข้าพเจ้านั้น ผู้อยู่ปริวาสนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ในระหว่าง อันเป็นอาบัติตัวเดิม ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ข้าพเจ้าควรทำอย่างไร | ภิกษุทั้งหลาย จึงกราบทูล เรื่องอันเป็นเหตุเกิดนั้น แด่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มี

พระภาคเจ้า ตรัสว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น ควรให้มูลปริวาส แก่ภิกษุชื่อว่าอุทายีนัน ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ในระหว่าง อันเป็นอาบัติตัวเดิม ปกปิดไว้ | ภิกษุรูปอื่น ควรรู้อย่างนี้อีกว่า |

(68) ภิกษุรูปอื่น ควรให้ อย่างนี้อีกว่า | ภิกษุชื่อว่าอุทายี ปลูกศยนาสนะแล้ว เคาะระฆังนิมนต์ภิกษุมาพร้อมเพรียงกัน เมื่อสงฆ์ทั้งปวง มาประชุมพร้อมกันแล้ว นั่งกระหย่ง ในที่ใกล้พระเถระ พนมมือแล้ว กล่าวคำนี้ ด้วยตัวเองว่า |

(69) [2.17] ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ข้าพเจ้า เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ข้าพเจ้านั้น เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี ขอปริวาสครึ่งเดือน จากสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือนนั้น | ปริวาสครึ่งเดือน อันสงฆ์ให้แล้ว แก่ข้าพเจ้าผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ข้าพเจ้านั้น ผู้อยู่ปริวาสนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ในระหว่าง อันเป็นอาบัติตัวเดิม ปกปิดไว้ | ข้าพเจ้านั้น เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี ขอปริวาสครึ่งเดือน จากสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ในระหว่าง อันเป็นอาบัติตัวเดิม ปกปิดไว้ | ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอสงฆ์ยังความอนุเคราะห์เกื้อกูลให้เกิดขึ้น จงให้มูลปริวาส แก่ข้าพเจ้า ผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ในระหว่าง อันเป็นอาบัติตัวเดิม ปกปิดไว้ | ทวีติยกรรมวาจาก็ดี ตฤติยกรรมวาจาก็ดี ฟังทำอย่างนี้ | หลังจากนั้น ภิกษุรูปหนึ่ง ตั้งบัญญัติ ทำกรรมว่า |

(70) ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนัน ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนันนั้น ย่อมขอปริวาสครึ่งเดือน จากสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือนนั้น | สงฆ์ให้ปริวาสครึ่งเดือน แก่ภิกษุผู้มีชื่อว่าอุทายี ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนันนั้น ผู้อยู่ปริวาสนั้นนั้น ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ในระหว่าง อันเป็นอาบัติตัวเดิม ปกปิดไว้ | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนันนั้น ย่อมขอปริวาสครึ่งเดือน จากสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ในระหว่าง อันเป็นอาบัติตัวเดิม ปกปิดไว้ | ถ้าสงฆ์พร้อมเพรียงกันแล้ว ขอสงฆ์ จงให้มูลปริวาส แก่ภิกษุชื่อว่าอุทายี ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ในระหว่าง อันเป็นอาบัติตัวเดิม ปกปิดไว้ ดังนี้ | นี้เป็นบัญญัติ | ฟังทำกรรม อย่างนี้ |

(71) ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนัน ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนันนั้น ขอปริวาสครึ่งเดือนจากสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือนนั้น | สงฆ์ให้ปริวาสครึ่งเดือน แก่ภิกษุผู้มีชื่อว่าอุทายีนัน ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อน

จากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ภิกษุชื่อว่าอุทายี ผู้อยู่ปริวาสนั้นนั้น ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ในระหว่าง อันเป็นอาบัติตัวเดิม ปกปิดไว้ | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้ [2.18] ย่อมขอมูลปริวาส จากสงฆ์ เพราะต้อง อาบัติสังฆวาเสยะ ในระหว่าง อันเป็นอาบัติตัวเดิม ปกปิดไว้ | ดังนั้น สงฆ์ยอมให้ มูลปริวาส แก่ภิกษุผู้มีชื่ออุทายี ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ในระหว่าง อันเป็นอาบัติตัวเดิม ปกปิดไว้ | ท่านผู้มี อายุรูปใด เห็นชอบว่าควรให้มูลปริวาส แก่ภิกษุชื่อว่าอุทายี ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ในระหว่าง อัน เป็นอาบัติตัวเดิม ปกปิดไว้ ท่านที่เห็นชอบเหล่านั้น ของหนึ่ง | ท่านที่ไม่เห็นชอบ ของงทักท้วง | นี้ เป็นปรถมกรรมวาจา | ทวีติยกรรมวาจา ตฤติยกรรมวาจา ฟังกล่าวอย่างนี้ | มูลปริวาส อันสงฆ์ ให้ แล้ว แก่ภิกษุผู้มีชื่ออุทายี ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ในระหว่าง อันเป็นอาบัติตัวเดิม ปกปิดไว้ | ตามที่ สงฆ์เห็นชอบแล้ว เหตุนั้นพึงนี้ ข้ำพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอาการอย่างนี้ |

(72) ภิกษุชื่อว่าอุทายีผู้อยู่ปริวาสนั้น ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ อีกตัวหนึ่ง อันเป็นอาบัติตัวเดิม ในระหว่าง ปกปิดไว้ | ท่านอุทายีนั้น บอกเรื่องอันเป็นเหตุเกิดนั้น แก่ภิกษุทั้งหลายว่า | ท่านผู้มีอายุ ทั้งหลาย ข้ำพเจ้า เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี ต้องอาบัติ สังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ปริวาสครึ่งเดือน อันข้ำพเจ้า ผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายีนั้น ขอจากสงฆ์ เพราะต้อง อาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือนนั้น | ปริวาสครึ่งเดือน อันสงฆ์ ให้แล้ว แก่ข้ำพเจ้าผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะ เคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ข้ำพเจ้านั้น ผู้อยู่ปริวาสนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ใน ระหว่าง อันเป็นอาบัติตัวเดิม ปกปิดไว้ | มูลปริวาส อันข้ำพเจ้าผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายีนั้น ขอจาก สงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ในระหว่าง อันเป็นอาบัติตัวเดิม ปกปิดไว้ | มูลปริวาส อันสงฆ์ ให้แล้ว แก่ข้ำพเจ้าผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ในระหว่าง อันเป็นอาบัติตัวเดิม ปกปิดไว้ | ข้ำพเจ้านั้น ผู้อยู่มูลปริวาสนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ อีกตัวหนึ่ง ตัวเดียวกับอาบัติ ในระหว่าง ปกปิดไว้ | ข้ำพเจ้าควรทำอย่างไร | ภิกษุทั้งหลาย จึงกราบทูล เรื่องอันเป็นเหตุเกิดนั้น แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น ควรให้ การชัก เข้าหาอาบัติเดิม แก่ภิกษุชื่อว่าอุทายีนั้น ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ อีกตัวหนึ่ง ตัวเดียวกับอาบัติใน ระหว่าง ปกปิดไว้ | ภิกษุรูปอื่น ควรรู้อย่างนี้อีกว่า |

(73) ภิกษุรูปอื่น ควรรู้อย่างนี้อีกว่า | ภิกษุชื่อว่าอุทายี ครั้นปูลาดศยนาสนะแล้ว เคาะ ระฆัง นิมนต์ภิกษุมาร้อมเพรียงกัน เมื่อสงฆ์ทั้งปวง มาประชุมพร้อมกันแล้ว นั่งกระหย่ง ในที่ใกล้ พระเถระ พนมมือแล้ว กล่าวคำนี้ ด้วยตัวเองว่า |

(74) ข้ำแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ข้ำพเจ้า เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ข้ำพเจ้านั้น เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี ขอ

ปริวาสครึ่งเดือน จากสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ [2.19] ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือนนั้น | ปริวาสครึ่งเดือน อันสงฆ์ ให้แล้ว แก่ข้าพเจ้าผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ข้าพเจ้านั้น ผู้อยู่ปริวาสนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ในระหว่าง อันเป็นอาบัติตัวเดิม ปกปิดไว้ | ข้าพเจ้านั้น เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี ขอปริวาสครึ่งเดือน จากสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ในระหว่าง อันเป็นอาบัติตัวเดิม ปกปิดไว้ | มูลปริวาส อันข้าพเจ้าผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายีนั่น ขอจากสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ในระหว่าง อันเป็นอาบัติตัวเดิม ปกปิดไว้ | มูลปริวาส อันสงฆ์ให้แล้ว แก่ข้าพเจ้าผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ในระหว่าง อันเป็นอาบัติตัวเดิม ปกปิดไว้ | ข้าพเจ้านั้น ผู้อยู่มูลปริวาสนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ อีกตัวหนึ่ง ตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | ข้าพเจ้านั้น ย่อมขอ การชักเข้าหาอาบัติเดิม จากสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ อีกตัวหนึ่ง ตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอสงฆ์ยังความอนุเคราะห์เกื้อกูลให้เกิดขึ้น จงให้ การชักเข้าหาอาบัติเดิม แก่ข้าพเจ้า ผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ อีกตัวหนึ่ง ตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | ทวีติยกรรมวาจาก็ดี ตฤติยกรรมวาจาก็ดี พึงทำอย่างนี้ | หลังจากนั้น อันภิกษุรูปหนึ่ง ตั้งชฎุปติ ทำกรรมว่า |

(75) ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนี่ ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้นั้น ขอปริวาสครึ่งเดือน จากสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ปริวาสครึ่งเดือน อันสงฆ์ ให้แล้ว แก่ภิกษุชื่อว่าอุทายีนั่น เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้นั้น ผู้อยู่ปริวาสนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ในระหว่าง อันเป็นอาบัติตัวเดิม ปกปิดไว้ | มูลปริวาส อันภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้นั้น ขอจากสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ในระหว่าง อันเป็นอาบัติตัวเดิม ปกปิดไว้ | มูลปริวาส อันสงฆ์ให้แล้ว แก่ภิกษุชื่อว่า อุทายี ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ในระหว่าง อันเป็นอาบัติตัวเดิม ปกปิดไว้ | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้นั้น ผู้อยู่มูลปริวาสนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ อีกตัวหนึ่ง ในระหว่าง ตัวเดียวกับอาบัติเดิม ปกปิดไว้ | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้นั้น ย่อมขอ การชักเข้าหาอาบัติเดิม จากสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะอีกตัวหนึ่ง ในระหว่าง ตัวเดียวกับอาบัติเดิม ปกปิดไว้ | ถ้าสงฆ์พร้อมเพรียงกันแล้ว ขอสงฆ์ จงให้การชักเข้าหาอาบัติเดิม แก่ภิกษุชื่อว่าอุทายี ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ อีกตัวหนึ่ง ในระหว่าง ตัวเดียวกับอาบัติเดิม ปกปิดไว้ | นี้เป็นชฎุปติ | พึงทำกรรม อย่างนี้ |

(76) ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนี่ ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้นั้น ขอปริวาสครึ่งเดือน จากสงฆ์

เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ปริวาสครึ่งเดือน อันสงฆ์ ให้แล้ว แก่ภิกษุชื่ออุทายีนัน เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนัน ผู้อยู่ปริวาสนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ในระหว่าง อันเป็นอาบัติตัวเดิม ปกปิดไว้ | มูลปริวาส อันภิกษุชื่อว่าอุทายีนัน ขอจากสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ในระหว่าง อันเป็นอาบัติตัวเดิม ปกปิดไว้ | มูลปริวาส อันสงฆ์ให้แล้ว แก่ภิกษุชื่อว่า อุทายี ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ในระหว่าง อันเป็นอาบัติตัวเดิม ปกปิดไว้ | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนัน ผู้อยู่มูลปริวาสนั้นเทียว [2.20] ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ อีกตัวหนึ่ง ในระหว่าง ตัวเดียวกับอาบัติเดิม ปกปิดไว้ | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนัน ย่อมขอ การชักเข้าหาอาบัติเดิม จากสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ อีกตัวหนึ่ง ในระหว่าง ตัวเดียวกับอาบัติเดิม ปกปิดไว้ | ดังนั้น สงฆ์ ย่อมให้การชักเข้าหาอาบัติเดิม แก่ภิกษุชื่อว่าอุทายี ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ อีกตัวหนึ่ง ในระหว่าง ตัวเดียวกับอาบัติเดิม ปกปิดไว้ | ท่านผู้มีอายุรูปใด เห็นชอบว่าควรให้ชักเข้าหาอาบัติเดิม แก่ภิกษุชื่อว่าอุทายี ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ อีกตัวหนึ่ง ในระหว่าง อันเป็นอาบัติตัวเดิม ปกปิดไว้ ท่านที่เห็นชอบเหล่านั้น ของหนึ่ง | ท่านที่ไม่เห็นชอบ ของงกทักท้วง | นี้เป็นปรถมกรรมวาจา | ทวีติยกรรมวาจา ตฤติยกรรมวาจา ฟังกล่าวอย่างนี้ | การชักเข้าหาอาบัติเดิม อันสงฆ์ ให้แล้วแก่ภิกษุชื่อว่าอุทายี ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ อีกตัวหนึ่ง ในระหว่าง อันเป็นอาบัติตัวเดิม ปกปิดไว้ | ตามที่สงฆ์เห็นชอบแล้ว เหตุนั้น ฟังนี้ ข้ำพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอาการอย่างนี้ |

(77) สมัยอื่นอีก ภิกษุชื่ออุทายีนัน ผู้อยู่ปริวาสแล้ว ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน ผู้อยู่มูลปริวาสแล้ว ต้องอาบัติอีกตัวหนึ่ง ในระหว่างอยู่ปริวาสประมวลอาบัติตัวเก่าเข้าด้วยกัน บอภิกษุทั้งหลายว่า | ท่านผู้มีอายุ ข้ำพเจ้านั้น เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี ต้องอาบัติ สังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ปริวาสครึ่งเดือน อันข้ำพเจ้านั้น ผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี ขอแล้วจากสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือนนั้น | ปริวาสครึ่งเดือน อันสงฆ์ ให้แล้ว แก่ข้ำพเจ้าผู้เป็นภิกษุชื่ออุทายี เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ข้ำพเจ้านั้น ผู้อยู่ปริวาสนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ในระหว่าง อันเป็นอาบัติตัวเดิม ปกปิดไว้ | มูลปริวาส อันข้ำพเจ้าผู้เป็นภิกษุชื่อว่า อุทายีนัน ขอจากสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ในระหว่าง อันเป็นอาบัติตัวเดิม ปกปิดไว้ | มูลปริวาส อันสงฆ์ให้แล้ว แก่ข้ำพเจ้าผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ในระหว่าง อันเป็นอาบัติตัวเดิม ปกปิดไว้ | ข้ำพเจ้านั้น ผู้อยู่มูลปริวาสนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ อีกตัวหนึ่ง ตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | การประมวลอาบัติเก่าเข้าด้วยกัน อันข้ำพเจ้า ผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี ขอแล้ว จากสงฆ์

เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสชะ อีกตัวหนึ่ง ตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | การประมวลอาบัติ
 เก่าเข้าด้วยกัน อันสงฆ์ ให้แล้ว แก่ข้าพเจ้าผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสชะ อีกตัว
 หนึ่ง ตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | ข้าพเจ้านั้น เป็นผู้อยู่ปริวาสแล้ว เพราะต้องอาบัติ
 สังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | เป็นผู้อยู่ปริวาสโดย
 ประมวลอาบัติตัวเก่าเข้าด้วยกัน เพราะต้องอาบัติตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ |

(78) ภิกษุรูปอื่น ควรให้ อย่างนี้อีกว่า | ภิกษุชื่อว่าอุทายี ครั้นปูลาดศยนาสนะแล้ว เคาะ
 ระฆัง นิมนต์ภิกษุมาร่วมเพรียงกัน เมื่อสงฆ์ทั้งปวง มาประชุมพร้อมกันแล้ว นั่งกระหย่ง ใกล้เคียง
 เถระ พนมมือแล้ว กล่าวคำนี้ ด้วยตัวเองว่า |

(79) ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ข้าพเจ้านั้น เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี ต้องอาบัติสังฆวา
 เชะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ปริวาสครึ่งเดือน อันข้าพเจ้า ผู้เป็น
 ภิกษุชื่อว่าอุทายีนั้น ขอแล้วจากสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อน
 จากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือนนั้น | ปริวาสครึ่งเดือน อันสงฆ์ ให้แล้ว แก่ข้าพเจ้าผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี
 เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ข้าพเจ้านั้น
 ผู้อยู่ปริวาสนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ อันเป็นอาบัติตัวเดิม กับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ |
 มูลปริวาส อันข้าพเจ้าผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายีนั้น ขอจากสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสชะ อันเป็น
 อาบัติตัวเดิม กับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | มูลปริวาส อันสงฆ์ให้แล้ว แก่ข้าพเจ้าผู้เป็นภิกษุชื่อว่า
 อุทายี ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ อันเป็นอาบัติตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | ข้าพเจ้านั้น ผู้อยู่
 มูลปริวาสนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ อีกตัวหนึ่ง ตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | การ
 ชักเข้าหาอาบัติเดิม อันข้าพเจ้าผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายีนั้น ขอจากสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสชะ
 อีกตัวหนึ่ง อันเป็นอาบัติตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | การชักเข้าหาอาบัติเดิม อันสงฆ์ ให้
 แล้ว แก่ข้าพเจ้าผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายีนั้น เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสชะ อีกตัวหนึ่ง อันเป็นอาบัติตัว
 เดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ |

(80) ข้าพเจ้านั้น ผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี อยู่ปริวาสแล้ว เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อ
 ตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน อยู่มูลปริวาสแล้ว เพราะต้องอาบัติใน
 ระหว่างประมวลปริวาสเข้าหาอาบัติเดิมแล้ว เพราะต้องอาบัติอีกตัวหนึ่งในระหว่าง ข้อมขอมานัต 6
 ราตรี จากสงฆ์ | ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอสงฆ์ยังความอนุเคราะห์เกื้อกูลให้เกิดขึ้น จงให้ มานัต 6 ราตรี
 แก่ข้าพเจ้า ผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี ผู้อยู่ปริวาส เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะ
 เคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือนนั้น ผู้อยู่มูลปริวาส เพราะต้องอาบัติในระหว่าง ผู้ประมวล

ปริวาสเข้าหาอาบัติเดิมแล้ว เพราะต้องอาบัติอีกตัวหนึ่งในระหว่าง | ทัฬหีกรรมวาจาที่ดี ตฤตยกรรมวาจาที่ดี ก็เป็นอย่างนี้ | หลังจากนั้น อันภิกษุรูปหนึ่ง ตั้งชฎุปติ ทำกรรมว่า |

(81) [2.22] ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้ ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้ ขอบริวาสครึ่งเดือน จากสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | บริวาสครึ่งเดือน อันสงฆ์ ให้แล้ว แก่ภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้ผู้อยู่ปริวาสนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสชะในระหว่าง อันเป็นอาบัติตัวเดิม ปกปิดไว้ | มูลปริวาส อันภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้นั้น ขจากสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสชะ อันเป็นอาบัติตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | มูลปริวาส อันสงฆ์ ให้แล้ว แก่ภิกษุชื่อว่า อุทายี ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ อันเป็นอาบัติตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้ผู้อยู่มูลปริวาสนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ อีกตัวหนึ่ง อันเป็นอาบัติตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้นั้น ย่อมขอ การชักเข้าหาอาบัติเดิม จากสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสชะ อีกตัวหนึ่ง อันเป็นอาบัติตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | การชักเข้าหาอาบัติเดิม อันสงฆ์ ให้แล้ว แก่ภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้ ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ อีกตัวหนึ่ง อันเป็นอาบัติตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ |

(82) ภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้นั้น ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน ผู้อยู่ปริวาสแล้ว ต้องอาบัติตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ ผู้อยู่มูลปริวาส ต้องอาบัติอีกตัวหนึ่ง อันเป็นตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ ผู้ชักเข้าหาอาบัติเดิมอยู่ปริวาส ขอมานต์ 6 ราตรี | ถ้าสงฆ์พร้อมเพรียงกันแล้ว ขอสงฆ์ ฟังให้ มานต์ 6 ราตรี แก่ภิกษุชื่อว่าอุทายี ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน ผู้อยู่ปริวาสแล้ว ต้องอาบัติตัวเดิม ในระหว่าง ปกปิดไว้ ผู้อยู่มูลปริวาสแล้ว ต้องอาบัติอีกตัวหนึ่ง อันเป็นตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ ผู้อยู่ปริวาสโดยชักเข้าหาอาบัติเดิม ดังนี้ | นี้เป็นชฎุปติ | ฟังทำกรรมอย่างนี้ |

(83) ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้ ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | บริวาสครึ่งเดือน อันภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้นั้น ขจากสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือนนั้น | บริวาสครึ่งเดือน อันสงฆ์ ให้แล้ว แก่ภิกษุชื่อว่าอุทายี เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้ผู้อยู่ปริวาสแล้วนั้นเทียว ต้องอาบัติตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | มูลปริวาส อันภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้นั้น ขจากสงฆ์ เพราะต้อง

อาบัติสังฆวาเสชะ [2.23] อันเป็นตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | มูลปริวาส อันสงฆ์ให้แล้ว แก่ภิกษุชื่อว่าอุทายีนัน ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ อันเป็นตัวเดิม ปกปิดไว้ | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนัน ผู้ อยู่มูลปริวาสนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ อีกตัวหนึ่ง อันเป็นตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | การชักเข้าหาอาบัติเดิม อันภิกษุชื่อว่าอุทายีนันนั้น ขอแล้ว จากสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสชะ อีกตัวหนึ่ง อันเป็นตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | การชักเข้าหาอาบัติเดิม อันสงฆ์ให้แล้ว แก่ภิกษุชื่อว่าอุทายีนันนั้น เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสชะ อีกตัวหนึ่ง อันเป็นตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนันนั้น ผู้อยู่ปริวาสแล้ว เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้ น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครั้งเดือน ผู้อยู่มูลปริวาสแล้ว เพราะต้องอาบัติตัวเดิม ในระหว่าง ปกปิดไว้ ผู้อยู่มูลปริวาส เพราะต้องอาบัติอีกตัวหนึ่ง อันเป็นตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ ผู้ ชักเข้าหาอาบัติเดิมอยู่ปริวาสแล้ว ย่อมขอมานัต 6 ราตรี | ดั่งนั้น สงฆ์ยอมให้มานัต 6 ราตรี แก่ภิกษุ ชื่อว่าอุทายี ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้ น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครั้งเดือน ผู้อยู่ ปริวาส เพราะอาบัติตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ ผู้อยู่มูลปริวาส เพราะต้องอาบัติอีกตัว หนึ่ง อันเป็นตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ ผู้ชักเข้าหาอาบัติเดิมอยู่ปริวาสแล้ว | ท่านผู้มีอายุ รูปใด เห็นชอบว่าควรให้มานัต 6 ราตรี แก่ภิกษุชื่อว่าอุทายี ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้ น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครั้งเดือน ผู้อยู่ปริวาส เพราะอาบัติตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ ผู้อยู่มูลปริวาส เพราะต้องอาบัติอีกตัวหนึ่ง อันเป็นตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ ผู้ ชักเข้าหาอาบัติเดิมอยู่ปริวาสแล้ว ท่านที่เห็นชอบเหล่านั้น ของจงนึ่ง | ท่านที่ไม่เห็นชอบ ของจ ทักท้วง | นี้เป็นปรตมกรรมวาจา | ทวีติยกรรมวาจา ตฤติยกรรมวาจา ก็พึงกล่าวอย่างนี้ | มานัต 6 ราตรี อันสงฆ์ให้แล้ว แก่ภิกษุชื่อว่าอุทายี ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้ น้ำสรงกะเคลื่อน จากฐาน ปกปิดไว้ครั้งเดือน ผู้อยู่ปริวาส เพราะต้องอาบัติตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ ผู้อยู่ มูลปริวาส เพราะต้องอาบัติอีกตัวหนึ่ง อันเป็นตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ ผู้ชักเข้าหา อาบัติเดิมอยู่ปริวาสแล้ว | ตามที่สงฆ์เห็นชอบแล้ว เหตุุนั้น พึงนึ่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอาการ อย่างนี้ |

(84) สมัยอื่นอีก ภิกษุชื่อว่าอุทายีนัน ผู้อยู่ปริวาสแล้ว เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจ ทำให้ น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครั้งเดือน ผู้อยู่มูลปริวาสแล้ว เพราะต้องอาบัติตัวเดิมกับ อาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ ผู้ชักเข้าหาอาบัติเดิมอยู่ปริวาสแล้ว เพราะต้องอาบัติอีกตัวหนึ่ง ตัวเดิม กับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ ประพฤติมานัต ตลอด 6 ราตรี บอกภิกษุทั้งหลายว่า | ท่านผู้มีอายุ ข้าพเจ้า เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้ น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิด ไว้ครั้งเดือน | ปริวาสครั้งเดือน อันข้าพเจ้านั้น ผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี ขอแล้วจากสงฆ์ เพราะต้อง อาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้ น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน | ปริวาสครั้งเดือน อันสงฆ์ ให้แล้ว แก่

ข้าพเจ้าผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ข้าพเจ้านั้น [2.24] อยู่ปริวาสนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ตัวเดียวกับอาบัติ ในระหว่าง ปกปิดไว้ | มูลปริวาส อันข้าพเจ้าผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายีนั่น ขอภังษิ์ เพราะต้องอาบัติ สังฆวาเสยะ ตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | มูลปริวาส อันสงฆ์ให้แล้ว แก่ข้าพเจ้า ผู้เป็น ภิกษุชื่อว่าอุทายี ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | ข้าพเจ้านั้น ผู้อยู่มูล ปริวาสนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ อีกตัวหนึ่ง ตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | การชัก เข้าหาอาบัติเดิม อันข้าพเจ้าผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายีนั่น ขอจากสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ อีก ตัวหนึ่ง ตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | การชักเข้าหาอาบัติเดิม อันสงฆ์ ให้แล้ว แก่ข้าพเจ้าผู้ เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ อีกตัวหนึ่ง ตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | มาณต์ 6 ราตรี อันข้าพเจ้า ผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายีนั่น ผู้อยู่ปริวาส เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อ ตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน ผู้อยู่มูลปริวาส เพราะต้องอาบัติตัวเดิมกับ อาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ ผู้ชักเข้าหาอาบัติเดิมอยู่ปริวาส เพราะต้องอาบัติอีกตัวหนึ่ง ตัวเดิมกับ อาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ ขอแล้ว จากสงฆ์ | มาณต์ 6 ราตรี อันสงฆ์ ให้แล้ว แก่ข้าพเจ้า ผู้เป็นภิกษุ ชื่อว่าอุทายีนั่น ผู้อยู่ปริวาส เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน ผู้อยู่มูลปริวาส เพราะต้องอาบัติตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ ผู้ชักเข้าหา อาบัติเดิมอยู่ปริวาส เพราะต้องอาบัติอีกตัวหนึ่ง ตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | ข้าพเจ้านั้น เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี ผู้อยู่ปริวาส เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจาก ฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ผู้อยู่มูลปริวาส เพราะต้องอาบัติตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | ผู้ ชักเข้าหาอาบัติเดิมอยู่ปริวาส เพราะต้องอาบัติอีกตัวหนึ่ง ตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | ข้าพเจ้าประพฤติมานต์แล้ว 6 ราตรี | ข้าพเจ้าควรทำอย่างไร | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลเรื่องอันเป็น เหตุเกิดนั้น แแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย สงฆ์จงอวร หะ ภิกษุชื่อว่าอุทายี ผู้อยู่ปริวาส เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจาก ฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ผู้อยู่มูลปริวาส เพราะต้องอาบัติตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | ผู้ ชักเข้าหาอาบัติเดิมอยู่ปริวาส เพราะต้องอาบัติอีกตัวหนึ่ง ตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | ผู้ ประพฤติมานต์ 6 ราตรี | ภิกษุรูปอื่น ควรรู้อย่างนี้อีกว่า |

(85) ภิกษุรูปอื่น ควรอวรหะ อย่างนี้อีกว่า | ภิกษุชื่อว่าอุทายี ครั้นปูลาดศยนาสนะแล้ว เคาระฆัง นิมนต์ภิกษุมาพร้อมเพรียงกัน เมื่อสงฆ์ทั้งปวง มาประชุมพร้อมกันแล้ว นั่งกระหยัง ในที่ ไกล พระเถระ พนมมือแล้ว กล่าวคำนี้ ด้วยตัวเองว่า |

(86) ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ข้าพเจ้า เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ปรินวาศครึ่งเดือน อันข้าพเจ้านั้น ผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี ขอแล้ว [2.25] จากสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน | ปรินวาศครึ่งเดือน อันสงฆ์ให้แล้ว แก่ข้าพเจ้าผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ข้าพเจ้านั้น อยู่ปรินวาศนั้น เทียว เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | มูลปรินวาศ อันข้าพเจ้าผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายีนั่น ขอกับสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | มูลปรินวาศ อันสงฆ์ให้แล้ว แก่ข้าพเจ้า ผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | ข้าพเจ้านั้น อยู่มูลปรินวาศนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ อีกตัวหนึ่ง ตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | การชักเข้าหาอาบัติเดิม อันข้าพเจ้าผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายีนั่น ขอจากสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ อีกตัวหนึ่ง ตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | การชักเข้าหาอาบัติเดิม อันสงฆ์ให้แล้ว แก่ข้าพเจ้าผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ อีกตัวหนึ่ง ตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | มาณต์ 6 ราตรี อันข้าพเจ้า ผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายีนั่น ผู้อยู่ปรินวาศ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน ผู้อยู่มูลปรินวาศ เพราะต้องอาบัติตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ ผู้ชักเข้าหาอาบัติเดิมอยู่ปรินวาศ เพราะต้องอาบัติอีกตัวหนึ่ง ตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ ขอแล้ว จากสงฆ์ | มาณต์ 6 ราตรี อันสงฆ์ให้แล้ว แก่ข้าพเจ้า ผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายีนั่น ผู้อยู่ปรินวาศ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน ผู้อยู่มูลปรินวาศ เพราะต้องอาบัติตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ ผู้ชักเข้าหาอาบัติเดิมอยู่ปรินวาศ เพราะต้องอาบัติอีกตัวหนึ่ง ตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | ข้าพเจ้านั้น เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี ผู้อยู่ปรินวาศ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน ผู้อยู่มูลปรินวาศ เพราะต้องอาบัติตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ ผู้ชักเข้าหาอาบัติเดิมอยู่ปรินวาศ เพราะต้องอาบัติอีกตัวหนึ่ง ตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ ย่อมขออาวระหะ จากสงฆ์ เพราะประพฤติมาณต์ ตลอด 6 ราตรี | ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอสงฆ์ยังความอนุเคราะห์เกื้อกูลให้เกิดขึ้น จงอาวระหะ ต่อข้าพเจ้า ผู้เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี ผู้อยู่ปรินวาศ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ผู้อยู่มูลปรินวาศ เพราะต้องอาบัติตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | ผู้ชักเข้าหาอาบัติเดิมอยู่ปรินวาศ เพราะต้องอาบัติอีกตัวหนึ่ง ตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | ผู้ประพฤติมาณต์ 6 ราตรี ดังนี้ | ทวีติยกรรมวาจาที่ดี ตฤติยกรรมวาจาที่ดี ก็เป็นอย่างนี้ | หลังจากนั้น อันภิกษุรูปหนึ่ง ตั้งชฎูปติ ทำกรรมว่า |

(87) ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้ ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ปริวาสครึ่งเดือน อันภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้ [2.26] ขอแล้วจากสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน | ปริวาสครึ่งเดือน อันสงฆ์ ให้แล้ว แก่ภิกษุชื่อว่าอุทายี เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้ผู้นั้น ผู้อยู่ปริวาสนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | มูลปริวาส อันภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้ผู้นั้น ขอกับสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | มูลปริวาส อันสงฆ์ให้แล้ว แก่ภิกษุชื่อว่าอุทายี ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้ผู้นั้น ผู้อยู่มูลปริวาสนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ อีกตัวหนึ่ง ตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | การชักเข้าหาอาบัติเดิม อันภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้ผู้นั้น ขอกับสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | อยู่ปริวาส เพราะต้องอาบัติอีกตัวหนึ่ง ตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ |

(88) การชักเข้าหาอาบัติเดิม อันสงฆ์ ให้แล้ว แก่ภิกษุชื่อว่าอุทายี เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | มาณัต ตลอด 6 ราตรี อันภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้ผู้นั้น ผู้อยู่ปริวาส เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน ผู้อยู่มูลปริวาส เพราะต้องอาบัติตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ ผู้ชักเข้าหาอาบัติเดิมอยู่ปริวาส เพราะต้องอาบัติอีกตัวหนึ่ง ตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ ขอแล้ว จากสงฆ์ | มาณัต ตลอด 6 ราตรี อันสงฆ์ ให้แล้ว แก่ภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้ผู้นั้น ผู้อยู่ปริวาส เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน ผู้อยู่มูลปริวาส เพราะต้องอาบัติตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ ผู้ชักเข้าหาอาบัติเดิมอยู่ปริวาส เพราะต้องอาบัติอีกตัวหนึ่ง ตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | ข้าพเจ้านั้น เป็นภิกษุชื่อว่าอุทายี ผู้อยู่ปริวาส เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน ผู้อยู่มูลปริวาส เพราะต้องอาบัติตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ ผู้ชักเข้าหาอาบัติเดิมอยู่ปริวาส เพราะต้องอาบัติอีกตัวหนึ่ง ตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ ย่อมขออาวาระ จากสงฆ์ เพราะประพฤติมาณัต ตลอด 6 ราตรี | ถ้าสงฆ์พร้อมเพรียงกันแล้ว ขอสงฆ์ ฟังให้อาวาระ แก่ภิกษุชื่อว่าอุทายี ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน ผู้อยู่ปริวาสแล้ว ต้องอาบัติตัวเดิม ในระหว่าง ปกปิดไว้ ผู้อยู่มูลปริวาสแล้ว ต้องอาบัติอีกตัวหนึ่ง อันเป็นตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ ผู้อยู่ปริวาสโดยชักเข้าหาอาบัติเดิม ผู้ประพฤติมาณัต ตลอด 6 ราตรี ดังนี้ | นี้เป็นขณุปติ |

(89) ต่อจากนั้น ภิกษุรูปอื่น ฟังประมวลอาบัติเข้าด้วยกันว่า | พระอุทายี ไม่ทำกรรม ไม่กระทำให้ดี | ไม่ทำกรรมให้เรียบร้อย | ในกาลบัดนี้ ท่าน จะเป็นผู้มีใจหลุดพ้นจากราคะ ในธรรม

ของพระผู้มีพระภาคเจ้า ตถาคค อรหันตสัมชัคสัมพุทธเจ้า พระองค์นั้น อย่างไร | แน่ะโมหบุรุษ ได้ยินว่า ท่าน [2.27] เป็นผู้ถือเอา ยาพิษ ที่ร้ายแรงดุจพิษของงู และยาพิษ มีพิษร้อนดุจพิษงูเห่า ด้วยมือทั้งสองข้าง ทำไม ท่านไม่ทำกรรมอันถูกต้องนี้ ทำไมท่านไม่ทำกรรมอันน่ายินดี อันเช่นนี้ |

(90) ภิกษุ 2 ประเภท เหล่านี้ เป็นผู้ยังเปลวไฟแห่งธรรม ความสว่างแห่งธรรม ความงามแห่งธรรม แสงแห่งธรรม ประทีปแห่งธรรม รัศมีแห่งธรรม ให้ดับลง | ภิกษุ 2 ประเภท เป็นเช่นไร | ได้แก่ ภิกษุ ผู้ต้องอาบัติ ประเภท 1 | และภิกษุ ผู้ต้องอาบัติแล้ว ไม่ทำคืนให้ถูกต้อง ประเภท 1 | ภิกษุ 2 ประเภท เป็นผู้ไม่อดทนต่อทุกข์ ไม่พยายามปฏิบัติให้พ้นจากทุกข์ ไม่แผดเผาเครื่องร้อยรัด ไม่ต่อสู้กับมาร ไม่ทำลายชงของมารให้ดับไป ไม่ยกชงแห่งธรรมขึ้น เป็นผู้ไม่ประพฤติตาม ธรรมจักรปรวรดยตน อันเป็นธรรมของพระตถาคค | ภิกษุ 2 ประเภท เป็นเช่นไร | ได้แก่ ภิกษุ ผู้ต้องอาบัติ ประเภท 1 | และภิกษุ ผู้ต้องอาบัติแล้ว ไม่ทำคืนให้ถูกต้อง ประเภท 1 |

(91) แน่ะท่านอุทายี เมื่อท่านไม่แสดงอาบัติ กำหนดความหมายว่าเที่ยงในสังขาร กำหนดความเป็นอนัตตาแห่งธรรมทั้งปวง กำหนดความไม่งาม กำหนดความไม่งามแห่งร่างกาย กำหนดโทษแห่งร่างกาย กำหนดเพื่อละอสุกุลวิตกและบาปกรรม กำหนดหมายเพื่อยกสถานะ อริยมรรคว่าเป็นลำดับแห่งการบรรลุวิราคะ กำหนดหมายนิโรธ คือ อริยผล ว่าเป็นธรรมอันสงบ ประณีต

(92) ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้ ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ปริวาสครึ่งเดือน อันภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้นั้น ขอแล้วจากสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน | ปริวาสครึ่งเดือน อันสงฆ์ ให้แล้ว แก่ภิกษุชื่อว่าอุทายี เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้นั้น ผู้อยู่ปริวาสนั้นเที่ยว ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | มูลปริวาส อันภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้นั้น ขอกับสงฆ์ เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | มูลปริวาส อันสงฆ์ ให้แล้ว แก่ภิกษุชื่อว่าอุทายี ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้นั้น ผู้อยู่มูลปริวาสนั้นเที่ยว ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ อีกตัวหนึ่ง ตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | การชักเข้าหาอาบัติเดิม อันภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้นั้น ขอกับสงฆ์ เพราะต้องอาบัติ สังฆวาเสยะ ตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | มานัต ตลอด 6 ราตรี อันสงฆ์ ให้แล้ว แก่ภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้นั้น ผู้อยู่ปริวาส เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน ผู้อยู่มูลปริวาส เพราะต้องอาบัติตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ ผู้ชักเข้าหาอาบัติเดิม อยู่ปริวาส เพราะต้องอาบัติอีกตัวหนึ่ง ตัวเดียวกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ | ภิกษุชื่อว่าอุทายีนี้นั้น ผู้อยู่ปริวาส เพราะต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศรูกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครึ่งเดือน

ผู้อยู่มูลปริวาส เพราะต้องอาบัติตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ ผู้ชักเข้าหาอาบัติเดิมอยู่ปริวาส เพราะต้องอาบัติอีกตัวหนึ่ง ตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ ย่อมขออาวระ จากสงฆ์ เพราะ ประพฤติมานัต ตลอด 6 ราตรี | ดังนั้น สงฆ์ ย่อมอาวระ ภิกษุชื่อว่าอุทายี ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครั้งเดือน ผู้อยู่ปริวาสแล้ว ต้องอาบัติตัวเดิม ในระหว่าง ปกปิดไว้ ผู้อยู่มูลปริวาสแล้ว ต้องอาบัติอีกตัวหนึ่ง อันเป็นตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ ผู้อยู่ปริวาสโดยชักเข้าหาอาบัติเดิมผู้ประพฤติมานัต ตลอด 6 ราตรี | ท่านผู้มีอายุรูปใด เห็นชอบว่าควรอาวระ แก่ภิกษุชื่อว่าอุทายี ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อน จากฐาน ปกปิดไว้ครั้งเดือน ผู้อยู่ปริวาส เพราะอาบัติตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ ผู้อยู่มูล ปริวาส เพราะต้องอาบัติอีกตัวหนึ่ง อันเป็นตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ ผู้ชักเข้าหาอาบัติ เดิมอยู่ปริวาส ประพฤติมานัต ตลอด 6 ราตรี ท่านที่เห็นชอบเหล่านั้น ของจึ่ง | ท่านที่ไม่เห็นชอบ ของจกทั่ว | นี้เป็นปรตมกรรมวาจา | ทวีติยกรรมวาจา ตฤติยกรรมวาจา ก็พึงกล่าวอย่างนี้ | ภิกษุ ชื่อว่าอุทายี ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสรงกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ครั้งเดือน ผู้อยู่ ปริวาสแล้ว ต้องอาบัติตัวเดิม ในระหว่าง ปกปิดไว้ ผู้อยู่มูลปริวาสแล้ว ต้องอาบัติอีกตัวหนึ่ง อันเป็น ตัวเดิมกับอาบัติในระหว่าง ปกปิดไว้ ผู้อยู่ปริวาสโดยชักเข้าหาอาบัติเดิม ผู้ประพฤติมานัต ตลอด 6 ราตรี อันสงฆ์ พึงอาวระ | ตามที่สงฆ์เห็นชอบ อนุญาตแล้ว | เหตุนั้น พึ่งนึ่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ ด้วยอาการอย่างนี้ |

(93) [2.29] หลังจากนั้น พระอุทายี เป็นผู้มีความอุตสาหะ | พระอุทายี ทำดีแล้ว | พระอุทายี ทำถูกต้องแล้ว | ภิกษุผู้เป็นบัณฑิต 2 ประเภท ผู้คงแก่เรียน 2 ประเภท สัตบุรุษ 2 ประเภท | ได้แก่ ภิกษุผู้ไม่ต้องอาบัติ และภิกษุผู้ต้องอาบัติแล้ว กระทำคืนให้ถูกต้อง | ภิกษุ 2 ประเภท ผู้ยังเปลวไฟ แห่งธรรม ความสว่างแห่งธรรม ความงามแห่งธรรม แสงแห่งธรรม ประทีปแห่งธรรม รัศมีแห่ง ธรรม ให้ลุกลอง | ภิกษุ 2 ประเภท เป็นเช่นไร | ได้แก่ ภิกษุ ผู้ไม่ต้องอาบัติ ประเภท 1 | และภิกษุ ผู้ต้องอาบัติแล้ว ทำคืนให้ถูกต้อง ประเภท 1 |

(94) ภิกษุ 2 ประเภท ผู้อดทนต่อทุกข์ ผู้พยายามปฏิบัติให้พ้นจากทุกข์ แผลเผาเครื่องร้อย รัด ต่อสู้กับมาร ทำลายธงของมารให้ตกไป ยกธงแห่งธรรมขึ้น เป็นผู้ประพฤติตาม ธรรม จักรปรารถนาคณะ อันเป็น ธรรมของพระตถาคต | ภิกษุ 2 ประเภท เป็นเช่นไร | ได้แก่ ภิกษุ ผู้ไม่ ต้องอาบัติ ประเภท 1 | และภิกษุ ผู้ต้องอาบัติแล้ว ทำคืนให้ถูกต้อง ประเภท 1 |

(95) ท่านอุทายี เมื่อท่านแสดงอาบัติแล้ว เป็นผู้เจริญอนัตตสัญญา อนัตตยทุสสัญญา ทูเชอนาตมสัญญา อาหารเรปรตัญญูสัญญา สรวโลเกอนภริตัญญูสัญญา อาทินวสัญญา ปรหณสัญญา วิราคสัญญา นิโรธสัญญา มรณสัญญา อสุภสัญญา วินิลกสัญญา วิปยุกสัญญา วิปทุมกสัญญา วายฆมาตกสัญญา วิชาติตกสัญญา วิโลหิตกสัญญา

วิกิปลตกัญชญา อัศถิสัญชญา ศูนย์ตาสัญชญา เวกษณสัญชญา | เป็นผู้เจริญ ปรถมชยาน ทวีตีสชยาน ตฤตีสชยาน จตุรถชยาน ไมตริยะ กรุณา มุทิตา อุเปกษา อากาสนันตยาศณะ วิชฌานานันตยาศณะ อากิญจันยาศณะ ไนวาสัญชยานาสัญชญาศณะ โสรตาศตติผล สกฤททคามิผล

ริทธิวิษยะ ทิวโยโสตร ปรยาชะปุรวนิวาสะ จยตุยูปาทัสยาสรวัชชะ | โดยประการอื่นอีก พระอุทายีนัน ผู้แสดงแล้ว แสดงคีนอาบัติแล้ว มีคติเป็น 2 อันจะดำเนินไปในระหว่างด้วยความสุขคือ | เทวดา และมนุษย์ทั้งหลาย |

(96) พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | คติ 2 ประการ ย่อมมีแก่ภิกษุผู้ไม่ทำการปกปิดอาบัติ คือ | เทวดา และมนุษย์ทั้งหลาย | ภิกษุเหล่าใด มีความเชื่อมั่น ต่อคำพูดของเรา | ภิกษุเหล่านั้น ย่อมไม่ปกปิดอาบัติ | พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ตรัสอีกว่า | ลุก่อนอุทายี เธอผู้อันสงฆ์อภทานแล้ว | จึงถึงพร้อมความไม่ประมาทเกิด |

(1) [2.30] ปุทฺถลวสุตฺถ

ปิณฺโฑทุทานมฺ |

อุทายี สมฺจฺจุรชะ ปรฺยญฺโต 'ถาปเรณ ภาวติ ปศฺจิมมฺ |

อุทุทานมฺ |

อุทายี อนุเยน สมฺรณฺติ ลชฺชิต

อิทานึ ชานามิ ทวยฺ ทวยฺ กฤตมฺ |

สุทตฺตํ ทฺรทตฺตํ จตุษฺภกฺกาศิตมฺ

สมฺฤตฺติปรฺโมเยณ จตุวาระ ปรฺกาศิตาะ ||1||

(2) พุทฺโธ ภควานํ สุรวาสฺตฺถยํ วิหริติ เชตฺวนเณ อนาถปิณฺฑทฺทสุย อารเม | เตน ขลฺล สมฺเยน
อุทายี สํฆาวเสชามํ อาปตฺติมํ อาปนฺนะ สํจินฺตฺย สุกรฺวิสุถฺยฺภูติสมฺฤตฺติตามํ อรุชฺมาสปรฺติจฺจนฺนาม |

(เอ)ตตฺ ปรุกรรมํ ภิกขโว ภควต อาโรจยนฺติ | ภควานํ อาท | ททตฺ ญฺญํ ภิกขวสฺ อุตฺทายิโน ภิกฺโขสุ อสุยสฺ
 สํฆาวเสษายา อาปตฺเตสฺ สํจินฺตฺย สุกฺกรวิสถฺยปฏิสมฺมุติตฺตยา อรุชฺชมาสปรตฺติจฺจนฺนายนฺยา อรุชฺชมาสํ ปริวาสม
 อิติ | โย วา ปุณฺร อนุโย ’ปี เหวํ ชาตียสฺ |

(3) อถ อปฺระ ปรุทฺถลสฺ สํฆาวเสษามฺ อาปตฺติมฺ อาปนฺนสฺ อปรตฺติจฺจนฺนํ | เอตตฺ ปรุกรรมํ
 ภิกขโว ภควต อาโรจยนฺติ | ภควานํ อาท | ททตฺ ญฺญํ ภิกขโว ’สิ ปรุทฺถลสฺย อสุยสฺ สํฆาวเสษายา
 อาปตฺเตสฺ อปรตฺติจฺจนฺนายนสฺ มทฺ รัตฺรํ มานาปฺยมฺ อิติ | โย วา ปุณฺร อนุโย ’ปี เหวํ ชาตียสฺ |

(4) อถ อปฺระ ปรุทฺถลสฺ สํฆาวเสษามฺ อาปตฺติมฺ อาปนฺนสฺ | ส เต ทฺเว อาปตฺติ ทฺเว มาเสถ น
 ชานาติ | ทฺวโยสฺ มาสโยสฺ อตฺถยยาชฺ ฐญฺญาตฺวา ทฺเว มาเสถ ปรตฺติจฺจาทฺย เอกํ ภิกฺษุณฺนามฺ อาโรจยติ |
 (เอกํ นาโรจยติ) ตสฺย สํฆน ทฺเว มาเสถ ปริวาโส ทตฺตสฺ | ส ปาริวาสิโก เอว สนฺ ตามํ อนุยาปตฺติ
 ปรตฺติชานาติ ยา อนนฺน สํฆมธฺเย นาโรจิตา | ส เอตตฺ ปรุกรรมํ ภิกฺษุณฺนามฺ อาโรจยติ | ภิกขโว ภควตสฺ |
 ภควานํ อาท | ททตฺ ญฺญํ ภิกขวสฺ ตสฺย ปรุทฺถลสฺย อาปตฺเตสฺ ตาว เอว ทฺเว มาเสถ ปริวาสมฺ อิติ | โย วา
 ปุณฺร อนุโย ’ปี เหวํ ชาตียสฺ | ยถา ปรตฺติชานาติ เหวํ สุมฺรติ |

(5) อถ อปฺระ ปรุทฺถลสฺ สํฆาวเสษ ทฺเว อาปตฺติ อาปนฺนสฺ | ส เต ทฺเว อาปตฺติ ทฺเว มาเสถ
 น ชานาติ | ทฺวโยสฺ มาสโยสฺ อตฺถยยาชฺ ฐญฺญาตฺวา ทฺเว มาเสถ ปรตฺติจฺจาทฺย เอกํ ภิกฺษุณฺนามฺ อาโรจยติ |
 เอกํ นาโรจยติ | ตสฺย สํฆ(น) ทฺเว มาเสถ ปริวาโส ทตฺตสฺ | [2.31] ส ปาริวาสิโก ลชฺชชี ธรรมม
 อวฺกฺรณฺตสฺ | ส เอตตฺ ปรุกรรมํ ภิกฺษุณฺนามฺ อาโรจยติ | อหฺม อสฺมิ อายฺมุมนฺโต สํฆาวเสษ ทฺเว อาปตฺติ
 อาปนฺนสฺ | โส ’หํ เต ทฺเว อาปตฺติ ทฺเว มาเสถ น ชานามิ | ทฺวโยสฺ มาสโยสฺ อตฺถยยาชฺ ฐญฺญาตฺวา ทฺเว
 มาเสถ ปรตฺติจฺจาทฺย เอกํ ภิกฺษุณฺนามฺ อาโรจยามิ | ตสฺย มม สํฆน ทฺเว มาเสถ ปริวาโส ทตฺตสฺ | โส ’หํ
 ปาริวาสิโก ลชฺชชี ธรรมม อวฺกฺรณฺตสฺ | ตสฺย ตตฺ ปรุกรรมํ ภิกขโว ภควต อาโรจยนฺติ | ภควานํ อาท |
 ททตฺ ญฺญํ ภิกขวสฺ ตสฺย ปรุทฺถลสฺย ตสฺยา อาปตฺเตสฺ ยถาปรตฺติจฺจนฺนายนสฺ ปริวาสมฺ อิติ | โย วา ปุณฺร
 อนุโย ’ปี เหวํ ชาตียสฺ | ยถา ชานาติ เหวํ สุมฺรติ |

(6) อถาปฺระ ปรุทฺถลสฺ สํฆาวเสษามฺ อาปตฺติมฺ อาปนฺนสฺ | ส ตฺว อรุชฺชมาสํ ปรตฺติโมกฺษสฺตฺร
 อุตฺเทศ อุตฺทิสฺยมาเน อวมฺ อาท อิทานิมนฺ อหฺม อายฺมุมนฺโต ชานนฺ ยถายํ ธรรมสฺ สฺตฺรคตสฺ
 สฺตฺรปรุชฺยาปนฺน อิติ | ตํ เจทฺ ภิกขโว ชานีรณฺ สํนิษฺณณสฺ ปรุโว ’ยมฺ อายฺมุมนฺ ทฺเว ตฺริณิ วา
 โปษฺชกรฺมาณิ กสฺ ปุณฺร วาทอ กฺข อิติ | ตสฺย อายฺมุมนฺโต ไนวาชฺญานานํ มุกฺคิตสฺ | ส ยํ จาปตฺติม
 อาปนฺนสฺ ตํ จ ยถาธรรมํ การยิตฺตฺยสฺ | อุตฺตเร จ สํเวชยิตฺตฺยสฺ | ยถา ชานาติ เหวํ สุมฺรติ |

(7) อถาปฺระ ปรุทฺถลสฺ สํฆาวเสษามฺ อาปตฺติมฺ อาปนฺนสฺ | ส ตฺว อรุชฺชมาสํ
 ปรตฺติโมกฺษสฺตฺรอุตฺเทศ อุตฺทิสฺยมาเน อวมฺ อาท อิทานิมนฺ อหฺม อายฺมุมนฺโต ชานนฺ ยถายํ ธรรมสฺ สฺตฺ
 รคตสฺ สฺตฺรปรุชฺยาปนฺน อิติ | ตํ เจทฺ ภิกขโว น ชานีรณฺ สํนิษฺณณสฺ ปรุโว ’ยมฺ อายฺมุมนฺ ทฺเว ตฺริณิ วา

โปษฆกรฺมาณิ กะ ปุณฺร วาโท ภูย อิติ | ตสฺย เอว อายุสมฺโตะ ในวาชญานานํ มุกฺติชะ | ส ยํ จ อปตฺติม
 อापฺนุสฺ ตํ ขถารมฺ การิยิตฺตชะ | ขถา ชานิ เอวํ สุมฺรติ |

(8) อถาประ ทุทลชะ สํฆาวเสฆาม อปตฺติม อापฺนุชะ | ส ตํ มาสํ น ชานาติ |
 มาสฺสยาตฺตยฆาฆุ ชญาตฺวา มาสํ ปฺรติจฺญาทฺย ภิกฺษุณฺนาม อโรจยติ | ตสฺย สํฆเนน ทฺเว มาเสา ปฺริวาโส
 ทตฺตะ | ส ปาริวาสิกะ สนนุ อากตาคตํภิกฺษุณฺนาม อโรจยติ | อหฺม อสมฺมยฺ อายุสมฺนตชะ
 สํฆาวเสฆาม อปตฺติม อापฺนุชะ | โส ‘หํ ตามุ อปตฺติม อापฺโน ชานามิ มาสฺสยาตฺตยฆาฆุ ชญาตฺวา
 มาสํ ปฺรติจฺญาทฺย ภิกฺษุณฺนาม อโรจยามิ | ตสฺย มม สํฆเนน ทฺเว มาเสา ปฺริวาโส ทตฺตะ | มาสม
 อายุสมฺนตชะ สฺทตฺโต มาสํ ทฺรทตฺตะ | ตตฺ กสฺย เหโตะ | อชรฺมตฺวาตฺ โภปฺยตฺวาตฺ กรฺมณะ | ขถา
 ชานาติ เอวํ สุมฺรติ |

(9) อถาประ ทุทลชะ สํฆาวเสฆาม อปตฺติม อापฺนุชะ | ส ตามุ อปตฺติ มาสํ น ชานาติ |
 มาสฺสยาตฺตยฆาฆุ ชญาตฺวา อปฺรติจฺญาทฺย ภิกฺษุณฺนาม อโรจยติ | ตสฺย สํฆเนน มาสํ ปฺริวาโส ทตฺตะ | ส
 อากตาคตํภิกฺษุณฺนาม อโรจยติ | อหฺม อสมฺมยฺ อายุสมฺนตชะ สํฆาวเสฆาม อปตฺติม อापฺนุชะ |
 โส ‘หํ ตามุ อปตฺติม มาสํ น ชานามิ | มาสฺสยาตฺตยฆาฆุ ชญาตฺวา อปฺรติจฺญาทฺย [2.32] ภิกฺษุณฺนาม
 อโรจยามิ | ตสฺย มม สํฆเนน มาสํ ปฺริวาโส ทตฺตะ | ทฺรทตฺตะ อายุสมฺน น สฺทตฺตะ | ตตฺ กสฺย เหโตะ |
 มานาปฺยารุห อายุสมฺน | ขถา ชานาติ เอวํ สุมฺรติ |

(10) อถาประ ทุทลชะ สํฆาวเสฆาม อปตฺติม อापฺนุชะ ปฺรติจฺจนฺนํ เทศฺยิฆฺยามีติ น สุมฺรติ |
 ส ตามุ อปตฺติ สฺมถฺตฺวา ปฺรติจฺญาทฺย ภิกฺษุณฺนาม อโรจยติ | ภิกฺษโว ภควตชะ | ภควานุ อหา | ททตฺ ฆุยํ
 ภิกฺษวสฺ ตสฺย ทุทลสฺย ตสฺยา อปตฺเตระ อุกฺยสฺตเตชะ ปฺริวาสํ ปฺริวีกายาชะ ปคฺจิมกายา อิติ | โย วา ปุณฺร
 อนฺโโย ‘ปิ เอวํชาตีชะ |

(11) อถาประ ทุทลชะ สํฆาวเสฆาม อปตฺติม อापฺนุชะ ปฺรติจฺจนฺนํ เทศฺยิฆฺยามี อิติ น
 สุมฺรติ | ส ตามุ สฺมถฺตฺวา อปฺรติจฺญาทฺย ภิกฺษุณฺนาม อโรจยติ | ภิกฺษโว ภควต อโรจยติ | ภควานุ อหา | ททตฺ ฆุยํ
 ภิกฺษวสฺ ตสฺย ทุทลสฺย ตสฺยา อปตฺเตระ ปฺริวีกายาชะ สฺตเตชะ ปฺริวาสมฺ อิติ | โย วา ปุณฺร
 อนฺโโย ‘ปิ เอวํชาตีชะ |

(12) อถาประ ทุทลชะ สํฆาวเสฆาม อปตฺติม อापฺนุสฺ ตามุ อปฺรติจฺจนฺนํ เทศฺยิฆฺยามี อิติ
 น สุมฺรติ | ส ตามุ สฺมถฺตฺวา ปฺรติจฺญาทฺย ภิกฺษุณฺนาม อโรจยติ | ภิกฺษโว ภควตชะ | ภควานุ อหา | ททตฺ ฆุยํ
 ภิกฺษวสฺ ตสฺย ทุทลสฺย ตสฺยา อปตฺเตระ ปฺริวีกายาชะ ปฺริวาสมฺ อิติ | โย วา ปุณฺร อนฺโโย ‘ปิ
 เอวํชาตีชะ |

(13) ทุทลชะ สํฆาวเสฆาม อปตฺติม อापฺนุสฺ ตามุ อปฺรติจฺจนฺนํ อถาประ เทศฺยิฆฺยามี อิติ
 น สุมฺรติ | ส ตามุ สฺมถฺตฺวา อปฺรติจฺญาทฺย ภิกฺษุณฺนาม อโรจยติ | ภิกฺษโว ภควตชะ | ภควานุ อหา |

ททต ยูย์ ภิกษวาสฺ ตสฺย ปุทฺถลสฺย ตสฺยา อาปตฺเตะ มฺหฺ รัตฺรึ มานาปฺยมฺ อิติ | โย วา ปุณฺรฺ อนุโย ‘ปี
เอวฺชาติยะ |

อุทฺทานมฺ |

สมฺจุจฺจเรณ โยทสฺ ทเว ปญฺจ อษฏฺวิสฺเส |

ตฺริภิสฺ ตฺริภิรฺ อษฏฺกาภิสฺ ติสถฺภิสฺ จตุจฺจจฺจ อษฏฺกาะ |

อตุกฺขิปฺตา อษฏฺกาสุ ติสฺโสฺร มฺหฺจาะ ปญฺจ สมฺมทฺติตาะ ||2||

(14) อถาประ ปุทฺถลละ สํฆาวเสฆามฺ อาปตฺติมฺ อาปนฺนะะ ปฺรติจฺจนฺนํ วิภฺรานฺตะ | ส อากตฺย
ปุณฺรฺ อุปสํปนฺนะะ | อาปตฺติํ ปฺรติจฺจาทฺไวย ภิกฺษุณฺนามฺ อาโรจยติ | ภิกฺษโว ภควตะ | ภควานฺ อาท |
ททต ยูย์ ภิกษวาสฺ ตสฺย ปุทฺถลสฺย ตสฺยา อาปตฺเตะ อุกฺยสํตเตะ ปฺริวาสมฺ อิติ | โย วา ปุณฺรฺ อนุโย ‘ปี เอวฺ
ชาติยะ |

(15) [2.33] อถาประ ปุทฺถลละ สํฆาวเสฆามฺ อาปตฺติมฺ อาปนฺนะะ ปฺรติจฺจนฺนํ วิภฺรานฺตะ | ส
อากตฺย ปุณฺรฺ อุปสํปนฺนะะ | ส ตามฺ อาปตฺติมฺ อปฺรติจฺจาทฺย ภิกฺษุณฺนามฺ อาโรจยติ | ภิกฺษโว ภควตะ |
ภควานฺ อาท | ททต ยูย์ ภิกษวาสฺ ตสฺย ปุทฺถลสฺย ตสฺยา อาปตฺเตะ ปฺรวิทายะ สํตเตะ ปฺริวาสมฺ อิติ | โย
วา ปุณฺรฺ อนุโย ‘ปี เอวฺ ชาติยะ |

(16) อถาประ ปุทฺถลละ สํฆาวเสฆามฺ อาปตฺติมฺ อาปนฺนะะ อปฺรติจฺจนฺนํ วิภฺรานฺตะ | ส อากตฺย
ปุณฺรฺ อุปสํปนฺนะะ | ส ตามฺ อาปตฺติํ ปฺรติจฺจาทฺย ภิกฺษุณฺนามฺ อาโรจยติ | ภิกฺษโว ภควตะ | ภควานฺ อาท |
ททต ยูย์ ภิกษวาสฺ ตสฺย ปุทฺถลสฺย ตสฺยา อาปตฺเตะ ปศฺจิมิกายะ สํตเตะ ปฺริวาสมฺ อิติ | โย วา ปุณฺร
อนุโย ‘ปี เอวฺชาติยะ |

(17) อถาประ ปุทฺถลละ สํฆาวเสฆามฺ อาปตฺติมฺ อาปนฺนะะ อปฺรติจฺจนฺนํ วิภฺรานฺตะ | ส อากตฺย
ปุณฺรฺ อุปสํปนฺนะะ | ส ตามฺ อาปตฺติมฺ อปฺรติจฺจาทฺไวย ภิกฺษุณฺนามฺ อาโรจยติ | ภิกฺษโว ภควตะ | ภควานฺ
อาท | ททต ยูย์ ภิกษวะ ตสฺย ปุทฺถลสฺย ตสฺยา อาปตฺเตะ มฺหฺ รัตฺรึ มานาปฺยมฺ อิติ | โย วา ปุณฺร
อนุโย ‘ปี เอวฺชาติยะ |

(18) ยถา ศุทฺทเกณ จตฺวาริ เอวฺ ชานตศฺ จตฺวาริ | สุมรตศฺ จตฺวาริ | ไวมติเกณ จตฺวาริ | อนน
อากาเรนฺ อปฺราปี จตฺมุทิกา | กิํ ตฺ เปยาลวิเสฆะ |

(19) อถาประ [ปุทฺถลละ] เอวฺ ปารีวาสิก เอวฺ วกฺตฺวฺยะ ยถา ปารีวาสิกะ เอวฺ ปฺรยฺมุติปฺริวาโส
มานาปฺยจาริกศฺ จริตฺมานาปฺยะ ศิกฺษาทตฺตกศฺ จตฺมุทิกายํ โยชยิตฺวฺยะ | ยถา วิภฺรานฺตะ เอวฺ
ศฺรมโณทฺเทศกตฺวํ ปฺรติชานาติ | อุนฺมตฺตกตฺวํ วิภฺมิปฺตฺติจตฺตกตฺวํ เวทนาภินฺนํกตฺวํ อทฺรศฺนาโยตฺเกษ
ปกตฺวํ อปฺรติกรฺมาโยตฺเกษปกตฺวํ อปฺรตินิสฺถยฺญะ จ ปาปเก ทถฺยฺญิกเต อุตฺเกษปกตฺวํ อิติ
วิสุตฺเรนฺ โยชยิตฺวฺยมฺ |

(20) อถาประ ปุทกโล ทเว สัฆวเสษเ อาปตติ อาปนนะ ปฺรติจณฺนํ จ อปฺรติจณฺนํ จ
 วิกฺรณนฺตํ | ส อากตฺย ปฺนุระ อุปลํปฺนุระ | ส ยํ ปฺรติจณาทฺย วิกฺรณนฺตํ ตํ ปฺรติจณาทฺย เอว ภิภฺษณาม
 อาโรจยติ | ยาม อปฺรติจณาทฺย ตํ ปฺรติจณาทฺย ภิภฺษณาม อาโรจยติ | ภิภฺษโว ภควตํ | ภควานํ อห |
 ททตฺต ญฺยํ ภิภฺษวสฺส ตสฺย ปุทฺทลสฺส อุภยสํตเต ประวิาสมฺ | เอกสฺยาะ ปุรฺวิกาเย ทฺวิตฺยสฺยาะ ปศฺจิมิกายา
 อิติ | โย วา ปฺนุระ อนฺโย ‘ปี เอิวชาตีเย |

(21) อถาประ ปุทกละ สัฆวเสษเ ทเว อาปตติ อาปนนะ ปฺรติจณฺนํ จาปฺรติจณฺนํ จ
 วิกฺรณนฺตํ ส อากตฺย ปฺนุระ อุปลํปฺนุระ | ส ยํ ปฺรติจณาทฺย วิกฺรณนฺตํ ตาม อปฺรติจณาทฺย ภิภฺษณาม
 อาโรจยติ | ยาม อปฺรติจณาทฺย ตาม อปฺรติจณาทฺย ภิภฺษณาม อาโรจยติ | ภิภฺษโว [2.34] ภควตํ |
 ภควานํ อห | ททตฺต ญฺยํ ภิภฺษวระ ตสฺย ปุทฺทลสฺส เอกสฺยา อาปตเต ประวิาสมฺ | เอกสฺยาะ ปศฺจิมิกายา
 มทฺ ราตฺรํ มานาปฺยมฺ อิติ | โย วา ปฺนุระ อนฺโย ‘ปี เอิวชาตีเย |

(22) อถาประ ปุทกละ สัฆวเสษเ ทเว อาปตติ อาปนนะ ปฺรติจณฺนํ จาปฺรติจณฺนํ จ
 วิกฺรณนฺตํ | ส อากตฺย ปฺนุระ อุปลํปฺนุระ | ส ยํ ปฺรติจณาทฺย วิกฺรณนฺตํ ตาม อปฺรติจณาทฺย ภิภฺษณาม
 อาโรจยติ | ยํ ตว อปฺรติจณาทฺย ตํ ปฺรติจณาทฺย ภิภฺษณาม อาโรจยติ | ภิภฺษโว ภควตํ | ภควานํ อห |
 ททตฺต ญฺยํ ภิภฺษวสฺส ตสฺย ปุทฺทลสฺส เอกสฺยา อาปตเต ประวิาสมฺ | เอกสฺยาะ
 ปศฺจิมิกายา ประวิาสมฺ อิติ | โย วา ปฺนุระ อนฺโย ‘ปี เอิวชาตีเย |

(23) อถาประ ปุทกละ สัฆวเสษเ ทเว อาปตติ อาปนนะ ปฺรติจณฺนํ จาปฺรติจณฺนํ จ
 วิกฺรณนฺตํ | ส อากตฺย ปฺนุระ อุปลํปฺนุระ | ส ยํ ปฺรติจณาทฺย วิกฺรณนฺตํ ตาม อปฺรติจณาทฺย ภิภฺษณาม
 อาโรจยติ | ยํ ตว อปฺรติจณาทฺย ตาม อปฺรติจณาทฺย ภิภฺษณาม อาโรจยติ | ภิภฺษโว ภควตํ | ภควานํ
 อห | ททตฺต ญฺยํ ภิภฺษวระ ตสฺย ปุทฺทลสฺส เอกสฺยา อาปตเต ประวิาสมฺ | เอกสฺยาะ
 ปศฺจิมิกายา มทฺ ราตฺรํ มานาปฺยมฺ อิติ | โย วา ปฺนุระ อนฺโย ‘ปี เอิวชาตีเย |

(24) อถาประ ปุทกละ เอิว ปาวิวาสิกะ ปฺรยฺยิตฺตปฺริวาโส มานาปฺยจาริกศฺ จริตมานาปฺยชะ
 ศิกฺษาทตฺตคศฺ จ วกตฺวเย | ยถา วิกฺรณนฺตํ เอิว สฺรม โนทฺทศกตฺวํ ปฺรติชานาติ | อุณฺมตฺตคตฺวํ
 ปฺรติชานาติ | วิกฺฤษิปฺตจิตฺตคตฺวํ เวทนาภินฺนคตฺวมฺ อทฺรศนาโยคฺฤษิปฺตคตฺวมฺ อปฺรตินิสฤษฺเฐ ปาปก
 ทฤษฺฐิกเต อุตฺฤษฺิปฺตคตฺวมฺ อิติ วิสฺตเรณ วาจฺยม |

(25) อถาประ ปุทกละ สัฆวเสษาม อาปตติมฺ อาปนนะ | ปริมาณวตีปะ ปฺรติจณฺนํ | ส
 สัฆเนน อทฺรศนาย อุตฺฤษฺิปฺตปะ | โอสาริตะ ส ตา อาปตตีปะ ปฺรติจณาทฺย ภิภฺษณาม อาโรจยติ | ภิภฺษโว
 ภควตํ | ภควานํ อห | ททตฺต ญฺยํ ภิภฺษวสฺส ตสฺย ปุทฺทลสฺส ตาสาม อาปตตีณา ปริมาณวตฺย อิติ กถตฺวา
 อุภยสํตเต ประวิาสํ ปุรฺวิกาเย ปศฺจิมิกายาศฺเจติ | โย วา ปฺนุระ อนฺโย ‘ปี เอิวชาตีเย |

(26) อถาประ ปุทกละ สัฆวเสษาม อาปตติมฺ อาปนนะ | ปริมาณวตีรุ อปฺรติจณฺนํ | ส
 สัฆเนน อทฺรศนาย อุตฺฤษฺิปฺตปะ | โอสาริตะ ส ตา อาปตตีปะ ปฺรติจณาทฺย ภิภฺษณาม อาโรจยติ | ภิภฺษโว

ภควตะ | ภควานุ อหา | ททต ยูย์ ภิกษวะ ตสฺย ปุทฺถลสฺย ตาสามุ อาปตฺตีนา ปริมาณวตฺย อิติ กถฺตฺวา
ปศุจิมิกายะ สํตเตะ ปริวาสุมฺ อิติ | โย วา ปุณฺนะ อนฺโโย ’ปิ เอวํชาตีเยะ |

(27) [2.35] อถาประะ ปุทฺถลละ สํฆาวเสฆามุ อาปตฺติมุ อาปนฺนนะ | ปริมาณวตีะ อปรฺติจฺจนฺนนะ
| ส สํเฆน อทฺรศฺนาย อุตฺถกฺขิปปฺตະ | โอสาริตະ ส ตา อาปตฺติรั อปรฺติจฺจาทฺย ภิกฺขุณฺนามุ อาโรจฺยติ |
ภิกฺษโว ภควตะ | ภควานุ อหา | ททต ยูย์ ภิกษวัสฺ ตสฺย ปุทฺถลสฺย ตาสามุ อาปตฺตีนา ปริมาณวตฺย อิติ
กถฺตฺวา ฆทฺรํ มานาปุยมฺ อิติ | โย วา ปุณฺนะ อนฺโโย ’ปิ เอวํชาตีเยะ |

(28) อถาประะ ปุทฺถลละ สํฆาวเสฆามุ อาปตฺติมุ อาปนฺนนะ | ปริมาณวตีรั อปรฺติจฺจนฺนนะ | ส
สํเฆน อทฺรศฺนาย อุตฺถกฺขิปปฺตະ | โอสาริตະ ส ตา อาปตฺติะ อปรฺติจฺจาทฺย ภิกฺขุณฺนามุ อาโรจฺยติ | ภิกฺษโว
ภควตะ | ภควานุ อหา | ททต ยูย์ ภิกษวัสฺ ตสฺย ปุทฺถลสฺย ตาสามุ อาปตฺตีนา ปริมาณวตฺย อิติ กถฺตฺวา
ฆทฺรํ มานาปุยมฺ อิติ | โย วา ปุณฺนะ อนฺโโย ’ปิ เอวํชาตีเยะ |

(29) ยถา ปริมาณวตีรั เอวมฺ อปริมาณวตีะ | ยถา อทฺรศฺนาย อุตฺถกฺขิปปฺตเคนฺ อษฏฺทาวฺ เอวมฺ
อปรฺติกรฺมาย อุตฺถกฺขิปปฺตเคนฺ อษฏฺทาวฺ เอวมฺ อปรฺตินิสฺสฤฺญเฏ ปาปเก ทฤฺษฏฺทิกเต อุตฺถกฺขิปปฺตเคนฺ อษฏฺทาวฺ |

(30) ปารีวาสิกะ ปุทฺถลละ สํฆาวเสฆามุ อาปตฺติมุ อาปนฺโน วิภฺรานุตะ | ส อากตฺย ปุณฺ
นุสฺสํปนฺนนะ | เอตตฺ ปรฺกรณํ ภิกฺษโว ภควตฺ อาโรจฺยนฺติ | ภควานุ อหา | อปรฺยฺยิตฺปรีวาสํ ปรีวาสตฺ |
ปรฺยฺยิตฺปรีวาโส ภวียฺยติ อิติ |

(31) ยถา วิภฺรานุตฺ เอวํ สฺรมโณทฺเทศกตฺวํ ปรีตฺชานาติ | อุนฺมตฺตกตฺวํ วิภฺยิปฺตจิตฺตกตฺวํ
เวทนาภินฺนกตฺวมฺ อทฺรศฺนาย อุตฺถกฺขิปปฺตกตฺวมฺ อปรฺติกรฺมาย อุตฺถกฺขิปปฺตกตฺวมฺ |

(32) ปรฺยฺยิตฺปรีวาสะ ปุทฺถลละ สํฆาวเสฆามุ อาปตฺติมุ อาปนฺโน วิภฺรานุตะ | ส อากตฺย ปุณฺ
นุสฺสํปนฺนนะ | เอตตฺ ปรฺกรณํ ภิกฺษโว ภควตฺ อาโรจฺยนฺติ | ภควานุ อหา | ปรฺยฺยิตฺปรีวาสะ เอว อเสา
ภิกฺษวะ ปุทฺถลละ | ททต อสฺย มานาปุยมฺ อิติ |

(33) ยถา วิภฺรานุตะ เอวํ สฺรมโณทฺเทศกตฺวํ ปรีตฺชานาติ | ปุรววทฺ เอว เปยาโล ยาวทฺ อปรฺติ
นีสฺสฤฺญเฏ ปาปเก ทฤฺษฏฺทิกเต อุตฺถกฺขิปปฺตกตฺวมฺ |

(34) มานาปุยจาริกะ ปุทฺถลละ สํฆาวเสฆามุ อาปตฺติมุ อาปนฺโน วิภฺรานุตะ | ส อากตฺย ปุณฺ
นุสฺสํปนฺนนะ | เอตตฺ ปรฺกรณํ ภิกฺษโว ภควตฺ อาโรจฺยนฺติ | ภควานุ อหา | อจฺริตํ จรฺตฺ | จริตฺมานาปุโย
ภวียฺยติ อิติ | ยถา วิภฺรานุตะ ปุรววตฺ | เอษ เอว เปยาละ |

(35) จริตฺมานาปุยะ ปุทฺถลละ สํฆาวเสฆามุ อาปตฺติมุ อาปนฺโน วิภฺรานุตะ | ส อากตฺย ปุณฺ
นุสฺสํปนฺนนะ | เอตตฺ ปรฺกรณํ ภิกฺษโว ภควตฺ อาโรจฺยนฺติ | ภควานุ อหา | จริตฺมานาปุย เอว อเสา
ภิกฺษวะ | อารุหฺติ เอนมฺ อิติ | ยถา วิภฺรานุตะ ปุรววตฺ | เอษ เอว เปยาละ |

(36) [2.36] อทฺรศฺนาย อุตฺถกฺขิปปฺตกะ ปุทฺถลละ สํฆาวเสฆามุ อาปตฺติมุ อาปนฺนนะ
อปรฺติจฺจนฺนามุ | ส สํเฆน อทฺรศฺนาย อุตฺถกฺขิปปฺตະ | โอสาริตະ ส ตา อาปตฺติํ ปรีตฺติจฺจาทฺย ภิกฺขุณฺนามุ

อาโรจยติ | ภิษ โว ภควตะ | ภควานุ อห | ททต ยูย์ ภิกษวะ ตสฺย ปุทฺทลสฺย ตาสฺยา อาปตฺเต
ปศฺจิมิกายะ สัตเตะ ปริวาสฺม อิติ | โย วา ปุณะ อนุโย 'ปี เหว์ชาติยะ |

(37) อทฺรศนาย อุตฺถุภิปฺตกะ ปุทฺทลสะ สํฆาวเสฆาม อาปตฺติมฺ อาปนฺนะ อปรฺติจฺจนฺนาม | ส
สํเฆน อทฺรศนาย อุตฺถุภิปฺตกะ | โอสาริตะ ส ตามุ อาปตฺติมฺ อปรฺติจฺจนฺทฺย ภิกฺษุณฺนาม อาโรจยติ |
ภิษ โว ภควตะ | ภควานุ อห | ททต ยูย์ ภิกษวสฺ ตสฺย ปุทฺทลสฺย มทฺ ราชฺร์ มานาปฺยมฺ อิติ | โย วา
ปุณะ อนุโย 'ปี เหว์ชาติยะ |

(38) ยถา สฺพุทฺทเกณ ทฺเว เหว์ ชาน โต ทฺเว สฺมร โต ทฺเว ไวมติเกณ ทฺเว | ยถาทฺรศนาย
อุตฺถุภิปฺตเกณ อษฺเฐา เหวมฺ อปรฺติกรฺมาย อุตฺถุภิปฺตเกณ อษฺเฐา อปรฺตินิสฺถยฺเฐ ปาปเก ทฺถุภิกฺเต
อุตฺถุภิปฺตเกณ อษฺเฐา |

อุทฺทานมฺ |

ปรฺยฺนเตน ทฺวาทฺศิกา นวีกะ สारวกาลิกะ |

ยามิกํ นวีกํ กถฺวา ปทานิ ทศ ปิจ จ ||3||

(39) อถาประ ปุทฺทลสะ สํฆาวเสฆาม อาปตฺติมฺ อาปนฺนะ | อปรฺิมาณวตีะ ปฺรติจฺจนฺนํ | ส
ตาสามุ อาปตฺตีนามุ อาปตฺติปรฺยฺนตํ ชานาติ โน ตฺว ราชฺร์ปรฺยฺนตมฺ | เอตตฺ ปฺรกรณํ ภิกฺษ โว ภควต
อาโรจยฺนติ | ภควานุ อห | ททต ยูย์ ภิกษวสฺ ตสฺย ปุทฺทลสฺย ตาสามุ อาปตฺตีนามุ อปรฺิมาณวตฺย อิติ
กถฺวา สฺพุทฺธานตฺกํ ปริวาสฺม อิติ | โย วา ปุณะ อนุโย 'ปี เหว์ชาติยะ |

(40) อถาประ ปุทฺทลสะ สํฆาวเสฆาม อาปตฺติมฺ อาปนฺนะ | อปรฺิมาณวตีะ ปฺรติจฺจนฺนํ | ส
ตาสามุ อาปตฺตีนามุ ราชฺร์ปรฺยฺนตํ ชานาติ โน ตฺว อาปตฺติปรฺยฺนตมฺ | เอตตฺ ปฺรกรณํ ภิกฺษ โว ภควต
อาโรจยฺนติ | ภควานุ อห | ททต ยูย์ ภิกษวสฺ ตสฺย ปุทฺทลสฺย ตาสามุ อาปตฺตีนามุ อปรฺิมาณวตฺย อิติ
กถฺวา ยถา ปฺรติจฺจนฺนํ ปริวาสฺม อิติ | โย วา ปุณะ อนุโย 'ปี เหว์ชาติยะ |

(41) อถาประ ปุทฺทลสะ สํฆาวเสฆาม อาปตฺติมฺ อาปนฺนะ | [อ]ปรฺิมาณวตีะ ปฺรติจฺจนฺนํ | ส
ตาสํ น เหว อาปตฺติปรฺยฺนตํ ชานาติ โน ราชฺร์ปรฺยฺนตมฺ อิติ | เอตตฺ ปฺรกรณํ ภิกฺษ โว ภควต
อาโรจยฺนติ | ภควานุ อห | ททต ยูย์ ภิกษวสฺ ตสฺย ปุทฺทลสฺย ตาสามุ อาปตฺตีนามุ อปรฺิมาณวตฺย อิติ
กถฺวา สฺพุทฺธานตฺกํ ปริวาสฺม อิติ | โย วา ปุณะ อนุโย 'ปี เหว์ชาติยะ |

(42) อถาประ ปุทฺทลสะ สํฆาวเสฆาม อาปตฺติมฺ อาปนฺนะ | อปรฺิมาณวตีะ ปฺรติจฺจนฺนํ | ส
ตาสามุ อาปตฺติปรฺยฺนตํ ชานาติ ราชฺร์ปรฺยฺนตมฺ อิติ | เอตตฺ ปฺรกรณํ ภิกฺษ โว ภควต อาโรจยฺนติ |
ภควานุ อห | ททต ยูย์ ภิกษวสฺ ตสฺย ปุทฺทลสฺย ตาสามุ อาปตฺตีนามุ อปรฺิมาณวตฺย อิติ กถฺวา [2.37]
ยถา ปฺรติจฺจนฺนํ ปริวาสฺม อิติ | โย วา ปุณะ อนุโย 'ปี เหว์ชาติยะ | ยถา ชานตฺศ จตฺวาริ เหว์
สฺมรตฺศ จตฺวาริ ไวมตฺกศฺ จตฺวาริ |

อาปนฺนะ ปรตฺยนฺตราปตฺติมฺ อนุตราปตฺติปรตฺติรูปา ปรตฺติจฺจนฺนาม* | ตสฺย สํเณน [มฺลาปกรฺษมาเนาปฺยํ
ทตฺตมฺ ฐรฺเมณ กรฺมณา โภปฺเยน สุถาปนารฺเหณ | อาวฺริโธ ’ปี ฐรฺเมณ | อยมฺ อุจฺยเต อุปารฺชกาล
กะ ปรฺทกฺละ อศฺุทฺธะ อวฺยตฺถิตฺสฺ ตสฺยา [อา]ปตฺเตรฺน ปรฺมิจฺยเต |

(52) ธาประ ปรฺทกฺละ สํฆาวเสษามฺ อาปตฺติมฺ อาปนฺนะ อปรตฺติจฺจนฺนาม | ตสฺย สํเณน
มานาปฺยํ ทตฺตํ ฐรฺเมณ กรฺมณา โภปฺเยน สุถาปนารฺเหณ | ส มานาปฺยจาริก เหว สนฺ สํฆาวเสษามฺ
อาปตฺติมฺ อาปนฺนะ อนุตราปตฺติํ ปรฺววาปตฺติปรตฺติรูปา ปรตฺติจฺจนฺนาม | ตสฺย สํเณน มฺลมานาปฺยํ ทตฺตํ
ฐรฺเมณ กรฺมณา โภปฺเยน สุถาปนารฺเหณ | [ส] มฺลมานาปฺยจาริก เหว สนฺ สํฆาวเสษามฺ อาปตฺติมฺ
อาปนฺนะ ปรตฺยนฺตราปตฺติมฺ อนุตราปตฺติปรตฺติรูปา ปรตฺติจฺจนฺนาม | ตสฺย สํเณน มฺลาปกรฺษมาเนาปฺยํ
ทตฺตํ ฐรฺเมณ กรฺมณา โภปฺเยน สุถาปนารฺเหณ | อาวฺริตฺสฺ ตวฺ ฐรฺเมณ | อยมฺ อุจฺยเต เอกเทศกาลกะ
ปรฺทกฺละ อศฺุทฺธะ อวฺยตฺถิตฺสฺ ตสฺยา [อา]ปตฺเตรฺน ปรฺมิจฺยเต |

(53) ธาประ ปรฺทกฺละ สํฆาวเสษามฺ อาปตฺติมฺ อาปนฺนะ [อ]ปรตฺติจฺจนฺนาม | ตสฺย สํเณน
มานาปฺยํ ทตฺตํ ฐรฺเมณ กรฺมณา โภปฺเยน สุถาปนารฺเหณ | ส มานาปฺยจาริก เหว สนฺ สํฆาวเสษามฺ
อาปตฺติมฺ อาปนฺนะ อนุตราปตฺติํ ปรฺววาปตฺติปรตฺติรูปา ปรตฺติจฺจนฺนาม | ตสฺย สํเณน มฺลมานาปฺยํ ทตฺตํ
ฐรฺเมณ กรฺมณา โภปฺเยน สุถาปนารฺเหณ | มฺลมานาปฺยจาริก เหว สนฺ สํฆาวเสษามฺ อาปตฺติมฺ อาปนฺนะ
ปรตฺยนฺตราปตฺติมฺ อนุตราปตฺติปรตฺติรูปา ปรตฺติจฺจนฺนาม | ตสฺย สํเณน มฺลาปกรฺษมาเนาปฺยํ ทตฺตํ ฐรฺเมณ
กรฺมณา โภปฺเยน สุถาปนารฺเหณ | อาวฺริโธ ’ปี ฐรฺเมณ | อยมฺ อุจฺยเต อปคตกาลกะ ปรฺทกฺละ ศฺุทฺโ
วฺยตฺถิตฺสฺ ตสฺยา อาปตฺเตะ ปรฺมิจฺยเต |

(54) ทฺเวา ปรฺทกฺเลา สํฆาวเสษามฺ อาปตฺติมฺ อาปนฺเนา เทศฺยิฆฺยาโว เทศฺยิฆฺยาว อิติ | ตตฺร เอโก
เทศฺยติ ทฺวิตีโย น เทศฺยติ | ตตฺร โย ’เสาน เทศฺยติ ตํ สํพฺหฺลา วินยาดิสาริณีะ ทฺฆฺจฺลา อาปตฺติะ
เทศฺยิตฺวา ปศฺจาทฺ ปรฺวิวาโส เทยะ มฺลปรฺวิวาโส มานาปฺยมฺ | อาวฺริทฺวฺยศฺ จ |

(55) [2.40] ทฺเวา ปรฺทกฺเลา สํฆาวเสษามฺ อาปตฺติมฺ อาปนฺเนา | ตาวฺ อสฺมินฺนฺ เอวาวเส
ปรฺทกฺลสฺย อนุติเก เทศฺยิฆฺยาโว เทศฺยิฆฺยาว อิติ | ตตฺร เอโก เทศฺยติ ทฺวิตีโย น เทศฺยติ | ตตฺร โย ’เสาน
เทศฺยติ ตํ สํพฺหฺลา วินยาดิสาริณีะ ทฺฆฺจฺลา อาปตฺติะ เทศฺยิตฺวา ปศฺจาทฺ ปรฺวิวาโส เทยะ มฺลปรฺวิวาโส
มานาปฺยมฺ | อาวฺริทฺวฺยศฺ จ | ยถา ปรฺทกฺลสฺย อนุติเก เอวํ ทฺวาทฺยํ สํพฺหฺลานํ สํฆสฺย | ยถา อสฺมินฺนฺ
อวาวเส เอวมฺ อนุย อสฺมินฺนฺ อวาวเส |

(56) ธาประ ปรฺทกฺละ สํฆาวเสษามฺ อาปตฺติมฺ อาปนฺนะ ปรตฺติจฺจนฺนาม | ตสฺย สํเณน
ปรฺวิวาโส ทตฺตะ ฐรฺเมณ กรฺมณา โภปฺเยน สุถาปนารฺเหณ | ส ปาริวาสิก เหว สนฺ อนุยาปตฺติ
ชานาติ ยานน สํฆมฺฐเยน อาโรจิตา | ส ตามฺ อาปตฺติ ชานาติ | ตามฺ อปี อาปตฺติ ชานาติ ยานน
สํฆมฺฐเยน อาโรจิตา | ส ภิกฺษุณฺนามฺ อาโรจยติ | อหฺมฺ อสฺมิ อายุฆฺมฺนฺตะ สํฆาวเสษามฺ อาปตฺติมฺ
อาปนฺนะ ปรตฺติจฺจนฺนาม | ตสฺย มม สํเณน ปรฺวิวาโส ทตฺตะ ฐรฺเมณ กรฺมณา โภปฺเยน สุถาปนารฺเหณ |

| อหฺม อสุมิ อายุษฺมนฺตํ สํฆาวเสษามฺ อาปตฺติมฺ อาปนฺนํ อปรฺติจฺจนฺนาม | ตสฺย มม สํเฆน มานาปฺยํ
 ทตฺตมฺ อชรฺเมณ กรฺมณา โภปฺเยน สุถาปนารฺहेณ | โส 'หํ มานาปฺยจาริก เอว สนฺ สํฆาวเสษามฺ
 อาปตฺติมฺ อาปนฺนํ อนฺตราปตฺติมฺ ปุรวาปตฺติปรฺติรูปํ อปรฺติจฺจนฺนาม | โส 'หํ ตามฺ อนฺตราปตฺติ
 ชานามิ ยสฺยา มม สํเฆน มานาปฺยํ ทตฺตมฺ อชรฺเมณ กรฺมณา โภปฺเยน สุถาปนารฺहेณ | สาธุ เม
 อายุษฺมนฺตํ ตสฺยา ปุรวิกายา อาปตฺเต มานาปฺยํ ทตฺตํ อชรฺเมณ กรฺมณา โภปฺเยน สุถาปนารฺहेณ |
 อสฺยา จ อนฺตราปตฺเต มุลมฺานาปฺยํ อิติ | ตสฺยา เต ภิกฺษวํ ปุรวิกายา อาปตฺเต มานาปฺยํ ทตฺติ
 อชรฺเมณ กรฺมณา โภปฺเยน สุถาปนารฺहेณ | อสฺยา ตวฺ อนฺตราปตฺเต มุลมฺานาปฺยํ อชรฺเมณ กรฺมณา
 โภปฺเยน สุถาปนารฺहेณ | ส มุลมฺานาปฺยจาริก เอว สนฺ สํฆาวเสษามฺ อาปตฺติมฺ อาปนฺนํ ปฺรตฺยนฺ
 ตราปตฺติมฺ อนฺตราปตฺติปรฺติรูปํ อปรฺติจฺจนฺนาม | ส ตามฺ ปฺรตฺยนฺตราปตฺติ ชานาติ | ตามฺ อปี
 อนฺตราปตฺติ ชานาติ ยสฺยา อสฺย สํเฆน มุลมฺานาปฺยํ ทตฺตมฺ อชรฺเมณ กรฺมณา โภปฺเยน สุถาปนารฺहेณ
 | ส ภิกฺษุณฺนามฺ อาโรจยติ | อหฺม อสุมิ อายุษฺมนฺตํ สํฆาวเสษามฺ อาปตฺติมฺ อาปนฺนํ อนฺตราปตฺติ
 ปุรวาปตฺติปรฺติรูปํ อปรฺติจฺจนฺนาม* | ตสฺย มม สํเฆน มุลมฺานาปฺยํ ทตฺตมฺ อชรฺเมณ กรฺมณา
 โภปฺเยน สุถาปนารฺहेณ | โส 'หํ มุลมฺานาปฺยจาริก เอว สนฺ สํฆาวเสษามฺ อาปตฺติมฺ อาปนฺนํ
 ปฺรตฺยนฺตราปตฺติมฺ อนฺตราปตฺติปรฺติรูปํ อปรฺติจฺจนฺนาม | โส 'หํ ตํ ปฺรตฺยนฺตราปตฺติ ชานามิ |
 ตามฺ อปี อนฺตราปตฺติ ชานามิ ยสฺยา มม สํเฆน มุลมฺานาปฺยํ ทตฺตมฺ อชรฺเมณ กรฺมณา โภปฺเยน
 สุถาปนารฺहेณ | สาธุ สาธุ เม อายุษฺมนฺตํ ตสฺยา ปุรวิกายา อนฺตราปตฺเต มุลมฺานาปฺยํ [2.42] ทตฺต
 อชรฺเมณ กรฺมณา โภปฺเยน สุถาปนารฺहेณ | อสฺยา จ ปฺรตฺยนฺตราปตฺเต มุลมฺานาปฺยํ อิติ |
 ตสฺยา เต ภิกฺษวํ ปุรวิกายา อนฺตราปตฺเต มุลมฺานาปฺยํ ทตฺติ อชรฺเมณ กรฺมณา โภปฺเยน
 สุถาปนารฺहेณ | อสฺยา จ ปฺรตฺยนฺตราปตฺเต มุลมฺานาปฺยํ* | ยถา ชานตา ปฺลจ เอวํ สุมรฺตา
 ปฺลจ ไวมติเกน ปฺลจ |

อุทฺตานมฺ |

ยถาปรฺเณ ทฺวาทสิกา วสฺตุ โสชฺยิตฺวา จ ษฏฺกิกํ |

มหาภูมिํ โสชฺยิตฺวา ปุทฺทลวสฺตุ สมฺพุทฺติตมฺ ||4||

(58) อถาประ ปุทฺทลํ สํฆาวเสษามฺ อาปตฺติมฺ อาปนฺนํ อปรฺติจฺจนฺนาม | ตสฺย สํเฆน
 ปริวาโส ทตฺตมฺ อชรฺเมณ กรฺมณา โภปฺเยน สุถาปนารฺहेณ | ส ปาริวาสิก เอว สนฺ สํฆาวเสษามฺ
 อาปตฺติมฺ อาปนฺนํ อนฺตราปตฺติ ปุรวาปตฺติปรฺติรูปํ อปรฺติจฺจนฺนาม | ส ตามฺ อนฺตราปตฺติ ชานาติ |
 ตามฺ อปี อาปตฺติ ชานาติ ยสฺยา อสฺย สํเฆน ปริวาโส ทตฺเต อชรฺเมณ กรฺมณา โภปฺเยน สุถาปนารฺहेณ
 | ส ภิกฺษุณฺนามฺ อาโรจยติ | อหฺม อสุมิ อายุษฺมนฺตํ สํฆาวเสษามฺ อาปตฺติมฺ อาปนฺนํ อปรฺติจฺจนฺนาม |
 ตสฺย มม สํเฆน ปริวาโส ทตฺเต อชรฺเมณ กรฺมณา โภปฺเยน สุถาปนารฺहेณ | โส 'หํ ปาริวาสิก เอว
 สนฺ สํฆาวเสษามฺ อาปตฺติมฺ อาปนฺนํ อนฺตราปตฺติ ปุรวาปตฺติปรฺติรูปํ อปรฺติจฺจนฺนาม | โส 'หํ ตาม

ยสุยา อสุย สัมเนน มุลมานาปฺยํ ทตฺตํ อชรฺเมณ กรฺมณา โภปฺเยน สุถาปนารุเหณ | ส ภิภฺษณาม
 อาโรจยติ | อหฺม [อสุมิ] อายุษฺมนฺตะ สํฆาวเสษามฺ อาปตฺติมฺ อาปนฺนะ อนฺตราปตฺตี ปุรฺวาปตฺติรูปฺปา
 ปฺรติจฺจนฺนาม | ตสฺย มม สัมเนน มุลมานาปฺยํ ทตฺตํ อชรฺเมณ กรฺมณา โภปฺเยน สุถาปนารุเหณ | โส 'หํ
 มานาปฺยจาริก เอว สนฺ สํฆาวเสษามฺ อาปตฺติมฺ อาปนฺนะ ปฺรตฺยนฺตราปตฺตี อนฺตราปตฺติปฺรติรูปฺปา
 ปฺรติจฺจนฺนาม | โส 'หํ ตามฺ ปฺรตฺยนฺตราปตฺตี ชานามิ | ตามฺ อปี อนฺตราปตฺตี ชานามิ ยสุยา มม สัมเนน
 มุลมานาปฺยํ ทตฺตํ อชรฺเมณ กรฺมณา โภปฺเยน สุถาปนารุเหณ | สาธุ เม อายุษฺมนฺตะ ตสฺยาะ ปุรฺวิกายา
 อนฺตราปตฺเต มุลมานาปฺยํ ทตฺตํ อชรฺเมณ กรฺมณา โภปฺเยน สุถาปนารุเหณ | อสุยาะ จ
 ปฺรตฺยนฺตราปตฺเต มุลาปกรฺษมานาปฺยมฺ อิติ | ตสฺย เต ภิภฺษวะ ปุรฺวิกายา อาปตฺเต มุลมานาปฺยํ ทตฺติ
 อชรฺเมณ กรฺมณา โภปฺเยน สุถาปนารุเหณ | อสุย อสุตฺ ปฺรตฺยนฺตราปตฺเต มุลาปกรฺษมานาปฺยมฺ อิติ |
 ยถา ชานตา จตฺวาริ เอวํ สุมรตาจตฺวาริ ไวมติเกน จตฺวาริ |

(60) ปารีวาสิกะ ปุทฺทละ สํฆาวเสษามฺ อาปตฺตี อาปนฺนะ | เอตตฺ ปฺรกรณํ ภิภฺษโว ภควต
 [2.44] อาโรจยติ | ภควานฺ อหํ | วสฺตฺ โสทรียิตฺวา วินยติสํริณฺมฺ จ ทุษฺฐลาภ อาปตฺตี เทศยิตฺวา
 ปารีวาสิก เอว สนฺ |

(61) อุปาธฺรฺสปารีวาสิกะ [ปุทฺทละ] สํฆาวเสษามฺ อาปตฺตี อาปนฺนะ | เอตตฺ ปฺรกรณํ ภิภฺษโว
 ภควต อาโรจยติ | ภควานฺ อหํ | วสฺตฺ โสทรียิตฺวา วินยติสํริณฺมฺ จ ทุษฺฐลาภ อาปตฺตี เทศยิตฺวา
 อุปาธฺรฺสปารีวาสิก เอว สนฺ |

(62) ยทฺ ภูยะ ปารีวาสิก เอว ปุทฺทละ สํฆาวเสษามฺ อาปตฺตี อาปนฺนะ | เอตตฺ ปฺรกรณํ ภิภฺษโว
 ภควต อาโรจยติ | ภควานฺ อหํ | วสฺตฺ โสทรียิตฺวา วินยติสํริณฺมฺ จ ทุษฺฐลาภ อาปตฺตี เทศยิตฺวา
 ยทฺ ภูยะ ปารีวาสิก เอว สนฺ |

(63) มานาปฺยจาริกะ ปุทฺทละ สํฆาวเสษามฺ อาปตฺตี อาปนฺนะ | เอตตฺ ปฺรกรณํ ภิภฺษโว ภควต
 อาโรจยติ | ภควานฺ อหํ | วสฺตฺ โสทรียิตฺวา วินยติสํริณฺมฺ จ ทุษฺฐลาภ อาปตฺตี เทศยิตฺวา
 มานาปฺยจาริก เอว สนฺ |

(64) อุปาธฺรฺสมานาปฺยจาริกะ ปุทฺทละ สํฆาวเสษามฺ อาปตฺตี อาปนฺนะ | เอตตฺ ปฺรกรณํ ภิภฺษโว
 ภควต อาโรจยติ | ภควานฺ อหํ | วสฺตฺ โสทรียิตฺวา วินยติสํริณฺมฺ จ ทุษฺฐลาภ อาปตฺตี เทศยิตฺวา
 อุปาธฺรฺสมานาปฺยจาริก เอว สนฺ |

(65) ยทฺ ภูยะ มานาปฺยจาริกา ปุทฺทละ สํฆาวเสษามฺ อาปตฺตี อาปนฺนะ | เอตตฺ ปฺรกรณํ
 ภิภฺษโว ภควต อาโรจยติ | ภควานฺ อหํ | วสฺตฺ โสทรียิตฺวา วินยติสํริณฺมฺ จ ทุษฺฐลาภ อาปตฺตี
 เทศยิตฺวา ยทฺ ภูยะ อุปาธฺรฺสมานาปฺยจาริกะ เอว สนฺ |

(66) อถาประ ปุทฺทละ สํฆาวเสษามฺ อาปตฺตี อาปนฺนะ สํจินฺตฺย สุกฺรวิสุทฺธยฺสูสมุทฺติตาม
 เอกราตฺริ ปฺรติจฺจนฺนาม | อุทฺทฺรหสมุทฺติตํ ทฺวิราตฺริ ปฺรติจฺจนฺนาม | ไมถฺน [สํถาป] สมุทฺติตํ

ศรียาตรี ปุติจณนาม | ปริจยาสมตติตา จตุราตรี ปุติจณนาม | สำจิตรสมตติตา ปญจราตรี
 ปุติจณนาม | กุฎิกาสมตติตา ชทราตรี ปุติจณนาม | มหุลกสมตติตา สปตราตรี ปุติจณนาม |
 อมุลกสมตติตา อษฎราตรี ปุติจณนาม | เลสิสมตติตา นวราตรี ปุติจณนาม | สัมภทสมตติตา
 ทศราตรี ปุติจณนาม | ตสย อนวรุตติต สมตติตา เอกาทศราตรี ปุติจณนาม | กุลทษิกสมตติตา
 ทวาทศราตรี ปุติจณนาม | เทารวจสย สมตติตา ตโรยทศราตรี ปุติจณนาม | เอตค ปุกรณ
 ภิษโว ภควต อาโรจยนติ | ภควานุ อห | ยา อาสามุ อาปตตีนา ขรตรา จ กุรตรา จ ติวเรน จ
 อติเนเวเสน กฤตา ตสยา วเสน ปรีวาโส ทาทวโย มุลปรีวาโส มุลปกรโย มานาปโย จ อวรหิตวยศ จ
 อิติ |

|| ปุทลวสตุ สมาเป็น ||

(1) [2.30] ปุทลวสตุ (Pudgalavastu)

หัวข้ออุทาน |

พระอุทายี ผู้ประพตติ ถูกต้องแล้ว กลับประพตติผิดอีกในภายหลัง |

อุทานว่า |

พระอุทายี อันภิกษุรูปอื่น จดจำได้ เกิดความละอายว่า

บัดนี้ เราต้องอาบัติ 2 ตัว 2 เดือน |

ภายิต 4 บท อันให้ได้โดยง่าย และให้ได้ยาก |

ประกาศด้วยความชื่นชมยินดี 4 ครั้ง ||1||

(2) พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า ประทับอยู่ที่เชตวัน อารามของเศรษฐีชื่ออนาถปิณฑะ
 ในเมืองศราวาสตี | ฟังมาว่า สมัยนั้น พระอุทายีต้องอาบัติสังฆวาเสษะ ข้อตั้งใจให้น้ำสุกกระเด็น

จากที่ตั้ง ปกปิดไว้ครึ่งเดือน | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลเรื่องอันเป็นเหตุเกิดนั้น แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น พึงให้ปริวาสครึ่งเดือน แก่ภิกษุชื่อว่าอุทาสี ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศูกระเคลื่อนจากที่ตั้ง ปกปิดไว้ครึ่งเดือนนั้น ดังนี้ | ภิกษุรูปอื่นอีก ควรรู้อย่างนี้ว่า |

(3) อนึ่ง ปุทฺถละรูปอื่น ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ไม่ปกปิดไว้ | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลเรื่องอันเป็นเหตุเกิดนั้น แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น ควรให้ ฆานัต 6 ราตรี แก่ปุทฺถละผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ไม่ปิดบังไว้รูปนั้น | ภิกษุรูปอื่นอีก ควรรู้อย่างนี้ว่า |

(4) อนึ่ง ปุทฺถละรูปอื่น ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ไม่ปกปิดไว้ | ปุทฺถละรูปนั้น ไม่รู้ว่า ต้องอาบัติ 2 ตัว ตลอด 2 เดือน | ปุทฺถละรูปนั้น รู้ถึงความผิด ตลอด 2 เดือน บอกภิกษุรูปหนึ่ง ตามที่ปกปิดไว้ 2 เดือน | (เขาไม่บอกแก่ภิกษุรูปหนึ่ง) ปริวาส 2 เดือน อันสงฆ์ให้แล้ว แก่ปุทฺถละรูปนั้น | ปุทฺถละผู้อยู่ปริวาสรูปนั้นนั่นเอง รู้อาบัติข้ออื่นนั้น แต่ไม่บอก อาบัติข้ออื่นนั้น ในท่ามกลางสงฆ์ | ปุทฺถละผู้อยู่ปริวาสรูปนั้น บอกเรื่องอันเป็นเหตุเกิดนั้น แก่ภิกษุทั้งหลาย | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูล แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น ควรให้ ปริวาส 2 เดือน แก่ปุทฺถละผู้ต้องอาบัติ รูปนั้น | ภิกษุรูปอื่นอีก ควรรู้อย่างนี้ว่า | ปุทฺถละรูปนั้น รู้โดยประการใด ย่อมระลึกได้ โดยประการนั้น |

(5) อนึ่ง ปุทฺถละรูปอื่น ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ 2 ตัว | ปุทฺถละรูปนั้น ไม่รู้ว่า ต้องอาบัติ 2 ตัว ตลอด 2 เดือน | ปุทฺถละรูปนั้น รู้ถึงความผิด ตลอด 2 เดือน บอกภิกษุรูปหนึ่ง ตามที่ปกปิดไว้ 2 เดือน | เขาไม่บอกแก่ภิกษุรูปหนึ่ง | ปริวาส 2 เดือน อันสงฆ์ให้แล้ว แก่ปุทฺถละรูปนั้น | [2.31] ปุทฺถละผู้อยู่ปริวาสรูปนั้น มีความละอาย หยั่งลงสู่ธรรม | ปุทฺถละผู้อยู่ปริวาสรูปนั้น บอกเรื่องอันเป็นเหตุเกิดนั้น แก่ภิกษุทั้งหลายว่า | ข้าแต่ท่านผู้มีอายุ ข้าพเจ้า เป็นผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ 2 ตัว | ข้าพเจ้านั้น ต้องอาบัติ 2 ตัว ย่อมไม่รู้ ตลอด 2 เดือน | ข้าพเจ้า ครั้นรู้ถึงความผิด ตลอด 2 เดือน จึงบอกแก่ภิกษุรูปหนึ่ง ตามที่ปกปิดไว้ 2 เดือน | ปริวาส 2 เดือน อันสงฆ์ให้แล้ว แก่ข้าพเจ้านั้น | ข้าพเจ้า ผู้อยู่ปริวาสนั้น หยั่งลงสู่ธรรมคือความละอาย | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูล แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น ควรให้ ปริวาส แก่ปุทฺถละผู้ต้องอาบัติ รูปนั้น ตามเวลาที่ปกปิดไว้ | ภิกษุรูปอื่นอีก ควรรู้อย่างนี้ว่า | ปุทฺถละรูปนั้น รู้โดยประการใด ย่อมระลึกได้ โดยประการนั้น |

(6) อนึ่ง ปุทฺถละรูปอื่น ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ | ปุทฺถละรูปนั้น เมื่อกำลังยกปราณีโมกษสูตรขึ้นแสดง กล่าวอย่างนี้ว่า ข้าพเจ้าผู้มีอายุ รู้ในกาลบัดนี้ว่า ธรรมข้อนี้ มาในพระสูตร นับเนื่องในพระสูตร ตลอดทั้งเดือน ดังนี้ |

(7) อนึ่ง ปุทฺทลลรูปอื่น ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ | ปุทฺทลลรูปนั้น เมื่อกำลังยกปราฏิโมกษสูตรขึ้นแสดง กล่าวอย่างนี้ว่า ข้าพเจ้าผู้มีอายุ ฐึ้นในกาลบัดนี้ว่า ธรรมข้อนี้ มาในพระสูตร นับเนื่องในพระสูตร ตลอดถึงเดือน ดังนี้ |

(8) อนึ่ง ปุทฺทลลรูปอื่น ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ | ปุทฺทลลรูปนั้น ไม่รู้ ตลอดเดือนหนึ่งนั้น | ครั้นรู้ถึงความผิด ตลอด 1 เดือน ปกปิดไว้ 1 เดือน จึงบอกแก่ภิกษุทั้งหลาย | ปริวาส 2 เดือน อันสงฆ์ให้แก่ภิกษุรูปนั้น | ภิกษุผู้อยู่ปริวาสรูปนั้น บอกแก่ภิกษุผู้มาแล้วและมาแล้วว่า | ท่านผู้มีอายุ ข้าพเจ้าต้องอาบัติสังฆวาเสยะ | ข้าพเจ้านั้น ผู้รู้ว่าต้องอาบัตินั้น ครั้นรู้ถึงความผิดตลอด 1 เดือน ปกปิดไว้ 1 เดือน จึงบอกแก่ภิกษุทั้งหลาย | ปริวาส 2 เดือน อันสงฆ์ จงให้แก่ข้าพเจ้านั้น | ข้าแต่ท่านผู้มีอายุ ปริวาส ตลอด 1 เดือน อันให้ดีแล้ว ปริวาส ตลอด 1 เดือน อันให้โดยยาก | ปริวาส 1 เดือน ควรให้แก่ใคร | ปริวาส 1 เดือน พึงทำแก่ภิกษุผู้ไม่ประพฤติตามธรรม ผู้ประพฤติชั่ว | ภิกษุรู้ได้โดยประการใด ย่อมระลึกได้ โดยประการนั้น |

(9) อนึ่ง ปุทฺทลลรูปอื่นอีก ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ | ปุทฺทลลรูปนั้น ไม่รู้ ตลอดเดือนหนึ่งนั้น | ครั้นรู้ถึงความผิด ตลอด 1 เดือน ไม่ปกปิดไว้ จึงบอกแก่ภิกษุทั้งหลายว่า | ปริวาส 1 เดือน อันสงฆ์ จงให้แก่ข้าพเจ้านั้น | ภิกษุผู้อยู่ปริวาสรูปนั้น บอกแก่ภิกษุผู้มาแล้วและมาแล้วว่า | ท่านผู้มีอายุ ข้าพเจ้าต้องอาบัติสังฆวาเสยะ | ข้าพเจ้านั้น ไม่รู้ว่าต้องอาบัตินั้น ตลอด 1 เดือน | ครั้นรู้ถึงความผิดตลอด 1 เดือน ไม่ปกปิดไว้ [2.32] ย่อมบอกแก่ภิกษุทั้งหลาย | ปริวาส 1 เดือน อันสงฆ์ จงให้แก่ข้าพเจ้านั้น | ข้าแต่ท่านผู้มีอายุ ปริวาส ตลอด 1 เดือน อันให้ได้ยาก อันให้ได้ง่ายหามิได้ | ปริวาส 1 เดือน ควรให้แก่ใคร | ข้าแต่ท่านผู้มีอายุ ปริวาส 1 เดือน พึงทำแก่ภิกษุผู้ควรมานัต | ภิกษุรู้ได้โดยประการใด ย่อมระลึกได้ โดยประการนั้น |

(10) อนึ่ง ปุทฺทลลรูปอื่น ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ไม่ระลึกว่า เราจะแสดงอาบัติที่ปกปิดไว้ | ปุทฺทลลรูปนั้น ครั้นระลึกถึงอาบัตินั้นแล้ว จึงบอกถึงการปกปิดอาบัติ แก่ภิกษุทั้งหลาย | ภิกษุทั้งหลาย จึงกราบทูล แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาค ตรัสว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย จงให้ปริวาส เทียบเคียงอาบัติทั้งสอง สำหรับอาบัติตัวก่อน และอาบัติตัวหลัง แก่ปุทฺทลลรูปนั้นเกิด | แม้ภิกษุรูปอื่น ควรรู้อย่างนี้ว่า |

(11) อนึ่ง ปุทฺทลลรูปอื่น ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ไม่ระลึกว่า เราจะแสดงอาบัติที่ปกปิดไว้ | ปุทฺทลลรูปนั้น ครั้นระลึกถึงอาบัตินั้นแล้ว จึงบอกถึงการไม่ปกปิดอาบัติ แก่ภิกษุทั้งหลาย | ภิกษุทั้งหลาย จึงกราบทูล แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาค ตรัสว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย จงให้ปริวาส เทียบเคียงสำหรับอาบัติตัวก่อน แก่ปุทฺทลลรูปนั้นเกิด | แม้ภิกษุรูปอื่น ควรรู้อย่างนี้ว่า |

(12) อนึ่ง ปุทฺทลลรูปอื่น ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ไม่ระลึกว่า เราจะแสดงอาบัติที่ไม่ปกปิดไว้ | ปุทฺทลลรูปนั้น ครั้นระลึกถึงอาบัตินั้นแล้ว จึงบอกถึงการไม่ปกปิดอาบัติ แก่ภิกษุทั้งหลาย |

ภิกษุทั้งหลาย จึงกราบทูล แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาค ตรัสว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย จงให้ปริวาส เทียบเคียงสำหรับอาบัติตัวก่อน แก่ปุทคละรูปนั้นเกิด | แม้ภิกษุรูปอื่น ควรรู้อย่างนี้ว่า |

(13) อนึ่ง ปุทคละรูปอื่น ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ไม่ระลึกว่า เราจะแสดงอาบัติที่ไม่ปกปิดไว้ | ปุทคละรูปนั้น ครั้นระลึกถึงอาบัตินั้นแล้ว จึงบอกถึงการ ไม่ปกปิดอาบัติ แก่ภิกษุทั้งหลาย | ภิกษุทั้งหลาย จึงกราบทูล แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาค ตรัสว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย จงให้มานัต 6 ราตรี สำหรับอาบัติตัวนั้น แก่ปุทคละรูปนั้นเกิด | แม้ภิกษุรูปอื่น ควรรู้อย่างนี้ |

(14) อนึ่ง ปุทคละรูปอื่น ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ปกปิดอาบัติไว้ ลึกแล้ว | ปุทคละรูปนั้น กลับมาอุปสมบทอีก | บอกถึงการปกปิดอาบัติไว้แก่ภิกษุทั้งหลาย | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น พึงให้ปริวาสสืบเนื่อง ทั้ง 2 กาล แก่ปุทคละรูปนั้น ผู้ต้องอาบัตินั้น ดังนี้ | ภิกษุรูปอื่นอีก ควรรู้อย่างนี้ว่า |

(15) [2.33] อนึ่ง ปุทคละรูปอื่น ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ปกปิดอาบัติไว้ ลึกแล้ว | ปุทคละรูปนั้น กลับมาอุปสมบทอีก | ปุทคละรูปนั้น บอกถึงการ ไม่ปกปิดอาบัติ แก่ภิกษุทั้งหลาย | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น พึงให้ปริวาสสืบเนื่อง จากปริวาสเดิม แก่ปุทคละรูปนั้น ผู้ต้องอาบัตินั้น ดังนี้ | ภิกษุรูปอื่นอีก ควรรู้อย่างนี้ว่า |

(16) อนึ่ง ปุทคละรูปอื่น ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ไม่ปกปิดอาบัติไว้ ลึกแล้ว | ปุทคละรูปนั้น กลับมาอุปสมบทอีก | ปุทคละรูปนั้น บอกถึงการปกปิดอาบัติไว้แก่ภิกษุทั้งหลาย | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น พึงให้ปริวาสสืบเนื่อง จากความผิด แก่ปุทคละรูปนั้น ผู้ต้องอาบัตินั้น ดังนี้ | ภิกษุอื่นอีก ควรรู้อย่างนี้ว่า |

(17) อนึ่ง ปุทคละรูปอื่น ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ไม่ปกปิดอาบัติไว้ ลึกแล้ว | ปุทคละรูปนั้น กลับมาอุปสมบทอีก | ปุทคละรูปนั้น บอกถึงการปกปิดอาบัติไว้แก่ภิกษุทั้งหลาย | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น พึงให้ปริวาสสืบเนื่อง จากความผิด แก่ปุทคละรูปนั้น ผู้ต้องอาบัตินั้น ดังนี้ | ภิกษุอื่นอีก ควรรู้อย่างนี้ว่า |

(18) ความบริสุทธิ์ 4 ประการ เป็นเช่นเดียวกับความรู้ 4 ประการนั้น | ความระลึกได้ 4 ประการ | ความเห็นต่าง 4 ประการ | ความแตกต่างแห่งข้อความที่เว้นไว้ จะมีประโยชน์อะไร |

(19) อนึ่ง [ปุทคละ] รูปอื่น ผู้อยู่ปริวาสนั้น เทียว พึงเรียกอย่างนี้ว่า ภิกษุผู้อยู่ปริวาสเป็นเช่นเดียวกับภิกษุผู้มีปริวาสอันอยู่แล้ว ภิกษุผู้ประพฤติมานัตก็เป็นเช่นเดียวกับภิกษุผู้มีมานัตอันประพฤติแล้ว ภิกษุผู้ศึกษา พึงประกอบด้วยองค์ 4 คือ | ภิกษุผู้ลาสิกขาบทแล้ว ย่อมรู้ทั่วกันว่าเป็นสามเณรนั้น เทียว | ภิกษุผู้เป็นบ้า ผู้มีจิตฟุ้งซ่าน ผู้กระสับกระส่ายเพราะเวทนา ผู้ถูกสงฆ์ภิกษุ

เพราะไม่เห็นว่าเป็นอาบัติ ผู้ถูกสงฆ์ฆวัตรเพราะไม่ทำคืนอาบัติ ผู้ถูกสงฆ์ฆวัตร เพราะไม่
 สละทิฏฐิบาปที่ตนถึงแล้ว ฟังประกอบ โดยพิสดาร |

(20) อนึ่ง ปุทฺถลลรูปอื่น ต้องอาบัติสังฆวาเสหะ 2 ตัว ปกปิดอาบัติไว้ และไม่ปกปิดอาบัติ
 ไว้ ลาสิกขาบทแล้ว | ปุทฺถลลรูปนั้น กลับมาอุปสมบทอีก | ปุทฺถลลรูปนั้น ผู้ปกปิดอาบัติไว้
 ลาสิกขาบทแล้ว บอกถึงการปกปิดอาบัตินั้นเทียว แก่ภิกษุทั้งหลาย | ผู้ไม่ปกปิดอาบัติไว้
 ลาสิกขาบทแล้ว บอกถึงการปกปิดอาบัติ แก่ภิกษุทั้งหลาย | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลแด่พระผู้มีพระ
 ภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น ฟังให้ปริวาสสืบเนื่องอาบัติทั้ง
 สอง แก่ปุทฺถลลรูปนั้น ดังนี้ | ฟังให้ปริวาสเดิม แก่ปุทฺถลลผู้ต้องอาบัติข้อหนึ่ง ฟังให้ปริวาสหลัง แก่
 ปุทฺถลลผู้ต้องอาบัติทั้งสอง | ภิกษุรูปอื่นอีก ควรรู้อย่างนี้ว่า |

(21) อนึ่ง ปุทฺถลลรูปอื่น ต้องอาบัติสังฆวาเสหะ 2 ตัว ปกปิดอาบัติไว้ และไม่ปกปิดอาบัติ
 ไว้ ลาสิกขาบทแล้ว ปุทฺถลลรูปนั้น กลับมาอุปสมบทอีก | ปุทฺถลลรูปนั้น ผู้ปกปิดอาบัติไว้
 ลาสิกขาบทแล้ว บอกถึงการ ไม่ปกปิดอาบัตินั้นเทียว แก่ภิกษุทั้งหลาย | ผู้ไม่ปกปิดอาบัติไว้
 ลาสิกขาบทแล้ว บอกถึงการ ไม่ปกปิดอาบัติไว้ แก่ภิกษุทั้งหลาย | ภิกษุทั้งหลาย [2.34] กราบทูลแด่
 พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น ฟังให้ปริวาส
 สืบเนื่องจากอาบัติเดิม แก่ปุทฺถลลรูปนั้น ผู้ต้องอาบัติข้อหนึ่ง ดังนี้ | ฟังให้มานัต 6 ราตรี แก่อาบัติข้อ
 หนึ่ง สำหรับปริวาสหลัง | ภิกษุรูปอื่นอีก ควรรู้อย่างนี้ว่า |

(22) อนึ่ง ปุทฺถลลรูปอื่น ต้องอาบัติสังฆวาเสหะ 2 ตัว ปกปิดอาบัติไว้ และไม่ปกปิดอาบัติ
 ไว้ ลาสิกขาบทแล้ว | ปุทฺถลลรูปนั้น กลับมาอุปสมบทอีก | ปุทฺถลลรูปนั้น ผู้ปกปิดอาบัติไว้
 ลาสิกขาบทแล้ว บอกถึงการ ไม่ปกปิดอาบัตินั้นเทียว แก่ภิกษุทั้งหลาย | ผู้ไม่ปกปิดอาบัติไว้
 ลาสิกขาบทแล้ว บอกถึงการปกปิดอาบัติไว้ แก่ภิกษุทั้งหลาย | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลแด่พระผู้มี
 พระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น ฟังให้ปริวาสสืบเนื่องจาก
 อาบัติเดิม แก่ปุทฺถลลรูปนั้น ผู้ต้องอาบัติข้อหนึ่ง ดังนี้ | ฟังให้ปริวาสหลัง แก่ปุทฺถลลรูปนั้น ผู้ต้อง
 อาบัติข้อหนึ่ง | ภิกษุรูปอื่นอีก ควรรู้อย่างนี้ว่า |

(23) อนึ่ง ปุทฺถลลรูปอื่น ต้องอาบัติสังฆวาเสหะ 2 ตัว ปกปิดอาบัติไว้ และไม่ปกปิดอาบัติ
 ไว้ ลาสิกขาบทแล้ว | ปุทฺถลลรูปนั้น กลับมาอุปสมบทอีก | ปุทฺถลลรูปนั้น ผู้ปกปิดอาบัติไว้
 ลาสิกขาบทแล้ว บอกถึงการ ไม่ปกปิดอาบัตินั้นเทียว แก่ภิกษุทั้งหลาย | ผู้ไม่ปกปิดอาบัติไว้
 ลาสิกขาบทแล้ว บอกถึงการ ไม่ปกปิดอาบัติไว้ แก่ภิกษุทั้งหลาย | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลแด่พระผู้มี
 พระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น ฟังให้ปริวาสสืบเนื่องจาก
 อาบัติเดิม แก่ปุทฺถลลรูปนั้น ผู้ต้องอาบัติข้อหนึ่ง ดังนี้ | ฟังให้มานัต 6 ราตรี แก่ปุทฺถลลรูปนั้น ผู้ต้อง
 อาบัติข้อหนึ่ง สำหรับปริวาสหลัง | ภิกษุรูปอื่นอีก ควรรู้อย่างนี้ว่า |

(24) หนึ่ง [ปุทคละ] รูปอื่น ผู้อยู่ปริวาสนั้นเที่ยว ฟังกล่าวว่า ผู้มีปริวาสอันอยู่แล้ว ผู้ประพฤติมานัต ผู้มีมานัตอันประพฤติแล้ว และผู้ศึกษาแล้ว | ปุทคละผู้ลาสิกขาบทแล้ว ย่อมรู้ทั่วกันว่าเป็นสามเณรนั้นเที่ยว | ปุทคละผู้เป็นบิณฑู ผู้มีจิตฟุ้งซ่าน ผู้กระต๊อบกระต่ายเพราะเวทนา ผู้ถูกสงฆ์ขกัทรเพราะไม่เห็นว่าเป็นอาบัติ ผู้ถูกสงฆ์ขกัทรเพราะไม่ทำคีนอาบัติ ผู้ถูกสงฆ์ขกัทร เพราะไม่สละทิฏฐิบาปที่ตนถึงแล้ว ฟังกล่าว โดยพิสดาร |

(25) หนึ่ง ปุทคละรูปอื่น ต้องอาบัติสังฆวาเสษะ | มีจำนวนนับได้ ปกปิดอาบัติไว้ | ปุทคละรูปนั้น ถูกสงฆ์ขกัทรแล้ว เพราะไม่เห็นว่าเป็นอาบัติ | ปุทคละรูปนั้น ระลึกได้ ย่อมบอกถึงการปกปิดอาบัติเหล่านั้น แก่ภิกษุทั้งหลาย | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลแด่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น สงฆ์นับจำนวนอาบัติเหล่านั้นแล้ว ฟังให้ปริวาสสืบเนื่องทั้งสองกาล คือปริวาสเดิม และปริวาสหลัง แก่ปุทคละรูปนั้น ดังนี้ | ภิกษุรูปอื่นอีก ควรรู้อย่างนี้ว่า |

(26) หนึ่ง ปุทคละรูปอื่น ต้องอาบัติสังฆวาเสษะ | มีจำนวนนับได้ ไม่ปกปิดอาบัติไว้ | ปุทคละรูปนั้น ถูกสงฆ์ขกัทรแล้ว เพราะไม่เห็นว่าเป็นอาบัติ | ปุทคละรูปนั้น ระลึกได้ ย่อมบอกถึงการปกปิดอาบัติเหล่านั้น แก่ภิกษุทั้งหลาย | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลแด่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น สงฆ์นับจำนวนอาบัติเหล่านั้นแล้ว ฟังให้ปริวาสสืบเนื่องปริวาสหลัง แก่ปุทคละรูปนั้น ดังนี้ | ภิกษุรูปอื่นอีก ควรรู้อย่างนี้ว่า |

(27) [2.35] หนึ่ง ปุทคละรูปอื่น ต้องอาบัติสังฆวาเสษะ | มีจำนวนนับได้ ไม่ปกปิดอาบัติไว้ | ปุทคละรูปนั้น ถูกสงฆ์ขกัทรแล้ว เพราะไม่เห็นว่าเป็นอาบัติ | ปุทคละรูปนั้น ระลึกได้ ย่อมบอกถึงการปกปิดอาบัติเหล่านั้น แก่ภิกษุทั้งหลาย | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลแด่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น สงฆ์นับจำนวนอาบัติเหล่านั้นแล้ว ฟังให้มานัต 6 ราตรี แก่ปุทคละรูปนั้น ดังนี้ | ภิกษุรูปอื่นอีก ควรรู้อย่างนี้ว่า |

(28) หนึ่ง ปุทคละรูปอื่น ต้องอาบัติสังฆวาเสษะ | มีจำนวนนับได้ ไม่ปกปิดอาบัติไว้ | ปุทคละรูปนั้น ถูกสงฆ์ขกัทรแล้ว เพราะไม่เห็นว่าเป็นอาบัติ | ปุทคละรูปนั้น ระลึกได้ ย่อมบอกถึงการไม่ปกปิดอาบัติเหล่านั้น แก่ภิกษุทั้งหลาย | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลแด่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น สงฆ์นับจำนวนอาบัติเหล่านั้นแล้ว ฟังให้มานัต 6 ราตรี แก่ปุทคละรูปนั้น ดังนี้ | ภิกษุรูปอื่นอีก ควรรู้อย่างนี้ว่า |

(29) อาบัติมีจำนวนนับได้ เป็นเช่นเดียวกับอาบัติมีจำนวนนับไม่ได้นั่นเอง | สงฆ์ขกัทร 8 ประการ แก่ปุทคละผู้ไม่เห็นว่าเป็นอาบัติ เป็นเช่นเดียวกับสงฆ์ขกัทร 8 ประการ แก่ปุทคละผู้ไม่ทำคีนอาบัติ สงฆ์ขกัทร 8 ประการ แก่ปุทคละ เพราะไม่สละทิฏฐิบาปที่ตนถึงแล้ว นั้นเที่ยว |

(30) ปุทฺทละผู้อยู่ปริวาส ต้องอาบัติสังฆวาเสษะ ลาสิกขาบทแล้ว | ปุทฺทละรูปนั้น กลับมาอุปสมบทอีก | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลเรื่องอันเป็นเหตุเกิดนั้น แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | จงอยู่ปริวาส ที่ยังไม่ประมวลอาบัติ | ปุทฺทละนั้น ชื่อว่าเป็นผู้อยู่ปริวาส โดยประมวลอาบัติ ดังนี้ |

(31) ปุทฺทละผู้ลาสิกขาบทแล้ว ย่อมรู้ทั่วกันว่าเป็นสามเณร นั้นเทียว | ย่อมรู้ทั่วกันว่าเป็นบ่ามีจิตฟุ้งซ่าน กระสับกระส่ายเพราะเวทนา ถูกสงฆ์กัณฑ์เพราะไม่เห็นว่าเป็นอาบัติ ถูกสงฆ์กัณฑ์เพราะไม่ทำคืนอาบัติ ถูกสงฆ์กัณฑ์ เพราะไม่สละทฎฐิบาปที่ตนถึงแล้ว |

(32) ปุทฺทละ ผู้อยู่ปริวาส โดยประมวลอาบัติ ต้องอาบัติสังฆวาเสษะ ลาสิกขาบทแล้ว | ปุทฺทละรูปนั้น กลับมาอุปสมบทอีก | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลเรื่องอันเป็นเหตุเกิดแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ปุทฺทละรูปนั้น อยู่ปริวาส โดยประมวลอาบัตินั้นเทียว | สงฆ์พึงให้มานัต แก่ปุทฺทละรูปนั้น ดังนี้ |

(33) ปุทฺทละผู้ลาสิกขาบทแล้ว ย่อมรู้ทั่วกันว่าเป็นสามเณร นั้นเทียว | ข้อความที่ละไว้เหมือนกันกับข้อความอันมีในก่อนนั้นเทียว เป็นผู้ถูกสงฆ์กัณฑ์ เพราะไม่สละทฎฐิบาปที่ตนถึงแล้ว |

(34) ปุทฺทละ ผู้ประพฤติมานัต ต้องอาบัติสังฆวาเสษะ ลาสิกขาบทแล้ว | ปุทฺทละรูปนั้น กลับมาอุปสมบทอีก | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลเรื่องอันเป็นเหตุเกิดนั้น แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | จงประพฤติมานัตที่ยังไม่ประพฤติ | ปุทฺทละรูปนั้น ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติมานัตแล้ว ดังนี้ | สงฆ์พึงให้มานัต แก่ปุทฺทละรูปนั้น ดังนี้ | ปุทฺทละผู้ลาสิกขาบทแล้ว เนื้อความที่เหลือ เป็นเช่นกับเนื้อความอันมีในก่อน | นี้เป็นเนื้อความที่ละไว้นั้นเทียว |

(35) ปุทฺทละ ผู้ประพฤติมานัต ต้องอาบัติสังฆวาเสษะ ลาสิกขาบทแล้ว | ปุทฺทละรูปนั้น กลับมาอุปสมบทอีก | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลเรื่องอันเป็นเหตุเกิดนั้น แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ปุทฺทละรูปนั้น ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติมานัตแล้ว ดังนี้ | ปุทฺทละรูปนั้น ควรอัปทาน ดังนี้ | ปุทฺทละ ผู้ลาสิกขาบทแล้ว เนื้อความที่เหลือ เป็นเช่นกับเนื้อความอันมีในก่อน | นี้เป็นเนื้อความที่ละไว้นั้นเทียว |

(36) [2.36] ปุทฺทละผู้ถูกสงฆ์กัณฑ์ เพราะไม่เห็นว่าเป็นอาบัติ ต้องอาบัติสังฆวาเสษะ ไม่ปกปิดไว้ | ปุทฺทละรูปนั้น ถูกสงฆ์กัณฑ์ เพราะไม่เห็นว่าเป็นอาบัติ | ปุทฺทละรูปนั้น สำนักได้แล้ว บอกถึงการปกปิดอาบัตินั้น แก่ภิกษุทั้งหลาย | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น พึงให้ปริวาสสืบเนื่องจากอาบัติหลังนั้น แก่ปุทฺทละรูปนั้น ดังนี้ | ภิกษุรูปอื่นอีก ควรรู้อย่างนี้ว่า |

(37) ปุทฺทลลรูปอื่นถูกสงฆ์กวัด เพราะไม่เห็นว่าเป็นอาบัติ ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ ไม่ปกปิดไว้ | ปุทฺทลลรูปนั้น ถูกสงฆ์กวัด เพราะไม่เห็นว่าเป็นอาบัติ | ปุทฺทลลรูปนั้น สำนึกได้แล้ว บอกถึงการไม่ปกปิดอาบัตินั้น แก่ภิกษุทั้งหลาย | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลแด่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น ฟังให้มานัด 6 ราตรี แก่ปุทฺทลลรูปนั้น ดังนี้ | ภิกษุรูปอื่นอีก ควรรู้อย่างนี้ว่า |

(38) ความบริสุทธิ์ 2 ประการ เป็นเช่นเดียวกับความรู้ 2 ประการ ความระลึกได้ 2 ประการ และความเห็นต่าง 2 ประการ นั้นเทียว | สงฆ์กวัด 8 ประการ แก่ปุทฺทลลรูปไม่เห็นว่าเป็นอาบัติ เป็นเช่นเดียวกับสงฆ์กวัด 8 ประการ แก่ปุทฺทลลรูปไม่ทำคืนอาบัติ สงฆ์กวัด 8 ประการ แก่ปุทฺทลล เพราะไม่สละทฎฐิบาปที่ตนถึงแล้ว นั้นเทียว |
อุทานว่า |

ที่สุด 12 ประการ กาลไม่เหมาะสม 9 ประการ |

กระทำบท 10 และบท 5 แห่งยามทั้ง 9 ||3||

(39) อนึ่ง ปุทฺทลลรูปอื่น ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ | จำนวนหลายตัว ปกปิดอาบัติไว้ | ปุทฺทลลรูปนั้น รู้ชื่ออาบัติ และที่สุดแห่งอาบัตินั้น แต่ไม่รู้ที่สุดแห่งราตรี | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลเรื่องอันเป็นเหตุเกิดนั้น แด่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น สุทธานติกปริวาส²⁸ อันสงฆ์ ฟังให้ แก่ปุทฺทลลนั้น เพราะรู้ชื่ออาบัติ จำนวนหลายตัวเหล่านั้น ดังนี้ | ภิกษุรูปอื่นอีก ควรรู้อย่างนี้ว่า |

(40) อนึ่ง ปุทฺทลลรูปอื่น ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ | จำนวนหลายตัว ปกปิดอาบัติไว้ | ปุทฺทลลรูปนั้น รู้ชื่ออาบัติ และที่สุดแห่งราตรีเหล่านั้น แต่ไม่รู้ที่สุดแห่งอาบัติ | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลเรื่องอันเป็นเหตุเกิดนั้น แด่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น ปริวาส อันสงฆ์ ฟังให้ แก่ปุทฺทลลนั้น เพราะรู้ชื่ออาบัติ จำนวนหลายตัวเหล่านั้น ตามที่ปกปิดไว้ ดังนี้ | ภิกษุรูปอื่นอีก ควรรู้อย่างนี้ว่า |

(41) อนึ่ง ปุทฺทลลรูปอื่น ต้องอาบัติสังฆวาเสยะ | จำนวนหลายตัว ปกปิดอาบัติไว้ | ปุทฺทลลรูปนั้น ไม่รู้ที่สุดแห่งอาบัติ และไม่รู้ว่าที่สุดแห่งราตรีเหล่านั้น นั้นเทียว ดังนี้ | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลเรื่องอันเป็นเหตุเกิดนั้น แด่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย

²⁸ บาลีใช้ สุทธานตปริวาส คือ ภิกษุผู้ต้องการออกจากอาบัติสังฆวาเสส ต้องอยู่ปริวาสจนกว่าจะเห็นว่าบริสุทธิ์ ภิกษุผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสสแล้วปิดบังไว้หลายคราว จำนวนหลายตัว และหลายวันจนจำไม่ได้ หรือจำวันได้บางวันและจำอาบัติได้บางตัว ท่านให้ขอปริวาสประมวลอาบัติจำนวนอาบัติและจำนวนวันที่ปกปิดไว้เข้าด้วยกัน แล้วอยู่ชดใช้ไปจนกว่าจะเห็นว่าบริสุทธิ์ : ประมวลศัพท์. 2553. 456.

ถ้าเช่นนั้น สุทธานติกปริวาส อันสงฆ์ พึงให้ แก่ปุทคละนั้น เพราะรู้ชื่ออาบัติ จำนวนหลายตัว เหล่านี้ ดังนี้ | ภิกษุรูปอื่นอีก ควรรู้อย่างนี้ว่า |

(42) อนึ่ง ปุทคละรูปอื่น ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ปกปิดอาบัติไว้ | ปุทคละรูปนั้น รู้ที่สุดแห่งอาบัติ และที่สุดแห่งราตรีเหล่านั้น ดังนี้ | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลเรื่องอันเป็นเหตุเกิดนั้น แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น ปริวาสอันสงฆ์ พึงให้ แก่ปุทคละนั้น เพราะรู้ชื่ออาบัติ จำนวนหลายตัว เหล่านี้ [2.67] ตามที่ปกปิดไว้ ดังนี้ | ภิกษุรูปอื่นอีก ควรรู้อย่างนี้ว่า | ความรู้ 4 ประการ เป็นเช่นไร ความระลึกได้ 4 ประการ และความสงสัย 4 ประการ ก็เป็นเช่นนั้น |

(43) อนึ่ง ปุทคละรูปอื่น ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ปกปิดอาบัติไว้ | ปริวาส อันสงฆ์ ให้แก่ปุทคละนั้น ด้วยกรรมไม่เป็นกรรม กำริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ปุทคละผู้กำลังอยู่ปริวาสนั้นนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสชะอีก ปกปิดอาบัติในระหว่าง ซึ่งเป็นอาบัติตัวเดียวกันกับอาบัติเดิม | มูลปริวาสอันสงฆ์พึงให้ แก่ปุทคละนั้น ด้วยกรรมไม่เป็นกรรม กำริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ปุทคละผู้กำลังอยู่มูลปริวาสนั้นนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสชะอีก ปกปิดอาบัติในระหว่างซ้ำอีก ซึ่งเป็นอาบัติตัวเดียวกันกับอาบัติในระหว่างตัวก่อน | การชักเข้าหาอาบัติเดิม อันสงฆ์ ให้แก่ปุทคละนั้น ด้วยกรรมไม่เป็นกรรม กำริบ ไม่ควรแก่สถานะ | แม้มานัต ก็ไม่เป็นกรรม | แม้อัปปภาณ ก็ไม่เป็นกรรม | ปุทคละรูปนี้ ประพฤติเหมาะสมตลอดสรวกาล แต่ไม่บริสุทธิ์ ไม่หมดจด ไม่หลุดพ้น จากอาบัตินั้น | พระภิกษุผู้กระทำผิด ได้ผ่านห้าพิธีกรรมของการทำให้บริสุทธิ์

(44) อนึ่ง ปุทคละรูปอื่น ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ปกปิดอาบัติไว้ | ปริวาส อันสงฆ์ ให้แก่ปุทคละนั้น ด้วยกรรมอันเป็นกรรม กำริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ปุทคละผู้กำลังอยู่ปริวาสนั้นนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสชะอีก ปกปิดอาบัติในระหว่าง ซึ่งเป็นอาบัติตัวเดียวกันกับอาบัติเดิม | มูลปริวาสอันสงฆ์พึงให้ แก่ปุทคละนั้น ด้วยกรรมไม่เป็นกรรม กำริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ปุทคละผู้กำลังอยู่มูลปริวาสนั้นนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสชะอีก ปกปิดอาบัติในระหว่างซ้ำอีก ซึ่งเป็นอาบัติตัวเดียวกันกับอาบัติในระหว่างตัวเดิม | การชักเข้าหาอาบัติเดิม อันสงฆ์ ให้แก่ปุทคละนั้น ด้วยกรรมไม่เป็นกรรม กำริบ ไม่ควรแก่สถานะ | แม้มานัต ก็ไม่เป็นกรรม | แม้อัปปภาณ ก็ไม่เป็นกรรม | ปุทคละรูปนี้ ประพฤติเหมาะสมตลอดกาลกะ แต่ไม่บริสุทธิ์ ไม่หมดจด ไม่หลุดพ้น จากอาบัตินั้น |

(45) อนึ่ง ปุทคละรูปอื่น ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ปกปิดอาบัติไว้ | ปริวาส อันสงฆ์ ให้แก่ปุทคละนั้น ด้วยกรรมอันเป็นกรรม กำริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ปุทคละผู้กำลังอยู่ปริวาสนั้นนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสชะอีก ปกปิดอาบัติในระหว่าง ซึ่งเป็นอาบัติตัวเดียวกันกับอาบัติเดิม | มูลปริวาสอันสงฆ์พึงให้ แก่ปุทคละนั้น ด้วยกรรมอันเป็นกรรม กำริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ปุทคละผู้กำลังอยู่มูลปริวาสนั้นนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสชะอีก ปกปิดอาบัติในระหว่างซ้ำอีก ซึ่งเป็นอาบัติตัว

ด้วยกรรมอันเป็นกรรม กำเริบ ไม่ควรแก่สถานะ | แม้อัฏฐาณ ก็ไม่เป็นกรรม || ปุทฺทลลรูปนี้
ประพฺทติเหมาะสมตลอดอกเทศกาล แต่ไม่บริสุทฺธิ ไม่หมดจด ไม่หลุดพ้น จากอาบัตินั้น |

(53) อนึ่ง ปุทฺทลลรูปอื่น ต้องอาบัติสังฆาวเสชชะ ไม่ปกปิดอาบัตินี้ | มานัต อันสงฆ์ ให้แก่
ปุทฺทลลนั้น ด้วยกรรมอันเป็นกรรม กำเริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ปุทฺทลลผู้กำลังประพฺทติมานัตนั้นนั้น
เทียว ต้องอาบัติสังฆาวเสชชะอีก ปกปิดอาบัตินี้ในระหว่าง ซึ่งเป็นอาบัติตัวเดียวกันกับอาบัตินั้น |
มูลมานัต อันสงฆ์พึงให้ แก่ปุทฺทลลนั้น ด้วยกรรมอันเป็นกรรม กำเริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ปุทฺทลลผู้
กำลังประพฺทติมูลมานัตนั้นนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆาวเสชชะอีก ปกปิดอาบัตินี้ในระหว่างซ้ำอีก ซึ่งเป็น
อาบัติตัวเดียวกันกับอาบัตินี้ในระหว่างตัวเดิม | การชักเข้าหามานัตเดิม อันสงฆ์ ให้แก่ปุทฺทลลนั้น
ด้วยกรรมอันเป็นกรรม กำเริบ ไม่ควรแก่สถานะ | แม้อัฏฐาณ ก็เป็นกรรม || ปุทฺทลลรูปนี้ ประพฺทติ
เหมาะสมตลอดอกเทศกาล แต่ไม่บริสุทฺธิ ไม่หมดจด ไม่หลุดพ้น จากอาบัตินั้น |

(54) ปุทฺทลล 2 รูป ต้องอาบัติสังฆาวเสชชะ | เป็นผู้มีความเห็นว่าเป็นอาบัตินั้น | ในปุทฺทลล 2 รูป
นั้น รูปที่หนึ่ง ย่อมแสดง รูปที่ 2 ไม่แสดง | ในปุทฺทลล 2 รูปนั้น รูปใดไม่แสดง ภิกษุรูปนั้นต้อง
แสดงอาบัตินั้น (ทุกกฎ) หลังจากนั้น จึงให้ปริวาส มูลปริวาส มานัต | และให้อัฏฐาณ |

(55) [2.40] ปุทฺทลล 2 รูป ต้องอาบัติสังฆาวเสชชะ เป็นผู้มีความเห็นว่าเป็นอาบัติสังฆาวเสชชะ
ในอาวาสของปุทฺทลล | ในปุทฺทลล 2 รูปนั้น รูปที่หนึ่ง ย่อมแสดง รูปที่ 2 ไม่แสดง | ในปุทฺทลล 2
รูปนั้น รูปใดไม่แสดง ปุทฺทลลรูปนั้นต้องแสดงอาบัตินั้นหลายตัว หลังจากนั้น จึงให้ปริวาส
มูลปริวาส มานัต | และให้อัฏฐาณ |

(56) อนึ่ง ปุทฺทลลรูปอื่น ต้องอาบัติสังฆาวเสชชะ ปกปิดอาบัตินี้ | ปริวาส อันสงฆ์ ให้แก่
ปุทฺทลลนั้น ด้วยกรรมไม่เป็นกรรม กำเริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ปุทฺทลลผู้อยู่ปริวาสนั้นนั้นเทียว ย่อม
รู้จักอาบัตินั้นเหมือนกัน และต่างกัน แต่เธอไม่บอก ในท่ามกลางสงฆ์ | ปุทฺทลลนั้น ย่อมรู้จักอาบัตินั้น
| ปุทฺทลลนั้น รู้จักอาบัตินั้น แต่ไม่บอกในท่ามกลางสงฆ์ | ปุทฺทลลนั้น บอกภิกษุทั้งหลายว่า | ท่าน
ผู้มีอายุ ข้าพเจ้า ต้องอาบัติสังฆาวเสชชะ ปกปิดไว้ | ปริวาส อันสงฆ์ ให้แก่ข้าพเจ้านั้น ด้วยกรรมไม่
เป็นกรรม กำเริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ข้าพเจ้าผู้อยู่ปริวาสนั้นนั้นเทียว ย่อมรู้จักอาบัตินั้น
เหมือนกัน และต่างกัน แต่ไม่บอกในท่ามกลางสงฆ์ | ข้าแต่ท่านผู้มีอายุ เป็นการดีแล้ว ขอท่านจงให้ ปริวาส
แก่ข้าพเจ้า เพราะต้องอาบัตินั้น ด้วยกรรมอันเป็นกรรม ไม่กำเริบ ควรแก่สถานะ | และให้ปริวาสแก่
อาบัตินั้น แก่ข้าพเจ้านั้น | ภิกษุ ย่อมให้ปริวาส แก่ปุทฺทลลนั้น เพราะอาบัตินั้น ด้วยกรรมอันเป็น
กรรม ไม่กำเริบ ควรแก่สถานะ | แต่ให้ปริวาส แก่ปุทฺทลลนั้น เพราะอาบัตินั้น ด้วยกรรมไม่เป็น
กรรม กำเริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ปุทฺทลลผู้อยู่ปริวาสนั้นนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆาวเสชชะที่เหมือนกัน
ปกปิดอาบัตินี้ในระหว่าง ซึ่งเป็นตัวเดียวกันกับอาบัตินั้น | ปุทฺทลลนั้น ย่อมรู้อาบัตินั้นในระหว่างนั้น |
ปุทฺทลลนั้น ย่อมรู้อาบัตินั้น ปริวาส อันสงฆ์ ให้แก่ปุทฺทลลนั้น ด้วยกรรมไม่เป็นกรรม กำเริบ ไม่

ควรแก่สถานะ | ปุทฺถลคณัณํ ย่อมบอ กแก่ภิกขุทั้งหลายว่า | ท่านผู้มีอายุทั้งหลาย ข้าพเจ้าเป็นผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสชชะ ปิดบังไว้ | ปริวาส อันสงฆ์ให้แก่ข้าพเจ้านั้น ด้วยกรรมไม่เป็นธรรม ก่าเริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ข้าพเจ้าผู้อยู่ปริวาสนั้นนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสชชะที่เหมือนกัน ปกปิดอาบัติในระหว่าง ซึ่งเป็นตัวเดียวกันกับอาบัติเดิม | ข้าพเจ้า ย่อมรู้อาบัติในระหว่างนั้น | ปริวาส อันสงฆ์ให้แก่ข้าพเจ้า ด้วยกรรมไม่เป็นธรรม ก่าเริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ข้าแต่ท่านผู้มีอายุ เป็นการดีแล้ว ขอท่านจงให้ มูลปริวาส แก่ข้าพเจ้านั้น เพราะต้องอาบัติเดิม ด้วยกรรมอันเป็นธรรม ไม่ก่าเริบ ควรแก่สถานะ | และให้มูลปริวาสแก่อาบัติในระหว่าง แก่ข้าพเจ้านั้น ดังนี้ | ภิกขุยอมให้ปริวาส แก่ปุทฺถลคณัณํ เพราะอาบัติเดิม ด้วยกรรมอันเป็นธรรม ไม่ก่าเริบ ควรแก่สถานะ | ส่วนการให้มูลปริวาส แก่ปุทฺถลคณัณํ เพราะอาบัติในระหว่าง ด้วยกรรมไม่เป็นธรรม ก่าเริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ปุทฺถลคณัณํ ผู้อยู่มูลปริวาสนั้นนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสชชะที่เหมือนกัน ปกปิดอาบัติในระหว่าง ซึ่งเป็นตัวเดียวกันกับอาบัติเดิม | ปุทฺถลคณัณํ ย่อมรู้อาบัติในระหว่างนั้น | ย่อมรู้อาบัติเมื่อนั้น มูลปริวาส อันสงฆ์ให้แก่ปุทฺถลคณัณํ ด้วยกรรมไม่เป็นธรรม ก่าเริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ปุทฺถลคณัณํ ย่อมบอ กแก่ภิกขุทั้งหลายว่า | [2,41] ท่านผู้มีอายุทั้งหลาย ข้าพเจ้าเป็นผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสชชะ ปิดบังอาบัติในระหว่าง ซึ่งเป็นตัวเดียวกันกับอาบัติเดิม | มูลปริวาส อันสงฆ์ให้แก่ข้าพเจ้านั้น ด้วยกรรมอันเป็นธรรม ไม่ก่าเริบ ควรแก่สถานะ | ข้าพเจ้าผู้อยู่มูลปริวาสนั้นนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสชชะที่เหมือนกัน ปกปิดอาบัติในระหว่างอีกหนึ่งตัว ซึ่งเป็นตัวเดียวกันกับอาบัติเดิม | ข้าพเจ้านั้น ย่อมรู้อาบัติในระหว่างอีกตัวหนึ่งนั้น | ย่อมรู้อาบัติในระหว่างเมื่อนั้น มูลปริวาส อันสงฆ์ให้แก่ข้าพเจ้า ด้วยกรรมไม่เป็นธรรม ก่าเริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ข้าแต่ท่านผู้มีอายุ เป็นการดีแล้ว ขอท่านจงให้ มูลปริวาส แก่ข้าพเจ้านั้น เพราะต้องอาบัติในระหว่างนั้น | จงให้ การชักเข้าหาอาบัติในระหว่างอีกตัวหนึ่งนั้น ดังนี้ | ภิกขุยอมให้ มูลปริวาส แก่ข้าพเจ้านั้น เพราะต้องอาบัติเดิม | ส่วนการชักเข้าหาอาบัติเดิม เพราะต้องอาบัติในระหว่างอีกตัวหนึ่งนั้น ด้วยกรรมอันเป็นธรรม ไม่ก่าเริบ ควรแก่สถานะ |

(57) อนึ่ง ปุทฺถลคณัณํ ต้องอาบัติสังฆวาเสชชะ ไม่ปกปิดอาบัติไว้ | มานัต อันสงฆ์ให้แก่ปุทฺถลคณัณํ ด้วยกรรมไม่เป็นธรรม ก่าเริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ปุทฺถลคณัณํ ผู้ประพฤติมานัตนั้นนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสชชะตัวเดิม ไม่ปกปิดอาบัติในระหว่าง ซึ่งเป็นตัวกันกับอาบัติตัวก่อน | ปุทฺถลคณัณํ ย่อมรู้จักอาบัติในระหว่างนั้น มานัต อันสงฆ์ให้แก่ปุทฺถลคณัณํ ด้วยกรรมไม่เป็นธรรม ก่าเริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ปุทฺถลคณัณํ บอ กแก่ภิกขุทั้งหลายว่า | ท่านผู้มีอายุทั้งหลาย ข้าพเจ้าเป็นผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสชชะ ไม่ปิดบังไว้ | มานัต อันสงฆ์ให้แก่ข้าพเจ้านั้น ด้วยกรรมไม่เป็นธรรม ก่าเริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ข้าพเจ้าผู้ประพฤติมานัตนั้นนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสชชะตัวเดิม ไม่ปกปิดอาบัติในระหว่าง ซึ่งเป็นตัวเดียวกันกับอาบัติตัวก่อน | ข้าพเจ้านั้น ย่อมรู้อาบัติในระหว่างนั้น มานัต อันสงฆ์

ให้แก่ข้าพเจ้า ด้วยกรรมไม่เป็นธรรม กำเริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ท่านผู้มีอายุทั้งหลาย เป็นการดีแล้ว
 ขอท่านจงให้มานัต แก่ข้าพเจ้า เพราะต้องอาบัติตัวก่อนนั้น ด้วยกรรมอันเป็นธรรม ไม่กำเริบ ควร
 แก่สถานะ | และจงให้มูลมานัต เพราะต้องอาบัติในระหว่างนั้น | ภิกษุยอมให้มานัต แก่ปุทคละนั้น
 เพราะต้องอาบัติตัวก่อน ด้วยกรรมอันเป็นธรรม ไม่กำเริบ ควรแก่สถานะ | ส่วนมูลมานัต เพราะ
 ต้องอาบัติในระหว่างนั้น ย่อมให้ ด้วยกรรมไม่เป็นธรรม กำเริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ปุทคละผู้
 ประพฤติมูลมานัตนั้นนั่นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสษะตัวเดียวกัน ไม่ปกปิดอาบัติในระหว่างอีกตัว
 หนึ่ง ซึ่งเป็นตัวเดียวกันกับอาบัติในระหว่าง | ปุทคละนั้น ย่อมรู้จักอาบัติในระหว่างอีกตัวหนึ่งนั้น |
 ย่อมรู้จักอาบัติในระหว่างนั้น มูลมานัต อันสงฆ์ให้แก่ปุทคละนั้น ด้วยกรรมไม่เป็นธรรม กำเริบ
 ไม่ควรแก่สถานะ | ปุทคละนั้น บอกภิกษุทั้งหลายว่า | ท่านผู้มีอายุทั้งหลาย ข้าพเจ้าเป็นผู้ต้องอาบัติ
 สังฆวาเสษะ ไม่ปิดบังอาบัติในระหว่างซึ่งเหมือนกันกับอาบัติตัวก่อน | มูลมานัต อันสงฆ์ให้แก่
 ข้าพเจ้านั้น ด้วยกรรมไม่เป็นธรรม กำเริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ข้าพเจ้าผู้ประพฤติมูลมานัตนั้นนั่น
 เทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสษะตัวเดียวกัน ไม่ปกปิดอาบัติในระหว่างอีกตัวหนึ่ง ซึ่งเป็นตัวเดียวกันกับ
 อาบัติในระหว่าง | ข้าพเจ้านั้น ย่อมรู้อาบัติในระหว่างอีกตัวหนึ่งนั้น | ข้าพเจ้า ย่อมรู้อาบัติใน
 ระหว่าง นั้น มูลมานัตอันสงฆ์ ให้แก่ข้าพเจ้า ด้วยกรรมไม่เป็นธรรม กำเริบ ไม่ควรแก่สถานะ |
 ข้าแต่ท่านผู้มีอายุทั้งหลาย ถูกต้องแล้ว เหมาะสมแล้ว ขอท่าน [2.42] จงให้มูลมานัต แก่ข้าพเจ้า
 เพราะอาบัติในระหว่าง ตัวก่อนนั้น ด้วยกรรมอันเป็นธรรม ไม่กำเริบ ควรแก่สถานะ | และจงให้
 การชักเข้าหามูลมานัต เพราะอาบัติในระหว่างอีกตัวหนึ่งนั้น ดังนี้ | ภิกษุ ย่อมให้มูลมานัต แก่
 ปุทคละนั้น เพราะอาบัติในระหว่างตัวก่อนนั้น ด้วยกรรมอันเป็นธรรม ไม่กำเริบ ควรแก่สถานะ |
 และยอมให้มานัตชักเข้าหาอาบัติเดิม เพราะอาบัติในระหว่าง อีกตัวหนึ่งนั้น | ความรู้ 5 ประการ เป็น
 เช่นใด ความระลึกได้ 5 ประการ และความเห็นต่าง 5 ประการ ก็เป็นเช่นนั้น |
 อุทานว่า |

โดยประการอื่นอีก เรื่อง 12 เรื่อง และ 6 เรื่อง ถูกชำระให้หมดจดแล้ว |

ปุทคลวัตตุ อันเป็นเรื่องสำคัญ ถูกยกขึ้น ชำระให้หมดจดแล้ว ||4||

(58) อนึ่ง ปุทคละรูปอื่น ต้องอาบัติสังฆวาเสษะ ปกปิดอาบัติไว้ | ปริวาส อันสงฆ์ให้แก่
 ปุทคละนั้น ด้วยกรรมไม่เป็นธรรม กำเริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ปุทคละผู้กำลังอยู่ปริวาสนั้น นั่นเทียว
 ต้องอาบัติ สังฆวาเสษะ ปกปิดอาบัติในระหว่าง ซึ่งเป็นตัวเดียวกันกับอาบัติตัวก่อน | ปุทคละนั้น
 ย่อมรู้จักอาบัติในระหว่างนั้น | ย่อมรู้ซึ่งอาบัตินั้น ปริวาสอันสงฆ์ ให้แก่ปุทคละนั้น ด้วยกรรมไม่
 เป็นธรรม กำเริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ปุทคละนั้น บอกภิกษุทั้งหลายว่า | ท่านผู้มีอายุทั้งหลาย ข้าพเจ้า
 เป็นผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสษะ ปิดบังไว้ | ปริวาส อันสงฆ์ให้แก่ข้าพเจ้านั้น ด้วยกรรมไม่เป็นธรรม

กำริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ข้าพเจ้าผู้อยู่ปริวาสนั้นนั่นเทียว ต้องอาบัติตัวเดิม ปกปิดอาบัติในระหว่าง ซึ่งเป็นตัวเดียวกันกับอาบัติตัวก่อน | ข้าพเจ้านั้น ย่อมรู้จักอาบัติในระหว่างนั้น | และรู้จัก อาบัติเมื่อนั้น ปริวาส อันสงฆ์ให้แก่ข้าพเจ้านั้น ด้วยกรรมไม่เป็นธรรม กำริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ข้าแต่ท่านผู้มีอายุ เป็นการดีแล้ว ขอท่านจงให้ ปริวาส แก่ข้าพเจ้า เพราะต้องอาบัติตัวก่อน ด้วยกรรมอันเป็นธรรม ไม่กำริบ ควรแก่สถานะ | และให้มูลปริวาส เพราะอาบัติในระหว่าง แก่ข้าพเจ้านั้น ดังนี้ | ภิกษุ ย่อมให้ปริวาส แก่ปุทคละนั้น เพราะอาบัติตัวก่อน แก่ปุทคละนั้น ด้วยกรรมอันเป็นธรรม ไม่กำริบ ควรแก่สถานะ | แต่ให้มูลปริวาส เพราะอาบัติในระหว่าง แก่ปุทคละนั้น ด้วยกรรมไม่เป็นธรรม กำริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ปุทคละผู้อยู่มูลปริวาสนั้นนั่นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสษะตัวเดิม ปกปิดอาบัติในระหว่างอีกตัวหนึ่ง ซึ่งเป็นตัวเดียวกันกับอาบัติในระหว่าง | ปุทคละนั้น ย่อมรู้จักอาบัติในระหว่างอีกตัวหนึ่งนั้น | ย่อมรู้จักอาบัติในระหว่าง เมื่อนั้น มูลปริวาส อันสงฆ์ให้แก่ปุทคละนั้น ด้วยกรรมไม่เป็นธรรม กำริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ปุทคละนั้น ย่อมบอก แก่ภิกษุทั้งหลายว่า | ท่านผู้มีอายุทั้งหลาย ข้าพเจ้าเป็นผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสษะ ปกปิดอาบัติในระหว่าง ซึ่งเป็นตัวเดียวกันกับอาบัติตัวก่อน | มูลปริวาส อันสงฆ์ให้แก่ข้าพเจ้านั้น ด้วยกรรมไม่เป็นธรรม กำริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ข้าพเจ้าผู้อยู่มูลปริวาสนั้นนั่นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสษะตัวเดิม ปกปิดอาบัติในระหว่างอีกตัวหนึ่ง ซึ่งเป็นตัวเดียวกันกับอาบัติตัวก่อน | ข้าพเจ้านั้น ย่อมรู้จักอาบัติในระหว่างอีกตัวหนึ่งนั้น | ย่อมรู้จัก อาบัติในระหว่าง เมื่อนั้น มูลปริวาส อันสงฆ์ให้แก่ข้าพเจ้า ด้วยกรรมไม่เป็นธรรม กำริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ข้าแต่ท่านผู้มีอายุ เป็นการดีแล้ว ขอสงฆ์ [2.43] จงให้ มูลปริวาส เพราะอาบัติในระหว่าง ตัวก่อนนั้น แก่ข้าพเจ้า ด้วยกรรมอันเป็นธรรม ไม่กำริบ ควรแก่สถานะ | และจงให้ชักเข้าหาอาบัติเดิม เพราะอาบัติในระหว่างอีกตัวหนึ่งนั้น | ภิกษุยอมให้ มูลปริวาส เพราะอาบัติในระหว่าง ตัวก่อน แก่ปุทคละนั้น ด้วยกรรมอันเป็นธรรม ไม่กำริบ ควรแก่สถานะ | ส่วนการชักเข้าหาอาบัติเดิม เพราะอาบัติในระหว่างอีกตัวหนึ่งนั้น แก่ปุทคละ ย่อมให้ ด้วยกรรมไม่เป็นธรรม กำริบ ไม่ควรแก่สถานะ |

(59) อนึ่ง ปุทคละรูปอื่น ต้องอาบัติสังฆวาเสษะ ไม่ปกปิดไว้ | มานัต อันสงฆ์ให้แก่ปุทคละนั้น ด้วยกรรมไม่เป็นธรรม กำริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ปุทคละผู้ประพฤติมานัตนั้นนั่นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสษะตัวเดิม ปกปิดอาบัติในระหว่าง ซึ่งเป็นตัวเดียวกันกับอาบัติตัวก่อน | ปุทคละนั้น ย่อมรู้จักอาบัติในระหว่างนั้น | ย่อมรู้จักอาบัติ เมื่อนั้น | มานัต อันสงฆ์ให้แก่ปุทคละนั้น ให้ด้วยกรรมอันเป็นธรรม ไม่กำริบ ควรแก่สถานะ | ปุทคละนั้น บอกภิกษุทั้งหลายว่า | ท่านผู้มีอายุทั้งหลาย ข้าพเจ้าเป็นผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสษะ ปกปิดไว้ | มานัต ตลอด 6 ราตรีนี้ อันสงฆ์ให้แก่ข้าพเจ้านั้น ด้วยกรรมไม่เป็นธรรม กำริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ข้าพเจ้าผู้ประพฤติมานัตนั้นนั่นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสษะตัวเดิม ปกปิดอาบัติในระหว่าง ซึ่งเป็นตัวเดียวกันกับอาบัติตัวก่อน | ข้าพเจ้า

นั้น ย่อมรู้อาบัติในระหว่างนั้น | ย่อมรู้อาบัติเมื่อนั้น มานัต อันสงฆ์ให้แก่ข้าพเจ้านั้น ให้ด้วยกรรมไม่เป็นธรรม กำเริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ท่านผู้มีอายุทั้งหลาย เป็นการดีแล้ว ขอสงฆ์จงให้มานัต แก่ข้าพเจ้า เพราะต้องอาบัติตัวก่อนนั้น ด้วยกรรมอันเป็นธรรม ไม่กำเริบ ควรแก่สถานะ | และจงให้มูลมานัต เพราะต้องอาบัติในระหว่างนั้น | ภิกษุยอมให้มานัต แก่ปุทกละนั้น เพราะอาบัติตัวก่อนนั้น ด้วยกรรมอันเป็นธรรม ไม่กำเริบ ควรแก่สถานะ | ส่วนมูลมานัต เพราะอาบัติในระหว่างนั้น ย่อมให้ด้วยกรรมไม่เป็นธรรม กำเริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ปุทกละผู้ประพฤติมูลมานัตนั้นนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสษะตัวเดิม ปกปิดอาบัติในระหว่างอีกตัวหนึ่ง ซึ่งเป็นตัวเดียวกันกับอาบัติในระหว่าง | ปุทกละนั้น ย่อมรู้อาบัติในระหว่างอีกตัวหนึ่งนั้น | ย่อมรู้อาบัติในระหว่างเมื่อนั้น มูลมานัต อันสงฆ์ให้แก่ปุทกละนั้น ให้ด้วยกรรมไม่เป็นธรรม กำเริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ปุทกละนั้น บอกภิกษุทั้งหลายว่า | ท่านผู้มีอายุทั้งหลาย ข้าพเจ้าเป็นผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสษะ ปกปิดอาบัติในระหว่าง ซึ่งเป็นตัวเดียวกันกับอาบัติตัวก่อน | มูลมานัต อันสงฆ์ให้แก่ข้าพเจ้านั้น ด้วยกรรมไม่เป็นธรรม กำเริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ข้าพเจ้าผู้ประพฤติมานัตนั้นนั้นเทียว ต้องอาบัติสังฆวาเสษะตัวเดิม ปกปิดอาบัติในระหว่างอีกตัวหนึ่ง ซึ่งเป็นตัวเดียวกันกับอาบัติในระหว่าง | ข้าพเจ้านั้น ย่อมรู้อาบัติในระหว่างอีกตัวหนึ่งนั้น | ข้าพเจ้า ย่อมรู้อาบัติในระหว่าง เมื่อนั้น มูลมานัตอันสงฆ์ให้แก่ข้าพเจ้า ให้ด้วยกรรมไม่เป็นธรรม กำเริบ ไม่ควรแก่สถานะ | ข้าแต่ท่านผู้มีอายุทั้งหลาย เป็นการดีแล้ว ขอสงฆ์จงให้มูลมานัต แก่ข้าพเจ้า เพราะอาบัติในระหว่าง ตัวก่อนนั้น ด้วยกรรมอันเป็นธรรม ไม่กำเริบ ควรแก่สถานะ | และจงให้ มานัตชักเข้าหาอาบัติเดิม เพราะอาบัติในระหว่างอีกตัวหนึ่งนั้น ดังนี้ | ภิกษุยอมให้มูลมานัต เพราะอาบัติตัวก่อน แก่ปุทกละนั้น ด้วยกรรมอันเป็นธรรม ไม่กำเริบ ควรแก่สถานะ | การให้มานัตชักเข้าหาอาบัติเดิม เพราะอาบัติในระหว่างอีกตัวหนึ่งนั้น ก็เป็นเช่นนั้น | ความรู้ 4 ประการ เป็นเช่นใด ความระลึกได้ 4 ประการ และความเห็นต่าง 4 ประการ ก็เป็นเช่นนั้น |

(60) ปุทกละ ผู้อยู่ปริวาส ต้องอาบัติสังฆวาเสษะ | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลเรื่องอันเป็นต้นเหตุ แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า [2.44] | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ภิกษุผู้เช่นใด เป็นผู้บริสุทธิ์ ภิกษุผู้แสดงอาบัติทุชชุลละ และผู้อยู่ปริวาสนั่นเอง เป็นผู้บริสุทธิ์ |

(61) [ปุทกละ] ผู้อยู่ปริวาสครั้งเดือนแล้ว ต้องอาบัติสังฆวาเสษะ | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลเรื่องอันเป็นเหตุเกิด แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ภิกษุผู้อยู่บริสุทธิ์แล้ว ผู้แสดงอาบัติทุชชุลละ และผู้อยู่ปริวาสนั่นเอง เป็นผู้บริสุทธิ์เช่นนั้นอีก | เธออยู่ปริวาสครั้งเดือนอีก |

(62) ปุทกละ ผู้อยู่ปริวาส ต้องอาบัติสังฆวาเสษะ | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลเรื่องอันเป็นเหตุ นั้น แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ภิกษุผู้อยู่ปริวาส และผู้แสดงอาบัติทุชชุลละ เป็นผู้บริสุทธิ์เช่นนั้นอีก |

(63) ปุทคละ ผู้กำลังประพุดิมนัต ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ | ภิษุทั้งหลาย กราบทูลเรื่องอันเป็นเหตุ นั้น แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ภิษุ ผู้กำลังประพุดิมนัต ผู้แสดงอาบัติทุชฺฐละ เป็นผู้บริสุทธิ์เช่นนั้นอีก |

(64) ปุทคละ ผู้กำลังประพุดิมนัตรวมอาบัติเข้าด้วยกัน ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ | ภิษุทั้งหลาย กราบทูลเรื่องอันเป็นเหตุ นั้น แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ภิษุผู้กำลังประพุดิมนัตรวมอาบัติเข้าด้วยกัน ผู้แสดงอาบัติทุชฺฐละ เป็นผู้บริสุทธิ์เช่นนั้นอีก |

(65) ปุทคละ ผู้กำลังประพุดิมนัต ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ | ภิษุทั้งหลาย กราบทูลเรื่องอันเป็นเหตุ นั้น แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ภิษุ ผู้กำลังประพุดิมนัตรวมอาบัติเข้าด้วยกัน ผู้แสดงอาบัติทุชฺฐละ เป็นผู้บริสุทธิ์เช่นนั้นอีก |

(66) ปุทคละ รูปอื่นอีก ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำศุระกะเคลื่อนจากฐาน ปกปิดไว้ 1 ราตรี | ตั้งใจจับต้องกายหญิง ปกปิดไว้ 2 ราตรี | ตั้งใจพุดิมนัตด้วยเมถุน ปกปิดไว้ 3 ราตรี | ตั้งใจประพุดิมนัตด้วยหญิง ปกปิดไว้ 4 ราตรี | ตั้งใจชักถือ ปกปิดไว้ 5 ราตรี | ตั้งใจสร้างกฏีด้วยการขอ ปกปิดไว้ 6 ราตรี | ตั้งใจสร้างวิหารใหญ่ ปกปิดไว้ 7 ราตรี | ตั้งใจโจทย์อาบัติปาราชิกโดยไม่มีมูล ปกปิดไว้ 8 ราตรี | ตั้งใจแก่ง โททย์อาบัติไม่มีมูล ปกปิดไว้ 9 ราตรี | ตั้งใจทำให้สงฆ์แตกกัน ปกปิดไว้ 10 ราตรี | ตั้งใจประพุดิมนัตตามภิษุผู้ทำให้สงฆ์แตกกัน ปกปิดไว้ 11 ราตรี | ตั้งใจประทุษร้ายตระกูล ปกปิดไว้ 12 ราตรี | ตั้งใจเป็นผู้ว่ากล่าวได้ยาก ปกปิดไว้ 13 ราตรี | ภิษุทั้งหลาย กราบทูลเรื่องอันเป็นเหตุ นั้น แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ภิษุรูปใด ตั้งใจละเมิดอาบัติเหล่านี้ อันหยาบคายยิ่งนัก หนักยิ่งนัก รุ่มร้อน ไม่ใช่ที่อาศัย ด้วยความผิดของภิษุรูปนั้น พึงให้ปริวาส มุลปริวาส ชักเข้าหาอาบัติเดิม มานัต และอัพภาน |

|| ปุทคลวัตตุม |

(1) [2.47] ปารีวาสีกวสุตฺต

ปารีวาสีกวสุตฺต อุตฺตทานมฺ |

อภิวาหนํ จักรมณํ อาสนานิ กุลานิ จ |

เอกจฺจนเน น สํวเสนฺ น ปรวฺราเชทุ อปี |

น กจฺเจทุ อปี อภิษุณฺม อวาสมฺ อโฆเทศฺย จ สรวฺเวลาภิณฺม ||1||

(2) พุทฺโธ ภควานํ สุรวาสฺตยา วิหฺรติ เชตฺวนเ อนาถปิณฺฑทสฺย อารามเ | อสฺติ ไวรากุเย ภิษุวะ สํฆวาเสชามฺ อาปตฺติมฺ อาปทฺยนฺเต | เต วิปฺรติสฺราชาตาสํ สํลกฺษณฺนติ | กถมฺ อิทานิ วยฺสาปตฺติกาเส สนฺตเส สเกากถฺตฺยาสํ สวิโลตาสํ สกรณฺนิยาสํ ขณฺฑทการิณฺเส สวลกการิณฺเส กลมฺยการิณฺเส อาปตฺติมฺลาทุ อวฺยตฺติตาสํ ปฺรกถฺติสฺสถกานํ ภิษุณฺนาม อนฺติกาทุ อภิวาหนวฺนทฺนปฺรตฺยตฺตฺกานํ ชาติสํมิ

จักรม สุวีกริชยามะ | ศราทุธานำ จ พุราหุณคฤหปตีนำ สกาสาท อคราสนม อโครทกม
 อครปิตุทปาต ปรี โภกษยามะ | อลุปกาลิกสุข จ สุขสุยารุถาย พหุกาลิก ทูษม อาวิสาโม
 นรกตีรุษยกเปรตภยะ ปรีภรมนนตะ | ยต ตู วยั ศิกษำ ปรีตยาขุยาย หานายาวรตามห อติ เต ศิกษำ
 ปรีตยาขุยาย หานายาวรตนเต | ปรีวรัชยาภิลลิต จ ษนั วิปรีลภยนติ | ภาณุโต ทุศจรุ พุรหุณจรัชม อลั
 ปรีวรัชยเขตติ | เตษามุ อปรีวรัชตา[นา]ม อปรีวรัช[ย]ตำ จาลูปีฎตา ภิกษวะ | กษยม อาปนุนศ
 นิทรีฎตสุ ตนุฎโต ภิกษุสัฆะ | ษานกาะ ปฎจณกา พุทธา ภควนตะ ปฎจณนติ | พุทโท ภควาน
 อาษุมนนตม อานนทม | กะ อานนท เหตุะ กะ ปรีตยยะ เชน เอตริ อลูปีฎตา ภิกษวะ | กษยม
 อาปนนะ นิทรีฎตสุ ตนุฎโต ภิกษุสัฆ อติ | ส เอตต ปรีภรณ ภควเต วิสุตเรณ อาโรจยติ |

(3) อถ ภควต เอตท อภวต | ยต ตู อห สัฆาวเสษามุ อาปตติม อาปนุนานำ ภิกษุณำ
 หลโตพุทธารม อานุปรททยาม อนุครหม อเนน อติ วิทิตวา [ภิกษุ]สัฆ สันิปาตย ปรีสตาท ภิกษุสัฆสุข
 ปรีชญปต เอวาสเน นิษณณะ | นิษทย ภควาน ภิกษุน อามนตฺรยเต สุม | ศรุต มยา ภิกษวะ
 สัฆาวเสษามุ อาปตติม อาปนุนา วิปรีตีสารชาตะ ศิกษำ ปรีตยาขุยาย หานายาวรตตอ อติ | ตสมาท
 ยุฆมาภิะ ศาสนสฤตเต เตษำ จ อนุภมปยา สัฆาวเสษามุ อาปตติม อาปนุนานำ ภิกษุณำ ปรีวาโส เทโย
 มุลาปกรโษ มานาปยั มุลมานาปยั มุลาปกรษมานาปยัม อวารุทิตวยศ จ |

(4) เอวั จ ปุนรุ เทยะ | ศยนาสนปรีชญปตี กฤตวา คณทัม อาโกฏย ปฎยฎวาจิกยา ภิกษุน
 สมนุชชย สรวสัฆะ สันิษณเน สันิปตีเต อปศุจิมเกน ภิกษุณำ ปรี วาโส เทยศ จตฺรวัรคณทลเกน |
 สัฆาวเสษเกณ ภิกษุณำ ขถาวฤททิกยา สามีจี้ กฤตวา วฤทธานเต อุตตุฎเกน สฤตวาณชลี ปรีภฤท
 ปรีวาโส ยาจิตวยะ | เอวั จ ปุนรุ ยาจิตวยะ |

(5) [2.48] ศฤโณตฺต ภาทนตะ สัฆะ | อหมุ เอวันามา ภิกษุะ สัพหุลาะ สัฆาวเสษา อาปตตี
 อาปนุนะ สัจันตยศุกรวิสฤฎฐิสมุตติตามุ อรัชมาสปรีติจนุนาม | โส 'หมุ เอวันามา ภิกษุศ ตาสำ
 สัพหุลานำ สัฆาวเสษานำ อาปตตีนำ สัจันตยศุกรวิสฤฎฐิสมุตติตามุ อรัชมาสปรีติจนุนำ สัฆาท
 อรัชมาส ปรีวาสั ยาจ | ททาตุ เม ภาทนตะ สั โฆ มไมวันาม โน ภิก โษรุ อาสำ สัพหุลานำ
 สัฆาวเสษานำ อาปตตีนำ สัจันตยศุกรวิสฤฎฐิสมุตติตามุ อรัชมาสปรีติจนุนานาม อรัชมาส
 ปรีวาสมุ อนุกัปยานุกัปามุ อูปาทาย | เอวั ทูวิรุ อปี ตรีรุ อปี | ตตะ ปศุจาทุ เอเกน ภิกษุณำ ชญปตี
 กฤตวา กรม กรตวยม |

(6) ศฤโณตฺต ภาทนตะ สัฆะ | อหมุ เอวันามา ภิกษุะ สัพหุลาะ สัฆาวเสษา อาปตตี อาปนุนะ
 สัจันตย ศุกรวิสฤฎฐิสมุตติตามุ อรัชมาสปรีติจนุนาม | โส 'หมุ เอวันามา ภิกษุรุ อาสำ สัพหุลานำ
 สัฆาวเสษานำ อาปตตีนำ สัจันตยศุกรวิสฤฎฐิสมุตติตามุ อรัชมาสปรีติจนุนานำ สัฆาท
 อรัชมาส ปรีวาสั ยาจเต | สเจต สัฆสุข ปราปตกาถั กษเมตานุชานียาตุ สั โฆ ยต สัฆะ เอวันาม โนรุ

ภิกขุโฆร อาสำ สัพพหุลานำ สัฆวเสษานำ อาปตตีนำ สัจฉนุยสุกรวิสฤษฐิสมุทธิตานาม
 อรรฆมาสปรดิฉฉนุณานาม อรรฆมาส ปรีวาส์ ททยาค | อิติ เอษา ชุญปติะ | กรม กรตวยม |

(7) ศถโณตุ ภทนุตะ สัฆะ | อยม เหว่นามา ภิกษุะ สัพพหุละะ สัฆวเสษา อาปตตีร์ อาปนุนะ
 สัจฉนุยสุกรวิสฤษฐิสมุทธิตา อรรฆมาสปรดิฉฉนุณะ | โส 'ยม เหว่นามา ภิกษุร อาสำ สัพพหุลานำ
 สัฆวเสษานาม อาปตตีนำ สัจฉนุย สุกรวิสฤษฐิสมุทธิตานาม อรรฆมาสปรดิฉฉนุณำ สัฆาท
 อรรฆมาส ปรีวาส์ ยางเต | ตตุ สัฆะ เหว่นาม โนรู ภิกขุโฆร อาสำ สัพพหุลานำ สัฆวเสษานาม
 อาปตตีนำ สัจฉนุยสุกรวิสฤษฐิสมุทธิตานาม อรรฆมาส ปรีวาส์ ททาค | เอษาม อายุมมต่า กุฆามนุเต
 เหว่นาม โนรู ภิกขุโฆร อาสำ [สั]พพหุลานำ สัฆวเสษานาม อาปตตีนำ สัจฉนุย สุกรวิสฤษฐิสมุทธิตา
 นาม อรรฆมาสปรดิฉฉนุณานาม อรรฆมาส ปรีวาส์ ทาค์ เต ชุญฉิม | น กุฆมนุเต ภาษนุตาม | อัย
 ปุรธมา กรมวฉนา วคตวยา | ทตตะ สัฆน เหว่นาม โนรู ภิกขุโฆร อาสำ สัพพหุลานำ สัฆวเสษานาม
 อาปตตีนำ สัจฉนุย สุกรวิสฤษฐิสมุทธิตานาม อรรฆมาสปรดิฉฉนุณานาม อรรฆมาส ปรีวาสะ |
 กุฆานตม อุนุชญาต สัฆน ยสุมาต ชุญฉิม เหว่ม เอตท ชารยามิ | อุกต กวตา | ปรีวาโส ทาทวโย
 มุลปรีวาส อิติ วิสุตระ |

(8) ขทวารุทธิกา ภิกษุวะ ปารีวาสิกมานาปุยฉาริกะ สนุตะ ปุรกกติสุถกานำ ภิกษุณาม
 อนุติกาท อภิวาทนุทนปุรตยุดถานำชลิสามิจกรม สุวีกรวนุติ | อลุปารุถา ภิกษโว 'วชยายนุติ
 กุฆิปนุติ วิวฉยนุติ ตท อิท น อจฉกน น ปุรติรูป ยเตรทานิ ปารีวาสิกมานาปุยฉาริกา ภิกษุวะ
 ปุรกกติสุถกานำ ภิกษุณาม อนุติกาท อภิวาทนุทนปุรตยุดถานำชลิสามิจกรม สุวีกรวนุติ | [2.49]
 เอตต ปุรกรณ ภิกษโว ภควต อาโรฉยนุติ | ภควานู อาห | ปารีวาสิกมานาปุยฉาริกานาม อห ภิกษโว
 ภิกษุณาม อาสมุทฉาริกานุ ชุรฆาน ปุรชญาปยามิ | ปารีวาสิกมานาปุยฉาริโกะ ภิกษุภิะ ปุรกกติสุถกา
 นำ ภิกษุณาม อนุติกาท อภิวาทนุทน[ปุรตยุดถานำชลิสามิจกรม [น] สุวีกรตวยม | ในกาสน
 นิษตตวยม | นาปี สมาสเน | สเจนุ นิษิตนุติ นิฉตรม อาสน คฤหิตวา นิษตตวยม | น จักรเม
 ยุกปัจฉิมิตวยม | น อปี อครตะ | สเจจ จักรเม จักรมนุติ ปทปริหาณิกยา | น พุราหุณณกุลานิ
 อุปสักรมิตวยม | สเจท อุปสักรมนุติ ปศุฉาฉุณณนุยาเยน | ในกฉนทเน วสุตวยม |
 น ปุรวราชยิตวยม | โนปสัปาทยิตวยม | น นิศรโย เทยะ | น ศุรม โณทเทสี อุปสุถาปยิตวยะ | น กรม
 กรตวยม | น กรมการกะ สัมนตวยะ | น ภิกษุณโย 'วทิตวยะ | น ภิกษุณยวาทกะ สัมนตวยะ | น
 ปุรวสัมเตน ภิกษุณโย 'วทิตวยะ | น ภิกษุะ โจทยิตวยะ สุมารยิตวยะ สีลวิปตตยา ทฤษฐิวิปตตยา
 อาฉารวิปตตยา อาชีวิวิปตตยา | น อนเนน อวาทะ สุถาปยิตวยะ | น โปษโร น ปุรวารณา น
 ชุญปติร์ น ชุญปติทวิตีย น ชุญปติฉตริต กรม | กาลยม เหว อุตถาย ทวาริ โภกตวยม |
 ทิปสุถาลก อุตวรตวยะ | วิหาระ เสกตวยะ | สัมารุฆฎวยะ | สุกุมาริ โคมยการุณิ อุนุปรทาควยา |
 ปุรสุราโวฉฉารุกุณิ ชวยิตวยา | มถตติกา อุปสุถาปยิตวยา ปาตุรานิ ปานีย สีตล วา กาลานุรูปตะ |

ปรณาทิกามุขานิ ชาวยิตฺตฺยานิ | กาลํ ชฺญาตฺวาสนปรชฺชยุปฺตี กถฺตฺวา ฐฺปภฺจฺจฺจฺจ ฐฺปศฺจ จ
 อุปฺสฺถาปยิตฺตฺวา | สเจตฺ ปรตฺติพโล ภวติ ศาสฺตรํ คุณสํกัรฺตฺนํ กรตฺตํ สุวณฺมฺ เอว กรตฺตฺวณฺมฺ | โนนเจท
 ภาษณกะ ปรชฺชญฺเย | อุปานฺนวาหารํ ปรตฺตฺยเวกฺษฺโยปานฺนวาหฺตฺตํ เจจฺจ ฌรณปฺถชฺชมฺ อภฺรฺหฺย
 คณฺทฺรฺทาทฺตฺวา | นิทาณกาเล ภิกฺษุณฺนํ วุชฺชนํ คุรฺทิตฺตฺวณฺมฺ | ตตฺตะ สรฺโวปสํปนฺนํ นํ ใจฺปรชฺชญาจ
 ฉานฺเตเนรฺยาปถวฺรฺตฺนํ ภิกฺษุสํมมฺ อุปฺสฺถาปย โภกตฺตฺวณฺมฺ | กถฺตฺกถฺกถฺตฺยเณ สยนาสนํ ฉนฺเน
 โคปยิตฺตฺวณฺมฺ | ปาตฺราธิษฺฐานํ โฉรยิตฺตฺวณฺมฺ | กาลํ ชฺญาตฺวา ตถาคตฺเตสนชฺศฺตฺตฺวา ปะ สํมารชฺชญฺเย
 สุกุมาริ โคมยการุณี อนุปรทาตฺตฺวา | สามคฺริเวลายํ ปุณฺะ สยนาสนปรชฺชยุปฺตี กรตฺตฺวา | ฐฺปภฺจฺจฺจ
 ฐฺป อุปฺสฺถาปยิตฺตฺวเย | ศสฺตรํ คุณสํกัรฺตฺนํ ปุรฺววตฺ กรตฺตฺวณฺมฺ | ทิวส อาโรจยิตฺตฺวเย | ศตฺโณตฺ ภาทฺตฺตะ
 สํมะ | อทฺย ปกฺษย ทศมิตฺตฺวเย เอวมาทิ ยถา อุปชฺวาริกา อาโรจยิตฺตฺวา | ตตฺตะ ปรวิาส อาโรจยิตฺตฺวเย |
 ศตฺโณตฺ ภาทฺตฺตะ สํมะ | อหฺมฺ เอวํนามา ภิกฺษุ เอวํรูปา ใจฺวรูปา จ สํมาเวสฺยาม อาปตฺตฺมิ อาปนฺน
 อิตฺตฺกาลปรตฺติจฺฉนฺนาม | ตสฺย มม สํเมณ อิตฺตฺกาลํ ปรวิาส ทตฺตะ | ตโต มยา อิตฺตฺจจฺจํ ศิษฺญํ จริตฺตฺวณฺม
 | ปรวิาสิกํ มา ภาทฺตฺตะ สํโฆ ฐรยตฺตฺ มานาปยจฺจาริกํ เจติ |

(9) [2.50] อุกฺตํ ภควตา | ปรวิาส อาโรจยิตฺตฺวเย | อิติ อาคณฺตฺกานํ นารोजยติ | ภควานฺ อห |
 อาคณฺตฺกานามฺ อาโรจยิตฺตฺวณฺมฺ อิติ | อุกฺตํ ภควตา | อาคณฺตฺกานามฺ อปี อาโรจยิตฺตฺวณฺมฺ อิติ | อนุยตฺมศฺจ
 ภิกฺษุ อาคณฺตฺก อาคตฺตะ | ส ยาวนฺ น ปาตฺรจิวฺรํ สฺถาปยติ ตาวตฺ ปรวิาสิกโก 'สฺย ปรตฺตะ สฺถิตฺวา กถยติ |
 สมฺนฺวาทฺร มามฺ आयุสมฺนฺน อหฺมฺ เอวํนามา ภิกฺษุ สํมาเวสฺยาม อาปตฺตฺมิ อาปนฺน | ปุรฺววทฺ ยาวต
 ปรวิาสิกํ มามฺ आयุสมฺนฺน ฐรยตฺตฺ อิติ |

(10) ส ตสฺยฺยานฺติเก ปรยวสฺถิตฺตะ กถยติ | อเปหิ มม ปรสฺตฺตฺนํ โมหปรุชฺช มา ปรวิาส มา ตวณฺ
 อิติ | ส ลชฺชาปรคตฺททฺโย 'วางฺมฺโข มนฺทคฺติปรจฺจารตฺยา ตสฺย ภิกฺโข สกาศาตฺ ปรกฺรณตฺตะ | เอตฺต
 ปรกฺรณํ ภิกฺษโว ภควตฺ อาโรจยิตฺตฺวา | ภควานฺ อห | อาคณฺตฺกสฺย ภิกฺโข ปาตฺรจิวเร อปรตฺติสํมิเต
 นารोजยิตฺตฺวณฺมฺ | อปี ตฺ น เอโกกสฺย อาโรจยิตฺตฺวณฺมฺ | กิํ ตฺ สรวสํเม สํนิษฺณเณ สํนิปตฺติ อิติ | ภควานฺ
 อห | คณฺทฺตฺวณฺมฺ อาโกกฺทิตฺตฺวา ยถา สํนิหิตานามฺ อาโรจยิตฺตฺวณฺม |

(11) น จ อนเณนาภิกฺษุํ วิหาริ คณฺตฺวณฺม | สเจทฺ คจฺจติ น ตตฺร วสฺตฺวณฺม |

(12) วิกาเล ภิกฺษุณฺนํ อฺยเณน สีตํพฺพนา วา ยถากาลํ ปาทะ โสจิตฺตฺวเย | มรฺกชฺชยิตฺตฺวเย | น
 เจทฺ อิจฺฉนฺติ | สฺเนหฺลาโกปสํหาระ กรตฺตฺวเย | ตตฺตะ สฺมถตฺตฺมิ อุปฺสฺถาปย อุตฺถานสํชฺชฺฉินา สยยา
 กถฺปยิตฺตฺวา |

(13) ปรวิาสิกมามาปยจฺจาริกา ภิกฺษโว ยถา ปรชฺชยุปฺตฺนํ อาสมฺทาจฺจาริกานํ ฐรมานํ น
 สมาทาย วรฺตฺนเต สาทิสารา ภวณฺติ |

(14) ตสฺย วิหาริ โนนทิสฺนฺติ | ลากํ นานฺปรยจฺฉนฺติ | ภควานฺ อห | สรวปฺสฺจจฺจ ตสฺย วิหาร
 อทฺทชฺชญฺเย | สรวปฺสฺจจฺจ จ ลาโก เทย |

อุททานม |

ษษฏิศตํ ฤรยตฺ ปรุทลศฺ ใจว วิศิกาด |

สัฒ มานาปฺยํ จริตฺวณฺม อากตฺเต ปรุติไวการิกะ ||2||

(15) ษทฺวารุติกะ ปริวาสิกมานาปฺยจาริกะ สนฺโต ฤกษุณฺา ปริวาสั ปรุททติ | เอตตฺ ปรุกรณฺ ฤกษโว ฤควต อาโรจยณฺติ | ฤควานฺ อาท | น จตฺรุภิกะ ปริวาสีไกร ฤกษโษะ ปริวาสี ทาทวฺยะ | น ตฺริภิกะ ปริวาสีไกรฺ เอเคน ปรุภฤติสฺสเถน | น ทฺวาทฺยํ ปริวาสีกาทฺยํ ทฺวาทฺยํ ปรุภฤติสฺสเถน | น เคน ปริวาสีเคน น ตฺริภิกะ ปรุภฤติสฺสเถน | กิณฺ ตฺ สรฺไวะ ปริสฺสุทฺไธระ สมานทฤษฏฺ ฤกษโษะ ปริวาสี ทาทวฺยะ |

(16) [2.51] ขลา ปริวาสีไกรฺ เอวฺ มฺลปริวาสีไกรฺ มานาปฺยจาริโกะ จริตฺมานาปฺโยะ |

(17) ขลา ปริวาสมฺ เอวฺ มฺลปริวาสั มฺลาปรุภุณฺ มานาปฺยํ มฺลมานาปฺยํ มฺลาปรุภุณฺมานาปฺยํ จ |

(18) ษทฺวารุติกา ฤกษวะ ปริวาสิกมานาปฺยจาริกะ สนฺโต ฤกษุณฺ อาวฺรหฺนติ | เอตตฺ ปรุกรณฺ ฤกษโว ฤควต อาโรจยณฺติ | ฤควานฺ อาท | น วิศตฺยา ปริวาสีโกะ ฤกษุะ อาวฺรหฺนติวฺยะ | น เอโกณวิศตฺยา ปริวาสีโกะ เอเคน ปรุภฤติสฺสเถน | น อษฏาทศภิกะ ปริวาสีโกะ ทฺวาทฺยํ ปรุภฤติสฺสเถน เอวฺ ยานฺ น เอโกณวิศตฺยา ปรุภฤติสฺสเถน เอเคน [ปริวาสีเคน] |

(19) ขลา ปริวาสีโกะ เอวฺ ปรุชฺยิตฺปริวาสีสะ มานาปฺโยะ จาริตฺมานาปฺโยะ ศิกษาทตฺตโกศ จ |

(20) ษทฺวารุติกา ฤกษวะ ปริวาสิกมานาปฺยจาริกะ สนฺตะ ปริวาสีกานา ฤกษุณฺามฺ อนฺติเก ปริวาสั จรณฺติ | เอตตฺ ปรุกรณฺ ฤกษโว ฤควต อาโรจยณฺติ | ฤควานฺ อาท | น ฤกษุณฺา จตฺรุณฺา ปริวาสี กานามฺ อนฺติกาตฺ ปริวาสศฺ จริตฺวฺยะ | น ตฺรยานฺา ปริวาสีกานามฺ เอกสฺย ปรุภฤติสฺสเถน | น ทฺวโยะ ปริวาสีกโยะ ทฺวโยะ ปรุภฤติสฺสเถน | น ตฺรยานฺา ปรุภฤติสฺสเถน เอกสฺย ปริวาสีกสฺย | อปิ ตฺ สรฺเวษฺา ปริสฺสุทฺธานา สมานทฤษฏฺิกานามฺ อนฺติกาตฺ ปริวาสศฺ จริตฺวฺยะ |

(21) ขลา ปริวาสีกานามฺ เอวฺ ปรุชฺยิตฺปริวาสีกานา มานาปฺยจาริกานา จาริตฺมานาปฺยานา ศิกษาทตฺตกานา จ |

(22) ขลา ปริวาสมฺ เอวฺ มฺลปริวาสั มฺลาปรุภุณฺ มานาปฺยํ มฺลมานาปฺยํ มฺลาปรุภุณฺมานาปฺยํ จรณฺติ |

(23) ษทฺวารุติกา ฤกษวะ ปริวาสิกมานาปฺยจาริกะ สนฺตะ สุนฺยวิหาริ คตฺวา ปริวาสั จรณฺติ | เต ฤกษุภิกะ ทฤษฏฺา อุกตาสฺ จ | आयุष्मन्ตะ กิมฺ เอษ วิหาโร ชฺยุมภิกะ อาวาสิตะ | เต กถยณฺติ | น อษฏ มาภิกะ อาวาสิตะ | กิํ ตฺ ปริวาสั จรามฺ อิติ | เต กถยณฺติ | ชฺยุมฺ ปริวาสั จรณฺติ | กิํ ตฺ ปรุจฺฉาทฺยณฺติ | ไตรฺ ฤกษาทตฺสฺ ชฺยุมฺนิมฺ อวสฺสเถน | เอตตฺ ปรุกรณฺ ฤกษโว ฤควต อาโรจยณฺติ | ฤควานฺ อาท | น

ภิกษุวะ ศูนย์าคาระ ปรีวาสศุ จริตวโย นาปี ยตฺร เอโก ภิกษุวะ ทเวา ตฺรโย วา | อปี ตฺร ยตฺร จตฺวาโร
ภิกษุวะ ปรีศุทฺธชะ สมนาทฤษฏยะ ปรีตฺวาสนฺติ ตตฺร ปรีวาสศุ จริตวยะ |

(24) [2.53] ยถา ปรีวาส เอวํ มุลปรีวาโส มุลปากรุโษ มานาปฺยํ มุลมานาปฺยํ
มุลปากรุชมานาปฺยํจ |

(25) อถ อายุชฺชมานุ อูปาลี พุทฺธํ ภควนฺตํ ปถจฺจนฺติ | ยถาปี ตท ฆทนฺต
ปารีวาสิทมานาปฺยจาริโกะ [ศฺรุตํ] ภิกษุว อากจฺจนฺติ กลหการกา ฆณฺฑนการกา วิครหการกา
วิวาทการกา อาธิกรณิกาะ | เต ‘สมํสํ โจทยิษฺยนฺติ อลชฺชิตน วา ไวตฺริเกณ วา อิติ | ไตสฺ เตษํ กถํ
ปรีตฺปตฺตวฺยม อิติ | ภควานุ อาห | ปารีวาสิทมานาปฺยจาริโกะ อูปาลินุ ภิกษุภิะ กลหการกา ภิกษุว
อากจฺจนฺตฺติ ศฺรุตฺวา ส ปรีวาโส ภิกฺโษะ ปฺรสุตฺตาตฺ ปรีตฺนินฺสฺรชฺชวฺยยะ | เอวํ จ ปฺนุชะ ปรีตฺนินฺสฺรชฺชวฺยยะ |
สมิฉิ กถตฺวา อุตฺตฺกฺกุเกน สฺถิตฺวาณชฺลึ ปรีคถุหฺย อิทํ สฺยาท วจฺนียม | สมนฺวาทฺร อายุชฺชมนฺนุ อหฺม เอวํ
นามา เอวํรูปํ จ เอวํรูปํ จ สํฆาเวเสฆาม อาปตฺติม อาปฺนุชะ อียจฺจิริกาลปรีตฺจฺจนฺนาม | ตสฺย มม
สํฆน อียนฺตํ กาลํ ปรีวาโส ทตฺตะ | เตน มยา ปารีวาสิเกน สตา ศฺรุตํ ภิกษุว อากจฺจนฺติ กลหการกา
ฆณฺฑนการกา วิครหการกา วิวาทการกา อาธิกรณิกาสฺ เต มํ โจทยิษฺยนฺติ สฺมารยิษฺยนฺติ อลชฺชิตน
วา ไวตฺริเกณ วา | โส ‘หฺม เอวํนามา ปารีวาสิโก ภิกษุสฺ ตํ ปรีวาสมฺ อายุชฺชมตะ ปฺรสุตฺตาตฺ
ปรีตฺนินฺสฺถชามิ | อียตฺกถํ เม จริตมฺ อียตฺกถํ ตฺว จริตวฺยม | ปรีกถิตฺสฺถกํ มามาเยชฺชมนุ ชารยตฺว อิติ | ตตะ
ปฺนุรุ อปี คตเวโกะ หตเวโกะ คตปรีตฺยริทฺติโกะ ตถา เอว ปรีกถิตฺสฺถกสฺย ภิกฺโษะ ปฺรสุตฺตาตฺ ปรีวาสะ
สมาทาทวฺยยะ | เอวํ จ ปฺนุชะ สมาทาทวฺยยะ | สมิฉิ กถตฺวา อุตฺตฺกฺกุเกน สฺถิตฺวาณชฺลึ ปรีคถุหฺย อิทํ
สฺยาท วจฺนียม | สมนฺวาทฺรกายุชฺชมนฺนุ อหฺม เอวํนามา ภิกษุวะ เอวํรูปํ จ เอวํรูปํ จ สํฆาเวเสฆาม
อาปตฺติม อาปฺนุชะ อียจฺจิริกาลปรีตฺจฺจนฺนาม | ตสฺย มม สํฆน อียนฺตํ กาลํ ปรีวาโส ทตฺตะ | เตน มยา
ปารีวาสิเกน ศฺรุตํ ภิกษุว อากจฺจนฺติ กลหการกา ฆณฺฑนการกา วิครหการกา วิวาทการกา
อาธิกรณิกาสฺ เต มํ โจทยิษฺยนฺติ สฺมารยิษฺยนฺติ อลชฺชิตน วา ไวตฺริเกณฺติ | ตนุ มยา ปารีวาสิทวถตฺ
ภิกฺโษะ ปฺรสุตฺตาตฺ ปรีตฺนินฺสฺถชฺชวฺยม | โส ‘หฺม เอวํนามา ภิกษุวะ ตํ ปรีวาสมฺ อายุชฺชมตะ ปฺรสุตฺตาตฺ
สมาทาท | อียตฺกถํ เม จริตมฺ อียตฺกถํ เม กรตวฺยํ ภวิษฺยติ | ปารีวาสิทํ มามาเยชฺชมนุ ชารยตฺว |

(26) ยถา ปรีวาส เอวํ มุลปรีวาโส มุลปากรุโษ มานาปฺยํจ |

ปารีวาสิทวสฺสฺสฺ สมนปฺตม ||

(1) [2.47] ปารีวาลิกวัสตุ (Pārivāsikavastu)

อุทาน เรื่องการอยู่ปริวาส²⁹ |

²⁹ ปรีวาส แปลว่า อยู่รอบ อยู่ครบ อยู่จบ อยู่ปรับตัวให้พร้อม อยู่พอจนได้ที่ บ่มตัว อบ หมกอยู่ในพระวินัย อยู่กรรม หรืออยู่ชดใช้ เป็นชื่ออุฏฐานวิธี คือ ระเบียบปฏิบัติสำหรับภิกษุ เพื่อออกจากอาบัติสังฆาทิเสสที่ปกปิดไว้ เพื่อลงโทษตนเอง ชดใช้ให้ครบตามจำนวนวันที่ปกปิดอาบัติไว้ก่อนจะประพฤติมานัต อันเป็นขั้นตอนปกติในการออกจากอาบัติต่อไป ในระหว่างอยู่ปริวาส ต้องประพฤติวัตรต่าง ๆ เช่น งดใช้สิทธิบางอย่าง ลक्षणะตนเอง ประจานตนเอง เป็นต้น ปรีวาส มี 3 ประเภท คือ 1. ปฎิจฉนนปริวาส 2. สโมธานปริวาส 3. สุทธานตปริวาส. คูพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์. 221.

การไหว้ การจงกรม อาสนะ และตระกูล |
 ไม่ควรอยู่ร่วมในที่มุงบังเดียวกัน ไม่ควรให้บรรพชา |
 ไม่ควรไปอาวาสที่ปราศจากภิกษุ ที่ต่ำ มีส่วนได้ลากทั้งหมด ||1||

(2) พระผู้มีพระภาคเจ้า ประทับอยู่ ณ เขตวัน อารามของเศรษฐีชื่อว่าอนาถปิณฑะ เมืองศราวาสติ | ภิกษุผู้ปราศจากราคะ ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ³⁰ (samghāvaśeṣa) | ภิกษุเหล่านั้น ผู้เกิดความเดือดร้อนใจ จึงใคร่ครวญว่า | บัดนี้ พวกเราเป็นผู้ต้องอาบัติ ทำร้ายตนเอง ทำตนเองให้ ตกต่ำ ทำกรรมด้วยตนเอง ทำความแตกร้าง ทำความค้างปร้อย ทำความสกปรก จะขอรับการกราบ การไหว้ การลูกรับ และอัญชลีกรรม ในที่ใกล้ปรกฤติภิกษุ ผู้ยกอาบัติเป็นมูลเหตุ ได้อย่างไร | พวกเราจะใช้สอยอาสนะอันเลิศ คีมน้ำอันเลิศ ถันบิณฑบาตอันเลิศ ของพรหมณ์คฤหบดีผู้มีศรัทธา ตามความชอบใจของตนได้อย่างไร | เป็นไปเพื่อความสุข ในเวลาเพียงเล็กน้อย แต่มีความทุกข์ เป็นเวลานาน ย่อมเวียนไปสู่ทางแห่งนรก และเปรต | เพราะฉะนั้น พวกเรา จะหาวิธีในการไม่ต้องศึกษา ดังนี้ ภิกษุเหล่านั้น หาวิธีในการไม่ต้องศึกษา | ภิกษุเหล่านั้น หลอกลวงประชาชน ผู้ต้องการบวชว่า | พรหมจรรย์ประพฤติได้ยาก ท่านผู้เจริญ อย่าบวชเลย | ภิกษุทั้งหลาย มีจำนวนน้อยกว่าผู้ที่ไม่ใช่ บรรพชิต และผู้ไม่ได้บวชเหล่านั้น | หมู่ภิกษุมีจำนวนน้อยลง เพราะได้รับความเสียหาย จากการถูก คำหิโทษ | ภิกษุผู้รู้แล้ว ผู้ถามแล้ว ย่อมทูลถาม พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า | พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า ตรัสถามพระอานันทะผู้มีอายุว่า | คุณก่อนอานันทะ ในเวลานี้ ภิกษุมีจำนวนน้อยลง มีอะไรเป็นสาเหตุ มีอะไรเป็นปัจจัย | หมู่ภิกษุ มีจำนวนน้อยลง เพราะได้รับความเสียหายจากการถูกคำหิโทษ เพราะเหตุใด ดังนี้ | พระอานันทะนั้น กราบทูลเรื่องอันเป็นต้นเหตุ นั้น แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า โดยละเอียด |

(3) ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้มีพระดำรัสว่า | เพราะเหตุ นั้น เราจะยื่นมือเข้าไป อนุเคราะห์ช่วยเหลือ ภิกษุผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ดังนี้ ครั้นทราบแล้ว ตรัสให้หมู่ภิกษุ ประชุมกัน แล้ว ประทับนั่งบนอาสนะอันปลุกได้ไว้ ด้านหน้าของหมู่ภิกษุ | พระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้ประทับนั่งแล้ว ตรัสเรียกให้ภิกษุมาพร้อมเพรียงกันว่า | คุณก่อนภิกษุทั้งหลาย เราได้ยื่นมาว่า ภิกษุผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ เกิดความเดือดร้อน จึงหาวิธีเพื่อจะไม่ต้องศึกษา ดังนี้ | เพราะฉะนั้น เพื่อความดำรงอยู่แห่ง พระศาสนา และเพื่ออนุเคราะห์ภิกษุเหล่านั้น พึงให้ปริวาส ให้ปริวาสชกเข้าหาอาบัติเดิม ให้มานัต ให้มูลมานัต ให้มานัตชกเข้าหาอาบัติเดิม ให้อัฏฐาน |

³⁰ บาลีใช้คำว่า สังฆาทิเสส เป็นชื่อหมวดอาบัติหนักรองจากอาบัติปาราชิก. ดูเพิ่มใน พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์. 417.

(4) ภิกษุ ฟังให้ปริวาส อย่างนี้ อีกว่า | ภิกษุปลาดศยนาสนะแล้ว เคาะระฆัง นิมนต์ภิกษุให้ มาพร้อมเพรียงกัน เมื่อสงฆ์ทั้งปวง มาประชุมพร้อมกันแล้ว ภิกษุผู้อยู่ด้านหน้า ฟังให้ปริวาส ใน ท่ามกลางสงฆ์จตุรวรรค | ภิกษุผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ครั้นทำความเคารพตามลำดับพรรษาแล้ว นั่งกระโห่่ง ประคองอัญชลี ต่อหน้าพระเถระในสงฆ์แล้วขอปริวาสว่า |

(5) [2.48] ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ข้าพเจ้า เป็นภิกษุชื่ออย่างนี้ ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ชื่อสันจินตยศุกรวิสฤทธิ ปกปิดไว้ครั้งเดือน | ข้าพเจ้านั้น เป็นภิกษุผู้มีชื่ออย่างนี้ ขอปริวาสจากสงฆ์ เพราะปกปิดอาบัติสังฆวาเสชะ อันมากพร้อม ชื่อสันจินตยศุกรวิสฤทธิ เหล่านั้น ไว้ครั้งเดือน | ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอสงฆ์จงให้ ปริวาสครั้งเดือน เพื่อความเมตตาอนุเคราะห์แก่ ข้าพเจ้า ผู้เป็นภิกษุชื่ออย่างนี้ ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ อันมากพร้อม ชื่อสันเจตยศุกรวิสฤทธิ เหล่านั้น ปกปิดไว้ครั้งเดือน | แม้ครั้งที่ 2 แม้ครั้งที่ 3 ก็ทำอย่างนี้ | จากนั้น ภิกษุรูปหนึ่ง ตั้งชฎูปติ กระทำกรรมว่า |

(6) ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ภิกษุผู้มีชื่ออย่างนี้ รูปนี้ ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ชื่อสันจินตยศุกรวิสฤทธิ ปกปิดไว้ครั้งเดือน | ภิกษุผู้มีชื่ออย่างนี้นั้น ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ อันมากพร้อม ชื่อสันจินตยศุกรวิสฤทธิ ปกปิดไว้ครั้งเดือน เธอขอปริวาส ครั้งเดือน จากสงฆ์ | ถ้าสงฆ์ พร้อมเพรียงกันแล้ว ขอสงฆ์ จงให้ปริวาสครั้งเดือน แก่ภิกษุผู้มีชื่ออย่างนี้ ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ อันมากพร้อม ชื่อสันเจตยศุกรวิสฤทธิ ปกปิดไว้ครั้งเดือน | นี้เป็นชฎูปติ | กระทำกรรมว่า |

(7) ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ภิกษุผู้มีชื่ออย่างนี้ รูปนี้ ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ อันมากพร้อม ชื่อสันจินตยศุกรวิสฤทธิ ปกปิดไว้ครั้งเดือน | ภิกษุผู้มีชื่ออย่างนี้ รูปนี้นั้น ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ อันมากพร้อม ชื่อสันจินตยศุกรวิสฤทธิ ปกปิดไว้ครั้งเดือน เธอขอปริวาส ครั้งเดือน จากสงฆ์ | ดังนั้น ขอสงฆ์จงให้ปริวาสครั้งเดือน แก่ภิกษุผู้มีชื่ออย่างนี้ ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสชะอัน มากพร้อม ชื่อสันจินตยศุกรวิสฤทธิ ดังนี้ | เมื่อท่านผู้มีอายุเหล่านั้น เห็นชอบเพื่อจะให้ ปริวาสครั้ง เดือน แก่ภิกษุผู้มีชื่ออย่างนี้ ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสชะอันมากพร้อม ชื่อสันจินตยศุกรวิสฤทธิ ของง หนึ่ง | ท่านรูปใดไม่เห็นชอบ จงทักท้วง | นี้เป็นการกล่าวปรถมะกรรมวาจา | ปริวาสครั้งเดือน อันสงฆ์ ให้แล้ว แก่ภิกษุผู้มีชื่ออย่างนี้ ผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสชะอันมากพร้อม ชื่อสันจินตยศุกรวิสฤทธิ ดังนี้ | ตามที่สงฆ์เห็นชอบแล้ว เหตุนี้หนึ่ง ข้าพเจ้าทรงความนี้ไว้ด้วยอาการอย่างนี้ | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสแล้วว่า | ปริวาส อันสงฆ์ให้แล้ว โดยพิสดาร ชื่อว่า มูลปริวาส ดังนี้ |

(8) พวกภิกษุชฎวรรคิเก ผู้ประพฤติปริวาส ทำความพอใจในการกราบไหว้ การลูกรับ การ ทำอัญชลีกรรม และการทำสามิจกรรม ภิกษุผู้มีความปรารถนาน้อย ย่อมคิดเตียน ย่อมครหา ย่อม คำหนิ ภิกษุผู้ประพฤติปริวาส ผู้ทำความพอใจในการกราบไหว้ การลูกรับ การทำอัญชลีกรรม และ การทำสามิจกรรม ใกล้เคียงภิกษุนี้ เป็นมลทิน ไม่เหมาะสม [2.49] ภิกษุทั้งหลาย กราบทูล เรื่อง

อันเป็นต้นเหตุนั้น แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เราจะบัญญัติธรรมเนียม อันเป็นข้อปฏิบัติ แก่ภิกษุผู้ประพฤติปวิวาส | ภิกษุผู้ประพฤติปวิวาส ไม่ควรยินดี การกราบไหว้ การลูกรับ การทำอัญชลีกรรม การทำสามีจิกรรม โกลัปรกฤตติภิกษุ | ไม่นั่งในที่เดียวกัน | ไม่นั่งบนอาสนะที่เสมอกัน | ถ้าจะนั่ง ต้องนั่งอาสนะที่ต่ำกว่า | ไม่จงกรมในที่จงกรมเดียวกัน | ไม่จงกรมในที่สูง | ถ้าจะจงกรม เมื่อปรกฤตติภิกษุ จงกรมบนพื้นดิน ไม่จงกรมบนที่จงกรม | ไม่เข้าไปสู่ตระกูลของพราหมณ์ | ถ้าเข้าไป ไม่ควรนำหน้าปรกฤตติภิกษุไป | ไม่อยู่ร่วมในที่มุงบังเดียวกัน | ไม่ให้บรรพชา | ไม่ให้อุปสมบท | ไม่ให้ศิษย์ | ไม่ควรให้สามเณรอุปัฏฐาก | ไม่ทำกรรม | ไม่สมมติกระทำการ | ไม่รับสมมติเป็นผู้สั่งสอนภิกษุณี | ไม่สั่งสอนภิกษุณี แม้ได้รับสมมติแล้ว | ไม่สั่งสอนนางภิกษุณี จำนวนมาก | ไม่โจทก์ภิกษุทั้งหลาย ผู้กระทำการ ไม่เป็นผู้มีศีลวิบัติ ไม่เป็นผู้มีทฤษฎีวิบัติ ไม่เป็นผู้มีอาจารย์วิบัติ ไม่เป็นผู้มีอาชีวะวิบัติ | ไม่ควรให้ภิกษุอื่นให้การ | ไม่ควรห้าม โปษะ ไม่ควรห้ามปวารณา ไม่ควรห้ามชฎูปติ ไม่ควรห้ามชฎูปติทวิติยกรรม ไม่ควรห้ามชฎูปติ จตุรตกรรม | ควรลุกขึ้น เปิดประตู ในเวลาเช้า | ยกก้นน้ำขึ้นตั้งบนไฟ | ปิดกวาดวิหาร | ปิดกวาด ให้สะอาด | ฉาบทาด้วยโคลมัย ทำให้เรียบ | ล้างห้องน้ำให้สะอาด | เข้าไปตั้งดินหอม บาตร น้ำเย็น ในเวลาที่เหมาะสม | ล้างรองเท้า | รู้เวลาปูอาสนะ เตรียมรูปไว้ในกระถาง | ถ้าหากมีกำลังความรู้ เพื่อนจะกล่าว สรรเสริญคุณงามความดี ควรทำด้วยตนเอง ถ้าหาก ไม่สามารถกล่าวได้ | ควรให้ หัวหน้ากล่าว | นำรองเท้ามา ถูรองเท้ามาคู่เดียว ซ่อนไว้ด้านหลัง แล้วจึงขึ้นไปเคาะระฆัง | ในฤดูร้อน ควรถือพัดมาเพื่อภิกษุทั้งหลาย | จากนั้น เทียวไปตามทางบิณฑบาต ด้านหน้าของอนุปสัมบัน ทั้งปวง ตระเตรียมภัตตาหาร สำหรับหมู่ภิกษุ | ผู้ทำภัตตกิจเรียบร้อยแล้ว พึงดูแลรอบศยนาสนะ | เลิกอธิษฐานบาตร | รู้เวลาทำความสะอาดสถูปบรรจุเกศา และเล็บของพระตถาคตเจ้า แล้วฉาบทา ด้วยโคลมัย ทำให้เรียบเรียบร้อย | พึงปลาศศยนาสนะ ในเวลาที่ภิกษุมาพร้อมเพรียงกัน | เตรียมรูปไว้ในกระถางรูป | สวดสรรเสริญคุณงามความดีก่อน จะดียิ่ง | พึงแจ้งวันแก่สงฆ์ว่า | ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | วันนี้เป็นวัน 10 คำ แห่งปีภักข์ ข้าพเจ้าจะแจ้งการชำระโทษ อย่างนี้ | จากนั้น จึงแจ้ง ปาวิวาสว่า | ข้าแต่สงฆ์ผู้เจริญ ขอท่านจงฟัง | ภิกษุผู้มีชื่ออย่างนี้ ต้องอาบัติสังฆเวศสะ ข้อนี้อะไร และ ข้อนี้อะไร ตลอดเวลาเท่านี้ | สงฆ์ควรให้ปวิวาส ตลอดเวลาเท่านี้ แก่ข้าพเจ้านั้น | จากนั้น ข้าพเจ้าจะ ประพฤติตามคำสั่งสอน ตลอดเวลาเท่านี้ | ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอสงฆ์ จงจำข้าพเจ้าไว้ว่า ประพฤติปาวิวาส |

(9) [2.50] พระดำรัส ที่พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ควรบอกปาวิวาส | แต่ไม่ควรบอก ปาวิวาสแก่ภิกษุผู้จรมมา | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ควรบอกแก่ภิกษุผู้จรมมา | คำที่พระผู้มีพระภาค เจ้า ตรัสว่า | ภิกษุพวกใดพวกหนึ่ง ผู้จรมมา มาแล้ว | นับตั้งแต่เก็บบาตรและจีวร วางไว้ด้านหลัง ของ

ภิกษุผู้ประพฤติปาริวาสแล้ว จึงบอก | ท่านผู้มีอายุ ข้าพเจ้า เป็นภิกษุผู้มีชื่ออย่างนี้ ต้องอาบัติสังฆวา
 เสนะ | ตั้งแต่นี้เป็นต้นไป ท่านผู้มีอายุจงจำข้าพเจ้าไว้ว่า เป็นผู้ประพฤติปาริวาส |

(10) ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลเรื่องอันเป็นต้นเหตุ นั้น ให้พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงทราบ |
 พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ไม่ควรบอก แก่ภิกษุผู้จรรยา ผู้ยังไม่เก็บบาตรและจีวร | ไม่ควรบอกแก่
 ภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง | แต่ว่า เมื่อสงฆ์ทั้งปวง มานั่งประชุมพร้อมกันแล้ว ควรบอก ดังนี้ | พระผู้มีพระ
 ภาคเจ้า ตรัสว่า | ควรบอกพร้อมกัน เมื่อเคาะระฆังแล้ว |

(11) ไม่ควรบอก แก่ภิกษุเหล่าอื่น ผู้ไปสู่วิหาร | ถ้าภิกษุเหล่าอื่น กำลังไปสู่ที่อยู่ ไม่ควร
 บอก ในที่นั้น |

(12) ในเวลาวิกาล เมื่อภิกษุ ล้างเท้าด้วยน้ำร้อน หรือน้ำเย็น | หรือผสมกัน | ย่อมไม่
 ต้องการ | พึงทำลายความพอใจในลาภ | ลำดับนั้น พึงตั้งความระลึก ลูกขึ้นยืนรับ จัดแจงที่นอน |

(13) ภิกษุผู้ประพฤติปาริวาส ไม่สมทานประพฤติ ตามธรรมเนียม อันเป็นข้อปฏิบัติ ย่อมมี
 โทษ |

(14) ภิกษุทั้งหลาย ย่อมไม่แสวงหา ที่อยู่ของภิกษุนั้น | ย่อมไม่ปรารถนา ลาภ | พระผู้มีพระ
 ภาคเจ้า ตรัสว่า | แสวงหาที่อยู่ จากที่อยู่ทั้งหมด ของภิกษุนั้น | และให้ลาภ จากลาภทั้งหมด ของ
 ภิกษุนั้น |

อุทานว่า |

กิจที่ควรทำ 160 ประการ และบุคคล 20 ประเภท |

ภิกษุผู้ถึงความประพฤติ โอ้อวดในสงฆ์ ||2||

(15) พวกภิกษุผู้จรรยาดี ผู้ประพฤติปาริวาส มีอยู่ ย่อมรับปาริวาส ของพวกภิกษุ | ภิกษุ
 ทั้งหมด กราบทูล เรื่องอันเป็นต้นเหตุ แก่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ไม่ควร
 ให้ปาริวาส ภิกษุผู้ประพฤติปาริวาส 4 รูป | ประกฤติภิกษุ รูปเดียว ไม่ควรให้ปาริวาส ภิกษุผู้
 ประพฤติปาริวาส 3 รูป | ประกฤติภิกษุ 2 รูป ไม่ควรให้ปาริวาส ภิกษุผู้อยู่ปาริวาส 2 รูป | ประกฤติ
 ภิกษุ 3 รูป ควรให้ปาริวาส แก่ภิกษุผู้ประพฤติปาริวาส 1 รูป | แต่ว่า ปาริวาส อันภิกษุผู้บริสุทธิ์ ผู้มี
 ความเห็นเสมอกัน ทั้งปวง ควรให้ |

(16) [2.51] การชักเข้าหาปาริวาสเดิม ประพฤติमानัด เป็นเช่นเดียวกับ การให้ปาริวาส |

(17) มูลปาริวาส การชักเข้าหาอาบัติเดิม การประพฤติमानัด การประพฤติमानัดเดิม และการ
 ชักเข้าหามานัดเดิม เป็นเช่นเดียวกับ การให้ปาริวาส |

(18) พวกภิกษุผู้จรรยาดี ผู้ประพฤติปาริวาส มีอยู่ ย่อมบอกปาริวาส แก่พวกภิกษุ | ภิกษุ
 ทั้งหมด กราบทูล เรื่องอันเป็นต้นเหตุ แก่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | บุคคล
 20 ประเภท ไม่ควรบอก แก่ภิกษุผู้ประพฤติปาริวาส | ประกฤติภิกษุรูปเดียว ไม่ควรบอกปาริวาส

ภิกษุ 19 รูป | ภิกษุผู้ประพตปิรวัส 18 รูป | ประภตติภิกษุ 2 รูป ไม่ควรบอกปิรวัส ภิกษุ 19 รูป | แต่ประภตติภิกษุ 19 รูป ควรบอกภิกษุผู้ประพตปิรวัสรูปเดียว |

(19) การเก็บปิรวัส การประพตปิรวัส การประพตปิรวัสแล้ว และการไม่รับการศึกษา เป็นเช่นเดียวกับการให้ปิรวัส |

(20) พวกภิกษุขัณฑวรกิณะ ผู้ประพตปิรวัส มีอยู่ ย่อมบอกปิรวัส พวกภิกษุ | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูล เรื่องอันเป็นต้นเหตุ แก่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ฟังบอกปิรวัส ภิกษุผู้ประพตปิรวัส เป็นที่ 4 | ประภตติภิกษุรูปเดียว ไม่ควรบอกปิรวัส ภิกษุผู้ประพตปิรวัส 3 รูป | ประภตติภิกษุ 2 รูป ไม่ควรบอกภิกษุผู้ประพตปิรวัส 2 รูป | ประภตติภิกษุ 3 รูป ควรบอกปิรวัส ภิกษุผู้ประพตปิรวัสรูปเดียว | แต่ว่า ปิรวัส อันภิกษุผู้บริสุทธิ์ ผู้มีความเห็นเสมอกัน ทั้งปวง ควรประพตติ |

(21) ควรประพตติ ต่อภิกษุผู้เก็บปิรวัส ผู้ประพตปิรวัส ผู้ประพตปิรวัสแล้ว และผู้ไม่รับการศึกษา เช่นเดียวกับการประพตติต่อภิกษุผู้อยู่ปิรวัส |

(22) ภิกษุทั้งหลาย ย่อมประพตติ มูลปิรวัส การชักเข้าหาอาบัติเดิม ประพตปิรวัส ผู้ประพตปิรวัสที่ชักเข้าหาอาบัติเดิม เช่นเดียวกับการประพตติปิรวัส |

(23) พวกภิกษุขัณฑวรกิณะ ผู้ประพตปิรวัส มีอยู่ ไปสู่วิหารไม่มีภิกษุ ประพตปิรวัส | ภิกษุทั้งหลาย เห็นแล้ว จึงกล่าว แก่ภิกษุผู้ประพตปิรวัสเหล่านั้นว่า | ท่านผู้มีอายุทั้งหลาย พวกท่านจะอยู่วิหารนี้หรือ | ภิกษุเหล่านั้น กล่าวว่ | พวกเราจะประพตปิรวัส | เพราะเหตุไร พวกท่านจึงถาม | ภิกษุเหล่านั้น ไม่มีความกลัว อยู่แล้ว | พวกภิกษุ กราบทูล เรื่องอันเป็นต้นเหตุ แก่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุรูปเดียว หรือว่าภิกษุ 2 รูป ไม่ควรบอกปิรวัส แก่ภิกษุผู้ประพตปิรวัส ในอาคารว่างเปล่า | แต่ว่า ภิกษุ 4 รูป อันภิกษุผู้บริสุทธิ์ ผู้มีความเห็นเสมอกัน ควรเข้าไปอยู่ประพตปิรวัส ในอาคารว่างเปล่านั้น |

(24) [2.53] มูลปิรวัส การชักเข้าหาอาบัติเดิม การให้มานัต มานัตเดิม การชักเข้าหามานัตเดิม ทำเช่นเดียวกับปิรวัส |

(25) ลำดับนั้น ท่านอุปาลี ทูลถามพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าว่า | ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ฟังมาว่า ภิกษุผู้ประพตปิรวัส ผู้ก่อความวุ่นวาย ความทะเลาะ ความบาดหมาง ความวิวาท และก่ออริกรรม ย่อมมา | ภิกษุเหล่านั้น ย่อมถูกโทษ เพราะไม่ละอาย หรือเพราะไม่เชื่อฟัง ดังนี้ | พวกข้าพระองค์ จะปฏิบัติต่อภิกษุเหล่านั้น อย่างไร พระเจ้าข้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ดูก่อนอุปาลี ฟังมาว่า ภิกษุผู้ประพตปิรวัส ผู้ก่อความวุ่นวายแก่ภิกษุทั้งหลาย ย่อมมา ดังนี้ ภิกษุผู้ประพตปิรวัส รูปนั้น นั่งด้านหน้า | เธอนั่งอย่างนั้น อีกนั้นเทียว | นั่งกระหย่ง ในที่ใกล้ พนมมือ แล้วกล่าวอย่างนี้ว่า | ท่านผู้มีอายุ ข้าพเจ้าผู้มีชื่ออย่างนี้ ต้องอาบัติสังฆวาเสษะ ข้อนี้อะและข้อนี้ ปกปิดไว้เป็น

เวลานานเท่านี้ | สงฆ์ควรให้ปรีวาส ตลอดเวลาเท่านี้ แก่ข้าพเจ้าเถิด | ข้าพเจ้านั้น ฟังมาว่า มีภิกษุผู้
 ประพฤติปรีวาส ผู้ความวุ่นวาย ความทะเลาะ ความบาดหมาง ความวิวาทก่ออริกรรม ย่อมมา ภิกษุ
 เหล่านั้น ย่อมโจทก์ ย่อมติเตียนข้าพเจ้า เพราะไม่ละอาย หรือเพราะไม่เชื่อฟัง | ข้าแต่ท่านผู้มีอายุ
 ข้าพเจ้านั้น เป็นภิกษุผู้ประพฤติปรีวาส ผู้มีชื่ออย่างนี้ ย่อมนั่งด้านหน้า ภิกษุผู้ประพฤติปรีวาสนั้น |
 ข้อปฏิบัติ อันข้าพเจ้า ปฏิบัติแล้ว ตลอดเวลาเท่านี้ | ขอท่านผู้มีอายุจงจดจำว่า ข้าพเจ้า เป็นประภค
 ติภิกษุ ดังนี้ | ลำดับนั้น ภิกษุนั้นควรไปโดยเร็ว ทำลายโดยเร็ว สมาทานปรีวาส ข้างหน้าประภค
 ติภิกษุ | สมาทานอย่างนี้อีก | นั่งกระหังในที่ใกล้ แล้วพนมมือ กล่าวคำนี้ว่า | ท่านผู้มีอายุ ข้าพเจ้าผู้มี
 ชื่ออย่างนี้ ต้องอาบัติสังฆเวศยะ ข้อนี้และข้อนี้ ปกปิดไว้เป็นเวลานานเท่านี้ | สงฆ์ควรให้ปรีวาส
 ตลอดเวลาเท่านี้ แก่ข้าพเจ้าเถิด | ข้าพเจ้านั้น ฟังมาว่า มีภิกษุผู้ประพฤติปรีวาส ผู้สร้างความวุ่นวาย
 สร้างความทะเลาะ สร้างความบาดหมาง สร้างความวิวาทก่ออริกรรม ย่อมมา ภิกษุเหล่านั้น ย่อม
 โจทก์ ย่อมติเตียนข้าพเจ้า เพราะไม่ละอาย หรือเพราะไม่เชื่อฟัง | การขอปรีวาสนั้น อันข้าพเจ้านั่ง
 ข้างหน้าภิกษุ ขอแล้ว | ข้าพเจ้า เป็นภิกษุผู้มีชื่ออย่างนี้ ฟังสมาทานปรีวาส ข้างหน้าท่านผู้มีอายุ |
 ข้อปฏิบัติ เป็นกิจอันข้าพเจ้า ปฏิบัติแล้ว ตลอดเวลาเท่านี้ | ขอท่านผู้มีอายุจงจดจำว่า ข้าพเจ้า เป็นผู้
 ประพฤติปรีวาส ดังนี้ |

(26) มุลปรีวาส การชักเข้าหาอาบัติเดิม และการให้ม้านัด ทำเช่นเดียวกับปรีวาส |

||ปรีวาสิกวัตตฺว จบ||

(1) [2.53] โปษธสุตตปนวสุต

[โปษธสุตตปนวสุตทุทานมฺ |]

อสุทฺธโปษธาทฺ ภิกษุรฺ เมาทุคฺลยฺยณฺน นาคิตะ |
 ตตะ ศาสฺตรานฺนิ วิกรฺหิตฺวา สํเมณ ปญฺญะ โปษธะ ||1||
 เอชา อุตฺทานคาถา จंपายํ โปษธสุตฺตร วิสุตฺเรณ |
 ตจฺ จ โปษธสุตฺตรํ มรฺยมมากเม ลํคิตฺนิปาเต ปจฺยเต ||2||

อุททานม |

โจทนาต สุมารณาจ ใจว อวกาโส 'วจนียตะ |

อวาทะ ปุรสถาปน โปษชศ จ ปุรวารณา ||3||

(2) อุกต์ ภควตา สัมสถวิเรณ ตว อรุฆมาส ปุราติโมกษสุโตรทเทศ อุทเทษฏวย อิติ |
 อุปธิวาริกะ สัมสถวิรสย ปุรสตาด สติตวา กถยติ | สติวิร ปุราติโมกษสุโตรทเทศม อุททิสติ | ส
 กถยติ | อายุษมนน น สุตธา ตาวท ภิภษปฤษต | โก 'ตฺร สติวิเรณาปิสุทโท ทฤษฏะ | ตวม เอว ตาวต |
 กถม อห สติวิเรณ ทฤษฏะ | ทิวเขน จภษษา | หนต อิทานี นษฏาะ สมะ | ยตฺร ภิภษโว ทิวเขน จภษษา
 ทฤษฏาวา โจทยนติ สุมารยติ | อิตฺย เอตต ปุรกรณ ภิภษโว ภควต อาโรจยนติ | ภควาน อห |
 อสัวยวหารย ภิภษโว ทิวจภษะ | ตสมาน น ภิภษณา ทิวเขน จภษษา ทฤษฏาวา ภิภษศ โจทยิตวยะ
 สุมารยิตวยะ | ภิภษร ทิวเขน จภษษา ทฤษฏาวา ภิภษ โจทยติ สุมารยติ สาดิสโร ภวติ |

(3) ยถา ทิวเขน จภษษา เอว ทิวเขน โสฺรเตรณ |

(4) ปุณะ อปี อสาว อุปธิวาริกะ สัมสถวิรสย ปุรสตาด สติตวา กถยติ | สติวิร
 ปุราติโมกษสุโตรทเทศม อุททิสติ | ส กถยติ | อายุษมนน น อุปิสุตธา ตาวท ภิภษปฤษต | สติวิร
 โก 'ตฺรปิสุททะ | ตวม เอว ตาวต | สติวิร กถม นาม ตวยา สัมมธเย มม สิริสิ มษฏฺริ นิปาติตา | อโ
 พตาห ตวยา เอกานเต โจทิตะ สยาม อิติ | ส ตฺยณิม อวสฺติตะ | เอตต ปุรกรณ ภิภษโว ภควต
 อาโรจยนติ | ภควาน อห | เอกานเต โจทยิตวโย น สัมมธเย | สเจท เอกานเต โจทยมาโน น สุมริ
 สุมารยิตวยะ | สุมริตศ เจต โภปม อาปทฺยเต | อวกาสะ การยิตวยะ | อวกาศ การยมาโน 'นุเขนानุย
 ปฺรติสฺรติ | ภควาน อห | อวจนียะ กรตวยะ | อวจนียะ กถตะ | ตถาปฺย อนเขนानุย ปฺรติสฺรติ | ภควาน
 อห | อวาโท 'สย สฺถาปิตวยะ โปษชะ ปุรวารณา จ |

(5) เอกม อชารุมิก โปษชศถาปนม เอก ชารุมิกม | ทเว อชารุมิก ทเว ชารุมิก | ตฺริณิ
 อชารุมิกานิ ตฺริณิ ชารุมิกานิ | จตฺวาริ อชารุมิกานิ จตฺวาริ ชารุมิกานิ | ปัง อชารุมิกานิ ปัง ชารุมิกานิ
 | ษทฺ อชารุมิกานิ ษทฺ ชารุมิกานิ | สปฺต อชารุมิกานิ สปฺต ชารุมิกานิ | อษฏาว อชารุมิกานิ อษฏาว
 ชารุมิกานิ | นว อชารุมิกานิ นว ชารุมิกานิ | ทศ อชารุมิกานิ ทศ ชารุมิกานิ โปษชศถาปนานิ |

(6) เอกม อชารุมิก โปษชศถาปนม เอก ชารุมิกม | อชารุมิก กตฺรต | อมูลเกน กถเตน โปษช
 ศถาปยติ อชารุมิก โปษชศถาปนม | ชารุมิก โปษชศถาปนม กตฺรต | สมุลเกน กถเตน โปษช
 ศถาปยติ ชารุมิก โปษชศถาปนม | อิทม เอกม อชารุมิก โปษชศถาปนม เอก ชารุมิกม |

(7) ทเว อชารุมิก โปษชศถาปนเน ทเว ชารุมิก | กตเม | อมูลเกน อถเตน อมูลเกน กถเตน
 โปษช ศถาปยติ อชารุมิก โปษชศถาปนม | สมุลเกนากถเตน สมุลเกน กถเตน โปษช ศถาปยติ
 ชารุมิก โปษชศถาปนม | อิม ทเว อชารุมิก โปษชศถาปนเน ทเว ชารุมิก |

กฤตาทกฤเตน สาวเสเชณ | อมูลเกน กฤเตน นิรวเสเชณ อมูลเกน ออกฤเตน นิรวเสเชณ อมูลเกน
 กฤตาทกฤเตน นิรวเสเชณ โปษธิ์ สฎาปยติ อธารุมิกัง โปษธิ์สฎาปนม | สมูลเกน กฤเตน สมูลเกน
 ออกฤเตน สมูลเกน กฤตาทกฤเตน | สมูลเกน กฤเตน สาวเสเชณ สมูลเกน ออกฤเตน สาวเสเชณ
 สมูลเกน กฤตาทกฤเตน สาวเสเชณ | สมูลเกน กฤเตน นิรวเสเชณ สมูลเกน ออกฤเตน นิรวเสเชณ
 สมูลเกน กฤตาทกฤเตน นิรวเสเชณ โปษธิ์ สฎาปยติ อธารุมิกัง โปษธิ์สฎาปนม | อิมานี นว อธารุมิกานี
 โปษธิ์สฎาปนานี นว อธารุมิกานี |

(15) [2.56] ทศ อธารุมิกานี ทศ อธารุมิกานี โปษธิ์สฎาปนานี | กตมานี | ปาราชิโก น ภวติ |
 ปาราชิกกถา น วิปรกฤตา ภวติ | ศิกษา น ปรตฺยาขยาตา ภวติ | ศิกษาปรตฺยาขยานกถา น วิปรกฤตา
 ภวติ | สัโฆ น ปรตฺยาขยาโต ภวติ | สัมปรตฺยาขยานกถา น วิปรกฤตา ภวติ | ศีลวิปฺโน [น] ภวติ น
 ทฤษฏีวิปฺโน นาคารวิปฺโน นาชีวิปฺนุชะ |

(16) ถลั ปาราชิโก น ภวติ | โยะ อากาไระ โยระ ลิงโคะ โยะ นิमितฺโตะ ปาราชิกามุ อปตฺติม
 อปทฺยเต ตัง จ ภิกฺษุชะ ปศฺยติ น โตะ อากาไระ น โตะ ลิงโคะ น โตะ นิमितฺโตะ ปาราชิกามุ อปตฺติม
 อปทฺยมานม | ส จาทฤษฏฺฐา อศฺรุตฺวา อปริศฺกฺย โปษธิ์ สฎาปยติ | อธารุมิกัง โปษธิ์สฎาปนม | เอว
 ปาราชิโก น ภวติ |

(17) ถลั ปาราชิกกถา น วิปรกฤตา ภวติ | ยถาปี ตตฺ สัพฺหุลา ภิกฺษุชะ สันิษณฺณา ภวนฺติ
 สันิปฺติตาชะ | สจ กถา น ลชฺชา ภวติ น ตนฺมยา น วิปรกฤตา | เต จ ภิกฺษุชะ อุตฺถายาสเนภุโย
 นานา วิปรกฺรามนฺติ | ส จาทฤษฏฺฐา อศฺรุตฺวา อปริศฺกฺย จ โปษธิ์ สฎาปยติ | อธารุมิกัง โปษธิ์สฎาปนม
 | เอว ปาราชิกกถา น วิปรกฤตา ภวติ |

(18) ถลั ศิกษา น ปรตฺยาขยาตา ภวติ | โยะ อากาไระ โยะ ลิงโคะ โยะ นิमितฺโตะ
 ศิกษาปรตฺยาขยานั กฺริยเต ตัง จ ภิกฺษุชะ ปศฺยติ น โตะ อากาไระ น โตะ ลิงโคะ น โตะ นิमितฺโตะ
 ศิกษาปรตฺยาขยานั กฺรวาณม | ส จาทฤษฏฺฐา อศฺรุตฺวา อปริศฺกฺย โปษธิ์ สฎาปยติ | อธารุมิกัง
 โปษธิ์สฎาปนม | เอว ศิกษา ปรตฺยาขยาตา น ภวติ |

(19) ถลั ศิกษาปรตฺยาขยานกถา น วิปรกฤตา ภวติ | ยถาปี ตตฺ สัพฺหุลา ภิกฺษุชะ สันิษณฺณา
 ภวนฺติ สันิปฺติตาชะ | สจ กถา น ลชฺชา ภวติ น ตนฺมยา น วิปรกฤตา ภวติ | เต จ ภิกฺษุชะ อุตฺถายาส
 เนภุโย นานา วิปรกฺรามนฺติ | ส จาทฤษฏฺฐา อศฺรุตฺวา อปริศฺกฺย โปษธิ์ สฎาปยติ | อธารุมิกัง
 โปษธิ์สฎาปนม | เอว ศิกษาปรตฺยาขยานกถา น วิปรกฤตา ภวติ |

(20) ถลั สัโฆ น ปรตฺยาขยาโต ภวติ | โยะ อากาไระ โยะ ลิงโคะ โยะ นิमितฺโตะ สัมชะ ปรตฺ
 ยาขยาเต ตัง จ ภิกฺษุชะ ปศฺยติ น โตะ อากาไระ น โตะ ลิงโคะ น โตะ นิमितฺโตะ สัมปรตฺยาขยานั
 กฺรวาณม | ส จาทฤษฏฺฐา อศฺรุตฺวา อปริศฺกฺย โปษธิ์ สฎาปยติ | อธารุมิกัง โปษธิ์สฎาปนม | เอว สัโฆ น
 ปรตฺยาขยาโต น ภวติ |

(21) ถัด สัมปฤตยาชยานกถา น วิปรกถตา ภาติ | ยถาปี ตตฺ สัมพหุลา ภิกษวะ สัมนิษณณา ภาวนติ สัมปีตติเต | สจ กถา น ลชชชา ภาติ น ตนมยา น วิปรกถตา ภาติ | เต จ ภิกษวะ อุตถายาสเนภโย นานา วิปรกรามนติ | ส จาทถยภูวา อสรุตฺวา อปริศกฺย โปษธํ สฺถาปยติ | อชาวมิกํ โปษธสฺถาปนมฺ | เหวํ สัมปฤตยาชยานกถา น วิปรกถตา ภาติ |

(22) [2.57] ถัด น สีลวิปฺนโน ภาติ | จตุรณฺา ปาราชิกานามฺ อนฺยตมานฺยตมามฺ อาปตฺติมฺ อาปฺนโน ภาติ | ตสฺย จ ภิกษุรฺ อทถยภูวา อสรุตฺวา อปริศกฺย โปษธํ สฺถาปยติ | อชาวมิกํ โปษธสฺถาปนมฺ | เหวํ น สีลวิปฺนโน ภาติ |

(23) ถัด น ทถยภูวิปฺนโน ภาติ | ทวาทษยฺญูรฺ ทถยภูกิตานามฺ อนฺยตรานฺยตฺรํ ทถยภูมฺ อนภินิวิษฺโณ ภาติ | ตสฺย จ ภิกษุรฺ อทถยภูวา อสรุตฺวา อปริศกฺย โปษธํ สฺถาปยติ | อชาวมิกํ โปษธสฺถาปนมฺ | เหวํ น ทถยภูวิปฺนโน ภาติ |

(24) ถัด นาจารวิปฺนโน ภาติ | อานฺโลมิโกะ สิกฺขานฺนุโกละ วจนปโกะ อฺจฺยมานะ สมฺยกฺ ปฺรติปทฺยเต | ตสฺย จ ภิกษุรฺ อทถยภูวา อสรุตฺวา อปริศกฺย โปษธํ สฺถาปยติ | อชาวมิกํ โปษธสฺถาปนมฺ | เหวํ นาจารวิปฺนโน ภาติ |

(25) ถัด นาชีวิปฺนโน ภาติ | อาชีโว 'สฺย ปริศฺทุโร ภาติ | ตสฺย จ ภิกษุรฺ อทถยภูวา อสรุตฺวา อปริศกฺย โปษธํ สฺถาปยติ | อชาวมิกํ โปษธสฺถาปนมฺ | เหวํ นาชีวิปฺนโน ภาติ |

(26) สุกฺลปกฺเข ปาราชิกโก ภาติ | ปาราชิกกถา วิปรกถตา ภาติ | สิกฺขา ปฺรตฺยาชฺยตา ภาติ | สิกฺขา ปฺรตฺยาชฺยานกถา วิปรกถตา ภาติ | สัมมะ ปฺรตฺยาชฺยาโต ภาติ | สัมปฤตยาชฺยานกถา วิปรกถตา ภาติ | สีลวิปฺนโน ภาติ ทถยภูวิปฺนโน อจารวิปฺนโน อาชีวิปฺนโนสฺจ |

(27) ถัด ปาราชิกโก ภาติ | ไยะ อากาไระ ไยะ ลิงฺโกะ ไยะ นิमितฺโตะ ปาราชิกามฺ อาปตฺติมฺ อาปทฺยเต | ตํ จ ภิกษุระ ปศฺยติ น ไตะ อากาไระ ไตะ ลิงฺโกะ ไตะ นิमितฺโตะ ปาราชิกามฺ อาปตฺติมฺ อาปทฺยมานมฺ | ส ทถยภูวา สฺรุตฺวา ปริศกฺย โปษธํ สฺถาปยติ | ชาวมิกํ โปษธสฺถาปนมฺ | เหวํ ปาราชิกโก น ภาติ |

(28) ถัด ปาราชิกกถา วิปรกถตา ภาติ | ยถาปี ตตฺ สัมพหุลา ภิกษวะ สัมนิษณณา ภาวนติ สัมปีตติเต | สจ กถา ลชชชา ภาติ ตนมยา วิปรกถตา | เต จ ภิกษวัสฺส ตถา สัมนิษณณา เหว | ส จ ทถยภูวา สฺรุตฺวา ปริศกฺย โปษธํ สฺถาปยติ | ชาวมิกํ โปษธสฺถาปนมฺ | เหวํ ปาราชิกกถา วิปรกถตา ภาติ |

(29) [2.58] ถัด สิกฺขา ปฺรตฺยาชฺยตา ภาติ | ไยะ อากาไระ ไยะ ลิงฺโกะ ไยะ นิमितฺโตะ สิกฺขา ปฺรตฺยาชฺยานํ กฺริยเต ตํ จ ภิกษุระ ปศฺยติ ไตะ อากาไระ ไตะ ลิงฺโกะ ไตะ นิमितฺโตะ สิกฺขา ปฺรตฺยาชฺยานํ กฺรวาณมฺ | ส จ ทถยภูวา สฺรุตฺวา ปริศกฺย โปษธํ สฺถาปยติ | ชาวมิกํ โปษธสฺถาปนมฺ | เหวํ สิกฺขา ปฺรตฺยาชฺยตา ภาติ |

(30) ถัด ศึกษา ปรตฺยาขุยานกถา วิปรกถตา ภาติ | ยถาปี ตตฺ สํพหฺลา ภิกฺษวະ สํนิษณฺณา ภาวนฺติ สํนิปฺติตา | สจ กถา ลชฺชา ภาติ ตนฺมยา วิปรกถตา ภาติ | เต จ ภิกฺษวสฺส ตถา สํนิษณฺณา เอว | ส จ ทถฺยภูวาท สรรตฺวา ปรสิํกฺข โปษธํ สฺถาปยติ | ธารฺมิกํ โปษธสฺถาปนมฺ | เอวํ ศึกษา ปรตฺยาขุยานกถา วิปรกถตา ภาติ |

(31) ถัด สํโฆ ปรตฺยาขุยาโต ภาติ | โยชะ อากาโรชะ โยชะ ลิงฺโกชะ โยชะ นิमितฺโตชะ สํฆะ ปรตฺยาขุยาเต ตํ จ ภิกฺษุชะ ปศฺยติ โยชะ อากาโรชะ โยชะ ลิงฺโกชะ โยชะ นิमितฺโตชะ สํฆปรตฺยาขุยานํ กุรวานมฺ | ส จ ทถฺยภูวาท สรรตฺวา ปรสิํกฺข โปษธํ สฺถาปยติ | ธารฺมิกํ โปษธสฺถาปนมฺ | เอวํ สํฆะ ปรตฺยาขุยาโต ภาติ |

(32) ถัด สํฆปรตฺยาขุยานกถา วิปรกถตา ภาติ | ยถาปี ตตฺ สํพหฺลา ภิกฺษวະ สํนิษณฺณา ภาวนฺติ สํนิปฺติตา | สจ กถา ลชฺชา ภาติ ตนฺมยา วิปรกถตา ภาติ | เต จ ภิกฺษวสฺส ตถา สํนิษณฺณา เอว | ส จ ทถฺยภูวาท สรรตฺวา ปรสิํกฺข โปษธํ สฺถาปยติ | ธารฺมิกํ โปษธสฺถาปนมฺ | เอวํ สํฆปรตฺยาขุยานกถา วิปรกถตา ภาติ |

(33) ถัด ศีลวิปฺนโน ภาติ | จตฺตฺรณํ ปาราชิกานามฺ อนฺยตฺมานฺยตฺมานมฺ อาปตฺติมฺ อาปฺนโน ภาติ | ตสฺย จ ภิกฺษุชะ ทถฺยภูวาท สรรตฺวา ปรสิํกฺข โปษธํ สฺถาปยติ | ธารฺมิกํ โปษธสฺถาปนมฺ | เอวํ ศีลวิปฺนโน ภาติ |

(34) ถัด ทถฺยภูวาท วิปฺนโน ภาติ | ทฺวาษยฺฆฺเร ทถฺยภูวาทนามฺ อนฺยตฺรานฺยตฺรํ ทถฺยภูวาท อภินิวิสิญฺญ ภาติ | ตสฺย จ ภิกฺษุชะ ทถฺยภูวาท สรรตฺวา ปรสิํกฺข โปษธํ สฺถาปยติ | ธารฺมิกํ โปษธสฺถาปนมฺ | เอวํ ทถฺยภูวาท วิปฺนโน ภาติ |

(35) ถัด อจฺจารวิปฺนโน ภาติ | อานฺุโลมิโกชะ ศิกฺษานฺุโลชะ วจนปฺโลชะ อฺจฺยมาโน น สฺมยฺกฺ ปรตฺิปทฺยเต | ตสฺย จ ภิกฺษุชะ ทถฺยภูวาท สรรตฺวา ปรสิํกฺข โปษธํ สฺถาปยติ | ธารฺมิกํ โปษธสฺถาปนมฺ | เอวํ อจฺจารวิปฺนโน ภาติ |

(36) ถัด อจฺจารวิปฺนโน ภาติ | อจฺจารวิปฺนโน สฺยาปรสิํกฺข ภาติ | ตสฺย [จ] ภิกฺษุชะ ทถฺยภูวาท สรรตฺวา ปรสิํกฺข โปษธํ สฺถาปยติ | ธารฺมิกํ โปษธสฺถาปนมฺ | เอวํ อจฺจารวิปฺนโน ภาติ |

(37) [2.59] อิมานิ ทศธารฺมิกานิ ทศ ธารฺมิกานิ โปษธสฺถาปนานิ | ยถา โปษธสฺถาปนมฺ เอวํ ปรวาราณาสาปนมฺ |

(38) ปึเจเม ภิกฺษวະ สํฆาชะ | กตฺเม ปึจ | อลชฺชิสํฆะ เอฆมฺกสํฆะ กณฺสํฆะ สํวฤตฺติสํฆะ ปรมารฤตฺติสํฆจ |

(39) อลชฺชิสํฆะ กตฺมะ | ยตฺร สฺรวะ ภิกฺษโว ทฺุเศสีลาชะ ปาปชฺรฺมาณะชะ | เอฆมฺกสํฆะ กตฺมะ | ยตฺร น สฺตฺตฺรโร น วินยฺชโร น มาตฤกาชฺชะ | กณฺสํฆะ กตฺมะ | ยตฺร กณฺสํพฺนเรณฺ กฺรฺมาณิ กฺริยฺนเต | สํวฤตฺติสํฆะ กตฺมะ | สฺรวะ ปฤถกฺชนกฺลฺยาณกาชะ | ปรมารฤตฺติสํฆะ กตฺมะ | ไสฺกฺษาไสฺกฺษา อฺยฺฆฺเฐ

มหาปुरुชปุทุกลาเซ | ตตุร เย ปุรวกาสุ ตุระยะ สัมมะ อลชชินะ สัมมะ เอทมูกสัมมะ คนสัมมุจ ลกฤษมุ
เอภีรุ อชรูเมณ กรุมณา กรตุมุ | โย 'ยั สัวฤติสัโฆ ลกฤษมุ อเนน ชรัมสัมชัญญา อชรูเมณ กรุมณา กรตุมุ |
ยสุ ตวุ อัย ปรมารุถสัโฆ น ลกฤษมุ อเนน อชรูเมณ กรุมณา กรตุมุ |

โปษธสถูปนวัตตุ สมาเป็นตม* ||

(1) [2.53] โปษธสถูปนวัตตุ (Poṣadhasthāpanavastu)

[อุททานในโปษธสถูปนวัตตุ]

ภิกษุชื่อว่าเมาทกัลลยะ ทำให้ฉิบหายแล้วจากโปษธะอันไม่บริสุทธิ์ |

คังนั้น สงฆ์ถือเอาข้อปฏิบัตินั้น สวดโปษธะ ||1||

อุททานคานานี้ แสดงโดยละเอียด ในจามปาโปษธสูตร |

และโปษธสูตร มชยอาคม สังคีตินิบาต ในบาลี ||2||

อุททาน |

เมื่อจะโจทย์ เมื่อจะกล่าวโทษ พึงหาโอกาสบอก |

การงดโปษธะ และปวารณา เป็นข้อบัญญัติ ||3||

(2) พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสคำนี้ว่า อนึ่ง อุทเทศแห่งปราณีโมกษสูตร (Prāṭimokṣasūtra) อันพระสังฆเถระ ควรยกขึ้นมาแสดงทุกกึ่งเดือน | ภิกษุผู้มีความผิคนั่ง

ด้านหน้า ของภิกษุผู้แก้ในสงฆ์แล้ว กล่าวว่ | ขอท่านผู้เป็นเถระโปรดยกอุทเทศแห่งปราฏิโมกษสูตร ขึ้นมาแสดงด้วยเถิด | พระเถระ กล่าวว่ | เน่ท่านผู้มีอายุ ภิกษุยังไม่บริสุทธี | ภิกษุนั้น ถมว่ ใคร ที่พระเถระเห็นว่ ยังไม่บริสุทธี | พระเถระ กล่าวว่ ท่านเองนั่นแหละ | ภิกษุนั้น กล่าวว่ พระเถระเห็นว่ ข้าพเจ้าไม่บริสุทธี ได้อย่างไร | พระเถระ กล่าวว่ เห็นด้วยตาทิพย์ | ภิกษุนั้น คิดว่ เอาเถิด ในกาลนี้ เราถูกพระเถระ ทำให้เสียหายแล้ว | ในที่ใด ภิกษุทั้งหลาย เห็นความผิดด้วยตาทิพย์ ย่อมโจทย์ ย่อมกล่าวโทษ | ดังนั้น ภิกษุทั้งหลาย ย่อมกราบทูลเรื่องอันเป็นต้นเหตุ แก่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่ | ภิกษุทั้งหลาย ตาทิพย์ เป็นเรื่องขาดความน่าเชื่อถือ | เพราะฉะนั้น ภิกษุเห็นโทษด้วยตาทิพย์ ไม่ควร โจทย์ ไม่ควรกล่าวโทษ | ภิกษุผู้เห็นโทษ ด้วยตาทิพย์ แล้วโจทย์ กล่าวโทษ ต่อภิกษุ ย่อมมิโทษ ฯ

(3) การโจทย์ด้วยตาทิพย์ มีเนื้อหาเช่นใด การโจทย์ด้วยหูทิพย์ ก็มีเนื้อหาเช่นนั้น |

(4) แม้อีกประการหนึ่ง ภิกษุผู้มีความผิดรูปนั้น นั่งด้านหน้า ของภิกษุผู้แก้ในสงฆ์แล้ว กล่าวว่ | ขอท่านผู้เป็นเถระโปรดยกอุทเทศแห่งปราฏิโมกษสูตร ขึ้นมาแสดงด้วยเถิด | พระเถระนั้น กล่าวว่ | เน่ท่านผู้มีอายุ ภิกษุยังไม่บริสุทธี | ภิกษุนั้น ถมว่ ใคร ที่พระเถระเห็นว่ ยังไม่บริสุทธี | พระเถระ กล่าวว่ ท่านเองนั่นแหละ | ภิกษุนั้น กล่าวว่ ข้าแต่ท่านผู้เป็นเถระ ศีรษะของข้าพเจ้า ย่อมถูกท่านข่มลงด้วยมือ ในท่ามกลางสงฆ์ ได้อย่างไร | โฉนหนอ ข้าพเจ้าจึงถูกท่านโจทย์ เพียงผู้เดียว | ภิกษุนั้น เป็นผู้หนึ่ง | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลเรื่องอันเป็นต้นเหตุ นั้น แก่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่ ไม่ควร โจทย์ภิกษุรูปเดียว ในท่ามกลางสงฆ์ | ถ้าหากโจทย์ กล่าวโทษ ภิกษุรูปเดียว ย่อมไม่เหมาะสม | เพราะภิกษุผู้ถูกกล่าวโทษ ย่อมเกิดความโกรธ | ควรหาโอกาสบอก | การหาโอกาสบอก ชื่อว่ารักษา ซึ่งกันและกัน | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่ | ไม่ควรว่กล่าว | ไม่ควรตำหนิ | แม้ถ้าทำเช่นนั้น ชื่อว่าย้อมรักษา ซึ่งกันและกัน | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่ | นี้เป็นคำสั่ง นอกจากอุโปษะ และปวารณา (Pavāraṇā) |

(5) [2.54] การกำหนดโปษะ ไม่ประกอบด้วยธรรม 1 ประการ การกำหนดโปษะ ประกอบด้วยธรรม 1 ประการ | การกำหนดโปษะ ไม่ประกอบด้วยธรรม 2 ประการ การกำหนดโปษะ ประกอบด้วยธรรม 2 ประการ | การกำหนดโปษะ ไม่ประกอบด้วยธรรม 3 ประการ การกำหนดโปษะ ประกอบด้วยธรรม 3 ประการ | การกำหนดโปษะ ไม่ประกอบด้วยธรรม 4 ประการ การกำหนดโปษะ ประกอบด้วยธรรม 4 ประการ | การกำหนดโปษะ ไม่ประกอบด้วยธรรม 5 ประการ การกำหนดโปษะ ประกอบด้วยธรรม 5 ประการ | การกำหนดโปษะ ไม่ประกอบด้วยธรรม 6 ประการ การกำหนดโปษะ ประกอบด้วยธรรม 6 ประการ | การกำหนดโปษะ ไม่ประกอบด้วยธรรม 7 ประการ การกำหนดโปษะ ประกอบด้วยธรรม 7 ประการ | การกำหนดโปษะ ไม่ประกอบด้วยธรรม 8 ประการ การกำหนดโปษะ ประกอบด้วยธรรม 8 ประการ

(23) ไม่เป็นภิกษุผู้มีทฤษฎีปฏิบัติ เป็นเช่นไร | ภิกษุเป็นผู้ไม่รู้ทฤษฎีข้อใดข้อหนึ่ง แห่งทฤษฎี 62 | ภิกษุ ครั้นไม่เห็น ไม่ได้ยิน และไม่สงสัยแล้ว กำหนดโปษะ แก่ภิกษุนั้น | ชื่อว่าการกำหนดโปษะ ไม่ประกอบด้วยกรรม | เหตุเช่นนี้ ชื่อว่าไม่เป็นภิกษุผู้มีทฤษฎีปฏิบัติ |

(24) ไม่เป็นภิกษุผู้มีอาจารย์ปฏิบัติ เป็นเช่นไร | ภิกษุเป็นผู้สามารถปฏิบัติตามวิธีการพูด อันเกื้อกูลต่อการศึกษา โดยลำดับ | ภิกษุ ครั้นไม่เห็น ไม่ได้ยิน และไม่สงสัยแล้ว กำหนดโปษะ แก่ภิกษุนั้น | ชื่อว่าการกำหนดโปษะ ไม่ประกอบด้วยกรรม | เหตุเช่นนี้ ชื่อว่าไม่เป็นภิกษุผู้มีอาจารย์ปฏิบัติ |

(25) ไม่เป็นภิกษุผู้มีอาชีพปฏิบัติ เป็นเช่นไร | ภิกษุเป็นผู้มีอาชีพะ บริสุทธิ์ | ภิกษุ ครั้นไม่เห็น ไม่ได้ยิน และไม่สงสัยแล้ว กำหนดโปษะ แก่ภิกษุนั้น | ชื่อว่าการกำหนดโปษะ ไม่ประกอบด้วยกรรม | เหตุเช่นนี้ ชื่อว่าไม่เป็นภิกษุผู้มีอาชีพปฏิบัติ |

(26) ภิกษุเป็นผู้ต้องอาบัติปาราชิกะ ในสกุลบักย์ | เป็นภิกษุผู้ถูกกล่าวขำยี้ว่าต้องอาบัติปาราชิก | เป็นภิกษุผู้ละทิ้งการศึกษา | เป็นภิกษุผู้ถูกกล่าวขำยี้ว่าละทิ้งการศึกษา | เป็นภิกษุผู้ละทิ้งสงฆ์ | เป็นภิกษุผู้ถูกกล่าวขำยี้ว่าละทิ้งสงฆ์ | เป็นภิกษุผู้มีศีลปฏิบัติ เป็นภิกษุผู้มีทฤษฎีปฏิบัติ เป็นภิกษุผู้มีอาจารย์ปฏิบัติ เป็นภิกษุผู้มี อาชีพปฏิบัติ |

(27) เป็นภิกษุผู้ต้องอาบัติปาราชิก เป็นเช่นไร | ภิกษุต้องอาบัติปาราชิก ด้วยอาการใด ด้วยเพศใด ด้วยนิมิตใด ภิกษุ ไม่เห็นว่าต้องอาบัติปาราชิก ด้วยอาการนั้น ด้วยเพศนั้น ด้วยนิมิตนั้น | ภิกษุนั้น ครั้นเห็น ครั้นได้ยิน และมีความสงสัยแล้ว กำหนดโปษะ | ชื่อว่าการกำหนดโปษะ ประกอบด้วยกรรม | เหตุเช่นนี้ ชื่อว่าเป็นภิกษุผู้ต้องอาบัติปาราชิก |

(28) เป็นภิกษุผู้ถูกกล่าวขำยี้ว่าต้องอาบัติปาราชิก เป็นเช่นไร | แม้เพราะเหตุที่ภิกษุจำนวนมาก เป็นผู้นั่งประชุมพร้อมเพรียงกันแล้ว | อนึ่ง ถ้อยคำที่กล่าวนั้น เป็นถ้อยคำที่น่าละอาย เรากล่าวขำยี้ภิกษุนั้น | แต่ว่า ภิกษุเหล่านั้น ยังนั่งอยู่อย่างนั้นนั่นเอง | ภิกษุนั้น ครั้นเห็น ได้ยิน และสงสัยแล้ว กำหนดโปษะ | ชื่อว่าการกำหนดโปษะ ประกอบด้วยกรรม | เหตุเช่นนี้ ชื่อว่าเป็นภิกษุผู้ถูกกล่าวขำยี้ว่าต้องอาบัติปาราชิก |

(29) [2.58] เป็นภิกษุผู้ละทิ้งการศึกษา เป็นเช่นไร | ภิกษุทำการละทิ้งการศึกษา ด้วยอาการใด ด้วยเพศใด ด้วยนิมิตใด ภิกษุ เห็นภิกษุนั้น กระทำการละทิ้งการศึกษา ด้วยอาการนั้น ด้วยเพศนั้น ด้วยนิมิตนั้น | อนึ่ง ภิกษุนั้น ครั้นเห็น ได้ยิน และสงสัยแล้ว กำหนดโปษะ | ชื่อว่าการกำหนดโปษะประกอบด้วยกรรม | เหตุเช่นนี้ ชื่อว่าเป็นภิกษุผู้ละทิ้งการศึกษา |

(30) เป็นภิกษุผู้ถูกกล่าวขำยี้ว่าละทิ้งการศึกษา เป็นเช่นไร | แม้เพราะเหตุที่ภิกษุจำนวนมาก เป็นผู้นั่งประชุมพร้อมเพรียงกันแล้ว | ถ้อยคำที่กล่าวนั้น เป็นถ้อยคำที่น่าละอาย เรากล่าวขำยี้ภิกษุนั้น | แต่ว่า ภิกษุเหล่านั้น ยังนั่งอยู่อย่างนั้นนั่นเอง | ภิกษุนั้น ครั้นเห็น ได้ยิน และสงสัยแล้ว กำหนด

โปษะ | ชื่อว่าการกำหนดโปษะ ประกอบด้วยกรรม | เหตุเช่นนี้ ชื่อว่าเป็นภิกษุผู้ถูกกล่าวว่าย่ำว่าละทิ้งการศึกษา |

(31) เป็นภิกษุผู้ละทิ้งสงฆ์ เป็นเช่นไร | เมื่อภิกษุละทิ้งสงฆ์ ด้วยอาการใด ด้วยเพศใด ด้วยนิมิตใด ภิกษุ เห็นภิกษุนั้น กระทำการละทิ้งสงฆ์ ด้วยอาการนั้น ด้วยเพศนั้น ด้วยนิมิตนั้น | ภิกษุนั้น ครั้นเห็น ได้ยิน และสงสัยแล้ว กำหนดโปษะ | ชื่อว่าการกำหนดโปษะ ประกอบด้วยกรรม | เหตุเช่นนี้ ชื่อว่าเป็นภิกษุผู้ละทิ้งสงฆ์ |

(32) เป็นภิกษุผู้ถูกกล่าวว่าย่ำว่าละทิ้งสงฆ์ เป็นเช่นไร | แม้เพราะเหตุที่ภิกษุจำนวนมาก เป็นผู้นั่งประชุมพร้อมเพรียงกันแล้ว | ถ้อยคำที่กล่าวนั้น เป็นถ้อยคำที่น่าละอาย เรากล่าวว่าย่ำภิกษุนั้น | แต่ว่า ภิกษุเหล่านั้น ยังนั่งอยู่อย่างนั้นนั่นเอง | ภิกษุนั้น ครั้นเห็น ได้ยิน และสงสัยแล้ว กำหนดโปษะ | ชื่อว่าการกำหนดโปษะ ประกอบด้วยกรรม | เหตุเช่นนี้ ชื่อว่าเป็นภิกษุผู้ถูกกล่าวว่าย่ำว่าละทิ้งสงฆ์ |

(33) เป็นภิกษุผู้มีศีลวิบัติ เป็นเช่นไร | ภิกษุเป็นผู้ต้องอาบัติ ข้อใดข้อหนึ่ง แห่งปาราชิก 4 | ภิกษุ ครั้นเห็น ได้ยิน และสงสัยแล้ว กำหนดโปษะ แก่ภิกษุนั้น | ชื่อว่าการกำหนดโปษะ ประกอบด้วยกรรม | เหตุเช่นนี้ ชื่อว่าเป็นภิกษุผู้มีศีลวิบัติ |

(34) เป็นภิกษุผู้มีทฤษฎีวิบัติ เป็นเช่นไร | ภิกษุเป็นผู้รู้ทฤษฎีข้อใดข้อหนึ่ง แห่งทฤษฎี 62 | ภิกษุ ครั้นเห็น ได้ยิน และสงสัยแล้ว กำหนดโปษะ แก่ภิกษุนั้น | ชื่อว่าการกำหนดโปษะ ประกอบด้วยกรรม | เหตุเช่นนี้ ชื่อว่าเป็นภิกษุผู้มีทฤษฎีวิบัติ |

(35) เป็นภิกษุผู้มีอาจารย์วิบัติ เป็นเช่นไร | ภิกษุเป็นผู้สามารถปฏิบัติตามวิธีการพูด อันเกื้อกูลต่อการศึกษา โดยลำดับ | ภิกษุ ครั้นเห็น ได้ยิน และสงสัยแล้ว กำหนดโปษะ แก่ภิกษุนั้น | ชื่อว่าการกำหนดโปษะ ประกอบด้วยกรรม | เหตุเช่นนี้ ชื่อว่าเป็นภิกษุผู้มีอาจารย์วิบัติ |

(36) เป็นภิกษุผู้มีอาชีพวิบัติ เป็นเช่นไร | ภิกษุเป็นผู้มีอาชีพะ บริสุทธ์ | ภิกษุ ครั้นเห็น ได้ยิน และสงสัยแล้ว กำหนดโปษะ แก่ภิกษุนั้น | ชื่อว่าการกำหนดโปษะ ประกอบด้วยกรรม | เหตุเช่นนี้ ชื่อว่า เป็นภิกษุผู้มีอาชีพวิบัติ |

(37) [2.59] เหล่านี้ คือ การกำหนดโปษะ ไม่ประกอบด้วยกรรม 10 ประการ และการกำหนดโปษะ ประกอบด้วยกรรม 10 ประการ |

(38) ภิกษุทั้งหลาย สังฆะ 5 เหล่านี้ | สังฆะ 5 เป็น โฉน | คือ อลัชชิสังฆะ เอทมุกสังฆะ คณสังฆะ สังวฤตติสังฆะ และปรมารตสังฆะ |

(39) อลัชชิสังฆะ เป็น โฉน | ได้แก่ ภิกษุทั้งปวง ผู้ทุศีล ผู้มีธรรมลามก | เอทมุกสังฆะ เป็น โฉน | ได้แก่ ภิกษุผู้ไม่ทรงจำพระสูตร ภิกษุผู้ไม่ทรงจำพระวินัย และภิกษุผู้ไม่ทรงจำมาตถกา | คณสังฆะ เป็น โฉน | ได้แก่ กิจทั้งหลาย ที่ภิกษุกระทำ โดยความเกี่ยวข้องกับหมู่คณะ | สังวฤตติสังฆะ

เป็นไฉน | ได้แก่ ภิกษุทั้งปวง มีความรุ่งเรืองในปถุคชน | ประมารตสังฆะ เป็นไฉน | ได้แก่ ภิกษุผู้
ศึกษา และศึกษา เรื่องลักษณะมหาบุรุษ 8 ประการ |

|| โปษธสุธาปนวัตต จบ ||

[ศยนาสนวสุตฺต อุทฺททานมฺ]

ศากุยา ปัจจนการศฺจ สางฆิกํ เปาทุคคิกํ จ วสุตฺตงฺเคน |

การเยตฺต ปฺรตีสํสุตฺตรณํ ภูมิมฺ อร์ณยํ จ ตฺริจิวรมฺ |

อุจฺเจทยมฺ อร์ณยํ ภิกฺษุสฺสวโร ลาภยภูฏไกร ภาตติ ปศฺจิมมฺ ||1||

(2) พุทฺโธ ภควานํ สุรารวสุตฺตํ วิหฺรติ เชตวนเณ อนนถปิณฺฑททสุยารามเณ | เตน จลฺล สมเยน
สํพหุลาณํ อุปฺสธานสาลาณํ สํนิษฺฌณณํ สํนิปตฺตานามํ อยมฺ เหวํรุโป ภูทฺท อนฺตรากถาสุมฺทาหาระ
| โก 'สุมาภิระ आयुสมฺนตตะ สตฺตกรตฺตวโย คฺรุกรตฺตวโย มานโยตฺตวเย ปฺชยิตฺตวเย | กสฺย จาสุมาภิร
อภิวาทนฺวทฺนปฺรตฺยุตฺตณํ ชลิสามีจิกฺกรม กรตฺตวยมฺ | โก 'สุมากมฺ อรุหิติ อคฺราสนมฺ อโคฺรทกมฺ

อครปิณฑปาตัม ปริโกกตุม อิติ | ตตร เอเก เอวม อาหุสะ ศากยะ ปุรวุรชิต อิติ | อนเย ตว เอวม อาหุ โย
 พุราหุมนะ ปุรวุรชิต อิติ | อปเร ะ กษตริยะ ปุรวุรชิตะ | อปเร โย ิวศยะ ปุรวุรชิตะ | อปเร ะ
 ศุทระ ปุรวุรชิตะ | อปเร อัจจาต กุลาต ปุรวุรชิตโต 'นุยุนาต | อาคยาต กุลาต ปุรวุรชิตโต 'ทีนาต | อปเร
 โย 'ภริโป ทรศนียะ ปุราสาทิกะ กถยาณวากโย วากกรณโนเปโต ชญาโต มหาปุณณะ สุตรรโ
 วินยโร มาตฤกาธโร พหุศุโรต ชารุมกถิกะ สติวิโร ราชนยะ อารณยะ ไตรจีวริโก นามติกะ
 ปาสูกติกะ ปิณฑปาติกะ เอกาสนิกะ ขลุปศุจาตภกติกโก วฤกษมติกะ ศุมาศานิกโก 'ภยวากติกะ
 ไนยทิกโก ขลาตัสติโรโก โย ลากิ อนิตยสัจญาเย ปุรววท ขาวท โย 'รหุนุ อษฏวิโมกษธยายิติ |
 อปเร เอวม อาหุ สะระเวษาม อสุมากม อายุมนุโต น สเมติ ยุต นานาปุชฎปุตยา เอเต วย เชน
 ภควาสู เตน อุปสักรมามะ | อุปสักรมย ภควนตม เอตม อรธัม ปติปจฺจามะ | ขลา อสุมากัม ส ภควาน
 วุยากริชยติ ตถา อินฺ ชาริชยยาม อิติ |

(3) อถ สัพพลา ภิกษโว เชน ภควาสู เตโนปสักรานุตาปะ | อุปสักรมย ภควตปะ ปาเทา ศิรสา
 วนุทิตวา เอกานเต นิษณณะ | เอกานตนิษณณะ สัพพลา ภิกษโว ภควนตม อิทม อโวจนะ | อิ
 หาสุมกัม ภทนต์ สัพพลานา ภิกษุณาม อุปสุถานศาลายํ สนิษณณานา สนิปิตานาม อยม เอวรูปโป 'ภุ
 อนุตฺรากถา สมุทาหาระ | ปุรววท ขาวท | ขลาอสุมากัม ภควาน วุยากริชยติ ตถาอินฺ ชาริชยยาม อิติ | เต วย
 ภทนต์ ภควนตม เอตม เอวารธัม ปติปจฺจามะ | โโก 'สุมาภิกะ สตกรตวโย ชุรกรตวโย มานยิตวยะ
 ปุชยิตวยะ | ปุรววท ขาวท อครปิณฑปาตม ปริโกกตุม อิติ | ภควาน อาห: วฤทตฺรโก ยุมมาภิกะ ภิกษ
 วะ สตกรตวโย ชุรกรตวโย มานยิตวยะ ปุชยิตวยะ | อภิวาทนนวนทนปฺรตยุตถานาชลิสามิจิกรม
 กรตวยม | สจ ยุมมากม อรฺหติ อคราสนม อโครทกม อครปิณฑปาตม ปริโกกตุม อิติ |

(4) [2.61] อุกตัม ภควตา | วฤทตฺรโก ภิกษุชะ ยุมมาภิกะ สตกรตวยะ | ปุรววท ขาวท อคราสน
 ปริโกกตุม อิติ | ภิกษวะ อาคาริกาน วฤทธานุ สตกรวณฺติ ชุรกรวณฺติ มานยณฺติ ปุชยณฺติ | ศฺรุตวา
 พุราหุมนคฤทปโตโย 'วชฺชยณฺติ กุชฺชนฺติ วิวัจยณฺติ | อารยา วย กามโกถินะ กามปกนิมคฺชนะ | ถล
 ยุมม อสุมากัม สตกรวถ | เอตต ปฺรกรณํ ภิกษโว ภควต อาโรจยณฺติ | ภควาน อาห | ปุรวุรชิตาน
 ภิกษโว มยา สนฺธาโยกตัม โน ตว อาคาริกาน อิติ |

(5) ภิกษวะ อนฺยตีรฺธิกาน วฤทธานุ ทถฺชววา สตกรวณฺติ ชุรกรวณฺติ มานยณฺติ ปุชยณฺติ |
 ภควาน อาห | อิห ชารุมิกาน มยา สนฺธาโยกตัม โน ตว พาหุยกาน อิติ |

(6) เต ศฺรามณฺเรกาน วฤทชปุรวุรชิตาน ทถฺชววา สตกรวณฺติ ชุรกรวณฺติ มานยณฺติ ปุชยณฺติ |
 ภควาน อาห | อุปสัปนฺนานุ ภิกษโว มยา สนฺธาโยกตัม โน ตุ ศฺรามณฺเรกาน อิติ |

(7) เต นโวปสัปนฺนานุ วฤทธานุ สตกรวณฺติ ชุรกรวณฺติ มานยณฺติ ปุชยณฺติ | ภควาน อาห |
 อนฺโย อนฺยํ วรฺษาครํ ปฤชฺชววา วนฺทิตวยํ | เต ปฤชฺชววา สนฺโต ชนฺมวรฺษาณิ กถยณฺติ | ภควาน อาห |
 อุปสัปทวฺรษาครํ ปฺรชฺชววยม อิติ | ภิกษโว น ชานเต [กถิ วรฺษาคราณิเตชะ] | ภควาน อาห | สามยิกม

อาโรจยิตวฺยุมฺ | ภิกฺขโว น ชานเต กติ สามยิกานีติ | ภควานฺ อห | ป้เจเม ภิกฺขวสฺ สมยสฺ | ไหมนฺตํ
 ไครฺมฺมํ วารฺมํ มฤตวฺวารฺมํ ทิรฺมวฺวารฺมํ อิติ | ตตฺร ไหมนฺตํ จตฺวาโร มาสสํ | ไครฺมฺมํ จตฺวาโร
 มาสสํ | [วารฺมํ เอโก มาสสํ] | มฤตวฺวารฺมํ เอกํ ราตฺริณฺทิวสฺม | ทิรฺมวฺวารฺมํ ราตฺรฺยูนาสุ
 ตฺรโย มาสสํ | อิติ เอวํ สามยิกมฺ อาโรจยิตฺวา ยสฺ ปุรฺโวปสํปนฺนสฺ สวณฺทิตฺวสฺ |

(8) อปฺเร ภิกฺขวสฺ จตฺวาโร วณฺทสฺ | กตฺเม จตฺวาโร วณฺทสฺ | สเทวกสฺย ตาวลฺ โลกสฺย
 สมารกสฺย สพุรฺหมกสฺย สศฺรมณฺพฺราหฺมณฺณิกายา [ปฺรชา]ยสฺ สเทวมานุสฺยาสฺ ตถาคตฺรฺหตฺสมยฺกสฺ
 พุทฺโธ วณฺทสฺ | สฺรเวษํ คฤทฺธิณฺส ปฺรวรฺชิตา วณฺทสฺ | สฺรเวษามฺ อูปสํปนฺนํ ปุรฺโวปสํปนฺนา
 วณฺทสฺ สฺถาปยิตฺวา ภิกฺขุณฺนิมฺ | ตสฺยา วรฺชสฺโตปสํปนฺนํ อปี ตตฺรหสฺ อูปสํปนฺโน ภิกฺขุสฺ วณฺทสฺ |
 สฺรวสฺยณฺอุปสํปนฺนํ กสฺโยปสํปนฺนํโก วณฺทสฺ |

(9) [2.62] ทศาวณฺทสฺ | กตฺเม | ปารีวาลิโก มฺลปารีวาลิกสฺ ปฺรยฺยิตฺปรีวาสสฺ มานาปฺยจาริกสฺ
 จริตฺมานาปฺโย ʼทฺรศฺนาโยคฺกฺมฺปตฺกสฺ อปฺรติกรฺมยฺ อุตฺกฺมฺปตฺกสฺ อปฺรติณิสฺถยฺญฺ ปาปเก ทฺยฺยฺกฺเค
 อุตฺกฺมฺปตฺกสฺ ส โจ คฤทฺธี จ อนุปสํปนฺนสฺ³¹

(10) ยทา ภควตา ยถาวทฺธิกา ปฺรชฺญปฺตาสฺ ตทา ภิกฺขโว ʼนฺโยนฺยํ สตฺกฺรวฺนฺติ คฺรฺกฺรวฺนฺติ
 มานยฺนฺติ ปุชฺยณฺติ | เต ʼนฺโยนฺยํ สตฺกฺรวฺนฺโต คฺรฺกฺรวฺนฺโต มานยฺนฺตสฺ ปุชฺยณฺโต วรฺชณฺเต กุสฺสํ
 ทรฺไมสฺ อุตฺปลํ วา ยโถทเก | ภิกฺขวสฺ สํสฺยชาตสฺ สฺรวสฺสยฺจเจตฺตารํ พุทฺธํ ภควนฺตํ ปฺปรฺจฺจฺ |
 ปศฺย ภทฺนตฺ ยทา ภควตา ยถาวทฺธิกา ปฺรชฺญปฺตาสฺ ตทา ภิกฺขโว ʼนฺโยนฺยํ สตฺกฺรวฺนฺติ คฺรฺกฺรวฺนฺติ
 มานยฺนฺติ ปุชฺยณฺติ | เต ʼนฺโยนฺยํ สตฺกฺรวฺนฺโต คฺรฺกฺรวฺนฺโต มานยฺนฺตสฺ ปุชฺยณฺโต วรฺชณฺเต กุสฺสํ
 ทรฺไมสฺ อุตฺปลํ วา ยโถทเก อิติ | ภควานฺ อห | กิเม อตฺร ภิกฺขวสฺ อาศฺจฺรฺยํ ยทฺ อิทานิเม มยา วิคตฺราเคณ
 วิคตฺทเวเชณ วิคตฺโมเหณ ปฺริมฺกฺเตน ชาติชฺรฺวฺยาธิมรณฺ โสภปรีเทวทฺสฺชเทวฺรฺมณฺสฺโยปายา ʼสส
 สฺรวสฺยณฺ สฺรวาการฺชฺยณฺ สฺรวสฺยณฺชฺยณฺยวสฺสิปฺราปฺเตน ยถาวทฺธิกา ยํ ปฺรชฺญปฺตายํ
 ยถาวทฺธิกามฺ อากฺมยฺ ภิกฺขโว ʼนฺโยนฺยํ สตฺกฺรวฺนฺติ คฺรฺกฺรวฺนฺติ ปุรฺวาทฺ ยาทฺ อุตฺปลํ วา ยโถทเก อิติ |
 ยตฺ ตฺมยา สฺราเคณ สทฺเวเชณ สโมเหณ อปฺริมฺกฺเตน ชาติชฺรฺวฺยาธิมรณฺ โสภปรีเทวทฺสฺชเทวฺรฺมณฺสฺโย
 ปายา ʼสส วินิปฺติตฺสฺรีเรณ ยถาวทฺธิกา ยํ ปฺรชฺญปฺตายํ ยถาวทฺธิกามฺ อากฺมยฺ สกฺโล
 ชฺมพฺพุทฺวิปฺนิวาสี ชนกาโย ยทฺกุยฺสา ปฺรณฺนิเต ตฺรยสฺตฺริสฺเส เทวณิกายเ อูปปนฺนสฺ ตจฺ จฺรฺยตามฺ |

(11) กฺฤตฺปุรฺวํ ภิกฺขวสฺ กาศิยฺ ชนปฺเท อนฺยตฺมสฺมิณฺ วณฺคเณ จตฺวาระ ปฺราณินสฺ ปฺรติวสฺนฺติ
 กปฺลฺยชฺลสฺ ศโศ มรฺกโฏ กชฺศ จ | เต จ ปฺรสุปฺริ สฺยเณนาวสฺถิตาสฺ สหิตาสฺ สมฺคฺรฺสฺ สํโมทฺมานา
 อวิวทฺมานา อสฺกฺทินฺ ยถฺยฺภูวิหฺรตฺยา กาลมฺ อติณามยฺนฺติ | ยาทฺ อปฺเรณ สมฺเณ เตษํ พุทฺธิสฺ
 อุตฺปนฺนา | อสฺติ วยํ ภวณฺตสฺ ปฺรสุปฺริ สฺยเณนาวสฺถิตาสฺ สหิตาสฺ สมฺคฺรฺสฺ สํโมทฺมานา อวิวทฺมานา |
 กิณฺ ตฺน ชานีเม โก ʼสฺมาภิสฺ สตฺกฺรวฺนฺติ คฺรฺกฺรวฺนฺติ มานยฺนฺตสฺ ปุชฺยณฺตสฺ อิติ | ยนฺ นฺ วยํ

³¹ (G.M. สฺรวโ คฤทฺธี สฺรวาสฺ จ อนุปสํปนฺนสฺ)

ยถาวฤทธิกา ปรชัญปเยม อิติ | เต ปรสฺสปรี สํชลฺปิ กรตุม อารพฺธา อิติ | โโก 'สฺมากรํ วฤทฺธ อิติ | ตตะ
 กปฺปีชเลน วฏฺวฤทฺโธ ทฺริศิตะ | ภาวนตะ เอษ วฏฺวฤทฺษะ เกณ กิยตฺปรมาโณ ทฤษฏฺ อิติ | หสฺตี กถยติ |
 มยา ยูเถน สหानเนน ปถา คจฺจตา อัย ทฤษฺโฏ มตฺปรมาณ เอว อุจฺจตฺเวน อิติ | มรฺกฏฺษะ กถยติ | มยา
 ยูเถน สหानเนน ปถา คจฺจตา อัย ทฤษฺโฏ มม ตฺลย เอว อุจฺจตฺเวน อิติ | เต กถยฺนติ | ตฺวมฺ อสฺย วฤทฺธ
 อิติ | ศษะ กถยติ | มยาปิ อสฺย ทฺวิปตฺรทสฺย ปตฺเรษฺว เอว อวสฺยยฺนพิณฺทโว ชีหฺวยา นิรฺลิตฺตา อิติ | เต
 กถยฺนติ | ตฺวมฺ อปี อนโยะ วฤทฺธ อิติ | กปฺปีชลชะ กถยติ | ปศฺยต ยูยฺม เอนํ วฏฺวฤทฺษํ มหตฺปรมาณา
 การมฺ | เต กถยฺนติ | ปศฺยามะ | เอตสฺมานํ มยา ผลานิ ภกฺษยิตฺวา อสฺมินํ ปรฺเทศ อุจฺจาระ กถตฺส
 ตสฺมาท อัย ชาต อิติ | เต กถยฺนติ | ยทฺย เอวํ ตฺวมฺ อสฺมากรํ สฺรวเษํ วฤทฺธ อิติ | ตโต หสฺตี สฺรวเษํ
 สตฺกรตุํ อารพฺษะ | มรฺกฏฺษะ ศศํ กปฺปีชลํ จ | ศาษะ กปฺปีชลมฺ เอว | เต เอวํ ยถาวฤทฺธิกา สตฺกรฺวานตะ
 ตสฺมินํ วนคฺคเนน อิตะ จ อมฺตะ จ ปริกรฺมนฺติ | ยทา วิยมนิมนฺนาระ ปรฺเทศา คณฺตฺวยา ภาวนฺติ ตทา หสฺตินํ
 มรฺกโฏ 'ภิโรหติ มรฺกฏฺมฺ ศษะ ศศมฺ อปี กปฺปีชลชะ |

(12) [2.63] เตชามฺ เอวํ ปรฺวฤทฺธสฺสเนหानํ สเคารฺวานํ จ พฺทฺธิชะ อุตฺปนฺนา | อสฺติ วยํ
 ภาวนตะ ปรฺวฤทฺธสฺสเนหะ สเคารฺวชะ จ | อนฺยทฺ อปี ตาวตฺ กิจฺจํ กุศฺลํ สมากฺทาย วรฺเทมฺหิ อิติ | กิํ กุรฺมะ |
 กปฺปีชลชะ กถยติ | ปรฺมาณฺติปาตฺตํ ปรฺติวิรฺมามะ | กิํทฤโศ 'สฺมากรํ ปรฺมาณฺติปาตชะ | กปฺปีชลชะ กถยติ | สนฺติ
 ตถฺนปฺชฺสผลานิ สปรฺมาณฺกานิ สนฺติ นิยฺสปฺรมาณฺกานิ | ตทฺ อสฺมาภิชะ อทฺยาเครณ สปรฺมาณฺกานิ ปรฺติยฺชฺย
 นิยฺสปฺรมาณฺกานิ ปริโกกฺตฺวยานิ | เต สปรฺมาณฺกานิ ปรฺติยฺชฺย นิยฺสปฺรมาณฺกานิ ปริโกกฺตฺมฺ อารพฺษชะ |

(13) เตชามฺ เอตทฺ อภาวตฺ | อสฺติ วยํ ปรฺมาณฺติปาตฺตํ ปรฺติวิรฺตา โน ตฺว อทฺตฺตาทานาตฺ
 ปรฺติวิรฺมามะ | กิํทฤโศ 'สฺมากรมฺ อทฺตฺตาทานมฺ | กปฺปีชลชะ กถยติ | สนฺติ สปริกรฺหาณิ
 ตถฺนปฺชฺสผลานิ สนฺติ นิยฺสปริกรฺหาณิ | ตทฺ อสฺมาภิชะ อทฺยาเครณ สปริกรฺหาณิ ปรฺติยฺชฺย
 นิยฺสปริกรฺหาณิ ปริโกกฺตฺวยานิ | เต สปริกรฺหาณิ ปรฺติยฺชฺย นิยฺสปริกรฺหาณิ ปริโกกฺตฺมฺ อารพฺษชะ |

(14) เตชามฺ เอตทฺ อภาวตฺ | อสฺติ วยมฺ อทฺตฺตาทานาตฺ ปรฺติวิรฺตชะ | โน ตฺว กามมิตฺยาจาราตฺ |
 ยนฺ นุ วยํ กามมิตฺยาจาราตฺ ปรฺติวิรฺมามะ | กิํทฤโศ 'สฺมากรํ กามมิตฺยาจารชะ | กปฺปีชลชะ กถยติ | วยมฺ
 คมฺยา อปี คจฺจามะ | คมฺยา อปี คจฺจามะ | ตทฺ อสฺมาภิชะ อทฺยาเครณ คมฺโยว คณฺตฺวยา นาคมฺยา เต
 คมฺยํ คจฺจนฺติ นาคมฺยาม |

(15) เตชามฺ เอตทฺ อภาวตฺ | อสฺติ วยํ กามมิตฺยาจาราตฺ ปรฺติวิรฺตชะ | โน ตฺว มฤษาวาทาตฺ | ยนฺ
 นุ วยํ มฤษาวาทาตฺ ปรฺติวิรฺมามะ | กิํทฤโศ 'สฺมากรํ มฤษาวาทชะ | กปฺปีชลชะ กถยติ | วยํ ยทฺวา ตทฺวา
 วิปรฺลปามะ | ตทฺ อสฺมาภิชะ อทฺยาเครณ น ยทฺวา ตทฺวา วิปรฺลปิตฺวยมฺ | วิจารฺย วิจารฺย กาลे วาค
 อุทฺริยิตฺวยา | เต น ยทฺวา ตทฺวา [วิ]ปรฺลปฺนฺติ กิํ ตฺว วิจารฺย วิจารฺย กาลेณ วาจมฺ อุทฺริยฺนฺติ |

(16) เตชามฺ เอตทฺ อภาวตฺ | อสฺติ วยํ มฤษาวาทาตฺ ปรฺติวิรฺตชะ | โน ตฺว
 สฺราไมเรยฺมทฺยปรฺมาทฺสฺถานาตฺ ปรฺติวิรฺตชะ | ยนฺ นุ วยํ สฺราไมเรยฺมทฺยปรฺมาทฺสฺถานาตฺ ปรฺติวิรฺมามะ

| กิถุสมุ อสุมากัม สุราไมเรชมทุยปรมาทสุถานม | กปี้ชละ กถยติ | สนุติ มาทนียานิ ผลานิ สนุติ
อมาทนียานิ | ตท อสุมาภิระ อทุยาเครณ มาทนียานิ ผลานิ ปริตยชช มาทนียานิ ผลานิ ปริ โภกตุยานิ |
เต มาทนียานิ ผลานิ ปริตยชช มาทนียานิ ผลานิ ปริ โภกตุม อารพุทธะ |

(17) [2.64] ยทา เต ปญจสุ วุรตปะเทสุ ปุริตยฐาปีตาสุ ตทา กปี้ชละ กถยติ | อสุติ วยั ภาวนตะ
ปัจจุ วุรตปะเทสุ ปุริตยฐิตาตะ | ยนุ นุ วยม อนุยานุ อปี ปัจจุ วุรตปะเทสุ ปุริตยฐาปยามะ | เต กถยนุติ |
เอวั กุรัมมะ | โภ ยมุมากัม ปุริตยฐาปยติ | มรูกุญะ กถยติ | อหัง สรวานุ สาขามถกานุ ปุริตยฐาปยามิ |
ตตะ ศศะ กถยติ | อหัง สรวานุ ศศานุ โลมसानุ มถกาศุ จ ปุริตยฐาปยามิ | หสฺตี กถยติ | อหัง สรวานุ
หสฺตินิกะ สัหानุ วุยามรทวิป็นศุ จ ปุริตยฐาปยามิ | กปี้ชละ กถยติ | ยทิ เอวมุ เอตต สักเขปาท
ยุมมากม อวินยา อปทา ทวิปทาศุ จตุษปะทาตะ ปกัณนิศุ จ ตานุ อหัง สรวานุ ปัจจุ วุรตปะเทสุ
ปุริตยฐาปยามิ อิติ | ตตสุ เต กาศิวียะเย ยาวตติริยคุโยนิคตาตะ ปุราณินะ เต สรวเอ ปัจจุ วุรตปะเทสุ
ปุริตยฐาปีตาสะ | เต อนุโยนุยมุ อวฺยาพาธมานาตะ ตสมินุ วนษณฺเท สัปรชานทวิหารีโณ ยถา อิชฺฐั
วิหรนุติ | เตชาม อนุภาวาทุ เทวะ กาลวรุณี สัถุตตะ | สทา ปุษุปะผลา วฤกษะ สศยวตี วสุมตี | เต
มนุญโยะ ทฤษฺฐา อนุโยนุยมุ อวฺยาพาธมานา วิหรนุตะ | สทา ปุษุปะผลา วฤกษะ สศยวตี วสุมตี |
ราชา กถยติ | อหัง ฐรมณ ราชุยั การยามิ มม เอโย 'นุภาว อิติ | อนุตะปุริ กุมารามาตฺยา ภภูพลาคุริ
ไนคมชานปะทาศุ จ | กถยนุติ; อสุมากม เอโย 'นุภาวะ | ราชา สัถกษยติ | สรว เอเต กถยนุติ มม
อานุภาโว มม อานุภาว อิติ | ตนุ น ชฺญาเต กศฺย อานุภาว อิติ | ส กุตุลลชาโต ไนมิตฺตีกานุ อาหุย
ปะญฐวานุ | ไตะ อปีน ชฺญาตม | ยาวท วารานสฺย้าน อติทฺเร อฺทฺยานม | ตตฺร ปญจาภิชฺชู ฤษิ
ปุริตวสตี สกตสฺย วารานสีนึวาสีโน ชนกายสฺย ปุชฺโย มานุโย 'ภิวาทุศุ จ | ตโต ราชา ตสฺย ฤษะ
สกาสมุ อุปสักรานุตะ ปาทโยะ นิปะตฺย กถยติ | มหฺรเช มม วิชิตะ ยาวตติคฺยคุโยนิคตาตะ ปุราณินะ เต
สรวเอ อนุโยนุยมุ อวฺยาพาธมานาตะ สัปรชานทวิหารีโณ ยถะ อิชฺฐั วิหรนุติ | เทวะ กาลวรุณี สทา
ปุษุปะผลา วฤกษะ สศยวตี จ วสุมตี | ตสมานุ มม เอตท อภาว | อหัง ฐรมณ ราชุยั การยามิ | มม
เอโส 'นุภาว อิติ | อนุตะปุริ กุมารามาตฺยา ภภูพลาคุริ ไนมิตฺตีกานุ สัถกษยนุติ | อสุมา[กม]
เอโย 'นุภาว อิติ | ตนุ น ชฺญาเต กศฺยยามุ อนุภาว อิติ | เกตฺตกศุ จ เม มหानุ | ตวุม อรุหฺสี สัศยั
เจตฺตุม | กศฺยยามุ อนุภาว อิติ | ส กถยติ | มหาราช น ตว เอโย 'นุภาโว น อนุตะปุริสฺย น กุมารานำ
นามาตฺยานำ น ภภูพลาคุริสฺย น ไนมิตฺตีกานุ | อปี ตว วิชิตะ จตฺวาระ ปุราณินะ ปุริตวสนุติ |
เตชามุ อยมุ อนุภาว อิติ | ราชา กถยติ | กจฺจามิ ตานุ ปศฺยม อิติ | ฤษิ กถยติ | มหาราช ก็ ตว
ไตะ ทฤษฺฐั อปี ตุ ยต เต สมหาทย วุรตฺนุเต ตตฺ สมหาทย วุรตฺสว อิติ | ก็ เต สมหาทย วุรตฺนุเต |
ปญจ วุรตปะทานิ | มหฺรเช กิถุสฺยานิ ปญจ วุรตปะทานิ | มหาราช เต ปุราณินั ชีวิตานุ น วุยวโรปะนุติ |
ปรสฺวานุ อปะหรนุติ | อคมยาคมนันุ กุรวนุติ | มถฺยวาทุ น ภาชนุเต | มทฺยป้านุ จ น อชฺยาจฺรนุติ |
ราชา กถยติ | มหฺรเช ยทิ เอวั อหุม อปี เอตานิ ปญจ วุรตปะทานิ สมหาทย วุรตฺม | อถ ส ราชา

ปณฺจ วุรตปทานิ สมหาทาย วุรติตุมฺ อารพุชชะ | ราชา ปณฺจ วุรตปทานิ สมหาทาย วุรตต อิติ เทวโย 'ปิ
 ปณฺจ วุรตปทานิ สมหาทาย วุรติตุมฺ อารพุชชะ | กุมารรา อมาตฺยา ภฎฺพลาครุ ในคฺมชานปทา อปี ปณฺจ
 วุรตปทานิ สมหาทาย วุรติตุมฺ อารพุชธานี | ปฺราตีสี'ไมะ ปถตีสี'ไมะ โภกฺกุฎฺฐราชภิกะ ศุรุตมฺ | ราชา
 พุรหุมทตตะ ปณฺจ วุรตปทานิ สมหาทาย วุรตเต สารฐมฺ อนุตะปุเรณ กุมาโรชะ อมาตฺย ภฎฺพลาไคระ
 ในคฺมชานปไทะ อิติ | ศุรุตวา จ ปฺนนะ เต 'ปิ ปณฺจวุรตปทานิ สมหาทาย วุรติตุมฺ อารพุชชะ สารฐมฺ
 อนุตะปุเรณ กุมาโรชะ อมาตฺโยชะ ภฎฺพลาไคระ ในคฺมชานปไทะ อิติ | ญฺยสา สรวฺ เอว ชนกาเยะ ปณฺจ
 วุรตปทานิ สมหาทาย วุรติตุมฺ อารพุชชะ |

(18) [2.65] เตน จลฺล สมเยน ชมฺพุทฺโฐวิเป ยะ กาลํ กโรติ ส กายสุยฺ เกทาตุ ปฺรณีเตยฺ เทเวยฺ
 ทรยสุตฺริเศษฺ อุปฺปทฺยเต | ตตะ ศโกโร เทเวณฺทุระ อาปุรฺยมาณํ เทวปฺรยทํ ทถฺยญฺญา จ ปฺนรฺ คาลํ
 ภาษเต |

สเคราวาะ สปรตีศา วิหรนฺติ ตโปวเน |

กปีชลพฺรหฺมจฺรยํ ปถกฺคโลกปฺรกาสิตมฺ ||2|| อิติ |

(19) ภควานฺ อหา | กิํ มนฺยชเว ภิกฺษโว โย 'เสากปีชละ อหฺมฺ เอว สะ เตน กาลเณ เตน สม
 เยน | ศกะ สาริปฺโตชะ ภิกฺษุชะ มรฺกโณ เมาทคฺลยายโน ภิกฺษุชะ คช อานนฺทชะ | ตทาปี มยา ยถาวถฺตทิกายํ
 ปฺรชฺชยุปฺตายํ ยถาวถฺตทิกายํ อากมฺย สกโล ชมฺพุทฺโฐวิปฺนิวาสิ ชนกาโย ญฺยสา ทรยสุตฺริเศ เทวานิกาย
 อุปฺปนฺนะ | เอตฺรหิ อปี มยา ยถาวถฺตทิกายํ ปฺรชฺชยุปฺตายํ ยถาวถฺตทิกายํ อากมฺย ภิกฺษโว 'นฺโยนฺยํ
 สตฺกฺรฺวณฺโต กุรฺกฺรฺวณฺโต มานยฺนตะ ปุชฺชนฺโต วรฺชฺชนฺเต กุศโลชะ ฐโรไมะ อุตฺปลํ วา ยถา อุตฺเท |
 ตสมฺมาตฺ ตฺรหิ ภิกฺษวชะ สเคราวา วิหรต สปรตีชชะ สภยวสวฺรตฺตินะ สพฺรหฺมจฺาริชฺชฺ สุถวิเรยฺ มชฺเชยฺ
 นวเกยฺ | ตตฺ กสฺย เทโตะ | ส ตาวทฺ ภิกฺษโว ภิกฺษุชะ อเคารโว วิหรนฺนฺ อปฺรตีชชะ อภยวสวฺรตฺติ สุถวิเรยฺ
 มชฺเชยฺ นวเกยฺ อาสมฺมาทจฺาริกานฺ ฐรฺมานฺ ปฺริปฺรยฺยชฺติ เนทํ สฺถานํ วิทฺยเต | อาสมฺมาทจฺาริกานฺ ฐรฺมานฺ
 อปฺริปฺรยฺย ไสฺกฺษยานฺ ฐรฺมานฺ ปฺริปฺรยฺยชฺติ เนทํ สฺถานํ วิทฺยเต | ไสฺกฺษยานฺ ฐรฺมานฺ อปฺริปฺรยฺย สีสฺสฺกนฺธํ
 สมหาสิสฺกนฺธํ ปฺรชฺชญาสฺกนฺธํ วิมฺกฺติสฺกนฺธํ วิมฺกฺติชฺชฺญาณทฺรสนฺสฺกนฺธํ ปฺริปฺรยฺยชฺติ เนทํ สฺถานํ วิทฺยเต |
 วิมฺกฺติชฺชฺญาณทฺรสนฺสฺกนฺธมฺ อปฺริปฺรยฺยานุปาทาย ปฺรินิรฺวาสฺยติ เนทํ สฺถานํ วิทฺยเต | ส ตาวทฺ ภิกฺษโว
 ภิกฺษุชะ สเคารโว วิหรนฺ สปรตีชชะ สภยวสวฺรตฺติ พุรหฺมจฺาริชฺชฺ สุถวิเรยฺ มชฺเชยฺ นวเกยฺ อาสมฺมาทจฺาริกานฺ
 ฐรฺมานฺ ปฺริยฺยชฺติ สฺถานมฺ เอตทฺ วิทฺยเต | อาสมฺมาทจฺาริกานฺ ฐรฺมานฺ ปฺริปฺรยฺย ไสฺกฺษยานฺ ฐรฺมานฺ
 ปฺริปฺรยฺยชฺติ สฺถานมฺ เอตทฺ วิทฺยเต | ไสฺกฺษยานฺ ฐรฺมานฺ ปฺริปฺรยฺย สีสฺสฺกนฺธํ สมหาสิสฺกนฺธํ ปฺรชฺชญาสฺกนฺธํ
 วิมฺกฺติสฺกนฺธํ วิมฺกฺติชฺชฺญาณทฺรสนฺสฺกนฺธํ ปฺริปฺรยฺยชฺติ สฺถานมฺ เอตทฺ วิทฺยเต | วิมฺกฺติชฺชฺญาณทฺรสนฺสฺกนฺธํ
 ปฺริปฺรยฺยานุปาทาย ปฺรินิรฺวาสฺยติ สฺถานมฺ เอตทฺ วิทฺยเต | ตสมฺมาตฺ ตฺรหิ ภิกฺษว เหวํ ศิกฺษิมฺติวฺยมฺ | ยต
 สเคราวา วิหริชฺชยามะ สปรตีชชะ สภยวสวฺรตฺตินะ [สพฺรหฺมจฺาริชฺชฺ] สุถวิเรยฺ มชฺเชยฺ นวเกยฺ | อิติ เอวํ โว
 ภิกฺษวชะ ศิกฺษิมฺติวฺยมฺ |

(20) [2.66] ยथा ภควตะ ปญจกา วินีตาส เต อรณเย ปฺรติวสนฺติ | เต อรณเย ปฺรติวสนฺโต
 อากมฺยา ภวนฺติ ลีหํนํ วุยาฆฺรณํ ทวีปํนํ ตฺรภฺษณาม |

(21) ภควานํ สํลภฺษยตี | กุตฺร ปุรฺวากาณํ สมฺยกุสํพุทฺธานํ สุราวกา อาวาสํ กฺลปิตฺวานตฺเต |
 ปศฺยตี วิหารเ | เทวตาทิเ อปี เอวํ ภควต อาโรจิตฺม |

(22) เตน ขลฺล สมฺเยน วารานฺสุยํ กลฺยาณภโฑฺร นาม กถฺหปติเ ปฺรติวสตี | ตสฺย กุศฺลมูลปฺรตี
 โปชิตฺสฺนตฺเตเต เอตฺท อภวตฺ | อโห พต อหํ ภควตฺเต สุราวกาณํ วิหารํ การเยยมฺ อิติ | ส กาลฺยมฺ เอว
 อุตฺถาย เยน ภควํสฺ เตน อฺปสํกรานตฺเต | อฺปสํกรมฺย ภควตฺเต ปาเทว ศิรฺสา วนฺทิตฺวา กานฺเต นิษฺณฺณเ |
 เอกานฺตนิษฺณฺณํ กลฺยาณภทฺริกํ กถฺหปตี ภควานํ ชฺรฺมฺยยา กถฺยา สํทฺรฺษยตี สมฺมาทาบฺยตี สมฺมตฺเตชฺยตี
 สํปฺรหฺรฺษยตี | อนเกปฺรฺยาเยณ ชฺรฺมฺยยา กถฺยา สํทฺรฺษย สมฺมาทาบฺย สมฺมตฺเตชฺย สํปฺรหฺรฺษย ตฺฐณฺีม |
 อถ กลฺยาณภทฺริโก กถฺหปติเ อุตฺถาย อาสนาทุ เอกํสมฺม อุตฺตฺรํสํกํ กถฺตฺวา เยน ภควํสฺ เตนํชฺลี
 ปฺรณฺมฺย ภควนฺตมฺ อิทมฺ อโวจตฺ | ยตี ภควานํ อฺนุชานียาทุ อหํ ภควตฺเต สุราวกาณํ วิหารํ การเยยมฺ อิติ |
 ภควานํ อาห | ตสฺมาทุ กถฺหปเต อฺนุชานามิ การย อิติ | ส น ชานีเต กิํทศฺเส การยิตฺวฺย อิติ | ภควานํ
 อาห | ยตี ตฺริลยณํ การยตี มชฺเย คนฺชกฺกุเ การยิตฺวฺยา ทฺวโยเ ปารฺสุว โยเ ทฺเว ลยเน | เอวํ ตฺริยาเล
 นว ลยนาณิ | จตฺเตสาเล มชฺเย ทฺวารโกษฺฐกาณิฆํ คนฺชกฺกุเ | ทฺวารโกษฺฐกปารฺสุว โยเ ทฺเว ลยเน |
 ส น ชานีเต กตี ปฺรฺวเ กรตฺวฺยา อิติ | ภควานํ อาห | ภิกฺษุณฺีนาํ ปญฺจปฺรฺวา วิหารเ กรตฺวฺยาเ สปฺตปฺรฺวา
 คนฺชกฺกุเ | สปฺตปฺรฺวา พาลาครปฺตีกาเ | ภิกฺษุณฺีนาํ ตฺตฺตฺริปฺรฺวา วิหารเ กรตฺวฺยาเ | ปจฺจปฺรฺวา คนฺชกฺกุเ |
 ปจฺจปฺรฺวา พาลาครปฺตีกา อิติ |

(23) [2.67] เตน ขลฺล สมฺเยน สุราวสฺตฺยํ ทตฺโต นาม กถฺหปติเ ปฺรติวสตี อาณฺโย มหาชโน
 มหาโกโล วิสฺตึรณฺวิสาลปฺริกรโห วัศฺรวณฺชนสมฺมทิตฺโต วัศฺรวณฺชนปฺรตีสุปฺรฺธี | เตน สทฺถสาค
 กุลาตฺ กถฺตฺรฺมฺ อานีตมฺ | ส ตฺยา สารฺธํ กฺริชฺทตี รมเต ปฺริจารยตี | ตสฺย กฺริชฺทโต รมมาณฺสฺย ปฺริจารยตฺเต
 กาลานฺตเรณ ปตฺนี อาปนฺนสฺตฺวา สํวตฺตฺตา | สว จาณฺญานํ วา นวานํ วา มาसानามฺ อตฺยยตฺตฺ ปฺรฺสฺตฺวา |
 ทารโก ชาตฺเต | ตสฺย ตฺริณิ สปฺตกานฺยฺ เอกวิศตีทิวสานํ วิสฺตฺเรณ ชาตฺสฺย ชาตีมหํ กถฺตฺวา นามเชยํ
 วฺยวสฺถาปฺยเต | กิํ ภวตฺ ทารกสฺย นาม อิติ | ชฺญาตฺย อฺจฺเจ | อยํ ทารโก ทตฺตสฺย กถฺหปเตเ ปฺตฺระ
 ตสฺมาทุ ภวตฺ ทารกสฺย สฺทตฺต อิติ นาม อิติ | ตสฺย สฺทตฺต อิติ นามเชยํ วฺยวสฺถาปิตมฺ | สฺทตฺโต
 ทารโก 'มฺญฺภาโย ชาตฺริภโย ทตฺเต | ทฺวาทฺยํ อํสชาตฺริภยาม | ทฺวาทฺยํ กุณฺีรชาตฺริภยาม | ทฺวาทฺยํ
 มลชาตฺริภยาม | ทฺวาทฺยํ กฺริชฺทนกาภยาม | โส 'มฺญฺภาเ ชาตฺริภเ อฺนฺนียเต วรฺชเต กุณฺีเรณ ทฺชฺนา นวณิ
 เตน สฺรฺปิษา สฺรฺปิรฺมณฺเจนาณํโยเ โจตฺตปฺโตตฺตปฺโตเ อฺปกรณฺวิเศโยเ อาสุ วรฺชเต หฺรทฺสฺถมฺ อิว
 ปกฺชม | โส 'ปฺเรณ สมฺเยน สฺรวาล์การวิญฺีโต ชาตฺรฺยํสคโต นิษฺณฺโณ พหิรฺนฺริคตฺเต | ยาจนเณนาล์การ
 ปฺรารุตีตฺเต | กุมาร อหฺม อล์การเณารุตี | ปฺรยจฺจ เม อล์การมฺ อิติ | เตน ปฺรฺมฺทิตฺมณฺสา อสาว อล์การ
 ทตฺเต | ส กถฺหํ ปฺรวิญฺูเ | ปิตฺรฺวา จ อสฺย ชาตฺริ ปถฺยฺญา | กุตฺร กุมารสฺยาล์การ อิติ | สว กถฺยตี | ทตฺเต

กุมารธนาจนาถ อิติ | โส 'นุเขนาถ์กาธธณ วิญญิตะ | โส 'ปี ทตตะ | ภูโย 'ปี อลัถตะ | โส 'ปี เตน
 ทตตะ | ส กถหปติะ ปตนิม อามนุตรยเต | ภูเทร โสภโน 'สุมาก์ ปุโตร ชาตะ | นิตยั ทานาภริต อิติ |
 สากถยติ | อารุยปุตร ยทิ เอวั น เอน์ ภูโย 'ปี อลักริษยามิ | ส กถยติ | ภูเทร อสุติ อสุมาก์ สุวธณม
 อปรุม เอยั รตุนานิ จ | กิณุ คูลัการฆฎกา น สนุติ | สุวธนา น อัยั พหิะ นิษกาสยิตวย อิติ | โส '
 ภูยนุตร เอว ลาหุยเต | ยาวท อุปเรณ สมเขน ทตโต กถหปติะ ภตตยชนปรีวธโต นทิมุ อชีรวตี สุนาคู
 ลัปรุสสุติตะ | สุตตโต ทารกะ กถยติ | ตาต อหุม อปี คจณามิ อิติ | ส ตั วิปรลมภยิตุม อารพุชะ |
 ปุตร อิท เอว โสภนั สลิลม | นทิ กุราหากุลา | อัยั เต ชาตรี สุนาปยิษยติ อิติ | ส โรทิตุ่ ปรวธตตะ | มา
 ตาสย กถยติ | อารุยปุตร กิม อธุม อัยั ทารโก เรชาติ อิติ | เตน ยถาวธตตัม สมายาตม | สากถยติ |
 อารุยปุตร ตวยา สารุช คจณตุ | โก 'ตุร วิโรชะ | สุตธา กุปลโต ภวิษยติ อิติ | ส ตม อาทาย นทิ คตะ |
 สุนาปยิตวา กุเล สฎาปีตะ กถยติ | ตาต กิม อธุม มม รกษา ภริยเต | ปุตร ตว โทโย 'สติ | กถม | ทตตม
 อลัการั ยาจนเกภโย 'นุปรยจณติ | กิ่ ตาโต ทรวุเขณ อธุม | ปุตร โก 'นารุติ | ตาต ยทิ เอวม
 อวตารย มาม | ส เตน อวตาริตะ | ตตส เตน อฎา ปาณิ นทยาม อापลาวย สุวธณปรุณาสุ จตวาโร
 โลหส์ฆาฎา อูทฐตตะ | กถยติ ตาต อตส ตัน ยาวทาปต ธเนน ธนการุยั กถตวาวสิษญม อตุร เอว
 ปลาวย | ปุตร กิ่ ตวั ชลคตานุ นิธินุ ปศยสิ | ตาต น เกวลั ชลคตานุ สฎลคตานุ อปี สสุวามิกาน
 อสุวามิกาน อปี เย 'ปี ทูเรเย 'ปี อนติเก | ทตโต กถหปติะ วิสมโยคคคตโลจนะ สลักษยติ | สกยม
 เอวัวิเชน ทานปตินา ทานั ทาตุม อิติ วิทิตวา กถยติ | ปุตร ยทิ เอวั เทหิ ทานั ยถา เอษญม อิติ |
 ธรมตา หิ เอษา | น ตาวตุ ปุโตร ยศสุวิ ภวติ ยาวท อสุย ปีตา ชีวิติ อิติ |

(24) [2.68] ยาวท อุปเรณ สมเขน ทตโต กถหปติะ กาลคตะ | สุตตโต กถหสุวามิ สัวธตตะ |
 สตตม อณาถะภยะ ปิณทกม ออนุปรยจณติ อิติ สมนตัจจ ททโท วิสธตะ | ทตตสย กถหปเตชะ ปุตรชะ
 สุตตโต กถหสุวามิ สัวธตตะ | โส 'นาถะภยะ ปิณทกม ออนุปรยจณติ อิติ | ตสย อณาถปิณทโท
 กถหปติะ อิติ สัชญา สัวธตตะ | ตตส เตน สทกศาค กุลาต กถตม อานันต | ส ตยา สารุช กุริทติ
 รรมเต ปรีจายติ | ตสย กุริทโต รรมมาณสย ปรีจายตะ ปุโตร ชาตะ | เอวั ยาวตุ สปต ปุตรา ชาตะ |
 เตน ษณณั นีเวชะ กถตะ | สปตมะ สุชาโต นามนา | ตสย สทกศั กุลั สมนุเวชะ | น อาราคยติ | ส
 กเร กโปลั ทตวา จินตาปรี วยวสุติตะ | ตสย มธตคกนุ โธ นาม มานโว วยสยชะ | เตน อเสา ทญญชะ
 ตตา จินตาปรีชะ | ส กถยติ | กสมมาต ตวั กถหปเต กเร กโปลั ทตวา จินตาปรีชะ คิษฐติ อิติ | ส กถยติ |
 มยา ษณณั ปุตราณั นีเวชะ กถตะ | สปตมสย สุชาตสย สทกศกกุลั จินตยามิ กตตตต กุลั ยโต 'สิ
 นิเวษั ภริษยามิ อิติ | ส กถยติ | อลัโปตสูกะ คิษฐ อหุม อสุย สทกศั กุลั คเวษยามิ | กตต อสมินุ เทเส |
 ส กถยติ | มคธวิษยั ตาวท คจณมิ | เอวั กुरु | ส ราชกถห คตะ | ราชกถเห อนนุคโม กถหปติะ อาคโย
 มหาธโน มหาโกโค 'นาถปิณททสย ปรีตริรูปะ | ส ตสย กถห ปรีวิษโย ทวารศาลายั สุติตวา กถยติ |
 สวสตี สวสตี อิติ | ตสย กถหชนาชะ กถยนุติ | พุราหุมณ กิ่ ปรีวารุยติ | กนุยาภิกษาม | กสย อธูถาย |

(28) [2.70] อนาถปิณฑทสฺย คถหปเตะ พุทฺธ อิติ อสุตปุรุวั โฆมํ สุตฺตวา สรวโรมภูพานิ
 อาหฤชฺฌานิ | ส อาหฤชฺฌโรมภูปะ ตํ คถหปติมฺ อิทมฺ อโวจตุ | ก เอษ คถหปเต พุทฺโธ นาม | อสุติ
 คถหปเต สุรมโณ เคาตมะ ศากยปุตฺระ ศากยกุลาคฺ เกศศุมสุรฺ อวตารย กายายานิ วสุตฺราณิ อัจฉาทย
 สมฺยคฺ เหว สุรทฺชยา อคาราทฺ อนคาริกํ ปุรวุชิตะ | โส 'นฺตฺตรา สมฺยคฺสํโพธิมฺ อภิสํพุทฺชะ | ส เอษ
 คถหปเต พุทฺโธ นาม | ก เอษ คถหปเต สงฺโฆ นาม | สนฺติ คถหปเต กฺษตฺริยกุลาทฺ อปี
 กุลปุตฺระ เกศศุมสุรฺณิ อวตารย กายายานิ วสุตฺราณิ อัจฉาทย สมฺยคฺ เหว สุรทฺชยา อคาราทฺ
 อนาคาริกํ ตมฺ เหว ภควนฺตํ ปุรวุชิตํ อนุปุรวุชิตะ | พุราหฺมณฺกุลาทฺ อปี วัศยกุลาทฺ อปี สุทฺร
 กุลาทฺ อปี กุลปุตฺระ เกศศุมสุรฺณิ อวตารย กายายานิ วสุตฺราณิ อัจฉาทย สมฺยคฺ เหว สุรทฺชยา อคา
 ราทฺ อนาคาริกํ ตมฺ เหว ภควนฺตํ ปุรวุชิตมฺ อนุปุรวุชิตะ | ส เอษ คถหปเต สงฺโฆ นาม | ส มยา
 พุทฺธปรฺมฺโข ภิกฺษุสงฺโฆ 'นฺตฺรคฺคฺเห ภกฺเตน อุปนินฺนตฺริตะ | กุตฺร คถหปเต ส ภควานฺ เอตฺรฺหิ วิหฺรติ |
 อสุมินฺนุ เหว ราชคฺคฺเห สีตวเน สุมฺसानเ | ลภฺยํ คถหปเต โส 'สุมาภิระ ภควานฺ ทฺรยฺญมฺ | เตน หิ
 คถหปเต อาคมย ตาวตฺ ตวมฺ | สฺถานมฺ เอตฺทฺ วิทฺยเตยฺย อิทฺ อากตฺ สฺโว ทฺรภฺยสิ | อนาถปิณฑโท
 คถหปติสฺ ตํ ราตฺรํ พุทฺธาลมฺพนฺยา สุมฺถตฺยา มิทฺธมฺ อวฺกรานฺตะ | โส 'ปฺรภาเต ปฺรภาตสํชฺญี เยน
 สีวกทฺวารํ เตน อุปฺสงฺกรานฺตะ | เตน ขลฺล สมฺเยน สีวกทฺวารํ ราตฺรยํ ทเว ยามา วิวฤตฺ ติษฺฐติ ปุรวกํ
 ปศฺจิมํ จ อิติ | มา หิ เหว อาคนฺตฺกานํ คมิกานํ จ ทูตํ วิฆฺโน ภวิษฺยติ อิติ | ยาวตฺ ปศฺยติ สีวกทฺวารํ
 วิวฤตมฺ อาโลเกน จ สฺมฺมมฺ | ตสฺย เอตฺทฺ อภวตฺ | นฺนํ ปฺรภาตา รชฺณี | ตถา หิ สีวกทฺวารํ วิวฤตฺ ติษฺฐติ
 อิติ วิทิตฺวา เตน เหว อาโลเกน นฺครานํ นิษฺกรานฺตะ | สมฺนนฺตฺรนิษฺกรานฺตสฺย จ อสฺย ย อาโลก
 โส 'นฺตฺรฺหิโต'อนฺชฺราทฺะ ภูตมฺ สฺตมฺภิตมฺ อภูทฺ โรมฺหฺรยะ | มาหิ เหว กศฺจิทฺ วิเหฺนฺน มนฺุโย วา
 มนฺุโย วา ชฺรุตฺโก วา อสํปฺราปฺตมฺ จ อสฺมาตฺ ปฺรภูตํ กุลสฺลฺกมฺ อิติ วิทิตฺวา ปฺรตินิวฺรตฺติคฺคาโม
 มชฺศกนฺชฺสย เทวปฺตฺรสฺย สฺถณฺทิลํ ปฺรทกฺษณฺิกโรติ นมสฺกโรติ จ | อถ มชฺศกนฺชฺสย เทวปฺตฺรสฺย เอตฺท
 อภวตฺ | อทฺย เหว อนาถปิณฑเทน คถหปตินา สตฺยทฺรศฺนํ กรตฺวยมฺ |

(29) อทฺย เหว อย์ พุทฺธํ ภควนฺตมฺ อปาสฺย อนฺยเทวตา นมสฺการ์ กริษฺยติ อิติ วิทิตฺวา ยาวจ
 สีวกทฺวารํ ยาวจ จ สีตวณํ สุมฺसानมฺ อตฺรานฺตฺราทฺ อฺทาเรณ อวภาเสน อวภาสฺย อนาถปิณฑทํ
 คถหปติมฺ อิทมฺ อโวจตุ | อภิกฺราม คถหปเต มา ปฺรติกฺรม | อภิกฺรามตะ เต เสฺรโย ภวิษฺยติ | น
 ปฺรติกฺรามตะ | ตตฺ กสฺย เหว โตะ | (ตรวจสอบอีกครั้ง)

[ศตมฺ อสุวาะ สุวฺรณาลํกตฺตาสฺจ อสุตฺริรเถ |

ศตยจ วาทฺวา รธา นานามณฺิวิภูษิตะ |

ปทา วิหารสฺย เอกสฺย กลํ น อรุหนฺติ โยชฺสีมฺ | ||3||

(Gilgit) ศตมฺ อสุวา ศตํ นิษฺกาะ ศตมฺ อสุตฺริรเถ /

นानาวิตฺตสฺย สํปฺรณะ ศตํ จ วทฺวารเถ |

ปทาวิหารสุโขทัย กล่าว นารุหนดิ โยทสิม //

(30) [2.71] อภิกราม คฤหปเต มา ปฺรติกราม | อภิกรมตะ เต เสฺรโย ภวติ น ปฺรติกรมตะ | ตตฺ
กสฺย เหโตะ |]

ศตฺ ใหมวตา นาคะ สุวฺรณมณิกฺปิตาะ |

เอษา ทตฺตา มหากายา วุฑฺฒวนุโต มหาคชาะ |

ปทา วิหารสุโขทัย กล่าว น อรุหนดิ โยทสิม ||4||

(Gilgit) ศตฺ ใหมวตา นาคะ สุวฺรณมณิกฺปิตาะ /

อียาทนฺตา มหากายา วุฑฺฒวนุโต มตฺกชชาะ /

ปทาวิหารสุโขทัย กล่าว นารุหนดิ โยทสิม //

(31) อภิกราม คฤหปเต มา ปฺรติกรม | อภิกรมตะ เต เสฺรโย ภวติ น ปฺรติกรมตะ | ตตฺ กสฺย
เหโตะ |

ศตฺ กามุโพชิกา กนฺยา อามุกฺตมณิกฺกชลาะ |

สุวฺรณเกยฺรชฺรา นิษฺกคฺรีวาระ สุวฺลนฺกตฺตาะ |

ปทา วิหารสุโขทัย กล่าว น อรุหนดิ โยทสิม ||5||

(Gilgit) ศตฺ กามุโพชิกา กนฺยา อามุกฺตมณิกฺกชลาะ /

สุวฺรณเกยฺรชฺรา นิษฺกคฺรีวาระ สุวฺลนฺกตฺตาะ /

ปทาวิหารสุโขทัย กล่าว นารุหนดิ โยทสิม //

อภิกราม คฤหปเต มา ปฺรติกราม |

อภิกรมตะ เต เสฺรโย ภวติ น ปฺรติกรมตะ |

(32) [อด อนาถปิณฑโท คฤหปติะ เทวปฺตรมฺ อิทมฺ อโวจตุ | กสฺ ตวมฺ ภทฺรุมฺ | อหฺมฺ อสฺมิ
คฤหปเต มรฺตฺสฺกนฺ โห นาม มาณวะ | ตฺว เหว ปฺราโณ คฤหสชา | โส 'หฺ สารีปฺตรเมา [ทฺลฺยายนโยะ
ภิกฺษุโวรฺ อนฺติเก จิตฺตมฺ อภิปรฺสาทฺย กาลคตฺ | อตฺเต จาตุรมหาราชิกฺษุ เทเวษฺ อุปฺปนฺนะ อิทฺ สิริกาท
วารฺ จ ภวนฺ อุปคตฺ | ตตฺเต ตฺวฺ อุกตฺ | อภิกราม] คฤหป มา ปฺรติกราม | อภิกรมตะ เต เสฺรโย ภว
ยติ น ปฺรติกรมตฺ อิติ | อนาถปิณฑโท คฤหปติศฺ ตฺ เทวปฺตรมฺ อิทมฺ อโวจเต กสฺ ตวมฺ ภทฺรุมฺ
อหฺมฺ อสฺมิ คฤหปเต มรฺตฺสฺกนฺ โห นาม มาณวะ ตฺไวว ปฺราโณ คฤหสชาะ โส 'หฺ สารีปฺตรเมาทฺลฺยายน
โยริ ภิกฺษุโวรฺ อนฺติเก จิตฺตมฺ อภิปรฺสาทฺย กาลคตฺ จาตุรมหาราชิกฺษุ เทเวษฺอุปฺปนฺนะ อสฺมินฺนฺ เหว
สิริกาทฺวาเร ในวาสิกะ ตสฺมาทฺ อหฺมฺ เหว วทามิะ อภิกราม คฤหปเต มา ปฺรติกราม อภิกรมตฺ
เต เสฺรโย ภวติ น ปฺรติกรมตฺ อิติฯ

(33) อด อนาถปิณฑาทสฺย คฤหปเตะ [เอตฺทฺ อภวตุ อโห พตฺ พุทฺ โห ภควานฺ อนฺตฺตฺระ |
ชฺรโม'ปิ อนฺตฺตฺระ | ตสฺย เทโว 'ปิ อาดาปฺยติ อาราจ] ยติ วิทิตฺวา เยน สิตฺวานฺ สุมฺसानฺ เตน

อุปสักรานตะ | เตน ขลุ สมเณ ภควานุ พหิระ วิหารสุยาภยวกาเศ จงฺกรเมณ จงฺกรมฺยเต ยทุญฺยสา
 [อนาถปิณฑาทสฺย คถหปเตระ อากมนนาเปกฺษยา | อถ อนาถปิณฑาทุ ทูโรโต ภควนฺตมฺ อุปสฺยตฺ |
 ทญฺญวฺ จ เณ ภควานุ] เตน อุปสฺงฺกรานตะ | อุปสฺงฺกรมฺย ภควนฺตํ ปฺรติสํโฆทนยา ปฺรติสมฺโฆทเต |
 กจฺจิทฺ ภควนุ สฺวํ ศายิต อิติ | อถ ภควํ [สฺเตน สมเณ อิมํ คาลํ อภายต | อถานาถปิณฑาทสฺย
 คถหปเตระ เอตทฺ อภวตฺ นาวโร พุทฺโธ ภวิษฺยติ นาวโร ฐรฺมาขฺยานํ ยเตรทานิ เทวตา อปี เอตฺตสฺย
 อาปฺทฺยเนเต ตสฺย ภควโต ทฺรฺสนาย อิติ วิทิตฺวา เณ สีตวนํ คุมฺसानํ เตโนปสฺงฺกรานตะ เตน ขลุ สมเณ
 พหิระ วิหารสุยาภยวกาเศ ภควานุ จงฺกรเมณ จงฺกรมฺยเต ยทุญฺยสา อนาถปิณฑาทํ คถหปติมฺ
 อากมฺยมานะ อทฺรฺภกฺษิตฺ อนาถปิณฑาทุ คถหปติระ ภควนฺตมฺ ทฺรฺราทฺ เอว ทญฺญวฺ จ ปฺนุโร เณ ภควํ
 เตโนปสฺงฺกรานตะ; อุปสฺงฺกรมฺย ภควนฺตมฺ คถหปติระ ปฺรติสํโฆทนยา ปฺรติสมฺโฆทเต กจฺจิทฺ ภควานุ
 สฺวํ ศายิต อิติ อถ ภควํ ตสฺยํ เวลายํ คาลา ภายเต

สรวทา วา สฺวํ เสดเต พฺรฺาหฺมณะ ปฺรินิรวฺฤตะ |

โย น ลิปฺยติ กามฺเม สฺตีฏฺโต นิรุปฺริชะ ||6||

สรวทา โว สฺวํ เสดเต พฺรฺาหฺมณะ ปฺรินิรวฺฤตะ /

ลิปฺยเต โย น กาโมโร หิ วิปฺรฺมุกฺโต นิรุปฺริชะ //

นิตฺตเวท สรวมฺ อาศกฺตี วินิย หฤทฺยชฺวรมฺ |

อุปสฺานตะ สฺวํ เสดเต สานฺติปฺราปฺเตน เจตสา ||7||

(34) [2.72] อถ ภควานุ อนาถปิณฑาทํ คถหปติํ [วินิย วิหารเ นิชฺฌณะ อาทาย วิหารํ ปฺรวิศฺย
 ปฺรชฺฌนฺตฺ เอวาสเน นิชฺฌณะ | อนาถปิณฑาทุ คถหปติระ ภควตะ ปาเทาศิรฺสา วฺนฺทิตฺวา] เอกานฺเต
 นิชฺฌณะ | เอกานฺเต นิชฺฌณฺมฺ อนาถปิณฑาทํ ภควานุ ฐรฺมฺยยา กถฺยา สนฺทฺรฺสฺยติ สฺมาทาทฺยติ
 สฺมฺตฺเตชฺยติ] สํปฺรหฺรฺษฺยติ พุทฺโธ ภควานุ ตํ ฐรฺมฺยกถามฺ อฺนุปฺรฺวิกา กถฺยติ ตทฺยถา ทานกถํ สีลกถํ
 สฺวรฺคกถํ กามานามฺ สํปฺรหฺรฺษฺยติ; ยาเสา พุทฺธานํ ภควตํ ปฺรฺวกาลกรณฺิยา ฐรฺมฺยยา กถา ตทฺยถา
 ทานกถา สีลกถา สฺวรฺคกถา อาสฺวาทาทินวสํกฺเลสฺวฺยวทานํ ไนยฺมฺกฺรฺมฺยปฺรวิเวกานุสํ
 วฺยวทานปฺกฺษฺยานุ ฐรฺมานุ วิสฺตฺเรณ สํปฺรกาศฺยติ | ยทา จ เอนํ ภควานุ ปฺร[ชานีเต สฺทฺชฺจิตฺตํ อฺทฺจฺจิตฺตํ
 วินิวรณฺจิตฺตํ กถฺยมลํ สามฺตฺตฺกฺรฺมฺยํ] ฐรฺมฺเตสนามฺ อาชฺญาตฺมฺ ตทา ยาเสา พุทฺธานํ ภควตํ ส
 มฺตฺตฺกฺรฺมฺยํ ฐรฺมฺเตสนา ตทฺยถา ทุชํ สฺมฺทโย นิโรโร มารุคะ จตฺวารุชฺย สฺตฺยานิ วิสฺตฺเรณ สํปฺรกาศฺยติ |
 อถานาถปิณฑาทสฺย คถหปเตระ ฐรฺมาภิสมฺโย ภูตฺ | ต)ทฺยถา ทุชํ สฺมฺทโย นิโรโร มารุคะ | ตทฺยถา
 สฺทฺชฺ วสฺตฺรฺมฺ อุปคตกาลกํ รณฺชโนปคํ รงฺเค ปฺรฺกฺษฺยปฺตํ สฺมฺยคฺ เอว รงฺคํ ปฺรฺติคคฺทฺณฺิยาตฺ เอวมฺ เอว
 อนาถปิณฑาทุ คถหปติระ ตสฺมินฺนุ เอว อาสเน นิชฺฌณะ [จตฺรารุชฺ สฺตฺยํ อภิสเมติ |

(35) อถ อนาถปิณฑาทุ คถหปติระ ทญฺญฐรฺมา ปฺราปฺตฺฐรฺมา วิทิตฺฐรฺมา ปยวคาตฺฐรฺมา
 ตีรณฺกานฺกฺษะ ตีรณฺวิจิจิตฺโต 'ปฺรปฺรตฺยโย 'นฺนฺยเนยะ ศาสฺตฺวะ ศาสเน ฐรฺเมษฺ โวสฺวาทฺยปฺราปฺต

อุตถาย อาสนาทุ เอก้า [สมฺ อุตตราสงคฺ กถควา เยน ภควัสฺ เตน อญชลึ ปุณฺณมย ภควนฺตมฺ อิทมฺ
อโวจตุ | อภิกฺขรานุโตะ ภทฺนฺต |] อภิกฺขรานุโตะ ภทฺนฺต | เอโส 'หํ ภควนฺตํ สฺรณํ คจฺฉามิ ชฺรํมํ จ ภิกฺขุสงฺฆํ
จ | อุปาสมฺมา มํ จ ชฺรย อวทฺยาเครณฺ ยาวชฺชิวํ ปุราณ อุเปตฺติ สฺรณคตฺตมฺ อภิปฺรสนนฺม |

(36) อถ [ภควานํ อนาถปิณฺฑทํ อิทํ อโวจตุ | เกณ นามนา ตฺวํ อภิกฺขิตฺวา] คถหปเต | อถ ภควานํ
อนาถปิณฺฑทํ คถหปติมฺ อิทมฺ อาโวจตุ: กิณฺณามา ตฺวํ คถหปเต | อหฺม อสฺมิ ภทฺนฺต สฺว[ทตฺตะ] | อปี
ตุว อนาถเกยฺหะ ปิณฺฑทํ ออนุปรยจฺฉามิ ตโต มามนา อนาถปิณฺฑโท คถหปติรฺ อนาถปิณฺฑโท
คถหปติหะ อิติ ชนะ สลฺยชานิตฺเต | กุโตะถมฺกสฺ ตฺวํ คถหปเต | อสฺติ ภทฺนฺต ปุราจฺเญชฺ ชน[ปฺเทชฺ
โกสเลชฺ สุราวสฺตี นาม | สุราวสฺตี นาม โกสลานํ นิคมะ | ตตฺร เม สํวาสะ |] ตตฺรทํ ปุริตฺวาสามิ |
ภควานํ สุราวสฺตีมฺ [อาคจฺจตุ | อาคจฺจตุ ภควานํ สุราวสฺตีมฺ | อหํ ภควนฺตํ] อุปฺสธาสุยามิ ยาวชฺชิวํ
จิวรปิณฺฑทปาตศยนาสนคฺลาณปฺรตฺตยโยชฺยชฺยปฺริชฺคาโรหะ สาทุรฺรํ ภิกฺขุสงฺฆเณ | สนฺติ คถหปเต สุ
ราวสฺตยํ วิหาระหะ | วิหาระหะ สุราวสฺตยํ | โน ภทฺนฺต | [คถหปเต ยตฺร วิหาระหะ สนฺติ ตตฺร
เอว ภิกฺขุณฺณา คณฺตวํ วสฺตวํ มนฺยเต | ยตฺร คถหปเต วิหาระหะ สนฺติ ตตฺร ภิกฺขว อากนฺตวํ คณฺตวํ
วสฺตวํ มนฺยเต | ก็ สุราวสฺตยํ ภควานํ น อากมฺมียติ ภิกฺขวสฺจ | อาคจฺจตุ ภควานํ; อหํ ตถา กริษฺยามิ
ยถา สุราวสฺตยํ วิหาระหะ | ภวิษฺยนฺติ | อากนฺตวํมฺ อิติ วิจฺจิตฺตย ตตฺร มยา วิหาโร มาเปตฺตว ย อิติ |
ภิกฺขวสฺจ อากนฺตวํ คณฺตวํ วสฺตวํ มํสฺยนฺต อิติ | สุราวสฺตยํ วิหาระหะ ภวิษฺยนฺติ ภิกฺขวสฺจ อากนฺตวํ
วสฺตวํ มนฺยนฺต อิติ | อธิวาสยติ ภควานํ อนาถปิณฺฑทสฺย คถหปเตหะ ตฺฐณฺนิภาเวณ |
อธิวาสยติ ภควานํ อนาถปิณฺฑทสฺย คถหปเตหะ ตฺฐณฺนิภาเวณ |

(37) [2.73] [อถ อนาถปิณฺฑโท ภควตฺหะ ตฺฐณฺนิภาเวณ อธิวาสนํ วิทิตฺวา ภควตฺหะ ปาเทหะ ศิรสา
วณฺทิตฺวา] ภควโต 'นฺตีกาตุ ปฺรกรฺรานฺตหะ | ตโต 'สฺย ยทฺ ราชคฺฤเห กถตฺยํ วา กรณฺมียํ ตตฺ สรวํ กถควา
ปฺริปฺราปฺย ปุณฺระ เยน ภควัสฺ เตน อุปฺสงฺกรานฺตหะ | [อุปฺสงฺกรมฺย ภควตฺหะ ปาเทหะ ศิรสา วณฺทิตฺวา
ภควนฺตํ อิทํ อโวจตุ | อนาถปิณฺฑโท คถหปติรฺ ภควตฺสฺ ตฺฐณฺนิภาเวณาธิวาสนํ วิทิตฺวา ภควตฺหะ ปาเทหะ
ศิรสา วณฺทิตฺวา ภควโต 'นฺตีกาตุ ปฺรกรฺรานฺตหะ; ตโต 'สฺย ยทฺ ราชคฺฤเห กถตฺยํ วา กรณฺมียํ วา ตตฺ สรวํ
กถควา ปฺริปฺราปฺย ปุณฺร เยน ภควัสฺ เตโนอุปฺสงฺกรานฺตหะ; อุปฺสงฺกรมฺย ภควตฺหะ ปาเทหะ ศิรสา วณฺทิตฺวา
เอกานฺเต นิชฺฌณฺหะ |

(38) ภควนฺ มม สหายกํ ภิกฺขุมฺ เอกํ ปฺรยจฺฉ | เตน สารฺธํ เอวํ] อหํ สุราวสฺตยํ ภควโต 'รฺถาย
วิหารํ การยามี อิติ | เอกานฺตนิชฺฌณฺโณ 'นาถปิณฺฑโท คถหปติรฺ ภควนฺตมฺ อิทมฺ อโวจตุ: ออนุปรยจฺฉ
เม ภควนํ ภิกฺขุํ สหายกนํ เยน สหายเกณ สุราวสฺตยํ ภควโต 'รฺถาย วิหารํ การยามีติ | ภควานํ
สํลฺกษฺยติ | กตฺรสุย ภิกฺโขหะ อนาถปิณฺฑทํ คถหปตี สปริวารํ [สุราวสฺตีนิวาสิณํ จ ชนกาอํ
สมนฺวาทตฺตฺรตฺตมฺ สกฺยํ อิติ วิจฺจิตฺตย ภิกฺขุมฺ สาริปฺตฺโร อามนฺตร]ยเต | ปสฺยติ สาริปฺตฺรสุย ภิกฺโขหะ ตตฺร

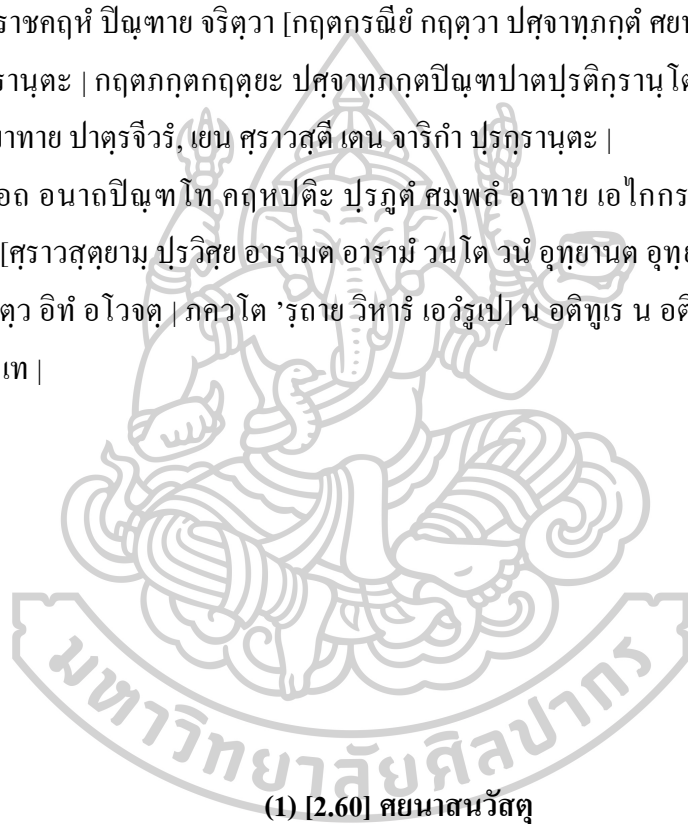
ภควานุ आयुष्मन्नुตมฺ ศาริปุตรมฺ อามนฺตรยเต | สมฺนฺวาทฺร ศาริปุตร อนาคตปิณฑทํ คฤหปตี สปริวาริ
ศฺรวาสฺตಿನಿवासಿನं จ ชนกายมฺ อิติ | อธิवासยति आयुष्मान् | [ศาริปุตระ ภควตสุ ตูษณิมฺภาเวน |

(39) อถ อนาคตปิณฑทท आयुष्मตะ ศาริปุตรสุย ตูษณิมฺภาเวน อธิवासัน วทิตฺวา ภควตะ ปาทะ
ส อณฺชลิชะ ปฺรณฺมมฺย ภควโต 'นฺตีกาทฺ ปฺรฺกฺรฺรณฺตะ | อถายุष्मมาศฺ จาริปุโตร ภควตะ ปาทะ ศิรสา
วณฺทิตฺวา ภควโต 'นฺตีกาทฺ ปฺตฺกฺรฺรณฺตะ |

(40) อถ] आयुष्मानุ ศาริปุตระ ตสุยา เอว ราเตระ อตฺยชาติ ปฺรฺวาทฺุณเ นีवासฺย ปาตรจิวรฺ
อาทาย ราชคฤหํ ปิณฑาย ปฺรฺวาทฺิษฺตุ |

(41) ราชคฤหํ ปิณฑาย จริตฺวา [กฤตกรณียํ กฤตฺวา ปศฺจาทฺุภฺกฺตํ ศยนาสนํ อรฺุถาย ปาตรจิวรฺ
อาทาย ปฺรฺกฺรฺรณฺตะ | กฤตฺกฤตฺกฤตฺยชะ ปศฺจาทฺุภฺกฺตํปิณฑปาทปฺรฺตฺกฺรฺรณฺโต ยถาปฺริภฺกฺตํ ศยนาสนํ
ปฺรฺตฺกฺสมฺยฺย สมาทาย ปาตรจิวรฺ, เยน ศฺรวาสฺตึ เตน จาริกํ ปฺรฺกฺรฺรณฺตะ |

(42) อถ อนาคตปิณฑทโท คฤหปติชะ ปฺรฺกฺรฺรณฺตํ สมฺพลํ อาทาย เอโกกราตรีทิวเสน ศฺรวาสฺติมฺ
อนฺุปฺรฺาปฺตชะ | [ศฺรวาสฺตฺยามฺ ปฺรฺวิศฺย อารามต อารามํ วนโต วนํ อุทฺยานต อุทฺยานํ จํกรฺมณฺตชะ จํกรฺมณฺ
ปฺรฺเชษณํ กฤตฺว อิทํ อโวจฺตุ | ภควโต 'รฺุถาย วิหาริ เอวิรฺุเป] น อติทฺูเรน อติ อสนฺเน ทิวาลฺุปาเกีรฺุณ
ราตรฺวาลฺุปศฺพเท |

(1) [2.60] ศยนาสนวัตฺตุ

[อุทานในศยนาสนวัตฺตุ]

สังฆมฺุคฺคล ของพระศากยะ ฟังทำ การรักษา 5 ประการ
คือ เพราะพัศฺตุเสียดาย 1 | ทำพื้นดิน ให้เป็นที่นอน 1
อยู่ป่าเป็นวัตร 1 ครองไตรจิวร 1 | และผู้เป็นเถระในหมู่ภิกษุ
ฟังทำลายป่า คือลาภสักการะ ไว้เบื้องหลัง ||1||

(2) พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า ประทับในอารามชื่อว่าเซตวัน ของเศรษฐีชื่อว่าอนาถปิณฑะ เมืองศราวาสตี | ได้ยินว่า สมัยนั้น ภิกษุผู้มีรูปอย่างนี้ นี้ ยกเรื่องราวขึ้นกล่าวท่ามกลางภิกษุจำนวนมาก ผู้นั่งประชุมพร้อมเพรียงกัน ภายในอุปสถานศาลา³² (Upasthānāsālā) ว่า | ข้าแต่ท่านผู้มีอายุ ผู้ใด ที่พวกข้าพเจ้า ควรต้อนรับ ควรเคารพ ควรนับถือ ควรบูชา | พวกข้าพเจ้า ควรทำการยกย่อง โดยการกราบ ไหว้ ถูกรับ แก่ผู้ใด | ผู้ใด ควรเพื่อจะใช้สอยอาสนะอันเลิศ ดื่มน้ำอันเลิศ และบริโภคบิณฑบาตอันเลิศ ของพวกข้าพเจ้า | ภิกษุรูปหนึ่ง ในที่นั้น กล่าวว่า พรวรชิตศากยะ เป็นผู้ควร ดังนี้ | แต่ภิกษุพวกอื่น กล่าวว่า พรวรชิต วรรณะพราหมณ์ เป็นผู้ควร | ภิกษุพวกอื่นอีก กล่าวว่า พรวรชิต วรรณะกษัตริย์ เป็นผู้ควร | ภิกษุพวกอื่น กล่าวว่า พรวรชิต วรรณะไวศยะ เป็นผู้ควร | ภิกษุพวกอื่นอีก กล่าวว่า พรวรชิต วรรณะศูทระ เป็นผู้ควร | ภิกษุพวกอื่น กล่าวว่า พรวรชิตจากวรรณะสูง เป็นผู้ควร | ภิกษุพวกอื่น กล่าวว่า พรวรชิต จากตระกูลร่ำรวย เป็นผู้ควร | ภิกษุพวกอื่น กล่าวว่า พรวรชิต ผู้มีรูปงาม นามอง น่าเลื่อมใส พุดจาไพเราะ พุดให้เข้าใจ รู้วิธีการพูด ผู้มีมหาปุณณะ ทรงจำพระสูตร ทรงจำพระวินัย ทรงจำมาตถกา ผู้ฟังมาก เป็นธรรมกถึก เป็นพระเถระ เป็นพระราชา อยู่ป่าเป็นวัตร ครองไตรจีวร มีชื่อเสียง ครองผ้าป่าสุกติกะเป็นวัตร มีปิณฑบาตเป็นวัตร มีอาสนะเดี่ยวเป็นวัตร ผู้บูชาทิศเบื้องหลังเท่านั้น อยู่โคนไม้เป็นวัตร อยู่ป่าช้าเป็นวัตร ผู้ไม่มีภัย ผู้ร่อนง่าย ผู้มีลาภ ผู้ระลึกได้เป็นครั้งคราว นับตั้งแต่ บรรลุวิโมกขะ 8 ประการ เป็นพระอรหันต์ | ภิกษุพวกอื่น กล่าวอย่างนี้ว่า ท่านผู้มีอายุ ความรู้ในเรื่องต่างๆ ของพวกข้าพเจ้า ทั้งปวง มิใช่เท่ากัน | ข้าพเจ้าทั้งหลายเหล่านั้น เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า ถึงที่ประทับ | ครั้นเข้าไปเฝ้าแล้ว จะทูลถาม เรื่องนั้น กะพระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงชี้แจง เรื่องนั้น แก่พวกข้าพเจ้า โดยประการใด ข้าพเจ้าทั้งหลาย จะทรงจำ เรื่องนั้น ไว้ โดยประการนั้น ดังนี้ |

(3) ลำดับนั้น ภิกษุจำนวนมาก เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า ถึงที่ประทับ | ครั้นเข้าไปเฝ้าแล้ว ถวายบังคม แทบบ้างบาทพระผู้มีพระภาคเจ้า ด้วยเศียรเกล้า แล้วจึงนั่ง ในที่อันเหมาะสม | ภิกษุจำนวนมาก ผู้นั่งในที่ที่เหมาะสมแล้ว จึงกราบทูลเรื่องนี้ กะพระผู้มีพระภาคเจ้า ว่า | ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ บัดนี้ ภิกษุผู้มีรูปอย่างนี้ นี้ ยกเรื่องราวขึ้นกล่าวท่ามกลางภิกษุจำนวนมาก ผู้นั่งประชุมพร้อมเพรียงกัน ในอุปสถานศาลาว่า | เนื้อความ เป็นเช่นเดียวกับเนื้อความในเบื้องต้น | พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงชี้แจงเรื่องนั้น แก่พวกข้าพเจ้า โดยประการใด [2.61] ข้าพเจ้าทั้งหลาย จะทรงจำ เรื่องนั้นไว้ โดยประการนั้น ดังนี้ | ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ทั้งหลายเหล่านั้น ขอทูลถาม เนื้อความนั้น กะพระผู้มีพระภาคเจ้า อย่างนี้ว่า | ผู้ใด ที่พวกข้าพระองค์ ควรต้อนรับ ควรเคารพ ควรนับถือ ควรบูชา | เนื้อความ เป็นเช่นเดียวกับเนื้อความในเบื้องต้น ว่า ผู้ใด ควรเพื่อจะบริโภค

³²สถานที่สงฆ์ทำสังกรรม, โรงอุโบสถ บาลีใช้ อุโปสถาคาร หรืออุโปสถคคะ. พระพรหมคุณาภรณ์. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์. 2553. 564

บิณฑบาตอันเลิศ ของพวกข้าพเจ้า ดังนี้ | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย พวกเธอ ควรต้อนรับ ควรเคารพ ควรนบถือ ควรบูชา ภิกษุผู้แก่กว่า | ควรทำการยกย่อง โดยการกราบ ไหว้ ถูกรับ ภิกษุผู้แก่กว่านั้น | และ ภิกษุผู้แก่กว่านั้น ควรเพื่อจะใช้สอยอาสนะอันเลิศ คิมน้ำอันเลิศ และ บริโภคบิณฑบาตอันเลิศ ของพวกเธอ ดังนี้ |

(4) พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสพระดำรัสว่า | ภิกษุผู้แก่กว่า อันเธอทั้งหลาย ควรต้อนรับ | เนื้อความ เป็นเช่นเดียวกับเนื้อความในเบื้องต้น ว่า ภิกษุผู้แก่กว่านั้น ควรเพื่อจะใช้สอยอาสนะอันเลิศ ดังนี้ | ภิกษุทั้งหลาย ย่อมต้อนรับ ย่อมเคารพ ย่อมนบถือ ย่อมบูชา อคาริกภิกษุ ผู้แก่กว่า | พรหมณ์คฤหบดีทั้งหลาย ครั้นฟังแล้ว ย่อมดำหนิ ย่อมติเตียน ย่อมวิจารณ์ ว่า | ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ทั้งหลาย เป็นผู้บริโศกคาม เป็นผู้เปื้อนโคลนคือกาม | ท่านทั้งหลาย จะต้อนรับ พวกข้าพระองค์ ได้อย่างไรกันเล่า | ภิกษุทั้งหลาย ย่อมกราบทูล เรื่องอันเป็นต้นเหตุนี้ กะพระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ภิกษุทั้งหลาย เรากล่าวถึง ความเกี่ยวข้องกับแห่งบรรพชิต ไม่ได้กล่าวถึง ความเป็นผู้ครองเรือน ดังนี้ |

(5) ภิกษุทั้งหลาย ทูลถามว่า ภิกษุทั้งหลาย ครั้นเห็นอันยติริถิ (Anyatīrthi) ผู้แก่แล้ว ย่อมต้อนรับ ย่อมเคารพ ย่อมนบถือ ย่อมบูชา หรือพระเจ้าข้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ในที่นี้ เรากล่าวถึง ความเกี่ยวข้องกับแห่งธรรม ไม่ได้กล่าวถึง นักบวชภายนอกศาสนา ดังนี้ |

(6) ภิกษุทั้งหลายเหล่านั้น ทูลถามว่า ภิกษุทั้งหลาย ครั้นเห็นบรรพชิตผู้แก่แล้ว แต่เป็นศรามเณร (Śrāmaṇera) ย่อมต้อนรับ ย่อมเคารพ ย่อมนบถือ ย่อมบูชา หรือพระเจ้าข้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ในที่นี้ เรากล่าวถึง ความเกี่ยวข้องกับแห่งอุปสัมปັນ (Upasampanna) ไม่ได้กล่าวถึง ศรามเณร ดังนี้³³ |

(7) ภิกษุทั้งหลายเหล่านั้น ทูลถามว่า ภิกษุทั้งหลาย ย่อมเคารพ ย่อมนบถือ ย่อมบูชา อย่างดียิ่ง ต่ออุปสัมปัน ผู้แก่ หรือพระเจ้าข้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ถามจำนวนวรษา กันและกัน แล้วจึงไหว้ | ภิกษุทั้งหลาย ทูลถามว่า อุปสัมปัน ผู้ถูกถามอยู่ ย่อมพูดถึงอายุ | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | พวกเธอ ควรถามถึงจำนวนวรษาที่อุปสมบท ดังนี้ | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลว่า อุปสัมปัน เหล่านี้ ไม่รู้ว่า [มีจำนวนวรษาเท่าไร] | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า ควรให้อุปสัมปันบอกให้แน่นอน | ภิกษุทั้งหลาย กราบทูลว่า อุปสัมปัน ย่อมไม่รู้ ว่า วรษาที่แน่นอน มีเท่าไร ดังนี้ | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย สมัย 5 ประการ เหล่านี้ คือ | ไหม้นติกสมัย ไครษมิกสมัย วารมิกสมัย มฤตวารมิกสมัย และทิววารมิกสมัย ดังนี้ | ในบรรดาสมัยทั้ง 5 เหล่านี้ ไหม้นติกสมัย มี 4 เดือน | ไครษมิกสมัย มี 4 เดือน | [วารมิกสมัย มี 1 เดือน] | มฤตวารมิกสมัย มี 1 วัน 1 คืน |

³³ อุปสัมปัน คือ ผู้ยังมีใ้อุปสมบท ได้แก่ฤหัสถ์และสามเณร รวมทั้งสิกขมานา สามเณรี, ผู้มิใช่ภิกษุ หรือภิกษุณี ตรงข้ามกับคำว่า อุปสัมปัน คือผู้ที่อุปสมบทเป็นภิกษุหรือภิกษุณีแล้ว

ทิววารมิกสมัย มี 3 เดือน โดยไม่นับกลางคืน | พวกเธอ ควรไหว อุปสัมบัน ผู้บอกได้อย่างชัดเจน
 อย่างนี้ เป็นอันดับแรก |

(8) คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย อุปสัมบัน 4 ประเภท เหล่าอื่นอีก ที่ควรไหว | อุปสัมบัน 4 ประเภท
 เหล่าอื่นอีก ที่ควรไหว เป็นเช่นไร | พระตถาคตหัตถัมภ์สัมพุทธเจ้า ผู้เป็นใหญ่แห่งเทวดาและ
 มนุษย์ เป็นผู้ที่ชาวโลก พร้อมทั้งเทวดา มาร พรหม และสมณพราหมณ์ ควรไหว | ประวรจิต
 ทั้งหมด เป็นผู้ที่ถูกหัตถ์ ทั้งปวง ควรไหว | อุปสัมบันผู้มีในกาลก่อน เป็นผู้ที่ยุติอุปสัมบันทั้งปวง ควร
 ไหว ยกเว้น ภิกษุณี | ภิกษุผู้เป็นอุปสัมบัน เป็นผู้ที่ยุติอุปสัมบันแม้มีอายุร้อยปี นั้น ควรไหว | อุปสัมบัน
 เป็นผู้ที่ยุติอุปสัมบัน ทั้งปวง ควรไหว |

(9) [2.62] บุคคล 10 ประเภท ที่ควรไหว | บุคคล 10 ประเภท เหล่าไหน ที่ควรไหว | คือ
 ภิกษุผู้อยู่ปริวาส ผู้ประพฤติตามภิกษุอยู่ปริวาส ผู้อยู่ปริวาสแล้ว ภิกษุผู้ไอ้อวด ผู้ประพฤติตามภิกษุผู้
 ไอ้อวด ผู้ไม่เห็นโทษการถูกขกั้วตร ผู้ไม่ทำคืนการถูกขกั้วตร ผู้ไม่ตั้งอยู่ในความยุติธรรม ผู้มีทฤษฎี
 อันบาป ผู้ถูกขกั้วตร ถูกหัตถ์ และอุปสัมบัน ควรไหว บุคคล 10 ประเภทนั้น

(10) ในกาลใด พระผู้มีพระภาคเจ้า กำหนดโทษชะ โดยตรัสบอก ในกาลนั้น ภิกษุทั้งหลาย
 ย่อมต้อนรับ ย่อมเคารพ ย่อมนับถือ ย่อมบูชา ซึ่งกันและกัน | ภิกษุทั้งหลาย เหล่านั้น ผู้ต้อนรับอยู่ ผู้
 เคารพอยู่ ผู้นับถืออยู่ ผู้บูชาอยู่ ซึ่งกันและกัน ย่อมเจริญ ด้วยธรรม อันเป็นกุศล ดุจดอกบัว ย่อมงาม
 เพราะอาศัยน้ำ | ภิกษุทั้งหลาย ผู้เกิดความสงสัย ได้ทูลถาม พระผู้มีพระภาคเจ้า ผู้มีความรู้ อัน
 สามารถตัดความสงสัยทั้งปวงได้ว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ภิกษุทั้งหลาย เห็นว่า ในกาลใด พระผู้มี
 พระภาคเจ้า กำหนดโทษชะ โดยตรัสบอก ในกาลนั้น ภิกษุทั้งหลาย ย่อมต้อนรับ ย่อมเคารพ ย่อม
 นับถือ ย่อมบูชา ซึ่งกันและกัน | ภิกษุทั้งหลาย เหล่านั้น ผู้ต้อนรับอยู่ ผู้เคารพอยู่ ผู้นับถืออยู่ ผู้บูชา
 อยู่ ซึ่งกันและกัน ย่อมเจริญ ด้วยธรรม อันเป็นกุศล ดุจดอกบัว ย่อมงาม เพราะอาศัยน้ำ ดังนี้หรือ |
 พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย จะแปลกอะไร ในที่นี้ ในกาลบัดนี้ เราปราศจาก
 รากะ ทเวชะ โมหะ หลุดพ้นจากชาติ ชรา วายธิ มรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ เทวมนัส อุปายาสะ
 รู้อาการทั้งปวง ด้วยความรู้ทั้งปวง เข้าถึงอำนาจความรู้ ด้วยความรู้ เมื่อจะกำหนดโทษชะ โดย
 ตรัสบอก เสด็จมาตรัสบอกว่า ภิกษุทั้งหลาย ย่อมต้อนรับ ย่อมเคารพ ย่อมนับถือ ย่อมบูชา ซึ่งกัน
 และกัน | ภิกษุทั้งหลาย เหล่านั้น ผู้ต้อนรับอยู่ ผู้เคารพอยู่ ผู้นับถืออยู่ ผู้บูชาอยู่ ซึ่งกันและกัน ย่อม
 เจริญ ด้วยธรรม อันเป็นกุศล ดุจดอกบัว ย่อมงาม เพราะอาศัยน้ำ ดังนี้ | แต่ว่า การที่เรา ประกอบด้วย
 รากะ ทเวชะ โมหะ ไม่อาจหลุดพ้นจากชาติ ชรา วายธิ มรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ เทวมนัส อุปายา
 สะ มีร่างกายตกไปในความทุกข์ เมื่อจะกำหนดโทษชะ โดยตรัสบอก เสด็จมาตรัสบอกว่า เรื่องที่หมุ่
 ฆน ผู้อาศัยอยู่ในชมพูทวีป ทั้งสิ้น ได้เกิด ในหมู่เทวดา ชั้นดาวดึงส์อันประณีต เรื่องนั้น นำอัสจรรย |

(11) คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย เรื่องเคยมีมาแล้ว ในกาสิชนบท มีสัตว์ 4 ตัว คือ นาก กระจ่าย ลิง และข้าง อาศัยอยู่ในป่า แห่งหนึ่ง | สัตว์เหล่านั้น อยู่ด้วยกัน โดยความเป็นเพื่อน เกื้อกูลกัน สามัคคีกัน เคารพกัน ไม่ทะเลาะกัน ไม่มีความสงสัยกัน อยู่ร่วมกัน ระลึกถึงกัน ตลอดเวลา | โดยสมัยอื่นอีก ความอยากรู้ เกิดขึ้นแล้ว แก่สัตว์เหล่านั้น | สัตว์ทั้ง 4 ประึกษากันว่า ในกาลบัดนี้ เราทั้งหลาย เป็นผู้อยู่ด้วยกันโดยความเป็นเพื่อน เกื้อกูลกัน สามัคคีกัน เคารพกัน ไม่ทะเลาะกัน | แต่พวกเราไม่รู้เลยว่า ใคร ที่เราทั้งหลาย ควรสักการะ ควรเคารพ ควรนับถือ ควรบูชา ดังนี้ | กระจ่ายหนอ พวกเราจะรู้ข้อปฏิบัติให้ถึงความเจริญรุ่งเรือง ดังนี้ | สัตว์ทั้ง 4 เหล่านั้น เริ่มโต้เถียง กันและกันว่า | ในบรรดาพวกเรา ใคร เป็นผู้มียุมาก | ลำดับนั้น นาก เป็นผู้มียุมาก แสดงความเห็นว่ | ในกาลบัดนี้ ตำแหน่งผู้มียุมาก นั้น ใครเห็นว่า มีประมาณเท่าไร | ข้าง กล่าวว่า | ข้าพเจ้า มีความเห็นอย่างนี้ว่า ผู้ที่เดินทางไปกับฝูงได้ไกล นั้นเองเป็นประมาณ | ลิง กล่าวว่า | ข้าพเจ้า มีความเห็นอย่างนี้ว่า ข้าพเจ้า เป็นผู้เดินทางไปกับฝูงได้ไกล เหมือนกัน ดังนี้ | สัตว์เหล่านั้น กล่าวว่า | ท่าน เป็นผู้มียุมาก ดังนี้ | กระจ่าย กล่าวว่า | มยาปี อสุย ทูวิบุตรกสย ปเตรยว เอว อวศุยขนุพินทโว ชิหุวยา นิรุติธมา อิติ | สัตว์เหล่านั้น กล่าวว่า | แม้ว่าท่าน เป็นผู้มียุมาก ย่อมลำบาก | นาก กล่าวว่า | [2.63] ท่านทั้งหลาย จะดู การกระทำ ตำแหน่งหัวหน้า อันมีประมาณมากนี้ หรือ | สัตว์ทั้งหลาย กล่าวว่า | พวกเราจะดู | นาก กล่าวว่า | ครั้นข้าพเจ้า กินผลไม้เหล่านั้นแล้ว ถ่ายอุจจาระ ในประเทศนี้ จากนั้น ผลไม้นี้ จะเกิด ดังนี้ | สัตว์เหล่านั้น กล่าวว่า | ถ้าเป็นเช่นนั้น ท่านจะเป็นหัวหน้า ของพวกเราทั้งหมด ดังนี้ | ลำดับนั้น ข้าง ประรภเพื่อจะ ทำให้สัตว์ทั้งปวง เคารพเช่นกัน | ลิง กระจ่าย และนาก ย่อมทำเช่นกัน | นากนั้น กระทำแล้วนั้นเทียว | สัตว์เหล่านั้น ย่อมหมุนเวียน กระทำให้เป็นที่เคารพ ตามความสามารถ อย่างนี้ ตรงนี้ด้วย ตรงโน้นด้วย ในที่อยู่ป่านั้น | ในกาลใด สัตว์เหล่านั้น ไปถึงสถานที่ ที่ลำบากและมีน้ำลึก ในกาลนั้น ลิงยอมขึ้นหลังข้าง กระจ่าย ขึ้นหลังลิง แม้นากก็เกาะหลัง กระจ่าย |

(12) ความอยากรู้ เกิดขึ้น แก่สัตว์เหล่านั้น ผู้มีความรักต่อผู้มียุมาก และผู้มีความเคารพอย่างนี้ว่า | ในกาลบัดนี้ เราทั้งหลาย เป็นผู้มีความรักต่อผู้มียุมาก และเป็นผู้มีความเคารพ | แม้ประการอื่นอีก พวกเรา สมทานกุศล อันเล็กน้อยก่อน แล้วจึงมา ทางนี้ ดังนี้ | สัตว์ทั้งหลาย ถามว่า พวกเราทำอะไร | นาก กล่าวว่า | พวกเรางดเว้น จากการฆ่าสัตว์ | สัตว์ทั้งหลาย ถามว่า การฆ่าสัตว์ของพวกเรา เป็นเช่นไร | นาก กล่าวว่า | หญ้า ดอกไม้ และผลไม้ทั้งหลาย มีอยู่ สัตว์มีชีวิตทั้งหลาย มีอยู่ สัตว์ที่ตายแล้วทั้งหลาย มีอยู่ | ดังนั้น ในวันนี้ พวกเรา ละเว้น สัตว์มีชีวิต จำนวนมาก บริโภค สัตว์ที่ตายแล้ว | สัตว์เหล่านั้น ละเว้น สัตว์มีชีวิตทั้งหลาย เริ่มบริโภค สัตว์ที่ตายแล้วทั้งหลาย

(13) ดังนั้น สัตว์เหล่านั้น ได้เป็นผู้ไม่ฆ่าสัตว์ทั้งหลาย | เราทั้งหลาย เป็นผู้ละเว้น จากการฆ่าสัตว์ แต่ว่า ไม่ละเว้น การถือเอาสิ่งของที่ไม่มีผู้ให้ | สัตว์ทั้งหลาย ถามว่า การถือเอาสิ่งของที่ไม่มี

ผู้ให้ ของพวกเรา เป็นเช่นไร | นาก กล่าวว่ | สิ่งของที่มีผู้ให้ทั้งหลาย มีอยู่ ใบหญ้าดอกไม้และ
ผลไม้ทั้งหลาย มีอยู่ สิ่งของที่ไม่มีผู้ให้ทั้งหลาย มีอยู่ | ดังนั้น ในวันนี้ พวกเรา ละเว้น สิ่งของที่ไม่มี
ผู้ให้ จำนวนมาก บริโภค สิ่งของที่มีผู้ให้ทั้งหลาย | สัตว์เหล่านั้น ละเว้น สิ่งของที่ไม่มีผู้ให้ทั้งหลาย
เริ่มบริโภค สิ่งของที่มีผู้ให้ทั้งหลาย |

(14) ดังนั้น สัตว์เหล่านั้น ได้เป็นผู้ถือเอาสิ่งของที่มีผู้ให้ทั้งหลาย | นาก กล่าวว่ เรา
ทั้งหลาย เป็นผู้ละเว้น จากสิ่งของที่ไม่มีผู้ให้ | แต่ว่ ไม่ละเว้น การประพตติผิตในกาม | พวกเรา จะ
ละเว้น จากการประพตติผิตในกาม หรือหนอ | สัตว์ทั้งหลาย ถาว่า การประพตติผิตในกาม ของ
พวกเรา เป็นเช่นไร | นากกล่าวว่ | พวกเรา ย่อมถึง แม้สิ่งทีควรถึง | ย่อมถึง แม้สิ่งทีไม่ควรถึง |
ดังนั้น ในวันนี้ พวกเรา ควรถึง สิ่งทีควรถึง ไม่ถึง สิ่งทีไม่ควรถึง สัตว์เหล่านั้น ถึงสิ่งทีควรถึงแล้ว
ไม่ถึง สิ่งทีไม่ควรถึง |

(15) สัตว์เหล่านั้น ได้เป็นผู้ไม่ประพตติผิตในกาม | นาก กล่าวว่ พวกเรา เป็นผู้ละเว้น จาก
การประพตติผิตในกาม | แต่ว่ ไม่ละเว้น จากมถุชวาท³⁴ | พวกเรา จะละเว้น จากมถุชวาท หรือ
หนอ | สัตว์ทั้งหลาย ถาว่า มถุชวาท ของพวกเรา เป็นเช่นไร | นาก กล่าวว่ | พวกเรา ย่อมสนทนา
กับทุกคน | ดังนั้น ในวันนี้ พวกเรา ไม่ควรสนทนา ให้มาก กับทุกคน | พวกเรา ควรพูด เรื่องจริง ใน
กาล ทีพิจารณาแล้ว ไตร่ตรงแล้ว | สัตว์เหล่านั้น ไม่สนทนากับทุกคน แต่ว่ ย่อมพูด เรื่องจริง ตาม
กาล ทีพิจารณาแล้ว ไตร่ตรงแล้ว |

(16) สัตว์เหล่านั้น ได้เป็นผู้ละเว้นจากมถุชวาทแล้ว | นาก กล่าวว่ เป็นผู้ละเว้นจากมถุชว
าทแล้ว | แต่ว่ ไม่ละเว้น จากสุราไมเรยมัทยปรมาทส์ถาน | พวกเรา จะละเว้น จากสุรา
ไมเรยมัทยปรมาทส์ถาน หรือหนอ | สัตว์ทั้งหลาย ถาว่า [2.64] สุราไมเรยมัทยปรมาทส์ถาน ของ
พวกเรา เป็นเช่นไร | นาก กล่าวว่ | ผลไม้ทั้งหลาย ทีทำให้เมา มีอยู่ ผลไม้ทั้งหลาย ทีไม่ทำให้เมา มี
อยู่ | ดังนั้น ในวันนี้ พวกเรา จะละเว้น ผลไม้ทั้งหลาย ทีทำให้เมา บริโภคผลไม้ทั้งหลาย ทีไม่ทำให้
เมา | สัตว์เหล่านั้น ละเว้น ผลไม้ทั้งหลาย ทีทำให้เมา เริ่มบริโภคผลไม้ทั้งหลาย ทีไม่ทำให้เมา |

(17) ในกาลใด สัตว์เหล่านั้น ตั้งอยู่ใน วรตบท 5 ประการ ในกาลนั้น นาก ย่อมกล่าวว่ |
แนะท่านผู้เจริญ พวกเรา เป็นผู้ตั้งมั่นอยู่แล้วในวรตบท 5 ประการ | พวกเรา จะให้ตั้งมั่นในวรตบท
5 ประการ แม้อย่างอื่นอีก หรือหนอ | สัตว์เหล่านั้น กล่าวว่ | พวกเรา ควรทำ อย่างนี้ | ใคร จะให้
พวกท่านตั้งมั่นในวรตบท | ลิง กล่าวว่ | ข้าพเจ้า จะให้ลิงทั้งหมด ตั้งมั่นอยู่ในวรตบท | ลำดับนี้
กระต่าย กล่าวว่ | ข้าพเจ้า จะให้กระต่าย และสุนัขจิ้งจอก ทั้งหมด ตั้งมั่นอยู่ในวรตบท | ช้าง กล่าว
ว่ | ข้าพเจ้า จะให้ช้าง และสัตว์อีก 2 ประเภท คือ ลิงโต และเสือ ให้ตั้งมั่นอยู่ในวรตบท | นาก

³⁴ บาลีใช้ มุสาวาท ละการกล่าวเท็จ คือ ไม่ยอมกล่าวเท็จเพราะเหตุตนเอง ผู้อื่น หรือเพราะเห็นแก่
ประโยชน์ใดๆ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. 2553. 234.

กล่าวว่า | ถ้าเช่นนั้น ข้าพเจ้า จะให้สัตว์ที่ท่านทั้งหลายไม่ได้กล่าวถึง พวกที่ไม่มีข้อบังคับ ไม่มีเท้า มีสองเท้า มีสี่เท้า และนก ทั้งหมด ตั้งมั่นในวาระบท 5 ประการ | ดังนั้น สัตว์ทั้งหลาย เหล่านั้น ในแคว้นกาศิ เป็นผู้ยาวคุดิตยคุโยนิคตาะ สัตว์เหล่านั้น ไม่แบ่งแยกกันและกัน อยู่ร่วมกันเป็นปกติ ในราวป่านั้น ย่อมอยู่ โดยความรักใคร่ | ด้วยอนุภาพ ของสัตว์เหล่านั้น เทวดา จึงห้ามไม่ให้ฝนตกตามกาล | ดอกไม้และผลไม้ทั้งหลาย ต้นไม้ทั้งหลาย ย่อมร่วงหล่น ย่อมเหี่ยวเฉา อยู่เป็นนิตย์ | สัตว์เหล่านั้น อันมนุษย์ทั้งหลาย เห็นแล้ว ย่อมอยู่ โดยไม่แบ่งแยกกันและกัน | ในกาลนั้น ดอกไม้และผลไม้ทั้งหลาย ต้นไม้ทั้งหลาย ย่อมร่วงหล่น ย่อมเหี่ยวแห้ง | พระราชา ตรัสว่า | เรา ย่อมครองราชย์ โดยธรรม เหตุนั้น เป็นอนุภาวะ ของเราหรือ ดังนี้ | อนึ่ง ภายในเมือง มีพวกอำมาตย์หนุ่ม ผู้เลี้ยงชีวิต โดยการหลอกลวง ขวานิคมและชนบท | อำมาตย์หนุ่มเหล่านั้น กราบทูลว่า เหตุนั้น เป็นอนุภาวะ ของพวกข้าพระองค์ | พระราชา ทรงใคร่ครวญว่า | พวกอำมาตย์ ย่อมไม่รู้เหตุนี้ว่า เป็นอนุภาวะ ของใคร ดังนี้ | โอ เรื่องนั้น เป็นเรื่องอัศจรรย์ เห็นเป็นครั้งคราวเท่านั้น | อำมาตย์เหล่านั้น ไม่รู้ แม้เรื่องนั้น | อนึ่ง อุทยาน ย่อมอยู่ ไม่ไกล จากเมืองวารานสิ (Vārāṇasī) | ฤๅษี ผู้ได้อภิญญา³⁵ 5 อาศัย อยู่ในอุทยานนั้น ท่านเป็นผู้ที่หมุ่ชน ผู้อาศัยอยู่ในเมืองวารานสิ ทั้งสิ้น เคารพ นับถือ และกราบไหว้ | ลำดับนั้น พระราชา เสด็จเข้าไปหา ถึงที่อยู่ ของฤๅษีคนนั้น ลูบเท้าทั้งสองแล้ว ตรัสว่า | สัตว์ทั้งหลาย ในแคว้นอันกว้างใหญ่ ของข้าพเจ้า สัตว์ทั้งหมด เหล่านั้น ไม่แบ่งแยกกันและกัน อยู่ร่วมกันเป็นปกติ อยู่ด้วยความรักใคร่กัน | ข้าแต่เทวดา ถูคุณ ดอกไม้และผลไม้ทั้งหลาย ต้นไม้ทั้งหลาย ย่อมร่วงหล่น ย่อมเหี่ยวเฉา อยู่เป็นนิตย์ | เพราะฉะนั้น คำนั้น เป็นคำพูด ของข้าพเจ้า | ข้าพเจ้า ครองราชย์ โดยธรรม | เหตุนี้ เกิดเพราะอนุภาวะ ของข้าพเจ้าหรือ ดังนี้ | แต่ว่า พวกอำมาตย์หนุ่ม ผู้อยู่ภายในเมือง ผู้เลี้ยงชีวิต โดยการหลอกลวง ขวานิคมและชนบท ย่อมกำหนดว่า | เหตุนี้ เป็นอนุภาวะ ของพวกข้าพระองค์ | พวกอำมาตย์ ย่อมไม่รู้ ว่า เหตุนี้ เป็นอนุภาวะ ของใคร ดังนี้ | ข้าพเจ้า มีความประหลาดใจมาก | ท่าน ควรตัดความสงสัย ว่า | เหตุนี้ เป็นอนุภาวะ ของใคร ดังนี้ | ฤๅษีนั้น กราบทูลว่า | ถวายพระพร มหาบพิตร เหตุนี้ ไม่ใช่อนุภาวะ ของพระองค์ [2.65] ไม่ใช่อนุภาวะ ของพวกอำมาตย์หนุ่ม ผู้อยู่ภายในเมือง ผู้เลี้ยงชีวิต โดยการหลอกลวง ขวานิคมและชนบท | แต่ว่า สัตว์ 4 ตัว อาศัยอยู่ในแคว้น ของพระองค์ | เหตุนี้ เป็นอนุภาวะ ของสัตว์เหล่านั้น ดังนี้ | พระราชา ตรัสว่า | ข้าพเจ้า จะไปดู สัตว์เหล่านั้น ดังนี้ | ฤๅษี กราบทูลว่า | ถวายพระ

³⁵ บาลีใช้อภิญญา คือ ความรู้อย่างชัด มี 6 ประการ คือ 1.อิทธิวิชา หรือ อิทธิวิธิ ความรู้ที่ทำให้แสดงฤทธิ์ต่างๆ ได้ 2.ทิพโสต ญาณที่ทำให้มีหูทิพย์ 3.เจโตปริยญาณ ญาณที่ทำให้สามารถกำหนดใจคนอื่นได้ 4.ปุพเพนิวาสานุสสติ ญาณที่ทำให้ระลึกชาติได้ 5.ทิพจักขุ ญาณที่ทำให้มีหูทิพย์ (อภิญญา 5 นี้ เป็น โลกียอภิญญา) 6.อาสวักขยญาณ ญาณที่ทำให้อาสวะสิ้นไป (โลกุตตรอภิญญา) พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม พิมพ์ครั้งที่ 17. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จันทร์เพ็ญ 2553 : 202)

พร มหาบพิตร ประโยชน์อะไร ด้วยการทอดพระเนตร ของพระองค์ สัตว์เหล่านั้น สมทาน
 ประพฤติ วรรคบทใด พระองค์ ควรสมทานประพฤติ วรรคบทนั้นเถิด ดังนี้ | พระราชา ตรัสถามว่า
 สัตว์เหล่านั้น สมทานประพฤติ อะไร | ฤๅ กราบทูลว่า สัตว์เหล่านั้น สมทานประพฤติ วรรคบท 5
 ประการ | ข้าแต่มหารัชมัย (พระฤๅษีจำพวกพิเศษ จำพวกหนึ่ง) วรรคบท 5 ประการ เป็นเช่นไร | ฤๅ กราบ
 ทูลว่า ถวายพระพร มหาบพิตร สัตว์เหล่านั้น ไม่เบียดเบียนชีวิต สัตว์ทั้งหลาย | ไม่ถือเอา สิ่งของ
 ของผู้อื่น | ไม่ทำ การล่วงละเมิดผู้ที่ไม่ควรล่วงละเมิด | ไม่กล่าว มฤชาวาท | และไม่ดื่มน้ำเมา |
 พระราชาตรัสว่า ข้าแต่มหารัชมัย ถ้าเช่นนั้น แม้ข้าพเจ้า จะสมทานประพฤติวรรคบท 5 ประการ เหล่านี้
 | ลำดับนั้น พระราชาพระองค์นั้น เริ่มสมทานประพฤติ วรรคบททั้ง 5 ประการ | พระราชา ทรง
 สมทานประพฤติ วรรคบททั้ง 5 ประการแล้ว ด้วยประการฉะนี้ แม้เทวดาทั้งหลาย ก็เริ่มสมทาน
 ประพฤติ วรรคบททั้ง 5 ประการ | แม้พวกอำมาตย์หนุ่ม ผู้อยู่ภายในเมือง ผู้เลี้ยงชีวิตโดยการ
 หลอกหลวง ขวานิคมและชนบท ก็เริ่มสมทานประพฤติ วรรคบททั้ง 5 ประการ | พระราชาผู้ครอง
 แคว้นน้อยใหญ่ สดับแล้วว่า | พระเจ้าพรหมทัตตะ พร้อมด้วยพวกอำมาตย์หนุ่ม ผู้อยู่ภายในเมือง ผู้
 เลี้ยงชีวิตโดยการหลอกหลวง ขวานิคมและชนบท เริ่มสมทานประพฤติ วรรคบททั้ง 5 ประการ ดังนี้ |
 อนึ่ง ครั้นสดับแล้ว พระราชาแม่เหล่านั้น พร้อมด้วยพวกอำมาตย์หนุ่ม ผู้อยู่ภายในเมือง ผู้เลี้ยงชีวิต
 โดยการหลอกหลวง ขวานิคมและชนบท เริ่มสมทานประพฤติ วรรคบททั้ง 5 ประการ ดังนี้ | หมู่ชน
 ทั้งหมด ผู้มากพร้อมนั้นเทียว เริ่มสมทานประพฤติ วรรคบททั้ง 5 ประการ |

(18) [2.65] ได้ยินว่า สมัยนั้น ในชมพูทวีป บุคคลใด ทำกาละ บุคคลนั้น เมื่อกายแตก อุบัติ
 แล้ว ในไตรยตรีสะ (Traytriṅśa) เทวโลก อันประณีต | ลำดับนั้น ท้าวศักระ ผู้เป็นใหญ่แห่งเทวดา
 ครั้นเห็นเทวบริษัท มีจำนวนมากยิ่ง จึงกล่าวคาถาอีก ว่า

สัตว์ทั้งหลายผู้มีความเคารพ ผู้มีความปรารถนา

ย่อมอยู่ในป่าเป็นที่บำเพ็ญตบะ | นาค ได้ประกาศ

พรหมจรรย์ แก่ชาวโลกผู้เป็นปุลุชนแล้ว ||2|| ดังนี้ |

(19) พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสแล้วว่า | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย พวกเธอสำคัญอย่างไร นาคผู้
 ประกอบด้วยความเคารพ ในกาลนั้น เป็นเราในกาลบัดนี้ | กระจ่าตายเป็นพระศาวิปุตะ ลิง เป็นพระ
 เมฆาคัลลยะ ช้าง เป็นพระอนันตทะ | แม้ในกาลนั้น เราเป็นผู้รู้ ข้อปฏิบัติให้ถึงความเจริญรุ่งเรือง ถึง
 ความเจริญรุ่งเรืองแล้ว หมู่ชนผู้อยู่ในชมพูทวีปตามปกติ ทั้งสิ้น เกิดขึ้นแล้ว ในหมู่เทวดา บนสวรรค์
 ชั้นไตรยตรีสะ เป็นจำนวนมาก | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย แม้ในกาลนี้ เราเป็นผู้รู้ ข้อปฏิบัติให้ถึงความ
 เจริญรุ่งเรือง ถึงความเจริญรุ่งเรืองแล้ว บุคคลผู้ต้อนรับอยู่ ผู้เคารพอยู่ ผู้นับถืออยู่ ผู้บูชาอยู่ ซึ่งกัน
 และกัน ย่อมเจริญ ด้วยธรรม อันเป็นกุศล คุณดอกบัว ย่อมงาม เพราะอาศัยน้ำ ดังนี้ | ดูก่อนภิกษุ
 ทั้งหลาย เพราะฉะนั้น บัดนี้ พวกเธอ ผู้ที่อยู่โดยมีความเคารพ หวังความสำเร็จ ผู้เป็นไปในอำนาจแห่ง

ภิกษุ ในพรหมจรรย์ ในภิกษุผู้เป็นเถระ ผู้มีอายุในท่ามกลาง และภิกษุผู้ใหม่ | ภิกษุทั้งหลาย ทูลถามว่า เหตุอันนั้น ย่อมมี แก่ผู้ใด | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุนั้น ผู้ที่อยู่โดยไม่มีคุณ เคารพ ไม่หวังความสำเร็จ ไม่เป็นไปในอำนาจแห่งภิกษุ ย่อมประพฤติธรรม อันให้ความตั้งใจสำเร็จ [2.66] ให้บริบูรณ์ ในภิกษุผู้เป็นเถระ ผู้มีอายุในท่ามกลาง และภิกษุผู้ใหม่ ย่อมไม่รู้ สถานะนี้ | ภิกษุ ผู้ไม่ประพฤติธรรม อันให้ความตั้งใจสำเร็จ ให้บริบูรณ์ แต่ประพฤติธรรม อันควรศึกษา ให้บริบูรณ์ ย่อมไม่รู้ สถานะนี้ | ภิกษุผู้ไม่ประพฤติธรรม อันควรศึกษา ให้บริบูรณ์ แต่ประพฤติศีลสัณณะ สมာธิสัณณะ ปรัชญาสัณณะ วมุกตีสัณณะ วิมุกติชญาณทรสนสัณณะ ให้บริบูรณ์ ย่อมไม่รู้ สถานะนี้ | ภิกษุผู้ไม่ประพฤติวิมุกติชญาณทรสนสัณณะ ให้บริบูรณ์ ละทิ้งความอดกลั้น(อนุปาทาย) ย่อมไม่รู้ สถานะนี้ | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุนั้น ผู้ที่อยู่โดยมีความเคารพ หวังความสำเร็จ ผู้เป็นไปในอำนาจแห่งภิกษุ ย่อมประพฤติธรรม อันให้ความตั้งใจสำเร็จ ให้บริบูรณ์ ในพรหมจรรย์ ในภิกษุผู้เป็นเถระ ผู้มีอายุในท่ามกลาง และภิกษุผู้ใหม่ ย่อมรู้ สถานะนี้ | ภิกษุผู้ประพฤติธรรม อันให้ความตั้งใจสำเร็จ ให้บริบูรณ์ และประพฤติธรรม อันควรศึกษา ให้บริบูรณ์ ย่อมรู้ สถานะนี้ | ภิกษุผู้ประพฤติธรรม อันควรศึกษา ให้บริบูรณ์ และประพฤติศีลสัณณะ สมာธิสัณณะ ปรัชญาสัณณะ วมุกตีสัณณะ วิมุกติชญาณทรสนสัณณะ ให้บริบูรณ์ ย่อมรู้ สถานะนี้ | ภิกษุผู้ประพฤติวิมุกติชญาณทรสนสัณณะ ให้บริบูรณ์ ละทิ้งความอดกลั้น(อนุปาทาย) ย่อมรู้ สถานะนี้ | ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เพราะฉะนั้น ในกาลบัดนี้ ภิกษุทั้งหลาย ควรศึกษา อย่างนี้ว่า | พวกเรา พึงอยู่ โดยมีความเคารพ หวังความสำเร็จ ผู้เป็นไปในอำนาจแห่งภิกษุ ในพรหมจรรย์ ในภิกษุผู้เป็นเถระ ผู้มีอายุในท่ามกลาง และภิกษุผู้ใหม่ | ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอ ควรศึกษาเหตุอย่างนี้ ด้วยประการฉะนี้ |

(20) สัตว์ผู้มีบุญ ทั้ง 5 ของพระผู้มีพระภาคเจ้า ย่อมเข้าไปอยู่ในป่า ในกาลใด | เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้า เสด็จเข้าไปประทับในป่า ของเหล่าสิงโต เสือ สัตว์ 2 เท้า และสุนัขจิ้งจอก สัตว์เหล่านั้น เป็นผู้มาแล้ว ในกาลนั้น |

(21) พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงกำหนดว่า | สรวากะ ของพระสัมมัชฌัมพุทธานุเจ้า ผู้มีในกาลก่อน ย่อมทำที่อยู่ ในที่ไหน | ทรงเห็นว่า ย่อมทำที่อยู่ ในวิหาร | คำนี้ แม้อันเหล่าเทวดา กราบทูล แก่พระผู้มีพระภาคเจ้า ว่า |

(22) ได้ฟังว่า สมัยนั้น คฤหบดี ชื่อว่ากัลยาณภัทระ (Kalyāṇabhatra) อาศัยอยู่ในเมืองวารานาสี | เมื่อคฤหบดีนั้น ขวนขวายในกุศลมูลอยู่เป็นปกติ ได้มีความคิด อย่างนี้ว่า | โอ หนอ เราพึงสร้างวิหารถวาย สรวากะ ของพระมีพระภาคเจ้า ดังนี้ | คฤหบดีนั้น พยายามตลอดกาล นั้นเที่ยวเข้าไปเฝ้า พระผู้มีพระภาคเจ้า ถึงที่ประทับ | ครั้นเข้าไปเฝ้าแล้ว ถวายบังคม แทบพระบาทของพระผู้มีพระภาคเจ้า ด้วยเศียรเกล้า นั่งแล้ว ในที่เหมาะสมแห่งหนึ่ง | พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงทำกัลยาณภัทระคฤหบดี ผู้นั่งในที่เหมาะสมแห่งหนึ่ง ให้เห็นแจ้ง สมทาน อาจหาญ ว่างด้วยธรรมมีกถา | กัล

ยามภัทระคฤหบดี ผู้อันพระผู้มีพระภาคเจ้าทำให้เห็นแจ้ง สมาทาน อาจหาญ ว่าจะแล้วด้วย
 ธรรมกถา อันมือเนกปริยาย เป็นผู้หนึ่ง | ลำดับนั้น กัลยาณภัทระ คฤหบดี ลุกจากอาสนะ พาดผ้าอุตต
 ราสงค์ เฉยียงบ่า ประณมอัญชลี ต่อเบื้องพระพักตร์พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้กราบทูลคำนี้ กะพระผู้มี
 พระภาคเจ้าว่า | หากว่า พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงอนุญาตแล้ว ไชริ์ ข้าพระองค์ พึงสร้างวิหาร ถวาย
 ศรวาททั้งหลาย ของพระผู้มีพระภาคเจ้า ดังนี้ | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า คุณอนคฤหบดี ถ้าเช่นนั้น
 เรานุญาต ดังนี้ | คฤหบดีนั้น ย่อมไม่รู้ว่า ควรทำ เช่นไร ดังนี้ | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ถ้าว่า
 ท่านจะสร้างที่อยู่ 3 หลัง ไชริ์ ให้ท่านสร้างคันธกุฎี ตรงกลาง แล้วสร้างที่อยู่ 2 หลัง ที่ด้านข้างทั้ง 2
 ด้าน | ที่อยู่ 9 หลัง ย่อมมีใกล้ศาลา 3 หลัง ด้วยประการฉะนี้ | พระคันธกุฎี ย่อมปรากฏที่ซุ้มประตู
 ในท่ามกลางศาลาทั้ง 4 หลัง | ด้านข้างซุ้มประตู มีที่อยู่ 2 หลัง | คฤหบดีนั้น ย่อมไม่รู้ว่า ควรทำที่อยู่
 หลังไหนก่อน ดังนี้ | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า | ควรสร้าง วิหาร 5 หลัง ของพวกภิกษุก่อน แล้วจึง
 สร้าง [2.67] คันธกุฎี 7 หลัง | ควรสร้างห้องน้ำเล็ก 7 หลัง | ควรสร้างวิหาร 3 หลัง ของพวกภิกษุณิ
 ก่อน | แล้วจึงสร้าง คันธกุฎี 5 หลัง | ควรสร้างห้องน้ำเล็ก 5 หลัง ดังนี้ |

(23) ได้ยินว่า สมัยนั้น คฤหบดี ชื่อว่าทัตตะ (Datta) ผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก มีโภคะมาก ผู้เป็น
 ใหญ่ในการบริจาทานอย่างกว้างขวาง ไวศุรวณชนสมุทโธ ไวศุรวณชนปรตีสุปรุชि | ทัตตะคฤหบดี
 นั้น นำภรรยา มาจากตระกูล ที่เสมอกัน | คฤหบดีนั้น อยู่ร่วมกันกับภรณานัน พึงพอใจ ในการอยู่
 ร่วมกัน | ภายในเวลาไม่นาน ภริยา ของคฤหบดีนั้น ตั้งครรภ์แล้ว เพราะการอยู่ร่วมกัน และพอใจใน
 การอยู่ร่วมกัน | เมื่อถึงแปด หรือเก้าเดือนภริยานั้น คลอดด้วยความลำบาก | ทารก เกิดแล้ว | เมื่อ
 ทารกนั้น คลอดได้ 3 วัน 7 วัน และ 21 วัน ได้ทำ พิธีสมโภชการเกิด ตามลำดับ จนถึงวันตั้งชื่อ | ชน
 ทั้งหลาย กล่าวว่า ทารก จะมีชื่อ อย่างไรหนอ ดังนี้ | ย่อมรู้ โดยพร้อมเพรียงกันว่า | ทารกนี้ เป็นบุตร
 ของทัตตะคฤหบดี เพราะฉะนั้น ทารกจึงมีชื่อว่า สุทัตตะ ดังนี้ | จึงตั้งชื่อ ทารกนั้นว่า สุทัตตะ | สุทัต
 ตะทารก ถูกเลี้ยงดู โดยแม่นม 8 คน คือ | แม่นมผู้ให้ชื่อ 2 คน | แม่นมผู้ให้ดื่มนม 2 คน | แม่นมผู้
 อาบน้ำให้ 2 คน | แม่นมผู้เป็นเพื่อนเล่น 2 คน | สุทัตตะทารกนั้น อันแม่นม 8 คน เปลี่ยนกันอุ้ม ใน
 เวลาป้อนนม เนยสด เนยใส เนยข้น อุปกรณ์พิเศษ อันทำให้ร้อนอยู่เสมอ และใส่เข้าโดยเร็ว ใน
 อุปกรณ์พิเศษ อันผูกไว้แล้ว คุจดอกบัว ภูรักษาในห้วงน้ำลึก | ในสมัยอื่นอีก สุทัตตะกุมารนั้น ผู้
 ตกแต่งด้วยเสื้อผ้าและเครื่องประดับทั้งปวง ผู้ไปกับแม่นม เดินออกไป จากกลุ่ม | ถูกยาจก ขอ
 เครื่องประดับ ว่า | แน่กุมาร ข้าพเจ้า ต้องการ เครื่องประดับ | สุทัตตะกุมาร ถามว่า ท่าน ต้องการ
 เครื่องประดับ ของเราหรือ ดังนี้ | เครื่องประดับทั้งหมด อันสุทัตตะกุมารนั้น ให้แล้ว ด้วยใจอันยินดี
 ยิ่ง | สุทัตตะกุมารนั้น เข้าไป สู่เรือนแล้ว | บิดา และแม่นมทั้งหลาย กอดกุมารแล้ว | คฤหบดี ถามว่า
 เครื่องประดับ ของกุมาร ไปไหน ดังนี้ | แม่นมนั้น กล่าวว่า กุมาร ให้เครื่องประดับแก่ยาจก ดังนี้ |
 คฤหบดี ถามว่าเสื้อผ้า อันกุมารตกแต่งอย่างอื่นนั้น ไปไหน | แม่นมกล่าวว่า เสื้อผ้า นั้น กุมาร ให้แก่

ยากแล้ว | คฤหบดี ถามว่า เครื่องประดับ นอกนี้ ไปไหน | แม่มนกล่าวว่่า เครื่องประดับนอกนี้ อัน
 กุมาร ให้แล้ว | คฤหบดีนั้น เรียกภริยามาแล้ว ว่า | แม่นางผู้เจริญ บุตรผู้งดงาม ของพวกเรา เกิดแล้ว |
 บุตรนั้น เป็นผู้ยินดีในทาน เป็นนิตยฺ์ ดังนี้ | ภริยานั้น กล่าวว่่า | ข้าแต่อารยบุตร ถ้าเช่นนั้น ดิฉัน จัก
 ไม่ประดับ บุตรนั้น ให้มาก | คฤหบดี กล่าวว่่า | แน่แม่นางผู้เจริญ ทองและแก้วมณี ของพวกเรา มี
 มากมาย | บุคคลผู้แย่งชิงเครื่องประดับทั้งหลาย มีอยู่ หรือหนอ | กุมารนี้ ผู้ไปภายนอก ในที่ที่ทั้งปวง
 ไม่สามารถบอกได้ ดังนี้ | ทารกนั้น ผู้มีความกลัวเท่านั้น จึงจะบอก | สมัยอื่นอีก จากนั้น ทัดตะ
 คฤหบดี ผู้ถูกแวดล้อมด้วยคนใช้ ประรณานจะอาบนํ้า ในแม่นํ้าอชิรวดี | สุตตะกุมาร กล่าวว่่า | ข้า
 แต่พ่อ แม้กระผม ก็จะไป ดังนี้ | กุมารนั้น เริ่มอ่อนวอน บิดานั้นแล้ว | คฤหบดี กล่าวว่่า | แน่ลูก นํ้า
 ในที่นี้ ย่อมงดงาม นันท์เขียว | เป็นแม่นํ้า ที่มีจระเข้ | แม่มน ของเจ้านี้ ย่อมอาบ ดังนี้ | ทารกนั้น เริ่ม
 ร้องให้แล้ว | มารดา ของทารก กล่าวว่่า | ข้าแต่อารยบุตร ทารกนี้ ต้องการอะไร จึงร้องให้ ดังนี้ |
 คฤหบดีนั้น บอกเนื้อความ ตามที่กล่าวแล้ว | ภริยา กล่าวว่่า | ข้าแต่อารยบุตร ทารก จงไป พร้อม
 ทาน | อันตราย อะไร จะมี ในที่นั้น | ความคุ้มครอง อย่างดี ย่อมมี ดังนี้ | คฤหบดี จึงพาทารกนั้น
 ไปสู่แม่นํ้า | ทารก ผู้มีความสำคัญ ในตระกูล อาบนํ้าแล้ว กล่าวว่่า | ข้าแต่พ่อ ท่านทำการศึกษา
 กระผม เพื่อต้องการ อะไร | บิดา กล่าวว่่า | แน่ลูก เจ้า มีโทษอยู่ | ทารก กล่าวว่่า | โทษอะไร | บิดา
 กล่าวว่่า | เจ้าไม่เสียดาย เครื่องประดับ ที่ให้ แก่ยากหรือ | ทารก กล่าวว่่า | ข้าแต่พ่อ ทรัพย์ จะมี
 ประโยชน์ อะไร | บิดา กล่าวว่่า | แน่ลูก เจ้าไม่ต้องการอะไรหรือ | ทารก กล่าวว่่า | ข้าแต่พ่อ การจม
 ลง อย่างนี้ เป็นความต้องการกระผม | ทารกนั้น ดำลงไปใต้นํ้าแล้ว | เมื่อมือทั้งสองข้าง ของทารก
 นั้น จมลงไปใต้นํ้า หม้อเหล็ก 4 ใบ อันเต็มด้วยทอง ติดขึ้นมาแล้ว | ทารก กล่าวว่่า | ข้าแต่พ่อ ครั้น
 ข้าพเจ้า กระทำกิจที่พึงทำในทรัพย์ ด้วยทรัพย์ ประมาณเท่านี้ ทรัพย์ที่เหลือ ย่อมจม อยู่ในที่นี้ นันท์
 เขียว | บิดา กล่าวว่่า | แน่ลูก เจ้า ย่อมเห็น ขุมทรัพย์ทั้งหลาย ที่อยู่ในนํ้าหรือ | ทารก กล่าวว่่า | ข้าแต่
 พ่อ ไม่ใช่เพียงเท่านั้น กระผมยอมรู้ แม้กระทั่ง ทรัพย์ที่อยู่ในนํ้า ทรัพย์ที่อยู่บนบก ทรัพย์ที่มีเจ้าของ
 ทรัพย์ที่ไม่มีเจ้าของ ทรัพย์ที่อยู่ไกล และทรัพย์ที่อยู่ใกล้ | ทัดตะคฤหบดี ผู้เห็นการให้ผลอันน่า
 อัศจรรย์ ย่อมกำหนดว่่า เราอาจเพื่อจะให้ทาน โดยเป็นเจ้าของทาน ด้วยวิธีอย่างนี้ ดังนี้ ครั้นรู้แล้ว
 จึงกล่าวว่่า | แน่ลูก ถ้าเจ้าให้ทาน อย่างนี้ ทานนี้ จะเป็นอย่างไร ดังนี้ | ทารกตอบว่่า | ทานนี้ เป็น
 ทานโดยทั่วไป | บิดา ของทารกนั้น มีชีวิตอยู่ เพียงใด บุตร เป็นผู้ยศ เพียงนั้น ห้ามได้ ดังนี้ |

(24) จากนั้น สมัยอื่นอีก ทัดตะคฤหบดี เสียชีวิตแล้ว | สุตตะ ได้เป็น เจ้าเรือน | สุตตะ
 ย่อมบริจาคน ก้อนข้าว แก่คนยากไร้ ตลอด 7 วัน | คนทั้งหลาย รู้กันแล้วว่่า บุตรของทัดตะคฤหบดี
 ชื่อว่าสุตตะ ได้เป็นเจ้าเรือน | สุตตะนั้น บริจาคก้อนข้าว แก่คนอนาถาทั้งหลาย ดังนี้ | อนาถ
 ปิณฑะ คฤหบดี ดังนี้ เป็นชื่อเรียก ของคฤหบดีนั้น | ภริยา ผู้มีตระกูลเสมอกัน อันญาติ นำมาแล้ว
 แก่สุตตะนั้น | คฤหบดีนั้น เล่นร่วมกันกับภรรยา นั้น พึงพอใจ ในการอยู่ร่วมกัน | เมื่อสุตตะ

คฤหบดีนั้น เล่นอยู่ และพอใจในการอยู่ร่วมกัน บุตร เกิดแล้ว | บุตร 7 คน เกิดแล้ว เพราะการอยู่ร่วมกันนั้น ด้วยประการฉะนี้ | ครอบครัว ของบุตร 6 คน อันเศรษฐีนั้น สร้างแล้ว | บุตรคนที่ 7 ชื่อว่าสุชาติ | ญาติทั้งหลาย ย่อมหาตระกูล ที่เท่าเทียมกัน ให้แก่สุชาตินั้น | สุชาติ ย่อมไม่ปรารถนา | สุตตะคฤหบดี ทำคนให้เป็นคนง่อย แล้วอาศัยอยู่ในเมืองจินดาปุระ | มานพ ชื่อว่ามรุตกันระ ผู้เป็นเพื่อนของสุตตะคฤหบดีนั้น อยู่ในเมืองนั้น | มรุตกันระมานพ เห็นสุตตะคฤหบดี ผู้อยู่ในเมืองจินดาปุระ เช่นนั้น | มรุตกันระมานพ กล่าวว่า | คฤหบดี เพราะเหตุใด ท่านจึงทำคนให้เป็นคนง่อย ดำรงอยู่ในเมืองจินดาปุระ | อนาถปิณฑะ? คฤหบดี กล่าวว่า | เราผู้คลานไปตามพื้นดำรงอยู่แล้ว ย่อมแสวงหา ตระกูล ที่เท่าเทียมกัน แก่บุตรนั้น | มรุตกันระ กล่าวว่า ตระกูลที่เท่าเทียมกันนั้น จะมีแต่ที่ไหน ในประเทศนี้ | อนาถปิณฑะ คฤหบดี กล่าวว่า | ถ้าเช่นนั้น เราจะไป แคว้นมคธ | จะกระทำอย่างนี้ | อนาถปิณฑะ คฤหบดี ไปสู่เมืองราชคฤห์แล้ว | ในเมืองราชคฤห์ มีเศรษฐีคนหนึ่ง ผู้มั่งคั่ง มีทรัพย์มาก มีโภคะมาก เท่าเทียมกับอนาถปิณฑะเศรษฐี | อนาถปิณฑะเศรษฐีนั้น เข้าไปสู่เรือน ของเศรษฐีนั้น ดำรงอยู่ที่ประตูลาแล้ว กล่าวว่า | จงเป็นสุข จงเป็นสุข ดังนี้ | ชนผู้อยู่ในเรือนทั้งหลาย ของเศรษฐีนั้น กล่าวว่า | พราหมณ์ ท่านต้องการอะไร | อนาถปิณฑะเศรษฐี กล่าวว่า เรามาขอหญิงสาว | ชนผู้อยู่ในเรือนกล่าวว่า ท่านขอหญิงสาว เพื่อประโยชน์ แก่ใคร | บุตร ของอนาถปิณฑะ คฤหบดี ในเมืองศราวาสติ นั้น ชื่อว่าสุชาติ มีอยู่ | ชนเหล่านั้น กล่าวว่า ทรูกลนั้น เท่าเทียมกับตระกูล ของพวกเราหรือไม่ | อนาถปิณฑะ คฤหบดี กล่าวว่า มูลค่าแห่งตระกูล ของพวกข้าพเจ้า มีประมาณมาก | ชนทั้งหลาย กล่าวว่า มีมูลค่ามากเท่าไร | อนาถปิณฑะ คฤหบดี กล่าวว่า ม้า 100 ตัว ทองคำ 100 นิษกะ รถเทียมม้า 100 คัน สาวน้อย ผู้... 100 คน | [2.69] จำนวน อันเป็นประโยชน์นั้น มรุตกันระมานพ กำหนดให้ แก่อนาถปิณฑะ คฤหบดี | อนาถปิณฑะ คฤหบดี แม้นั้น กล่าวว่า ถ้าท่านต้องการ เราจะให้ทั้งหมด ดังนี้ | อนาถปิณฑะ คฤหบดีนั้น ผู้ขอ ตลอดวัน สำเร็จแล้ว โดยอุบายอันยิ่ง |

(25) มาณพ ถูกเลี้ยงดูแล้ว ด้วยอาหารอันอุดมสมบูรณ์ สะอาด ประณีต ไปสู่ศาลาแล้ว เข้าไปอยู่ในห้อง | พราหมณ์ทั้งหลาย ดูแลแล้ว | มาณพนั้น ไม่ออกไปภายนอก | ท่านศาริปุตร และท่านเมณฑลยะ ทั้ง 2 รูป มาสู่ประเทศนั้นแล้ว | อนาถปิณฑะเศรษฐี เห็นพระเถระทั้งสองนั้นแล้ว |

(27) จากนั้น อนาถปิณฑะ คฤหบดี นำเอา สมบัติของตระกูล จำนวนมาก ไปสู่เมืองราชคฤห์แล้ว | เมื่ออนาถปิณฑะ คฤหบดีนั้น เข้าไปยังที่อยู่ ในเรือน ของคฤหบดีคนใดคนหนึ่งแล้ว คฤหบดีนั้น ตื่นนอนแต่เช้านั้นเที่ยว ร้องเรียกชนผู้อยู่ในเรือนว่า | แน่ะท่านผู้เจริญ ควรตื่นได้แล้ว ควรตื่นได้แล้ว | ดังหน้าแล้ว สวมใส่เสื้อผ้าเถิด | จงดื่ม ข้าวสาลี | จงหุงข้าว | จงดื่มแกง | จงเตรียมของขบเคี้ยว | จงทำความสะอาด รอบบ้าน | อนาถปิณฑะ คฤหบดี ได้มีความคิด อย่างนี้ว่า | เศรษฐีนี้ จะมีงานอวามงคล หรือวิวามงคล หรืออย่างไรหนอ | หรือจะเชื่อเชิญ ราษฎร มาเลี้ยงอาหาร |

หรือจะทูลเชิญ พระเจ้าพิมพิสาร ผู้เป็นจอมเสนาแคว้นมคธ พร้อมด้วยกองทัพ มาเลี้ยงอาหาร ดังนี้
 ครั้นรู้แล้ว ได้กล่าวคำนี้ กับคฤหบดีนั้นว่า คฤหบดี ท่านจะมีงานอวามงคล หรือวิวามงคล หรือ
 อย่างไรหนอ | หรือว่าท่านเชื่อเชิญ ราษฎร มาเลี้ยงอาหาร | หรือจะทูลเชิญ พระเจ้าพิมพิสาร ผู้เป็น
 จอมเสนาแคว้นมคธ พร้อมด้วยกองทัพ มาเลี้ยงอาหาร ดังนี้ | เศรษฐีนั้น กล่าวว่ | คฤหบดี งานอ
 วามงคล หรือวิวามงคล ของข้าพเจ้า ย่อมไม่มี | หรือว่าการเชื่อเชิญ ราษฎรมาเลี้ยงอาหาร ก็ไม่มี |
 [2.70] หรือการทูลเชิญ พระเจ้าพิมพิสาร ผู้เป็นจอมเสนาแคว้นมคธ พร้อมด้วยกองทัพ มาเลี้ยง
 อาหาร ย่อมไม่มี ดังนี้ | แต่ว่า ข้าพเจ้า ได้นิมนต์หมุกิกษุ มีพระพุทธเจ้าเป็นประมุข ให้มาฉัน
 ภัตตาหาร ดังนี้ |

(28) อนาคตปิณฑะ คฤหบดี ไม่เคยได้ฟัง คำว่า พุทธะ มาก่อนเลย ครั้น ได้ฟังแล้ว มีขนลุก
 ทั่วกาย มีความปีติยิ่งนัก | อนาคตปิณฑะ คฤหบดี ผู้มีขนลุกด้วยความปีตินั้น ได้กล่าวคำนั้น กะ
 คฤหบดีนั้นว่า | ท่านคฤหบดี ชื่อว่าพระพุทธเจ้านี้ เป็นใคร | คฤหบดี กล่าวว่า ท่านคฤหบดี
 พระพุทธเจ้า คือพระศรมณ โคตม ผู้เป็นพระ โอรสแห่งศากยวงศ์ ผู้โกณम्मและเครา ออกจากศากย
 สกุล ผู้นุ่งห่มผ้ากายายะ ประกอบด้วยศรัทธา บวชเป็นผู้ไม่มีเรือน จากผู้มีเรือน | พระพุทธเจ้านั้น
 เป็นผู้ตรัสรู้ด้วยพระองค์เอง ซึ่งอนุตตระ สัมยัคสัมโพธิญาณ | ท่านคฤหบดี บุคคลนี้นั้น ชื่อว่า
 พระพุทธเจ้า | อนาคตปิณฑะ คฤหบดี กล่าวว่า ท่านคฤหบดี ชื่อว่าพระสงฆ์ นี้ เป็นใคร | คฤหบดี
 กล่าวว่า ท่านคฤหบดี มีกุลบุตร แม้จากตระกูลกษัตริย์นุ่งห่มผ้ากายายะ ประกอบด้วยศรัทธา บวช
 ตาม พระผู้มีพระภาคเจ้านั้นนั่นเอง เป็นผู้ไม่มีเรือน จากผู้มีเรือน | กุลบุตร จากตระกูลพราหมณ์บ้าง
 จากตระกูลไวศยะบ้าง จากตระกูลศูทรบ้าง นุ่งห่มผ้ากายายะ ประกอบด้วยศรัทธา บวชตาม พระผู้มี
 พระภาคเจ้านั้นนั่นเอง เป็นผู้ไม่มีเรือน จากผู้มีเรือน | ท่านคฤหบดี บุคคลนี้นั้น ชื่อว่าพระสงฆ์ | หมู
 กิกษุ มีพระพุทธเจ้าเป็นประมุข นั้น ข้าพเจ้า นิมนต์ให้มาฉันภัตตาหาร ในเรือน | อนาคตปิณฑะ
 คฤหบดี กล่าวว่า ท่านคฤหบดี เวลานี้ พระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น ประทับอยู่ที่ไหน | คฤหบดี
 กล่าวว่า ในเวลานี้ พระผู้มีพระภาคเจ้า ประทับอยู่ในป่าช้า ชื่อว่าสัตวัน ใกล้เมืองราชคฤห์ | อนาคต
 ปิณฑะ คฤหบดี กล่าวว่า ท่านคฤหบดี เราทั้งหลาย จะได้เห็นพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น
 หรือไม่ | คฤหบดี กล่าวว่า ท่านคฤหบดี ถ้าเช่นนั้น ท่านจงรอเวลาก่อน | ข้าพเจ้า รู้สถานทีนั้น แต่ว่า
 ในวันพรุ่งนี้ ท่านจะได้เห็น พระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์นั้น ผู้เสด็จมา ในที่นี้ | อนาคตปิณฑะ
 คฤหบดี เผ้าแต่ระลึกถึงพระพุทธเจ้า ตลอดคืนนั้น จนไม่อาจหลับได้ | ในเวลายังไม่สว่าง อนาคต
 ปิณฑะ คฤหบดี สำคัญว่าสว่างแล้ว ได้เดินเข้าไปทางศิวกถวาร | ได้ยินว่า สมัยนั้น ศิวกถวาร ถูก
 เปิดรอไว้ ทั้งด้านหน้า และด้านหลัง ในยามที่สอง แห่งราตรี ด้วยประการฉะนี้ | ไม่มี สิ่งกีดขวาง แก่
 ผู้นำทางมา และไป ดังนี้ | อนาคตปิณฑะ คฤหบดี จะมองเห็น ศิวกถวาร เปิดโล่งไว้ โดยประการใด
 | ศิวกถวารนั้น ได้ปรากฏ แก่อนาคตปิณฑะ คฤหบดี โดยประการนั้น | ราตรี เกิดความสว่างไสว

ในทันที | ดังนั้น อนาคตปีนทหะ ฤทหติ ครั้นรู้ว่า สิวทวาร ถูกเปิดรอไว้ เช่นนั้นแล้ว จึงเข้าไป สู่เมือง โดยแสงสว่างนั้น นั่นเอง | ในระหว่างที่อนาคตปีนทหะ ฤทหติ เข้าไปสู่เมือง แสงสว่าง ที่มีอยู่นั้น ได้หายไป ความมืดได้เกิดขึ้น อนาคตปีนทหะ ฤทหติ เกิดความกลัว จนชนลุก | อนาคตปีนทหะ ฤทหติ ครั้นรู้แล้วว่า มนุษย์ อมนุษย์ หรือว่าทุรชน อย่าทำร้ายใครๆเลยหนอ สมบัติของตระกูลจำนวนมาก ไม่สำเร็จผล เพราะข้าพเจ้า ดังนี้ ต้องการจะกลับ จึงทำประทักษิณ และทำสักการะพื้นที่ราบเรียบ ต่อมธุสกันธเทวบุตร | ลำดับนั้น ความคิดนั้น ได้มี แก่มธุสกันธเทวบุตร ว่า | วันนี้ การแสดงความสัจย์ อันอนาคตปีนทหะ ฤทหติ กระทำแล้ว นั้นเทียว |

(29) มธุสกันธเทวบุตร ครั้นรู้ว่า ในวันนี้ นั้นเทียว อนาคตปีนทหะ ฤทหติ นี้ ย่อมสักการะต่ออันยเทวดา ผู้ทอดทิ้ง ดังนี้แล้ว สิวทวาร สีตะวัน และป่าช้า มีอยู่เพียงใด แสง ได้ส่องสว่างเจิดจ้าจากภายในและภายนอก เพียงนั้น ได้กล่าวคำนี้ ฤทหติว่า ฤทหติ ท่านจงก้าวไป จงอย่าหยุด | ความเจริญ จะมี แก่ท่าน ผู้ก้าวไปแล้ว | ความเจริญ ย่อมไม่มีแก่ท่าน ผู้หยุดอยู่แล้ว | ดังนั้น เหตุ ย่อมมี แก่ผู้ใดว่า |

[2.71] [ม้า ที่ประดับด้วยทอง 100 ตัว รถเทียมม้า 100 คัน |

รถเทียมโคผู้ ที่ตกแต่งด้วยแก้วมณีจำนวนมาก 100 คัน |

ย่อมไม่ถึง เลี้ยวที่ 16 ของบุคคลผู้เดินไป เพียงก้าวเดียว ||3||

[ม้า 100 ตัว ทองคำ 100 นิชกะ รถเทียมม้า 100 คัน |

รถเทียมโคผู้ ที่เต็มไปด้วยสมบัติจำนวนมาก 100 คัน |

ย่อมไม่ถึง เลี้ยวที่ 16 ของบุคคลผู้เดินไป เพียงก้าวเดียว ||3||

(30) ฤทหติ ท่านจงก้าวไป จงอย่าหยุด | ความเจริญ จะมี แก่ท่าน ผู้ก้าวไปแล้ว | ความเจริญ ย่อมไม่มีแก่ท่าน ผู้หยุดอยู่แล้ว | ดังนั้น เหตุ ย่อมมี แก่ผู้ใดว่า |]

ช้าง มีสีทอง ที่ตกแต่งด้วยทองคำและแก้วมณี 100 เชือก |

ช้างเชือกนี้ ชื่อว่ามหาคชา มีตัวใหญ่ ตกแต่งแล้ว อันให้แล้ว |

ย่อมไม่ถึง เลี้ยวที่ 16 ของบุคคลผู้เดินไป เพียงก้าวเดียว ||4||

ช้าง มีสีทอง ที่ตกแต่งด้วยทองคำและแก้วมณี 100 เชือก |

ช้างเชือกนี้ ชื่อว่ามตังคชา มีงา.. ตัวใหญ่ ตกแต่งแล้ว |

ย่อมไม่ถึง เลี้ยวที่ 16 ของบุคคลผู้เดินไป เพียงก้าวเดียว ||

(31) ฤทหติ ท่านจงก้าวไป จงอย่าหยุด | ความเจริญ จะมี แก่ท่าน ผู้ก้าวไปแล้ว | ความเจริญ ย่อมไม่มีแก่ท่าน ผู้หยุดอยู่แล้ว | ดังนั้น เหตุ ย่อมมี แก่ผู้ใดว่า |

หญิงสาว ผู้นำใคร่ 100 คน ประดับด้วยต่างหูมุกดาและแก้วมณี |

ประดับด้วยนกงุงทำจากทอง ประดับด้วยสร้อยคอทองคำ |

ยอมไม่ถึง เลี้ยวที่ 16 ของบุคคลผู้เดินไป เพียงก้าวเดียว ||5||

(32) คฤหบดี ท่านจงก้าวไป จงอย่าหยุด | ความเจริญ จะมี แก่ท่าน ผู้ก้าวไปแล้ว | ความเจริญ ย่อม ไม่มีแก่ท่าน ผู้หยุดอยู่แล้ว |

(33) [ลำดับนั้น อนาคตพิณทชะ คฤหบดี ได้กล่าวคำนี้ กะเทวบุตรนั้นว่า | ท่านผู้มีคำพูดไพเราะ ท่าน เป็นใคร | เทวบุตร กล่าวว่า ท่านคฤหบดี ข้าพเจ้า เชื่อว่ามรุตกันธมาณพ ย่อมอยู่ในที่นี้ | อนาคตพิณทชะ คฤหบดี กล่าวว่า ท่าน เป็นเพื่อนบ้าน ผู้เก่าแก่ตนเอง | เทวบุตร กล่าวว่า ข้าพเจ้านั้น มีจิตเลื่อมใสอย่างยิ่งแล้ว ในท่านสาริปุตรภิกษุ และท่านเมทคัลยภิกษุ จึงทำกาละ | จากนั้น จึงบังเกิด ในเทวโลก ชั้นจาตุรุมหาราชิก (Cāturmahārājika) แล้วจึงเข้าไปสู่ภพ ชื่อว่าสิวิกาทวาร นี้ | อาศัยอยู่แล้ว ที่สิวิกาทวารนี้ นั้นเทียว | อนาคตพิณทชะ คฤหบดี กล่าวว่า เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้า จึงกล่าว อย่างนี้ว่า | คฤหบดี ท่าน จงก้าวไป] จงอย่าหยุด | ความเจริญ จะมี แก่ท่าน ผู้ก้าวไปแล้ว | ความเจริญ ย่อม ไม่มีแก่ท่าน ผู้หยุดอยู่แล้ว ดังนี้หรือ |

(34) ลำดับนั้น ความคิด [อย่างนั้น ได้มี แก่อนาคตพิณทชะ คฤหบดีว่า โอ หนอ พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า เป็นผู้สูงสุด | แม้พระธรรม ก็เป็นสิ่งสูงสุด | แม้แต่เทวดา ของพระพุทธเจ้านั้น ก็ปราศจากความร่ำร้อน ปราศจากโรค] ครั้นรู้แล้ว ได้เข้าไป ถูป่าช้า ชื่อว่า สีตะวัน ทันทิ | ได้ยินว่า สมัยนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้า กำลังเสด็จเดินจงกรม โดยการจงกรม ในที่แจ้ง ภายนอกวิหาร การมาของอนาคตพิณทชะ คฤหบดี มีความมุ่งหวัง เป็นอย่างมาก | ลำดับนั้น อนาคตพิณทชะ ได้เห็นพระผู้มีพระภาคเจ้า แต่ไกล | ครั้นเห็นแล้ว จึงเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า ในที่นั้น | ครั้นเข้าไปเฝ้าแล้ว กราบทูลให้พระผู้มีพระภาคเจ้ารับ ยินดีอย่างยิ่ง ว่า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ประทับอยู่ เป็นสุข หรือไม่หนอพระเจ้าข้า ดังนี้ |

(35) ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้า | ทรงเชื่อเชิญอนาคตพิณทชะ คฤหบดี ให้นั่งในวิหาร ทรงพาเข้าไปในวิหารแล้ว ประทับนั่งบนอาสนะ ที่ปูลาดแล้วนั้นเทียว | อนาคตพิณทชะ คฤหบดี ถวายบังคมแทบเบื้องบาทของพระผู้มีพระภาค ด้วยเศียรเกล้า | นั่งในที่เหมาะสม | พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงทำอนาคตพิณทชะ คฤหบดี ผู้นั่งในที่เหมาะสมแห่งหนึ่ง ให้เห็นแจ้ง สมทาน อาจหาญ [ว่า เรืองด้วยธรรมมีกตา | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสอนุปุรวรรณมกตา กะอนาคตพิณทชะ คฤหบดีนั้น คือ การกล่าวถึงทาน ศีล สวรรค์ ทรงแสดงโทษและความเศร้าหมองแห่งความยินดีในกามทั้งหลาย แล้วทรงแสดงอันสงฆ์ของความยินดีการออกบวช โดยพิสดาร | ในขณะที่พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงทราบ ว่า อนาคตพิณทชะ คฤหบดีนั้น มีจิตบริสุทธิ์ มีจิตสูง มีจิตปราศจากนิวรณ์ มีจิตพร้อมเพื่อรู้ธรรมเทศนาที่จะทรงยกขึ้นแสดงด้วยพระองค์เอง] จึงทรงประกาศ ความจริง 4 ประการ คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธะ มาระคะ อันเป็นพระธรรมเทศนา ที่พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าทั้งหลาย ทรงยกขึ้นแสดง

ด้วยพระองค์เอง โดยพิสดาร | ดวงตาเห็นธรรม ได้มีแล้ว แก่อนาคตปิณฑะ คฤหบดีว่า | สิ่งนี้คือ
ทุกข์ สิ่งนี้คือสมุทัย สิ่งนี้คือนิโรธะ สิ่งนี้คือมารกะ | ฝ่ายชาวปราศจากมลทิน ควรผูกยอมโดยการใส่
ลีย้อม ฉันทิ อนาถปิณฑะ คฤหบดี ผู้นั่งบนอาสนะนั้นเอง [รู้แจ้งความจริง 4 ประการ เป็นคฤหบดี
ที่ควรผูกยอมสิ ฉันทินันท์เทียว |

(36) ลำดับนั้น อนาถปิณฑะ คฤหบดี ผู้เห็นธรรมแล้ว ผู้บรรลุนิพพานแล้ว ผู้รู้แจ้งในธรรม
แล้ว ผู้หยั่งลงในธรรมแล้ว ผู้ข้ามความลำเอียงแล้ว ผู้ข้ามความสงสัยแล้ว ไม่เชื่อผู้อื่น ถึงความเป็น
เจ้าของแห่งธรรม ในศาสนาของพระศาสดา ลูกจากอาสนะแล้ว พาดผ้าคลุมเฉวียงบ่า ประนมมือ
อัญชลี ต่อพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว ได้กล่าวคำนี้ว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ภาสิตของพระองค์แจ้งชัด
ยิ่งนัก | ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ภาสิตของพระองค์ ไพเราะยิ่งนัก | ข้าพระองค์นั้น ย่อมถึง พระผู้มี
พระภาคเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์ เป็นที่พึ่ง | จึงทรงจำข้าพระองค์ ว่าเป็นอุบาสก ผู้มอบชีวิต ถึง
ศรัทธา เลื่อมใสอย่างยิ่ง โดยไม่เกรงกลัว ตลอดชีวิต |

(37) ลำดับนั้น [พระผู้มีพระภาคเจ้า ได้ตรัสคำนี้ กับท่านอนาถปิณฑะว่า | ลูกก่อนคฤหบดี
ใครตั้งชื่อให้ท่าน | ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสคำนี้ แก่อนาถปิณฑะ คฤหบดีว่า | คฤหบดี
ท่านมีชื่อว่าอย่างไร | อนาถปิณฑะ คฤหบดี กราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์มีชื่อว่า
สุ [ทัตตะ] พระเจ้าข้า | เป็นเพราะว่า ข้าพระองค์ บริจาคก้อนข้าว แก่คนอนาถ ตั้งแต่นั้น คน
ทั้งหลาย จึงจดจำชื่อข้าพระองค์ว่า อนาถปิณฑะ คฤหบดี ดังนี้ เพราะเป็นคฤหบดี ผู้มีก้อนข้าวเพื่อ
คนอนาถ | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า คฤหบดี บ้านท่านอยู่ที่ไหน | อนาถปิณฑะ คฤหบดี กราบ
ทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ บ้านของข้าพองค์ อยู่เมืองสรวาสตี โกลชนบท ด้านทิศปราจีน | ที่อยู่
ของข้าพระองค์ยอมมีในที่นั้น | ข้าพระองค์ อาศัยอยู่เมืองสรวาสตินั้น | ข้าพระองค์ บรรณาว่า
พระผู้มีพระภาคเจ้า จงมา ตูเมืองสรวาสตี | พระผู้มีพระภาคเจ้า จงมาตู่เมืองสรวาสตี | ข้าพระองค์
จักบำรุง พระผู้มีพระภาคเจ้า พร้อมทั้งภิกษุสงฆ์ ด้วยจิวร ภัณฑบาต ศยนาสนะ ไภษัชยะเพื่อผู้ป่วย
ทั้งหลาย | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า ท่านคฤหบดี วิหารทั้งหลาย ของเมืองสรวาสตี มีหรือไม่ว่าง |
[2.73] อนาถปิณฑะ คฤหบดี กราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ไม่มีพระเจ้าข้า | พระผู้มีพระภาค
เจ้า ตรัสว่า [ลูกก่อนคฤหบดี ในที่ใด มีวิหาร การไป การอยู่ ในที่นั้น ย่อมถูกพวกภิกษุ ระลึกถึง |
อนาถปิณฑะ คฤหบดี ตั้งใจไว้ว่า พระผู้มีพระภาค จงเสด็จมาเกิด ข้าพระองค์ จะให้นุคคลสร้าง
วิหาร ในเมืองสรวาสตินั้น ดังนี้ | ภิกษุทั้งหลาย จะระลึกถึง การมา การไป และการอยู่ ดังนี้ | วิหาร
ทั้งหลายจะมีในเมืองสรวาสตี และภิกษุทั้งหลาย จะระลึกถึง การมา การอยู่ ดังนี้ พระผู้มีพระภาคเจ้า
ทรงรับคำนิมนต์ ของอนาถปิณฑะ คฤหบดี โดยอาการนี้ |

(38) [ลำดับนั้น อนาถปิณฑะ ครั้นรู้ว่า พระผู้มีพระภาคเจ้า รับนิมนต์ คดขอร่ามนี้ ถวาย
บังคมแทบเบื้องบาทของพระผู้มีพระภาคเจ้า ด้วยเศียรเกล้า] หลีกออกมาจากที่ประทับ ของพระผู้มี

พระภาคเจ้า | ตั้งแต่นั้นมา ได้ทำกิจที่ควรทำ ครั้นทำสำเร็จหมดแล้ว จึงไปเข้าเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า ถึงที่ประทับอีกครั้ง | [ครั้นไปเฝ้าแล้ว ถวายบังคมแทบเบื้องบาท ของพระผู้มีพระภาคเจ้า ด้วยเศียรเกล้า ได้กราบทูล คำนี้ว่า |

(39) ข้าแต่พระผู้มีพระภาคเจ้า ข้าพระองค์ ปรรณานิกรูปหนึ่งผู้เป็นสหายของข้าพระองค์ | ข้าพระองค์ พร้อมด้วยภิกษุผู้เป็นสหายนั้นนั่นเทียว] จะให้บุคคล สร้างวิหาร ในเมืองศราวาสตี เพื่อถวายพระผู้มีพระภาคเจ้าดังนี้ | พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงกำหนดว่า | ภิกษุรูปใดหนอ สามารถที่จะช่วยเหลือ อนาคตปิณฑะ คฤหบดี พร้อมด้วยบริวาร [และหมู่ชน ผู้อาศัยในเมืองศราวาสตี ดังนี้ ครั้นทรงใคร่ครวญแล้ว จึงทรงตรัสเรียก] ศาริปุตฺตภิกษุให้มาหาว่า | ดูก่อนศาริปุตฺตเรของช่วยเหลือ อนาคตปิณฑะ คฤหบดี พร้อมด้วยบริวาร [และหมู่ชนผู้อาศัยอยู่ในเมืองศราวาสตี เกิด ดังนี้] ทรงให้พระศาริปุตฺตเร ผู้มีอายุ ให้รับนิมนต์ [พระศาริปุตฺตเร รับนิมนต์ โดยอาการหนึ่ง |

(40) ลำดับนั้น อนาคตปิณฑะ คฤหบดี รู้แล้วว่า พระศาริปุตฺตเรผู้มีอายุ รับนิมนต์ โดยอาการหนึ่ง ประณมอัญชลี แทบเบื้องบาท ของพระผู้มีพระภาค หลีกออกไปจากที่ประทับ ของพระผู้มีพระภาคเจ้า | ลำดับนั้น พระศาริปุตฺตเร ผู้มีอายุ ถวายบังคมแทบเบื้องบาท ของพระผู้มีพระภาคเจ้า ด้วยเศียรเกล้า หลีกออกไปจากที่ประทับ ของพระผู้มีพระภาคเจ้า |

(41) ลำดับนั้น] พระศาริปุตฺตเร ผู้มีอายุ เมื่อราตรีสิ้นไป ในเวลาเช้า ถือบาตรและจีวร เข้าไปบิณฑบาต ในเมืองราชคฤห์

(42) พระศาริปุตฺตเร เทียวไปบิณฑบาต ในเมืองราชคฤห์ [ทำกิจที่ควรทำแล้ว หลังจากนั้นแล้ว ถือบาตรและจีวร หลีกไป เพื่อประโยชน์แห่งศยนานะ]

(43) ลำดับนั้น อนาคตปิณฑะ คฤหบดี ถือบาตรและจีวรจำนวนมาก ใช้เวลาหนึ่งคืนหนึ่งวัน มาถึงเมืองศราวาสตี | อนาคตปิณฑะ คฤหบดี เมื่อเข้าไปสู่เมืองศราวาสตี แสวงหาที่รื่นรมย์ ที่ควรสร้างอาราม แสวงหาป่า ที่ควรเป็นป่า แสวงหาอุทยานที่ควรเป็นอุทยาน แสวงหาที่จงกรมที่ควรเป็นที่จงกรม ได้กล่าวคำนี้ว่า | วิหารเพื่อประโยชน์แก่พระผู้มีพระภาคเจ้า มีลักษณะเช่นนี้ คือ ไม่ไกล ไม่ใกล้นัก มีคนน้อยในเวลากลางวัน มีเสียงน้อยในเวลากลางคืน |

บทที่ 3

การเปรียบเทียบเนื้อหาในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัศตูกับคัมภีร์วินยปิฎก

ในบทนี้ จะนำเสนอรายละเอียดการเปรียบเทียบเนื้อหาที่ปรากฏในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัศตु ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องวินยของพระพุทธศาสนานิกายมูลสารวาสติวาที และเนื้อหาอื่น ๆ ทั้งส่วนที่คล้ายคลึง และแตกต่างกันกับคัมภีร์พระวินยปิฎกของฝ่ายเถรวาทไปตามลำดับแต่ละวัศตु ดังนี้

กฐินวัศตุ

กฐินวัศตุ ในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัศตุ มีเนื้อหากล่าวถึงภิกษุชาวเมืองสาเกตเดินทางมาเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าด้วยความยากลำบาก ฝ้านุงฝ้าห่มเปื้อน โคลนตม เปียกชุ่มไปด้วยเหงื่อ เมื่อพระพุทธเจ้าทรงทอดพระเนตรเห็นความลำบากของเหล่าภิกษุ จึงทรงอนุญาตให้ภิกษุผู้จำพรรษาครบ 3 เดือน ได้รับอานิสงส์ 5 ประการ และแสดงถึงคุณสมบัติของภิกษุผู้เหมาะสมในการกรานกฐิน รวมถึงผ้าประเภทต่าง ๆ ที่สมควรและไม่สมควรนำมาเป็นผ้ากฐิน เป็นต้น

1. ลักษณะการประพันธ์

กฐินวัศตุ มีลักษณะการประพันธ์ คือ เริ่มเรื่องด้วยบทอุทาน (ร้อยกรอง) อันเป็นหัวข้อสำคัญของเรื่อง จากนั้นเป็นการขยายความบทอุทาน หรือดำเนินเรื่องด้วยบทร้อยแก้ว สลับกันไปจนจบเรื่อง ดังตัวอย่าง การเริ่มเรื่องด้วยบทอุทาน

กฐินวัศตุนิ ปิณฺโฑทุทานม |

สาเกตเนน หิ กสฺยจิทฺถุ วิจาริตฺตํ มรุตฺตํ จ อปี กาเลน ปุทุกละ |

มาตุถกาปทานิ อกฺกุตฺเตน (หิ) วิสฺตึหะ กรณฺเณน (ตุ) ทฺวาทสิกาะ ||³⁶

อุทาน หัวข้อกฐินวัศตุ |

บุคคลผู้อยู่ในเมืองสาเกต บางพวก เดินทางไปในฤดูฝน |

บทมาตุถกา ไม่ควรทำ กิจ 20 ประการ และกิจ 12 ประการ

ที่ภิกษุไม่ควรที่ภิกษุควรทำ ||1||

³⁶ MSV. Vol.1 : 248.

2. เนื้อหาด้านการปรารภเรื่อง

มีความสอดคล้องกัน ทั้ง 2 คัมภีร์ คือ กล่าวถึงภิกษุผู้จำพรรษาในเมืองสาเกต เมื่อออกพรรษามีความปรารถนาจะเดินทางเข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้าที่วัดเชตวัน เมืองศราวตี แต่มีความยากลำบากในการเดินทาง เพราะประอะเปื่อน โคลนตม และเพราะต้องนำบริวาร เช่น บาทร และจิวร ไปพร้อมกัน ซึ่งเป็นสาเหตุที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตอานิสงส์ 5 ประการ สำหรับภิกษุผู้จำพรรษาครบ 3 เดือน เช่น ไม่ต้องนำจิวรไปครบสำหรับ เป็นต้น

แต่ในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวัสตุ มีความแตกต่างด้านรายละเอียดของจำนวนพระภิกษุ ซึ่งในกฐินวัสตุ กล่าวแต่เพียงว่า ภิกษุชาวเมืองสาเกตจำนวนมาก ไม่กำหนดชัดเจนว่าจำนวนกี่รูป ได้เดินทางเพื่อเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า แต่ในฉบับภาษาบาลีให้รายละเอียดไว้ว่า ภิกษุที่มาจากเมืองสาเกตเพื่อเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้านั้น เป็นชาวปาฐุยรัฐ มีจำนวน 30 รูป ปรารถนาจะเดินทางมาเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าก่อนเข้าพรรษาแล้ว แต่ระหว่างเดินทางถึงเมืองสาเกต เป็นเวลาเข้าพรรษา จึงแวะจำพรรษาที่เมืองดังกล่าวก่อน ดังตัวอย่าง

“สมัยนั้น พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าประทับอยู่ ณ พระเชตวัน อารามของอนาถบิณฑิกคหบดี เขตพระนครสาวัตถิ. ครั้งนั้น ภิกษุปาฐุยรัฐจำนวน 30 รูป ล้วนถืออรัญญิกฐงค์ บิณฑปาติกฐงค์ และเตจิวริกฐงค์เดินทางไปพระนครสาวัตถิเพื่อเฝ้าพระผู้มีพระภาค เมื่อจวนถึงวันเข้าพรรษา ไม่สามารถจะเดินทางให้ทัน วันเข้าพรรษาในพระนครสาวัตถิ จึงจำพรรษา ณ เมืองสาเกต ในระหว่างทาง”³⁷

3. ไม่ปรากฏนิทานแทรก

กฐินวัสตุ ในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวัสตุ แสดงเนื้อหา กล่าวถึงสาเหตุของพุทธานุญาตเรื่องกรานกฐินแก่ภิกษุสงฆ์ อานิสงส์ของภิกษุผู้ได้กรานกฐิน ประเภทของผ้าที่สามารถนำมาเป็นผ้ากฐิน และผ้าที่ไม่สามารถนำมาเป็นผ้ากฐิน รวมไปถึงกระบวนการทำผ้ากฐิน และสังฆกรรมในการสมมติภิกษุผู้ควรและไม่ควรครองผ้ากฐิน เป็นต้น ไปตามลำดับจนจบเรื่อง โดยไม่ปรากฏนิทานแทรก ส่วนฉบับภาษาบาลี ปรากฏนิทานแทรก เรื่อง หมอชิวโกมารภัจจ์

³⁷วินย. มห. 2, 5/95/108.

4. อานิสงส์การจำพรรษา 5 ประการ

อานิสงส์สำหรับภิกษุผู้จำพรรษาครบถ้วน 3 เดือน ปรากฏในกฐินวัตต คัมภีร์ มุลสรวาสติวาทวินยวัตต และคัมภีร์วินัยปิฎกฉบับภาษาบาลี จำนวน 5 ข้อเหมือนกัน แต่ การเรียงลำดับหัวข้อของอานิสงส์มีความแตกต่างกันบ้างเล็กน้อย ดังตารางเปรียบเทียบ

ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบด้านเนื้อหาของอานิสงส์การจำพรรษา 5 ประการ

พระวินัยปิฎก	มุลสรวาสติวาทวินยวัตต
1. ไปไหนไม่ต้องบอกลาภิกษุอื่น -อนามนุตจาโร	1. ไม่ต้องนำจีวรไปพร้อมกัน เป็นเวลา 10 วัน 1 เดือน หรือ 1 คีน -น ทสาหปรมฺ น มาสปรมฺ น ราตุริปุรวัสสะ สถานฺตร อุตฺตเรณ จิวเรณ ชนปทจาริกา ปุรกรรมณฺ
2. ไม่ต้องนำไตรจีวรไปพร้อมกันได้ -อสมาทานจาโร	2. สามารถเก็บจีวรที่ได้มา โดยไม่ต้องวิกัปปี -ยวาทปตี วิกุลปกจีวรธารณมุ อิติ
3. นันอาหารรวมกลุ่มกันได้ -คณ โภชน	3. นันอาหารรวมกลุ่มกันได้ หรือแต่ละรูปฉัน อาหารแยกกันตามที่ทายกนิมนต์ได้ -น คณ โภชนํ น ปริปร โภชนํ น กุเลชวานิมนฺตุริต
4. เก็บจีวรไว้ได้หลายผืนตามต้องการโดยไม่ต้องวิกัปปี -ยวาทุตถจีวร	4. อนุญาต การอยู่ร่วมกันของภิกษุ -อนุชานามิ ภิกษุณฺา สุปรุศวิหารารุถ
5. ผ้าที่เกิดขึ้นในวันนั้นภิกษุทุกรูปมีสิทธิ์เป็นเจ้าของ -โย จ ตตฺถ จิวรูปฺปาโท	5. ใช้สอยไทยธรรม ที่มีผู้ถวายได้ -ทาดุถาณฺา จ เทยธรรมปริ โภการุถมุ

5. ภิกษุผู้ไม่ควรสมมติ และควรสมมติให้กรานจีวร

เนื้อหาในกฐินวัตต คัมภีร์มุลสรวาสติวาทวินยวัตต แสดงถึงภิกษุผู้มีคุณสมบัติไม่เหมาะสมที่จะสมมติให้กรานกฐิน หากสมมติแล้ว ควรถอดออก มี 15 ประเภท คือ

1. ภิกษุผู้ไม่เข้าจำพรรษา 2. ภิกษุผู้ขาดพรรษา 3. ภิกษุผู้เข้าพรรษาหลัง
4. ภิกษุผู้เข้าระหว่างพรรษา 5. ภิกษุผู้ไม่ศึกษา 6. ภิกษุผู้อยู่ปริวาส 7. ภิกษุผู้ประพฤติตามภิกษุผู้อยู่ปริวาส 8. ภิกษุผู้ไอ้อวด 9. ภิกษุผู้ประพฤติตามภิกษุผู้ไอ้อวด 10. ภิกษุผู้ถูกยกวัตร 11. ภิกษุผู้ประกอบด้วยฉันทาคติ 12. ภิกษุผู้ประกอบด้วยทเวหาคติ 13. ภิกษุผู้ประกอบด้วยโมหาคติ 14. ภิกษุผู้ประกอบด้วยภยาคติ 15. ภิกษุผู้ไม่รู้วากจลินเป็นอันกราน หรือไม่เป็นอันกราน

ส่วนภิกษุผู้ควรถูกสมมติให้เป็นผู้กรานจลิน และไม่ควรถอดออก ได้แก่ภิกษุผู้ประกอบด้วยธรรม 5 ประการ คือ 1. ภิกษุผู้ไม่ประกอบด้วยฉันทาคติ 2. ภิกษุผู้ไม่ประกอบด้วยภยาคติ 3. ภิกษุผู้ไม่ประกอบด้วยทเวหาคติ 4. ภิกษุผู้ไม่ประกอบด้วยโมหาคติ และ 5. ภิกษุผู้รู้วากจลินเป็นอันกราน หรือไม่เป็นอันกราน

โกศามพกวัตถุ

เนื้อหาในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวัตถุกล่าวถึงการทะเลาะกันของภิกษุซึ่งเกิดขึ้นที่เมืองโกศามพิ โดยคู่ขัดแย้งเป็นชาวเมืองโกศามพิ และภิกษุชาวเมืองไวสาลี แม้พระพุทธเจ้าทรงห้ามไม่ให้ทะเลาะกัน แต่ก็ไม่สำเร็จ จนเป็นเหตุให้พระพุทธเจ้าต้องเสด็จไปประทับที่เมืองศราวาสตีถึง 12 ปี จนกระทั่งภิกษุทั้ง 2 พวกกลับสำนึกได้ และเดินทางไปขอให้พระพุทธเจ้ายกโทษให้

จากการศึกษาข้อมูลเรื่อง โกศามพกวัตถุ ในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวัตถุ และนำมาศึกษาเปรียบเทียบกับพระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ปรากฏความเหมือนและความแตกต่างใน 7 ประเด็นหลัก ซึ่งผู้ศึกษาจะนำเสนอไปตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ความขัดแย้งของภิกษุชาวเมืองโกศามพิ ในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวัตถุ ต่อการรับรู้ของสาธารณชน
 2. ความสอดคล้องด้านเนื้อหาเรื่องความขัดแย้งของภิกษุชาวเมืองโกศามพิในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวัตถุกับฉบับภาษาบาลี
 - 2.1 มูลเหตุความขัดแย้งของภิกษุชาวเมืองโกศามพิ
 - 2.2 พุทธบัญญัติให้สงฆ์ลงโทษภิกษุชาวเมืองโกศามพิ
 - 2.3 ความสอดคล้องด้านเนื้อหาที่ชัดเจนตรงกับฉบับภาษาบาลี
3. ความแตกต่างด้านเนื้อหาเรื่องความขัดแย้งของภิกษุชาวเมืองโกศามพิในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวัตถุกับฉบับภาษาบาลี
 - 3.1 ภาษาและรูปแบบการประพันธ์
 - 3.2 เนื้อหาที่ขาดหายไปจากคัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวัตถุ

3.3 เนื้อหาที่แต่งเพิ่มเติมเข้ามาในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีนยวัตตุ

ความขัดแย้งของภิกษุชาวเมืองโกศามพี ในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีนยวัตตุ ต่อการรับรู้ของ

สาธารณชน

ความขัดแย้งของภิกษุชาวเมืองโกศามพี ในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีนยวัตตุเกิดขึ้นในคราวที่พระพุทธเจ้าประทับอยู่ที่โฆสิตาราม³⁸ (Ghoṣitārāma) โดยภิกษุรูปหนึ่งไม่ปรากฏชื่อเป็นผู้ทรงความรู้ในพระไตรปิฎก และมีบริวารมาก แต่ประพฤติดิฉินัยได้เดินทางมาจากเมืองไวศาลี³⁹ (Viśālī) เมื่อเดินทางมาถึงเมืองโกศามพี ภิกษุชาวเมืองไวศาลีรูปนี้ ได้เข้าไปหาภิกษุชาวเมืองโกศามพีซึ่งเป็นเพื่อนกัน เมื่อพบปะทักทายกันแล้ว ได้สาธยายพระสูตร พระวินัย และพระอภิธรรม ต่อกัน แต่ภิกษุทั้ง 2 รูป ต่างแจ้งว่าพระสูตร พระวินัย และพระอภิธรรม ที่อีกฝ่ายสาธยายอยู่นั้นไม่ถูกต้อง ต่างฝ่ายต่างไม่ยอมรับคำแนะนำ มีความเห็นว่าสิ่งที่ตนสาธยายนั้นถูกต้อง เกิดการทะเลาะกันขึ้น ภิกษุในเมืองโกศามพีจึงแตกเป็น 2 ฝ่ายตามความเห็นอาจารย์ของตน

ต่อมาภายหลัง ภิกษุชาวเมืองไวศาลีผู้มีลูกศิษย์จำนวนมาก ได้เข้าไปทำกิจในห้องส้วม และเหลือน้ำค้างไว้ในขัน ภิกษุชาวเมืองโกศามพีเข้าไปในห้องส้วมภายหลัง เห็นขันมีน้ำเหลืออยู่ จึงนำเรื่องดังกล่าวไปบอกศิษย์ของตนว่า ภิกษุชาวเมืองไวศาลีเหลือน้ำที่ใช้แล้วไว้ในขันวางไว้ในห้องส้วม และร่วมกันโจทก์อาบัติต่อภิกษุชาวเมืองไวศาลี แต่เธอก็ไม่ยอมรับว่าเป็นอาบัติ และเห็นว่าตนถูกยกวัตร⁴⁰ โดยไม่เป็นธรรม ไม่มีเหตุผล ความขัดแย้งกันของภิกษุทั้ง 2 ฝ่ายจึงทวีความรุนแรงขึ้นอีกครั้งด้วยสาเหตุดังกล่าว

พวกภิกษุจึงนำเรื่องดังกล่าวไปกราบทูลพระพุทธเจ้าแม้ว่าพระพุทธองค์จะส่งทูตไปแจ้ง หรือเสด็จไปด้วยพระองค์เอง เพื่อห้ามไม่ให้ภิกษุทั้ง 2 ฝ่ายทะเลาะกัน ก็ไม่เป็นผล เมื่อพระพุทธผู้มีพระภาคเจ้าไม่อาจทำให้ภิกษุทั้ง 2 ฝ่ายปฏิบัติตามคำสั่งได้ จึงเหาะขึ้นบนท้องฟ้า โดยไม่มีผู้ใดเห็น เสด็จไปสู่เมือง สรวาสตี ประทับอยู่ที่เชตวัน อารามของอนาถปิณฑาทะ เป็นเวลานานถึง 12 ปี

³⁸ บาลีใช้คำว่า โฆสิตาราม ชื่อวัดสำคัญในกรุงโกศัมพี ครั้งพุทธกาล พระพุทธเจ้าเคยประทับหลายครั้ง เช่น คราวภิกษุชาวโกศัมพี มีความแตกแยกกัน, สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์** (พิมพ์ครั้งที่ 31), 2561 : 60.

³⁹ บาลีใช้คำว่า เวสาลี นครหลวงของแคว้นวัชชี ปัจจุบันคือหมู่บ้าน Basrah ในจังหวัดมูซัฟฟารปุระ (Muzaffarpur) รัฐพิหาร, กรูณา และเรื่องอุไร กุศลาสัย, **อโศกมหาราช และข้อเขียนคนละเรื่องเดียวกัน** (พิมพ์ครั้งที่ 3.), 2545 : 67.

⁴⁰ ยกวัตร หมายถึง การเพิกถอนสิทธิ อำนาจ หน้าที่ ไม่ให้เสมอกับคนอื่น ในที่นี้ รวมถึงการโจทก์อาบัติด้วย, พระเทพดิลก (ระแบบ วิฑูยาโม), **ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา**, 2551 : 89.

เหล่าพราหมณ์คฤหบดีชาวเมืองโกศามพิ เมื่อไม่ได้อุปัฏฐากพระพุทธเจ้าด้วยปัจจัย 4 เป็นเวลานาน จึงปรึกษากันว่า จะลงโทษภิกษุที่เกิดความขัดแย้งกันทั้ง 2 ฝ่าย โดยการไม่พูดคุยด้วย ไม่ถวายอาหารบิณฑบาต เมื่อภิกษุเหล่านั้นลำบากด้วยบิณฑบาตจึงสำนึกถึงความผิดของตน จึงเดินทางไปเมือง สรวาสตี เพื่อให้พระพุทธเจ้ายกโทษให้

ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสกอุบาสิกา ผู้อยู่ในเมืองสรวาสตี ประกอบด้วย พระอนันต พระนางมหาประชาปติโคตมี⁴¹ และเศรษฐีชื่ออนาถปิณฑกะ⁴² เมื่อรู้ว่าเหล่าภิกษุผู้ก่อความขัดแย้งกำลังเดินทางมาสู่เมืองสรวาสตี จึงเข้าไปทูลถามถึงข้อที่ควรปฏิบัติต่อภิกษุเหล่านั้น พระพุทธเจ้า ตรัสว่า “ไม่ควรสนทนา ไม่พูดคุย ไม่พบปะ ไม่เหลียวมอง ไม่ไหว้ ไม่ให้ทานคือ บิณฑบาต และควรจำกัดขอบเขต ศยนาสนะภิกษุผู้ก่อความขัดแย้งชาวเมืองโกศามพิ

เมื่อภิกษุผู้ก่อความขัดแย้งสำนึกผิดแล้ว พระพุทธเจ้าจึงทรงให้หมู่สงฆ์รับภิกษุผู้ถูกกัณฑ์ กลับเข้าหมู่ด้วยด้วยวิธีอุตฺตจฺจรรวมวาจา⁴³

ความสอดคล้องด้านเนื้อหาเรื่องความขัดแย้งของภิกษุชาวเมืองโกศามพิ ในคัมภีร์ มูลสารวาสติวาทีนยวัสตุ กับโกธัมพีขันธกะ

2.1 มูลเหตุความขัดแย้งของภิกษุชาวเมืองโกศามพิ

⁴¹ บาลีใช้คำว่า มหาปชาบดีโคตมณี : พระเถรีสำคัญองค์หนึ่ง เดิมเป็นธิดาคนยากจนในเมืองสรวาสตี แต่ได้เป็นสะใภ้เศรษฐี นางมีบุตรชายหนึ่งคน ต่อมา บุตรชายตาย นางเสียใจมาก อุ้มบุตร ไปในที่ต่างๆ เพื่อหาขายแก้ให้พ้น กระทั่งไปพบพระพุทธเจ้า พระองค์ทรงสอนด้วยอบายและประธาน โอวาทจนนางบรรลุโสดาปัตติผล และบวชนในสำนักนางภิกษุณี วันหนึ่งนั่งพิจารณาเปลวประทีปที่จุดไว้ในอุโบสถจนบรรลุพระอรหัตต์ ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้เลิศด้านห่มจีวรเศร้าหมอง. สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์** (พิมพ์ครั้งที่ 31). 2561 :. 331.

⁴² บาลีใช้คำว่า อนาถปิณฑกะ : อุบาสกคนสำคัญสมัยพุทธกาล เดิมชื่อสุทัตต์ เป็นเศรษฐีในเมืองสรวาสตี ต่อมาได้นับถือพระพุทธศาสนาและบรรลุโสดาปัตติผล มีศรัทธาแรงกล้า สร้างวัดพระเชตะวันถวายพระพุทธเจ้า และภิกษุสงฆ์ที่เมืองสรวาสตี นอกจากอุปถัมภ์บำรุงพระภิกษุสงฆ์แล้ว ยังได้สงเคราะห์คนยาก ไร้อนาถามากมายเป็นประจำ จึงได้ชื่อว่า อนาถปิณฑก แปลว่า “ผู้มีก้อนข้าวเพื่อคนอนาถา” ท่านได้รับยกย่องว่าเป็นเลิศในหมู่ทายกฝ่ายอุบาสก. เรื่องเดียวกัน. 2561 : 535.

⁴³ บาลีใช้คำว่า อุตฺตจฺจตุลลกัมมวาจา : กรรมมีผู้ตติเป็นที่ 4 ได้แก่ สังฆกรรมที่สำคัญ มีการอุปสมบทเป็นต้น ซึ่งเมื่อตั้งผู้ตติแล้ว ต้องสวดอนุสาวนา คือ ประภาสขอมติจากสงฆ์ 3 คน เพื่อให้สงฆ์ในที่ประชุมนั้นมีเวลาพิจารณาหลายเที่ยวว่าจะอนุมติหรือไม่. เรื่องเดียวกัน. 2561 : 99.

มูลเหตุความขัดแย้งของภิกษุชาวเมืองโกสุมพิณในโกสุมพิณวัสดุ คัมภีร์ มุลสารวาสติวาทินยวัสดุ ที่ปรากฏเนื้อหาสอดคล้องกับฉบับภาษาบาลี คือ มีมูลเหตุมาจากการที่ ภิกษุโจทย้อปฏิบัติกัน เพราะสาเหตุการเหลือน้ำสำหรับชำระล้างในห้องส้วมค้างไว้ในชั้น ซึ่งภิกษุฝ่าย โจทยมีความเห็นว่า ภิกษุผู้เข้าห้องส้วมแล้วเหลือน้ำค้างไว้ในชั้น ต้องเป็นอาบัติทุกกฏ แต่ภิกษุผู้ถูก โจทย ไม่ยอมรับว่าเป็นอาบัติ และถูกโจทยด้วยความไม่เป็นธรรม สาเหตุสำคัญอีกประการหนึ่ง ที่ ทำให้ความขัดแย้งขยายวงกว้างขึ้น คือ หัวหน้าของภิกษุชาวเมืองโกสุมพิณผู้ก่อความขัดแย้งกันทั้ง 2 ฝ่าย ต่างยึดถือความคิดเห็นของตนเองเป็นใหญ่ และการมีบริวาร ลูกศิษย์เป็นผู้สนับสนุนจำนวนมาก ต่างฝ่ายต่างไม่เอื้อเฟื้อต่อกัน จึงส่งผลให้สถานการณ์บานปลายออกไป

2.2 พุทธบัญญัติให้สงฆ์ลงโทษภิกษุชาวเมืองโกสุมพิณ

การลงโทษที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้สงฆ์รวมถึงอุบาสกอุบาสิกา ลงโทษแก่ภิกษุชาวเมืองโกสุมพิณ นั้น คือ การไม่สนทนา ไม่พูดคุย ไม่พบปะ ไม่เหลียวมอง ไม่ไหว้ ไม่ให้ทานคือบิณฑบาต และการจำกัดขอบเขตเสนาสนะ การลงโทษด้วยวิธีการดังกล่าว เรียกว่า นิคหกรรม คือ การลงโทษตามพระธรรมวินัย สังฆกรรมประเภทลงโทษผู้ทำความผิด และเมื่อ ตรวจสอบถึงความผิดที่ภิกษุชาวเมืองโกสุมพิณได้กระทำแล้วนั้น จะต้องถูกลงโทษ 2 วิธีด้วยกัน คือ 1. ตัชฌนียกรรม กรรมที่สงฆ์ทำการดำเนินโทษภิกษุผู้ก่อความทะเลาะวิวาท ก่ออริกรรมในสงฆ์ เป็นผู้มีอาบัติมาก และ 2. อุกเขปนียกรรม การลงโทษที่สงฆ์ทำแก่ภิกษุผู้ต้องอาบัติแต่ไม่ยอมรับหรือไม่ แก้ไขปรับปรุง มีความเห็นชั่วร้าย โดยการไม่ให้สมโภชกับสงฆ์ คือ ไม่ให้ฉันร่วม ไม่ให้อยู่ร่วม ไม่ให้มีสิทธิเสมอกับภิกษุทั้งหลาย

2.3 ความสอดคล้องด้านเนื้อหาที่ชัดเจนตรงกับฉบับภาษาบาลี

เนื้อหาเรื่องความขัดแย้งของภิกษุชาวเมืองโกสุมพิณในคัมภีร์มุลสารวาสติ วาทินยวัสดุ และเนื้อหาจากพระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า น่าจะนำเค้า โครงหลักมาจากแหล่งเดียวกัน คือ การนำนิทานแทรกและนิทานคาถา เรื่องเดียวกัน คือที่ฆาฏุมาร ในฝ่ายภาษาบาลี และทีรฉิลสูตร ในฝ่ายภาษาสันสกฤต มาแสดงไว้ทั้ง 2 คัมภีร์ ดังตัวอย่าง

นิทานคาถาฝ่ายบาลี

น หิ เวเรน เวรานิ

สมมุนุติช กุทาจนั

อเวเรน จ สมมุติ

เอส ฌโม สนุนโน⁴⁴ ๑

นิทานคาถาฝ่ายสันสกฤต

น หิ ไวเรน ไวราณี

สามยุติ ห กทาจน |

กษานุกุยา ไวราณี สามยุติ

เอว ฐรมะ สนาตนะ⁴⁵ ||

คำแปล

ในกาลไหนๆ เวรทั้งหลาย ไม่สงบระงับเพราะเวรเลย |

เวรทั้งหลาย สงบระงับด้วยความอดกลั้น นี่เป็นธรรมอันนිරันดร ||

ความแตกต่างด้านเนื้อหาเรื่องความขัดแย้งของภิกษุชาวเมืองโกศามพีในคัมภีร์
มูลสรวาสติวาทีนยวัตตูกกับโกศัมพีชั้นชกะ

3.1 ภาษาและรูปแบบการประพันธ์

เป็นที่ชัดเจนว่า มีความแตกต่างด้านภาษาที่ใช้ในการประพันธ์ เรื่องความ
ขัดแย้งของภิกษุชาวเมืองโกศามพี ในคัมภีร์มูลสรวาสติวาทีนยวัตตูกกับฉบับภาษาบาลี โดยคัมภีร์
มูลสรวาสติวาทีนยวัตตูก ใช้ภาษาสันสกฤตแบบพุทธ คือ สันสกฤตพันทาง (Hybrid Sanskrit)
หรือสันสกฤตผสมกับภาษาบาลี ภาษาปรากฤต (Mixed Sanskrit) ซึ่งใช้ในการรจนา
หลักธรรมคำสอนและเรื่องราวทางพระพุทธศาสนา ตามที่แสดงไว้ในตอนต้น ส่วนรูปแบบการ
ประพันธ์ มีความแตกต่างกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

รูปแบบการประพันธ์ เป็นแบบผสมกันระหว่างร้อยกรองผสมกับร้อยแก้ว
โดยใช้บทร้อยกรองเป็นบทนำเข้าเรื่องราว หรือ อุเทศคาถา ซึ่งในคัมภีร์นี้ใช้คำว่า อุฑทานม⁴⁶
(uddānam) เป็นลักษณะการนำเฉพาะคำที่เป็นประเด็นสำคัญมาวางไว้ต้นเรื่อง ในรูปแบบของ
ร้อยกรองเพื่อแสดงให้เห็นว่า ต่อไปนี้จะกล่าวถึงเรื่องเหล่านี้ เช่น

(โกศามพกวสุตฺติ) อุฑทานม |

โกศามพกานำ กลโห นานาวาทศุจภิกษุภะ |

ปาฐูวิวทมานานำ ทิรุฌิกสุย จ จาริกา ||1||

⁴⁴ วินย. มหาวคฺค ภาค 2. 5/247/336.

⁴⁵ MSV. Vol.1 โกศามพกวสุตฺต : 264

⁴⁶ พระมหาบุญเกิด เจริญแนว. การศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์มูลสรวาสติวาทีนยวัตตูก ศึกษาเฉพาะประวัติ
ยวัตตูก โปษวัตตูก ประวารณวัตตูก วรรษวัตตูก จรมวัตตูกและสังฆเภทวัตตูก. 2556. 34.

ภูกุศุลวณาคาเรภุมิโต วนษณทหตุตนา |

อนิรุทศเจติ กฤตวา ศรราวสุตยา วยุปสามยติ⁴⁷ ||2||

อุทาน (เรื่องภิกษุชาวเมืองโกสุมพิ) |

ความวุ่นวาย และการถกเถียงกัน เกิดแก่ภิกษุชาวเมืองโกสุมพิ |

พวกภิกษุทะเลาะกันในเรื่องธรรมวินัย เป็นเวลานาน ||1||

พระมุณี อันช้างตัวอยู่ในราวป่าคุ้มครองแล้ว ในเรือนอันงดงาม |

พระอนิรุทธเถระ มาจากเมืองศราวาสตี ทำให้ความวุ่นวายสงบลง ||2||

ต่อจากอุทานคาถา จะใช้บรรยายเกี่ยวกับการนำเสนอเนื้อหาหลักเป็นส่วนใหญ่ เช่น

พุทฺธ ภาควาน โสภามพุยา วิหริติ โฆมิถาราม | เตน ขลฺ สมเขน โสภามพโก ภิกษุวฺรยาโท
 วิภฺรณตฺเต สุตฺตรโร วินยฺชโร มาตุถกาชฺระ | พหฺวศฺจาสุย ภิกษฺวะ สหายกา วฺยาหาวิภฺรณตฺเตวินยฺชรา
 มาตุถกาชฺระ | ไวศาตยา ไวศาตโก ภิกษุวฺรยาโทวิภฺรณตฺเต สุตฺตรโร วินยฺชโร มาตุถกาชฺระ
 พหฺวศฺจาสุย ภิกษฺวะ สหายกา วฺยาหาวิภฺรณตฺเตสุตฺตรธา วินยฺชรา มาตุถกาชฺระ⁴⁸ |

พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า ประทับอยู่ที่โฆมิถาราม เมืองโกสุมพิ ได้ฟังว่า สมัยนั้น ภิกษุ
 ผู้ทรงความรู้ในพระสูตร ผู้ทรงความรู้ในพระวินัย ผู้ทรงความรู้ในพระอภิธรรม ประพฤติล่วง
 ละเมิดพระวินัย | ภิกษุผู้ประพฤติล่วงละเมิดพระวินัย ผู้ทรงความรู้พระวินัย ผู้ทรงความรู้พระ
 อภิธรรม รูปนั้น มีพวกมาก | ภิกษุผู้ประพฤติล่วงละเมิดพระวินัย ผู้ทรงความรู้ในพระสูตร ผู้ทรง
 ความรู้ในพระวินัย ผู้ทรงความรู้ในพระอภิธรรม เป็นผู้กว้างขวาง อยู่ในเมืองไวศาตี ภิกษุผู้ทรง
 ความรู้ในพระสูตร ผู้ทรงความรู้ในพระวินัย ผู้ทรงความรู้ในอภิธรรม รูปนั้น มีพวกมาก⁴⁹ |

3.2 เนื้อหาที่แต่งเพิ่มเติมเข้ามาในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีนยวัตตุ

สำหรับเนื้อหาส่วนที่แต่งเพิ่มเติมเข้ามาในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีนยวัตตุ
 แต่ไม่ปรากฏในฉบับภาษาบาลี ได้แก่

1. คัมภีร์มูลสารวาสติวาทีนยวัตตุ กล่าวถึงภิกษุรูปหนึ่งไม่ปรากฏชื่อ เป็น
 ผู้ทรงความรู้ในพระไตรปิฎก และมีบริวารมาก แต่ประพฤติผิดวินัย เดินทางมาจากเมืองไวศาตีและ
 เป็นคู่ขัดแย้งกับภิกษุชาวเมืองโกสุมพิ และไม่ได้แสดงอย่างชัดเจนว่า เป็นการขัดแย้งกันระหว่าง
 พระวินัยธรและพระธรรมธร

⁴⁷ MSV. Vol.1 โสภามพกวสุต : 259.

⁴⁸ เรื่องเดียวกัน : 259

⁴⁹ MSV.Vol.1 โสภามพกวสุต แปล : 259

2. ในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัศตุ ปรากฏเนื้อหา ตอนที่พระผู้มีพระภาคเจ้าไม่อาจทำให้ภิกษุทั้ง 2 ฝ่าย ที่ขัดแย้งกัน ให้ปฏิบัติตามคำสั่งได้ จึงเหาะขึ้นบนท้องฟ้า โดยไม่มีใครเห็น เสด็จไปสู่เมืองศราวาสตี ประทับอยู่ที่เชตวัน อารามของอนาถปิณฑทะ ไม่เสด็จกลับมาเมืองโกสุมพิเป็นเวลานานถึง 12 ปีซึ่งหากพิจารณาจากหลักฐานดังกล่าว พระชนมพรรษา และพุทธกิจแต่ละพรรษาทั้งสิ้น 45 พรรษาของพระพุทธเจ้านั้นจะต้องเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ซึ่งเหตุการณ์ความขัดแย้งของภิกษุชาวเมืองโกสุมพิ เกิดขึ้นในช่วงการบำเพ็ญพุทธกิจในพรรษาที่ 9 และพรรษาที่ 10 ประทับที่ป่าตำบลปารีเลยยกะ⁵⁰ ซึ่งสถานการณ์ความขัดแย้งยังไม่คลี่คลาย

3.3 เนื้อหาที่ขาดหายไปจากคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัศตุ

เนื้อหาที่ไม่ปรากฏในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัศตุ แต่ปรากฏในฉบับภาษาบาลี ได้แก่

1. ไม่ปรากฏเนื้อหา นันทานแทรก เรื่องที่ฆราวาณุมาร โดยละเอียดเหมือนในฉบับภาษาบาลี มีเพียงการนำ นันทานคาถาจากเรื่องดังกล่าวมาแสดงไว้
2. ไม่ปรากฏเหตุการณ์ที่พระพุทธเจ้าเสด็จไปพบพระภค ุณ หมู่บ้านพาลก โฉนการกคาม และพระสารีบุตร ถาถึง ธรรมวาทีวัตถุ 18 ประการ
3. ไม่ปรากฏเหตุการณ์ที่พระพุทธเจ้าเสด็จถึงตำบลปารีเลยยกะ และได้รับการดูแลรับใช้โดยช่างปารีเลยยกะ

พุทธานุญาตให้ส่งลงโทษภิกษุชาวเมืองโกสุมพิ คือ การไม่สนทนา ไม่พูดคุย ไม่พบปะ ไม่เหลียวมอง ไม่ไหว้ ไม่ให้ทานคือบิณฑบาต และการจำกัดขอบเขตเสนาสนะ การลงโทษด้วยวิธีการดังกล่าว เรียกว่า นิคหกรรม คือ การลงโทษตามพระธรรมวินัย, สังฆกรรมประเภทลงโทษผู้ทำความผิด ด้วยดัชนีกรรม และอุกเขปนียกรรม

ความสอดคล้องด้านเนื้อหาในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัศตุ และเนื้อหาจากโกสุมพิขันธกะ ที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า น่าจะนำเค้าโครงหลักมาจากแหล่งเดียวกัน คือ การนำ นันทานแทรกและนิทานคาถา เรื่องเดียวกัน คือที่ฆราวาณุมาร ในฝ่ายภาษาบาลี และที่รณิลสูตร ในฝ่ายภาษาสันสกฤตมาแสดงไว้ทั้ง 2 คัมภีร์

ความแตกต่างด้านเนื้อหาเรื่องความขัดแย้งของภิกษุชาวเมืองโกสุมพิในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัศตุกับฉบับภาษาบาลีพบว่า เนื้อหาที่แต่งเพิ่มเติมเข้ามาในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัศตุ กล่าวถึงภิกษุรูปหนึ่งไม่ปรากฏชื่อ เป็นผู้ทรงความรู้ในพระไตรปิฎก และ

⁵⁰ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ (พิมพ์ครั้งที่ 12).

มีบริวารมาก แต่ประพฤติดิฉินัย เดินทางมาจากเมืองไวศาลี และเป็นคู่ขัดแย้งกับภิกษุชาวเมืองโกศามพี และไม่ได้แสดงอย่างชัดเจนว่า เป็นการขัดแย้งกันระหว่างพระวินัยธรและพระธรรมธร

เนื้อหาที่ขาดหายไปจากคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัตตคือไม่ปรากฏรายละเอียดนิทานแทรก เรื่องที่ฆาตุกุมาร เหมือนใน โกสัมพีขันธกะ มีเพียงการนำนิทานคาถาจากเรื่องดังกล่าวมาแสดงไว้ ไม่ปรากฏเหตุการณ์ที่พระพุทธเจ้าเสด็จไปพบพระภุค ฌ หมู่บ้านพาลก โลกการกคาม เรื่องพระสารีบุตร ถามถึงธรรมวาทีวัตต 18 ประการ และไม่ปรากฏเหตุการณ์ที่พระพุทธเจ้าเสด็จถึงตำบลปารีเลยยกะ และได้รับการดูแลรับใช้โดยช่างปารีเลยยกะ

การเสด็จออกจากเมืองโกศามพี ไปสู่เมืองศราวาสตีของพระพุทธเจ้า

เนื้อหาในโกศามพกวัตต แสดงไว้ว่า หลังจากที่พระพุทธเจ้าทรงอบรมสั่งสอนพระภิกษุชาวเมืองโกศามพี และไวศาลี ให้หยุดทะเลาะกัน แต่ไม่สำเร็จ ในขณะที่ภิกษุเหล่านั้นเข้าไปในโรงฉันบิณฑบาต มองไม่เห็นพระองค์ พระพุทธเจ้าทรงเหาะขึ้นบนท้องฟ้าด้วยฤทธิ์ เสด็จไปสู่เมืองศราวาสตี และไม่เสด็จกลับมาเมืองโกศามพีอีกเป็นเวลาถึง 12 ปี เนื้อหาดังกล่าวมีความสอดคล้องกับฉบับแปลเป็นภาษาไทยเบต ที่กล่าวไว้ตรงกันว่า หลังจากที่พระพุทธเจ้า พยายามที่จะทำให้ภิกษุชาวเมืองโกศามพีทั้ง 2 ฝ่าย หยุดทะเลาะกัน แต่ไม่สำเร็จ จึงเสด็จประทับอยู่ที่พระเชตวันเมืองศราวาสตี โดยไม่กลับมาเมืองโกศามพี เป็นเวลา 12 ปี⁵¹

ส่วนในฉบับภาษาบาลีแสดงไว้ว่า เสด็จพระราชดำเนินไปทางพาลกโลกการกคาม ทรงพบปะสนทนากับพระภุค จากนั้นเสด็จไปทางปาจิณวังสหายวัน ทรงพบกับพระอนรุทธะ พระนันทิยะ และพระกิมพิละ ทรงสนทนากับท่านทั้ง 3 ผู้ดำรงอยู่ด้วยสามัคคีธรรม และเสด็จถึงรักจิตวัน เขตหมู่บ้านปารีเลยยกะ ซึ่ง ณ ที่นั้น พระองค์ได้รับการอุปฐากจากช่างชื่อว่าปาลีเลยยกะ แล้วจึงเสด็จเข้าสู่เชตวัน เมืองศราวาสตีตามลำดับ ดังตัวอย่าง

“ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคกำลังประทับอยู่ที่ท่ามกลางสงฆ์ตรัสพระคาถาเหล่านี้แล้ว เสด็จพระพุทธดำเนินไปทางบ้านพาลก โลกการกคาม ก็สมัยนั้นท่านพระภุคพักอยู่ที่บ้านพาลก โลกการกคาม ได้แลเห็นพระผู้มีพระภาคกำลังเสด็จพระพุทธดำเนินมาแต่ไกลเทียว ครั้นแล้วได้จัดที่ประทับ ตั้งน้ำล้างพระบาท ตั้งรองพระบาท กระเบื้องเช็ดพระบาท ไปรับเสด็จ รับบาตรจีวร พระผู้มีพระภาคประทับนั่งเหนือพุทธอาสน์ที่จัดไว้ ครั้นแล้วให้ล้างพระบาทยกุล ฝ่ายท่านพระภุคถวายบังคมพระผู้มีพระภาคแล้วนั่งเฝ้าอยู่ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง พระผู้มีพระภาค ได้ตรัสคำนี้แก่ท่านพระภุคผู้นั่งอยู่ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่งว่า ดูกร

⁵¹ Banerjee, A.C. Saravāṣṭivāda Literature. Calcutta : The World Press, 1979. 222.

ภิกษุ เธอยังพอทนได้หรือ ยังพอให้อัตภาพเป็นไปได้หรือ เธอไม่ลำบากด้วยอาหาร
บิณฑบาตหรือ”⁵²

ซึ่งเหตุการณ์ ณ ป่าปาลิไลยกะ โดยละเอียดดังเช่นในคัมภีร์พระวินัยปิฎกไม่ปรากฏใน
เนื้อหาโกสามพกวัสดุ คัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวัสดุ

พระพุทธเจ้าแสดงวิธีปฏิบัติต่อภิกษุชาวเมืองโกสามพี

ภิกษุ และคฤหบดีชาวเมืองศราวาสติได้ข่าวการมาของพวกภิกษุชาวเมืองโกสามพี
ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อขอให้พระพุทธเจ้ายกโทษความผิดให้ ต่างพากันเข้าไปเข้าเฝ้าเพื่อทูลถาม
พระพุทธเจ้าว่าต้องปฏิบัติอย่างไรต่อภิกษุเหล่านั้น เช่น พระอานันทะ พระนางมหาประชาปดีเคาตมิ
คฤหบดีชื่อว่าอนาถปิณฑทะ เป็นต้น แต่มีข้อแตกต่างเพียงเล็กน้อยเรื่องของชื่อพระเถระ และ
คฤหบดี ที่ไปเข้าเฝ้าทูลถามพระพุทธเจ้า เช่น ในฉบับบาลีแสดงชื่อพระเถระที่เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า
หลายรูป เช่น พระมหาโมคคัลลานะ พระมหากัสสปะ พระมหากัจจนะ พระมหาโกฏฐิตะ ท่านพระ
มหากัปปินะ พระมหาจุนทะ พระอนรุทธะพระเรวตะ พระอุบาลี พระอานนท์ พระราหุล ส่วนใน
โกสามพกวัสดุ กล่าวถึงพระเถระรูปเดียวเท่านั้น คือ พระอานันทะ ส่วนอุบาลีที่เข้าเฝ้า
พระพุทธเจ้า ทูลถามข้อปฏิบัติต่อพวกภิกษุชาวเมืองโกสามพี ซึ่งไม่ปรากฏชื่อในโกสามพกวัสดุ คือ
นางวิสาขา

โดยตรัสกับพระอานันทะ ว่า คุณก่อนอานันทะ ภิกษุทั้งหลาย ไม่ควรสนทนา ไม่
พูดคุย ไม่พบปะ ไม่เหลียวมอง ไม่ยิ้มให้ ในที่ไหนๆ และควรจำกัดขอบเขตสนทนาสนะ แก่ภิกษุ
ชาวเมืองโกสามพีเหล่านั้น |

ตรัสกับพระนางกิสาโคตรมีว่า คุณก่อนเคาตมิ เธอไม่ควรสนทนา ไม่ควรพูดคุย ไม่
พบปะ ไม่ทำความปรานีอันดียิ่ง ด้วยที่นั่งและอาหาร พร้อมกับการมองดูไปทางอื่น ต่อภิกษุ
ชาวเมืองโกสามพี |

ตรัสกับคฤหบดีชื่อว่าอนาถปิณฑทะว่า คุณก่อนคฤหบดี ท่าน ไม่ควรสนทนา ไม่
พูดคุย ไม่พบปะ ไม่เหลียวมอง ไม่ไหว้ ไม่ให้ทานคือบิณฑบาต แก่ภิกษุชาวเมืองโกสามพี ด้วย
ประการฉะนี้⁵³

ภิกษุชาวเมืองโกสามพีเหล่านั้น เมื่อมาถึงเมืองศราวาสติ ถูกทั้งภิกษุ อุบาสก
อุบาสิกา ปฏิบัติต่อพวกตนเช่นนั้น จึงเกิดความลำบาก ทั้งด้วยเรื่องที่พักอาศัย ภัตตาหาร และการ

⁵² วินย. มห. ภาค 2 แปล. 5/248/263.

⁵³ MSV. Vol.2. โกสามพกวัสดุ : 266.

แสดงออกถึงความไม่เอาใจใส่ดูแลอุปฐาก ซึ่งวิธีการดังกล่าว เป็นการลงโทษที่ถูกเรียกว่า ตรีชนียกรรม การขับออกจากหมู่ ต่างพากันสำนึกในความผิดของตนเองที่ทำต่อพระพุทธเจ้า จึงเดินทางไปเข้าเฝ้า เพื่อให้พระองค์ยกโทษให้ และพระพุทธเจ้า ทรงให้ทำโอสารณียกรรม แก่พวก ภิกษุที่สำนึกผิด ด้วยอุตติจตุรกรรม เพื่อรับกลับเข้าหมู่สงฆ์

6. ไม่มีนิทานแทรก

โกศามพกวัสตุ ไม่มีนิทานแทรกเรื่องที่ฆาฏกุมาร เหมือนในฉบับภาษาบาลี แต่ แสดงให้รู้ว่า สามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ใน ทิรฉนิลสูตร มัชชอากม สมာธิสังยุตต์ และยกมา แสดงเพียงคาถาท่านั้น คาถาที่นำมาแสดง มีความคล้ายคลึงกัน สลับเพียงตำแหน่งก่อนหลังบาง คาถา เช่น ในฉบับภาษาบาลี คาถาอยู่ในบาทที่ 8 ส่วนในโกศามพกวัสตุ คาถาอยู่ในบาทที่ 5 เป็นต้น และในโกศามพกวัสตุ มีเพิ่มเติมคาถาบางบทเข้ามาด้วย ดังตารางเปรียบเทียบความคล้ายคลึง และ ความแตกต่างของคาถาในคัมภีร์ทั้ง 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ตารางเปรียบเทียบความคล้ายคลึง และแตกต่างของคาถาในคัมภีร์ทั้ง 2

ทิรฉนิลสูตร	โกศามพกวัสตุ
น หิ เวเรน เวรานี สมมฺนตฺธิ กุทาจัน อเวเรน จ สมมฺนตฺติ เอส ธมฺโม สนนฺตโน ฯ อญฺญิจฺฉิทฺทา ปาณฺหรา กฺวาสุสฺสฺนหริโน รกฺขวิลุมฺปมานานํ เตสํปิ โหติ สฺงฺคตฺติ ฯ กสฺมา ตุมฺหาก โน ลียา ฯ ปรากฏอยู่ที่ท้ายเรื่องในบาทที่ 8	น หิ ไวเรน ไวราณิ สามฺยฺนตฺธิ กุทาจัน กุชานฺตฺยา ไวราณิ สามฺยฺนตฺติ เอว ธฺรมมะ สนาตนะ 10 อสฺสิจฺฉิทฺทา ปฺราณฺภตฺตา กฺวาสุสฺสฺนหริณามฺ ราษฺฏฺริ วิลุมฺปตฺตา ไจว ปุรฺรภาวติ สํคตฺติ ยฺยุมํกํ น ภเวตฺ กสฺมาทิมฺ ธฺรมํ วิชานตมฺ 5
ส่วนเพิ่มเติมที่ไม่ปรากฏในฉบับบาลี	ไวรํ น ไวเรน หิ ชาตุ สามฺยเต สามฺยฺนตฺติ ไวราณิ อไวริตฺตาทิ ไวรปฺรสํเข หิ หิตาย เทหิเนา ตสฺ มาทฺธิ ไวรํ น กโรนฺติ ปณฺฑิตฺตเต 11

7. ลักษณะภิกษุที่ไม่ควรระงับตรีชนียกรรม 20 ประเภท

ในโกศามพกวัสตุแสดงลักษณะภิกษุที่ไม่ควรระงับตรีชนียกรรม 20 ประเภท คือ

1. ประพฤติไม่ถูกต้อง
2. เย่อหยิ่งในสงฆ์
3. ไม่ประพฤติแก้ไข
4. ไม่แสดงความจริงใจ

5. ไม่อยู่ในสิมาแต่ขอร้องรับโทษ	6. เป็นผู้คลุกคลีราชตระกูล
7. คลุกคลีคฤหัสถ์	8. คลุกคลีเดียรฉัตร
9. คลุกคลีบุคคล	10. ไม่คลุกคลีกับสงฆ์
11. ใช้เครื่องนุ่งห่มอย่างคฤหัสถ์	12. ใช้เครื่องนุ่งห่มอย่างเดียรฉัตร
13. คบพวกเดียรฉัตร	14. ประพฤติอาจารย์อันทรามกว่านั้น
15. ไม่ศึกษาวัตรที่ภิกษุควรศึกษา	16. ครหาภิกษุ
17. คำภิกษุ	18. ปริภาษภิกษุ
19. เจตนาให้สงฆ์ไม่ได้ลาภ	20. เจตนาไม่ให้ทานแก่สงฆ์

ปาณทัโลหิตกวัตตุ

เนื้อหากล่าวถึงการลงโทษ และข้อปฏิบัติสำหรับภิกษุผู้ประพฤติดะเมิดพระวินัย โดยเนื้อหาในปาณทัโลหิตกวัตตุ แสดงถึงสังฆกรรมที่สงฆ์จะต้องทำแก่ภิกษุผู้กระทำความผิดแต่ละประเภทไว้เป็นกรณีตัวอย่าง ดังนี้

1. ตรชนียกรรม⁵⁴ ทำต่อพระปาณทักะและพระโลหิตกะ เนื่องจากภิกษุทั้ง 2 รูป เป็นผู้ก่อการทะเลาะวิวาท สร้างความบาดหมาง สร้างเรื่องอื้อฉาว ก่ออริกรรมให้เกิดขึ้นในสงฆ์เป็นนิตย์ พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงบัญญัติธรรมเนยมนั้นเป็นข้อปฏิบัติ แก่ภิกษุผู้กระทำความผิดตาม ถ้าไม่ปฏิบัติตาม ถือว่ามีโทษ คือ

1. ไม่พึงทำการจับไล่	2. ไม่พึงให้อุปสมบท
3. ไม่พึงให้นิศรัย	4. ไม่ให้สามเณรอุปฐาก
5. ไม่ให้ภิกษุณี	6. ไม่สมมติให้สอนภิกษุณี
7. แม้ถูกสมมติ ก็ไม่ควรสอนภิกษุณี	8. ไม่ต้องอาบัติ ที่ถูกภิกษุโจทก์
9. ไม่ตั้งอยู่ในศีลวิบัติ	10. ทฤษฎีวิบัติ
11. อาจารย์วิบัติ	12. อาชีวิวิบัติ
13. ควรห้ามโปษณะ	14. ควรห้ามปวารณา
15. ควรห้ามชฎุปติกรรม	16. ควรห้ามชฎุปติจรกรรม

⁵⁴ บาลีใช้ ตัชชนียกรรม คือ กรรมที่สงฆ์พึงทำแก่ภิกษุผู้ควรถูกขู่. สังฆเภทประเภทนิคหกรรมอย่างหนึ่ง ซึ่งสงฆ์ทำการตำหนิโทษภิกษุผู้ก่อการทะเลาะวิวาท ก่ออริกรรมในสงฆ์ เป็นผู้มีอาบัติมาก และคลุกคลีกับคฤหัสถ์ในทางไม่ชอบ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จันทร์เพ็ญ. 2552 : 101.

และทรงแสดงเพิ่มเติมอีกว่า สงฆ์ไม่ควรระงับตรชนียกรรมแก่ภิกษุรูปนั้น ผู้ถ้ายังคงปฏิบัติดังต่อไปนี้

1. ประพฤติไม่ถูกต้อง	2. เย่อหยิ่งในสงฆ์
3. ไม่ประพฤติแก้ไข	4. ไม่แสดงความจริงใจ
5. ไม่อยู่ในสีมาแต่ขอระงับโทษ	6. เป็นผู้คลุกคลีราชตระกูล
7. คลุกคลีคฤหัสถ์	8. คลุกคลีเดียรฉัตร
9. คลุกคลีบุคค	10. ไม่คลุกคลีสงฆ์
11. ใช้เครื่องนุ่งห่มอย่างคฤหัสถ์	12. ใช้เครื่องนุ่งห่มอย่างเดียรฉัตร
13. คบพวกเดียรฉัตร	14. ไม่ประพฤติอาจารย์ธรรมกว่านั้น
15. ไม่ศึกษา ศึกษาของภิกษุ	16. ครหาภิกษุ
17. คำภิกษุ	18. ปริภาษภิกษุ
19. เจตนาให้สงฆ์ไม่ได้ลาภ	20. เจตนาไม่ให้ทานแก่สงฆ์

ในขณะเดียวกัน ถ้าหากภิกษุรูปใดปฏิบัติตรงข้าม ถือว่าประพฤติน่าเหมาะสม ควรระงับตรชนียกรรมแก่เธอรูปนั้น

2. นิครนียกรรม⁵⁵ ทำต่อพระเศรยกะ
3. ปรวาสกรรม⁵⁶ ทำต่อพระอัสวกะและปุนรวสุกะ
4. ปรตีสหรัณียกรรม⁵⁷ ทำต่อพระอุตตระ
5. อุกเขปณียกรรม⁵⁸ การไม่ทำคิน เพราะไม่เห็นอาบัติ ทำต่อพระฉันทะ และทำต่อพระอริษฏะ ผู้มีทฤษฎีบาป

⁵⁵ บาลีใช้ นิคหกรรม กรรมอันสงฆ์ทำให้เป็นผู้ไร้ยศ ได้แก่ การถอดยศ เป็นชื่อนิคหกรรมที่สงฆ์ทำแก่ภิกษุผู้มีอาบัติมาก หรือคลุกคลีอันไม่สมควรกับคฤหัสถ์ โดยปรับให้ถือนิสัยใหม่ เรื่องเดียวกัน. 168.

⁵⁶ บาลีใช้ ปัพพชนียกรรม คือ กรรมที่สงฆ์ขับไล่ภิกษุออกจากวัด หรือจากหมู่ ทำแก่ภิกษุผู้ประทุษร้ายตระกูล ประพฤติเลวทรามเป็นข่าวเซ่งแซ่ หรือภิกษุผู้เล่นคະนອງ, อนาจาร, ลบล้างพระบัญญัติ, มิจฉาชีพ. เรื่องเดียวกัน. 234.

⁵⁷ บาลีใช้ ปฏิสารณียกรรม หรือปฏิสาราณียกรรม คือ การที่สงฆ์ลงโทษให้ภิกษุขอมาต่อคฤหัสถ์ ทำแก่ภิกษุผู้ปากกล้า คำว่าคฤหัสถ์ผู้ศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา เป็นทายกผู้บำรุงสงฆ์ด้วยปัจจัย 4 เป็นทางทำให้ผู้ยังไม่เลื่อมใสไม่ให้เลื่อมใส และทำให้ผู้เลื่อมใสอยู่แล้วเป็นอย่างอื่นไป. เรื่องเดียวกัน. 198.

⁵⁸ บาลีใช้ อุกเขปณียกรรม คือ การที่สงฆ์ลงโทษภิกษุผู้ต้องอาบัติ แต่ไม่ยอมรับว่าเป็นอาบัติ หรือไม่ยอมทำคินอาบัติ หรือมีความเห็นชั่วร้าย ไม่ยอมสละ อันเป็นทางเสียศีลสามัญญดา หรือทิวฐีสามัญญดา โดยไม่ให้ภิกษุรูปนั้น ฉันทร่วม อยู่ร่วมกับสงฆ์ ไม่ให้มีสิทธิเสมอกับภิกษุทั้งหลาย ถูกตัดสิทธิแห่งภิกษุชั่วคราว. เรื่องเดียวกัน. 556-557.

6. ปรีวาสกรรม ทำต่อพระอุทายี เพราะประกอบด้วยกรรม 5

บุทคลวัสดุ

เนื้อหาในบุทคลวัสดุ มีความสอดคล้องกันกับสมุจยขันธกะ ในพระวินัยปิฎกฉบับภาษาบาลี ซึ่งกล่าวถึงสมัยที่พระผู้มีพระภาคเจ้า ประทับอยู่ที่เชตวัน อารามของเศรษฐีชื่ออนาถปิณฑาทะ เมืองศราวาสตี เกิดเหตุการณ์ที่ภิกษุประพฤติกว้างละเมิดอาบัติสังฆวาเสยะ ลิกขาบทที่ 1 คือ ตั้งใจทำให้น้ำสุกระเคลื่อนจากที่ตั้ง โดยที่ภิกษุผู้ล่วงละเมิดอาบัตินั้น มีพฤติกรรมแตกต่างกันไป เช่น ปกปิดความผิดของตนเองไว้ ครึ่งเดือนบ้าง 2 เดือนบ้าง หรือบางรูปก็ไม่ปกปิดความผิดไว้ พระผู้มีพระภาคเจ้า จึงทรงตรัสถึงวิธีการออกจากอาบัติ ตามอำนาจความผิด ดังต่อไปนี้

ประมวลวิธีออกจากอาบัติสังฆวาเสยะตามอำนาจความผิด

พระอุทายีประพฤติกว้างละเมิดอาบัติสังฆวาเสยะ ลิกขาบทที่ 1 คือ ตั้งใจทำให้น้ำสุกระเคลื่อนจากที่ตั้ง และปกปิดความผิดของตนเองไว้วันนครั้งเดือน เมื่อภิกษุทั้งหลายนำเรื่องราวดังกล่าวไปกราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าแล้ว พระองค์จึงทรงให้พระอุทายี ต้องอยู่ปรีวาสครึ่งเดือนตามระยะเวลาที่ปกปิดความผิดไว้

ในขณะที่มีภิกษุรูปอื่นอีก ประพฤติกว้างละเมิดอาบัติสังฆวาเสยะ ลิกขาบทที่ 1 คือ ตั้งใจทำให้น้ำสุกระเคลื่อนจากที่ตั้ง เช่นกัน แต่ไม่ได้ปิดบังความผิดไว้ พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงอนุญาตให้ภิกษุรูปนั้น ประพฤติมนต์ 6 ราตรี

ภิกษุรูปหนึ่ง ไม่รู้ว่าตนเองต้องอาบัติ 2 ตัว ปกปิดไว้ 2 เดือน ภายหลัง รู้ถึงความผิด และเกิดความละอาย จึงบอกแก่ภิกษุรูปหนึ่ง พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงอนุญาตให้ภิกษุรูปนั้น ประพฤติปรีวาส 2 เดือน ตามฐานความผิดที่ปกปิดไว้

ภิกษุรูปหนึ่ง ไม่รู้ว่าตนเองต้องอาบัติ ปกปิดไว้ 1 เดือน ภายหลัง รู้ถึงความผิด และเกิดความละอาย จึงบอกแก่ภิกษุผู้เป็นอาคันตุกะ พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงอนุญาตให้ภิกษุรูปนั้น ประพฤติปรีวาส 2 เดือน

ภิกษุรูปหนึ่ง ไม่รู้ว่าตนเองต้องอาบัติ 1 เดือน แต่ไม่ปกปิดไว้ ภายหลัง รู้ถึงความผิด และเกิดความละอาย จึงบอกแก่ภิกษุผู้เป็นอาคันตุกะ พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงอนุญาตให้ภิกษุรูปนั้น ประพฤติปรีวาส 1 เดือน

การให้ปรีวาส โดยเทียบเคียงสำหรับอาบัติตัวก่อน

พระผู้มีพระภาคเจ้า ทรงให้ทำแก่ภิกษุผู้ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ระลึกไม่ได้ว่า ปกปิดอาบัติไว้ แต่เมื่อระลึกถึงอาบัตินั้นแล้ว จึงบอกถึงการปกปิดอาบัติ แก่ภิกษุ

ภิกษุรูปหนึ่ง ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ระลึกไม่ได้ว่าจะแสดงอาบัติที่ปกปิดไว้ แต่เมื่อระลึกถึงอาบัตินั้นแล้ว จึงบอกถึงการปกปิดอาบัติ แก่ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุทั้งหลาย จึงกราบทูล แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์ ตรัสให้เทียบเคียงอาบัติทั้งสอง สำหรับอาบัติตัวก่อน และอาบัติตัวหลัง แก่ปุทลละรูปนั้น

ภิกษุ ต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ระลึกไม่ได้ว่า เราจะแสดงอาบัติที่ไม่ปกปิดไว้ ครั้นระลึกถึงอาบัตินั้นแล้ว จึงบอกถึงการไม่ปกปิดอาบัติ แก่ภิกษุทั้งหลาย | ภิกษุทั้งหลาย จึงกราบทูล แต่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาค ตรัสว่า จงให้ปริวาส เทียบเคียงสำหรับอาบัติตัวก่อน แก่ปุทลละรูปนั้น

พระผู้มีพระภาค ทรงให้ประพฤตินานต์ 6 ราตรี สำหรับภิกษุผู้ระลึกไม่ได้ว่าต้องอาบัติสังฆวาเสชะ ครั้นระลึกถึงอาบัตินั้นแล้ว จึงบอกถึงการไม่ปกปิดอาบัติ

ปาริวาสกัณฑ์

เนื้อหาแสดงถึงสังฆกรรมที่สงฆ์จะพึงทำต่อภิกษุผู้ละเมิดอาบัติสังฆวาเสชะ โดยการให้อยู่ปริวาสตามจำนวนวันที่ปกปิด หรือไม่ปกปิด การบอกมานัต และการอัphan คือ การเรียกเข้าหมู่ ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายของอุฏฐานวิธี หลังจากประพฤติกัณฑ์ตนเองให้บริสุทธิ์แล้ว ใช้สงฆ์ 20 รูป ในสังฆกรรมเพื่อออกจากอาบัติสังฆวาเสชะ

เบื้องต้นผู้ศึกษาได้สรุปคำศัพท์ และความหมายที่ควรทำความเข้าใจ จากนั้นได้สรุปเนื้อหาในปาริวาสกัณฑ์ เป็นรายประเด็นตามลำดับ ดังนี้

1. **ปริวาส** แปลว่า อยู่รอบ, อยู่กรบ, อยู่จบ, อยู่ปรับตัวให้พร้อม, อยู่พอจนได้ที่, บ่มตัว, อบ, ในพระวินัย แปลว่า อยู่กรรม หรืออยู่ชดใช้, เป็นชื่ออุฏฐานวิธี ในกรณีที่ปกปิดอาบัติไว้ ต้องอยู่ปริวาสชดใช้ก่อนตามจำนวนวันที่ปกปิด แล้วจึงขอมานัตจากสงฆ์⁵⁹

2. **มานัต** เป็นชื่ออุฏฐานวิธี ออกจากอาบัติสังฆวาเสชะ ที่ไม่ได้ปกปิดไว้ แปลว่าการนับ คือ นับเวลา 6 ราตรี เป็นขั้นตอนที่ต้องปฏิบัติหลังจากอยู่ปริวาส จากนั้นจึงขออัphan แสดงว่าตนบริสุทธิ์จากอาบัติ⁶⁰

3. **อัphan** การเรียกเข้าหมู่ เป็นขั้นตอนสุดท้ายของอุฏฐานวิธี หลังจากประพฤติกัณฑ์

⁵⁹ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จันทร์เพ็ญ. 2560 : 242.

⁶⁰ เรื่องเดียวกัน : 345.

แก้ไขตนเองให้บริสุทธิ์แล้ว ใช้สงฆ์ 20 รูป⁶¹

ประเด็นที่ 1 การดำเนินเรื่อง เกิดที่เชตวัน เมืองสราวัตติ ภิกษุผู้ปราศจากราคะ ต้องอาบัติสังฆาเวสชะ ละอายใจ ต่อวัตรปฏิบัติที่ภิกษุทำเพื่อตนเอง จึงคิดลาสิกขา และหลอกลวงคนที่จะบวชไม่ให้บวช ในคัมภีร์ยกตัวอย่างภิกษุผู้ต้องอาบัติสังฆาเวสชะ ข้อตั้งใจทำให้น้ำสุกรเคลื่อนจากฐาน แสดงการขอปริวาสครั้งเดือน

ประเด็นที่ 2 ภิกษุฆัฏวารรคิกะ ผู้กำลังประพฤติปริวาส ทำตัวไม่เหมาะสมต่อปรกฤติภิกษุ แสดงกิจที่ภิกษุผู้อยู่ปริวาสควรทำ คือ

1. ไม่ควรยินดีการกราบไหว้
2. ไม่ควรยินดีการลูกรับ
3. ไม่ควรยินดีการทำอัญชลี
4. ไม่ควรยินดีการทำสามีจิกรรมใกล้ปรกฤติ

ภิกษุ

5. ไม่นั่งในที่เดียวกัน
6. ไม่นั่งบนอาสนะเดียวกัน
7. ถ้านั่ง ไม่นั่งอาสนะที่สูงกว่า
8. ไม่จงกรมในที่จงกรมเดียวกัน
9. ไม่จงกรมในที่สูงกว่า ไม่โจทยภิกษุ ล้างห้องน้ำ เป็นต้น

ประเด็นที่ 3 ภิกษุฆัฏวารรคิกะ ผู้ประพฤติปริวาสอยู่ แต่ยังรับปริวาสของภิกษุพวกอื่น พระพุทธเจ้า ตรัสถึงการให้ปริวาสที่ถูกต้องว่า

ไม่ควรให้ปริวาส แก่ภิกษุปริวาส 4 รูป

ประกฤติภิกษุ รูปเดียว ไม่ควรให้ปริวาส ภิกษุปริวาส 3 รูป

ประกฤติภิกษุ 2 รูป ไม่ควรให้ปริวาส ภิกษุปริวาส 2 รูป

ประกฤติภิกษุ 3 รูป ควรให้ปริวาส ภิกษุปริวาส 1 รูป

ภิกษุผู้บริสุทธิ์ ผู้มีความเห็นเสมอกัน ควรให้ปริวาส

ตอนท้ายของวัสตุ พระพุทธเจ้าแสดงวิธีขอประพฤติปริวาส และออกปริวาส

ตามที่พระอุบาลีทูลถาม ดังวิธีการ และคำกล่าวขอปริวาส ดังนี้

ปริวาโส ภิกฺขโจะ ปุรฺสตาตฺ ปุรฺตนิสฺสรณฺญาเย | เอวํ จ ปุณฺะ ปุรฺตนิสฺสรณฺญาเย | สมิจฺจํ
กถฺตฺวา อุตฺตกฺกุเณ สฺถิตฺวาณฺชลิ ปุรฺกถฺหุย อิทํ สุยาท วจฺนียมฺ | สมฺนฺวาหฺร อายฺมุขมฺนฺนุ อหฺม
เอวํนามา เอวํรูปา จ เอวํรูปา จ สํฆาเวสชามฺ อาปตฺติมฺ อาปฺนฺนุจะ อียจฺจิริกาลปฺรติจฺจนฺนาม |
ตฺสย มม สํเขน อียนฺตุ กาลํ ปริวาโส ทตฺตะ ⁶²

⁶¹ เรื่องเดียวกัน : 587.

⁶² MSV. Vol.2 : 53.

“ภิกษุผู้ประพฤติปรีวาสรูปนั้น นั่งด้านหน้า | เอนนั่งอย่างนั้น อีกนั่นเทียว | นั่งกระห่่ง ในที่ใกล้ ประนมมือ แล้วกล่าวอย่างนี้ว่า | ท่านผู้มีอายุ ข้าพเจ้าผู้มีชื่ออย่างนี้ ต้องอาบัติสังฆวาเสษะ ข้อนี้และข้อนี้ ปกปิดไว้เป็นเวลานานเท่านี้ | สงฆ์จงให้ปรีวาสตลอดเวลาเท่านี้ แก่ข้าพเจ้าเถิด |

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงนั้น มีข้อสังเกต คือ สังฆกรรม ในการขอปรีวาสกรรม สอดคล้องกันทั้งฝ่ายวิ และสันสกฤต แต่ประเด็นการปกปิดอาบัติ บาลีแสดงไว้อย่างละเอียด ตั้งแต่ปกปิดไว้ 1 วัน จนถึงปกปิดอาบัติไว้นานถึง 2 เดือน แต่ในมูลสารวาสติวินยวัตตु กล่าวการปกปิดอาบัติไว้ ครั้งเดือน พอเป็นตัวอย่างเท่านั้นหรืออาจเป็นเพราะภิกษุตัวอย่างในเรื่องปกปิดอาบัติไว้ครั้งเดือนก็ได้

โปษรสถาปนวัตตु

โปษรสถาปนวัตตु ในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวัตตु มีเนื้อหากว่าถึงภิกษุผู้มีตาทิพย์รูปหนึ่ง เห็นการกระทำผิดพระวินัยของภิกษุรูปหนึ่งด้วยอำนาจตาทิพย์ของตน จึงโจทก์อาบัติภิกษุรูปนั้นในโรงอุโบสถ และยกเลิกที่จะยกปราณีโมกษสูตรขึ้นแสดง จึงเกิดข้อถกเถียงกันขึ้น พระพุทธเจ้าจึงทรงแสดงวิธีแก้ไข และบัญญัติพระวินัย ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. มูลเหตุของเรื่อง

โปษรสถาปนวัตตु คัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวัตตु นับว่าเป็นเพียงวัตตุเดียวที่ไม่แสดงสถานที่เกิดของเรื่องว่าเหตุเกิดที่เมืองใด แสดงเพียงสาเหตุแห่งการเกิดวัตตु ซึ่งเกิดจากการที่ภิกษุโจทก์กันด้วยอำนาจแห่งตาทิพย์ จนเป็นสาเหตุให้ต้องยกเลิกการยกปราณีโมกษสูตรขึ้นแสดง

2. ลักษณะของภิกษุในสงฆ์ 5 ประเภท ได้แก่

1. อลัชชิสังฆะ ได้แก่ ภิกษุผู้ทุศีล มีธรรมลามก
2. เอทมุกสังฆะ ได้แก่ ภิกษุผู้ไม่ทรงจำพระสูตร พระวินัย มาตฤกา
3. คณสังฆะ ได้แก่ ภิกษุผู้ทำกิจใดๆ ย่อมเกี่ยวข้องกับหมู่คณะ
4. สัตถุติสังฆะ ได้แก่ ภิกษุผู้ประจบคฤหัสถ์
5. ปรมารถสังฆะ ได้แก่ ภิกษุผู้ศึกษาเรื่องลักษณะมหานุรุษ 8 ประการ

3. การงดสวดปาฏิโมกข์ที่ไม่ชอบธรรม 10 ประการ ได้แก่

1. ไม่ต้องอาบัติปาราชิก
2. ไม่ถูกโจทก์ว่าต้องอาบัติปาราชิก
3. ไม่ละทิ้งศึกษา
4. ไม่ถูกโจทก์ว่าละทิ้งศึกษา
5. ไม่ละทิ้งสงฆ์
6. ไม่ถูกโจทก์ว่าละทิ้งสงฆ์

7. ไม่มีศีลวิบัติ	8. ไม่มีทฤษฎีวิบัติ
9. ไม่มีอาจารย์วิบัติ	10. ไม่มีอาชีพวิบัติ

ส่วนประเด็นการงดสวดปาฏิโมกข์ที่ชอบธรรมนี้ มีนัยตรงข้ามจากการงดสวดพระปาฏิโมกข์ที่ไม่ชอบธรรม มีเนื้อหาแสดงไว้ตรงกันทั้งในคัมภีร์มูลสรวาสติวาทวินยวัสตุ และคัมภีร์พระวินยปิฎกฉบับภาษาบาลี

ศยนาสนนวุตตุ

ผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลที่ปรากฏในศยนาสนนวุตตุ มาแสดงเป็นหัวข้อ ดังนี้

1. มูลเหตุของเรื่อง

เกิดขึ้นที่เมืองศรวาสติ ภิกษุถกเถียงกันเรื่องใครเป็นผู้ควรต้อนรับ ควรเคารพ ควรนับถือ ควรบูชา จึงเข้าไปทูลถามพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์ทรงให้คำตอบว่า ควรไหว้คนแก่กว่า ภิกษุต่างพากันกราบไหว้แม่แต่ฆราวาสผู้แก่กว่าตน พระพุทธเจ้าจึงตรัสบอกว่า ให้ไหว้บรรพชิตผู้แก่กว่า ภิกษุก็พากันไหว้เดียรฉัตรผู้แก่กว่า พระพุทธเจ้าตรัสบอกให้บรรพชิตในศาสนา พกภิกษุก็พากันไหว้สามเณรอีก ในที่สุดพระพุทธเจ้า สรุปลงว่าให้ไหว้ อุปสัมบัน ที่แก่กว่า โดยให้นับพรรษาที่บวช ไม่ให้นับอายุเกิด

2. วิธีนับพรรษาภิกษุเพื่อเคารพกราบไหว้

สมัย หรือฤดูที่ภิกษุในพระพุทธศาสนา จะพึงใช้กำหนดนับจำนวนพรรษา มี 5 ประการ คือ

1. ไหม้นติกสมัย (เหมันต์) ฤดูหนาว มี 4 เดือน
2. ไครยมิทสมัย ฤดูร้อน มี 4 เดือน
3. วาริกสมัย มี 1 เดือน
4. มฤตวารมิทสมัย คือ ฤดูที่มีฝนแล้ง มี 1 วัน 1 คืน
5. ทิรมวารมิทสมัย ฤดูที่มีฝนตกชุก มี 3 เดือน โดยไม่นับกลางคืน

การแบ่งฤดูออกเป็นฤดูละ 4 เดือน ใน 12 เดือน สอดคล้องกับการแบ่งฤดูในคัมภีร์อภิธานัปทีปิกา คือ⁶³

1. ฤดูเหมันต์ นับจากข้างแรมเดือนกัตติกา หรือเดือน 12
2. ฤดูคิมหानะ นับจากข้างแรมเดือนผลกุน หรือเดือน 4
3. ฤดูวัสสานา นับจากข้างแรมเดือนอาสาฬหะ หรือเดือน 8

⁶³วิสุทฺฐ นุชชกุล, บาลีสันสกฤตวิชาการ : เดือนและฤดู ในวรรณคดีสันสกฤต, 2536 : 148)

ส่วนการแบ่งฤดูในอินเดีย แสดงไว้ว่า แบ่งเป็น 6 ฤดู คือ

1. วสันตะ ตั้งแต่เดือนจันทรมาส หรือเดือน 5 – ไวสาขมาส หรือเดือน 6
2. คุริษุม ตั้งแต่เดือนเชษษฐมาส หรือเดือน 7 – เดือนอาษาตมาส เดือน 8
3. วรษา ตั้งแต่เดือนศุรวณมาส หรือเดือน 9 – เดือนภาทุรูปทมาส หรือเดือน 10
4. ศรท ตั้งแต่เดือนอาศุวินมาส หรือเดือน 11 – เดือนการุตุตติกมาส หรือเดือน 12
5. เหมนุต ตั้งแต่เดือนมารุคศิษษมาส หรือเดือน 1 – เดือนเปาษมาส หรือเดือน 2
6. ศิสิร ตั้งแต่เดือนมาฆมาส หรือเดือน 3 – ถึงเดือนผลาฎณมาส หรือเดือน 4

3. อุปสัมบันอีก 4 ประเภท ที่ควรไหว้

1. พระตถาคตอรหันตสัมมยัคสัมพุทเธเจ้า ผู้เป็นใหญ่แห่งเทวดาและมนุษย์ เป็นผู้ที่ชาวโลก พร้อมทั้งเทวดา มาร พรหม และกรรมพราหมณ์ ควรไหว้ |
 2. บรรพชิตทั้งหลาย เป็นผู้ที่กฤหัสถ์ทั้งปวง ควรไหว้ |
 3. อุปสัมบันผู้มีในกาลก่อน เป็นผู้ที่อุปสัมบันทั้งปวง ควรไหว้ ยกเว้น ภิกษุณี |
 4. ภิกษุผู้เป็นอุปสัมบันอายุ 100 ปี เป็นผู้ที่อุปสัมบัน ควรไหว้
- อุปสัมบัน เป็นผู้ที่อุปสัมบันทั้งปวง ควรไหว้

4. กฤหัสถ์ และอุปสัมบัน ควรไหว้ อุปสมบัน 10 ประเภท คือ

1. ภิกษุผู้อยู่ปริวาส
2. ผู้ประพฤติตามภิกษุอยู่ปริวาส
3. ผู้อยู่ปริวาสแล้ว
4. ภิกษุผู้ไอ้อวด
5. ผู้ประพฤติตามภิกษุผู้ไอ้อวด
6. ผู้ไม่เห็นโทษการถูกยกวัตร
7. ผู้ไม่ทำคืนการถูกยกวัตร
8. ผู้มีอคติ
9. ผู้มีมิฉนาทิฎฐิ
10. ผู้ถูกยกวัตร

5. นิทานแทรก

ในศยนาสนวสตุ ปรากฎเรื่องสัตว์ 4 สหาย ซึ่งเนื้อหาของนิทานสอดคล้องกับนิทานที่ปรากฏในชาดกมาลา และพระไตรปิฎก เล่มที่ 27 พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 19 ขุททกนิกาย ชาดก ภาค 1 อรรถกถาสप्तปีนชิตชาดก โดยผู้ศึกษาจะเปรียบเทียบให้เห็นความสอดคล้อง และความแตกต่างด้านเนื้อหาระหว่างคัมภีร์ทั้ง 3 ในรูปแบบตาราง ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงความสอดคล้อง และแตกต่างของนิทานแทรก

ประเด็น	บาลี	ชาดกมาลา	ศยนาสนวสตุ
ตัวละคร	นาก สุนัขใน ลิง กระต่าย	นาก สุนัขจิ้งจอก ลิง กระต่าย	น ก กระ ทา ช้าง ลิง กระต่าย

หลักกรรม	รักษาศิลอุโบสถ	รักษาศิลอุโบสถ	การกราบไหว้บูชาผู้มีอายุมาก รักษาศิล 5 วรรต
วัตถุทาน	นาก-ปลาตะเพียน 7 ตัว -สุนัขจิ้งจอก-เนื้อย่าง 2 ไม้ เที้ย 1 ตัว นม ส้ม 1 หม้อ -ลิง มะม่วงสุก น้ำเย็น -กระต่ายถวายเป็นร่างกาย	นาก-ปลาตะเพียน 7 ตัว -สุนัขใน-แฮตายน น้ำนม เปรี้ยว -ลิง-มะม่วงสุก น้ำเย็น -กระต่ายถวายเป็นร่างกาย	รักษาศิล 5
ตัวละครเด่น	กระต่าย	กระต่าย	นกกระทา
กลับมาเกิดเป็น พระพุทธเจ้าในชาติ ปัจจุบัน	กระต่าย	-	นกกระทา
เกิดเป็นพระสารีบุตร	ลิง	-	กระต่าย
เกิดเป็นพระโมคคัลลานะ	สุนัขจิ้งจอก	-	ลิง
เกิดเป็นพระอานนท์	นาก	-	ช้าง
เกิดเป็นพระอนุรุทธะ	ท้าวสักกะ	-	-
สถานที่เกิดของสัตว์ทั้ง 4 เมื่อตายไป	ท้าวสักกะเขียนรูป กระต่ายไว้บนดวงจันทร์ -สัตว์อีก 3 ชนิด ไม่แสดง ไว้ว่าเกิดในที่ใด	-ท้าวสักกะประดับรูป กระต่ายไว้ที่เวชยันมหา ปราสาท และเทพสภาชื่อ ว่าสุวรรณมา -สัตว์อีก 3 ชนิด เกิดบนเท วโลก	สัตว์ทั้ง 4 ชนิดเกิดบน สวรรค์ชั้นดาวดึงส์

6. การแต่งเนื้อหาเพิ่มเติมในนิทานเรื่องสัตว์ 4 สหาย

นิทานเรื่องสัตว์ 4 สหาย ในศตวรรษวิเศษ คัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวัตต มีความสอดคล้องกับแนวความคิดแบบมหายาน คือ นิยมเขียนพระสูตรขึ้นมาใหม่ โดยอ้างอิงพุทธพจน์หรือชาดกฝ่ายเถรวาท แต่เพิ่มเติมเนื้อหา และตัวละคร แต่ยังคงเค้าโครงเดิมไว้ ดังผู้ศึกษาจะเปรียบเทียบให้เห็นถึงความคล้ายคลึงและความแตกต่าง ดังนี้

จากการศึกษานิทานเรื่องสัตว์ 4 สหาย ในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวัตต แสดงให้เห็นว่า มีความคล้ายคลึงกับชาดกฝ่ายเถรวาท ที่ปรากฏในพระวินัยปิฎก เล่มที่ 7 จุลวรรค ภาค 2 ด้านต่างๆ ดังนี้

1. การปรารภเรื่อง มีความคล้ายคลึงกันในการปรารภเรื่องความเคารพ นับถือ บูชา ผู้เป็นใหญ่โดยกำเนิด

2. การปรารภธรรม มีความคล้ายคลึงกันในการปรารภเรื่องการประพาศิตสมาทาน
ศีล 5 ประการ

3. การดำเนินเรื่อง มีความคล้ายคลึงกัน โดยใช้สัตว์เป็นตัวละครในการดำเนินเรื่อง

4. จุดมุ่งหมาย มีความคล้ายคลึงกัน คือ เมื่อตัวละครทำกาลกิริยาแล้ว ได้เกิดใน
สุคติโลกสวรรค์

ส่วนความแตกต่าง ซึ่งเป็นลักษณะของแนวคิดแบบมหายาน ที่ปรากฏ ได้แก่

1. ตัวละครเพิ่มขึ้น คัมภีร์ฝ่ายเถรวาทมีตัวละครหลัก 3 ตัว คือ นกกระทา ลิง และ
ช้าง ส่วนคัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวัสตุ มีตัวละครหลัก 4 ตัว คือ นาก กระต่าย ลิง และช้าง
นอกจากนั้น ยังมีตัวละครอื่นๆเพิ่มเข้ามาด้วย เช่น สุนัขจิ้งจอก สิงโต เสือ พระราชา ฤๅษี เป็นต้น

2. มีการเพิ่มเติมรายละเอียดเกี่ยวกับวัชรศึกษาศีล 5 ในแต่ละข้อว่ามีวัชรศึกษาอย่างไร
ให้ถูกต้อง เหมาะสม

3. มีการแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับมวลชน โดยแสดงให้เห็นถึงการ
ชักชวนสรรพสัตว์ให้มาร่วมรักษาศีล

4. จุดมุ่งหมาย แม้จะมีจุดหมายเหมือนกันคือเมื่อทำกาลกิริยาแล้ว ได้เกิดในสุคติ
โลกสวรรค์ แต่ในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวัสตุ กำหนดชัดเจนว่า เป็นสวรรค์ชั้นดาวดึงส์

5. ชื่อเรียกวัตถุจรียาที่ประพาศิต ที่แตกต่างกัน คือ ในคัมภีร์ฉบับบาลี เรียกชื่อว่า
“ติดติริยพรหมจรรย์” ส่วนคัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวัสตุ เรียกชื่อว่า “วรดบพ”

6. ตัวละครเอกของเรื่อง ฝ่ายบาลี ยกเอานกกระทาเป็นตัวละครเอก ส่วนคัมภีร์
มูลสารวาสติวาทวินยวัสตุ ยกเอานากเป็นตัวละครเอก

ดังนั้น จึงสามารถกล่าวได้ว่า นิทานเรื่องสัตว์ 4 สหาย ในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวัสตุ
มีทั้งความสอดคล้อง และความแตกต่างกับคัมภีร์ฉบับบาลี นอกจากนี้ ยังปรากฏแนวความคิด
แบบมหายาน คือ นิยมเขียนพระสูตรขึ้นมาใหม่โดยอ้างอิงพุทธพจน์ หรือชาดกฝ่ายบาลี มีการ
เพิ่มเติมเนื้อหา และตัวละคร แต่ยังคงเค้าโครงเดิมไว้ ดังผู้ศึกษาเปรียบเทียบให้เห็นถึงความ
คล้ายคลึงและความแตกต่างกับชาดกฝ่ายบาลีข้างต้นนั้นแล้ว

การสร้างศยนาสนะสงฆ์

ในเนื้อหาช่วงสุดท้ายของศยนาสนวัสตุ ได้กล่าวถึงคฤหบดี ชื่อว่ากัลยาณภัทระ มีจิตศรัทธา
ที่จะสร้างวิหารถวายสงฆ์ในเมืองวารานสิ แต่ไม่รู้จะออกแบบการสร้างอย่างไร พระผู้มีพระภาคเจ้า
ตรัสบอกว่า ถ้าว่า ท่านจะสร้างที่อยู่ 3 หลัง ให้สร้างคันชุกฎี ตรงกลาง แล้วสร้างที่อยู่ ด้านข้าง ๆ ละ
หลังคฤหบดีไม่รู้ว่าจะควรทำที่อยู่หลังไหนก่อน พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า ควรสร้าง วิหาร 5 หลัง

ของพวกภิกษุก่อน แล้วจึงสร้างคันธกุฎี 7 หลัง แล้วจึงสร้างห้องน้ำเล็ก 7 หลัง แล้วสร้างวิหาร 3 หลัง ของพวกภิกษุก่อน จากนั้นจึงสร้างคันธกุฎี 5 หลัง แต่ต้องสร้างห้องน้ำเล็ก 5 หลังด้วย

ในขณะที่ อนาคตปิณฑาทะ ฤๅหบดี เมื่อจะสร้างวิหาร ในเมืองศราวาสตี ได้กล่าวถึงลักษณะที่เหมาะสมในการสร้างวิหารไว้ 4 ประเด็น คือ

1. ไม่ไกลจากชุมชนนัก
2. ไม่อยู่ใกล้กับชุมชนมากนัก
3. มีคนน้อยในเวลากลางวัน
4. มีเสียงน้อยในเวลากลางคืน

จากนั้น เป็นการกล่าวถึงเหตุการณ์ที่อนาคตปิณฑาทะ ฤๅหบดี ได้ฟังการอุปบัติขึ้นในโลกของพระพุทธเจ้า ต้องการไปเฝ้าพระพุทธเจ้า เหตุการณ์ขณะจะออกจากเรือนไปเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า แตกต่างจากคัมภีร์ฝ่ายบาลี คือ สิวักยัณห์ ทำเสียงให้เศรษฐีกลัว เพื่อไม่ให้ออกจากเรือนไปเฝ้าพระพุทธเจ้า ส่วนในศยนาสนวัตตฺว เทวบุตรสนับสนุนให้ไป ตั้งข้อความว่า

“มธุสกันธเทวบุตร กล่าวว่ ฤๅหบดี ท่านจงก้าวไป จงอย่าหยุด | ความเจริญ จะมี แก่ท่าน ผู้ก้าวไปแล้ว | ความเจริญ ย่อมไม่มีแก่ท่าน ผู้หยุดอยู่แล้ว”⁶⁴

การพบพระพุทธเจ้าแตกต่างจากบาลี ในศยนาสนวัตตฺวแสดงไว้ว่า อนาคตปิณฑาทะเศรษฐี เมื่อมาถึงวัดก็มองเห็นพระพุทธเจ้าเสด็จจงกรมอยู่ ณ ที่จงกรมกลางแจ้ง ดังเนื้อหาว่า

“ได้ยินว่า สมัยนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้า กำลังเสด็จเดินจงกรม โดยการจงกรม ในที่แจ้ง ภายนอกวิหาร การมา ของอนาคตปิณฑาทะ ฤๅหบดี มีความมุ่งหวังเป็นอย่างมาก | ลำดับนั้น อนาคตปิณฑาทะ ได้เห็นพระผู้มีพระภาคเจ้า แต่ไกล | ครั้นเห็นแล้ว จึงเข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้า ในที่นั้น”⁶⁵

จากเนื้อหาที่กล่าวมาทั้งหมดนั้น คัมภีร์มูลสารวาสติวาทินยวัตตฺวและคัมภีร์วินัยปิฎกมีทั้งส่วนที่คล้ายคลึงกัน และส่วนที่แตกต่างกัน โดยสามารถสรุปได้ว่า ส่วนที่มีความคล้ายคลึงกัน ไม่แตกต่างกันในประเด็นสำคัญ ได้แก่ ส่วนที่เป็นบทบัญญัติพระวินัยแต่ละสิกขาบท ลักษณะความผิดวิธีการออกจากอาบัติ สังฆกรรมที่สงฆ์จะต้องทำร่วมกัน ประเด็นดังกล่าวเหล่านี้ ไม่แตกต่างกันมากนัก สำหรับส่วนที่มีความแตกต่างกัน ได้แก่ เรื่องแทรกต่าง ๆ ที่ปรากฏในแต่ละวัสดุ บางเรื่องมีความคล้ายคลึงเป็นเนื้อหาเดียวกัน บางเรื่องแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ในขณะที่บางเรื่อง เนื้อหาที่มีความแตกต่างบ้างบางประเด็น เช่น ตัวละคร เหตุการณ์ต่าง ๆ เป็นต้น แต่ยังคงรักษาโครงเรื่องไว้เป็นแบบแผน

⁶⁴ MSV. Vol.2. ศยนาสนวัตตฺว : 70

⁶⁵ เรื่องเดียวกัน : 72.

บทที่ 4

วิเคราะห์องค์ความรู้ที่ปรากฏในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัตต

เนื้อหาในบทนี้ ผู้ศึกษาจะนำเสนอการวิเคราะห์องค์ความรู้ในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัตต ซึ่งแยกประเด็นการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ประเด็นหลัก คือ

1. รูปแบบการประพันธ์ และการใช้ภาษาในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัตต
2. วิเคราะห์เนื้อหาในโกศามพกวัตต
3. วิเคราะห์นิทานเรื่องสัตว์ 4 สหาย : แนวคิดมหายานในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัตต
4. วิเคราะห์คุณค่าของคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัตต

โดยผู้ศึกษาจะนำเสนอรายละเอียดไปตามลำดับ ดังนี้

รูปแบบการประพันธ์ และการใช้ภาษาในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัตต

คัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัตต มีรูปแบบการประพันธ์ ผสมกันระหว่างร้อยแก้วกับร้อยกรอง คือมีทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง เรียกรูปแบบการประพันธ์เช่นนี้ว่า แบบจัมปู้⁶⁶ โดยใช้ภาษาสันสกฤตผสมภาษาปรากฤต รูปแบบฉันทลักษณ์ นิยมใช้ฉันทลักษณ์ 3 ประเภท คือ อนุชฎกฉันทหรือปัฐยวตฺรฉันท อนุชฎกฉันท คือ ฉันทลักษณ์แบบผสมกัน และอินทรวีเชียรฉันทผสมกับอนุชฎกฉันท⁶⁷ มีบทร้อยกรองเป็นบทนำเข้าเรื่องราว หรืออุทเทศคาถา ซึ่งในคัมภีร์นี้ใช้คำว่า อุททานม (uddānam) เพื่อแสดงให้เห็นว่า ต่อไปนี้จะกล่าวถึงเรื่องนี้ ๆ เช่น

ตัวอย่างที่ 1

ปาณจุโลहितกวัตตททานม |

ปาณจุโลहितานำ ตรชนียํ สุเรยกสุข จ นิคฺรหฺนียม |

อศวกปฺนรฺวสุกานำ ปฺรวาส อตฺตร ปฺรติสฺหฺร ||⁶⁸

อุททานในปาณจุโลहितกวัตต |

ตรชนียกรรม ทำต่อพระปาณจุกะและโลहितกะ

⁶⁶ สำเนียง เลื่อมใส. 2561. มหาวัตตอวทานแปล เล่ม 3. 2551 : 14.

⁶⁷ พระมหาบุญเกิด เจริญแนว. ศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัตต ศึกษาเฉพาะประวัติชาวัตต โปษวัตต ประวารณวัตต วรรษวัตต จรมวัตตและสังฆเภทวัตต. 2556 : 35

⁶⁸ MSV. VOL.2. : 1.

ส่วนการอธิบายความของบทอุทาน หรือการนำเสนอเนื้อหาโดยละเอียด เพื่อแสดงเรื่องราว เหตุการณ์ต่าง ๆ ของเรื่องจากบทอุทานนั้น โดยส่วนใหญ่จะใช้บทร้อยแก้วในการอธิบายขยายความ เช่น

ตัวอย่างที่ 1

ปรุกรรมณาคิเก กสิโนทุธาระ กตมะ | ยถาปี ตฤกฤษะ อาสุติรมกสิณาทุ อวาสาทุ
อกฤตจิวิโร อนิษฐิตจิวิระ สมาทาย ปาตฺรจิวิโร พหิสะลีมา ปรุกรรมติ ปุณะ อากมนาย | ตสฺย
ปรุกรรมณาคิเก กสิโนทุธาระ ||⁷¹

การรื้อฝักจลิน เพราะมีการหลีกหนีไปเป็นที่สุด เป็นเช่นไร | ถ้าภิกษุผู้กรานกสิณแล้ว ถือบาตรและจีวรที่ยังทำไม่เสร็จ ออกไปสู่อาวาสอื่น แล้วจึงกลับมาอีก | การรื้อฝักจลินของภิกษุนั้น ชื่อว่า มีการหลีกหนีไปเป็นที่สุด ||

ตัวอย่างที่ 2

อด ไวศาลโก กฤษะ อปเรณ สมเยน ชนปทจาริกำ จรณ โกสามพิม นุปรุปตะ |
ส มารคศุรมํ ปฺรติวิโนทฺย กสามพทสฺย กฤษะ สกาศํ อุปสักรานุตะ | อุปสักรมฺย ปฺรสฺปฺริ
ปฺรติวิโนทฺย สุตฺรวินยาภิชรเมษุ วินิศจยํ คุรตฺม อารพฺธา | ตตฺร เอกะ กถยติ | เอวํ เอว ตตฺ สุตฺริ
ปฺริตฺวยมฺ | อยํ อสฺย สุตฺรสฺยารุละ | กถยติ | น อิทํ สุตฺริ เอวํ ปฺริตฺวยมฺ | น อสฺย สุตฺรสฺยามฺรละ | (ตว)
อยุกตฺม | มม ยุกตฺม | ตว สหิตฺม | มม อสหิตฺม | ตว อิติ | ตตฺ อสฺตโยะ ปฺรสฺปฺริ ไวรฺทุทฺชยํ อุดฺปนฺนम् |
โกสามพโก กฤษะ ไวศาลกสฺย รนฺธฺรานเวษณ ตตฺ ปฺรสฺติษฺฐเต ||⁷²

ครั้นกาลต่อมา ภิกษุผู้กว้างขวาง เทียวจาริกไปในชนบท ถึงเมืองโกสามพะกะ | ภิกษุนั้น เห็นคนเหนื่อยในการเดินทาง มีความยินดี เข้าไปหาภิกษุผู้เป็นพวกกันที่อยู่ในเมืองโกสามพะกะ | ครั้นเข้าไปหาแล้ว ทักทายกันและกัน เริ่มทำการสาชยายพระสูตร พระวินัย และพระอภิธรรม | ในบรรดาภิกษุเหล่านั้น ภิกษุรูปหนึ่ง กล่าวว่า | พระสูตรนั้น กล่าวไว้แบบนี้ | นี่เป็นเนื้อหา ของพระสูตรนั้น | ภิกษุอีกรูปหนึ่ง กล่าวว่า | พระสูตรนั้น ไม่ได้กล่าวไว้แบบนี้ | นี่ไม่ใช่เนื้อหา ของพระสูตรนั้น | คำพูดของท่าน ไม่ถูกต้อง | คำพูดของข้าพเจ้า ถูกต้อง | นั่นเป็นคำพูดของท่าน | นั่นไม่ใช่คำพูดของข้าพเจ้า | ความเป็นศัตรูต่อกันและกัน เกิดขึ้น เพราะเหตุนี้ | ภิกษุชาวเมืองโกสามพะกะ ไม่เชื่อฟัง เป็นฝ่ายตรงข้ามกับภิกษุผู้กว้างขวางนั้น |

ตัวอย่างที่ 3

⁷¹ MSV. VOL.1. : 253.

⁷² MSV. VOL.1. : 259.

“อปเร ภิกษุวศ จตวาโร วนุทยะ | กตเม จตวาโร วนุทยะ | สเทวกสุย ตาวล
โลกสุย สมารกสุย สพุรหุมกสุย สศรมณพราหุมณิกายา [ปฺรชา]ยาะ สเทวมานุชายาสุ
ตถาคตารหตสมยภุสฺพุทฺโธ วนุทยะ | สรุเวษำ กฤหิณะ ปฺรวุรชิตา วนุทยะ | สรุเวษาม
อุปสฺปนฺนนำ ปฺรุโวปสฺปนฺนา วนุทยะ สฺถาปยิตฺวา ภิกษุณิเฌ | ตสุยา วรุษศโตปสฺปนฺนายา
อปิ ตพรหะ อุปสฺปนฺโน ภิกษุเฌ วนุทยะ | สรวสุยานุปสฺปนฺนกุโยปสฺปนฺนโก วนุทยะ”⁷³

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย อุปสัมบัน 4 ประเภท เหล่าอื่นอีก ที่ควรไหว้ | อุปสัมบัน 4
ประเภท เหล่าอื่นอีก ที่ควรไหว้ เป็นเช่นไร | พระตถาคตอรหันตสัมมยักสัมพุทฺธเจ้า ผู้เป็น
ใหญ่แห่งเทวดาและมนุษย์ เป็นผู้ที่ชาวโลก พร้อมทั้งเทวดา มาร พรหม และศรมณ
พราหฺมณั้ ควรไหว้ | ปฺรวุรชิตทั้งหลาย เป็นผู้ที่คฤหัสถ์ ทั้งปวง ควรไหว้ | อุปสัมบันผู้มีใน
กาลก่อน เป็นผู้ที่อุปสัมบันทั้งปวง ควรไหว้ ยกเว้น ภิกษุณิเฌ | ภิกษุผู้เป็นอุปสัมบัน เป็นผู้ที่
อุปสัมบันแม้มีอายุร้อยปี นั้น ควรไหว้ | อุปสัมบัน เป็นผู้ที่อุปสัมบัน ทั้งปวง ควรไหว้ |

จากตัวอย่างของรูปแบบการประพันธ์ในคัมภีร์มูลสรวาสติวาทวินยวสตุ แสดงให้เห็นว่า
คัมภีร์มูลสรวาสติวาทวินยวสตุใช้บทอุทานคาถา เป็นส่วนเริ่มต้นของเรื่อง เพื่อสรุปความ หรือ
ประมวลเนื้อหาในวัตุนั้น ๆ มาสรุปไว้ในรูปแบบของอุทานคาถา ซึ่งเป็นบทร้อยกรอง เพื่อแสดง
ให้ผู้อ่านรู้ว่า วัตุนั้นมีหัวข้อสำคัญ ๆ อะไรบ้าง ส่วนรายละเอียดของบทอุทานคาถาแต่ละข้อ
จะถูกขยายความ นำเสนอรายละเอียดต่าง ๆ ในรูปแบบของบทร้อยแก้ว พรรณนาความเรื่องราว
ทั้งหมดอย่างละเอียด

ภาษาที่ใช้ในการประพันธ์

พระพุทธศาสนา เริ่มมีผลงานแพร่หลายมากขึ้นในศตวรรษที่ 1 นิกายต่าง ๆ ที่อยู่ในอินเดีย
ต่างสร้างสรรค์วรรณกรรมทางพระพุทธศาสนาจำนวนมาก ผู้ประพันธ์แต่ละบุคคลต่างใช้ภาษาที่
หลากหลายในการถ่ายทอดผลงานของตนเอง โดยใช้ภาษาปรากฏ ภาษาไปสจิก ภาษาสันสกฤต
แบบแผน และภาษาสันสกฤตแบบผสม นอกเหนือจากภาษาบาลี⁷⁴ ถึงแม้ว่าคัมภีร์

⁷³ MSV. VOL.2 : 61.

⁷⁴ R. kimura. A Historical Study of the Term Hinayana and Mahayana and the Original of
Mahayana Buddhism. Patna : n.p. 1978 : 7.

มูลสรวาสติวาทีนยวัตต จะเกิดขึ้นราวหลังพุทธศตวรรษที่ 8 แต่ไม่สามารถระบุชัดเจนว่าเกิดขึ้นที่ใด ใครเป็นผู้ประพันธ์ ภาษาที่ใช้จึงเป็นไปได้ตามสมมติของนักประพันธ์ในยุคนั้น โดยเอ็ดเจอร์ตัน (Edgerton) จัดกลุ่มคัมภีร์พระพุทธรศาสนาที่บันทึกด้วยภาษาสันสกฤตแบบต่าง ๆ ไว้ 3 ส่วน⁷⁵ คือ

กลุ่มที่ 1 ภาษาสันสกฤตผสมในส่วนที่เป็นร้อยแก้ว ส่วนร้อยกรองเป็นสันสกฤตผสมแบบอินเดียกลาง ได้แก่ คัมภีร์มหาวัตต บางส่วนของภิกษุประภีรณกะ ในคัมภีร์ศึกษาสมุจยะ และชาตกขนาดสั้นในภาคผนวกของคัมภีร์ชาตกมาลา

กลุ่มที่ 2 ร้อยกรองเป็นภาษาสันสกฤตผสมแบบอินเดียสมัยกลาง เช่นเดียวกับกลุ่มที่ 1 ส่วนร้อยแก้วที่เป็นภาษาสันสกฤตผสมแบบอินเดียสมัยกลางมีจำนวนน้อย โดยเฉพาะหน่วยเสียงและการสร้างคำ แต่คำศัพท์เป็นส่วนที่ทำให้ร้อยแก้วเป็นสันสกฤตผสมทางพระพุทธรศาสนา ได้แก่ คัมภีร์สัตธรรมปฐกฐิตสูต คัมภีร์ลลิตวิสตระ คัมภีร์คณทวูหสูต เป็นต้น

กลุ่มที่ 3 ส่วนที่เป็นร้อยกรอง และร้อยแก้วเป็นภาษาสันสกฤตแบบผสม รูปของภาษาส่วนมากเป็นแบบสันสกฤตผสมตามหลักภาษาศาสตร์ หลักฐานที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าภาษาในกลุ่มนี้เป็นกลุ่มของภาษาสันสกฤตผสมแบบพระพุทธรศาสนา คือ คำศัพท์ คัมภีร์ที่อยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ คัมภีร์มูลสรวาสติวาทีนยวัตต คัมภีร์ทิวาวัตาน คัมภีร์อวัตานศตกะ คัมภีร์ปราติโมกษสูต คัมภีร์ชาตกมาลา เป็นต้น

คัมภีร์มูลสรวาสติวาทีนยวัตต จัดอยู่ในกลุ่มที่ 3 เป็นคัมภีร์ที่ใช้ภาษาสันสกฤตแบบผสมบร้อยแก้วของคัมภีร์ ส่วนใหญ่ใช้หลัก ไวยากรณ์แบบเดียวกับสันสกฤตแบบแผน แต่บร้อยกรองหรือบทคาถา ยังมีปรากฏผสมอยู่⁷⁶ ซึ่งคำศัพท์จะปรากฏอยู่ทั่วไปในคัมภีร์ทั้งที่เป็นร้อยแก้ว และร้อยกรอง ดังตัวอย่าง

⁷⁵ Edgerton, Franklin. **Buddhist Hybrid Sanskrit Grammar and Dictionary vol. I : Grammar.** 8th ed. (Deihi : Motilal Banarsidass Publishers, 2004), xxv.

⁷⁶ Dutt Nalinaksha. **Gilgit Manuscripts. Vol. III part part 2** (Calcutta : Culcutta Oriental Press. 1942 : iv.

คำว่า “อุปานว”⁷⁷ ในประโยคที่ว่า อายุขุมำสุ โจตตรสฺ ตสฺมาตฺ กรวฏกาทุ อากโต ยาวตฺ ปศฺยติ น ศยนาสนปฺรชฺชฺยปฺตี น อปี ออาหารมฺ อุปานวหาตฺตมฺ⁷⁸ ซึ่งแปลว่า ฝ่ายท่านอุตตระผู้มีอายุ กลับมาจากเมือง ไม่เห็นการปลาดศยนาสนะ ไม่เตรียมอาหารไว้ อุปานว เป็นคำปรากฏชัดเจนว่า ใช้คำว่า “อุปานว”

คำว่า “อวสุผลนทกสฺย”⁷⁹ ในประโยคที่ว่า ...กฺรุตฺ ยฺยํ ภิกฺษวสฺ อุตฺตรสฺย ภิกฺษุโร คฤหฺปเตฺร อวสุผลนทกสฺย ปฺรติสํหริณฺยํ กรมฺ อิติ |⁸⁰ แปลว่า คุณก่อนภิกษุทั้งหลาย ถ้าเช่นนั้น พวกเธอ พึงทำปฺรติสํหริณฺยกรมฺ แก่ภิกษุชื่อว่าอุตตระ ผู้เหยียดหยันคฤหบดีเกิด ดังนี้

คำว่า “ปฺรทาลิตะ”⁸¹ ในประโยคที่ว่า ...ตฤตีเย ’นตฺรวฺรเช อิทมฺ เอว ปญฺจคณฺชกํ สํสารจกฺริ จลาจลํ วิทิตฺวา สรวสํสฺการคตีเส ศตฺนปตฺนวิกริณฺวิธวํสนธรมตฺยา ปฺราหฺนุชฺ ตมะสฺกนฺธสฺ ปฺรทาลิตะ |⁸² แปลว่า “ในระหว่างพรรษาที่ 3 ครั้นรู้ว่า ส่วนประกอบ 5 ประการ เป็นเครื่องหมุนไปในสํสาร ทำให้หวั่นไหวและไม่หวั่นไหว ท่านอุตตระ ผู้ถึงความรู้ทั้งปวงว่า ร่างกายที่เหน็ดเหนื่อยในเวลาบ่าย ถูกทำลาย ให้พินาศไป ด้วยการลงล้างน้ำหนึ่งร้อยครั้ง |

คำว่า “อานุกา” ในประโยคที่ว่า ...อํยํ มหฺรฺชิโก มหฺทานุกาโว เยน คจฺจติ กถมํ คจฺจามิ... แปลว่า “กระผมจะไปในที่ ๆ อาจารย์ผู้มีฤทธิ์มาก ผู้มีอานุกาพมากไปได้อย่างไร” อานุกาพ หรือคำ

⁷⁷ Edgerton Franklin. **Buddhist Hybrid Sanskrit Grammar and Dictionary vol. I : Grammar.** 8th ed. (Deihi : Motilal Banarsidass Publishers, 2004) : 146.

⁷⁸ MSV. VOL.2 : 13.

⁷⁹ Edgerton Franklin. **Buddhist Hybrid Sanskrit Grammar and Dictionary vol. I : Grammar.** 8th ed. (Deihi : Motilal Banarsidass Publishers, 2004) : 77.

⁸⁰ เรื่องเดียวกัน : 77.

⁸¹ Edgerton Franklin. **Buddhist Hybrid Sanskrit Grammar and Dictionary vol. I : Grammar.** 8th ed. (Deihi : Motilal Banarsidass Publishers, 2004) : 380.

⁸² MSV. VOL.2 : 12.

ว่า อานุภาพ มีใช้เฉพาะในบาป ส่วนในสันสกฤตใช้คำว่า “อานุภาพ” ซึ่งแปลว่า มีในภายหลัง บังเกิดผลที่ตามมา หรือความเข้าใจ⁸³

วิเคราะห์นิทานเรื่องสัตว์ 4 สหาย : แนวคิดมหายานในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวัตต

การศึกษาวิเคราะห์แนวคิดมหายานในนิทานเรื่องสัตว์ 4 สหาย ในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวัตต พบว่า คัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวัตต คล้ายคลึงกับพระพุทธศาสนา มหายาน ด้านหลักธรรม คือมีจุดมุ่งหมายให้สัตว์โลกหลุดพ้นจากความทุกข์ได้จำนวนมาก หลักธรรมที่ใช้ในการปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์หรือปฏิบัติเพื่อเข้าสู่สุคติโลกสวรรค์ เป็นหลักธรรมที่สรรพสัตว์ปฏิบัติได้ง่ายขึ้น และด้านการแต่งเนื้อหาเพิ่มเติม คัมภีร์มูลสารวาสติวาท ได้เพิ่มเติมปรับแต่งคำสอนไว้ในคัมภีร์ของตน โดยอ้างอิงพระพุทธพจน์ เช่นเดียวกับมหายาน คือ เรื่องเล่าที่มีความคล้ายคลึงชาดกฝ่ายเถรวาท แต่เพิ่มเติมเนื้อหาและตัวละคร โดยใช้โครงเรื่องเดิม

แนวคิดแบบมหายานในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวัตต

ในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับแนวคิดแบบมหายานในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวัตต ผู้ศึกษาเลือกเนื้อหาจาก ศยนาสนวัตต ในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวัตต หมวดที่ 2 ซึ่งเป็นหมวดวินัยที่กล่าวถึงข้อปฏิบัติเกี่ยวกับการสร้างเสนาสนะสงฆ์ คือ พระเชตวันมหาวิหาร นอกจากบทบัญญัติทางพระวินัยแล้ว ยังปรากฏนิทานเรื่องสัตว์ 4 สหาย แทรกในเนื้อหาเพื่อประกอบการอธิบายเรื่องการเคารพบูชาผู้ที่ควรเคารพบูชา โดยศึกษาในประเด็นหลักธรรมในนิทานเรื่องสัตว์ 4 สหาย ทั้งนี้ เพื่อแสดงให้เห็นถึงจุดเริ่มต้นของความเปลี่ยนแปลง และพัฒนาการไปสู่แนวความคิดแบบมหายานในช่วงเวลาต่อมา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

หลักธรรมในนิทานเรื่องสัตว์ 4 สหาย

ศยนาสนวัตต ในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวัตต แม้ว่าจะเป็นคัมภีร์วินัยของพระพุทธศาสนานิกายมูลสารวาสติวาท แต่มีการสอดแทรกหลักธรรมสำคัญไว้ในคัมภีร์ด้วย เช่น หลักอาทิบารมี คือ ศีล บารมีเบื้องต้นซึ่งจำเป็นและสำคัญยิ่ง เพราะพระโพธิสัตว์ต้องบำเพ็ญให้บริสุทธิ์บริบูรณ์อย่างยิ่ง จึงจะเข้าถึงพุทธภูมิได้⁸⁴

ศีล แปลว่า ปกติ คือ เป็นปกติที่บุคคลจะต้องระวังรักษาตามเพศ และฐานะ ศีล มีหลายระดับ คือ ศีล 5 ศีล 8 ศีล 10 และศีล 227 ในบรรดาศีลชนิดเดียวกันยังจัดแยกออกเป็นระดับ

⁸³ พระมหาบุญเกิด เจริญแนว. ศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวัตต ศึกษาเฉพาะประวัชยาวัตต โปษยวัตต ประวารณวัตต วรรษวัตต จรมวัตตและสังฆเภทวัตต. 2556 : 33.

⁸⁴ ประยงค์ แสนบุราณ. 2548 : 54.

คือ ระดับธรรมดา ระดับกลาง (มัชฌิมศีล) และระดับสูง (อริศีล)⁸⁵ แนวคิดเรื่องศีล ที่ปรากฏในศยนาสนวัสดุ คัมภีร์มูลสรวาสติวาทวินยวัสดุ ว่า

“ในกาสิชนบท มีสัตว์ 4 ตัว คือ นาก กระจ่าย ลิง และช้าง อาศัยอยู่ในป่าแห่งหนึ่ง สัตว์เหล่านั้นเป็นเพื่อนรักกัน ปรีกษากันเรื่องการรักษาศีล 5 นากในฐานะเป็นหัวหน้ากลุ่ม จึงกล่าวว่า พวกเราจะงดเว้น จากการฆ่าสัตว์ บริโภคเฉพาะสัตว์ที่ตายแล้ว จะละเว้นสิ่งของที่ไม่มีผู้ให้ บริโภคเฉพาะสิ่งของที่มีผู้ให้ จะละเว้นจากการประพฤตินอกใจในกาม จะละเว้นจากมฤชวาท ควรพูดแต่เรื่องจริง ในกาลที่พิจารณาแล้ว ไตร่ตรองแล้ว จะละเว้นจากสุรา ไม่เรยมัทยปรมาทธาน โดยละเว้นผลไม้ที่ทำให้เมา บริโภคผลไม้ที่ไม่ทำให้เมานอกจากนั้น สัตว์ทั้ง 4 เหล่านี้ ยังชักชวนสัตว์เหล่าอื่นให้มารักษาศีลร่วมกัน...”

จากเนื้อหาดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงการบำเพ็ญอาทิบารมี คือ ศีล ของสัตว์ 4 สหาย รวมทั้งสัตว์น้อยใหญ่ที่ถูกชักชวนให้มาร่วมกันรักษาศีล 5 และพระราชารวมทั้งมหาชนในกาสิชนบทที่มีความเลื่อมใสศรัทธาในวัตรปฏิบัติ ได้ร่วมกันรักษาศีล 5 จนเป็นเหตุให้ประชาชนในชมพูทวีป เมื่อทำกาลละแล้ว ได้ไปบังเกิดในไตรยดรีสะเทวโลกโดยทั่วกัน

นอกจากนั้น ยังปรากฏแนวคิดแบบมหายานในนิทานเรื่องสัตว์ 4 สหาย คือ ในเนื้อหาปรากฏคำว่า วรตบท 5 ประการ ซึ่งในที่นี้ หมายถึง ศีล 5 นั่นเอง ในคัมภีร์ฝ่ายบาลีปรากฏการใช้คำว่า วรตบท ในชื่อของหลักธรรม หรือหลักปฏิบัติเป็นประจำ 7 ข้อ ที่ทำให้มฆมานพได้เป็นท้าวสักกะหรือพระอินทร์ คือ 1. เลี้ยงมารดาบิดาจนตลอดชีวิต 2. ประพฤติอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ในตระกูลตลอดชีวิต 3. พุควาจาอ่อนหวานตลอดชีวิต 4. ไม่พูดวาจาส่อเสียดตลอดชีวิต 5. มีใจปราศจากความตระหนี่ ยินดีในการแจกจ่ายทานตลอดชีวิต 6. พุคคำสัตย์ตลอดชีวิต 7. ไม่โกรธตลอดชีวิต ถ้าความโกรธเกิดขึ้น ฟังกำจัดโดยฉับพลัน⁸⁶ แสดงให้เห็นแนวคิดแบบมหายานที่ว่า มีจุดมุ่งหมายให้สัตว์โลกหลุดพ้นจากความทุกข์ได้จำนวนมาก หลักธรรมที่ใช้ในการปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์หรือปฏิบัติเพื่อเข้าสู่สุคติโลกสวรรค์ เป็นหลักธรรมที่สรรพสัตว์ปฏิบัติได้ง่ายขึ้น

⁸⁵ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก. วิธีสร้างบุญบารมี (พิมพ์ครั้งที่ 497). 2556 : 16.

⁸⁶ ส.ส. (ไทย). 7/318/

วิเคราะห์คุณค่าของคัมภีร์มูลสรวาสติวาทวินยวัสตุ

คัมภีร์มูลสรวาสติวาทวินยวัสตุนอกจากมีเนื้อหาหลักที่กล่าวถึงพระวินัยของนิกายมูลสรวาสติวาทแล้ว เนื้อหาอีกส่วนหนึ่งยังกล่าวถึงหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าอันจะเป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับพุทธศาสนิกชน รูปแบบการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมวิถีชีวิตของประชาชนในสมัยนั้น ปรากฏแทรกอยู่ในคัมภีร์ดังกล่าว ซึ่งเนื้อหาต่าง ๆ เหล่านี้ นับเป็นข้อมูลทางประวัติศาสตร์อันทรงคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในสมัยต่อมาเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น ผู้ศึกษาจะกล่าวถึงคุณค่าของคัมภีร์มูลสรวาสติวาทวินยวัสตุด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย ด้านการศึกษาพระวินัย ด้านหลักธรรม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมวิถีชีวิต โดยประมวลจากเนื้อหาที่ปรากฏในคัมภีร์มูลสรวาสติวาทวินยวัสตุ ดังรายละเอียดตามลำดับต่อไปนี้

ด้านการศึกษาพระวินัย

มนุษย์ทุกชาติทุกภาษาในโลกนี้ เมื่อมาอยู่ร่วมกันในสังคมใดสังคมหนึ่งเป็นจำนวนมาก จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการระเบียบ ข้อบังคับ เพื่อเป็นบรรทัดฐาน หรือแนวปฏิบัติเพื่อควบคุมสังคมให้เกิดความเรียบร้อยสงบสุข สังคมพระสงฆ์⁸⁷ ก็เช่นเดียวกัน เมื่อมีความหลากหลายของบุคคลทั้งด้านฐานะทางสังคม ฐานะทางเศรษฐกิจ รวมถึงวัยวุฒิ คุณวุฒิที่แตกต่างกันเข้ามาสู่สังคมสงฆ์ จึงไม่สามารถควบคุมดูแลได้อย่างทั่วถึง นอกจากนั้น สังคมสงฆ์ ยังเป็นสังคมที่ประชาชนทั่วไปให้ความสำคัญ พุทธศาสนิกชนต่างยกย่องให้เป็นนาบุญอันยอดเยี่ยมของโลก คือ เป็นแหล่งปลูกเพาะและเผยแพร่ความดีที่ยอดเยี่ยมของโลก⁸⁸ ในขณะที่มีอรรถาธิบายคำว่า พระสงฆ์ ในคัมภีร์สมันตปาสาทิกาไว้ว่า ที่ได้ชื่อว่า พระสงฆ์ เพราะรวมกันด้วยธรรมที่ทัดเทียมกัน คือ ทิฐิและศีล อีกทั้งพระพุทธเจ้ายังทรงให้ความสำคัญกับพระสงฆ์ ดังที่ตรัสไว้ในวิมานวัตถุว่า

⁸⁷ พระสงฆ์ ในฐานะที่เป็นองค์ประกอบหนึ่งในพระรัตนตรัย ต่อจากพระพุทธเจ้า และพระธรรม, หมู่สาวกของพระพุทธเจ้า แบ่งเป็นอริยสงฆ์ ได้แก่ หมู่สาวกของพระพุทธเจ้า คือพระอริยสาวก 4 คู่ แยกรายตัวเป็น 8 บุคคล เริ่มตั้งแต่ท่านผู้ตั้งอยู่ใน โสคาปัตติมรรค จนถึงพระอรหันต์ และสมมติสงฆ์ ได้แก่ ชุมนุมภิกษุหมู่หนึ่ง ๆ ตั้งแต่ 4 รูปขึ้นไป ซึ่งสามารถประกอบสังฆกรรมได้ตามพระวินัยบัญญัติ หรือหมายถึงหมู่ชนที่บรรพชาอุปสมบทแล้ว เล่าเรียนศึกษาตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัย, ในทางภาษาไทยนิยมพูดต่อ ๆ กันมาจนติดปาก เป็นคำพูดที่มีความหมายรวม ๆ เรียกแม้แต่ภิกษุรูปเดียวว่า พระสงฆ์ ในกรณีนี้ ฟังนึกถึงคำว่า “พระสงฆ์” ในฐานะเป็นสมุหนาม คือ คำพูดรวม ๆ หมายถึงพระภิกษุทั่วไปทั้งหมด ไม่เจาะจงหรือพูดถึงภิกษุรูปใดรูปหนึ่งในฐานะตัวแทนของพระภิกษุทั้งหลายทั่วไปทั้งหมด. สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์* (พิมพ์ครั้งที่ 31). 2561 : 286-287.

⁸⁸ เรื่องเดียวกัน : 453.

บัณฑิตทั้งหลายกล่าวว่า ท่าน อันบุคคลให้แล้ว ในพระอริยสงฆ์
ผู้สะอาด เป็นคู่แห่งบุรุษ 4 เป็นบุรุษบุคคล 8 ผู้เห็นธรรมว่า
“มีผลมาก” ท่านจงเข้าถึง พระสงฆ์นี้ เพื่อเป็นที่พึงเกิด ดังนี้⁸⁹ ฯ

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ในตอนต้นพุทธสมัย ยังไม่มีการบัญญัติพระวินัย เนื่องจากพระสงฆ์ยังมีจำนวนน้อย และท่านเหล่านั้นได้บรรลุมรรคผลขั้นสูงเป็นส่วนมาก คีล ระเบียบวินัยจึงเกิดขึ้นแก่ท่านเองโดยอัตโนมัติ ต่อมาภายหลังมีผู้เข้ามาบวชมากขึ้น เจตนาในการบวชมีความแตกต่างกัน พื้นฐานทางความประพฤติแตกต่างกัน ความประพฤติในทางที่ไม่เหมาะสมไม่ควรจึงเกิดมีมากขึ้น เมื่อมีเหตุอันไม่พึงงามเกิดขึ้น จึงจำเป็นต้องบัญญัติห้าม เพื่อไม่ให้บุคคลอื่นประพฤติตาม พระพุทธเจ้าจึงทรงประชุมสงฆ์ เพื่อทรงบัญญัติพระวินัย โดยหลังจากพระพุทธเจ้าเสด็จออกผนวชได้ 20 ปี จึงทรงบัญญัติอาบัติหนัก มีความผิดร้ายแรง คือ อาบัติปาราชิก และสังฆาทิเสส⁹⁰

กระบวนการสำคัญในการบัญญัติพระวินัย

การบัญญัติพระวินัยแต่ละสิกขาบทนั้น พระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงบัญญัติไว้ล่วงหน้า จนกว่าจะมีเหตุเกิดขึ้น แม้พระสารีบุตรจะทูลขอให้พระองค์บัญญัติสิกขาบท ทั้งนี้ เพื่อป้องกันการถูกตำหนิติเตียน หรือก่อนขอ กัดค้ำจามจากบุคคลอื่น⁹¹ ต่อเมื่อมีเหตุไม่เหมาะสมสมเกิดขึ้น จึงทรงบัญญัติพระวินัย ซึ่งในคัมภีร์มุลสรวาสติวาทวินยวัสตุ ปรากฎกระบวนการ ขั้นตอนการบัญญัติพระวินัย ดังนี้

1. มีภิกษุ หรือหมู่ภิกษุ ประพฤติผิด เกิดความเสื่อมเสีย ถูกตำหนิติเตียน ไม่เป็นที่ยอมรับจากภิกษุด้วยกันเอง หรือจากประชาชนทั่วไป

ประเด็นดังกล่าวปรากฏตัวอย่างใน ปาณชูโลหิตกวัสตุ คัมภีร์มุลสรวาสติวาทวินยวัสตุ ดังนี้

“เตน ขลุ สมเยน กิฎากิริยกา วุ อศวกปุณรวสุเกา ภิกษุ ปุรติวสตะ | กุลทุษเกา ปาปชรัมสมุทาจาเรา | ตาวุ อิมานุยุ เอวรูปาณยุ อศุรามณกานิ กรุมาณิ กุรุตะ การยตะ | ตทุยถา มาตถุคราเมณ สารุช สัจคมตะ สักริชตะ สักลิกลาเยเต | ...สมัยนั้นแล ภิกษุชื่อว่า อัสวกะ และภิกษุชื่อปุณรวสุกะ อาศัยอยู่ที่กิฎากิริ | ภิกษุทั้งสองรูป เป็นผู้ประทุษร้าย

⁸⁹ มหามกุฏราชวิทยาลัย. ปฐมสมันตปาสาทิกา แปล เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 10). 2554 : 337.

⁹⁰ เรื่องเดียวกัน. 2554 : 28-29

⁹¹ เรื่องเดียวกัน. 2554 : 382.

ตระกูล⁹² เป็นผู้ประพฤติธรรมอันลามก | ทำเอง และให้ผู้อื่นทำ กิจอันไม่ใช่กิจของสมณะ เหล่านี้ คือ | ภิกษุทั้งสอง เป็นผู้ร่วมหัวเราะ ร่วมเล่น สนุกสนานรื่นเริง ร่วมกับมาตุจฉา⁹³ |

“ตโยสุ ตยา อีรยยา จรยยา ปฺรติปตฺตยา ภัฏาภิรมฺ อนาคตาสุ จ ภิกฺขโว นาคจฺจนฺติ | อาคตาสุ จ นาภิรมนฺเต ตยชนฺติ ภัฏาภิเร วาสมฺ | ภัฏาภิรินฺวาสินฺสุ จ พฺราหฺมณคฺคหฺปตโย นาคตฺมนโส นาภิราทุธา | ในวาสิกานามุ อปิ จิรานุกตํนา กถฺจฺเจรณ ปิณฺทกํ ทาทวฺยํ กรตวฺยํ มนฺเย | กะ ปฺนรฺ วาท อาคนฺตฺกานามฺ | ...เมื่อเธอประพฤติ ปฏิบัติเช่นนั้น ภิกษุทั้งหลาย ผู้ยังไม่มา ย่อมไม่มา สู่ภัฏาภิรี | และผู้ที่มาแล้ว ย่อมไม่ยินดี ยกเลิกที่จะอยู่ในภัฏาภิรี | พราหมณ์คฤหบดี ผู้อยู่ในภัฏาภิรี เป็นผู้ไม่มีความยินดี ไม่สมความตั้งใจ | การถวยก่อนข้าว หรือการบูชา แก่ภิกษุผู้อยู่ในภัฏาภิรี หรือผู้คอยรับใช้ ย่อมมิได้ยาก | ไม่ต้องกล่าวถึง การถวยก่อนข้าว แก่ภิกษุผู้จรมานะ⁹⁴ |

จากเนื้อความที่ยกมาแสดงเป็นตัวอย่างนั้น แสดงให้เห็นว่า มีการประพฤติที่ไม่เหมาะสม ทำกิจที่ไม่ใช่กิจของสมณะ ขาดความสำรวมกาย วาจาใจ คือ เล่นสนุกสนาน หัวเราะรื่นเริงร่วมกับสตรี ของภิกษุชื่อว่าอัสวกะ และพระปุนรวสุกะ เมื่อภิกษุทั้งสองประพฤติเช่นนั้นเนื่อง ๆ ภิกษุเหล่านี้ที่ประพฤติสำรวมระงับกาย วาจา เกิดความรังเกียจต่อพฤติกรรมดังกล่าว จึงไม่ไปมาติดต่อกับพระอัสวกะ และพระปุนรวสุกะ อีกทั้งยังเกิดเสียงตำหนิจากพราหมณ์คฤหบดีผู้อาศัยอยู่ในเมืองภัฏาภิรี นอกจากเสียงตำหนิที่เกิดขึ้น ยังเกิดผลกระทบต่อกิจภิกษุรูปอื่น และผู้อุปฐากดูแลภิกษุที่อาศัยอยู่ในเมืองนั้น คือ ไม่ได้รับการถวยกอาหารบิณฑบาต หรือการเคารพบูชาจากอุบาสกอุบาสิกาในเมืองนั้น ซึ่งเรื่องที่เกิดขึ้นนั้น เกิดจากความประพฤติที่ไม่เหมาะสมของภิกษุเพียงสองรูปเท่านั้น แต่ได้รับผลกระทบเป็นวงกว้าง ดังนั้น กรณีดังกล่าวจึงนับว่าเป็นกระบวนการสำคัญ ขั้นตอนหนึ่งในการบัญญัติพระวินัยของพระพุทธเจ้า

2. มีผู้หวังดี นำความไปกราบทูลพระพุทธเจ้า

ผู้หวังดีที่นำความไปกราบทูลพระพุทธเจ้าในประเด็นนี้ อาจเป็นได้ทั้งพระภิกษุ หรืออุบาสกอุบาสิกา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

⁹² บาลีใช้ กุลทฺฐก หมายถึงภิกษุผู้ประจบคฤหัสถ์ เอาใจเขาต่าง ๆ ด้วยอาการอันผิดพระวินัย มุ่งให้เขาชอบตนเป็นส่วนตัว เป็นเหตุให้เขากลายศรัทธาในพระศาสนาและเสื่อมจากกุศลธรรม เช่น ให้ของกำนัลเหมือนอย่างคฤหัสถ์เขาทำ ขอมตัวให้เขาใช้ เป็นต้น. สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์** (พิมพ์ครั้งที่ 31). 2561 : 27.

⁹³ MSV. VOL.1 ปาณฺฑุโลหิตกาวสุตฺ : 7.

⁹⁴ เรื่องเดียวกัน : 7.

“เอกานุตนิษณโณ’นาถปิณฑาทิ คฤหปติรภควนุตมิทมโวจตุ | สฺรุตํ มชา ภทนต์
โกสามุพกา ภิกฺขว อากฺขณฺติ กลหารกา ภณฺทนาการกา วิครุหารกา วิวาทการกา อาธิ
กรณิกา อิติ เตษํ มชา กถํ ปฺรติปตฺตวฺยมิติ | ...ครั้นนั่งในที่เหมาะสมด้านหนึ่งแล้ว อนาถ
ปิณฑาทะ คฤหบดี ได้กราบทูลคำนี้ กะพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า | ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้า
พระองค์ ฟังมาว่า พวกภิกษุชาวเมืองโกสามพิ ผู้ก่อความโกลาหล ผู้ก่อความทะเลาะ ผู้ก่อ
ความบาดหมาง ผู้ก่ออริกรรม กำลังมาที่นี่ | หม่อมฉัน จะปฏิบัติต่อภิกษุชาวเมืองโกสามพิ
เหล่านั้น อย่างไร พระเจ้าข้า”⁹⁵ |

“เอกานุตสุถิต อายุมานานนฺโท ภควนุตมิทมโวจตุ | สฺรุตํ มชา ภทนต์ โกสามุพกา
ภิกฺขว อีหาคฺขณฺติ กลหารกา ภณฺทนาการกา วิครุหารกา วิวาทการกา อาธิกรณิกาะ | ไยฺร
ภควานวมานิต อีหาคตะ | ...ครั้นนั่งในที่เหมาะสมด้านหนึ่งแล้ว ท่านอนันทะ ได้กราบทูล
คำนี้ กะพระผู้มีพระภาคเจ้าว่า | ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์ ฟังมาว่า พวกภิกษุ
ชาวเมืองโกสามพิ ผู้ก่อความ โกลาหล ผู้ก่อความทะเลาะ ผู้ก่อความบาดหมาง ผู้ก่ออริกรรม
กำลังมาที่นี่”⁹⁶ |

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงทั้ง 2 ตัวอย่างนั้น เห็นได้ว่า บุคคลที่นำความมากราบทูล
พระพุทธเจ้าให้ทรงทราบเรื่องนั้น มีทั้งคฤหัสถ์ คือ อนาถปิณฑาทะ คฤหบดี และพระภิกษุ คือ
พระอนันทะ ทั้งนี้ นอกจากเป็นการนำข่าวมากราบทูลให้พระพุทธเจ้าทรงทราบถึงการมาของภิกษุ
ชาวเมืองโกสามพิที่ก่อเหตุทะเลาะกัน จนทำให้พระพุทธเจ้าต้องเสด็จมาประทับที่เมืองศราวาสตีแล้ว
ยังเป็นการขอความอนุเคราะห์ให้พระพุทธเจ้าตรัสบอกถึงแนวทางปฏิบัติต่อคฤหัสถ์ และภิกษุ
เหล่านั้น อีกประการหนึ่งด้วย

3. รับสั่งให้ประชุมสงฆ์ ตรัสเรียกภิกษุผู้ทำผิดเข้าร่วมประชุมด้วย ตรัสถามเรื่องที่เกิดขึ้น
เมื่อภิกษุรูปนั้นรับสารภาพ จะทรงห้ามไม่ให้กระทำอีก ตัวอย่าง เช่น

“นิษทุย ภควานุ ภิกฺขุณามนฺตรยเต สุม | สฺตยํ ยฺมุมากํ ภิกฺษวะ อนฺตรคฺฤเห โภกฺตุม
ปฺรวิญญานามตฺปนฺนะ กลโห ภณฺทนํ วิคฺฤโห วิวาโท ยทฺตวาปนฺน อิติ วา ปุรฺววทฺยวาทปฺเย
ทานิมฺ ปฺรสฺสปฺรหาริกามปฺยาคมิตตะ | สฺตยํ ภทนต์ | มา ภิกฺษวะ กลโห มา ภณฺทนํ มา วิคฺ
รโห มา วิวาทะ”⁹⁷ |

“ครั้นพระผู้มีพระภาคเจ้า ประทับนั่งท่ามกลางสงฆ์แล้ว ตรัสว่า | ภิกษุทั้งหลาย
เมื่อพวกเธอเข้าไปฉันภัตตาหาร ภายในหมู่บ้าน ความโกลาหล ความทะเลาะ ความ

⁹⁵ MSV. VOL.1 โกสามุพกาสุต : 266.

⁹⁶ เรื่องเดียวกัน : 265.

⁹⁷ MSV. VOL.1 โกสามุพกาสุต : 265.

บาดหมาง ความวิวาท เกิดขึ้น จริงหรือ หรือว่า ตั้งแต่นั้นจนถึงเวลานี้ พวกเขอดีถึงการ
ประหารกันและกัน | ฤกษ์ทั้งหลาย กราบทูลว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เป็นเรื่องจริง พระเจ้า
ข้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า ฤกษ์ทั้งหลาย พวกเขอ ย่ำก่อความโกลาหล อย่าทะเลาะ
อย่าบาดหมาง อย่าวิวาท”⁹⁸ |

จากตัวอย่าง แสดงให้เห็นถึงกระบวนการสอบสวน ค้นหาความจริงโดยวิธีสอบถามใน
ท่ามกลางหมู่สงฆ์ แต่เป็นการค้นหาความจริงที่เป็นไปด้วยความเอื้อเฟื้อ เมตตาอนุเคราะห์ต่อภิกษุผู้
ประพฤติดี ทั้งนี้เพื่อแก้ไขข้อวัตรปฏิบัติให้ถูกต้องเหมาะสม

ส่วนกระบวนการสำคัญในการบัญญัติพระวินัยในฉบับบาลี ได้แสดงกระบวนการบัญญัติ
สิกขาบทของพระพุทธเจ้าว่ามี 5 ประการ⁹⁹ คือ

1. ทรงรับเรื่อง
2. เรียกประชุมสงฆ์
3. ทรงสอบถาม
4. ทรงดำหนิ
5. แสดงประ โยชน์หรือวัตถุประสงค์แห่งการบัญญัติสิกขาบท

4. ทรงบัญญัติพระวินัย และบางสิกขาบททรงแสดงแนวทาง หรือวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสม
ตัวอย่าง เช่น

“หนุต อิทานึ นนฺทฺวาทํ สุมะ | ยตฺร ภิกฺขโว ทิวเณ จกฺขุสา ทถฺยภูวา โจทยนฺติ
สุมารยฺนฺติ | อิตฺยฺ เอตตฺ ปรฺกณฺ ภิกฺขโว ภควตฺ อารโทยนฺติ | ภควานฺ อาท | อสฺวฺยวหารุํ
ภิกฺขโว ทิวฺยจกฺขุ | ตสฺมานฺ น ภิกฺขุณา ทิวเณ จกฺขุสา ทถฺยภูวา ภิกฺขุสฺ โจทยิตฺวฺย
สุมารยิตฺวฺย | ภิกฺขุรฺ ทิวเณ จกฺขุสา ทถฺยภูวา ภิกฺขุํ โจทยติ สุมารยติ สาดิสฺสโร ภวติ |

“ภิกษุฉัน คิดว่า เขาเถิด ในกาลนี้ เราถูกพระเถระ ทำให้เสียหายแล้ว | จะมีในไฉน
ที่ภิกษุทั้งหลาย เห็นความผิดด้วยตาทิพย์ ย่อมโจทย ย่อมกล่าวโทษ | ดังนั้น ฤกษ์ทั้งหลาย
ย่อมกราบทูลเรื่องอันเป็นต้นเหตุ แก่พระผู้มีพระภาคเจ้า | พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสว่า |
ภิกษุทั้งหลาย ตาทิพย์ เป็นเรื่องขาดความน่าเชื่อถือ | เพราะฉะนั้น ฤกษ์เห็นโทษด้วยตาทิพย์

⁹⁸ เรื่องเดียวกัน : 265.

⁹⁹ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกแก่นธรรม ฉบับมหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระวินัยปิฎก. 2551 : 26.

ไม่ควรโจทก์ ไม่ควรกล่าวโทษ | ภิกษุผู้เห็นโทษ ด้วยตาทิพย์ แล้วโจทก์ กล่าวโทษ ต่อภิกษุ
ย่อมมีโทษ”¹⁰⁰ |

จากตัวอย่างที่ยกมานั้น แสดงให้เห็นเมื่อผ่านกระบวนการข้างต้น 3 ข้อ มาแล้ว
พระพุทธเจ้าจะทรงบัญญัติสิกขาบทเป็นลำดับต่อมา ในการบัญญัติพระวินัยแต่ละสิกขาบทนั้น พระ
พุทธองค์จะแสดงเหตุผลไว้ด้วยว่า เพราะเหตุใดจึงบัญญัติห้าม จากตัวอย่าง พระองค์ให้เหตุผลว่า
ตาทิพย์เป็นเรื่องที่ยังขาดความน่าเชื่อถือสำหรับคนทั่วไป ดังนั้น ภิกษุจึงไม่ควรกล่าวหาบุคคลอื่นว่า
มีความผิด หรือมีศีล ไม่บริสุทธิ์ เพราะตนเองสามารถมองเห็นความผิดของบุคคลอื่นได้ด้วยตาทิพย์
ถ้าหากภิกษุรูปใดขึ้นทำ ถือว่ามีความผิด เป็นต้น

5. ทรงมีพระบัญญัติเพิ่มเติม ตัวอย่าง เช่น

“ภควาน อห | เอกานเต โจทิตฺวโย น สัมมชฺเช | สเจทุ เอกานเต โจทฺยมาโน น สุ
มรติ สุมารยิตฺวเย | สมาริตศฺ เจต โภปมฺ อาปทฺยเต | อวกาสะ การยิตฺวเย | อวกาศํ การย
มาโณ ’นฺเขนानุํ ปฺรติสรติ | ภควาน อห | อวณิเย กรฺตฺวเย | อวณิเย กฤตฺเต | ตถาปฺย
อนฺเขนानุํ ปฺรติสรติ |

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่า ไม่ควรโจทก์ภิกษุรูปเดียว ในท่ามกลางสงฆ์ | ถ้าหาก
โจทก์ กล่าวโทษ ภิกษุรูปเดียว ย่อมไม่เหมาะสม | เพราะภิกษุผู้ถูกกล่าวโทษ ย่อมเกิดความ
โกรธ | ควรหาโอกาสบอก | การหาโอกาสบอก ชื่อว่ารักษา ซึ่งกันและกัน | พระผู้มีพระ
ภาคเจ้า ตรัสว่า | ไม่ควรว่ากล่าว | ไม่ควรตำหนิ | แม้ถ้าทำเช่นนั้น ชื่อว่าย่อมรักษา ซึ่งกัน
และกัน”¹⁰¹ |

กรณีที่ภิกษุทำความผิดในลักษณะใกล้เคียงกับบทบัญญัติเดิม แต่อาจก่อให้เกิดความ
เสียหาย เกิดความไม่พอใจ หรือผลกระทบด้านใดด้านหนึ่งทั้งต่อตนเองและภิกษุรูปอื่น พระผู้มีพระ
ภาคเจ้า จะทรงบัญญัติสิกขาบทเพิ่มเติม หรืออนุบัญญัติ ซึ่งเป็นบทแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อเสริมหรือผ่อน
บทบัญญัติที่วางไว้เดิม¹⁰² ดังตัวอย่างที่ยกมาแสดง กล่าวถึงบทบัญญัติเพิ่มเติมจากการห้ามภิกษุ
โจทก์บุคคลอื่นด้วยอำนาจตาทิพย์ คือ ห้ามโจทก์ภิกษุรูปเดียวในท่ามกลางสงฆ์ หมายความว่า แม้
จะรู้ หรือเห็นตามความเป็นจริงว่า ภิกษุรูปนั้นมีความผิด มีความประพฤติไม่บริสุทธิ์ แต่ต้องไม่
โจทก์ภิกษุรูปนั้นเพียงรูปเดียวในท่ามกลางสงฆ์ เพราะเธออาจโกรธ หรือเกิดความอับอาย เก้อจิ้น

¹⁰⁰ MSV. VOL.2 โปสรรสถาปนาวสตุ : 53.

¹⁰¹ เรื่องเดียวกัน : 53.

¹⁰² สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ (พิมพ์ครั้งที่
31). 2561 : 538.

เนื่องจากคิดว่าผู้ใจท้อปรงานตนเองต่อหน้าสาธารณชน ดังนั้น จึงควรบอกในโอกาสที่เหมาะสม เพื่อเป็นการรักษาความรู้สึกของภิกษุรูปนั้น ไม่ให้เกิดความอับอาย หรือ โกรธ เป็นต้น

ด้านหลักธรรม

แม้ว่า ชื่อคัมภีร์มูลสารวาทวินยวัตต จะบ่งให้รู้ว่า เป็นคัมภีร์ที่กล่าวถึงพระวินัยของนิกายมูลสารวาท แต่เนื้อหาในคัมภีร์พบว่า ยังประกอบไปด้วยหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า อันเป็นหลักการ แบบแผน แห่งการประพฤติปฏิบัติอันถูกต้องดีงาม มุ่งขัดเกลาจิตใจ อธิษาศัยของบุคคลให้มีความประณีตขึ้น ดังคนออกจากความทุกข์ ความเดือดร้อนจากอำนาจของกิเลส เพื่อให้บุคคลประสบความสำเร็จตามสมควรแก่การปฏิบัติของพุทธศาสนิกชนแต่ละคน พระธรรมมีลักษณะ 4 ประการ คือ

1. สวากขาตธรรม ระบบคำสอนที่แสดงไว้ดีแล้ว แบ่งเป็น กุศลธรรม ความดีที่อำนาจผลคือความสุขให้แก่ผู้ปฏิบัติ อกุศลธรรม ความชั่วที่อำนาจคือความทุกข์ และอัพยาตธรรม ธรรมที่เป็นกลาง ๆ อาจมีผลเป็นสุข หรือทุกข์ก็ได้ ตามแต่บุคคลจะปฏิบัติไปทางใด
2. สัลเลขธรรม คือ ธรรมที่ขัดเกลากิเลส เป็นสิ่งที่ไม่ดีไม่งาม ปรากฏในทางกาย วาจา และจิตใจของบุคคลให้เจือจาง
3. นิยยานิกธรรม นำผู้ประพฤติปฏิบัติให้ออกจากอำนาจของกิเลส อำนาจความทุกข์ ความเดือดร้อน
4. สันติธรรม เป็นธรรมที่อำนาจความสุข ความสงบ ให้เกิดขึ้นแก่บุคคลผู้ละบาปบำเพ็ญบุญ และทำจิตของตนให้หมั่นจด ผลจะเกิดขึ้นตามสมควรแก่การปฏิบัติ¹⁰³

นอกจากนี้ ความสำคัญของคำว่า “ธรรม” พระพุทธเจ้าทรงตรัสแสดงให้เห็นหลักสำคัญของพระพุทธศาสนาควบคู่กับคำว่า “วินัย” โดยพระองค์ทรงรับสั่งไว้กับพระอานนท์ว่า

“ โย โว อานนุท มยา ธมฺโม จ วินโย จ เทสิโต ปญฺญุตโต โส โว มมจฺเจเน สตุถา ฯ ” “ดูก่อนอานนท์ ธรรมและวินัยที่เราแสดงแล้ว บัญญัติแล้ว เมื่อไม่มีเราแล้ว จักเป็นศาสดาของพวกเขา”¹⁰⁴

จากรับสั่งดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า พระพุทธเจ้าได้ทรงวาง “ธรรมและวินัย” ไว้ในฐานะศาสดาแทนพระองค์ หลังจากทรงปรินิพพานแล้ว ดังนั้น จึงพบว่า คัมภีร์มูลสารวาทวินยวัตต

¹⁰³ พระธรรมเมธาภรณ์ (ระแบบ จิตญาโณ). ธรรมปริทรรศน์ 2. 2558 : 38-39.

¹⁰⁴ สุตต. ที. ม. 10/141/178.

นอกจากจะปรากฏเนื้อหาเกี่ยวกับพระวินัยแล้ว ยังประกอบด้วยหลักธรรมคำสอนสำคัญ ปรากฏ
รวมอยู่ด้วย และยังปรากฏคำว่า “ธรรมและวินัย” ในคัมภีร์มูลสรวาสติวาทีนยวัตตด้วย ดังตัวอย่าง

อกล (ห) ชาตาสตุ ฐยฺ ภิกขโว วิหรนตะ อภณฺชนชาตา อวิคฺฤหิตา อวิวาทมาปฺนนา
อฺคุปฺนโนคฺปฺนนา นุชฺธิกรณานิ ทมยฺชยถ สมยฺชยถ วยุปสมยฺชยถ ฐรฺเมณ วินยฺเณน ศาสฺตุ
ศาสเนน สุถานเมตทฺวิทฺยเต¹⁰⁵ |

ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอ อย่างก่อความโกลาหล ความทะเลาะ ความบาดหมาง
ความวิวาทให้เกิดอยู่ | เธอทั้งหลาย จงทำอิริยาบถที่เกิดขึ้นแล้วและเกิดขึ้นแล้ว ให้สงบ
ระงับ เข้าไปสงบ พวกเธอพึงศึกษา ปริจเฉทนั้น อันเป็นธรรม เป็นวินัย เป็นคำสอน ของ
พระศาสดา |

เมื่อเห็นความสำคัญของหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าดังนี้แล้ว ลำดับต่อไปจะ
ประมวลหลักธรรมมาแสดง ดังนี้

วรรคบท 5 ประการ

ในศยนาสนวัตต มูลสรวาสติวาทีนยวัตต ปรากฏหลักธรรมวรรคบท 5 ประการ ใน
นิทานแทรกเรื่องสัตว์ 4 สหาย ประกอบด้วย นกกระทา กระต่าย ลิง และช้าง โดยวรรคบทในนิทาน
แทรกดังกล่าว มุ่งหมายถึงศีล 5 ซึ่งสัตว์ 4 สหายได้ทำความตกลงร่วมกันว่า จะบำเพ็ญวรรคบท 5
ประการ ในวันอุโบสถศีล ประกอบด้วย

1. จะละเว้นจากการฆ่าสัตว์ บริโภคเฉพาะสัตว์ที่ตายแล้ว
2. จะละเว้นสิ่งของที่ไม่มีผู้ให้ บริโภคเฉพาะสิ่งของที่มีผู้ให้
3. จะละเว้นจากการประพฤตินอกใจ
4. จะละเว้นจากมถยา ครอบงำแต่เรื่องจริง ในกาลที่พิจารณาแล้ว ไตร่ตรอง
แล้ว
5. จะละเว้น จากสุราไม่เรียมัทยปรมาทธาน โดยละเว้นผลไม้ที่ทำให้เมา
บริโภคผลไม้ที่ไม่ทำให้เมา

นอกจากสัตว์ 4 สหาย จะบำเพ็ญวรรคบทด้วยตนเองแล้ว ต่างชักชวนสัตว์เหล่าอื่น
ให้มาบำเพ็ญวรรคบทร่วมกันอีกด้วย และแม้แต่พระเจ้าพรหมทัต พระราชาผู้ครองแคว้น
กาสิชนบท ก็ทรงเกิดศรัทธาร่วมบำเพ็ญวรรคบทด้วย เมื่อทำกาลกิริยาแล้ว ได้ไปบังเกิดใน
ไตรยสตรึงส์สวรรค์โดยทั่วกัน

¹⁰⁵ MSV. Vol. 2. โภคาณพทวสุตฺ: 162.

อคติ 4 ประการ ความลำเอียง 4 ประการ

1. ฉันทาคติ ลำเอียงเพราะชอบ
2. เทวษาคติ ลำเอียงเพราะไม่ชอบ
3. โมหาคติ ลำเอียงเพราะหลง ไม่รู้จริง
4. ภยาคติ ลำเอียงเพราะกลัว

อคติ 4 ประการนี้ ปรากฏในกฐินวัตต มุลสรวาสติวาทวินยวัตต ความว่า

“อปเร ปัง น สมนุตฺตวเย | ฉนฺตาทุ คจฺจติ เทวษานุ โมหาทุ ภยาทุ คจฺจติ | อาสุตฺตถุตฺตํ จานาสฺตฺตถุตฺตํ กฐินํ น ชานาติ | ปญฺจกิสฺสฺส ฐโรไมะ สมนฺวาคตะ กฐินาสฺตฺตารโก ภิกฺขุเส สํมตฺตจ สมนุตฺตวเย สํมตฺตจ (นา) วากสยิตฺตวเย | ไมควรรสมมติภิกษุผู้ประกอบด้วยธรรม 5 ประการ เหล่าอื่นอีก คือ | ภิกษุผู้ประกอบด้วยฉันทาคติ เทวษาคติ โมหาคติ ภยาคติ | ภิกษุนั้น ย่อม ไม่รู้ว่ากฐินเป็นอันกราน หรือไม่เป็นอันกราน |”¹⁰⁶

ภิกษุผู้ประกอบด้วยความลำเอียง 4 ประการ ที่ปรากฏในกฐินวัตตนี้ พระพุทธเจ้าตรัสห้ามไม่ให้สงฆ์สมมติเป็นผู้กรานกฐิน เนื่องจาก ขาดความน่าเชื่อถือ ขาดความยุติธรรมด้วยอำนาจแห่ง อคติ และนับว่าเป็นช่องทางนำไปสู่ความประทุษร้ายที่รุนแรงมากยิ่งขึ้น ในสังคมใดก็ตามหากเกิด มีอคติ 4 ประการนี้ ความยุติธรรมที่เคยมี จะสูญสิ้นไป ความสงบสุขที่เคยมีจะสูญสิ้นไป ความ เจริญรุ่งเรืองจะกลับกลายเป็นความเสื่อมในไม่ช้า

คุณธรรม 5 ประการ ที่ทำให้นักวิสาขาได้ชื่อว่า มิคารมารดา¹⁰⁷

1. การดูแลคนป่วย
2. เป็นภรรยาที่ดี
3. การปกป้องชีวิต
4. การรักษาทรัพย์
5. การประกอบด้วยปัญญา

อาสรวะ 3¹⁰⁸ (อาสวะ) คือ กิเลสที่หมักหมมหรือดองอยู่ในสันดาน ไหลซึมซ่านไปข้อมจิต

¹⁰⁶ MSV. Vol.1. กฐินวัตต : 150.

¹⁰⁷ พระมหาฉัตรชัย มุลสาร. การศึกษาเปรียบเทียบคัมภีร์มูลสรวาสติวาทวินยวัตตกับพระวินัยปิฎก ศึกษาเฉพาะกรณีจีวรวัตตและกรรมวัตต. 2552 : 41

¹⁰⁸ พระมหาบุญเกิด เจริญแนว. ศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์มูลสรวาสติวาทวินยวัตต ศึกษาเฉพาะประวัช ยาวัตต โปษวัตต ประวารณวัตต วรชาวัตต จรมวัตตและสังฆเภทวัตต. 2556 : 452.

เมื่อประสบอารมณ์ต่าง ๆ ได้แก่

1. กามาสระวะ อาสระวะคือกาม ได้แก่ กิเลสที่อยู่ในสันดานที่ทำให้เกิดความใคร่
2. ภวาสระวะ อาสระวะคือภพ ได้แก่ กิเลสที่อยู่ในสันดานที่ทำให้อยากเป็น อยากเกิดอยากมี คงอยู่ตลอดไป
3. อวิทยาสระวะ กิเลสที่อยู่สันดาน ทำให้ไม่รู้ตามความเป็นจริง

อารยสัจย์ 4 อารยสัจย์ คือ ความจริงอย่างประเสริฐ 4 อย่าง คือ

1. ทุกขะ (ทุกข์) สภาพที่ทนอยู่ได้ยาก
 2. สมุททะ เหตุให้เกิดทุกข์
 3. นิโรธะ (นิโรธ) คือ ความดับทุกข์ หมายถึงพระนิพพาน
 4. นิโรธคามินีประดับ (นิโรธคามินีปฏิปทา) คือ ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์
- ในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวัสตุ ได้กล่าวถึงการบรรลุอารยสัจย์ไว้ว่า ย่อมรู้ชัดตามความเป็นจริงว่า นี้ทุกข์อารยสัจย์ นี้ทุกข์สมุททะ นี้ทุกข์นิโรธะ นี้ทุกข์นิโรธคามินีประดับอารยสัจย์ เมื่อจิตหลุดพ้นแล้วก็มีชญาณตรรสนะว่า หลุดพ้นแล้ว รู้ชัดว่า เราได้รู้แล้ว พรหมจรรย์เราอยู่จบแล้ว กิจที่ควรทำเราทำเสร็จแล้ว กิจอื่นเพื่อความเป็นอันอย่างนี้มิได้มี¹⁰⁹

พุทธสูตร 5 ประการ¹¹⁰ คือ การได้ยิน ได้ฟังมาก คือ ทรงจำธรรมและรู้ศิลปวิทยาอย่างมาก

1. เป็นผู้ฉลาดในโลกธาตุ
2. เป็นผู้ฉลาดในประติยสมุตปาท
3. เป็นผู้ฉลาดในฐานะและมีไชฐฐานะ
4. เป็นที่รักของคนอื่น
5. เป็นผู้มีปกติประพฤติตามสอน (สอนได้ง่าย)

หลักธรรมดังกล่าวปรากฏในเรื่องสังฆรักขิตะ พรรณนาถึงคุณสมบัติของภิกษุผู้ฉลาด สามารถในการแนะนำผู้อื่นในทางที่ถูกต้องทั้งสัตว์เดรัจฉาน และนักบวชนอกศาสนา

พุทธคุณ 9 คือ คุณของพระพุทธเจ้า 9 ประการ ได้แก่

1. อรหํ เป็นพระอรหันต์ คือ เป็นผู้บริสุทธิ์ ไกลจากกิเลส
2. สมฺมกฺขสํพุทฺโธ (สมมาสมพุทโธ) เป็นผู้ตรัสรู้ชอบเอง

¹⁰⁹ เรื่องเดียวกัน. 2556 : 452.

¹¹⁰ เรื่องเดียวกัน, 2556 : 453.

3. วิทยาจรณสัปบุณะ (วิชาจรณสมบุโน) เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยวิทยา คือความรู้ และจรณะ คือความประพฤติ
4. สุกโต เป็นผู้เสด็จไปดีแล้ว คือ ทรงดำเนินพระพุทธจริยา ให้เป็นไปโดยสำเร็จ ผลด้วยดี ทรงบำเพ็ญพุทธกิจให้สำเร็จประโยชน์ยิ่งใหญ่แก่ชนทั้งหลายในที่ที่เสด็จไป และแม้ปรินิพพานแล้ว ก็ได้ประดิษฐานพระศาสนาไว้เป็นประโยชน์แก่มหาชนสืบมา
5. โลกวิทู (โลกวิทู) คือ ผู้รู้แจ้งโลก คือ ทรงรู้แจ้งสภาวะอันเป็นคติธรรมดาแห่งโลก พ้นจากอำนาจครอบงำแห่งคติธรรมดานั้น และทรงเป็นที่พึ่งแห่งสัตว์ทั้งหลายผู้ยังจมอยู่ในกระแสโลกได้
6. อนุตตระ ปुरुชทมุขสารถิ (อนุตโร ปุริสทมมุขสารถิ) เป็นสารถิแห่งบุรุษควรฝึกได้ ที่ไม่มีผู้อื่นยิ่งกว่า คือ ทรงเป็นผู้ฝึกคนได้ดีเยี่ยม ไม่มีผู้ใดเทียมเท่า
7. ศาสตา เทวมนุษยาณำ (สตุถา เทวมนุสสานำ) เป็นศาสดาของเทวดา และมนุษย์ทั้งหลาย
8. พุทโธ เป็นผู้ตื่นแล้ว เป็นผู้เบิกบานแล้ว คือ ทรงตื่นเองจากความเชื่อถือและข้อปฏิบัติทั้งหลายที่ถือกันมาผิด ๆ ทรงปลุกผู้อื่นให้พ้นจากความหลงมกมายด้วย เพราะไม่คิด ไม่หลง ไม่หวังกังวลสิ่งใด ๆ จึงมีพระทัยเบิกบาน บำเพ็ญพุทธกิจได้ถูกต้องบริบูรณ์ โดยถือธรรมเป็นประมาณ
9. ภกวาน เป็นผู้มิโซค คือ จะทรงทำการใดก็ลุล่วงปลอดภัยทุกประการ¹¹¹

ด้านเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจในชมพูทวีปที่ปรากฏในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวัตต แสดงให้เห็นการประกอบอาชีพ การติดต่อค้าขายที่หลากหลายในยุคสมัยดังกล่าว อาชีพค้าขายเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่ปรากฏชัดเจน โดยเฉพาะการค้าขายทางเรือ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1

“ภูตปุรวุ ภทนุ โตตตร สัพหลา ชำพูทวีปกา วณิชะ สามุทฺธิ ยานปาตฺริ ปฺริติปาทย กากิ กุกฺกุฏี จาทาย มหาสมุทฺธรมุ อวตีรณา ธนหารกาชะ | เรื่องเคยมีมาแล้ว ท่านอุตตระผู้เจริญ เป็นพ่อค้าอยู่ในชมพูทวีป อันกว้างใหญ่ ท่องเที่ยวไปในทะเล ด้วยเรือใบ ชื่อกาคั่วผู้ และไก่ตัวเมีย ข้ามมหาสมุทร นำมาขายแลกเงินและทอง |¹¹²

¹¹¹ พระมหาบุญเกิด เจริญแนว. ศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวัตต ศึกษาเฉพาะประวัตรัชยวัตต โปษวัตต ประวารณวัตต วรชยวัตต จรมวัตต และสังฆเภทวัตต. 2556 : 453-154.

¹¹² MSV. VOL.2. ปาณทุโลหิตกวัตต : 10.

ตัวอย่างที่ 2

“ครั้นต่อมา พ่อค้า 500 คน มีความประสงค์จะเล่นเรือไปขายสินค้าทางน้ำ...พวกพ่อค้าทั้ง 500 คนนั้น ผู้มีมงคลและมหายมมงคลอันกระทำแล้ว ได้ขนสินค้าอันเต็มไปด้วยเกวียนภาระ (คานหาม) และ ม้า อูฐ โค และแพะ ถึงมหาสมุทรแล้ว”¹¹³

นอกจากนี้ เมื่อตรวจสอบจากสถานะทางการเงินของเศรษฐีอุทฺตหบดีในสมัยดังกล่าว เห็นได้อย่างชัดเจนว่า เศรษฐีอุทฺตหบดีในสมัยนั้นมีสถานะทางการเงินที่เข้มแข็งมาก ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 3

“ม้า ที่ประดับด้วยทอง 100 ตัว รถเทียมม้า 100 คัน |
รถเทียมโคผู้ ที่ตกแต่งด้วยแก้วมณีจำนวนมาก 100 คัน |
ย่อมไม่ถึง เสี้ยวที่ 16 ของบุคคลผู้เดินไป เพียงก้าวเดียว”¹¹⁴

ด้านสังคมและประเพณีวิถีชีวิต

สังคมอินเดีย มีการแบ่งชนชั้นทางสังคมอย่างชัดเจน และดำเนินสืบต่อจากอดีตมาจนถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลาอันยาวนาน โดยอิทธิพลของนักบวชทำให้เกิดการแบ่งแยกชนชั้นในสังคมออกเป็นวรรณะ ซึ่งนักบวชในยุคนั้นอ้างความประสงค์ของอำนาจเบื่องบน เรียกว่า ปรมัตถ์มันบั้ง พรหมมันบั้ง และคนทั้งหลายนั้นเกิดมาจากพรหมในที่ต่าง ๆ กัน คือ

1. พราหมณ์ เดิมทีเดียวเป็นกลุ่มคนที่เป็นเจ้าพิธีกรรม กระทั่งในเวลาต่อมาทำหน้าที่สั่งสอนประชาชน และอาศัยความที่ตนได้รับความศรัทธาจากสังคม สร้างฐานอำนาจของตนด้วยการบอกว่า พราหมณ์ เกิดมาจากโอษฐ์ของพรหมัน หรือพระพรหม
2. กษัตริย์ ได้แก่ กลุ่มชนที่ทำหน้าที่ปกครองบ้านเมือง ทำการสงคราม เป็นต้น พราหมณ์ระบุว่า วรรณกษัตริย์ เกิดมาจากอูระบั้ง พาหาของพระพรหมบั้ง
3. แพศย์ มีหน้าที่ในทางค้าขาย เกษตรกรรม ปศุสัตว์ เช่น เลี้ยงโค เป็นต้น พราหมณ์บอกว่า เกิดจากเพลลา หรือตักของพระพรหม

¹¹³ พระมหาบุญเกิด เจริญแนว. ศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัสตุ ศึกษาเฉพาะ ประวัชยวัสตุ โปษยวัสตุ ประวารณวัสตุ วรรษยวัสตุ จรมยวัสตุ และสังฆเภทวัสตุ. 2556 : 426.

¹¹⁴ MSV. VOL.2. ศยนาสนวตฺต : 71.

4. สุทร เดิมทีเดิยวั้นเป็นพวกผสมระหว่างอารยันกับมิลักกะ หน้าที่การงานอยู่ในฐานะต่ำต้อย เช่น เป็นทาส กรรมกร พวกพราหมณ์ระบุว่า สุทรเกิดมาจากเท้าของพระพรหม

การแบ่งวรรณะที่เกิดขึ้นจากหน้าที่การงานเช่นนี้ ต่อมาได้กลายเป็นการถือชั้นวรรณะ มีความรังเกียจ และไม่ยอมแต่งงานกับคนต่างวรรณะ แม้แต่ในหมู่วรรณะเดียวกันเองก็เกิดการดูถูกเหยียดหยามกันระหว่างตระกูลสูงตระกูลต่ำอีกทีหนึ่ง หากมีการแต่งงานต่างวรรณะ ลูกที่เกิดมาจะถือเป็นพวกนอกวรรณะ เรียกว่า จัณฑาล เป็นกลุ่มคนที่ถูกเหยียดหยามอย่างรุนแรง และต้องร่างกายไม่ได้ แม้แต่เดินทับเงาก็ไม่ได้ ซึ่งคัมภีร์มูลสรวาสติวาทีวินยวัสตุ ได้กล่าวถึงแนวคิดเรื่อง วรรณะกับการแต่งงาน ในรูปของคำศัพท์ เช่น คำว่า “ชาติ” หมายถึง ชาติกำเนิด เชื้อสายหรือเผ่าพันธุ์ และคำว่า “กุล” หมายถึง วงศ์ตระกูล ซึ่งในการแต่งงานของพราหมณ์ หรือคฤหบดี จะปรากฏคำว่า “สทุศ กุล” แปลว่า “ตระกูลที่เสมอกัน” ซึ่งถือเป็นข้อกำหนดทางวรรณะนั้น ๆ หมายความว่า แต่ละวรรณะต้องแต่งงานกับคนในวรรณะเดียวกันเท่านั้น ไม่สามารถแต่งงานข้ามวรรณะกันได้¹¹⁵ การถือวรรณะบางยุครุนแรง บางยุคไม่รุนแรง และยังคงถือกันอยู่ในปัจจุบัน¹¹⁶

ส่วนในศยนาสวินยวัสตุ คัมภีร์มูลสรวาสติวาทีวินยวัสตุ มีปรากฏหลักฐานการแบ่งชนชั้นวรรณะที่ยังคงมีอิทธิพลทางความคิดต่อกิจวัตรที่เป็นปฏิถน ซึ่งพระพุทธเจ้าทรงพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงแนวคิดเรื่องวรรณะให้หมดไปจากสังคมพุทธศาสนา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ในคราวที่พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า ประทับในเขตวัน อารามของเศรษฐีชื่อว่าอนาถปิณฑาทะ เมืองศราวาสตี พวกภิกษุ ได้สนทนากันถึงเรื่องบรรพชิตที่ควรกราบไหว้ไครพบูชา ว่า

“โก ’สุมาภิระ อายุษมนุตะ สตุกรตุโย คุกรตุโย มานไยตุยะ ปุชิตตุยะ | กสุย จาสุมาภิระ อภิวาทนวนุทนปรตุยตุณานา ชลิตามีจิกรม กรตุยุม | โก ’สุมากรม อรุหิต อคุราสนม อโครทกม อคุรปิณฑปาต ปรีโกกตุม อิติ | ตตุร เอเก เอวม อาหุสะ ศากุยะ ปรวุระชิต อิติ | อนุเข ตตุ เอวม อาหุสะ โย พุราหุมณะ ปรวุระชิต อิติ | อปเร ยะ กุชตุริยะ ปรวุระชิตะ | อปเร โย ไวสุยะ ปรวุระชิตะ | อปเร ยะ สตุระ ปรวุระชิตะ อปเร อุจจาตุ กุลาตุ ปรวุระชิต ไต ’นยุ นาค | อาฏยาตุ กุลาตุ ปรวุระชิต ไต ’ทีนาค | ข้าแต่ท่านผู้มีอายุ ผู้ใด ที่พวกข้าพเจ้า ควรต้อนรับ ควรเคารพ ควรนับถือ ควรบูชา | พวกข้าพเจ้า ควรทำการยกย่อง โดยการกราบ ไหว้ ลูกรับ แก่ผู้ใด | ผู้ใด ควรเพื่อจะใช้สอยอาสนะอันเลิศ ดื่มน้ำอันเลิศ และบริโภคนิณฑนาตอันเลิศ ของพวกข้าพเจ้า | ภิกษุรูปหนึ่ง ในที่นั้น กล่าวว่า ปรวุระชิตศากุยะ เป็นผู้ควร ดังนี้ | แต่ภิกษุพวกอื่น กล่าวว่า ปรวุระชิต วรรณะพราหมณ์ เป็นผู้ควร | ภิกษุพวกอื่นอีก กล่าวว่า ปรวุระชิต

¹¹⁵ พระมหาบุญเกิด เจริญแนว. ศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์มูลสรวาสติวาทีวินยวัสตุ ศึกษาเฉพาะ ประวัชยวัสตุ โปษยวัสตุ ประวารณวัสตุ วรรษวัสตุ จรมวัสตุ และสังฆเมทวัสตุ. 2556 : 418.

¹¹⁶ พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโณ). ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา. 2551 : 10-12.

วรรณกะตริย์ เป็นผู้ควรร | ภิกษุพวกอื่น กล่าวว่า พรวรรชิต วรรณะไวศยะ เป็นผู้ควรร | ภิกษุพวกอื่นอีก กล่าวว่า พรวรรชิต วรรณะศูทระ เป็นผู้ควรร | ภิกษุพวกอื่น กล่าวว่า พรวรรชิตจาก วรรณะสูง เป็นผู้ควรร | ภิกษุพวกอื่น กล่าวว่า พรวรรชิต จากตระกูลร่ำรวย เป็นผู้ควรร¹¹⁷ |

จากตัวอย่าง แสดงให้เห็นว่า ภิกษุที่ยังเป็นปุถุชน ยังคงมีแนวคิดเรื่องวรรณะปรากฏอย่าง ชัดเจน ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องปกติในสังคมที่มีการถือระบบวรรณะ รวมทั้งยังให้ความสำคัญกับ บรรพชิตที่มาจากวรรณะสูง และวรรณะที่มาจากตระกูลร่ำรวย แม้เข้ามาสู่พระพุทธศาสนาซึ่งเป็น สังคมที่ไม่มีแนวคิดด้านการถือระบบวรรณะแล้วก็ตาม

แต่มีข้อมูลที่น่าสนใจอย่างยิ่งประการหนึ่งที่ปรากฏในตัวอย่าง คือ บรรพชิตที่มาจากวรรณ ะสูง แม้ว่าจะยังคงมีแนวคิดเรื่องวรรณะในสังคมสงฆ์สมัยนั้นก็ตาม แต่มีสิ่งยืนยันสำคัญว่า พระพุทธศาสนาได้เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกชนชั้นวรรณะในชมพูทวีปเข้ามาสู่พระพุทธศาสนา และให้ความสำคัญในสถานะที่เท่าเทียมกันทุกวรรณะเมื่อเข้ามาสู่สังคมสงฆ์แล้ว

ประเพณีตั้งชื่อ

ประเพณี คือระเบียบแบบแผนที่กำหนดพฤติกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สังคม ยึดถือปฏิบัติสืบกันมา ลักษณะประเพณีในสังคมนระดับชาติ มีทั้งผสมกลมกลืนเป็นอย่างเดียวกัน และมีที่ผิดแผกกันไปบ้างในส่วนปลีกย่อย ตามความนิยมเฉพาะของแต่ละท้องถิ่น แต่มี วัตถุประสงค์หลัก และวิธีปฏิบัติเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน¹¹⁸ ในปาณชูลอหิตกวัตต คัมภีร์มูลสารวาสติ วาทวินยวัตต ปรากฏประเพณีการตั้งชื่อ และพิธีกรรมต่าง ๆ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 1

“สา อชฎานำ วา นวานำ วา มาसानาม อุตยยาทุ อุตเตร นกษเตร ปุสูตา | ทารโก ชาตะ | ตสฺย ชุญฺหตยะ สักมฺย สมากมฺย ตฺริณิ สปลฺกานฺยฺ เอกวีศติทิวสํ ชาตสฺย ชาติมหํ กฤตฺ วา นามเชย วุยวสุถาปยนฺติ | กิ ภาวตุ ทารกสฺย นามเมติ | เตชามฺ เอตฺท อภาวตุ | ยสฺมาทฺ อัย ทารก อุตเตร นกษเตร ชาตสฺ ตสฺมาทฺ ภาวตุ ทารกสฺย อุตเตร อิติ นามเมติ | เมื่อล่วงไป 8 หรือ 9 เดือน ภரியานั้น คลอดบุตร ด้วยความลำบาก ในอุตตรนัถษัตร | เกิดเป็นเด็กชาย | เมื่อทารก นั้น คลอดได้ 3 สัปดาห์ คือ 21 วัน ได้ทำพิธีฉลองการเกิดแก่ทารกผู้เกิดแล้ว และทำพิธีตั้ง ชื่อ โดยคิดกันว่า | ทารก ควรมีชื่อว่าอะไรหนอ ดังนี้ | ความคิดนั้น ได้มีแก่ญาติเหล่านั้น ว่า | ทารกนี้ เกิดในอุตตรนัถษัตร ดังนั้น ทารกควรมีชื่อว่า อุตตระ ดังนี้¹¹⁹ |

¹¹⁷ MSV. VOL.2 ศยนาสนวสุตฺ : 60.

¹¹⁸ ประภาศรี ศรีห่อไฟ. วัฒนธรรมทางภาษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). 2538 : 227.

¹¹⁹ MSV. VOL.2 ปาณชูลอหิตกวัตต : 8.

จากตัวอย่างที่ 1 แสดงให้เห็นถึงประเพณีนิยมของประชาชนสมัยนั้น ในการตั้งชื่อบุตรธิดา คือ เมื่อคลอดได้ 3 สัปดาห์ หรือ 21 วัน จะประกอบพิธีเฉลิมฉลองการเกิดให้แก่บุตรธิดา และทำพิธีตั้งชื่อ ในการตั้งชื่อ ได้ปรากฏภูคคความเชื่อเรื่องการตั้งชื่อตามนักษัตรที่ทารกคลอด ในตัวอย่างที่แสดง ทารกเกิดในอูตรนักษัตร ญาติจึงตั้งชื่อว่า อูตรระ และทารกจะถูกตั้งชื่อหลังจากคลอดได้ 21 วัน

ตัวอย่างที่ 2

“สา จายภูณำ วา นวนำ วา มาसानำ อุตยยาตุ ปุรัสุตตา | ทารโก ชาตะ | ตสฺย ตฺริณิ สฺปฺตกานฺยฺ เอกวิศตีทิวสานฺ วิสฺตเรณ ชาตสฺย ชาติมหํ กถฺววา นามเชยฺ วุยวสุธาปฺยเต | ก็ ภวตุ ทารกสฺย นาม อิติ | ชฺฌนฺตย อูจฺจะ | อโย ทารโก ทตฺตสฺย กถฺพเตตะ ปุตรระ ตสฺมาทฺ ภวตุ ทารกสฺย สฺวทตฺต อิติ นาม อิติ | เมื่อถึงแปด หรือเก้าเดือนภரியานั้น คลอดด้วยความลำบาก | ทารก เกิดแล้ว | เมื่อทารกนั้น คลอดได้ 3 สัปดาห์ คือ 21 วัน ได้ทำพิธีสมโภชการเกิดตามลำดับ จนถึงวันตั้งชื่อ | คนทั้งหลาย กล่าววาทารก จะมีชื่อ อย่างไรหนอ ดังนี้ | ย่อมรู้โดยพร้อมเพรียงกันว่า | ทารกนี้เป็นบุตรของทตตะกฤหบดี เพราะฉะนั้น ทารกจึงมีชื่อว่า สุตตตะ ดังนี้ | จึงตั้งชื่อทารกนั้นว่า สุตตตะ |

เนื้อหาที่ปรากฏในตัวอย่างที่ 2 ยังคงแสดงให้เห็นธรรมเนียมนิยมในการตั้งชื่อ คือ จะประกอบพิธีตั้งชื่อ หลังจากคลอดแล้ว 21 วัน แต่สิ่งที่แตกต่างจากตัวอย่างที่ 1 คือ ญาติจะเลือกชื่อที่เหมาะสมกับทารกที่สุด ในตัวอย่างที่ 2 ได้ตั้งเทียบเคียงตามชื่อของบิดา คือ ทตตะ โดยตั้งชื่อให้ทารกว่า สุตตตะ ในขณะที่เสกสรรค์ สว่างศรี แสดงถึงพิธีตั้งชื่อไว้ว่า นามภรรยา สังสการ คือ พิธีตั้งชื่อ พิธีนี้จะทำในวันที่ 10 หรือ 12 หลังจากที่ได้คลอดแล้ว ในวันที่ดังกล่าว จะมีการเชื้อเชิญญาติสนิทมิตรสหายมาร่วมพิธี พิธีจะทำโดยพราหมณ์เจ้าพิธีเท่านั้น¹²⁰

จากตัวอย่างที่ยกมาแสดงทั้ง 2 ข้อนี้ แสดงให้เห็นธรรมเนียมนิยมในการตั้งชื่อ 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่ 1 ตั้งชื่อตามนักษัตรที่ทารกเกิด รูปแบบที่ 2 ตั้งชื่อเทียบเคียงกับชื่อของบิดาหรือมารดา ส่วน ระยะเวลาที่จะตั้งชื่อทารก กำหนดชัดเจน คือ 21 วัน ซึ่งระยะเวลาดังกล่าวมีความสอดคล้องกับช่วงเวลาในการตั้งชื่อของสังคมไทย ถึงแม้ว่าตัวเลขของจำนวนวันจะไม่ตรงกันเสียทีเดียว โดยในวรรณคดีขุนช้างขุนแผนกำหนดการตั้งชื่อไว้หลังจากแม่อยู่ไฟครบหนึ่งเดือน ดังตัวอย่างในวรรณคดีขุนช้างขุนแผนตอนหนึ่งว่า

“ถึงฤกษ์ยามยามปลอดคลอดง่ายคาย ลูกนั้นเป็นชายร้องแ้วแ้ว

¹²⁰ เสกสรร สว่างศรี. การศึกษาเชิงวิเคราะห์คัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวัตต ศึกษาเฉพาะ โภษชยวัตต.

พี่ป้าน้ำอามาดูแล	ล้างแช่แล้วก็ส่งให้แม่นม
ทาขมิ้นแล้วใส่กระดังงอร้อน	ให้เบาะให้นอนแล้วผ้าห่ม
ปู้ย่ำตายายสบายชม	เรื่อนผมน่ารักคังฝักบัว
เอาขึ้นใส่อู่แล้วแกว่งไกว	แม่เข้านอน ไฟให้ร้อนทั่ว
เดือนหนึ่งออกไปไม่หมองมัว	ขมิ้นแป้งแต่งตัวน่าเอ็นดู
พ่อแม่ปรึกษากับยาย	จะให้ชื่อหลานชายอย่างไรปู่
ฝ่ายตาตะแกเป็นหมอดู	คิดคุณเลขขงูให้หลานชาย” ¹²¹

การเลี้ยงดูบุตรธิดา

ในการเลี้ยงดูบุตรธิดาของประชาชนในยุคสมัยดังกล่าว ปรากฏเพียงวิธีการดูแลเลี้ยงดูบุตรธิดาของครอบครัวเศรษฐีคฤหบดี ไม่ปรากฏวิธีการเลี้ยงดูบุตรธิดาของครอบครัวที่ประกอบอาชีพหรืออยู่ในวรรณะอื่น ดังตัวอย่าง

“สุทตโต ทารโก ฆฎากโย ชาตรีโก ทตตะ | ทวารุยาม อัสชาตรียาม | ทวารุยา
 กุณิชาตรียาม | ทวารุยา มลชาตรียาม | ทวารุยา กุริทนกาถยาม | โส ฆฎากิชาตรี
 อุนนียเต วุทธเต กุณิเรณ ทธนา นวนิเตน สรปยา สรปิมณเจทานาโย โจตตปะโตตตปะโต
 อุปกรณวิเสโย อาศุ วุทธเต หุทธสม อิว ปักชม | สุทตตะทารก | ได้รับการเลี้ยงดู โดยแม่
 นม 8 คน คือ | แม่นมผู้ให้擠คือ 2 คน | แม่นมผู้ให้คัมมนม 2 คน | แม่นมผู้อาบน้ำให้ 2 คน |
 แม่นมผู้เป็นเพื่อนเล่น 2 คน | สุทตตะทารกนั้น อันแม่นม 8 คน เปลี่ยนกันอุ้มชูดูแล ในเวลา
 ป้อนนมสด นมสั้ม เนยสด เนยใส เนยข้น และด้วยอุปกรณ์พิเศษ อันทำให้ร้อนอยู่เสมอ
 และใส่เข้าโดยเร็วในอุปกรณ์พิเศษ อันผูกไว้แล้ว ดูจดอกบัว ภูรักษาในห้วงน้ำลึก”¹²²

การศึกษา

การศึกษาเล่าเรียนของบุตรครอบครัวเศรษฐีคฤหบดี ประกอบด้วยการศึกษาในด้านต่าง ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ส ยทา มหานํ สิวถตตสุ ตทา ลิปะยาม อุปนยสุตตะ | สัชชยา ยํ คณนายํ มุทรา ยํ
 อุททาเร นุยาเส นิระกุเชเป ลิปะยาเย ปาริ คตะ | อุกุทธาโก วาจกะ ปณทิตตะ ปฎุปรจาโร ฆฎากุ
 ปรีกษาสู กถตาวี สิวถตตะ | ตพยุถา รตนปรีกษายํ วสุตฺตปรีกษายํ วสุตฺตปรีกษายํ ทารุ
 ปรีกษายํ หสุติปรีกษายาม อสุวปรีกษายํ สุตฺตปรีกษายํ ปุรุชปรีกษายํ จ กถตาวี สิวถตตะ |

¹²¹ ประภาศรี ศรีหอำไพ. วัฒนธรรมทางภาษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). 2538 : 229.

¹²² MSV. VOL. 2 ศยนาสนวสุตฺต : 67.

ยาวทุ อสุย ปีตา กาลคตะ | อุตฺตโร คฤหฺสฺวามี สํวฤตฺตะ | เตนฺยาปณะ ปุรฺสํวริตตะ | กุรีณาคี
วิกุรีณิเต | กุรยวิกุรเยณ ชีวิกํ กลฺยติ |

เด็กชายนั้น เมื่อเติบโตขึ้น ได้เข้ารับการศึกษานี้ | เด็กชายสำเร็จการศึกษา ในวิชาการ
เขียน วิชาการนับ วิชาคำนวณ วิชาการทำเครื่องประดับ ในการยก ในการทิ้ง ในการขัด |
เขาเป็นผู้เปิดเผย เป็นนักพูด เป็นบัณฑิต มีความเชี่ยวชาญ ในการพิจารณา 8 อย่าง | คือ มี
ความเชี่ยวชาญในการพิจารณารัตนะ พิจารณายาน พิจารณาผ้า พิจารณาไม้ พิจารณาช้าง
พิจารณาม้า พิจารณาสตรี พิจารณานุรุษ | ครั้นบิดาของเขา เสียชีวิตแล้ว | นายอุตฺตระ ได้
เป็นหัวหน้าครอบครัว | นายอุตฺตระ ได้เดินทางไปตามตลาด | เขาประกอบอาชีพค้าขาย |
เลี้ยงชีวิต ด้วยการซื้อขาย¹²³

ในขณะที่ พระมหานุกญเกิด เจริญแนว ได้กล่าวถึงการศึกษาของผู้อยู่ในวรรณะแพศย์ ที่
ปรากฏในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวัตตฺว่า จะต้องศึกษาวิชาการด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้ วิชาการเขียน
วิชาการนับ วิชาการคำนวณ วิชาการทำเครื่องประดับ วิชาการยก วิชาการขัด วิชาการพิจารณา
บ้านเรือน วิชาการพิจารณารัตนะ การค้าขาย และวิชาการทำเครื่องประดับ¹²⁴

คุณค่าด้านเป็นแบบแผนการแต่งเรื่องเล่าประเภทอวทาน

เนื้อหาหลักในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวัตตฺ ส่วนมากเป็นเรื่องเกี่ยวกับพระวินัย แต่ใน
ขณะเดียวกันก็ปรากฏเรื่องแทรก หรือนิทานแทรกในวัสดุต่าง ๆ เรื่องแทรกเหล่านี้ในสันสกฤต
เรียกว่า อวทาน มีเนื้อหาเป็นเรื่องราวในอดีตของพระพุทธเจ้าบ้าง เป็นเรื่องราวในอดีตของพระ
สาวก และบุคคลทั่วไปบ้าง ส่วนในบาลี ใช้คำว่า อปทาน เนื้อหาคล้ายถึงประวัติในอดีตของสาวก
สาวิกา ภิกษุ ภิกษุณี ที่มีชีวิตร่วมสมัยกับพระพุทธเจ้า ทั้งนี้ การที่พระพุทธเจ้าทรงยกเรื่องขึ้นมาตรัส
นั้นเพื่อเป็นอุทาหรณ์ หรือแนวทางในการปฏิบัติธรรม แสดงให้เห็นผลของกรรมดีแลกรรมชั่วแก่
บรรดาพุทธบริษัท¹²⁵ เรื่องแทรก หรือ อวทานนั้น มีองค์ประกอบ 3 ส่วน คือ

1. ปรีตยุตปันนวัตตฺ หรือ ปัจจุบันวัตตฺ กล่าวถึงเรื่องราวในชาติปัจจุบัน มีรายละเอียด
เกี่ยวกับสถานที่ประทับของพระพุทธเจ้า กล่าวถึงบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในเรื่อง แสดงถึงมูลเหตุที่
พระพุทธเจ้าทรงต้องตรัสเรื่องราวในอดีตของบุคคลนั้น ๆ เป็นต้น

¹²³ MSV. VOL. 2 ปาณฺฑุโลหิตกาสฺตฺ : 6.

¹²⁴ พระมหานุกญเกิด เจริญแนว. ศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวัตตฺ ศึกษาเฉพาะ
ประวัตรัชยวัตตฺ โปษยวัตตฺ ประวารณวัตตฺ วรณวัตตฺ จรมวัตตฺ และสังฆเภทวัตตฺ. 2556 : 430.

¹²⁵ ปฐมพงษ์ โพธิ์ประสิทธิ์นันท์. บาลีสันสกฤตวิชาการ : ข้อสังเกตกลางประการเกี่ยวแกปิฎก. 2536 : 64.

2. อดีตวัตถุ หรือ อดีตวัตถุ เนื้อหากล่าวถึง เรื่องราวในอดีตชาติของบุคคลที่กำลังกล่าวถึงในปัจจุบัน

3. สมวชาน หรือสโมชาน เนื้อหากล่าวถึง บทสรุปของเรื่องราวในอดีตชาติ แสดงให้เห็นว่า บุคคลในอดีตชาติ กลับมาเกิดเป็นบุคคลใดในปัจจุบันชาติ และส่วนสรุปหลักธรรมที่ได้จากอวทานนั้น¹²⁶

ต่อไปนี้จะยกตัวอย่าง โดยแยกส่วนประกอบหลักของ อวทาน ทั้ง 3 ส่วน ที่ปรากฏในเรื่องแทรกของศพนาสนวัตถุ คัมภีร์มูสรวาสตีวาทีนยวัสตุ ไปตามลำดับ

1. ปรีตยุดป็นนวัสตุ กล่าวถึงเรื่องราวในชาติปัจจุบัน มีรายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่ประทับของพระพุทธเจ้า กล่าวถึงเรื่องราวการถกเถียงกันของเหล่าภิกษุว่า บุคคลเช่นใดที่ควรกราบไหว้เคารพบูชา โดยแต่ละฝ่ายต่างยกบุคคลที่ควรได้รับการกราบไหว้เคารพบูชา ตามทัศนะของตน เช่น บรรพชิตที่มีชาติกำเนิดเป็นกษัตริย์ มีความเหมาะสมที่จะได้รับการกราบไหว้เคารพบูชา เป็นต้น

“พุทฺโธ ภควานํ สุรวาสตยา วิหริติ เขตฺวเน อนาถปิณฑทสุยาราม | เตน
ขลุ สมเยน สัพฺพลานา อุปฺสฺถานศาลายา สันนิชฺฌณานา สันนิปิตานาม อยมฺ เอวํ ฐโป
'ภูทฺ อนุตฺรากลฺลาสมฺทาหาระ | โค 'สุมาภิระ อายุมฺมนุตะ สตุกรตุโย คุรุกรตุโย
มานโยตฺวเย ปุชฺยิตฺวเย | กสฺย จาสุมภิโร อภิวัตฺนวณฺทนปฺรตฺยุดฺดานา ชลิสามิฉิ
กรม กรตุยมฺ | โค 'สุมากมฺ อรุหติ อคุราสนมฺ อโคุรทกมฺ อคุรปิณฑปาตํ ปรีโภก
ตุมฺ อิติ | ตตุโร เอเก เอวมฺ อาหุระ ศากฺเย ปฺรวัรชิต อิติ | อนเย ตฺว เอวมฺ อาหุระ โย พ
ราหมณะ ปฺรวัรชิต อิติ | อปเร ยะ กษตฺริยะ ปฺรวัรชิตะ | อปเร โย ไวศฺยะ ปฺรว
รชิตะ | อปเร ยะ สฺวทฺระ ปฺรวัรชิตะ | อปเร อจฺจตุ กฺุลาตุ ปฺรวัรชิต โ'นฺยุนาตุ | อาฏ
ยาตุ กฺุลาตุ ปฺรวัรชิต โ'ทีนาตุ |

พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า ประทับในอารามชื่อว่าเขตวันของเศรษฐีชื่อว่า
อนาถปิณฑทะ เมืองสรวาสตี | ได้ยินว่า สมัยนั้น ภิกษุผู้มีรูปอย่างนี้ นี้ ยกเรื่องราว
ขึ้นกล่าวท่ามกลางภิกษุจำนวนมาก ผู้นั่งประชุมพร้อมเพรียงกัน ภายในอุปสถาน
ศาลาว่า | ข้าแต่ท่านผู้มีอายุ ผู้ใด ที่พวกข้าพเจ้า ควรต้อนรับ ควรเคารพ ควรนับถือ
ควรบูชา | พวกข้าพเจ้า ควรทำการยกย่อง โดยการกราบ ไหว้ ลูกรับ แก่ผู้ใด | ผู้ใด
ควรเพื่อจะใช้สอยอาสนะอันเลิศ ดื่มน้ำอันเลิศ และบริโภคนิณฑนาตอันเลิศ ของ
พวกข้าพเจ้า | ภิกษุรูปหนึ่ง ในที่นั้น กล่าวว่ ปรวรชิตศากยะ เป็นผู้ควร ดังนี้ | แต่
ภิกษุพวกอื่น กล่าวว่ ปรวรชิต วรรณะพราหมณ์ เป็นผู้ควร | ภิกษุพวกอื่นอีก

¹²⁶ สุมาลี ลิ้มประเสริฐ. การศึกษาเรื่องอวทาน – กัลปตาของเกษเมณฑระ : ความสัมพันธ์ของเรื่องศพน-กนิรกีบวรรณคดีไทย. 2550 : 59-65.

กล่าวว่า ปรวรชิต วรรณกะษัตริย์ เป็นผู้ควรร | ภิกษุพวกอื่น กล่าวว่า ปรวรชิต วรรณะไวศยะ เป็นผู้ควรร | ภิกษุพวกอื่นอีก กล่าวว่า ปรวรชิต วรรณะศูทระ เป็นผู้ควรร | ภิกษุพวกอื่น กล่าวว่า ปรวรชิตจากวรรณะสูง เป็นผู้ควรร | ภิกษุพวกอื่น กล่าวว่า ปรวรชิต จากตระกูลร่ำรวย เป็นผู้ควรร |¹²⁷

2. อติตวัศตุ ก่อนที่พระพุทธเจ้าจะทรงนำเรื่องราวในอดีตมาตรัสนั้น ทรงแก้ความสงสัยของเหล่าภิกษุว่า ภิกษุควรกราบไหว้บรรพชิต 5 ประเภท และฆราวาสควรกราบไหว้บุคคล 10 ประเภท และเหล่าภิกษุก็ได้ปฏิบัติตามพระดำรัสของพระพุทธเจ้า จากนั้นพระพุทธเจ้าจึงนำเรื่องราวในอดีตมาตรัส ความว่า

“ภูตปุรุวั ภิกษวะ กาศิษุ ชนปเท อนุชตมสุมินุ วนคหเน จตุวาระ ปุราณิณะ ปุริติวสนติ กปิลชละ ศโศ มรูกโฏ กชศุ จ | เต จ ปรสุปริ สขุเขนาวาสุทธิตะ สหิตตะ สมคฺชระ สัมโหมมานา อวิทมานา อคฺคิโน ยถะญูวิทหายา กาลมฺ อติณามนฺติ | ยาวทุ อปเรณ สมเขน เตษํ พุทฺธิระ อุดฺปนฺนา | อสุติ วยํ ภาวนฺตะ ปรสุปริ สขุเขนาวาสุทธิตะ สหิตตะ สมคฺชระ สัมโหมมานา อวิทมานา | กิณฺ ตุน ชานิมะ โก ’สุมาภิระ สตฺกฺรฺตฺวโย คฺรุคฺรฺตฺวโย มานยิตฺว ยะ ปุชฺชิตฺว ยะ อติ |

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เรื่องเคยมีมาแล้ว ในกาสิชนบท มีสัตว์ 4 ตัว คือ นาก กระต่าย ลิง และช้าง อาศัยอยู่ในป่าแห่งหนึ่ง | สัตว์เหล่านั้น อยู่ด้วยกัน โดยความเป็นเพื่อน เกื้อกูลกัน สามัคคีกัน เคารพกัน ไม่ทะเลาะกัน ไม่มีความสงสัยกัน อยู่ร่วมกัน ระลึกถึงกัน ตลอดเวลา | โดยสมัยอื่นอีก ความอยากรู้ เกิดขึ้นแล้ว แก่สัตว์เหล่านั้น | สัตว์ทั้ง 4 ประการ กันว่า ในกาลบัดนี้ เราทั้งหลาย เป็นผู้อยู่ด้วยกัน โดยความเป็นเพื่อน เกื้อกูลกัน สามัคคีกัน เคารพกัน ไม่ทะเลาะกัน | แต่พวกเราไม่รู้เลยว่า ใคร ที่เราทั้งหลาย ควรสักการะ ควรเคารพ ควรนับถือ ควรบูชา ดังนี้ |¹²⁸

3. สมวชาน ก่อนที่พระพุทธเจ้าจะตรัสบทสรุปของเรื่องราวในอดีตชาตินั้น พระองค์ได้ตรัสเรื่องราวในอดีต แสดงให้เห็นว่า สัตว์ 4 ตัว ได้แสวงหาผู้ที่มีความอาวุโสสูงสุดในกลุ่มของตนเองเพื่อเป็นหลักยึดเหนี่ยว และร่วมกันรักษาวตรบท 5 ประการ หรือศีล 5 หลังจากนั้นจึงทรงตรัสบทสมวชาน ความว่า

“ภควานุ อาท | กิ มนุชฺชเว ภิกฺษโว โย ’เสา กปฺปีชละ อหฺมฺ เอว สะ เตน กาลเณ เตน สมเขน | ศสะ สาริปฺโปตะ ภิกฺษุระ มรูกโฏ เมาทฺถลฺลยฺโน ภิกฺษุระ กชฺ อานนฺทะ | ตทาปี มยา

¹²⁷ MSV. VOL. 2 ศขนาสนวสุตฺ : 60.

¹²⁸ เรื่องเดียวกัน : 62.

ยถาวฤทธิกาอำ ปฺรชฺชยุปฺตยาอำ ยถาวฤทธิกาเม อากมฺย สกโถ ชมฺพฺทวิปฺนิวาสี ชนกาโย ญฺยสา
 ตฺรยสฺตุรีเส เทวนิกาเย อุปฺนฺนนะ | เอตฺรฺหิ อปี มยา ยถาวฤทธิกาอำ ปฺรชฺชยุปฺตยาอำ ยถาวฤทธิ
 กามุ อากมฺย ภิกฺขโว 'นฺ โยนฺยํ สตฺกฺรฺวณฺโโต คฺรฺกฺรฺวณฺโโต มานยฺนฺตะ ปฺมุชฺชนฺโโต วรฺชฺนฺเต กุศ
 ไละ ฐฺรฺไมะ อุตฺปลํ วา ยถา อุตฺเท |

พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสแล้วว่า | ก่อนกบฏทั้งหลาย พวกเธอสำคัญอย่างไร นาค
 ผู้ประกอบด้วยความเคารพ ในกาลนั้น เป็นเราในกาลบัดนี้ | กระต่าย เป็นพระศาริปุตระ ถึง
 เป็นพระเมทกัลลยะ ช้าง เป็นพระอนันตนะ | แม้ในกาลนั้น เราเป็นผู้รู้ ข้อปฏิบัติให้ถึงความ
 เจริญรุ่งเรือง ถึงความเจริญรุ่งเรืองแล้ว หมู่ชนผู้อยู่ในชมพูทวีปตามปกติ ทั้งสิ้น เกิดขึ้นแล้ว
 ในหมู่เทวดา บนสวรรค์ชั้นตริยสหัส เป็นจำนวนมาก | ก่อนกบฏทั้งหลาย แม้ในกาลนี้
 เราเป็นผู้รู้ ข้อปฏิบัติให้ถึงความเจริญรุ่งเรือง ถึงความเจริญรุ่งเรืองแล้ว บุคคลผู้ต้อนรับอยู่
 ผู้เคารพอยู่ ผู้นับถืออยู่ ผู้บูชาอยู่ ซึ่งกันและกัน ย่อมเจริญ ด้วยธรรม อันเป็นกุศล ดุจดอกบัว
 ย่อมงาม เพราะอาศัยน้ำ ดังนี้¹²⁹ |

บทสรุป หรือบทสมวธาน คือ การที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงให้เห็นว่า บุคคลใน
 อดีตชาติ ได้ทำกรรม หรือปฏิบัติเช่นใด ผลกรรมที่ทำในอดีตชาติ ให้ผลในชาตินั้นอย่างไร เมื่อ
 กลับมาเกิดในชาติปัจจุบัน ได้เกิดเป็นใครบ้าง เป็นต้น

จากเนื้อหาคำความรู้ที่กล่าวมาทั้งหมด แสดงให้เห็นถึงคุณค่าที่เกิดจาก
 คัมภีร์มุลสรวาสติวาทวินยวสตุ ที่ไม่เพียงแต่มีคุณค่าในทางพระพุทธศาสนา ทั้งด้านพระวินัยและ
 หลักธรรมคำสอนอันเป็นวัตถุประสงค์หลักของคัมภีร์เท่านั้น แต่ยังอุดมไปด้วยคุณค่าทั้งรูปแบบ
 และภาษาที่ใช้ในการประพันธ์ คุณค่าด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และเป็นคัมภีร์ที่สามารถ
 นำมาเป็นตัวอย่างแบบแผนของนิทาน เรื่องเล่าประเภทอวทาน อีกประการหนึ่งด้วย

¹²⁹ เรื่องเดียวกัน : 65.

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

บทสรุป

ผู้ศึกษาตั้งวัตถุประสงค์ของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ เพื่อปริวรรต และแปลคัมภีร์มูลสรวาสติวาทินยวัสตุ เฉพาะเรื่อง กฐินวัสตุ โภคสัมภววัสตุ ปาณทุโลहितกวัสตุ ปุททลวัสตุ ปารีวาสิกวัสตุ โปษฐสถาปนวัสตุ และศยนาสนวัสตุ เป็นภาษาไทย และเพื่อศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาที่ปรากฏในคัมภีร์มูลสรวาสติวาทินยวัสตุ พร้อมทั้งศึกษาลักษณะที่คล้ายคลึง แตกต่าง กับพระวินัยปิฎกของนิกายเถรวาท

จากการปริวรรต และแปลคัมภีร์มูลสรวาสติวาทินยวัสตุ พบว่า เป็นคัมภีร์ว่าด้วยเรื่องวินัย มีเนื้อหาสอดคล้องกับวินัยปิฎกของฝ่ายเถรวาท ภาษาที่ใช้ เป็นภาษาสันสกฤตแบบพุทธ คือ สันสกฤตพันทาง (Hybrid Sanskrit) หรือสันสกฤตผสมกับภาษาบาลี (Mixed Sanskrit) ไม่ใช่ สันสกฤตแบบแผน (Classical Sanskrit) ซึ่งสันสกฤตพันทางนี้เป็นภาษาสันสกฤตที่ใช้ในการรจนาหลักธรรมคำสอน และเรื่องราวทางพระพุทธศาสนาของ 2 นิกาย คือ นิกายสรวาสติวาท และนิกายมหายาน

รูปแบบการประพันธ์ เป็นแบบผสมกันระหว่างร้อยแก้วผสมกับร้อยกรอง โดยใช้บทร้อยกรองเป็นบทนำเข้าเรื่องราว หรืออุทเทศคาถา ซึ่งในคัมภีร์นี้ใช้คำว่า อุททานม (uddānam) เพื่อแสดงให้เห็นว่า ต่อไปนี้จะกล่าวถึงเรื่องนี้ ๆ เช่น

ปารีวาสิกวัสตุททานม |

อภิวาหน จักรมณมาสนานิ กุลานิ จ |

เอกจกทเน น ส่วเสตฺ น ปุรวุราชเขทปิ |

น คจฺเจทปิ, อภิภุชฺชกมาวาสม โชเตศฺลจฺ สรวุลาภิกม ||1||

อุททานในปารีวาสิกวัสตุ |

การไหว้ การจงกรม อาสนะ ตระกูล |

ไม่ควรอยู่รวมในที่มุงบังเดียวกัน ไม่ควรให้บรรพชา |

ไม่ควรไป อาวาสที่ไม่มีภิกษุ ที่ต่ำ มีส่วนได้ลาภทั้งหมด ||1||

และใช้บทร้อยแก้วเป็นตัวเสนอเนื้อหาหลักเป็นส่วนใหญ่ เช่น

ภูตปุรุวั ภิกษวะ กาศิษุ ชนปเท อนฺยตมฺสุมินฺหวนคทเน จตุวาระ ปุราณิเน ปุริตฺวสนฺติ
กปิณฺชละ ศโศ มรฺกโณ กชาศุจะ |

ภิกษุทั้งหลาย เรื่องเคยมีมาแล้ว ในกาสิชนบท มีสัตว์สี่ตัว คือ นกกระทา กระต่าย ลิง และ ช้าง อาศัยอยู่ร่วมกันในราวป่าแห่งหนึ่ง ... เป็นต้น

พุทฺโธ ภควานํ สุรวาสตํ ยํ วิหริติ เขตฺตวนํ อนาถปิณฑทศฺยารามํ | เตนํ ขลฺล สมฺเยนํ สุรวาสตํ ยํ ปาณฺฑุโลหิติกา ภิกฺษวํ ปฺรติวสนฺติ กลหการกา ภณฺฑนการกา วิคฺรหการกา วิวาทการกา อาธิ-
กรณิกา | เต สํเม อภิกฺษณํ อาธิกรณานิ อุตฺปาทยนฺติ เยนํ สํมะ กลหชาโต วิหริติ |

พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า ทรงประทับในอารามของเศรษฐีอนาถปิณฑทศ (Anāthapiṇḍada) ชื่อว่าเขตวัน ในเมืองศราวาสตี (Śrāvastī) ๑ ในสมัยนั้น ภิกษุผู้เป็นโรคติชานรูปหนึ่ง ผู้ก่อปัญหาเป็นปกติ สร้างความแตกร้าง สร้างความแตกแยก ก่อให้เกิดการทะเลาะ ก่อให้เกิดการวิวาท ก็อาศัยในเมืองศราวาสตีนั้นด้วย ๑ ปัญหาอันใหญ่หลวงได้เกิดขึ้นแก่หมู่ภิกษุ เกิดความแตกร้างแก่หมู่ภิกษุผู้อยู่ในเมืองนั้น ๑

ส่วนการศึกษาเนื้อหาพระวินัยนั้น ผู้ศึกษาแยกประเด็นการศึกษาออกเป็น 2 ประเด็นหลัก คือ

1. เปรียบเทียบความเหมือน และความแตกต่างของเนื้อหาในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีนยวัตตกับคัมภีร์วินัยปิฎกฝ่ายเถรวาท
2. วิเคราะห์เนื้อหาในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีนยวัตต

ซึ่งมีผลการศึกษาดังนี้

1. เปรียบเทียบความเหมือน และความแตกต่างของเนื้อหาในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีนยวัตตกับคัมภีร์วินัยปิฎกฝ่ายเถรวาท

กฐินวัตต

เนื้อหาด้านการปรารภเรื่อง มีความสอดคล้องกัน ทั้ง 2 คัมภีร์ คือ กล่าวถึงภิกษุผู้จำพรรษาในเมืองสาเกต เมื่อออกพรรษามีความปรารถนาจะเดินทางเข้าไปเฝ้าพระพุทธเจ้าที่วัดเขตวัน เมืองศราวาสตี แต่มีความยากลำบากในการเดินทาง เพราะประอะเปื่อน โคลนตม และเพราะต้องนำบริวาร เช่น บาดร และจีวรไปครบ

แต่ในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีนยวัตต มีความแตกต่างด้านรายละเอียดของจำนวนพระภิกษุ ซึ่งในกฐินวัตต กล่าวแต่เพียงว่า ภิกษุชาวเมืองสาเกตจำนวนมาก ไม่กำหนดชัดเจนว่าจำนวนกี่รูป ได้เดินทางเพื่อเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า แต่ในฉบับภาษาบาลีให้รายละเอียดไว้ว่า ภิกษุที่มาจากเมืองสาเกตเพื่อเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้านั้น เป็นชาวปาฬุยรัฐ มีจำนวน 30 รูป

กฐินวัตตไม่ปรากฏนิทานแทรก ส่วนฉบับภาษาบาลี ปรากฏนิทานแทรก เรื่อง หมอชีวกโกมารภัจจ์

อานิสงส์สำหรับภิกษุผู้จำพรรษาครบถ้วน 3 เดือน ปราภฏในกฐินวัสตุ คัมภีร์ มุลสรวาสติวาทวินยวัสตุ และคัมภีร์วินยปิฎกฉบับภาษาบาลี จำนวน 5 ข้อเหมือนกัน แต่การ เรียงลำดับหัวข้อของอานิสงส์มีความแตกต่างกันเล็กน้อย

โกศามพกวัสตุ

เนื้อหาใน โกศามพกวัสตุ แสดงไว้ว่า หลังจากที่พระพุทธเจ้าทรงอบรมสั่งสอนพระภิกษุ ชาวเมืองโกศามพี และไวศาตี ให้หยุดทะเลาะกัน แต่ไม่สำเร็จ พระพุทธเจ้าทรงเหาะขึ้นบนท้องฟ้า ด้วยฤทธิ์ เสด็จไปสู่เมืองศราวัสตี หลังจากที่ทรงพยายามที่จะทำให้ภิกษุชาวเมืองโกศามพีทั้ง 2 ฝ่าย หยุดทะเลาะกัน แต่ไม่สำเร็จ จึงเสด็จประทับอยู่ที่พระเชตวัน เมืองศราวัสตี โดยไม่กลับมาเมือง โกศามพี เป็นเวลา 12 ปี

ส่วนในฉบับภาษาบาลีแสดงไว้ว่า เสด็จพระราชดำเนินไปทางพาลกโณการกคาม ทรง พบปะสนทนากับพระพุก จากนั้นเสด็จไปทางปาจิณ วังสทายวัน ทรงพบกับพระอนรุทธะ พระนันทียะ และพระกิมพิละ ทรงสนทนากับท่านทั้ง 3 ผู้ดำรงอยู่ด้วยสามัคคีธรรม และเสด็จถึง รักจิตวัน เขตหมู่บ้านปารีไลยกะ ซึ่ง ณ ที่นั้น พระองค์ได้รับการอุปัฏฐากจากช่างชื่อว่าปาลีไลยกะ แล้วจึงเสด็จเข้าสู่เชตวัน เมืองศราวัสตีตามลำดับ ซึ่งเหตุการณ์ ณ ป่าปาลีไลยกะ ไม่ปรากฏใน เนื้อหาโกศามพกวัสตุ คัมภีร์มุลสรวาสติวาทวินยวัสตุ

ปาณชูลหิตกวัสตุ

เนื้อหากล่าวถึงการลงโทษ และข้อปฏิบัติสำหรับภิกษุผู้ประพฤติดะเมิดพระวินัย โดย เนื้อหาในปาณชูลหิตกวัสตุ และคัมภีร์ฝ่ายบาลี มีเนื้อหาสอดคล้องกัน แสดงถึงสังฆกรรมที่สงฆ์ จะต้องทำแก่ภิกษุผู้กระทำความผิดแต่ละประเภทไว้เป็นกรณีตัวอย่าง ดังนี้

1. ตรชนียกรรม ทำต่อพระปาณชุกะและพระโลหิต
2. นิครนียกรรม ทำต่อพระเสรยกะ
3. ปรีวาสกรรม ทำต่อพระอัสวกะและปุนรวสุกะ
4. ปรัตติหริณียกรรม ทำต่อพระอุตตระ
5. อุกเขปนียกรรมการไม่ทำกิน เพราะไม่เห็นอาบัติ ทำต่อพระฉันทะ และทำต่อ

พระอริชฎะ ผู้มีทฤษฎีบาป

6. ส่วนปรีวาสกรรม ทำต่อพระอุทายี

ปรีวาสิกวัสดุ

เนื้อหาแสดงถึงสังฆกรรมที่สงฆ์จะพึงทำต่อภิกษุผู้ละเมิดอาบัติสังฆวาเสยะ โดยการให้อยู่ปริวาส ตามจำนวนวันที่ปกปิด หรือไม่ปกปิด การบอกมานัต และการอัพทาน คือ การเรียกเข้าหมู่ ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้ายของวุฏฐานวิธี หลังจากประพฤติแก้ไขตัวเองให้บริสุทธิ์แล้ว ใช้สงฆ์ 20 รูป

สังฆกรรมในการขอปริวาสกรรม สอดคล้องกันทั้งฝ่ายบาลี และสันสกฤต แต่การปกปิดอาบัติบาลีแสดงไว้อย่างละเอียด ตั้งแต่ปกปิดไว้ 1 วัน จนถึงปกปิดอาบัติไว้นานถึง 2 เดือน แต่ในคัมภีร์มูลสารวาสติวินยวัสดุ กล่าวการปกปิดอาบัติไว้ ครึ่งเดือน พอเป็นตัวอย่างเท่านั้น หรืออาจเป็นเพราะภิกษุตัวอย่างในเรื่อง ปกปิดอาบัติไว้ครึ่งเดือนก็ได้

โปษธวัสดุ

พระไตรปิฎก เล่มที่ 7 พระวินัยปิฎก เล่มที่ 7 จุลวรรค ภาค 2 ปาฏิโมกข์ฐปนขันธกะแสดงเหตุอัศจรรย์แห่งมหาสมุทร 8 ประการ ซึ่งไม่ปรากฏในฉบับสันสกฤต นอกจากนั้นฉบับบาลียังได้แสดงอันตรายที่จะดสวดปาฏิโมกข์ 10 ประการ ซึ่งในฉบับสันสกฤตไม่แสดงไว้

ข้อมูลที่ปรากฏเฉพาะในคัมภีร์มูลสารวาสติวินยวัสดุ คือ สังฆะ ลักษณะภิกษุในสงฆ์ 5 ประเภท ได้แก่

1. อลัชชิสังฆะ ได้แก่ ภิกษุผู้ทุศีล มีธรรมลามก
2. เอทมุกสังฆะ ได้แก่ ภิกษุผู้ไม่ทรงจำพระสูตร พระวินัย มาตฤกา
3. คณสังฆะ ได้แก่ ภิกษุผู้ทำกิจใดๆ ย่อมเกี่ยวข้องกับหมู่คณะ
4. สัจจฤตติสังฆะ ได้แก่ ภิกษุผู้มีความรุ่งเรืองในปฤถคชน
5. ปรมารตสังฆะ ได้แก่ ภิกษุผู้ศึกษาเรื่องลักษณะมหาบุรุษ 8 ประการ

ส่วนข้อมูลที่แสดงไว้สอดคล้องกันทั้ง 2 คัมภีร์ คือ การงดสวดปาฏิโมกข์ที่ขอบธรรม และไม่ขอบธรรม 10 ประการ ได้แก่

1. ไม่ต้องอาบัติปาราชิก	2. ไม่ถูกโทษว่าต้องอาบัติปาราชิก
3. ไม่ละทิ้งการศึกษา	4. ไม่ถูกโทษว่าละทิ้งการศึกษา
5. ไม่ละทิ้งสงฆ์	6. ไม่ถูกโทษว่าละทิ้งสงฆ์
7. ไม่มีศีลวิบัติ	8. ไม่มีทฤษฎีวิบัติ
9. ไม่มีอาจารย์วิบัติ	10. ไม่มีอาชีวิวิบัติ

ศยนาสนวสุต

มูลเหตุของเรื่อง มีความสอดคล้องกันทั้ง 2 คัมภีร์ คือ เรื่องราวเกิดขึ้นที่เมืองศราวาสดี ภิกษุ ถกเถียงกันเรื่องใครเป็นผู้ควรต้อนรับ ควรเคารพ ควรนับถือ ควรบูชา จึงเข้าไปทูลถามพระผู้มีพระภาคเจ้า พระองค์ทรงให้คำตอบว่า ควรไหว้คนแก่กว่า ภิกษุต่างพากันกราบไหว้แม่แต่ฆราวาสผู้แก่กว่าตน พระพุทธเจ้าจึงตรัสบอกให้ไหว้บรรพชิตผู้แก่กว่า ภิกษุก็พากันไหว้เดียริถีย์ผู้แก่กว่า พระพุทธเจ้าตรัสบอกให้บรรพชิตในศาสนา พวกภิกษุก็พากันไหว้สามเณรอีก ในที่สุดพระพุทธเจ้าสรุปว่าให้ไหว้ อุปสัมบัน ที่แก่กว่า โดยให้นับพรรษาที่บวช ไม่ให้นับอายุเกิด

นิทานแทรก มีความสอดคล้องกันทั้งในศยนาสนวสุต และคัมภีร์ฝ่ายบาลี ปรากฏเรื่องสัตว์ 4 สหาย ซึ่งเนื้อหาของนิทานสอดคล้องกับนิทานที่ปรากฏในชาดกมาลา และพระไตรปิฎก เล่มที่ 27 พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ 19 ขุททกนิกาย ชาดก ภาค 1 อรรถกถาสप्तนิทชาดก โดยผู้ศึกษาจะเปรียบเทียบให้เห็นความสอดคล้อง และความแตกต่างด้านเนื้อหาระหว่างคัมภีร์ทั้ง 3 ในรูปแบบตาราง ดังนี้

วิเคราะห์เนื้อหาในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวสุต ซึ่งมีผลการศึกษา ดังนี้

ผล การ ศึกษา วิเคราะห์ ความขัดแย้งของภิกษุชาวเมืองโกสามพิในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวสุต

จากการนำข้อมูลในเรื่องโกสามพกวสุต มาศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับพระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ปรากฏผลการศึกษา 3 ประเด็นหลัก คือ

1. ความขัดแย้งของภิกษุชาวเมืองโกสามพิ ในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวสุต ต่อการรับรู้ของสาธารณชน

2. ความสอดคล้องด้านเนื้อหาเรื่องความขัดแย้งของภิกษุชาวเมืองโกสามพิในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวสุตกับฉบับภาษาบาลี 3 ส่วน คือ

- 2.1 มูลเหตุความขัดแย้งของภิกษุชาวเมืองโกสามพิ
- 2.2 พุทธานุญาติให้สงฆ์ลงโทษภิกษุชาวเมืองโกสามพิ
- 2.3 ความสอดคล้องด้านเนื้อหาที่ชัดเจนตรงกับฉบับภาษาบาลี

3. ความแตกต่างด้านเนื้อหาเรื่องความขัดแย้งของภิกษุชาวเมืองโกสามพิในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวสุตกับฉบับภาษาบาลี

- 3.1 แตกต่างด้านรูปแบบการประพันธ์
- 3.2 เนื้อหาที่ขาดหายไปจากคัมภีร์มูลสารวาสติวาทวินยวสุต

1. ไม่ปรากฏเนื้อหาניתานแทรก เรื่องที่ฆาตุฆมาร โดยละเอียดเหมือนฉบับภาษาบาลี มีเพียงการนำניתานคาถาจากเรื่องดังกล่าวมาแสดงไว้
2. ไม่ปรากฏเหตุการณ์ที่พระพุทธเจ้าเสด็จไปพบพระภค ุณ หมูบ้านพาลก โลกนการกคาม และพระสารีบุตร ถาจนถึง ธรรมวาทีวัตถุ 18 ประการ
3. ไม่ปรากฏเหตุการณ์ที่พระพุทธเจ้าเสด็จถึงตำบลปารีเลยกะ และได้รับการดูแลรับใช้โดยช่างปารีเลยกะ

3.3 เนื้อหาที่แต่งเพิ่มเติมเข้ามาในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัสตุ

1. คัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัสตุ กล่าวถึงภิกษุรูปหนึ่งไม่ปรากฏชื่อ เป็นผู้ทรงความรู้ในพระไตรปิฎก และมีบริวารมาก แต่ประพฤติผิดวินัย เดินทางมาจากเมืองไวศาลีและเป็นผู้ขัดแย้งกับภิกษุชาวเมืองโกสคามพี และไม่ได้แสดงอย่างชัดเจนว่า เป็นการขัดแย้งกันระหว่างพระวินัยธรและพระธรรมธร
2. ในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัสตุ ปรากฏเนื้อหา ตอนที่พระผู้มีพระภาคเจ้าไม่อาจทำให้ภิกษุทั้ง 2 ฝ่าย ที่ขัดแย้งกัน ให้ปฏิบัติตามคำสั่งได้ จึงเหาะขึ้นบนท้องฟ้า โดยไม่มีผู้ใดเห็น เสด็จไปสู่เมืองศราวาสตี ประทับอยู่ที่เชตะวัน อารามของอนาถปิณฑะ ไม่เสด็จกลับมาเมืองโกสคามพีเป็นเวลาานถึง 12 ปีซึ่งหากพิจารณาจากหลักฐานดังกล่าว พระชนมพรรษา และพุทธกิจแต่ละพรรษาทั้งสิ้น 45 พรรษาของพระพุทธเจ้านั้นจะต้องเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ซึ่งเหตุการณ์ความขัดแย้งของภิกษุชาวเมืองโกสคามพี เกิดขึ้นในช่วงการบำเพ็ญพุทธกิจในพรรษาที่ 9 และพรรษาที่ 10 ประทับที่ป่าตำบลปารีเลยกะ ซึ่งสถานการณ์ความขัดแย้งยังไม่คลี่คลาย

ผลการศึกษาวิเคราะห์ ניתานเรื่องสัตว์ 4 สหาย : แนวคิดมหานในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัสตุ พบว่า มีเนื้อหาต่าง ๆ ดังนี้

1. หลักธรรมในניתานเรื่องสัตว์ 4 สหาย

แสดงให้เห็นถึงการบำเพ็ญอาทิบารมี คือ สีล ของสัตว์ 4 สหาย รวมทั้งสัตว์น้อยใหญ่ที่ถูกชักชวนให้มาร่วมกันรักษาสีล 5 หรือ วรรคบท และพระราชาพร้อมทั้งมหาชนในกาสิชนบทที่มีความเลื่อมใสศรัทธาในวัตรปฏิบัติ ได้ร่วมกันรักษาสีล 5 จนเป็นเหตุให้ประชาชนในชมพูทวีป เมื่อทำกาละแล้ว ได้ไปบังเกิดในไตรยตรีสะเทวโลกโดยทั่วกัน

2. การแต่งเนื้อหาเพิ่มเติมในניתานเรื่องสัตว์ 4 สหาย

1. ตัวละครเพิ่มขึ้น คัมภีร์ฝ่ายเถรวาทมีตัวละครหลัก 3 ตัว คือ นกกระทา ลิง และช่าง ส่วนคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัสตุ มีตัวละครหลัก 4 ตัว คือ นาก กระต่าย ลิง และช่าง นอกจากนั้น ยังมีตัวละครอื่นๆเพิ่มเข้ามาด้วย เช่น สุนัขจิ้งจอก สิงโต เสือ พระราชา ฤๅษี เป็นต้น

2. มีการเพิ่มเติมรายละเอียดเกี่ยวกับวิถีรักษาศีล 5 ในแต่ละข้อว่ามีวิธีการอย่างไรให้ถูกต้องเหมาะสม

3. มีการแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับมวลชน โดยแสดงให้เห็นถึงการชักชวนสรรพสัตว์ให้มาร่วมรักษาศีล

4. จุดมุ่งหมาย แม้จะมีจุดมุ่งหมายเหมือนกันคือเมื่อทำกาลกิริยาแล้ว ได้เกิดในสุคติโลกสวรรค์ แต่ในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัสตุ กำหนดชัดเจนว่า เป็นสวรรค์ชั้นตริยตรียะ

5. ชื่อเรียกวัตรจริยาที่ประพฤติ ที่แตกต่างกัน คือ ในคัมภีร์ฝ่ายเถรวาท เรียกชื่อว่า “ตติตริยพรหมจรรย์” ส่วนคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัสตุ เรียกชื่อว่า “วรตบพ”

6. ตัวละครเอกของเรื่อง ฝ่ายเถรวาท ยกเอานกกระทาเป็นตัวละครเอก ส่วนคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัสตุ ยกเอานากเป็นตัวละครเอก

ผลการศึกษาวิเคราะห์คุณค่าของคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัสตุ พบว่า ประกอบด้วยคุณค่าด้านกระบวนการสำคัญในการบัญญัติพระวินัย ด้านสังคมและประเพณีวิถีชีวิต และคุณค่าด้านเป็นแบบแผนการแต่งเรื่องเล่าประเภทอวทาน

ดังนั้น จากการศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัสตุ พบว่า เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับพระวินัย บทบัญญัติ สังฆกรรมต่าง ๆ รวมถึงวิธีการ กระบวนการในการทำให้บริสุทธิ์จากอาบัติ มีความแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยเฉพาะโทษของอาบัติปาราชิก และอาบัติสังฆวาเสยะ ซึ่งถือว่าเป็นอาบัติหนักสำหรับพระภิกษุในพระพุทธศาสนา นับว่าไม่มีความแตกต่างกันในหลักการ อีกทั้งชื่อของอาบัติก็มีความคล้ายคลึงกัน เช่น อาบัติปาราชิกะ อาบัติสังฆวาเสยะ อาบัติปาชันติกะ อาบัติปรตีเทศนิกะ และอาบัติทุษกฤตะ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัสตุ พบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม คือ

1. ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบนิทานในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัสตุกับคัมภีร์อื่น ๆ
2. ศึกษาวิเคราะห์หลักนิคธรรมในคัมภีร์มูลสารวาสติวาทีวินยวัสตุ

รายการอ้างอิง

- Banerjee, A.C. *Saravāsativāda Literature*. . Calcutta: The World Press, 1979.
- Edgerton, Franklin. *Buddhist Hybrid Sanskrit Grammar and Dictionary Vol. I : Grammar*. Dehi: Motilal Banarsidass Publishers, 2004.
- Etienne, Lamotte. *History of Indian Buddhism*. Translated by Sara Boin Webb. Louvain: Peters Press, 1988.
- Kimura, Ryukan. *A Historical Study of the Terms Hīnayāna and Mahāyāna and the Origin of Mahāyāna Buddhism*. New Delhi Indological Book Corporation, 1978.
- Larson, Mildred L. *Meaning-Based Translation: A Guide to Cross-Language Equivalence*. Vol. 366, USA: University Press of American, 1984.
- Nalinaksha, Dutt. *Gilgit Manuscripts Vol. Iii Part Part 2* Culcutta: Culcutta Oriental Press, 1942.
- Vagchi, S. *Mūlasarvāstivādinayavastu. Vol. Ii* Darbhanga: The Mithila Institute, 1967.
- กรุณา กุศลาสัย, and เรื่องอุไร กุศลาสัย. อโศกมหาราชและชื่อเขียนคนละเรื่องเดียวกัน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สยาม., 2545.
- จำลอง สารพัดนึก. ประวัติวรรณคดีสันสกฤต. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2530.
- ปฐมพงษ์ โพธิ์ประสิทธิ์นันท์. "บาลีสันสกฤตวิชาการ : ข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับปฏิภาณ." (2536). ประยงค์ แสนบูรณ. (2548).
- พระ พรหม คุณาภรณ์. "กาลานุกรม" พระพุทธ ศาสนา ใน อารยธรรม โลก: *Chronology of Buddhism in World Civilization*. Siriphong Pakaratsakun, 2552.
- พระเทพดิลก (ระแบบ จิตญาโณ). ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนา (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย. , 2551.
- พระธรรมปฏิภาณ (ป.อ. ปยุตโต). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สหธรรมิก, 2554.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). กาลานุกรม พระพุทธศาสนาในอารยธรรม โลก (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ผลิธัมม์, 2554.
- พระมหาจักรชัย มูลสาร. "การศึกษาเปรียบเทียบคัมภีร์มูลสรวาสติวาทีนยวัสดุกับพระวินัยปิฎกศึกษาเฉพาะกรณี จีวรวัสดุและกรรมวัสดุ.." มหาวิทยาลัย ศิลปากร, 2552.
- พระมหาบุญเกิด เจริญแนว. "การศึกษาวิเคราะห์คัมภีร์มูลสรวาสติวาทีนยวัสดุ ศึกษาเฉพาะประวัชชาวัสดุ โปษวัสดุ ประวารณาวัสดุ วรรษวัสดุ จรมวัสดุและสังฆเภทวัสดุ.." บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

, 2556.

พุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต), สมเด็จพระ. . พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์

(พิมพ์ครั้งที่ 31). . กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก จำกัด, 2561.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกแก่นธรรม ฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระวินัยปิฎก. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2551.

วิสุทธ์ บุษยกุล. บาลีสันสกฤตวิชาการ : เดือนและฤดู ในวรรณคดีสันสกฤต. 2536.

ศุภวรรณ ทองวัน. "กลวิธีการแปลชื่อภาพยนตร์ตลกอเมริกันเป็นภาษาไทย. ." มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2555.

สัญญาวิ สายบัว. หลักการแปล (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.

สำเนียง เลื่อมใส. มหาวิทยาลัยอวทวนแปล เล่ม 3. นนทบุรี: นิติธรรมการพิมพ์, 2561.

สุพรรณิ ปิ่นมณี. แปลผิด แปลถูก. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.

สุมาลี ลิ้มประเสริฐ. "การศึกษาเรื่องอวทวน-กัลปดาของเกษมณพระ : ความสัมพันธ์ของเรื่องสุชน-กนิรกับ
วรรณคดีไทย." มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.

เสกสรรค์ สว่างศรี. "การศึกษาเชิงวิเคราะห์คำภีร์มูลสาราสดิวาทินยวัตต ศึกษาเฉพาะ"ภษัชยวัตต." บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2560.

เสถียร โภธินันทะ. ปรัชญามหายาน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณาคาร, 2522.

อภิชัย โพธิ์ประสิทธิ์ศาสตร์. "พระพุทธศาสนามหายาน (พิมพ์ครั้งที่ 2)." (2527).

อัจฉรา ไล่ศัตรูไกล. จุดมุ่งหมาย หลักการ และวิธีแปล. เอกสารประกอบการสอน รายวิชา En 322. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2555.

ชื่อ-สกุล	นายคำราญ ฑูระดา
วัน เดือน ปี เกิด	
สถานที่เกิด	151 หมู่ 4 ต.เขาสามลิบ อ.เขานกรรจ์ จ.สระแก้ว
วุฒิการศึกษา	-ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สันสกฤต) มหาวิทยาลัยศิลปากร -ศาสนศาสตรบัณฑิต (บาลีสันสกฤต) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ที่อยู่ปัจจุบัน	30/3 ถ.พลีสิทธิ์ ต.เมืองพล อ.พล จ.ขอนแก่น

